

မေ့ဘောရီစာစဉ်(၁၃)

ဝပွ့ဘောရီအဂ္ဂင်ဝီရိယ(ထောင်စွန်း)

လူတိုင်းအတွက်

ပဋ္ဌာန်း

ဓမ္မဘေရီ စာစဉ်(၁၃)

လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်း

ဓမ္မဘေရီ အရှင်ဝိရိယ
(တောင်စွန်း)

ပင်ရင်း

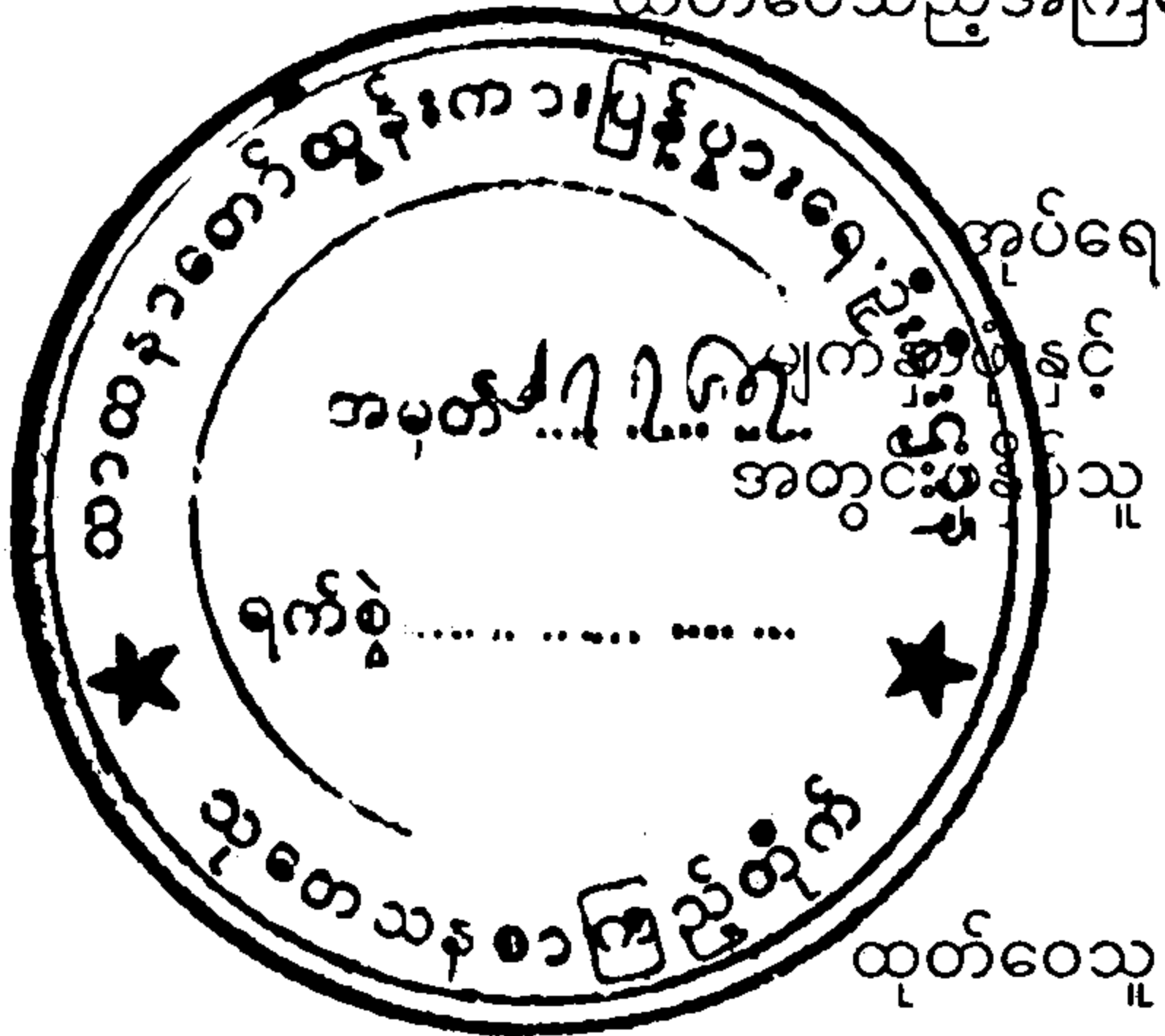
New Day Colour Separation

အမှတ်(၁၄၈)၊လမ်း(၅၀)၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း-၂၀၁၄၃၇၊ ၂၉၈၆၄၂

စာမူ ခွင့်ပြုချက်အမှတ်
 မျက်နှာဖုံး ခွင့်ပြုချက်အမှတ်
 ထုတ်ဝေသည့်အကြိမ်

- ၆၀၀၀၀၀၂၁၁
- ၆၀၀၀၇၉၀၂၁၁
- ပထမအကြိမ်
(ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ၂၀၁၁)
- ၁၀၀၀၀

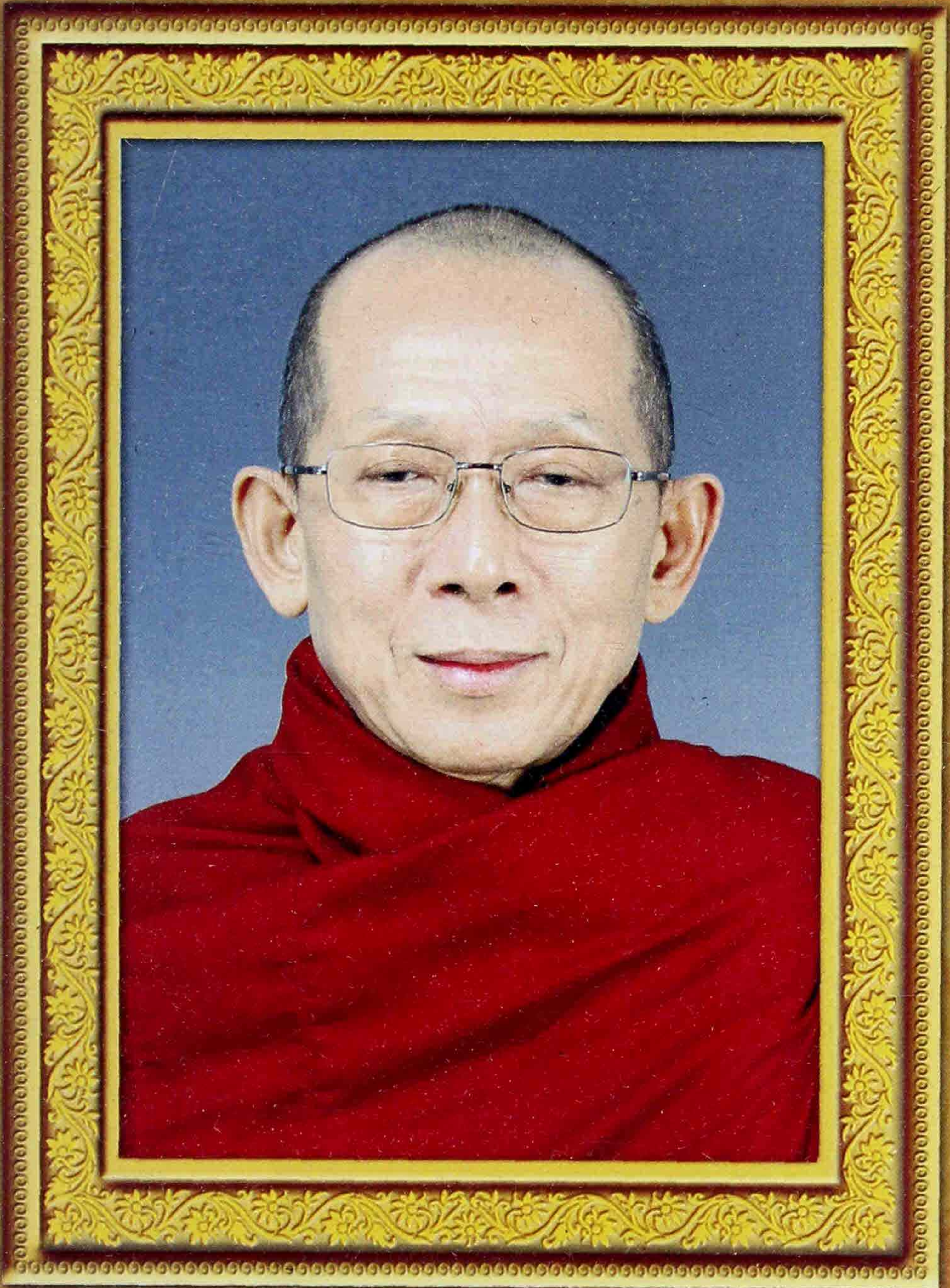

- ဒေါ်ကြည်ပြာသွယ်
ဝင်းတိုးအောင် အောင်ဆက်
အမှတ်(၁၈၁)၊လမ်း(၅၀)
ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်။
- ဒေါ်ခင်မာချို။
ပန်းဝေဝေစာပေ၊ အမှတ်(၃၆၀)
ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်း
ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊
ရန်ကုန်။

- မျက်နှာဖုံး ■ ဗဂျီလင်းဝဏ္ဏ
- စာအုပ်ချုပ် ■ ဖူးပွင့်မွှေး
- တန်ဖိုး ■ ၃၀၀၀

၂၀၁၆-၁၇

ဝိရိယ/အရှင်၊ ဓမ္မဘေရီ(တောင်စွန်း)
 လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်း
 ဓမ္မဘေရီ အရှင်ဝိရိယ(တောင်စွန်း)၊ ရန်ကုန်။
 ပန်းဝေဝေစာပေ၊ (၂၀၁၁)
 ၄၁၄ - စာ၊ ၁၃ x ၂၁ စင်တီ
 (၁) လူတိုင်းအတွက်ပဋ္ဌာန်း

ဓမ္မဇောရိ အရှင်ဝိရိယ(တောင်စွန်း)

မာတိကာ

၁။ ကံထွန်းသစ်၏ အမှာစာ	- ၈
၂။ မော်ကွန်းတင် ကျေးဇူးစကား	- ၉
၃။ လူတိုင်းအတွက်ပဋ္ဌာန်း	- ၁၀
၄။ ဟေတုပစ္စည်း (ဘုံမြေကြီးနဲ့ ရေသောက်မြစ်ခြောက်သွယ်)	- ၁၁
၅။ ဟေတု - အာရမ္မဏ (အချစ်လည်း မစောနဲ့ အပြစ်လည်း မပြောနဲ့)	- ၂၁
၆။ အာရမ္မဏပစ္စည်း (သက်ရှိအားလုံးတို့ရဲ့ အသက်သွေးကြော)	- ၃၁
၇။ အဓိပတိပစ္စည်း (ဇမ္ဗူတလူအစွမ်းအစများ)	- ၄၅
၈။ အနန္တရပစ္စည်း	- ၆၄
၉။ သဟဇာတ၊အညမည၊နိဿယ (၁)	- ၈၃
၁၀။ သဟဇာတ၊အညမည၊နိဿယ (၂)	- ၉၁
- အညမည	- ၉၂
- သဟဇာတ	- ၉၆
- နိဿယ	- ၁၀၁
၁၁။ ဥပနိဿယပစ္စည်း	- ၁၀၈
၁၂။ ပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း	- ၁၅၂
- ပစ္ဆာဇာတ	- ၁၅၈

၁၃။ အာသေဝနပစ္စည်း	-	၁၆၄
၁၄။ ကမ္မပစ္စည်း	-	၁၇၇
၁၅။ ဝိပါကပစ္စည်း	-	၂၅၂
၁၆။ အာဟာရပစ္စည်း	-	၂၆၂
၁၇။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း	-	၂၈၅
၁၈။ ဈာနပစ္စည်း	-	၃၂၁
၁၉။ မဂ္ဂပစ္စည်း	-	၃၄၈
၂၀။ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း	-	၃၇၂
၂၁။ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း	-	၃၇၅
၂၂။ အတ္ထိပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်း	-	၃၇၉
၂၃။ နတ္ထိပစ္စည်း၊ ဝိဂတပစ္စည်း	-	၃၈၁
၂၄။ ပစ္စယုဒ္ဒေသ၊ ပါဠိ - နိဿယ	-	၃၈၇

ကံထွန်းသစ် ၏ အမှာစကား

အသုံးပြုပဋ္ဌာန်း

(၁)

စာအုပ်အတွက် အမှာစာရေးပေးရန် ဓမ္မဘေရိဆရာတော် က ဖုန်းဖြင့်လှမ်းတောင်းလိုက်သောအခါ အကြောင်းအရာဟောင်း နှစ်ခုသည် ခေါင်းထဲတွင် ပြန်သစ်လာကြသည်။

တစ်ခုက . . မဂ္ဂဇင်းတစ်စောင်ကို တာဝန်ခံအယ်ဒီတာ အဖြစ်ဆောင်ရွက်စဉ်၊ စာရေးဆရာကြီးနှစ်ဦးနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးက ရဟန်းတော် စာရေးဆရာ၊ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ အကျော်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏ စာမူများသည် ပြည်ပအတွေ့အကြုံများ ဖြစ်သော်ငြား မထူးခြား၊ ဘယ်အိမ်သွား ဆွမ်းစား၊ ပရိတ်ရွတ် ဆိုတာ တွေ ဖြစ်နေပြီး၊ သုတ၊ရသ မပေးနိုင်၊ ဂုဏ်သိက္ခာအရ ပယ်၍က လည်းမသင့်၊ ယို့ကြောင့် ဆရာတော်အနေဖြင့် တွေ့ကြုံခဲ့ ရသော အကြောင်းအရာများ၊ ဆည်းကပ်ခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ကြီးကျယ်မှု များအရ ပြန်လည်ရေးသား ဖော်ပြသင့်သော သုတ၊ ရသ တွေရှိခဲ့ရာ ထိုအရာများကို ပြန်လည်ရေးသားပေးရန် အထူးသဖြင့် သူ၏

ဆရာတော်ကြီး၏ စာမတင်ရသေးသော အကြောင်းများကို ပြန်ရေး ပါရန်၊ အကြံပြုကာ၊ “တပည့်သိသော ဆရာ” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို ပေးလိုက်ရုံမျှမက ကာဗာစတိုရီ (cover story) အဖြစ် အခန်းဆက် ဖော်ပြပေးခဲ့သည်။ ဟင်းစားလည်းပေး ပိုက်ချက်လည်းပြခဲ့သည် ဆို ပါတော့။ သို့သော် စာအုပ်အဖြစ် ထိုဆောင်းပါးများကို စုပေါင်း ထုတ်ဝေသော အခါတွင်မူ၊ စာအုပ်တိုက်ပိုင်ရှင် သူဌေး၏ တိုက်တွန်း မှုကြောင့် ဤစာအုပ်ကိုရေးသား ထုတ်ဝေလိုက်ရပါသည် . . . တဲ့။

နောက်တစ်ဦးက . . . အလွန်ရင်းနှီး၍ ခင်မင်လေးစား ရသော ဟိန္ဒူစာပေ ဘာသာပြန်တွေ ရေးသားလေ့ရှိသည့် စာရေး ဆရာကြီး၊ ပါရမီဆယ်ပါးကို လူငယ်များ စိတ်ဝင်စားအောင်၊ နောက်ပြီးခေတ်အနေအထားအရ “အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီ” ကစပြီး ရေးသားပေးပါရန် တောင်းပန်ခဲ့၍ မဂ္ဂဇင်းတွင်လည်း တစ်ပါးချင်း လစဉ် (cover story) များအဖြစ် ဖော်ပြပေးခဲ့သည်။ စာအုပ်အဖြစ် ထိုစာမူများကို ပေါင်းချုပ်ထုတ်ဝေသောအခါတွင်လည်း အောက် ခြေမှတ်စုတွင် မဂ္ဂဇင်း၏အမည်လေးတောင်မျှ ဖော်ပြမထားခဲ့၊ တစ်ခုတော့ကွာသည် ထိုဆရာကြီးက မိမိကိုခင်မင်လေးစားမှု မပျက်သော်ငြား မဂ္ဂဇင်းထုတ်ဝေသူ၏ စရိုက်ကိုမူ မနှစ်မြို့ခဲ့။ ဤ အချက်တို့ကို ပြန်လည်ကောက်ပြနေခြင်းသည် အခဲမကြေ၍ မဟုတ်ပါ။ ထိုတို့နှင့်ခြားနားသည့်အချက်လေးကို “ထင်း” စေချင်လို သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချက်က ဓမ္မဘေရီဆရာတော်နှင့် ဆက်နွယ်ပါသည်။ အထက်ပါကဲ့သို့ပင် ဆရာတော် မိမိမဂ္ဂဇင်း တိုက်သို့ ရောက်လာစဉ်၊ စာစကား ပေစကားတွေပြောရင်း ဆရာတော် ၏ ဝမ်းစာလျှံမှုကို သတိထားမိကာ စာရေးဖို့ တိုက်တွန်းခဲ့မိသည်။ စောင့်ကာ ဖော်ပြပေးမိသည် လစဉ် . . . လစဉ် . . . ။ သို့ဖြင့်

(ဂ)

ဆရာတော်လုံးချင်းတွေ ထုတ်တော့ ထုပျက်မှာ မိမိကြောင့် စာရေးဖြစ်ခဲ့ရကြောင်း ကျေးဇူးကိုဖော်ပြခဲ့လေသည်။ မိမိအတွက် ပျိုးခဲ့သောအပင် ဝေဆာကြီးမြင့်မှုကို မော့ကြည့်ရသော ပီတိထက် ဘာမျှမပိုရခဲ့ရပေမင့်၊ ဆရာတော်၏ “ကတဝေဒီအလှ” ကမူ ဝင်း ပြက်လှပါတိ။ ဒါက ပထမအချက်။

ဒုတိယအချက်ကတော့ . . . ဆရာတော်သည် “အစွမ်းရှိ သူတိုင်း၊ အစဖော်ပေးမှ” စွမ်းသည်ဟု ခံယူသည့်အလျောက် အစွမ်းရှိသူတိုင်းကို သင့်ရာ၌ နေရပေးလေ့ရှိရာ၊ မိမိကိုလည်း လျော်ရာကြိုတိုင်း၊ သင့်အောင်နေရာပေးလေ့ရှိသည်။ ယောနိသော မနသိကာရ နှလုံးသားရှိသူဟု သိသာစေနိုင်သောအချက်ပင်၊ ဤ နှစ်ချက်တို့ ပြန်လည်သစ်လာခဲ့သည်။ ယခုလည်း ထိုစိတ်ထား ကြောင့်ပင် မိမိကို တကူးတကလှမ်း၍ အမှာစာရေးသား ခိုင်းခြင်း ဟု ခံယူကာနှစ်လိုစွာလက်ခံလိုက်ပါသည်။

(၂)

အမှာစာက ယခုမှစပါတော့မည်။

ဓမ္မရိပ်မဂ္ဂဇင်းကို ဦးစီးထုတ်ဝေသောအခါ၊ ဓမ္မဘေရီ ဆရာတော်ကို ကဏ္ဍတစ်ခု ပင်တိုင်ရေးဖို့ လျှောက်ထားလိုက်သည်။ ဆရာတော်က သူငယ်စဉ်မှာ နာယူခဲ့ဖူးသော မိုးညှင်းဆရာတော် ကြီး၏ စာပဋ္ဌာန်းမဟုတ်၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအဖြစ် လူတွေနှင့် နီးစပ်အောင် ဟောကြား ခဲ့သလို လူတိုင်းနားလည်လွယ်အောင် (လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်း)အဖြစ် ရေးလိုကြောင်းပြောလာသည်။ ဝမ်းသာအားရကြို ဆိုလိုက်ပါသည်။

နတ်မှီတောရဆရာတော်ကြီး၊ မိလိန္ဒပဉ္စာအဋ္ဌကထာ

(ဃ)

နိဿယကျမ်းပြု ဆရာတော်ကြီးစသည့် ထေရ်ကြီးများထံမှ အဘိဓမ္မာ သဘောများကို (အာစရိယမုဋ္ဌိ) ဆရာနည်းကျရရှိခဲ့သည်သာမက ကိုယ်တိုင်လည်း ပဋ္ဌာန်းစာဝါကို အမရပူရ၊ တောင်ကြီး၊ ရန်ကုန်၊ မှော်ဘီစသည့် ဒေသများရှိ စာသင်တိုက်ကြီးများတွင် နှစ်စဉ်ပို့ချ ပေးနေပြီး၊ အော်ဇီ အမေရိကန်နိုင်ငံစသည့် ရေခြား မြေခြားဒေသ အချို့တို့မှာပင် ပဋ္ဌာန်းသင်တန်းပို့ချပေးနေသောသူက ထိုအကြောင်း များကို ရေးသားပေးမည်ဆိုရာ ဝမ်းမသာသော အယ်ဒီတာသည် ဘယ်မှာရှိပေလိမ့်၊ ဆရာတော်ရေးသားလျှင် လူတိုင်း နားလည် သဘောပေါက်သည့် ပဋ္ဌာန်းဖြစ်မည်မှာ ဧကန်ပင်၊ ထင်သည့်အတိုင်းပင် ပဋ္ဌာန်းစာမူများ ဖော်ပြပေးလိုက်သောအခါ စာဖတ်ပရိသတ်ထံမှ ပဲ့တင်သံတွေပြန်လာသည်၊ သဘောကျ နှစ်ချိုက်ကြသည်၊ မဂ္ဂဇင်းကို စောင့်ဖတ်ကြသည်၊ ဖုန်းနှင့်တနည်း၊ စာနှင့်တမျိုး၊ လူတွေတဖုံ၊ ဆုံတိုင်းပြောလာကြသည်၊ အွန်လိုင်းမှာ(www.ashinsirinda.com) မေတ္တာဥယျာဉ် ဝက်ဘ်ဆိုဒ်က ဖော်ပြတော့လည်း သဘောကျသူ၊ ဖတ်သူ များလှသည်၊ ယခုတဖန် ရွှေပါရမီ (အရှင်ဆန္ဒာဓိက) ဆရာတော်လေးက သူ့မွေးနေ့ ဓမ္မလက်ဆောင် အဖြစ်ထုတ်ဝေလိုက် ပြန်ပြီဆိုတော့ စာဖတ် ပရိသတ်ကြီးအတွက် အရတော်လှပေစွဟု ဝမ်းမြောက်မှု ဆင့်လောင်းရပြန်သည်။

(၃)

ဗုဒ္ဓဘာသာတိုင်းသည် ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို အင်မတန် ရိုသေမြတ်နိုး တန်ဖိုးထားကြသည်၊ အနန္တနယကျမ်းကြီး၊ အနက်နဲ ဆုံး အဘိဓမ္မာကျမ်းကြီး သာသနာတော်ကွယ်လျှင် ဦးဆုံးကွယ် ပျောက်မည့် သာသနာ့ခံတပ်သဖွယ် ကျမ်းကြီးစသည်ဖြင့် တန်ဖိုး

(၄)

လေးမြတ်ကြသည်။ အသံမစဲပဋ္ဌာန်းပွဲများ တပြည်လုံးအနှံ့ ကျင်းပ
နေကြသလို၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စယုဒ္ဒေသ၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသတို့ဆိုလျှင် အတော်
များများ နှုတ်တက်ဆောင်ကြသည်။ သို့သော် ပဋ္ဌာန်းဆိုတာ ဘာလဲ
ဟု မေးလျှင်တော့ သိသူနည်းပြီး၊ လူရောရှင်ပါ ဝေဝါးသွားကြလေ့
ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ နည်းတူပင် နိုင်ငံတကာ ပညာရှင် အချို့က
လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ သုတ္တန်ဓမ္မများကို နှစ်သက် ကောင်းချီးပေး
ကြသလောက်၊ ပဋ္ဌာန်းအပါဝင် အဘိဓမ္မာနှင့်ပတ်သက်၍မူ၊ စောဒက
နှင့် ချဉ်းကပ်ကြသည်။ သံသယနှင့် လေ့လာကြသည်။ ပညာရှင်တစ်ဦး
ကဆို အဘိဓမ္မာသည် စုလစ်မွန်းချန်တွေနှင့် ခန်းနားသော အဆောက်
အဦကြီးတခု၊ ခန်းစီးရောင်နုတွေ ချထားသည့် ပြတင်းတွေနှင့် မှန်ပြပြ
အလင်းရှိသော အဆောက်ဦကြီး၊ ထိုအထဲသို့ ရင်ဖိုလှိုက်မော ဝင်သွား
ခဲ့ရငြား၊ ပြန်ထွက်လာသောအခါ ဘာမျှပါမလာသည်နှင့်တူကြောင်း
ဆိုထားသည်ကို ဖတ်ရဖူးသည်။ ဤသည်တို့ကို ချင့်ထောက်၍ ပဋ္ဌာန်း
စသော အဘိဓမ္မာတို့ကို ဘာသာခြားသူတေသီများလည်း မထိမတွေ့
မသုံးဆောင်နိုင်ကြသကဲ့သို့ ဘာသာဝင်များ အနေဖြင့်လည်း အန္တရာယ်
ကင်းရန်၊ လာဘ်ခေါ်ရန် မန္တာန်အဖြစ်သာ အသုံးပြုနေကြသည်ကို
တွေ့ရပေသည်။

(၅)

တကယ်တော့ ပဋ္ဌာန်းဆိုသည်မှာ “ရုပ်နာမ်တွေဖြစ် ပေါ်
စေသည့်အကြောင်းအမျိုးမျိုး”ဟု ဆီလျော်အောင်ဆိုရပါမည်။
တနည်းအားဖြင့် စိတ်ကစိတ်ကို၊ စိတ်ကရုပ်ကို၊ စိတ်က စိတ်ရော
ရုပ်ကိုစသည်ဖြင့် အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပုံ၊ ထောက်ပံ့ပုံများ ဟုဆို
နိုင်ပါသည်။ တရားဦးဓမ္မစကြာမှစ၍ စလယ်ဆုံး ဒေသနာတိုင်း

အကြောင်းနှင့်အကျိုးများကိုသာ ဟောကြားခဲ့သော မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့တွင် ဤပဋ္ဌာန်းဒေသနာကြီးသည်၊ အကျယ်ဝန်းဆုံး အကြောင်းကျိုးဖြစ်စဉ်ပြ ဒေသနာကြီးဟုလည်းဆို လိုက်ချင်ပါ သည်။ သည်နေရာ၌ မှတ်လိုသူတွေ ဆောင်နိုင်ရန် ပရိတ်ကြီး နိဿယသစ် ကျမ်းပြုသပြေကန် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ရှစ်လုံးဖွဲ့ ကဗျာလေးကို ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ကြောင်းကျိုးသွယ်လျက်၊ ဆက်ဆက်ဆင့်ကာ
တရားမှန်သမျှ၊ ဖြစ်ကြမကွာ
ချင်းချင်းဆက်ကူး၊ ကျေးဇူးပြုကာ
ဖြစ်ပုံပြု၊ ပဋ္ဌာနဒေသနာ။

(၅)

နောက်တဖန် သုတ္တန်များကို သဘောကျ၍၊ အဘိဓမ္မာကို မချို့မြိန်သူများအတွက်လည်း အဆိုတစ်ခုတင်ပြလိုက်ပါသည်။ ပဋ္ဌာန်းအပါဝင် အဘိဓမ္မာဟူသည် သုတ္တန်၏အဖွင့်ဒေသနာ၊ တနည်းအားဖြင့် သုတ္တန်ပါစကားလုံးများ၌ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြည့်စုံစွာသိဖို့ အကျယ်ဝန်းဆုံးဖွင့်ဆိုပေးမှုများ ဟုဆိုလိုက်ချင်ပါ သည်။ ဥပမာပြရလျှင် “မေတ္တာထားရမည်ဟု” အကျဉ်းစကား ကို “သူတပါးအကျိုးပျက်ပြားစေလိုမှု ပယ်ရှားပြီး၊ သူတပါးအကျိုး လိုလားမှုနှင့် ယှဉ်သောသဘောထားကို မေတ္တာဟုခေါ်သည်” စ သည်ဖြင့်ဖွင့်ဆိုခြင်းမျိုးဖြစ်ပါသည်။ သည်သဘောကိုသိလျှင် “နည်း နည်းသိက များများတန်ဖိုးရှိ၍ များများသိကအကျိုးဧရာပါ တကား” ဟု ချို့မြိန်လာပေလိမ့်မည်။ မိမိဘဝကို အထက်တန်းကျစွာ ပဲ့ကိုင် မောင်းနှင်ရန်အတွက်ဖြစ်စေ၊ မိမိစိတ်နှင့်မိမိကိုယ်၊ မိမိ စိတ်နှင့်

(ဆ)

သူတပါးကိုယ်၊ မိမိကိုယ်နှင့်သူတပါးစိတ် အဆင်ပြေ ချောမွေ့ လျက် ဘဝငြိမ်းချမ်းသာယာရန်ဖြစ်စေ၊ လက်တွေ့အသုံးချ သူတို့အတွက် များစွာထောက်ပံ့မည်မှာ ဧကန်ဖြစ်ပါသည်။ ဉာဏ်ကြီး သောသူတေ သီ ပညာရှင်များအတွက်မူ apply ဖြစ်မှုမှာ အဘယ်ဆိုဖွယ်ရှိပါ တော့မည်နည်း။

(၆)

သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့မှာ အဘိဓမ္မာကို အံ့ဖွယ် နက်နဲသော ဒေသနာကြီးအဖြစ်ထားရှိကြပြီး၊ မတို့မထိလိုကြပါ။ အဘိဓမ္မာဝင်ဖြစ်သည့် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာဆိုလျှင်လည်း အထက်တွင် ဆိုခဲ့သလို အန္တရာယ်ကင်း၊ လာဘ်ခေါ်မန္တာန်အဖြစ်သာ ရွတ်ဖတ် နေကြပြီး၊ ဘဝမှာအသုံးပြုရမှန်းပင် မသိကြပါ။ apply ပဋ္ဌာန်းဖြစ် အောင်လေ့လာသင့်ကြပါသည်။ မျက်မှောက်ကာလတွင် ပို၍ အသုံးပြုသင့်ကြပါသည်။ ဥပမာပဋ္ဌာန်းအဓိပတိပစ္စည်းဆိုပါတော့ အဓိပတိလေးမျိုးတို့တွင် တမျိုးကဦးဆောင်လျှင် ကျန်သုံးမျိုးက နောက်ကလိုက်ကူညီကြသလို အဖွဲ့စည်းအသင်းပင်းတွင်လည်း အရာဌာနအလိုက် စွမ်းနိုင်သူကို ဦးစားပေးရှေ့ ဆောင်စေကာ ဝိုင်းဝန်းကူညီပံ့ပိုးကြခြင်းဖြင့် အခက်ခဲများ၊ မညီညွတ်မှုများ ကင်း ဝေး၍ အောင်မြင်မှုအကျိုးများရမည်မှာ မှန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤ သည် မှာစွမ်းနိုင်သူက ကျေးဇူးပြုပုံ “အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ပင်။

နည်းတူပင်မိမိအတွင်းအဇ္ဈတ္တတွင်လည်း အရေးတခု ဆောင်ရွက်ရန်ပြင်တိုင် ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းမှုပြီးမည်ဆိုလျှင် ဆန္ဒကို အမျိုး ပြုကာ ကျန်သုံးပါးကိုမှီခိုချန်ထား၍ ပညာရှေ့သွားပြုဖို့လိုလျှင် ဆန္ဒ မကဲသင့်သလို ကျန်သည့်စိတ်ဝီရိယတို့ကိုလည်း အရံများအဖြစ်

ထားနိုင်က မပြီးမြောက်နိုင်သည့် ကိစ္စဟူသည် အဘယ်မှာ ရှိပေလိမ့်၊ “ကိံ နာမ ကမ္မံ နသိဇ္ဈတိ”ဟုပင် စကားတော်ရှိသည် မဟုတ်ပါလား၊ ထိုသို့မပြုတတ်က power တူတွေအားပြိုင်ကာ ရောထွေးရှုပ်ပွေလျက် အရေးကိစ္စတို့ လေးဖင့်ပျက်ပြားရသည် ကို ကြံဖူးကြမည်ပင်။

(၇)

တဖန်“သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိမကပ်ငြိဘဲ၊ မဇ္ဈိမ ပဋိပတ်ကောင်းမြတ်ဖြောင့်တန်း မဂ္ဂင်လမ်းဖြင့် ရွှေနန်းပုရီဘေးမဲ့ပြည်သို့ ကောင်းစွာကြွတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား”ဟု သုဂတဂုဏ်တော်ကိုရွတ်ဆိုပူဇော်တိုင်း သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတို့၏ သဘောကို စောကြော အဖြေရှာမိပါသည်။

နောက်ဘဝရှိသည်ဟူသောအယူ နောက်ဘဝမရှိဟူသော အယူတို့ကိုလွန်ကာ နိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုကြည်ညိုနိုင်ကာ နောက်ဘဝမရှိဟူသော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသမားများကိုလည်း ရုပ်ကြမ်းဝါဒီများအဖြစ် အလွယ်တကူ သဘောထားနိုင်သော်ငြား သံသရာယုံသူအဖြစ် ကြီးပြင်းခဲ့သော သူ့အဖို့မူနောက်ဘဝ ရှိသည်ဟုယူခြင်းသည် သဿတဒိဋ္ဌိသမားဖြစ်ရမည်ကိုမူကား ဘဝင်မကျနိုင်ခဲ့၊ စဉ်းစားလို့ ဉာဏ်မဝင်ဆုံးခဲ့။

ကမ္မပစ္စည်းကိုဆင်ခြင်မိလိုက်မှ “ဒီဘဝပြီးလျှင်နောက်ဘဝမှာလည်း ငါဘဲခန္ဓာသစ်နှင့်ဖြစ်မှာ၊ ဒီဘဝရဲ့ဝိညာဉ်လေးက ခန္ဓာအိမ်တခုကို သွားကူးမှာ လိပ်ပြာကောင်လေးက လောက်လန်းသဖွယ်တွယ်သွားမှာ ”စသည့်အယူများကို ယူရန် မဆိုထားနှင့် “ငါပြုသမျှသည်နောက်ဘဝမှ အကျိုးပေးမှာပဲ”ဟုပင် တောင်းတံ

(၈၅)

နေစရာမလို၊ “အကျိုးပေးမှပေးပါမလား” ဟုလည်း ကြောင့်ကျနေ စရာမလို၊ မိမိပြု၊ပြော၊ကြံခဲ့သောစေတနာဆိုသည့် ကမ္မသတ္တိက သူ့ဝန်သူဆောင်၊ သူ့အမှုသူပြု သွားရမြဲပါလား၊ ဒါသည်ပင် “ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော” လို့ ဆိုတာပါလားဟု သဘော ပေါက်လာ သည်။ ထိုအခါ ဘဝတွင်လွတ်လပ်ပေါ့ပါး ခြင်းရသကို ခံစားလိုက် ရပါတော့သည်။

(၈)

ဤသို့ ကြောင်းကျိုးဉာဏ်ရင့်သန်မှုကို ပဋ္ဌာန်းတရားတော် က ပေးပါသည်။ ကြောင်းကျိုးဉာဏ်ရင့်သန်လာပြီဆိုလျှင် မိမိ ကိုယ်မိမိ ယုံကြည်ခြင်း ခွန်းအားတို့ တိုးပွားလာကာ ဘဝကိုခုံမင် လေးမြတ်ခြင်း တန်ဖိုးတို့ ကြီးမြင့်လာပါသည်။ ထိုအခါ ဣဿရ နိမ္မနတာဒိဋ္ဌိ (လောကကို တန်ခိုးရှင်ဖန်ဆင်းသည်)၊ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ (ပြုသမျှဘာကျိုးမျှမရှိ)၊ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ (ဖြစ်သမျှ ဘာအကြောင်း မျှမရှိ)၊ အကြိယဒိဋ္ဌိ (ကောင်းဆိုးဘာမျှပြုဖွယ်မရှိ)တို့ကို အမြင်ရှင်း ကာပယ်ဖျောက်နိုင်ပါသည်။ ဒါတွင်မက အမြင့်ဆုံးသုခ အစွဲလွတ် ကင်း ချမ်းသာခြင်းကိုရလိုသူတို့အတွက် များစွာအဟန့်အတား အပိတ်အဆို့ဖြစ်စေသော “ငါစွဲပြင်းမှု ငါစွဲတင်းမှု” (ဧတံမမ ဧသော ဟမသ္မိ ဧသောမေအတ္တာ) အမှားမှ “ငါစွဲကင်းခြင်း ငါစွဲရှင်းခြင်း” (နေတံမမ နေသောဟမသ္မိ နမေသော အတ္တာ) အသိဖြောင့် အမြင် မှန်သို့ကူးရေးတွင်လည်းများစွာ အထောက်အမ ဖြစ်နိုင်ပါ သည်။ ထိုကြောင့် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကို ဘဝထဲမှာ apply ဖြစ်ရန် ကြိုးစား သင့်ကြပေသည်။ ထိုကြိုးစားမှုအတွက် ဤစာအုပ်ငယ်က အထောက် ကူဖြစ်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။ ယုံကြည်ရခြင်း အကြောင်း ကိုလည်း အထက်တွင်ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

(ည)

ခြံ၍ ဆိုရသော် . . . . ဤစာအုပ်ကို စေ့ငုသေချာ ဖတ်ရှု
ခြင်းဖြင့် ပဋ္ဌာန်းနာယူသူအဖြစ်မှ ရွတ်သူအဖြစ်၊ ရွတ်သူ အဖြစ်မှ
သိသူအဖြစ်၊ သိသူအဖြစ်မှ ကျင့်သူအဖြစ်၊ ကျင့်သူ အဖြစ် မှ အကျိုးရ
သူအဖြစ်ရောက်ရှိကာ “လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်းမှု” သင့်အတွက်
ပဋ္ဌာန်းဖြစ်လာမည်မှာ ဧကန်ဟုဆိုရင်း နိဂုံးချုပ်ပါသည်။

ကံထွန်းသစ်

(ဓမ္မရိပ်မဂ္ဂဇင်း၊ အယ်ဒီတာချုပ်)

ပညာရာမကျောင်းတိုက်

Milwaukee, Wisconsin, USA

(၁၂-၀၉-၂၀၁၀၊ နံနက် ၃နာရီ)

စာရေးသူ၏ မော်ကွန်းတင်ကျေးဇူးစကား

ကျေးဇူးတုံ့ ပူဇာ မော်ကွန်း

ပါဠိပိဋကတ်တော်နဲ့ အဘိဓမ္မာပညာရပ်များကို သင်ကြား ပြသ လမ်းညွှန်ပေးတော်မူခဲ့ကြတဲ့ ကျေးဇူးရှင် အမရပူရမြို့၊ တောင်မြို့ ညဝါအကျော်ဆရာတော်ကြီး ဘဒ္ဒန္တနန္ဒိယ။ စာချဆရာ တော် ဘဒ္ဒန္တမေဓိယ။ မန္တလေးမြို့၊ ဘုရားကြီးတိုက်၊ အမရပူရ ကျောင်းဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဥက္ကံသာဘိဝံသ။ နယားကျောင်းဆရာ တော် ဘဒ္ဒန္တမေဓိယာဘိဝံသ (အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂူရု)။ တောင် တွင်းကြီးမြို့၊ ကျမ်းပြုအဘိဓမ္မာပညာရှင် နတ်မှီတောရဆရာတော် ကြီး။ ဒေးဒရဲမြို့၊ ကွင်းကျောင်းဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဥဇ္ဇောတိက။ အထူးသဖြင့် ပဋ္ဌာန်းဘာသာရပ်ကို လွယ်ကူရှင်းလင်းတဲ့ စနစ် သစ်နဲ့ ယဇ္ဇနာ၊ သဘာဝ၊ ပစ္စနိက်၊ ပစ္စည်းတွန်း၊ ပစ္စယုဒ္ဓါရ၊ ခန္ဓာ ဝါရတို့ပါမကျန် သင်ကြားပို့ချပေးတော်မူခဲ့တဲ့ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၊ ပဋ္ဌာန်းသိပ္ပံဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုန္ဒက (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) တို့ကို ဒီစာအုပ်နှင့် ကျေးဇူးတုံ့ ပူဇော်ပြီး မင်္ဂလာမော်ကွန်းတင်အပ်ပါ တယ်။

ကျေးဇူးမှတ်တမ်း မော်ကွန်း

အမှန်အတိုင်း မိမိသဘောအရဆိုရင် အခုလို “လူတိုင်း အတွက်ပဋ္ဌာန်း”ဆိုတာ ရေးဖြစ်ဖို့ အကြောင်းမရှိပါဘူး။ မိမိရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က မျိုးဆက်သစ် ပဋ္ဌာန်းစာဝါပို့ချမည့် စာချဆရာတော် ကလေးများအတွက် “လို့,တို့,ရှင်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချနည်း”စာအုပ်ကလေး တစ်ခု ရေးဖို့ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ဓမ္မရိပ်မဂ္ဂဇင်းမှာ အယ်ဒီတာချုပ် လုပ်နေတဲ့ ရေးဖော်မိတ်ဆွေ စာရေးဆရာ ကံထွန်းသစ် (အရှင် ဇာဂရ)နဲ့ စကားစပ်မိကြတဲ့အခါ “ရဟန်းတော်များအတွက် ပဋ္ဌာန်း ပို့ချနည်းကတော့ ပဋ္ဌာန်းသိပ္ပံဆရာတော်ကြီးရဲ့ ပဋ္ဌာန်းသိပ္ပံ သုံး ကျမ်းတွဲနဲ့ပဲ ပြည့်စုံလှပါပြီ။ လူတိုင်းအတွက် သိသင့်သိထိုက်တဲ့ ပဋ္ဌာန်းအကြောင်းအရာများကို ရေးစမ်းပါ။ အခုတပည့်တော် အယ်ဒီတာချုပ်အဖြစ်နဲ့ တာဝန်ယူကိုင်တွယ်ရမည့် ဓမ္မရိပ်မဂ္ဂဇင်း မှာ လစဉ်ဖော်ပြမယ်”ဆိုပြီး တိုက်တွန်းတဲ့အတွက် “လို့,တို့,ရှင်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချနည်း” ကနေ “လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်း” ဖြစ်လာရတာ ပါ။

လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်းကို စတင်ရေးသားဖို့ အပူကပ် တိုက်တွန်းခဲ့သလို စိတ်ရှည်ရှည်နဲ့ စောင့်ပြီး လစဉ်ထည့်သွင်းပေးတဲ့

(၃)

အယ်ဒီတာချုပ် ကံထွန်းသစ်နဲ့ ဓမ္မရိပ်အဖွဲ့သားများရဲ့ ကျေးဇူးများ။
အလားတူလစဉ် ဖော်ပြခဲ့တဲ့ “ဓမ္မဗျူဟာ စာစောင်” အယ်ဒီတာ
များနဲ့ အဖွဲ့သားများ။ အပတ်စဉ်မပြတ် ဖော်ပြပေးတဲ့ “အတွေး
သစ် ဂျာနယ်” ဒါရိုက်တာအဖွဲ့၊ အယ်ဒီတာများနဲ့ အဖွဲ့ သားများ
အပြင် စိတ်ရှည်ရှည်နဲ့ စောင့်ဖတ်ပြီး စာနဲ့ရော ဖုန်းနဲ့ပါ တိုက်တွန်း
ခဲ့ကြတဲ့ စာဖတ်သူများအားလုံးရဲ့ ကျေးဇူးများကိုလဲ ဒီစာအုပ်နဲ့
ကျေးဇူးမော်ကွန်းတင်လိုက်ပါတယ်။

အထိမ်းအမှတ် မော်ကွန်း

လူတိုင်းအတွက်ပဋ္ဌာန်းကို အမည်နဲ့လိုက်အောင် လူတိုင်း ဖတ်နိုင်ဖို့အတွက် အမှန်တကယ်ကုန်ကျစရိတ်နဲ့ ဝန်ဆောင်စရိတ် ထက်မပိုတဲ့ နှုန်းထားနဲ့ ဖြန့်ချိနိုင်ရေးအတွက် အရှင်ဆန္ဒာမိက (ရွှေပါရမီ)က (၄၃)နှစ်ပြည့် မွေးနေ့အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် နဝကမ္မ (၂၅)သိန်း မ,တည် လှူဒါန်းပါတယ်။

ဒီစာအုပ်ကို အရှင်ဆန္ဒာမိက(ရွှေပါရမီ)ရဲ့ (၄၃)နှစ်ပြည့် မွေးနေ့ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ၂၀၁၁-ခု၊ ဇန္နဝါရီ (၉)ရက်နေ့အမှီ ပြီးမြောက်အောင် ကြိုးစားခဲ့ပေမယ့် အကြောင်းကြောင်းကြောင့် တစ်လလောက် နောက်ကျပြီးမှ ထွက်လာနိုင်မှာပါ။ ဒါပေမယ့် ဒီစာအုပ်ကို အရှင်ဆန္ဒာမိက(ရွှေပါရမီ)ရဲ့ (၄၃)နှစ်ပြည့် မွေးနေ့ အထိမ်းအမှတ် ဝိဇာတမင်္ဂလာ မော်ကွန်းတစ်ခုအဖြစ်နဲ့လဲ ရည်ညွှန်း လိုက်ပါတယ်။

အားလုံးရဲ့ ကျေးဇူးတရားများကိုတော့ မိမိရဲ့နှလုံးသားမှာ ထာဝရမော်ကွန်းတင်လျက် ရှိပါကြောင်း မိမိရဲ့ အသက် (၆၅)နှစ် တိတိပြည့်တဲ့ ဒီနေ့ (၃၀-၁-၂၀၁၁)နေ့မှာ ဒီမော်ကွန်းစာကိုရေးထိုး လိုက်ပါတယ်။

စာဖတ်သူအားလုံး သတိထား အသိပွားနိုင်ကြပါစေ။

ဓမ္မဘေရီ အရှင်ဝိရိယ(တောင်စွန်း)

လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်း

ပဋ္ဌာန်းကို သူ့လိုကိုယ်လို လူတိုင်းနားလည်နိုင်ဖို့ အရပ်သုံး စကားများနဲ့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဟောကြားခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့မိမိ လေ့လာသိရှိရသလောက်ဆိုရင် မိုးညှင်းဆရာတော်ကြီးဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာတော်ကြီးရဲ့ ပဋ္ဌာန်းတရားပွဲတွေကို နာယူလိုက်ရဖူးတဲ့ မန္တလေးမြို့၊ ဘုရားကြီးတိုက်က ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး မိန့် ကြားတာ ကတော့ -

မိုးညှင်းဆရာတော်ကြီး မန္တလေးကို ပဋ္ဌာန်းတရားလာ ဟော တော့တို့လည်း ဗဟုသုတအဖြစ် သွားနာဖူးတယ်ကွ။ ဆရာတော် ကြီးက ပရိသတ်ကို မေးတဲ့ ပြောတဲ့အခါ “ဟရို့ တို့ရဲ့ . . . ဟရို့ တို့ရဲ့”နဲ့ လှမ်းခေါ်ပြီး ပြောလေ့ရှိတယ်။ မဟာမြတ်မုနိ ဘုရားကြီးနားမှာ လာဟောတော့ အနီးအနားမှာလည်း စာသင်တိုက် ကြီးတွေ ရှိနေတာကိုး။ အဲဒီတော့ ဆရာတော်ကြီးကသူတရား ပွဲစတဲ့ နေ့မှာ -

ဟရို့တို့ရေ . . . ဟောဒီနားတစ်ဝိုက်မှာ စာသင်တိုက် ကြီးတွေ ဝိုင်းဝိုင်းကိုလည်လို့ဗျ။ အဲဒီ စာသင်တိုက်ကြီးတွေမှာ စာချအကျော်အမော်ဆရာတော်ကြီးတွေလည်း ပဋ္ဌာန်းကို ကျကျ နနနားလည်ပြီး စာသင်သားတွေကို သင်ပေးနေတာပေါ့။ အဲဒီ

ဆရာတော်ကြီးများ ပို့ချနေတာကတော့ ပိဋကတ်တော်မှာ လာတဲ့ အတိုင်း စာသံပေသံတွေနဲ့ ခုံခုံညားညား ဘုရားနှုတ်ခပတ်တော် အတိုင်း ဟောတာဖြစ်လို့ “စာပဋ္ဌာန်း” လို့ ဆိုကြပါစို့ဗျာ။ အဲဒါ ကတော့ စာနဲ့ပေနဲ့ အတတ်သင်တာဗျ။

အခု ဟရိုတို့တတွေ ပြောဆိုကြတဲ့အခါ “ငါစားတယ်၊ ငါမြင်တယ်” စတဲ့ စကားတွေကျတော့ အကြောင်း အကျိုး ရှိနေတဲ့ အရာတွေဖြစ်လို့ ပဋ္ဌာန်း သဘောနဲ့ မကင်းပေမယ့် “ငါ ငါ”ဆိုတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကြီးတန်းလန်းပါနေလို့ “ငါပဋ္ဌာန်း” ဖြစ်နေတယ်ဗျ။ အဲဒါကတော့ တရားသဘောနဲ့ လုံးလုံးကြီးကင်းနေလို့ အမှန် မဟုတ်ဘူးဗျ။ သံသရာထုပ်ကြီးတွေ ဖြစ်နေတယ်။

အခု ကျုပ်တို့ဟောမှာကတော့ စာပေကျမ်းဂန်နဲ့လည်း မလွတ်စေဘဲ ဘုရားရှင်အာဘော်လည်းကျအောင် ရပ်သူရွာသား လူအများလည်း သဘောပေါက်နိုင်အောင် ဟောမှာဖြစ်လို့ “ရွာ ပဋ္ဌာန်း” လို့ ဆိုရလိမ့်မယ်ဗျ။

စာသင်တိုက်က စာချဆရာတော်ကြီးများကတော့ ပဋ္ဌာန်း ဒေသနာတော်ကြီးကို အလုံးအရင်းနဲ့ သိအောင် ပို့ချတာဖြစ်လို့ ပဋ္ဌာန်းကုမ္မဏီကြီးတွေလို့ ဆိုရမယ်ဗျ။ ကျုပ်တို့ကတော့ အဲဒီ ကုမ္မဏီကြီးတွေဆီက တစ်ဆင့် သင်ယူမှတ်သားပြီး ရပ်ထဲရွာထဲ ရောက်နိုင်သမျှ ရောက်အောင်လှည့်လည် ဖြန့်ချိနေရတာဖြစ်လို့ ခေါင်းရွက်ဗျပ်ထိုး ပဋ္ဌာန်းတရားလေးတွေဗျနော်။ ဆရာတော် သံဃာတော်တို့ဘုရား ပဋ္ဌာန်းကုမ္မဏီကြီးတွေ အနီးအနားမှာ ခေါင်း ရွက်ဗျပ်ထိုး ပဋ္ဌာန်းလေးလာပြီး ဖြန့်ချိတာ အမှားများ ပါရင်လဲ သည်း ခံခွင့်လွတ်ပြုပြင် ပေးတော်မူကြပါဘုရား” လို့ အစချီ တောင်းပန်ပြီးမှ ဟောတာကွ။ ဆရာတော်ကြီးဟောပုံက -

ဟရိုတို့ လူလူချင်းတွေ့လိုက်တဲ့အခါ စကားအနေနဲ့ ဘယ်

လိုပြောကြသလဲ။ “ငဖြူကို ငမည်းကို ငါမြင်တယ်”လို့ ပြောကြ တယ်မို့လား။ အဲဒါ ပရမတ္ထသဘောနဲ့ လုံးဝကင်းနေတဲ့ “ငါ ပဋ္ဌာန်း ကြီး” ဟု၊ အဲဒီအတိုင်းသာ သိနေရင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်းကြီးနဲ့ ဖြစ်မနေဘူးလား။

ဟော ကျောင်းတိုက်ကြီးတွေမှာ ဆရာတော်ကြီးများ ပို့ချ တော့ “ရူပါရမ္မဏံ စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စ ယော”လို့ ပို့ချသဗျ။ မှန်လည်း အလွန်မှန်တာပေါ့။ ဘယ်မမှန်ဘဲ ရှိမလဲ။ အဲဒါ ဘုရားဟောတော်မူတဲ့ အတိုင်းပဲဟာ၊ မှန်ပေမယ့် သာမန်ရပ်သူ ရွာသားတွေဖြစ်တဲ့ ဟရိုတို့ နားလည်နိုင်ကြပါ့မလား၊ စာနဲ့ပေနဲ့ အတတ်သင်ထားကြတဲ့ ဆရာတော် သံဃာတော်တွေက တော့ နားလည်ကြသဗျ။ အဲဒါကြောင့် “စာပဋ္ဌာန်း”လို့ ပြောတာ။

ကိုင်း - ဒါဖြင့် စာနဲ့လည်းမလွတ်၊ ငါနဲ့လည်း မငြိရအောင် ဘယ်နှယ်ပြောမလဲ၊ အပြင်မှာရှိတဲ့ အဆင်းရုပ်ကလေးက အာရမ္မ ဏ သတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးလို့ မြင်သိစိတ်ဖြစ်တဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ် ကလေးက မြင်တာဗျ။ မြင်ရတာ ကလည်း ငါ၊သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ မဟုတ်ဘူး။ အဆင်းရုပ် ဆိုတဲ့ ရူပါရုံလေးဗျ၊ မြင်တာကလည်း ငါသူတစ်ပါး ယောက်ျား မိန်းမ မဟုတ်ဘူး။ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဗျလို့ ဟောပြုပြီးတော့မှ . . . ဟရိုတို့မြင်ရတာ ဘာတုန်းလို့မေးလိုက်၊ ပရိသတ်က “ အဆင်းရုပ်ပါ ဘုရား ”ဖြေ၊ ဘာက မြင်တာတုန်း၊ “ စက္ခုဝိညာဉ်က မြင်တာပါ ဘုရား”ဖြေ၊ ပြီးတော့မှ ဟိုမြောက် ဘက်က ဟရိုတို့၊ တောင်ဘက်က ဟရိုတို့၊ ဟိုးနောက်က ဟရိုတို့နဲ့ လှမ်းပြီးမေးလိုက်၊ ပရိသတ်က ဖြေလိုက်ပေါ့။

အဲဒီတော့ ဘယ်နှယ်ဖြစ်လာတုန်းဆိုတော့ ဒကာ ဒကာမ တွေ . . . အထူးသဖြင့်တော့ ဒကာမတွေပေါ့ကွာ။ ကိုယ်နဲ့ဘာမှ မဆိုင်ဘူး။ အနားတောင်သိခွင့် မရနိုင်ဘူးလို့ထင်နေတဲ့ ပဋ္ဌာန်း

ဒေသနာတော်ကြီးကို တို့ပါးစပ်ကလည်း ပြောနိုင်ပါလား၊ ပဋ္ဌာန်း သဘောတွေကို တို့လည်း သိနေရတာပါလားဆိုပြီး လွတ် သဘော ကျ ကြတာပေါ့။ မိုးညှင်းတရားပွဲဆိုရင် အငြိမ့်ပွဲ၊ ဇာတ်ပွဲ ထက်စည် တယ်။ ကြိတ်ကြိတ်ကိုတိုးနေတာပဲ” လို့ မိန့်ကြားဖူးပါတယ်။

အခုရေးမဲ့ အကြောင်းအရာများဟာ လူတိုင်းရဲ့ သန္တာန်မှာ ရှိနေတဲ့ ပဋ္ဌာန်းသဘောနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးနေတဲ့ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ အကြောင်းကို လူတိုင်း သိတန်သလောက်သိနိုင်အောင် ရေးပြမှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် မိုးညှင်းဆရာတော်ကြီး စကားကို မှီးပြီး “လူတိုင်း အတွက် ပဋ္ဌာန်း” လို့ အမည်ပေးလိုက်ပါတယ်။

“ ပဋ္ဌာန်း ”

“ပဋ္ဌာန်း” ဆိုတာဘာလဲ။ အဋ္ဌကထာ ဆရာတော်က မေးခွန်းထုတ်ပြီး ကိုယ်တိုင်ပြောပြချက်အရ “နာနာပွကာရ ပစ္စယ ဋ္ဌေနပဋ္ဌာနံ = အထူးထူး အပြားပြားရှိတဲ့အကြောင်း ပစ္စည်း တရားများ ရှိရာဖြစ်လို့ “ပဋ္ဌာန်း” ခေါ်တယ်။ တစ်နည်း အကျိုး တရားတို့ကို ဆိုင်ရာအကြောင်းပစ္စည်းတို့ရဲ့ အစွမ်းသတ္တိနဲ့ ဝေဖန် ဟောကြားရာဖြစ်လို့ “ပဋ္ဌာန်း” ခေါ်တယ်” လို့ သိမှတ် ရပါတယ်။

ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ဆိုတာ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ရဲ့ အလို ဆန္ဒ စရိုက်ဝါသနာတို့ကို ငဲ့ကွက်ပြီး ဟောတဲ့ ဒေသနာတော်မျိုး မဟုတ်ဘဲ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရဲ့ အစွမ်းကိုသာငဲ့ပြီး ဉာဏ်စွမ်းပြ ဟောတဲ့ ဒေသနာ တော်ကြီးဖြစ်တာမို့ ပဋ္ဌာန်းကို အပြည့်အစုံ နားလည် နိုင်စွမ်းဟာ သဗ္ဗညုတဘုရားရှင်မှတစ်ပါး ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မှ မရှိနိုင်ပါဘူး။ မိမိတို့-ဉာဏ်စွမ်းရှိသလောက် ရိပ်စား နားလည်တာပဲ ရှိပါတယ်။

စားဖွယ်သောက်ဖွယ်အပြည့်အစုံနဲ့ မကုန်နိုင် မခမ်းနိုင် လောက်အောင် များပြားလှတဲ့ စားသောက်ပွဲကြီးနဲ့ ကြုံတဲ့အခါ စားသောက်စရာတွေကို အကုန်လုံး စားသောက်နိုင်မှ ခွန်အား ဖြစ်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ မိမိဝမ်းနဲ့ ဆန့်သလောက် မိမိဝမ်းမီးနဲ့ ချေ ချက်နိုင်စွမ်းရှိသလောက် စားသုံးရင်လဲ တန်ရာတန်ရာခွန်အား ကိုဖြစ်စေသလို၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်စွမ်းနဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိ ဟောကြားထားတဲ့ ဒေသနာတော်ကြီးတွေကိုလည်း အပြည့် အစုံအကုန်သိမြင်မှ အသိခွန်အားရတာမဟုတ်ဘဲ မိမိတို့ဉာဏ် ဝမ်းမီးနဲ့ သုံးသပ် ချေချက်နားလည်နိုင်သလောက် အသိခွန်အား ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ ရရှိတဲ့ခွန်အားများဟာလည်း မသိမှု(အဝိဇ္ဇာ) ဦးဆောင်တဲ့ အကုသိုလ်ဒုစရိုက် ရန်သူတို့ကို ကာကွယ်နိုင်စွမ်းရှိပါ တယ်။

ဒါ့ကြောင့် ပဋ္ဌာန်းကို ဘယ်လောက်နားလည်မှ အကျိုးရှိ မလဲဆိုရင် မိမိတို့ရဲ့ သဒ္ဓါအား၊ ဉာဏ်အားရှိသလောက် နားလည် ရင် နားလည်တဲ့ အတိုင်းအတာနဲ့ ညီမျှတဲ့ အကျိုးကိုတော့ မုချရရှိ မယ်လို့ ဆိုရမှာပါ။ မှန်ပါတယ် ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်တော် တုန်းက လင်းနို့သတ္တဝါငါးရာတို့ဟာ ပဋ္ဌာန်းရွတ်ဖတ်သံတို့ကို နား ထောင်ခွင့်ရပြီး အသံအာရုံကို သဘောကျသလိုသာ ဖြစ်ခဲ့တာ ဘာအဓိပ္ပာယ်မှ မသိကြပါဘူး။ အဲဒီ ပါရမီဓာတ်ခံကြောင့် အခု ဂေါတမဘုရားရှင် သာသနာတော်မှာ ရဟန်းပြုကြတော့ အရှင် သာရိပုတ္တရာက တစ်ဆင့် ဟောပြောတဲ့ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကို နာယူပွားများပြီး တရားအသိရရှိသွားတယ်လို့ ကျမ်းဂန်များမှာ ဆိုပါတယ်။

“နက်နဲကျယ်ဝှမ်း အစွမ်းပြည့်ဝ”

ကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ ပါရမီဖြစ်ဖို့ဆိုတာ ဖြစ်အောင် တွေးတတ်တဲ့ (ယောနိသောမနသီကာရ)သာ အဓိကလို့ ဆိုရမှာပါ။ မိမိဉာဏ်နဲ့ မမှီလို့ မခန့်မှန်းနိုင်အောင် ကျယ်ဝန်းနက်နဲလှပါကလားလို့ တွေးမိ ရာကနေ အသိရသွားနိုင်တာမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။

သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)က အရှင်မဟာဂတိဂမိယ တိဿ ဒတ္တမထေရ်မြတ်ဟာ မဟာဗောဓိပင်ကို ဖူးမြော်ဖို့ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း (အိန္ဒိယ၊ နီပေါ)ကို ပင်လယ်ခရီးနဲ့ သင်္ဘောစီးပြီး ကြွတော်မူတဲ့အခါ ပင်လယ်ပြင်ကြီးကို ကြည့်ပြီး ကမ်းကို မမြင်လောက်အောင် ကျယ် ဝန်းလှပါလား လို့ တွေးမိတယ်။ ဒီလိုတွေးနေရင်း မိမိသွားလိုတဲ့ ဆိပ်ကမ်းကို မြင်တဲ့အခါကျတော့ “ပင်လယ်ပြင်ကြီးဟာ ဘယ်လောက် ကျယ်ဝန်းတယ် ဆိုဦးတော့ တစ်ဘက်မှာ စက္ကဝဠာ တောင်ခါးပန်း အနားသတ်ရှိတယ်။ တစ်ဘက်မှာလည်း ဆိပ်ကမ်း ဆိုတဲ့ အနားသတ်ရှိတယ်။ အောက်ခြေမှာလည်း မြေအထူနဲ့ ပိုင်း ခြားထားတာရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော် ကြီးက ထက်၊ အောက်၊ ဝဲ၊ ယာ၊ ဘယ်မှာမှ အနားသတ်ပိုင်း ခြားလို့မရနိုင်အောင် နက်နဲကျယ်ဝှမ်း (ကျယ်လဲကျယ် နက်လဲနက်) လှပါကလား။ ဒီလောက်နက်နဲကျယ်ဝှမ်းတဲ့ ဒေသနာတော်ကြီးကို ဟောတော်မူနိုင်တဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဟာ ဒီထက် အဆရာထောင်မက ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်လှပါကလားလို့ တွေးပြီး ဒီလိုကြီးကျယ် မြင့်မြတ်တဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်ကြီးနဲ့ ကြုံကြိုက်ခွင့်ရတာကိုတွေးရင်း ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နှစ်သက်ဝမ်း မြောက်စိတ် (ပီတိသောမနဿ)တို့ကို သတိပဋ္ဌာန်တရားနဲ့ ပွားများဆင်ခြင်ရင်း တစ်ထိုင်တည်း အရဟတ္တဖိုလ်အထိ ရရှိတော် မူတယ်လို့ ကျမ်းဂန်များမှာလာရှိပါတယ်။

ဒကာကြီးတစ်ယောက်က “အသံမစဲပဋ္ဌာန်းပွဲဆိုပြီး သံဃာတော်တွေရွတ်နေကြတာ အသံတွေမပြတ် ကြားနေတာပဲရှိတယ်။ တပည့်တော်တို့ဖြင့် တစ်လုံးမျှ နားမလည်ပါဘူး”လို့ လျှောက်ထားဖူးပါတယ်။

“အဲဒီထဲက တစ်လုံးတစ်လေးလေးမှ မှတ် မထားလိုက်မိဘူးလား”လို့မေးတော့ “တခြားဟာတွေတော့ ဘာဆိုမှန်းမသိပါဘူးဘုရား “ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဆိုတာလောက်တော့ ကြားရဖန်များလို့ မှတ်မိနေပါတယ်”လို့ လျှောက်ထားပါတယ်။

အထက်မှာ ပြောခဲ့သလိုပါပဲ။ ကုသိုလ်ရမှု မရမှုဆိုတာ ကြည်ညိုတတ်မှု စိတ်ကောင်းထားတတ်မှု (သဒ္ဓါနဲ့ ယောနိသော မနသီကာရ) ရှိ မရှိပေါ်မှာ အဓိက တည်နေတာပါပဲ။ အဘိဓမ္မာ အထူးသဖြင့်တော့ ပဋ္ဌာန်းမှာ လူတိုင်း သတိမထားမိတဲ့ ထူးခြားချက်တစ်ခု ရှိပါတယ်။ “လူတိုင်းသတိ မထားမိတဲ့”လို့ ဆိုရတာ ကလည်း ကိုယ့်ဘာသာစကားမဟုတ်တဲ့ ပါဠိစကားဖြစ်နေလို့ သတိမထားတတ် ကြတာပါ။ “ပါဠိ”လို့ ခေါ်တဲ့ မာဂဓဘာသာကိုပဲ အရပ်သုံး စကားအဖြစ် သုံးစွဲတဲ့ ဘုရားရှင်လက်ထက်က (အခုလည်း ရှိတန် သလောက်ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်) ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အဖို့တော့ သတိထားလို့ရနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုရင် တစ်ခြားသုတ္တန် ဒေသနာတော်တို့ ဝိနည်းဒေသနာဘော်တို့မှာ မြို့၊ ရွာ၊ အရပ်ဒေသ၊ အမျိုးအနွယ်၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါအမျိုးမျိုး အထီး၊ အမစတဲ့ “အဝိဇ္ဇမာန”လို့ခေါ်တဲ့ ပရမတ္ထတရား ကိုယ်အားဖြင့် တကယ် ထင်ရှားမရှိတဲ့ အမည်ဝေါဟာရတွေပါ တယ်။ လောကထဲက သတ်မှတ်ထားတဲ့ အမျိုးအမည်တွေဆိုတာက ကိုယ်နဲ့ သင့်တဲ့အမျိုး၊ မသင့်တဲ့အမျိုး၊ ကြိုက်နှစ်သက် စရာ၊ မကြိုက်နှစ်သက်စရာ၊ ချစ်စရာ၊ မုန်းစရာဆိုပြီး ကွဲပြားမြဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ အဲဒီအသံတွေကို

ကြားရတဲ့အခါ ပင်ကိုယ် စရိုက်အကြိုက် ဓာတ်ခံကိုလိုက်ပြီး လောဘ၊ ဒေါသစတဲ့တရားတွေ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တယ်။

ပဋ္ဌာန်းဒေသနာမှာ သုံးစွဲထားတဲ့ စကားလုံးတွေဟာ ပါးစပ်က ပြောတာပဲဖြစ်လို့ ပညတ်တော့ ပညတ်ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရုံသက်သက် အမည်မျိုးမဟုတ်ဘူး၊ ပရမတ္ထတရားတွေကို ကိုယ်စားပြု သုံးစွဲပြောဆိုတဲ့ ပညတ်တွေဖြစ်လို့ “ဝိဇ္ဇမာနပညတ်” လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ပရမတ္ထကိုယ်စားပြု စကားလုံးဆိုတာ အမည်၊ အမျိုး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမစသည် ခွဲခြားထားခြင်းမရှိသည့်အတွက် “ချစ်စရာ၊ မုန်းစရာ” ဆိုတဲ့သဘောကို မဆောင်ဘူး၊ ပြောကာမတ္တ ပြီးပြီး ပျောက်ပျောက် စကားသံမျိုးလည်း မဟုတ်ဘူး၊ တကယ် ထင်ရှား ရှိတဲ့ ပရမတ္ထတရားတွေရဲ့ ကိုယ်စားပြု စကားတွေ၊ အသံတွေ ဖြစ်လို့ ထင်ရှားရှိတရားတို့ရဲ့ ကိုယ်စား စကားများ ပီပီ တခြား အဝိဇ္ဇမာနခေါ်တဲ့ ပညတ်စကားများထက် စွမ်းအားသတ္တိ ကြီးမားပါတယ်။ ဒါကြောင့် အသံကြားရတာချင်း တူပေမယ့် ထင်ရှားရှိတဲ့ တရားတို့ရဲ့ အသံက စိတ်ဝင်စားမိရင် ဝင်စားမိ သလောက် စွမ်းအင်သတ္တိ ဓာတ်ကူးပါတယ်။ လင်းနို့သားငါးရာ တို့ အသံကြားကာမတ္တနဲ့ ပါရမီ ဓာတ်ခံဖြစ် သွားတယ်ဆိုတာ ဒီစွမ်းအင်သတ္တိရဲ့ အရှိန်အဟုန် ရိုက်ခတ်မှု စွမ်းအား ကြောင့် လို့ပဲ ဆိုရမှာပါ။ (အေးအေးဆေးဆေး လေးလေးနက်နက် တွေး ကြည့်မှ ပိုပြီး သဘောပေါက်မှာပါ။ ဒါဟာ ယုတ္တိဗေဒနဲ့ မှန်းဆလို့ မရနိုင်ပါဘူး၊ ဓမ္မသတ္တိ ဓမ္မစွမ်းအားဖြစ်လို့ ဓမ္မကိုအလေးထားမှ သိသာမှာပါ။) ထင်ရှားမရှိတဲ့ အရာကို ကိုယ်စားပြုတဲ့စကားနဲ့ ထင်ရှားရှိတဲ့အရာကို ကိုယ်စားပြုတဲ့စကားတို့ရဲ့ စွမ်းအားသတ္တိချင်း ကွာခြားပုံကို ခန့်မှန်းနိုင် ယှဉ်ကြည့်ရင်တော့ စာသင်ခန်းတို့ လုပ်ငန်း ခွင်တို့လို့ နေရာမျိုးမှာ “ဟိုးက . . . ဘယ်သူမှန်းမသိဘူး လာတယ်။

ဘာကြီးမှန်းမသိဘူးလာတယ်” ဆိုတဲ့ စကားနဲ့ “ဟိုမှာ . . . ဆရာကြီး လာနေတယ်၊ အရာရှိပုဂ္ဂိုလ် လာနေတယ်”ဆိုတဲ့ စကားနှစ်မျိုးကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ။ မိမိ ကိုယ်တိုင် ဘယ်စကားသံကို ကြားရတဲ့အခါ အလေးဂရုပြုမိသလဲဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ထင်ရှားမရှိတဲ့ အဝိဇ္ဇာ မာနပညတ် အသံနဲ့ ထင်ရှားရှိတဲ့ ဝိဇ္ဇာမာနပညတ်အသံတို့ရဲ့ စွမ်းရည် သတ္တိချင်း ကွာခြားပုံကို သဘောပေါက်ပါလိမ့်မယ်။

ပိုပြီးအရေးပါတဲ့အချက်ကတော့ စောစောက ဒကာကြီး မှတ်မိလိုက်တယ်ဆိုတဲ့ “ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဆိုတဲ့ စကားလုံးပါ။ “ပစ္စယေန ပစ္စယော”ဆိုတာ “အကြောင်းတရားက အကျိုးတရား ဖြစ်ပေါ်အောင် ကျေးဇူးပြုပေးတယ်”လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ အကြောင်းတရားရှိလို့သာ အကျိုးတရားဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်တယ် လို့ ဆိုလိုရင်းပါ။ ဒီစကားလုံးဟာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာ တော် (အဆုံးအမတော်အားလုံး)ရဲ့ လိုရင်း အနှစ်ချုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစကားလုံးဟာ လက်ယာရံ အရှင်သာရိပုတ္တရာအလောင်းအလျာ “ဥပတိဿ”ပရိဗိုဇ်ကို အရှင်အဿဇိမထေရ်မြတ်က မိန့်ကြားတဲ့ “ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ”ဆိုတဲ့စကားနဲ့ အဓိပ္ပာယ်ခြင်း အတူတူ ပါပဲ။

ဥပတိဿပရိဗိုဇ်က လျှောက်ထားတဲ့အခါ အရှင်အဿဇိ မထေရ်မိန့်ကြားတဲ့ စကားလေးကို သေချာ ပြန်စဉ်းစားကြည့်ပါ။ “ငါတို့ ဆရာရဲ့တရားတွေကို သိပ်ပြီးများများကြီးတော့ မပြောနိုင်ပါ ဘူး လိုရင်းအချုပ်လောက်ပဲ နည်းနည်းပါးပါးပြောနိုင်ပါတယ်”လို့ ဝန်ခံပြီး “ယေဓမ္မာဟေတုပ္ပဘဝါ”စတဲ့ ဂါထာကို ဟောပြော မှီလား။ ဥပတိဿပရိဗိုဇ်ဟာ ဒီဂါထာတစ်ပုဒ်ကို နာယူနှလုံးသွင်း ပြီး သောတာပန်ဖြစ်သွားတာပါ။ လက်ဝဲရံ အလောင်းဖြစ်တဲ့ သူငယ်ချင်း ကောလိတပရိဗိုဇ်ကို ဥပတိဿက ပြန်ဟောပြောလည်း ဒီတရား

ပိုင်ပါပဲ၊ လက်ဝဲရံကြီးလည်း ဒီတရားပိုင်နဲ့ပဲ သောတာပန် အရိယာ
ဖြစ်သွားတာပဲဆိုတာကိုကြည့်ရင် ဒီစကားပိုင်ရဲ့ တာသွားမှုကို
ခန့်မှန်းလို့ရပါတယ်။

ဒီလောက် အရေးပါအရာရောက်တဲ့ စကားဖြစ်လို့လည်း
အိန္ဒိယပြည်မှာရှိတဲ့ အစောဆုံး ဥဒ္ဒိဿစေတီတော်တွေက စပြီး
မြန်မာပြည်စောစောပိုင်း စေတီတော်တွေအထိ စေတီတည် ဆောက်
တဲ့ အုတ်ချပ်တွေမှာ ဘုရားသာသနာတော်ရဲ့ အမှတ်အသား
အဖြစ်နဲ့ “ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ”ဆိုတဲ့ စကားလုံးတွေ ရေးထိုး
ပူဇော်ကြတဲ့အထိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ အလေးအနက် ထားခဲ့ကြ
တာပါ။ “ပစ္စယေန ပစ္စယော”ဆိုတာ အဲဒီစကားလုံးနဲ့ သံကွဲ
ကြောင်းတူ အဓိပ္ပာယ်တူဖြစ်သလို၊ အရေးပါမှု လေးနက်မှုခြင်း
လည်း အတူတူပဲဖြစ်ပါတယ်။ (၂၄)ပစ္စည်းတို့ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို
ဆက်လက်တင်ပြ ဆွေးနွေး သွားပါမယ်။

ဟေတုပစ္စည်း

“ဘုံမြေကြီးနှင့် ရေသောက်မြစ် ခြောက်သွယ်”

‘ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးဟာ အလွန်ကြီးကျယ်’ တယ်လို့ ပြောရတာက အတိုင်းအတာပမာဏကြီးမားတာကြောင့် သက် သက်မဟုတ်ပါဘူး။ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်တဲ့ အစွမ်းသတ္တိ ကိုက ကြီးမားလို့ပါ။

ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ရဲ့ အနှစ်ချုပ်က ‘ပစ္စယေနပစ္စယော’ ဆိုတဲ့အတိုင်း သက်ရှိသက်မဲ့ သင်္ခါရဓမ္မဟူသမျှဟာ အကြောင်း အကျိုးဆက်စပ်ပြီးတော့သာ ဖြစ်တယ်။ အသင်္ခတဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်က လွဲယင် ဘယ်အရာမှ အကြောင်းနဲ့ကင်းပြီး မဖြစ်နိုင်သလို။ အရ ဟတ္ထဖိုလ် မရောက်သေးသမျှ အကြောင်းရှိလျက် အကျိုးမပေးဆို တာလည်း မရှိဘူးလို့ သိစေလိုရင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုသိရှိခံစားနိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ သတ္တဝါတွေကို သံသရာ ဝဋ်နယ်က ရုန်းမထွက်နိုင်အောင် တုပ်နှောင်ထားတဲ့ အခိုင်မာဆုံး ကြိုးကြီးများလို့ဆိုရမည် . . .

(၁) ကောင်းမှုဆိုးမှုတို့မှာ ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်ဆိုတာ ရှိကို မရှိဘူးလို့ယူတဲ့ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ အယူများ။

(၂) ‘ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်ဆိုတာ ဘာအကြောင်းမှမရှိ၊ သူ့အလိုလို ဖြစ်ချင်သလိုဖြစ်နေကြခြင်းသာ ဖြစ်တယ်’ ဆိုတဲ့ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ အယူမှား။

(၃) ‘ကောင်းမှုဆိုးမှု ဘာတွေပဲပြုနေပြုနေ ကောင်းကျိုးနဲ့ ဆိုးပြစ်ကို ပေးနိုင်စွမ်းမရှိကြဘူး။ ဘာပဲပြုပြု ပြုတယ်မမည်ဘူး’ ဆိုတဲ့ အကိရိယဒိဋ္ဌိ အယူမှားဆိုတဲ့သာသနာတော်နဲ့ အဆန့်ကျင်ဆုံး အယူမှားကြီးသုံးမျိုးကို ‘ပစ္စယေနပစ္စယော’ ဆိုတဲ့ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာ တော်က ဖယ်ရှားသုတ်သင် နိုင်စွမ်းရှိပါတယ်။

အကြောင်းနဲ့အကျိုးကို လက်ခံယုံကြည်ခြင်းဟာ အရိုင်း ခေတ်က အယဉ်ခေတ်ကို ပြောင်းလဲတိုးတက်စေခြင်းရဲ့ အဓိက အခြေခံတရားဖြစ်လို့ ကမ္ဘာပြုတရားလို့လဲ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒီစွမ်းရည် သတ္တိဟာ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးကို ‘ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်ပါ ပေ တယ်’ လို့ ပြောနိုင်ခြင်းရဲ့ ပိုပြီးအရေးပါတဲ့ အကြောင်းတရား လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

“ဟေတုပစ္စည်း = ရေသောက်မြစ်ခြောက်သွယ်”

ဒီကြီးကျယ်တဲ့ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးမှာ အခြေခံ အကျဉ်းချုပ်အဖြစ် ပြထားတဲ့အကြောင်းတရား (၂၄)ခု (နှစ်ဆယ့် လေးပစ္စည်း)ရှိတဲ့အထဲက ပထမဆုံးအကြောင်း (ပစ္စည်း) တရားက ‘ဟေတုပစ္စည်း’ ဖြစ်ပါတယ်။

ဟေတုပစ္စည်းအမည်ရတဲ့ ဟိတ်တရားခြောက်ပါးရှိပါတယ်။

လောဘ = လိုချင်တပ်မက်စွဲလန်းတဲ့သဘော။

ဒေါသ = စိတ်တို၊ စိတ်ဆိုး၊ အမျက်ထွက်၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့တဲ့ သဘော။

မောဟ = တွေဝေတဲ့သဘော၊ ဆင်ခြင်တုံတရားကင်းမဲ့တာ၊

အမှားအမှန် မဝေဖန်တတ်တာစတဲ့

‘မသိတာ၊ မလိမ္မာတာ၊ ဉာဏ်တုံးတာ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ မောဟ’ ဆိုတာ အဓိပ္ပာယ်တူ ပရိယာယ်တွေပါပဲ။ ဒီသုံးပါးက အကုသိုလ် တရားတို့ရဲ့ အခြေခံဖြစ်လို့ ‘အကုသိုလ် ဟိတ်သုံးပါး’ လို့ခေါ်ပါတယ်။

ဒီတရားများရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါးကို -

အလောဘ = မလိုချင်တဲ့သဘော၊ အဒေါသ = အမျက် မထွက်တဲ့သဘော၊ အမောဟ = မတွေ့မဝေတဲ့သဘောလို့ အတိုချုပ် မြန်မာပြန်ထားပေမယ့် တကယ်စေတနာပါပါနဲ့ ဒီတရားတွေ ဖြစ်ဖို့ ဆိုရင်တော့

အလောဘ = စွန့်လွှတ်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့သဘော၊

အဒေါသ = ခွင့်လွှတ်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့သဘော၊

အမောဟ = စဉ်းစားဝေဖန် ခွဲခြမ်းနိုင်တဲ့သဘောလို့ ပြောမှ ပိုမှန်ပါလိမ့်မယ်။ ပစ္စည်းတစ်ခုကို ကိုယ်မကြိုက်တတ်လို့ မလိုချင် တာဟာ အလောဘမဟုတ်သေးပါဘူး။ လူတိုင်းကြိုက်တတ်တဲ့ ပစ္စည်း (အာရုံဝတ္ထုအကုန်)ကို စေတနာရှိရှိ အသိဓာတ်ခံနဲ့ စွန့်လွှတ်နိုင်စွမ်း ရှိတာကမှ အလောဘဖြစ်မှာပါ။(လိုချင်လို့ ရှာဖွေ ထားတဲ့ပစ္စည်း ဝတ္ထုမျိုး၊ နှစ်သက်စွဲလမ်းတဲ့ အာရုံမျိုးကိုပင် ဖြစ်စေ စွန့်ဖို့လိုအပ်ရင် စွန့်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ သဘောလို့ ဆိုလိုပါတယ်။)

အဒေါသဆိုတာလဲ အလားတူပါပဲ။ ကိုယ်နားမလည်လို့ ဘာမှန်းမသိတဲ့အတွက် ဘယ်လိုမှစိတ်တိုစိတ်ဆိုးမဖြစ်ရုံနဲ့ အဒေါသ မဟုတ်သေးပါဘူး။ နားလည်သဘောပေါက်ပြီး သည်းခံ ခွင့်လွှတ်နိုင် တာကမှ အဒေါသပါ။

အမောဟဆိုတာကတော့ ဝေဖန်သုံးသပ်၊ ဆုံးဖြတ် နိုင်စွမ်း ဆိုတဲ့ တတ်သိလိမ္မာမှုများကို ဆိုလိုတာဖြစ်ပါတယ်။ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးကတော့ ‘အသိ၊ အလိမ္မာ၊ ဉာဏ် ပညာ၊ ဝိဇ္ဇာ၊ အမောဟ’ လို့ဆိုပါတယ်။

ဒီဟိတ်တရားခြောက်ပါးကို အဋ္ဌကထာဆရာကရေသောက် မြစ်နဲ့ ဥပမာပေးပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပထမရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးရဲ့ (၂၄)ပစ္စည်းအနက်မြန်မာပြန်မှာ -

‘ဟေတုပစ္စယော = ရေသောက်မြစ်လျှင် ယင်းသစ်ပင် ကို စိမ်းရှင်ညွှန်ဝေ၊ စည်ပင်စေထ၊ ထောက်ပံ့မ၊သို့’ လို့ ဆိုတာ ပါ။ သတ္တဝါတွေက သစ်ပင်ကြီးနဲ့တူတယ်။ ဟိတ်ခြောက် ပါးက ယင်းသစ်ပင်ကြီးရဲ့ ရေသောက်မြစ်ခြောက်ခု ဖြစ်တယ်လို့ ဥပမာ ပြုတာပါ။ အကုသိုလ် ရေသောက်မြစ်သုံးခု၊ ကုသိုလ် ရေသောက်မြစ် သုံးခုပေါ့။ ရေသောက်မြစ်ဆိုတာရှိရင် စွဲမို့ ထောက်တည်ရာ မြေပြင် ဆိုတာလဲရှိရမှာပါ။ မြေပြင်က ဘယ်ဟာလဲ ဆိုတော့ ‘အာရုံ ခြောက် ပါး’ လို့ပဲပြောရပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းဘက်က ထောက်ဆလိုက်ရင် အာရမ္မဏပစ္စည်းက မြေပြင်နဲ့ တူတယ်လို့ ဆိုရ ပါလိမ့်မယ်။ (တခြားတစ်ဘက်က ထောက်ဆရင်တော့ တခြား တူညီတဲ့ ဥပမာ တစ်မျိုးဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။)

ဒီတော့ ဥပမေယျဖြစ်တဲ့ ဟေတုပစ္စည်းရဲ့သဘောကို ရိပ် စားမိဖို့အတွက် ဥပမာနဘက်ကို အရင်အကဲခတ်ကြည့်ရပါလိမ့်မယ်။

မြေကြီးဆိုတာ အရာဝတ္ထုအားလုံးရဲ့ တည်မှီရာဖြစ်သလို နွယ်မြက်သစ်ပင်အားလုံးတို့ရဲ့ ဘုံမိခင်ကြီးလို့လည်း ဆိုနိုင်ပါ လိမ့်မယ်။ ဘယ်အပင်ကိုမှ ကန့်ကွက်ခြင်းမရှိသလို ‘ဘယ်အပင်က ဘယ်လိုအရသာကို စုပ်ယူစေ’ ဆိုတဲ့ ကန့်သတ်ခြင်း၊ ဘက်လိုက် ခြင်းလည်း မရှိပါဘူး။

ဒါပေမယ့် မြေကွက်ကလေးတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူတူ ပေါက်နေကြတဲ့ သစ်ပင်တွေချင်းအတူတူ ငရုတ်ပင်က ‘အစပ်သီး’ သီးတယ်၊ သံပရာပင်က ‘အချဉ်သီး’ သီးတယ်၊ ကြောင်လျှာပင်က ‘အခါးသီး’ သီးတယ်၊ ဖရဲပင်က ‘အချိုသီး’ သီးတယ်၊ စပယ်ပင်က

အပွင့်မွှေးတယ်။ ပဒိုင်းပင်က အပွင့်နံ့တယ်၊ တချို့က အသက်ရှည်
စေတယ်၊ တချို့က အသက်သေစေတယ်၊ အဲဒါ ဘာကပေးတဲ့
အကျိုးတရားတွေလဲ၊ မြေကြီးကဘက်လိုက်ပြီး မမျှမတ ခွဲတမ်းချ
ပေးတာလားဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်လိုက်ယင် မြေကြီးက ဘယ်
အပင်ကိုမှ ဘက်မလိုက်ဘူး။ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာအပင်တွေရဲ့ ရေ
သောက်မြစ်က စုပ်ယူတဲ့အတိုင်း ပင်စည်အခက်အ ရွက်အပွင့်
အသီးတွေမှာ ရသ,ဝိပါက,ဂုဏ်,သတ္တိတွေ ဖြစ်ပေါ်သွားခြင်းသာ
ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သိသာပါတယ်။

အဲဒီအတိုင်းပါပဲ။ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ မြင်ကြားတွေ့သိရ သမျှ
အာရုံတွေဆိုတာလဲ ဘယ်သူ့ကိုချစ်စေ၊ ဘယ်သူ့ကိုမုန်းစေ၊ ဘယ်သူ့
အတွက် ကုသိုလ်ဖြစ်စေ၊ ဘယ်သူ့အတွက် အကုသိုလ် ဖြစ်စေ၊
ဘယ်သူ့အတွက် အပါယ်ဆင်းရဲရောက်ကြောင်း အထောက်အပံ့
ဖြစ်စေ၊ ဘယ်သူ့ကိုကြံတော့ လူနတ်နိဗ္ဗာန် သုံးတန် ချမ်းသာရရာ
ရကြောင်းဖြစ်စေဆိုတဲ့ ခွဲတမ်းချပေးခြင်း ဘက်လိုက်ခြင်း မရှိပါဘူး။
ဒါပေမယ့် ဒီအာရုံတွေကို အာရုံပြုပြီးတော့ တချို့မှာ မုန်းတီးစိတ်၊
တချို့မှာ ချစ်ခင်စိတ်၊ တချို့မှာ ကုသိုလ်၊ တချို့မှာ အကုသိုလ်၊တချို့
အပါယ်ရောက်ကြောင်း၊ တချို့ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်းတွေ ဖြစ်ကြရ
တာလည်း အားလုံးအကဲ ခတ်မိ ကြပါလိမ့်မယ်၊ အဲဒါ ဘာကြောင့်
ဖြစ်တာလဲ . . . ။

အဲဒါ ဟိတ်ခြောက်ပါးဆိုတဲ့ ရေသောက်မြစ်ခြောက် သွယ်
တို့က ကိုယ်အားသန်ရာအလိုက်စုပ်ယူမှု ကွဲပြားကြလိမ့်ပဲ။ အာရုံ တစ်
မျိုးတည်းအပေါ်မှာပဲ လောဘရေသောက်မြစ်သန်သူက လောဘ
ဖြစ်စရာလို့ ရှုမြင်ပြီး လောဘနဲ့ယှဉ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေ ဖြစ်ကြတယ်။
ကျန်တဲ့ဟိတ်တရားတွေကလည်း အလားတူပါပဲ။ ကိုယ်သန်ရာက
ရှုမြင်စုပ်ယူကြပြီး ဆိုင်ရာကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တွေ ဖြစ်ကြတာပါ။

အဲဒီလို ကျေးဇူးပြုပေး တတ်တဲ့အတွက် ဒီဟိတ် တရားခြောက်ပါး တို့ကို ရေသောက်မြစ်နဲ့ တူတယ်လို့ ဥပမာ ပေးတာပါ။

ဆိုင်ရာရေသောက်မြစ်တို့ကို သန်မာစေတဲ့ မြေဩဇာ နှစ်မျိုး

ရေသောက်မြစ်ခြောက်သွယ် အုပ်စုနှစ်စုရှိရာမှာ ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမှာ ဘယ်ရေသောက်မြစ်အုပ်စု သန်မာအားကောင်း တတ်သလဲဆိုတာနဲ့ပတ်သက်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာက ရေသောက် မြစ်များ သန်မာစေတဲ့ မြေဩဇာနဲ့တူတဲ့ အကြောင်းတရားနှစ်မျိုး ကိုလည်း ရှင်းပြပါတယ်။

‘အယောနိသော မနသိကာရ’ လို့ခေါ်တဲ့ တွေ့ကြုံရတဲ့ အာရုံတို့အပေါ်မှာ အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဆက်စပ်ပြီး သင့်တင့် မျှတအောင် နှလုံးသွင်းမှုမရှိဘဲ အကျိုးမဲ့ အကြောင်းမဲ့ ပရမ်းပတာ နှလုံးသွင်းတတ်သူ (စိတ်ကောင်းမထားတတ်သူ)ရဲ့ သန္တာန်မှာ လောဘ,ဒေါသ,မောဟဆိုတဲ့ အကုသိုလ်ရေသောက် မြစ်သုံးသွယ် တို့ သန်မာအားကောင်းပြီး အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်တယ်။ ‘ယောနိသောမနသိကာရ’ လို့ခေါ်တဲ့ တွေ့ကြုံသမျှ အာရုံတို့ အပေါ် မှာ အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဆက်စပ်ပြီး သင့်တင့်မျှတ အောင် နှလုံးသွင်းတတ်သူ (စိတ်ကောင်းထားတတ်သူ)တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟဆိုတဲ့ ကုသိုလ်ရေသောက်မြစ် သုံး သွယ်တို့ သန်မာအားကောင်းပြီး ကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဥပမာ အရက်မူးသမားတစ်ယောက်ယောက်က အေးအေး ဆေးဆေး ထိုင်နေကြတဲ့ လူအုပ်တစ်အုပ်ကို ဆဲရေးတိုင်းထွာပြု လုပ်တယ်ဆိုပါစို့။

လောဘရေသောက်မြစ်သန်သူက ခုလိုသေရည်သေရက်
သောက်တာဟာ စိတ်လွတ်ကိုယ်လွတ် နေချင်သလိုနေ ပြောချင်
သလိုပြောရဲတဲ့အတွက် ပျော်စရာကောင်းတယ်လို့ သဘောထား
အားကျအတုလိုက်မယ်။

ဒေါသရေသောက်မြစ်သန်သူကတော့ ‘ဒါတို့ကို သက်သက်
စော်ကားတာပဲ’ ဆိုပြီး ရန်တုံ့ပြန်မယ်။ မောဟရေ သောက်မြစ်သန်
သူကတော့ အဆိုးအကောင်း အကျိုးအကြောင်း ဘာမျှ မသိတဲ့
အတွက် ဘာမှတုံ့ပြန်မှုမပြုဘဲ ဖာသိဖာသာပဲနေမယ်။ ဖြစ်ပေါ်ပုံ
သုံးမျိုးသုံးစားကွဲပေမယ့် ဒီသုံးမျိုး(သုံးဦး)လုံးဟာ ‘အယောနိသော
မနသိကာရ = အကျိုးအကြောင်း သင့်တင့် မှန်ကန်အောင် နှလုံး
မသွင်းနိုင်မှု (စိတ်ကောင်းမထားတတ်မှု)’ ချင်းကတော့ အတူတူပဲ
ဖြစ်ပါတယ်။

အလောဘရေသောက်မြစ်သန်သူကတော့ ဒီလိုမူးယစ်
သောက်စားခြင်းဟာ အရှက်အကြောက်ကင်းမဲ့စေတဲ့အတွက်
ရှောင်ကြဉ်စရာလို့ ခံယူစွန့်လွှတ်မယ်။

အဒေါသရေသောက်မြစ်သန်သူကတော့ ဒီလိုမူးယစ် နေ
ခြင်းဟာ သူ့ရဲ့ကိလေသဝဋ်နဲ့တူမျှတဲ့ ဝိပါကဝဋ်ကို ခံစားနေရတာ
ဖြစ်လို့ ဒုက္ခကိုခံစားနေရတဲ့ ဒုက္ခိတသတ္တဝါတစ်ဦးအဖြစ် ရှုမြင်
ပြီးသည်းခံခွင့်လွှတ်မယ်။ သနားကြင်နာစိတ်ဖြစ်ပေါ်မယ်။ (ဒုက္ခိတ
သတ္တဝါ ဆိုတာက ကရုဏာတရားရဲ့ အာရုံဖြစ်ပါတယ်)

အမောဟရေသောက်မြစ်သန်သူကတော့ မူးယစ်ခြင်း
ကြောင့် ကုသိုလ်တရားများ မေ့လျော့တယ်။ အရှက်အကြောက်
ကင်းပြီး မပြုသင့်တာကို ပြုသွားတဲ့အတွက် ဒုစရိုက်တရားကို ကျူး
လွန်တတ်တယ်။ ဒီအတွက် ပစ္စုပ္ပန်မှာကဲ့ရဲ့ဖွယ်ဖြစ်သလို အနာဂတ်
မှာလဲ ဆိုးကျိုးဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို ခံစားရမယ့် အမှုမျိုးဖြစ် တယ်လို့

ကြောင်းကျိုးအဆင့်ဆင့်အထိ ဆင်ခြင်သိမြင်ပြီး သောက်စားမှု ယစ်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်မယ်။ ရှုမြင်သုံးသပ်ပုံ ကွဲပြားပေမယ့် ဒီသုံးမျိုး (သုံးဦး)လုံးဟာ 'ယောနိသော မနသိ ကာရ = အကျိုး အကြောင်း သင့်တင့်မှန်ကန်အောင် နှလုံးသွင်းနိုင်မှု (စိတ်ကောင်းထားတတ်မှု) ချင်းအတူတူပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သဘာဝဖြစ်စဉ်ကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်ကြည့်မယ်ဆိုရင် ခံစားမှု (ဝေဒနာ)ကိုသာ အဓိကထားပြီး ဆုံးဖြတ်ခြင်းကြောင့် အယောနိသောမနသိကာရဖြစ်တယ်။ ဆင်ခြင်သုံး သပ်မှု (သတိပညာ) ရှေ့သွားပြုပြီး ဆုံးဖြတ်ခြင်းကြောင့် ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဒီရေသောက်မြစ် ခြောက်သွယ် (အုပ်စုနှစ်ခု)တို့ရဲ့ အဓိကခြားနားချက်ကတော့ အကုသိုလ်ရေ သောက်မြစ်များဟာ အာရုံကိုစုပ်ယူရာမှာ ဘယ်တော့မှ ဝတယ် ပြည့်တယ်လို့မရှိဘူး။ ကုသိုလ်ရေသောက်မြစ်များက အာရုံကို စုပ်ယူရာမှာ ပြည့်တယ်ဝတယ်ဆိုတဲ့ အဆုံး အကန့်အသတ် ရှိတယ်။

ဟုတ်ပါတယ်။ ဒေဝဒတ်ရဲ့အလောင်းဟာ ရွဲကုန်သည် ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ဘုရားအလောင်းရွဲကုန်သည် တရားသဖြင့်ရတဲ့ ရွှေခွက်ကို မတရားရလိုတဲ့ လောဘနဲ့ တောင်းတပြီး မရတဲ့အတွက် ရန်ငြိုးဖွဲ့တဲ့ ဒေါသရေသောက်မြစ်များ သန်မာစေရမယ်ဆိုပြီး အစဉ်တစိုက် ကျင့်သုံးရခဲ့တာ အခုနောက်ဆုံး ဘုရားရှင်နဲ့တွေ့ရတဲ့ ဘဝမှာလဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ အရိုက်အရာကို ရလိုတဲ့ လောဘနဲ့ ရန်ငြိုးဖွဲ့ပြီး ဘုရားရှင်ကို အသက်သေစေအောင်အထိ ကျောက်မောင်းဆင်ပြီး လှိုမ့်ချတာတို့၊ လေးသမားများကို စေလွှတ်ပြီး လုပ်ကြံခိုင်းတာတို့၊ နာဠာဂီရိဆင်နဲ့ တိုက်ခိုင်းတာတို့ လုပ်ခဲ့တယ်။ အဝီစိကျခါနီးမှာတော့ ဒီရန်ငြိုးနဲ့ ဒီလောဘ ဒေါသရေသောက်မြစ် တွေရဲ့ဆိုးကျိုးကို မရှုမလှကြီးခံစားရလို့ နောင်တရပြီး ဝန်ချ တောင်းပန်သွားတဲ့

အတွက် ရန်ငြိုးဆိုတဲ့ ဒေါသရေသောက်မြစ်ကြီးတော့ဖြင့် ဆက်လက်သန်စွမ်းစရာမရှိတော့ဘူးလို့ ထင်ရပါတယ်။

အလားတူပါပဲ။ စိဉ္စမာနအလောင်းဟာလည်း ပရိဗိုဇ်မဘဝက သူ့အပေါ် ဘုရားအလောင်းက အရှက်ခွဲခွဲတာကို အကြောင်းပြုပြီး ဘဝတိုင်းအရှက်ခွဲမယ်ဆိုတဲ့ ရန်ငြိုးအာဃာတ (ဒေါသအပြင်းစား)ရေသောက်မြစ်ကြီး တိုးသည်ထက်တိုးအောင် ကြိုးစားခဲ့တာ ဘုရားဖြစ်တဲ့ဘဝရောက်တော့လည်း မဖွယ်မရာ စွပ်စွဲအရှက်ခွဲတုံးပါပဲ။ သူ့အပြစ်နဲ့သူ အဝီစိရောက်သွားတဲ့အထိလည်း ဒီရန်ငြိုးဒေါသရေသောက်မြစ်ဟာ ပြည့်ဝပြီ ကျေနပ်ပြီလို့ မရှိသေးပါဘူး။ အခုအချိန်မှာတောင် အဝီစိထဲမှာအသက်ရှူခွင့်လေးများ ခဏရခဲ့ရင် မြတ်စွာဘုရားကို ကျိန်ဆဲကောင်း ကျိန်ဆဲနေဦးမလားလို့ ထင်ရတယ်။

မောဟရေသောက်မြစ်ဆိုတာကတော့ လောဘ ဒေါသ ရေသောက်မြစ်များနဲ့ အမြဲပူးပေါင်းပြီး အာရုံကို စုပ်ယူဖက်ပါ။ တကယ်လို့ မောဟရေသောက်မြစ်ချည်း တသီးတခြား ကြီးထွားသန်မာနေသူဆိုရင်တော့ ဘာပြောစရာရှိမလဲ ‘ကာလနဂါးကြီး မေ့ဆေးထိုးထားသလို’လို့ပဲ ပြောရတော့မှာပါ။

အလောဘ,အဒေါသ,အမောဟရေသောက်မြစ်များကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။ အာရုံငါးပါးကာမဂုဏ်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့စွန့်လွှတ်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့အခါ အလောဘရေသောက်မြစ်ပြည့်ဝပါတယ်။ သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်မှာ အကြွင်းမဲ့မေတ္တာထားရှိနိုင်တဲ့အခါ အဒေါသရေသောက်မြစ် ပြည့်ဝပါတယ်။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်နဲ့ ကိလေသာဝဋ်မြစ်အားလုံး ပယ်ရှင်းပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်တဲ့အချိန်မှာ အမောဟဆိုတဲ့ ပညာရေသောက်မြစ်လည်း အထွဋ်အထိပ်ရောက် ပြည့်ဝသွားပါတယ်။

မလိုလားအပ်တဲ့ ရေသောက်မြစ်များ အားနည်းပြီး လိုလား
အပ်တဲ့ ရေသောက်မြစ်များ ကြီးထွားရေးအတွက် အဓိက အရေးကြီး
တာကတော့ ‘ယောနိသောမနသိကာရ’ လို့ခေါ်တဲ့ စိတ်ကောင်း
ထားတတ်မှုပါ။ ဒါကြောင့်လဲ မထေရ်မြတ်များက -

‘စိတ်ကောင်းထားတတ်ဖို့က အဓိက’ လို့ ဆိုဆုံးမတော်မူ
ခဲ့တာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

စိတ်ကောင်းထားနိုင်ကြပါစေ။

ဟောတု - အာရမ္မ

“အချစ်လည်း မစောနဲ့ အပြစ်လည်း မပြောနဲ့”

အဘိဓမ္မာသဘောသက်သက်ဖြစ်တဲ့ ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းတရားတွေကို မှန်းဆပြီး အာရုံပြုနိုင်ဖို့အတွက် အဋ္ဌကထာဆရာအစရှိတဲ့ ရှေးဆရာမြတ်များက လောကဥပမာများနဲ့ ခိုင်းနှိုင်းဖွင့်ပြကြ တော်မူကြပါတယ်။ ဒီလိုခိုင်းနှိုင်းတာဟာလည်း အနုမာနသဘောနဲ့ မှန်းဆကြည့်နိုင်ရုံလောက်ပါပဲ။ တကယ်တော့ ပရမတ္ထသဘောနဲ့ လောကဝေါဟာရ ပညတ်သဘောတို့ဟာ ထပ်တူထပ်မျှတူညီမှု ဘယ်တော့မှ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

မှန်းဆပြီးခိုင်းနှိုင်းတယ်ဆိုရာမှာလဲ ရှုမြင်တဲ့မြင်ထောင့် ကွဲပြားသလို မြင်ကွင်းကလဲ ပြောင်းလဲသွားတာမို့ ခိုင်းနှိုင်းမှုများလဲ ပြောင်းလဲ သွားပါလိမ့်မယ်။ မြင်ထောင့်နဲ့ မြင်ကွင်းအလိုက် မြင်ရပုံကို ဘယ်လိုပဲ ခိုင်းနှိုင်းထားထား ဒါဟာ မှန်းဆကြည့်နိုင် ရုံမျှသာ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကိုတော့ သဘောပေါက်ထားရပါလိမ့် မယ်။ ဒါကို အလေးအနက်ပြောနေရတာကတော့ တချို့က ဥပမာကို အသေ ကိုင်ပြီး ပရမတ္ထ သဘောတွေကို ကိုယ်လိုချင်သလို ဆွဲယူတာတို့၊ ကြံစည်သင့်တဲ့အတိုင်းအတာကို ကျော်လွန်ပြီး အတွေးလွန်ကြတာတို့ ကြုံရတတ်လို့ပါ။

အခုပြောမယ့် ဟေတုပစ္စည်းနဲ့ အာရမ္မဏပစ္စည်းတို့ကိုလဲ တစ်ခုချင်းအလိုက် အဋ္ဌကထာဆရာ ဥပမာပေးခဲ့တာက ဟေတုပစ္စည်းက ရေသောက်မြစ်နဲ့ တူတယ်၊ အာရမ္မဏပစ္စည်းက တောင်ဝှေး ကြိုးတန်းနဲ့ တူတယ်လို့ဆိုပါတယ်။

အာရမ္မဏပစ္စည်းကို တောင်ဝှေးကြိုးတန်းနဲ့ တူတယ်ဆိုတာက သက်ရှိလောကရဲ့ အခြေခံဖြစ်တဲ့ ရုပ်တရားနဲ့ နာမ် တရားနှစ်မျိုးထဲမှာ သိ,မှတ်,ခံစား,ကြံစည်မှုဆိုတဲ့ နာမ်တရား တွေဟာ သူတို့ချည်းသက်သက်ဖြစ် ပေါ်နိုင်စွမ်းမရှိဘဲ ဆိုင်ရာ အာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြုပြီးတော့မှသာ ဖြစ်နိုင်ကြတဲ့ တရားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ လောကမှာ ပင်ကိုယ်အစွမ်းသတ္တိနဲ့ ထထိုင်ရပ်သွား ဆိုတဲ့ ဣရိယာပုထ် လေးပါးကို ပြုနိုင်စွမ်းမရှိကြသူ (မသန်မစွမ်းသူ) များဟာ တောင်ဝှေးကြိုးတန်းတစ်ခုခုကို စွဲကိုင်အားပြုပြီးမှ ထခြင်းထိုင်ခြင်း စသည်ကို ပြုလုပ်နိုင်ကြသလို သိမှုစတဲ့နာမ် တရားတွေဟာလဲ ဆိုင်ရာ အာရုံတစ်ခုခုကို စွဲမှီအားပြုပြီးမှသာ ဖြစ်နိုင်ကြတာကို အကြောင်းပြုပြီး အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်တဲ့ အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို တောင်ဝှေးကြိုးတန်းနဲ့ ဥပမာပေးထားတာပါ။

တခြား မြင်ထောင့်တစ်မျိုးဖြစ်တဲ့ ဟေတုပစ္စည်းဘက် ကနေ ကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ ရေသောက်မြစ်ခြောက်သွယ်နဲ့ ပမာတူတဲ့ ဟိတ်ခြောက်ပါးဆိုတာ နာမ်တရားများပဲဖြစ်တဲ့အတွက် အာရုံခြောက်ပါးထဲက တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြုမှီစွဲပြီးမှသာဖြစ်နိုင်တဲ့ တရားမျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဟိတ်ခြောက်ပါးဟာ သစ်ပင်တို့ရဲ့ ရေသောက်မြစ်နဲ့ ပမာတူတယ်ဆိုရင် အာရုံခြောက်ပါးတို့ဟာ ရေသောက်မြစ်ရဲ့တည်မှီရာ မြေကြီးအထူနဲ့ ပမာတူတယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အရင်တစ်ပတ်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မြေကြီးဟာ ဘယ်

အပင်အတွက် ဘယ်လိုအရသာကိုပေးမယ်ဆိုတဲ့ သီးသန့် ရည်မှန်း ပြီးပေးတဲ့ ခွဲတမ်းဆိုတာမရှိဘူး။ အပင်တို့ရဲ့ ရေသောက်မြစ်က စုပ်ယူ တဲ့အတိုင်းသာ အရသာကို ရကြတာဖြစ်သလို အာရုံ ခြောက်ပါးတို့ ဟာလည်း ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်မှ ကုသိုလ်ဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ် ဖြစ် စေဆိုတဲ့ ခွဲတမ်းမရှိဘူး။ သတ္တဝါတို့ သန္တာန်မှာ အနုသယ သဘော၊ ပါရမီဓာတ်ခံသဘောနဲ့ရှိနေတဲ့ ဟိတ်ခြောက်ပါး ရေသောက်မြစ် များက ဦးဆောင်ရယူတဲ့ အတိုင်းသာ ကုသိုလ် တရား အကုသိုလ် တရားများ ဖြစ်ပေါ်ကြရတာပါ။ (အကုသိုလ် ရေသောက်မြစ်များကို အနုသယ၊ ကုသိုလ်ရေသောက် မြစ်များကို ပါရမီဓာတ်ခံ လို့ ပြောဆို သုံးစွဲရပါတယ်)

ဒါကြောင့် အာရုံခြောက်ပါးတို့အပေါ်မှာ အချစ်လဲ မစောနဲ့၊ အပြစ်လဲမပြောနဲ့၊ စစ်ကြောသုံးသပ်ပြီး မိမိရည်မှန်း ချက်ပြီးမြောက်အောင်သာ အသုံးချတတ်ကြပါ လို့ သတိပေး ချင်ပါတယ်။

မျိုးစေ့နဲ့ ရေသောက်မြစ်

အာရမ္မဏပစ္စည်းအကြောင်း အကျယ်တဝင့်မပြောသေးမှီ ဟေတုပစ္စည်းနဲ့ဆက်စပ်ပြီး စဉ်းစားစရာလေးတွေကို ထပ်ပြော ချင်ပါသေးတယ်။

သစ်ပင်တို့ရဲ့ အခွံအခေါက် ပင်စည် ရွက်ပွင့် အသီးအစေ့ စသည်တို့မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အရသာအမျိုးမျိုးတို့ဟာ ရေသောက် မြစ်က တဆင့် မြေထဲကနေ စုပ်ယူပေးတဲ့ မြေဆီဓာတ်များပဲ ဖြစ် တယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်ပြီးတဲ့အခါ အဲဒီအပင်တို့ရဲ့ ရေသောက် မြစ်တွေကကော အချို့ဓာတ်ကို စုပ်ယူတဲ့ ရေသောက်မြစ်၊ အချဉ် ဓာတ်ကို စုပ်ယူတဲ့ ရေသောက်မြစ်စသည် ဘာဖြစ်လို့ ကွဲပြားကြ

သလဲဆိုတာ စဉ်းစားမိကြမှာပဲ၊ ပြီးတော့ ဒါဟာ မျိုးစေ့ထဲမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ဗီဇသတ္တိအားလျော်စွာ ကွဲပြားကြတာပဲလို့လဲ သဘော ပေါက်ကြမှာပါ။

ဒီလိုဆိုရင် သတ္တဝါတွေဟာ အာရုံခြောက်ပါးနဲ့ တွေ့ကြတဲ့ အခါ တချို့က လောဘစတဲ့ အကုသိုလ်ရေသောက်မြစ်တွေ ဦးစီးပြီး အကုသိုလ် တရားတွေဖြစ်အောင် သုံးသပ်ကြတာတို့၊ တချို့က အလောဘစတဲ့ ရေသောက်မြစ်တွေနဲ့ ကုသိုလ်တွေဖြစ် အောင် သုံး သပ်ကြတာတို့ဟာလည်း သူတို့ရဲ့ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဆိုတဲ့ ဗီဇမှာ အနုသယသဘော ပါရမီဓာတ်ခံသဘောနဲ့ပါရှိလာတဲ့ သတ္တိ အား လျော်စွာဖြစ်ကြတယ်ဆိုတာကို သဘောပေါက်ကြ ရမှာဖြစ်ပါ တယ်။

ဒီနေရာမှာ အထင်ရှားဆုံးသာဓကအဖြစ် သာကီဝင် မင်း သားချင်း အတူတူဖြစ်တဲ့ ဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားနဲ့ ဒေဝ ဒတ်တို့ရဲ့ ပဋိသန္ဓေ ဗီဇဓာတ်နှစ်ခုကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်ဟာ သုမေဓာ သူဌေးသား ဘဝကတည်းက မိမိပိုင်ဆိုင်တဲ့ ပစ္စည်းဥစ္စာတွေကို အများအတွက် စွန့်လွှတ်ခဲ့တယ်၊ ရသေ့အဖြစ်နဲ့ ဈာန်အဘိညာဉ် ရရှိပြီးချိန်မှာ ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်နဲ့ နောက်ပါသံဃာတော်တွေ ကြွလာမယ့်လမ်း ကို အများ စုပေါင်းပြင်ဆင်နေချိန်နဲ့ ကြုံတွေ့တဲ့အခါ ရွံ့ညွှန်တွေ ထူထပ်တဲ့ ဗွက်အိုင်ကြီးကို သူတစ်ပါးတွေမပြင်လိုဘဲ ရှောင်ဖယ် ထားတာသိလို့ အဲဒီအခက်ခဲဆုံးနေရာကို သူက တာဝန်ယူပြုပြင် တယ်၊ ဒီလိုပြုပြင်ရာမှာလဲ ရရှိထားတဲ့ တန်ခိုးအဘိညာဉ်ကို အသုံး မပြုဘဲ ပင်ကိုယ်ကာယစွမ်း အားနဲ့ပဲ ကြိုးစားပြင်တယ်၊ ဘုရားရှင် နဲ့နောက်ပါ သံဃာတော်တွေ ကြွလာချိန်မှာ ခန္ဓာကိုယ်တစ်လျား စာလောက် ရွံ့ဗွက်ကိုဖို့လို့မပြီးတဲ့အခါ ကိုယ်ကိုအလျားစင်းပြီး တံတားခင်းပေးခဲ့တယ်။ နိယတဗျာဒိတ်ကို မရမီကတည်းက စွန့်

လွတ်စိတ် အနစ်နာခံစိတ်ထက်သန်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။

ဒီပက်ရာဘုရားရှင်နဲ့တွေ့လို့ နိယတဗျာဒိတ်ကို ရရှိပြီး တဲ့နောက်မှာတော့ အထူးပြောစရာမလိုတော့ပါဘူး။ စွန့်လွှတ်တဲ့ အလောဘ စိတ်ဓာတ်၊ ခွင့်လွှတ်သည်းခံနိုင်စွမ်းတဲ့ အဒေါသ စိတ်ဓာတ်၊ မတွေ့မဝေစဉ်းစားသုံးသပ်တဲ့ အမောဟစိတ်ဓာတ်တွေ ဘဝစဉ်ဆက် ပွားများထုံမွမ်းခဲ့တာပါ။

နောက်ဆုံးဘုရားဖြစ်မယ့် ဘဝမရောက်မီ တုသိတာ နတ်ဘုံ မှာဖြစ်တဲ့အခါ စကြဝဠာတစ်သောင်းမှာရှိကြတဲ့ နတ်ဗြဟ္မာ တွေက “လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါ အပေါင်းကိုကယ်တင်ဖို့အတွက် လူ့ပြည်မှာ ပဋိသန္ဓေနေပြီး ဘုရားဖြစ်တော်မူပါ (ဘုရားဖြစ်အောင် ကျင့်တော်မူ ပါ)၊ သတ္တဝါတွေကို ကယ်တင်တော်မူပါ” လို့ ဝိုင်းပြီး တောင်းပန်ကြ တယ်။ အလောင်းတော်နတ်သားက ဘုရားဖြစ်ချိန် သင့်မသင့် အချိန် ကာလ၊ တည်နေရာကျွန်း၊ အရပ်ဒေသ၊ ဖြစ်သင့် တဲ့အမျိုးအနွယ်၊ မယ်တော်ရဲ့သက်တမ်းဆိုတဲ့ ကြည့်ခြင်းကြီး ငါးမျိုးတို့ကို ကြည့်ပြီး အချက်အလက် ပြည့်စုံတာကို သိပြီးတဲ့အခါ “သတ္တဝါတွေ ချမ်းသာ စေဖို့ (ဒုက္ခက လွတ်မြောက်ဖို့)အတွက် လူ့ပြည်ကိုဆင်းပြီး ပဋိသန္ဓေ နေတော့မယ်၊ ဘုရားဖြစ်အောင် အားထုတ်မယ်၊ သတ္တဝါတွေ ချမ်းသာစေရမယ်” ဆိုတဲ့ မေတ္တာစိတ် အပြည့်နဲ့ နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်း တို့ရဲ့ တောင်းပန်စကားကို လက်ခံလိုက်တယ်။ လူ့ပြည်ရွာဆင်းပြီး ပဋိသန္ဓေနေဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။ လက်ရှိရရှိခံစားနေရတဲ့ နတ် စည်းစိမ်တွေကို ဘာမှထည့် မတွက်ဘူး၊ ကိုယ်ကျိုးအတွက် မစဉ်းစား ဘူး၊ စွန့်လွှတ်တဲ့ အလောဘစိတ်၊ ခွင့်လွှတ်တဲ့ အဒေါသစိတ်၊ မေတ္တာ စိတ်၊ လောက အကျိုးကို ချင့်ချိန် သုံးသပ်တဲ့ အမောဟစိတ်အပြည့်နဲ့ ဆုံးဖြတ်ပြီး နတ်သက်ကို စွန့်ချေကာ လူ့ပြည်မှာ ပဋိသန္ဓေတည်နေ ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါ နောက်ဆုံးဘဝ ဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားရဲ့ ပဋိသန္ဓေ ဝိဇ္ဇာဓာတ်ဖြစ် ပေါ်လာပုံပါပဲ။

ပဋိသန္ဓေကိုဖြစ်စေတဲ့ ကံတွေအားလုံးဟာ စွန့်လွှတ်တဲ့ အလောဘ၊ ခွင့်လွှတ်တတ် မေတ္တာထားတတ်တဲ့ အဒေါသ၊ သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းတဲ့ အမောဟဆိုတဲ့ အမြတ်စားရေသောက်မြစ် သုံးခုအတွက် ပြည့်စုံ လုံလောက်တဲ့ ပဋိသန္ဓေဗီဇဓာတ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ ဆိုင်ရာဌာနများကို အမှီပြုပြီး ဆိုင်ရာအာရုံတို့နဲ့ တွေ့ကြုံ ရတဲ့အခါတိုင်း စွန့်လွှတ်စရာ၊ ခွင့်လွှတ်စရာ ဆင်ခြင် သုံးသပ်စရာ အဖြစ်နဲ့သာ စုပ်ယူနိုင်ခဲ့တာဖြစ်လို့ အာရုံကို အချစ် စောခြင်းဆိုတဲ့ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အစွန်း၊ အာရုံကို အပြစ်ပြောခြင်း ဆိုတဲ့ အတ္တကိလမထာနုယောဂအစွန်းတို့ကို လွန်မြောက်ပြီး အာရုံတို့ရဲ့ သဘောအမှန်ကို သိမြင်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်း မှန်ကိုတွေ့ရှိကာ သဗ္ဗညုတဘုရားရှင်အဖြစ် ရောက်ရှိတော်မူခဲ့ တာ ပါ။

သဗ္ဗညုတဘုရားရှင်အဖြစ် ရောက်ရှိတဲ့အခါမှာတော့ ပဋိ သန္ဓေဗီဇဓာတ်မှာကတည်းက အလေ့အထုံရင့်သန်လာခဲ့တဲ့ စွန့်လွှတ်မှု အလောဘရေသောက်မြစ်၊ ခွင့်လွှတ်မှု မေတ္တာဓာတ် အပြည့်ပါတဲ့ အဒေါသရေသောက်မြစ်၊ သိသင့်သိထိုက်တဲ့ တရား တို့ကိုသာမက တရားကိုသိနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ဝေနေယျတို့ရဲ့ ပါရမီဓာတ်ခံ အလိုအဇ္ဈာသယတို့ကိုပါ သုံးသပ်သိမြင်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ အမောဟ ရေသောက်မြစ်တို့ဟာ အတိုင်းထက်အလွန် သန်စွမ်း ကြီးမား တော်မူကြလို့ လောကီအာရုံကာမဂုဏ်တို့ကို စွန့်လွှတ် နိုင်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် လဲဖြစ်၊ ဒေဝဒတ်နဲ့ သားတော်ရာဟုလာ၊ စိဉ္ဇမာနနဲ့ ယသော်ဓရာ၊ ဝိသာခါကျောင်းအမနဲ့ မာဂဏ္ဍိသူဌေးသမီးတို့ အပေါ်မှာပင် နှစ်မျိုး မပြား တစ်သားတည်း သဘောထားနိုင်တဲ့ မဟာကရုဏာသခင်၊ ကျွတ်ထိုက်တဲ့ ဝေနေယျတို့ကို ဆင်ခြင် သိမြင်ရာမှာ ရှင်တော်မြတ် ကိုယ်တိုင် ချေချွတ်မှ တရားအသိရမည့် နောက်ဆုံး မျက်မှောက်

သာဝက သုဘဒ္ဒပရိပိုင်အထိ အကြွင်းအကျန်မရှိ သိနိုင်စွမ်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် မြတ်အဖြစ်နဲ့ အများနဲ့ မဆက်ဆံတဲ့ သီးသန့် ဉာဏ်တော်များကို ပိုင်ဆိုင်တဲ့ အသာဓာရဏ ဉာဏ်တော်ရှင်ကြီး ဖြစ်တော်မူရတာပါ။

ပါရမီဖြည့်စဉ် ကာလတစ်လျှောက်ကစပြီး နောက်ဆုံး ဘုရားဖြစ်တော်မူတဲ့အထိ ဘုရားရှင်ကို အမြဲတမ်း ရန်လို ဆန့်ကျင် ခဲ့တဲ့ ရှင်ဒေဝဒတ်ရဲ့ ဗီဇဓာတ်ကိုကြည့်မယ်ဆိုရင် ရွဲကုန်သည်ဘဝ ကတည်းက သူတစ်ပါးပစ္စည်းကို အချောင်ရလိုတဲ့ လောဘတရား ကြီးမားခဲ့သူ၊ အမှန်အကန်လုပ်တဲ့ ဘုရားအလောင်း ကြောင့် သူအချောင်ရဖို့ကြိုးစားခဲ့တဲ့ ရွှေခွက်မရခဲ့တာကို အကြောင်း ပြုပြီး ဘုရားအလောင်းကို သံသရာရှည်သရွေ့ ဘယ်ဘဝမှာမဆို ရန်ငြိုး အာယာတထားခဲ့သူ၊ အမှန်တရားကို လက်မခံနိုင်သလို အမှန်တရား သိရှိဖို့ ဘယ်တော့မှ စိတ်ဝင်စားခြင်းမရှိအောင် မောဟထူခဲ့သူ ဖြစ်တယ်။

ဒါကြောင့်လည်း ဘုရားအလောင်းတော်နဲ့ တွေ့ဆုံရတဲ့ ဘဝ တိုင်းမှာ ဘုရားအလောင်းက သူ့အပေါ် ဘယ်လောက် ကောင်းကျိုး ပြုထားထား အမြဲကျေးဇူးကန်းတတ်သူ၊ ရက်စက်ခဲ့သူ အဖြစ်နဲ့ ရပ်တည်ခဲ့ပါတယ်။ ကျေးဇူးကန်းမှု ရက်စက်မှုတို့ကြောင့် အရှင်လတ် လတ် မြေမြို့ပြီး အဝီစိငရဲအထိ ကျရောက်ခဲ့တဲ့ဘဝတွေ အများ ကြီး ကြံ့ခဲ့ပေမယ့်လည်း ဘယ်တော့မှနောင်တမရဘဲ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မာန်မာနတွေနဲ့သာ ဘဝတိုင်းကျင်လည်ခဲ့ပြီး ဒီကံတွေနဲ့ ထုံမွမ်းထားတဲ့ အနုသယ ဓာတ်အပြည့်ရှိတဲ့ ဗီဇပဋိသန္ဓေနဲ့ နောက်ဆုံး ဆုံတွေ့ရတဲ့ ဘဝမှာ တစ်မျိုးတစ်နွယ်တည်း ညီအစ်ကို ဝမ်းကွဲအဖြစ် လာရောက်ဆုံတွေ့ကြပါတယ်။

ရှည်လျားလှတဲ့ သံသရာမှာ တစ်အောင့် တစ်ခဏ အားကျ ဆည်းပူးခဲ့ဖူးတဲ့ လောကီအဘိညာဉ်ဓာတ်ခံလေးနဲ့ အဲဒီလို ဘဝမှာ

ပြုခဲ့ဖူးတဲ့ ကံကောင်း အထောက်အပံ့ကြောင့် ဘုရင့်သားတော် ဖြစ်ခဲ့တယ်။ တခြားသာကီဝင်မင်းသား ငါးဦးတို့နဲ့အတူ သာသနာ ဘောင်လဲ ရောက်ခဲ့တယ်။ ကြိုးစားအားထုတ်မှုကြောင့် လောကီ အဘိညာဉ်အထိတောင် ရရှိပိုင်ဆိုင်ခဲ့ပါတယ်။

ခန့်မှန်းကြည့်ရတာကတော့ ဘဝတစ်ခုခုမှာ လောကီ အဘိညာဉ်အစွမ်းပြတဲ့ မထေရ်တစ်ပါးပါးကို တွေ့ဖူးပါလိမ့်မယ်။ မြင်ရသူတွေက တအံ့တဩငေးမော အားကျကြည်ညိုကြတာကို လည်း မျက်ဝါးထင်ထင်တွေ့မြင်ခဲ့ရပါလိမ့်မယ်။ အများရဲ့ အထင် ကြီးလေးစားမှုကို ခံယူလို တဲ့စိတ်ထားနဲ့ပဲ အဲဒီမထေရ်မြတ်ထံမှာ ချဉ်းကပ်ပြီး ရဟန်းတရားနဲ့ အဘိညာဉ်အခြေခံ သမထတရားများ ကိုလည်း ပွားများလေ့လာခဲ့ဖူး ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလိုကံတွေရဲ့ အကျိုး ပေးခွင့်အရ အခုနောက်ဆုံးတွေ့ရတဲ့ဘဝမှာ မင်းသားလဲဖြစ် သာသနာ့ ဘောင်လဲရောက် လောကီအဘိညာဉ်အထိလဲ အားထုတ်ရရှိခဲ့ တယ် လို့ ခန့်မှန်းကြည့်နိုင်ပါတယ်။

ဒါပေမယ့် သူ့လေ့လာဆည်းပူးခဲ့တဲ့ ကောင်းမှုများဟာ လူတွေအထင်ကြီး လေးစားခြင်းကိုခံလိုတဲ့ လောကီကျိုး အတွက်သာ ရည်ရွယ်ခဲ့တာဖြစ်ပြီး ကိလေသာကင်းရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်ရွယ်ခဲ့ တာမဟုတ်လို့ အမြင့်ဆုံးကိုရည်မှန်းတဲ့ ပါရမီတော့ မဟုတ်ခဲ့ပါဘူး။ လောဘ ဒေါသစတဲ့ ကိလေသာ ဓာတ်တွေဟာ ပါရမီစစ်စစ်ဆိုတဲ့ ဓာတ်ကောင်းနဲ့ အစားမထိုးနိုင် သေးသမျှ လောကီကျိုး အတွက် ရည်မှန်းပြုလုပ်တဲ့ ကုသိုလ်ဆိုတာ ခွေးမြီးကောက်ကိုစွပ်တဲ့ ကျီ တောက်လောက်ပဲ ရှိတာမျိုးဖြစ်လို့ ဒီကုသိုလ် ကျီတောက်ဖြုတ် လိုက် တာနဲ့ တပြိုင်နက် မူလက အလေ့အလာသန်ခဲ့တဲ့ လောဘ ဒေါသ မာန် မာနတွေကလည်း ထောင်ထလာမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ရှင်ဒေဝဒတ်ဟာ သူ့ရဲ့ကုသိုလ်ဓာတ်ခံရှိသလောက် အစွမ်း

ကုန်လောကီအဘိညာဉ်ကိုရပြီးလို့ ကုသိုလ်ကံ ကျည်တောက်ပြုတ် သွားတဲ့အခါမှာတော့ ခွေးမြီးကောက် ပမာဖြစ်တဲ့ ပင်ကိုဓာတ်ခံ လောဘ၊ဒေါသ၊မောဟတရားများဟာ ဇာတိရုပ်ပြုလာ ပါတော့ တယ်။ ဒါကြောင့်လဲ ဘုရားရှင်သာသနာတော်ကြီးနဲ့ ကြုံတွေ့ပြီး သာသနာတွင်းသားရဟန်းအဖြစ်ကိုရခဲ့ပေမယ့် သာသနာတွင်းသား ရဟန်းတော်တို့ရဲ့ အမြင့်ဆုံးအဆင့်ဖြစ်တဲ့ ကိလေသာ အာသဝေါ ကုန်ခန်းတဲ့ ရဟန္တာအဖြစ်ကို အားမကျဘဲ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီး တွေကို ဒကာ ဒကာမတွေက လေးစားကြည်ညို ပူဇော်ကြတဲ့ လာဘ သက္ကာရတွေနဲ့ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားမှုတွေကို အားကျပြီးနည်း မျိုးစုံ နဲ့ရဖို့ ကြိုးစားခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာ သူ့ရဲ့ပဋိသန္ဓေ ဝိဇ္ဇာဓာတ်မှာ ကမ္ဘာနဲ့ ချီပြီး ထုံမွမ်းတည်ဆောက်ထားတဲ့ ဓာတ်ခံများ အတိုင်း ဆိုင်ရာရေ သောက်မြစ်တွေ သန်စွမ်းလာတဲ့သဘောပါပဲ။

အာရုံချင်းတူပါလျက် ဝိဇ္ဇာဓာတ်ခံအတိုင်းဆိုင်ရာ ရေ သောက်မြစ်တွေသန်စွမ်းပြီး အာရုံတို့ရဲ့အရသာကို စုပ်ယူကြပုံနဲ့ ပတ်သက်လို့ ရှင်ဒေဝဒတ်နဲ့အတူ ရဟန်းပြုကြတဲ့ သာကီဝင်မင်းသား တို့ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရင် ပိုပြီးသိသာတယ်။

သူတို့ ခြောက်ဦးလုံးသာသနာ့ဘောင်ကို တစ်နေ့တည်း အတူဝင်ရောက်လာကြတယ်။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာဆိုတဲ့ အာရုံ တွေ၊ ဘုရားရှင်နဲ့ အရိယာ အရှင်သူမြတ်တို့ရဲ့ တရားဓမ္မနဲ့ အေးချမ်း မွေ့လျော်နေကြပုံတွေ၊ လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့က လေးမြတ် ကော်ရော် ပူဇော်ကြပုံတွေစတဲ့ အာရုံတွေကို အားလုံး အတူတူ တွေ့ကြမြင်ကြတာပါပဲ။

အဲဒီအထဲမှာ အရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင်ဘဂု၊ အရှင်ကိမိလတို့က ကမ္ဘာပေါင်းတစ်သိန်းလောက် စွန့်လွှတ်တဲ့ အလောဘဓာတ်၊ ခွင့်လွှတ်သည်းခံတဲ့ အဒေါသဓာတ်၊ အမှားအမှန် အတုအစစ်ကို ဆန်းစစ်ဝေဖန်နိုင်စွမ်းတဲ့ အမောဟ

ဓာတ်တွေနဲ့ ထုံမွမ်းလာခဲ့တဲ့ ပါရမီရှင်တွေပီပီ သူတို့ရဲ့ ဗီဇဓာတ်မှာ အလောဘ အဒေါသ အမောဟရေသောက် မြစ်တွေ အားကောင်း တဲ့ သတ္တိအပြည့် ရှိကြတဲ့အတွက် သူတို့မြင်တွေ့ ကြားသိရသမျှ အာရုံတွေထဲက ဘုရားအစရှိတဲ့ အရိယာအရှင်မြတ်တို့ရဲ့ လောကီ အာရုံတို့ကို မငြိမတွယ် စွန့်ပယ်နိုင်ပုံနဲ့ ဖလသမာပတ်တို့နဲ့ ချမ်းချမ်း သာသာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုတော်မူနိုင်ကြပုံကို စုပ်ယူ အားကျ အတု ယူကြပါတယ်။

ဘာမဆို မိမိအတွက်သာကြည့်ပြီး နှစ်သက်ရာ အာရုံမှန် သမျှကို ရတဲ့နည်းနဲ့အရယူဖို့၊ မကျေနပ်တဲ့ အရာတိုင်းကို ဒေါသ အာယာတနဲ့ တုံ့ပြန်ဖို့၊ ဘယ်အရာကိုမှ ရှေ့နောက်တိုင်းထွာ စဉ်းစားလေ့မရှိဘဲ မဆင်မခြင် စိတ်ထင်တိုင်းပြုမူဖို့ အလေ့သန် ခဲ့တဲ့ အရှင်ဒေဝဒတ် ကတော့ သူ့ရဲ့ဗီဇဓာတ်မှာ လောဘ ဒေါသ မောဟ ရေသောက်မြစ်တွေ ထက်သန်အားကောင်းဖို့ သတ္တိ အပြည့် ရှိသူပီပီ သူတွေမြင်ရတဲ့ အာရုံတွေထဲက မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ အာရုံကို လုံးဝစိတ်မဝင်စားဘဲ အချွေအရံ ပရိသတ်နဲ့ လာဘ်လာဘ တွေကို သာ စိတ်ဝင်စားစုပ်ယူ မိလို့ နောက်ဆုံးမှာ သံဃာကို သင်းခွဲတဲ့ သံဃဘေဒက ကံ၊ ဘုရားကိုသွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုတဲ့ လောဟိ တုပ္ပါဒကကံဆိုတဲ့ ပဉ္စာနန္တရိယကံကြီးနှစ်ခုကို ကျူးလွန်ပြီး အရှင် လတ်လတ်မြေမြူကာ အဝီစိအထိ ကျရောက်သွားရပါတယ်။

ဒါကြောင့်လဲ အရှင်ဒေဝဒတ်ဟာ ရဟန်းတော်ဖြစ်ပါလျက် အသက်ကိုစွန့်ရတဲ့အချိန်မှာ “ရဟန်းပီပီ ပျံလွန်တော်မူတယ်” လို့ သုံးခွင့်မရရွာဘဲ နစ်တော်မူတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးအဖြစ် ပိဋကတ်စာပေမှာ ထင်ထင်ရှားရှား မှတ်တမ်းဝင် သွားရပါ တော့တယ်။

အာရမ္မဏပစ္စည်းအကြောင်း ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါဦး မယ်။

အာရမ္မဏပစ္စည်း

(သက်ရှိအားလုံးရဲ့ အသက်သွေးကြော)

ပဋ္ဌာန်းအကြောင်းကိုပြောနေတာ ဟေတုပစ္စည်း အကြောင်း ပြောရင်းက အာရမ္မဏပစ္စည်းရောက်သွားလိုက်၊ ပြီးတော့ ဟေတုပစ္စည်းပြန်လှည့်လာလိုက်နဲ့ ဘယ်လိုပါလိမ့် မတုန်းလို့များ အောက်မေ့ကြမလားပဲ၊ ဟုတ်တယ်။ ဟေတု ပစ္စည်းစတဲ့ နာမ်တရားတွေ အကြောင်းပြောမယ်ဆိုရင် အာရမ္မဏ ပစ္စည်းက ထည့်မပြောလို့မရသလို အာရမ္မဏပစ္စည်းကို ပြောရင်လဲ နာမ်တရားပစ္စည်းတွေကို ထိုက်သင့်သလိုပြန်ပြောပေးမှ ပဋ္ဌာန်းကို သဘောပေါက်လို့ရမယ်၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သိမှုဆိုင်ရာ နာမ်တရားတွေဆိုတာ သူ့ချည်း ဖြစ်နိုင်စွမ်းရှိကြတာမဟုတ်ဘူး၊ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ အတွေးဆိုတဲ့ အာရုံ(၆) မျိုးထဲက တစ်မျိုးမျိုးကို အာရုံပြုပြီးမှသာ ဖြစ်နိုင်ကြတာမို့ပါ။

ဟေတုပစ္စည်းအမည်ရတဲ့ လောဘ ဒေါသစတဲ့ တရားတွေ ကလည်း စေတသိက်နာမ်တရားတွေဖြစ်လို့ သူ့ချည်း မဖြစ်နိုင် သလို သူ့ချည်းပြောလို့လည်း နားမလည်နိုင်ဘူး။ သူတို့ကို ဖြစ် ပေါ်စေတဲ့ အာရုံတရား (အာရမ္မဏပစ္စည်း)နဲ့တွဲပြီးတော့ ပြောမှ သဘောပေါက် နိုင်တဲ့တရားမျိုး။

အဋ္ဌကထာဆရာတော်ကတော့ စိတ်စေတသိက်ဆိုတဲ့ နာမ်တရားတွေဟာ သူတို့ချည်းဖြစ်ပေါ်နိုင်စွမ်းမရှိတဲ့အတွက် မစွမ်းမသန် သူများနဲ့တူတယ်။ အာရုံ(၆)ပါးဆိုတဲ့ အာရမ္မဏပစ္စည်းကတော့ မသန်းမစွမ်းသူတွေ ထ,ထိုင်,ရပ်,သွားနိုင်အောင် ထောက်ကူပေးတဲ့ တောင်ဌေးတို့ ကြိုးတန်းတို့နဲ့တူတယ်လို့ ဥပမာပေးပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးရဲ့ ပဋ္ဌာန်း ၂၄ပစ္စည်း နိဿယမှာ အာရမ္မဏပစ္စည်းကို -

“တောင်ဌေး ကြိုးတန်း၊ သူမစွမ်းကို၊ မပမ်းရလေ၊ ထိုင်ထစေသို့၊ စိတ်စေလေးတန်၊ နာမက္ခန္ဓာကို၊ ဖြစ်ဟန်တူစွာ၊ ရှစ်သဘာတွင်၊ ဆွဲငင်ထောက်ရာ၊ အာရုံ၏အဖြစ်တည်းဟူသော အာရမ္မဏသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ လက္ခဏာရှိသော အာရုံခြောက်ပါးပစ္စည်းတရား လည်းကောင်း”လို့ အနက်မြန်မာပြန်ပါတယ်။

လောကမှာ လူတွေပြောနေကြတယ်။ သိတယ်(ဝိညာဏ)၊ ခံစားရတယ် (ဝေဒနာ)၊ မှတ်မိတယ် (သညာ)၊ ကြံစည်စိတ် ကူးတယ် (သင်္ခါရ)ဆိုတဲ့ နာမ်တရားအစုလေးမျိုး (နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး) တို့ဟာ အဲဒီ အာရုံခြောက်မျိုးထဲက တစ်မျိုးမျိုးကို အာရုံမပြုဘဲ မဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါဘူး။ ဒီအာရုံခြောက်မျိုးတို့က အသိခံ အာရုံအနေနဲ့ ဖြစ်ပေါ်ပေးလို့ အာရုံပြုလိုက်မှသာ ဖြစ်နိုင်ကြတာပါ။

အာရုံခြောက်ပါးကို အာရုံမပြုဘဲ “သိမှု”ဆိုတဲ့ နာမ်တရားတွေ လုံးဝမဖြစ်ပေါ်နိုင်ဘူး။ သိမှုဆိုတဲ့ နာမ်တရား မဖြစ်ရင်လည်း သက်ရှိသတ္တဝါဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် အာရုံခြောက်ပါး (အာရမ္မဏပစ္စည်းတရား)ဆိုတာ သက်ရှိလောကအားလုံးရဲ့ မရှိမဖြစ်အသက် သွေးကြောဖြစ်တယ်လို့ဆိုရမှာပါ။

ဒီနေရာမှာ ချွင်းချက်အနေနဲ့ “အသညသတ်” ဆိုတဲ့

သတ္တဝါတစ်မျိုးကတော့ သိမှုမရှိဘဲ သတ္တဝါစာရင်း ဝင်နေတာ ရှိပါတယ်။ ဒါကလည်း သူ့ရဲ့ဝိပါက်ရှိသမျှ အခိုက်အတန့် လေးသာ ဖြစ်တာပါ။ ပြောရမယ်ဆိုရင် အသညသတ်ဘုံသားဆိုတာ နာမ် တရားတွေရဲ့ အပြစ်ကို ရှုပြီး ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန်ကို ရသွားတဲ့ သတ္တဝါ တွေ သေလွန်တဲ့အခါ သူ့ပွားခဲ့တဲ့ ပဉ္စမဈာန် ဝိပါက် အရှိန်အဝါ ရှိသလောက် အသညသတ်ဆိုတဲ့ ဘုံမှာသွားပြီး ဖြစ်နေကြရတယ်။ သတ္တဝါရယ်လို့ ပြောနေကြပေမယ့် ဘာသိမှုမရှိဘဲ မပုပ်မသိုးတဲ့ ရုပ်အလောင်းကြီးတွေလို ဖြစ်နေရတာပါ။ သူ့ရဲ့ဝိပါက်အရှိန်ကုန် သွားလို့ သတ္တဝါစစ်စစ် ပြန်ဖြစ်ချိန်ရောက် ပြီဆိုရင်တော့ အာရုံတရား တစ်ခုခုကို အာရုံပြုပြီး တကယ့် သက်ရှိသတ္တဝါစစ်စစ် ပြန်ဖြစ်ကြရပါ တယ်။ ဒါကြောင့် အသိရှိတဲ့ သတ္တဝါ စစ်စစ်ဆိုတာ အာရုံနဲ့ကင်းပြီး လုံးဝဖြစ်ခွင့်မရှိဘူးလို့ ပြောရတာပါ။

အာရမ္မဏပစ္စည်းကို ဥပမာပေးတဲ့နေရာမှာ “တောင်ဝှေးနဲ့ ကြိုးတန်း” ဆိုပြီး ဥပမာနှစ်မျိုးပေးထားပါတယ်။ သဘာဝအရ ကြည့်ရင် “တောင်ဝှေး” ဆိုတာ ဝါး၊ သစ်သားစတဲ့ တုတ်ချောင်း တစ်ခုတည်းခေါ်တာ၊ ကြိုးဆိုတာက လျှော်၊ချည်မျှင်စတဲ့ အမျှင် ကလေးတွေအများ စုပေါင်းကျစ်ထားတဲ့အရာဖြစ်တယ်ဆိုတာ သိကြ ပြီးသားပါ။

အာရုံတွေထဲမှာ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့ ဆိုတဲ့ အပြင်အာရုံတွေက ရုပ်သက်သက်အာရုံတွေ၊ အတွေး အာရုံ ကတော့ အမြင်အာရုံ ငါးပါးကကြွင်းတဲ့ ရုပ်တရားများနဲ့ နာမ် တရားတွေ၊ ပညတ်တရားတွေပါ ပါပါတယ်။ အဲဒီအာရုံတွေထဲမှာ နာမ်တရားတွေက တစ်ကြိမ်မှာ စိတ်တစ်ခုသာဖြစ်နိုင်တာဖြစ်လို့ တစ်ချောင်းတည်းရှိတဲ့ တောင်ဝှေးနဲ့တူတယ်။ ရုပ်အာရုံတွေကတော့ ရုပ်လေးမျိုးစုပေါင်း တည်ရှိနိုင်တာဖြစ်လို့ အမျှင်အများစုပေါင်း ကျစ် ထားတဲ့ ကြိုးနဲ့တူတယ်လို့ ဆရာများက ရှင်းပြတော်မူပါတယ်။

အာရုံတရားတွေကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နာမ်တရားတွေဟာ အမျိုးအစားအားဖြင့် အကုသိုလ်နာမ်၊ ကုသိုလ်နာမ်နဲ့ အဗျာကတနာမ်ဆိုပြီး သုံးမျိုးကွဲပြားပါတယ်။ လောဘစတဲ့ ဟိတ်သုံးမျိုး ဦးစီးပြီးဖြစ်တဲ့ နာမ်တရားများကို အကုသိုလ်နာမ်တရားလို့ ခေါ်ပါတယ်။ “အကုသလံ သာဝဇ္ဇ ဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏံ” ဆိုတဲ့ အတိုင်း ဒီတရားတွေဟာ လောကမျက်မြင်လောကစည်း အရလည်း ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချထိုက်တဲ့အဖြစ်ဖြစ်တယ်။ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးအနေနဲ့ လည်း ဆင်းရဲဒုက္ခကိုသာဖြစ်စေ တတ်တဲ့သဘောရှိတယ်။ ဒါကြောင့် အကုသိုလ်လို့ခေါ်တာပါ။ လုပ်ရပ်အနေနဲ့တော့ သတ်ဖြတ်ညှင်းဆဲ ခိုးဝှက်လိမ်ညာစတဲ့ ပြုသူကော အပြုခံရသူပါ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် အကျိုး မဲ့စေတဲ့ အလုပ်မျိုးတွေပါပဲ။

အလောဘစတဲ့ ဟိတ်သုံးမျိုးဦးစီးပြီးဖြစ်တဲ့ နာမ်တရားတွေကတော့ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာစတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေနဲ့ ဝိပါက်၊ ကြိယာဆိုတဲ့ အဗျာကတတရားတွေဖြစ်ပါတယ်။ “ကုသလံ အနဝဇ္ဇ သုခ ဝိပါကလက္ခဏံ” ဆိုတဲ့အတိုင်း လောကအမြင် လောက စည်းကမ်းအရလည်း လူကောင်းသူကောင်း လူယဉ်ကျေးတို့ချီးမွမ်း အားကျလောက်အောင် အပြစ်ကင်းစင် ပြီးနောက်ဆက်တွဲ အကျိုး အနေနဲ့လည်း ချမ်းသာသုခ အမျိုးမျိုးကို ပေးတတ်တဲ့ တရားမျိုးကို ကုသိုလ်လို့ခေါ် ရပြီး၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်လို့ မခေါ်ရဘဲ တခြား အမည်နဲ့ ခေါ်ရတဲ့ ဝိပါက်၊ ကြိယာ၊ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ နာမ်တရားများနဲ့ ရုပ်တရားတို့ကို အဗျာကတလို့ ခေါ်တာပါ။

ဟေတုပစ္စည်းနဲ့ အာရမ္မဏပစ္စည်း တနည်းပြောရရင် နာမ်တရားများနဲ့ အာရုံခြောက်ပါးတို့ အကျိုး အကြောင်းဆက်ဆံပုံကို သဘောကျပြီဆိုရင် လူမိုက်နဲ့ လူလိမ္မာ၊ ဆင်းရဲသူနဲ့ချမ်းသာသူ၊ အပါယ်ရောက်သူနဲ့ နိဗ္ဗာန်ရောက်သူတို့ဟာ ကျက်စားရာ စား

ကျက်ခြင်းအတူ တူဖြစ်တယ်။ စုပ်ယူစားသောက်မှုချင်းသာ ကွာခြား
 တယ်ဆိုတာကို ရိပ်စားမိမယ်လို့ထင်ပါတယ်။ (အာရုံ ခြောက်ပါး
 တို့ကို ဂေါစရ = စားကျက်လို့လဲခေါ်ပါတယ်) အာရမ္မဏ ပစ္စည်းဆိုတဲ့
 အာရုံခြောက်ပါးတို့အကြောင်းကို စဉ်းစားရင်းကနေ ဆေးဆရာကြီး
 ဇီဝကပြောတယ်ဆိုတဲ့ စကားတစ်ခုကိုလည်း ပြေးပြီး သတိရ မိလိုက်
 တယ်။ ဆရာဇီဝက က ပြောတယ်တဲ့ “လောကမှာ ဆေးဖက်
 မဝင်တဲ့ နွယ်မြက်သစ်ပင် ဆိုတာ မရှိဘူး၊ ဆေးဖက်ဝင် အောင်
 အသုံးမချတတ်သူတွေသာ ရှိတယ်”တဲ့။ ဒီ စကားထဲမှာ စကားကျ
 အနေနဲ့ အသေအချာ စဉ်းစားကြည့်မယ် ဆိုရင် “ဆေးဖက်မဝင်တဲ့
 နွယ်မြက်သစ်ပင် ဆိုတာ မရှိသလို၊ အဆိပ်မဖြစ်တဲ့ နွယ် မြစ်သစ်ပင်
 ဆိုတာလည်း မရှိနိုင်ဘူး”လို့လည်း ဆိုနိုင်မယ်ထင်ပါတယ်။
 “တန်ဆေး၊ လွန်ဘေးဆိုတဲ့ စကားအတိုင်း စားနေကျ အစားအစာ
 သည်ပင် လွန်သွားတဲ့အခါ ဘေးဖြစ်နိုင်တာလည်းရှိတယ်။ ပြီးတော့
 သင့်သူအတွက် ဆေးဖြစ်စေတဲ့ အရာတိုင်းဟာ မသင့်သူအတွက်
 ဘေး ဖြစ်နိုင်တာချည်းပဲ မဟုတ်လား။

ဆရာဇီဝကရဲ့စကားကို မှီးပြီးတော့ပဲ “လောကမှာ ကုသိုလ်
 မရနိုင်၊ မဂ်ဖိုနိဗ္ဗာန်ကို အထောက်အကူ မပြုနိုင်တဲ့ အာရုံ ခြောက်ပါး
 ဆိုတာ မရှိဘူး၊ ကုသိုလ်ရအောင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရောက်အောင်
 အသုံးမချတတ်သူတွေသာရှိတယ်”လို့ ပြောရင် မမှားနိုင်ပါဘူး။
 ဒီစကားရဲ့ စကားကျအနေနဲ့လည်း “ကုသိုလ်နဲ့ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို
 မရောက်စေနိုင်တဲ့ အာရုံခြောက်ပါးဆိုတာ မရှိသလို၊ အပါယ်ဘုံလေး
 ဘုံကို မပို့နိုင်တဲ့ အာရုံခြောက်ပါးဆိုတာလည်း မရှိနိုင်ပါဘူး”လို့လည်း
 ပြောနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ဟုတ်ပါတယ်၊ လူမိုက်များ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက် သူများ၊
 အပါယ်ကျရောက်ရသူများဆိုတာလည်း ဒီအာရုံခြောက်ပါးကို တွေ့

သိပြီးတော့ပဲ ဖြစ်ကြရသလို၊ လူလိမ္မာများ၊ ချမ်းသာကြသူများ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကြ သူများဟာလည်း ဒီအာရုံ ခြောက်ပါးကိုပဲ တွေ့သိပြီးဖြစ် ကြရတာပါပဲ။ ခြားနားချက်ကတော့ ရေသောက် မြစ်သဖွယ်ဖြစ်တဲ့ ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရား ဓာတ်ခံချင်း ကွာခြား ကြတာပါပဲ။ ဒါကြောင့်လည်း အလောင်းတော် ကြီး များဟာ မိမိတို့ရဲ့ ပဋိသန္ဓေဗီဇဓာတ်မှာ အလောဘ၊အဒေါသ၊အမောဟဆိုတဲ့ ရေသောက်မြစ်ကောင်းများ ကြီးထွားထက်သန် ဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် စွန့်လွှတ်ခြင်း (အလောဘ)၊ ခွင့်လွှတ်သည်းခံ ခြင်း (အဒေါသ)၊ ကြောင်း ကျိုးဆင်ခြင်ခြင်း (အမောဟ)ဦးစီးတဲ့ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ စတဲ့ ပါရမီကောင်းမှုတွေကို ဘဝပေါင်း များစွာ ဖြည့်ဆည်းလေ့ကျင့် ပေးကြရတာပါ။ ဒါကိုပဲ ပါရမီဖြည့်တယ်လို့ခေါ် ပါတယ်။

နောက်ဆုံးမှာ ဘုရားဖြစ်ဖို့ ရည်မှန်းပြီး ပါရမီဖြည့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က ဘုရားအဖြစ်ရောက်တယ်။ အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝက စသည်ကို ရည်မှန်းပြီး ပါရမီဖြည့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း ရည်မှန်း တဲ့အတိုင်း ဖြစ်ကြတယ်ဆိုတာဟာ တွေ့ကြုံသမျှ အာရုံတွေကို စွန့်လွှတ်၊ သည်းခံ၊ အမှန်သိနိုင်စွမ်းရှိလောက်အောင် အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟဆိုတဲ့ ရေသောက်မြစ်ကောင်း ဟိတ်ကောင်း သုံးပါးကို ရာနှုန်းပြည့်အသုံးချနိုင်သွားကြလို့ပါပဲ။ (ပါရမီပြည့် တယ်ဆိုတာ အလောဘစတဲ့ ရေသောက်မြစ်တွေ ရာနှုန်းပြည့် အသုံးချ နိုင်စွမ်း ရှိသွားတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ) အသုံးချတတ်ဖို့ အတွက်ကတော့ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်နဲ့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓတို့ကလွဲရင် အသုံးချ နည်းကို အမှန်အကန် ညွှန်ပြနိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆည်းကပ်ခွင့် (သပ္ပုရိသုပနိဿယ) ရှိဖို့လိုပါတယ်။

အလောဘစတဲ့ ရေသောက်မြစ်ဓာတ်ခံနည်းပါး သူတွေ အတွက် အာရုံခြောက်ပါးတို့ဟာ ကောင်းကျိုးထက် ဆိုးကျိုးကပိုပြီး

ပေးတတ်တယ်လို့ ပြောစမှတ် အနေနဲ့တော့ ပြောကြပါတယ်။ အမှန်ကတော့ အထက်မှာပြောခဲ့သလိုပဲ အာရုံတွေဟာ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် အတွက်မှ ကောင်းကျိုးနဲ့ဆိုးပြစ်ဆိုပြီး ပေးတတ်တဲ့ သဘောမရှိပါဘူး။ ပုထုဇဉ်တို့ရဲ့ အလေ့အထမှာ လောဘစတဲ့ ရေသောက်မြစ်တွေက အလေ့အထုံများလာတဲ့အတွက်သာ အာရုံတို့နဲ့တွေ့တဲ့အခါ လောဘစတဲ့ မကောင်းတဲ့ ရေသောက်မြစ်တွေ အားသန်ပြီး မကောင်းတဲ့ ဓာတ်တွေကို စုပ်ယူကြလို့ ဆိုးကျိုးတွေနဲ့ ကြုံကြရတာပါ။ “ဘယ်သူ့ မပြု၊ မိမိမှု” ဆိုတဲ့ စကားကို သဘောပေါက်စရာပါ။

အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်တဲ့ အာရုံခြောက်ပါးထဲက အပြင် အာရုံငါးပါးဖြစ်တဲ့ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိတို့နဲ့ ပတ်သက်လို့ ရှေးဆရာများက -

“ငါးဖြာအာရုံ၊ သတိထုံ၊ ပြည်ဘုံထီးစည်ရောက်”လို့ ဆိုရိုးစကားပြုထားတယ်။ ဒီစကားက ငါးရာ့ငါးဆယ်ဧကနိပါတ် “တေလပတ္တ”ဆိုတဲ့ဇာတ်ကို အကြောင်းပြုပြီးဖြစ်ပေါ်လာတာပါ။ ဇာတ်ကြောင်းကို နည်းနည်းပြန်ပြောပါမယ်။

မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်ဘဝတုန်းက ဗာရာဏသီမင်းရဲ့ သားတစ်ထောင်ထဲမှာ အငယ်ဆုံးသား ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီတုန်းက ဗာရာဏသီမင်းရဲ့နန်းတော်ထဲကို အရှင်ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါတို့ ဆွမ်းဘုန်းပေးအမြဲကြွကြွတယ်။ ဘုရားအလောင်း မင်းသားငယ်က ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုပြီး ဆည်းကပ်လုပ်ကျွေးပါတယ်။

တစ်နေ့တော့ မင်းသားငယ်က “ငါ့မှာ နောင်တော် တွေများတယ်။ ဒီဗာရာဏသီပြည်မှာ ဖခင်ရဲ့အရိုက်အရာကို ရပုံမလား”လို့ ကြံစည်ပြီး အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို မေးလျှောက်တဲ့အခါ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့က “သင်မင်းသားဟာ ဒီဗာရာဏသီပြည်မှာ

မင်းရဲ့အရိုက်အရာကို မရနိုင်ဘူး။ ဒီကနေ ယူဇနာတစ်ရာ ရှစ်ဆယ်
ဝေးတဲ့ တက္ကသိုလ်ပြည်ကို သွားရင်တော့ ခုနှစ်ရက်အတွင်း မင်း
ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ မိန့်ကြား လိုက်ပါတယ်။

ပြီးတော့ အရှင်မြတ်တွေက “ခရီးလမ်းကြားမှာ ဘီလူး
စောင့်တဲ့ ကန္တာရခရီး ယူဇနာငါးဆယ်ရှိတယ်၊ အဲဒီကန္တာရကို
ဖြတ်သန်းသွားလာရမှာ၊ အဲဒီမှာ ဘီလူးမများက နားနေစရာ အိမ်
တွေ၊ ဇရပ်တွေ၊ လှလှပပ ဖန်ဆင်းပြီး သူတို့ကို သူတို့လည်း နတ်သမီး
များလို ဖန်ဆင်းထားတယ်။ ခရီးသွားယောက်ျားတွေ လာတဲ့အခါ
အဆင်းအာရုံကို နှစ်သက်သူအတွက် အလှဆုံး အဆင်းကို ဖန်ဆင်း
ပြီး သူတို့အာရုံကို တပ်မက်သူများကို ဖြား ယောင်းပျော်ပါးပြီးတော့
ကိုက်စားကြတယ်။ အဆင်းနဲ့ဖြားယောင်းလို့ မရသူကို အသံ၊ အနံ့၊
အရသာ၊ အတွေ့အထိဆိုတဲ့ နှစ်သက် ဖွယ်ရာ အာရုံတွေဖန်ဆင်းပြီး
ဖျားယောင်းကိုက်စားကြတယ်၊ အဲဒီလို ဖမ်းစားခြင်းမခံရအောင်
မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်ဆိုတဲ့ ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ကို သတိနဲ့လုံ
အောင် စောင့်ပြီးသွားနိုင်မှ ခုနှစ်ရက်အတွင်း မင်းအဖြစ်ကို ရောက်
မယ်လို့လည်း သတိပေးမိန့်ကြား လိုက်ပါတယ်။

မင်းသားငယ်က အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ရွတ်ပေးတဲ့ ပရိတ်
သဲ၊ ပရိတ်ရေ၊ ပရိတ်ချည်၊ ပရိတ်ပန်းတို့ကို ယူဆောင်ပြီး မိဘ တို့ကို
လည်း ရှိခိုးကန်တော့ခွင့်ပန်တယ်၊ မင်းသားနှင့်အတူ သူငယ်ချင်း
ငါးယောက်တို့ကလည်း လိုက်ပါရစေဆိုတော့ လမ်းခရီး အခက်အခဲ
ကို ပြောပြတယ်။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်လိုက်မယ် ဆိုပြီးတော့ လိုက်လာကြ
ပါတယ်။

လမ်းခရီးမှာ ဘီလူးကန္တာရရောက်တော့ မင်းသားရဲ့ အဖော်
ငါးယောက်တို့ဟာ ဘီလူးမတို့ ဖန်ဆင်းဖြားယောင်းတဲ့ အာရုံ
ငါးပါးကို မစစ်မကြောဘဲ အချစ်စောမိကြလို့ အသက် ဆုံးရှုံး

သွားကြတယ်။ မင်းသားကတော့ သတိနဲ့ကုသောကြောင့်ကို လုံခြုံအောင် စောင့်ထိန်းပြီး အာရုံ ငါးပါးတို့ကို ကျော်လွှား လွန်မြောက် နိုင်တဲ့အတွက် နေဝင်ခါနီးလောက်မှာ တက္ကသိုလ် မြို့တော် အပြင် ဇရပ်မှာ တည်းခိုတယ်။ ပရိတ်ချည်၊ ပရိတ်သဲတို့ ဝန်းရံပြီးလက်က သန်လျက်ကိုကိုင်ပြီး တစ်ညလုံးမအိပ်ဘဲ မတ်တပ်ရပ်နေတယ်။ ပရိတ်ချည်၊ ပရိတ်သဲတို့ရဲ့ အစွမ်းရယ်၊ မင်းသားရဲ့ သီလ၊ သမာဓိ နဲ့ ကုသောစောင့်စည်းမှု စွမ်းအားတွေရယ်ကြောင့် မင်းသားကို စားဖို့ တကောက်ကောက်လိုက်လာတဲ့ ဘီလူးမဟာ မင်းသား တည်းခိုတဲ့ ဇရပ်ထဲကိုတော့ မဝင်နိုင်ဘူး။

မနက်လင်းလို့ တက္ကသိုလ်ပြည်ရှင်ဘုရင် မြို့ပြင်ထွက်လာ ချိန်မှာတော့ ဘီလူးမဟာ နတ်သမီးလေးလို့ လှပအောင်ဖန်ဆင်းပြီး ဇရပ်အနီးမှာ ရပ်နေလိုက်တယ်။ တက္ကသိုလ်မင်းကမြင်တော့ အဆင်းအာရုံကို တပ်မက်ပြီး ပိုင်ရှင်ရှိမရှိ စုံစမ်းခိုင်းတယ်။ ဘီလူးမ က မင်းသားငယ်ဟာ သူ့ယောက်ျားပါလို့ပြောတော့ မင်းသားငယ် က ဒါဟာ လူသားမဟုတ်ဘူး၊ သူ့မယားလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ဘီလူးမ ဖြစ်တယ်၊ သူ့အဖော်တွေကိုလည်း ဒီလိုပဲ ဖြားယောင်းပြီး စားပစ် တယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်း ပြောပြပေမယ့် အာရုံကို တပ်မက်တဲ့ တက္ကသိုလ်မင်းက ပိုင်ရှင်မရှိရင် သိမ်းပိုက်တယ်ဆိုပြီး နန်းတော်ထဲ ခေါ်ဆောင်သွားပါတယ်။

ဘီလူးမ နန်းတွင်းကို ဝင်ခွင့်ရပြီးတဲ့အခါမှာတော့ ညအခါ အားလုံး အိပ်မောကျချိန်မှာ သူ့အပေါင်းအဖော်တွေ ပြန်ခေါ်ပြီး တစ်နန်း တော်လုံးမှာရှိတဲ့ ဘုရင်နဲ့အတူ နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသား သတ္တဝါအားလုံးကို စားပစ်လို့ ဘုရားအလောင်းမင်းသားငယ်ကို တက္ကသိုလ် ပြည်မှာရှိတဲ့ များကြီးမတ်ရာနဲ့ တိုင်းသူပြည်သားများက ရှင်ဘုရင်အဖြစ်တင်မြှောက်ကြပါတယ်။

ဒီဇာတ်တော်ရဲ့ဆိုလိုရင်းကတော့ ဘယ်သူမဆို ကိုယ့်ရဲ့ အတွင်း သန္တာန်မှာရှိတဲ့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ ဣန္ဒြေတွေကို သတိနဲ့ မစောင့်ထိန်းနိုင်ရင် အာရုံတို့ဆွဲဆောင်ရာ (အမှန်ကတော့ အတွင်း မှာဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ တဏှာ လောဘကအာရုံကို တပ်မက်ကပ် ငြိတာပါ) နောက်ပါပြီး ပျက်စီးဒုက္ခရောက်ကြရတယ်လို့ ဆိုလို တာပါ။ ဒါကြောင့်လည်း “စက္ခုနာ သံဝရော သာဓု” စတဲ့ ဒေသနာ တော်မှာ မျက်စိစတဲ့ ဣန္ဒြေတွေကို သတိနဲ့စောင့်ထိန်းနိုင် ခြင်းဟာ အကောင်းဆုံးပဲ” လို့ ဟောတော်မူတာပါ။

ဒေးဒရဲနိကာယ်သင်တန်းမှာ ဆရာတော်အရှင်သေဋ္ဌိလ မိန့်ကြားဘူးတယ်။ အနောက်နိုင်ငံမှာ ဒီ“စက္ခုနာ သံဝရော သာဓု” စတဲ့ ဒေသနာတော်အကြောင်း ဟောပြောတော့ အဝတ်အထည် ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်ကြီးတစ်ဦးက “ဂေါတမဘုရားရှင်ရဲ့ တရားတော်ဟာ အလွန်လက်တွေ့ကျတယ်၊ သူတို့ကုမ္ပဏီက ထုတ်လုပ်နေတဲ့ အဝတ် အထည်တွေဟာ အခြေခံအရည်အသွေးအရ တစ်နှစ်နဲ့ တစ်နှစ် ဘာမှထူးတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီဇိုင်းနဲ့ အရောင်အသွေးပဲ တစ် မျိုးပြီး တစ်မျိုး မတူအောင် ထုတ်လုပ်နေရတယ်။ ဒါကို လူတွေက အသစ် အဆန်းဆိုပြီး ဝယ်နေတာပဲ။ အမှန်ကတော့ အရင်ရှိပြီးသား အထည်တွေက အရောင်အသွေးမကောင်းတော့တာ မဟုတ် ဘူး၊ အဆင်အသွေး မော်ဒယ်လ်အောက်တယ်ဆိုပြီး လူတွေက မော် ဒယ်လ် အသစ်တွေကို ထပ်ထပ်ဝယ်နေကြတာ၊ ဒါဟာ မျက်စိကို မစောင့်စည်းနိုင်ကြလို့ပဲ၊ လူတွေ မျက်စိကို မစောင့်စည်းနိုင်လေ ဒီဇိုင်း သမားနဲ့ အဝတ်အထည်ကုမ္ပဏီတွေ စီးပွား ဖြစ်လေပဲ” လို့ ပြောပါ သတဲ့။

ဘုရားရှင်ရဲ့ တရားတော်နဲ့ အဝတ်အထည် ထုတ်လုပ်သူ တို့ရဲ့စကားတို့ကိုပေါင်းပြီး ကောက်ချက်ချ လိုက်ရင်တော့ -

“တရားအသိဖြစ်ဖို့အတွက် မျက်စိစသည်ကို စောင့်စည်းနိုင်ရင် အကောင်းဆုံးပဲ။ စီးပွားဖြစ်ဖို့ အတွက်တော့ မျက်စိစသည်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်ရင် အကောင်းဆုံး” လို့ ဆိုရမယ့် သဘောပါပဲ။

သုံးစွဲသူများအတွက်ကြည့်ပြီး ပြောရရင်တော့ -

“မျက်စိစသည်ကို စောင့်စည်းနိုင်ရင် ဒုက္ခနည်းမယ်၊ မျက်စိစသည်ကို မစောင့်စည်းနိုင်ရင် ဒုက္ခများမယ်”လို့လည်းကောက် ချက်ချနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

အာရုံခြောက်ပါးလို့ခေါ်တဲ့ ဒီအာရမ္မဏပစ္စည်းရဲ့ ထူးခြားချက်ကတော့ သူတို့က ဘယ်သူ့ကိုမှ ကောင်း၊ ဆိုး၊ မှား၊ မှန်၊ ဆင်းရဲ၊ ချမ်းသာဖြစ်စေရစေလို့ ဘက်လိုက်ပေးကမ်းတတ်တဲ့ သဘောမရှိပေမယ့် သတ္တဝါတွေ သန္တာန်မှာ ကောင်း၊ ဆိုး၊ မှား၊ မှန် စသည်ဖြစ်ပေါ်ရရှိခြင်းဟာ ဒီအာရုံခြောက်ပါး အာရမ္မဏပစ္စည်းတရားကို အကြောင်းခံပြီးတော့ ဖြစ်ကြတာချည်းဖြစ်လို့ အာရမ္မဏပစ္စည်းဟာ “အထက်မှာ နိဗ္ဗာန်၊ အောက်မှာ အဝီစိ” အထိ ပို့ဆောင်ပေးနိုင်စွမ်းသတ္တိရှိတယ်လို့ ဆိုရမလို့ ဖြစ်နေတာပါပဲ။

ဘာကြောင့် အကောင်းအဆိုး နှစ်မျိုးလုံးနဲ့ ဒုက္ခအားလုံးမှ လွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်အထိ ပေးဆောင်နိုင်တဲ့ သတ္တိရှိရသလဲဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်ရင်တော့ ဒီအာရုံခြောက်ပါးထဲမှာ

၁။ “အဿာဒ”လို့ခေါ်တဲ့ သာယာဖွယ် သဘောလည်းရှိတယ်။

၂။ “အာဒိနဝ”လို့ခေါ်တဲ့ အပြစ်မကင်းတဲ့သဘော (ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲ မတည်မြဲတဲ့သဘော) လည်းရှိတယ်။

၃။ “နိဿရဏ”လို့ခေါ်တဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခအားလုံးမှ ထွက်မြောက်စေတဲ့ သဘောလည်းရှိတယ်။ အဲဒီလို သဘော သတ္တိသုံးမျိုးလုံး ရှိနေလို့ပါပဲ။

(အတွင်းအာရုံဖြစ်တဲ့ ဓမ္မာရုံဆိုတာလည်း များသော အားဖြင့် မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ တွေ့၊ ထိဘူးတဲ့ ဒီအပြင် အာရုံဟောင်း များကို အခြေခံပြီး ပြန်လည်တွေးတော ကြံဆတဲ့အခါ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ အာရုံကိုခေါ်တာဖြစ်လို့ ဒီသဘောသတ္တိသုံးမျိုးနဲ့ မကင်း ပါဘူး။)

အစပိုင်းမှာ ပြောခဲ့သလိုပဲ ဟေတုပစ္စည်းဖြစ်တဲ့ ရေ သောက် မြစ် ခြောက်သွယ်ထဲက လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟဆိုတဲ့ အညံ့စားရေ သောက်မြစ်များ ထက်သန်သူက အာရုံတို့ရဲ့ အဿာဒ သဘောကိုပဲ စုပ်ယူတတ်တယ်။

အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့ဆိုတာကလည်း “ကာမ ငါးထွေ၊ ဆားငံရေသို့၊ သောက်လေ သောက်လေ၊ ငတ် မပြေတည့်” ဆိုတဲ့အတိုင်း အာသာပြေတယ်၊ ကျေနပ်တယ်၊ ဝတယ် ရယ်လို့ ရှိနိုင်တာမျိုးမဟုတ်လေတော့ ဝအောင်သောက်လေ အဆာ တိုးလေနဲ့ နောက်ဆုံးတော့ အာရုံကို “စွဲ”လာကြတယ်။ အာရုံစွဲ လာလို့ အာရုံကို ရှာဖွေခံစားရတာကိုပဲ နိစ္စပတ် ကျင့်စဉ် ကြီးတစ်ခုလို့ မှတ်ယူကျင့်သုံးကြရင်း “ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ” အစွန်းရောက် သူများဖြစ်သွားကြရော။ ဒါဟာ “ပုထုဇ္ဇန” လို့ခေါ်တဲ့ လူများစုကြီးမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အစွန်းရောက် မှုကြီးပါပဲ။ အာရုံကို အချစ်စော သူများအုပ်စုလို့ ဆိုရမှာပေါ့။

ဒီထဲကမှ တစ်ချို့ကျတော့ အာရုံကိုအချစ်စောပြီး ရှာဖွေ ခံစားကြရင်းကပဲ ထင်သလိုချမ်းသာသုခကိုမရကြပဲ ကွေကွင်းရမှု၊ အလိုကျမဖြစ်မှုစတဲ့ အဖြစ်များနဲ့ ကြုံတွေ့ရဖန် များလာတဲ့အခါ အာရုံတို့ရဲ့ အာဒိနဝသဘောကို ကိုယ်တွေ့ကြုံလာကြပြန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟဆိုတဲ့ ရေသောက်မြစ် များက ကြီးထွားမလာတဲ့အတွက် အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် နှလုံး သွင်း နိုင်စွမ်းမရှိကြလို့ အာရုံကိုအပြစ်မြင် အမုန်းပွားပြီး လုံးဝ

ရှောင်ရှားဖို့ ခံယူကျင့်သုံးရင်း “အတ္တကိလ မထာနုယောဂ” အစွန်း
ဘက် ရောက်သွားကြပြန်ရော။ အာရုံကို အပြစ်ပြောသူများ
အုပ်စု ဖြစ်သွားကြတာပေါ့။

ဒီလိုနဲ့ ပုထုဇဉ်အများစုတို့ဟာ နာရီချိန်သီးပမာ ဟို
ဘက်စွန်းရောက်လိုက်၊ ဒီဘက်စွန်းရောက်လိုက်နဲ့ လှုပ်ရှားနေပြီး
အလယ်မှာ တည့်တည့်မတ်မတ် ရပ်နိုင်စွမ်း မရှိကြတဲ့အတွက် သူတို့
ရဲ့ဘဝခရီးဟာလည်း တစ်ပတ်ပြီးတစ်ပတ် မပြတ်လှည့် လည်နေရတဲ့
သံသရာနာရီကြီး ဖြစ်နေကြရတာပါပဲ။

ထူးထူးခြားခြား အလောဘစတဲ့ အကောင်းစား ရေ
သောက်မြစ်ကြီးသုံးခုတို့ ကြီးထွားပြည့်စုံအောင် ဆည်းပူးလေ့ကျင့်
လာကြတဲ့ အာဇာနည်ယောက်ျားမြတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အမြင့်ဆုံးရည်မှန်း
ချက်ပြီးမြောက်လို့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်အဖြစ် ပွင့်ထွန်းပေါ်
ပေါက်လာတဲ့အခါရောက်မှသာ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ အလယ်မှာ
တည့်တည့်မတ်မတ် ရပ်တည်ကျင့်သုံးတဲ့လမ်းစဉ်ကို ဖော်ထုတ်
တွေ့ရှိ ဟောညွှန်တော်မူကြတဲ့အတွက် အာရုံတို့ရဲ့ အဿာဒ
သဘောနဲ့ အာဒီနဝ သဘောတို့ကို လိုအပ်သလိုအသုံးချရင်း အာရုံ
တို့ရဲ့ နိဿရဏခေါ်တဲ့ လွတ်မြောက်မှုရသကို ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိပြီး
သံသရာနာရီကြီးကို ရပ်ဆိုင်းနိုင်ကြတဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်
ပေါ်လာကြပါတယ်။ သောတာပန်အရိယာ အဆင့်ကစပြီး စနစ်
တကျ ဘရိတ်အုပ်လာနိုင်ခဲ့တာ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် အမြင့်ဆုံး
အရိယာအဆင့်ရောက်တဲ့အခါမှာတော့ သံသရာနာရီကို လုံးဝရပ်
ဆိုင်းသွားစေနိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အာရုံခြောက်ပါးဆိုတာ အပါယ်ဒုက္ခ ကျ
ရောက်သူများကအစ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် နိဗ္ဗာန်ကို မျက် မှောက်ပြု
ကြသူများအထိ သက်ရှိအားလုံးတို့ရဲ့ အသက်သွေး ကြောကြီးဖြစ်
တယ်လို့ ဆိုလိုက်ရတာပါ။

ရရောက်မှု၊ မျက်မှောက်ပြုရမှု ကွဲပြားရတာကတော့ အာရုံ
 တို့ကပေးတဲ့ ခွဲတမ်းမဟုတ်ဘူး၊ စုပ်ယူတဲ့ရေသောက်မြစ်တို့က ရယူ
 တဲ့ ခွဲတမ်းသာဖြစ်တယ်ဆိုတာကတော့ အထူးထပ်ပြီး ပြောစရာ
 မလိုလောက်တော့ပါဘူး။ ကိုယ်ကြီးထွားစေလိုတဲ့ ရေသောက် မြစ်
 များ ကြီးထွားအောင် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးကြဖို့ သာ တိုက်တွန်း
 လိုပါတယ်။

အဓိပတိပစ္စည်း

ဇမ္ဗူတလူ အစွမ်းအစများ

“အဓိပတိ” ဆိုတဲ့ စကားကိုလဲ မြန်မာလူမျိုးတို့ သိပ်ပြီး နားမစိမ်းလောက်ပါဘူး။ ဟိုတစ်ချိန်က နိုင်ငံမှာ အကြီးဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ကို “နိုင်ငံတော်အဓိပတိ” လို့ ခေါ်ဆို သုံးစွဲခဲ့ဖူးတာကို ကြားဖူး လိမ့်မယ် ထင်ပါတယ်။ အဓိပတိဆိုတာ မြန်မာလိုတော့ အကြီး အမှူးပါပဲ။ အကြီးအမှူးဆိုပေမယ့် သာမန်အကြီးအမှူးတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးအပေါ်မှာ အာဏာ အပြည့် အဝနဲ့ လွှမ်းမိုးနိုင် လောက်အောင် အာဏာစက်ကြီးမားတဲ့ အကြီးအမှူးပါ။ ခန္ဓာကိုယ် ထဲမှာ ဒီတရားတစ်ခုဖြစ်ပေါ် လာပြီဆိုရင် ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီး တစ်ခုလုံး မှာရှိတဲ့ ရုပ်တရားနာမ်တရား တွေ အားလုံးဟာ သူ့အလိုကျ အတိုင်း လိုက်ပါ လုပ်ဆောင်ပေးရ လောက်အောင် အစိုးရတဲ့ အကြီးအမှူး မျိုးကိုမှ “အဓိပတိတရား” လို့ ခေါ်ဆိုနိုင်ပါတယ်။

အဓိပတိပစ္စည်းကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်ကတော့ စကြာ ဝဋ္ဌာတစ်ခုလုံးကို တစ်ဦးတည်း စိုးပိုင်အုပ်ချုပ်နိုင်အောင် အာဏာ စက်ကြီးမားပြင်းထန်တဲ့ စကြာမင်းနဲ့တူတယ်လို့ ဥပမာ ပေးပါတယ်။ စကြာမင်းတစ်ပါး ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာပြီဆိုရင် မြေပြင်မှာ ရှိရှိ သမျှ သူ့ဒေသ ကိုယ့်ဒေသအပိုင်းအခြားနဲ့ စီမံအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်

နေကြတဲ့ မင်းအပေါင်းတို့ဟာ စကြာမင်းထံ အခစား ဝင်ကြပြီး စကြာမင်းကြီးရဲ့ အမိန့်အာဏာအတိုင်း လိုက်နာကြရသလို အဓိပတိပစ္စည်းတပ်တဲ့ တရားတစ်ခုခု ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီဆိုရင်လဲ ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိသမျှ နာမ်တရားတွေ အားလုံးက အဓိပတိတရားရဲ့အမိန့်အတိုင်းသာ လိုက်နာပြီး မိမိတို့ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ကြရတယ်။ ရှေ့ဆောင်ရှေ့သွားဖြစ်တဲ့ နာမ်တရားများက အဓိပတိတရားရဲ့ အမိန့်ကို နာခံပြီဆိုရင် နာမ် ဦးဆောင်တဲ့အတိုင်း လိုက်ပါလှုပ်ရှားရတဲ့ ရုပ်တရားတွေကလဲ အဓိပတိတရားရဲ့ အမိန့်အတိုင်းပဲ လိုက်နာကြရတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် အဓိပတိပစ္စည်းကို စကြာမင်းနဲ့ တူတယ်လို့ ဆိုတာပါ။ နိဿယပြန်တဲ့ ဆရာတော်ကလဲ အဋ္ဌကထာဆရာတော်ဖွင့်ပြတဲ့ ဥပမာအတိုင်းပဲ “အဓိပတိပစ္စယော = စကြာဘုန်းဥ၊ များဗိုလ်လူကို၊ ပြိုင်သူမရှိ၊ စိုးအုပ်ဘိသို့” စသည်ဖြင့် မြန်မာနိဿယ ပြန်ဆိုပါတယ်။

ပဋ္ဌာန်း(၂၄)ပစ္စည်းထဲမှာ အစိုးရတဲ့ သဘောနဲ့ ကျေးဇူးပြုတဲ့ပစ္စည်းက နှစ်ခုရှိတယ်။ အဓိပတိပစ္စည်းရယ်၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းရယ်ပါ။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကတော့ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့အပြင်အာရုံတို့ ဆက်သွယ်ထိတွေ့မိတဲ့အခါမှာ အဆင်းအာရုံကို မြင်သိမှုနယ်ပယ်၊ အသံအာရုံကို ကြားသိမှုနယ်ပယ်စတဲ့ သိမှုနယ်ပယ်ခြောက်ခုတို့မှာ တစ်ခုစီဖြစ်တဲ့ အစိတ်အပိုင်းမျှကိုသာ အစိုးရပါတယ်။ အဓိပတိပစ္စည်းကတော့ အဲဒီနယ်ပယ်ခြောက်ခုအပါအဝင် တစ်ကိုယ်လုံးကို လွှမ်းမိုးပြီး အစိုးရတာပါ။

အဓိပတိပစ္စည်းက အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ သဟဇာတာဓိပတိဆိုပြီး နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ အာရမ္မဏာဓိပတိ ဆိုတာကတော့ အထက်အာရမ္မဏပစ္စည်းမှာဆိုခဲ့ပြီးတဲ့ အာရုံခြောက်ပါးထဲမှာပဲ အလွန်အလေးအနက်ထားလောက်အောင် နှစ်သက်ဖွယ်ရှိပြီး ဆွဲအားပြင်း

တဲ့ အတိဏ္ဏဋ္ဌာရုံဆိုတဲ့ အာရုံများကိုပဲ မြင်ရကြားရသူကို လွမ်းမိုး နိုင်စွမ်းရှိတဲ့အတွက် အာရမ္မဏာဓိပတိ (လွမ်းမိုးနိုင်စွမ်း အားကြီးတဲ့ အာရုံပစ္စည်း)လို့ သတ်မှတ်တာပါ။ ဇာတ်တော်တွေထဲမှာပါတဲ့ ဘုရား အလောင်းတော်ကိုတောင် ရူးကြောင်ကြောင် ဖြစ်လောက် အောင် ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းအားကြီးမားတဲ့ ဥမ္မာဒန္တိတို့၊ ပဘာဝတီတို့ရဲ့ အဆင်း အာရုံမျိုးတွေ။ အလွန်မာနကြီးပြီး အသပြာ တစ်ထောင်ပေး သူများ တောင် တန်းစီတိုးရတယ်ဆိုတဲ့ ပြည့်တန်ဆာမကို ပြုတင်းပေါက်နဲ့ လှေခါး မှားဆင်းမိလောက်အောင်အထိ ဆွဲအားပြင်းလှတဲ့ ဂုတ္တိလ စောင်းသမားရဲ့ အသံတို့လို့ အာရုံမျိုးတွေပေါ့။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အများစုက အဓိပတိတရားလို့ အသိများတဲ့ အဓိပတိပစ္စည်းကတော့ သဟဇာတာဓိပတိလို့ခေါ်တဲ့ နာမ်အဓိပတိ တရားများပဲဖြစ်ပါတယ်။

(၁) ဘယ်အရာကမှ ဝင်ရောက်ဟန့်တားလို့မရလောက် အောင် ထက်သန်တဲ့ ဆန္ဒ။

(၂) အသက်ပင်သေချင်သေပါစေ မရမနေကြိုးစားအား ထုတ်တဲ့ ဝီရိယ။

(၃) စားလဲဒီစိတ်၊ သွားလဲဒီစိတ်လို့ဆိုရလောက်အောင် ပြင်းထန်တဲ့ စိတ္တ။

(၄) ဘယ်လိုကောင်းကျိုးရချင်ရင် ဘယ်လိုကြိုးစား လုပ်ကိုင်ရမယ်ဆိုတာကို ချွတ်ယွင်းချက်မရှိ ပိုင်းခြားသိနိုင် စွမ်းတဲ့ ပညာ(ဝီမံသ)ဆိုတဲ့ လေးပါးပါပဲ။

ဒီနာမ်အဓိပတိတရားတွေဟာ ဘယ်လောက်အထိ ခန္ဓာ ကိုယ်ပေါ်မှာ လွမ်းမိုး အစိုးနိုင်သလဲဆိုရင်-

“ဆန္ဒဝတော ကိံ နာမကမ္မံ နသိဇ္ဈတိ = ဆန္ဒကဲမို့၊ ငါသို့တ သူ၊ ပြုမူဆောင်ရာ၊ အဖြာဖြာ၊ ဘယ်ခါမပြီး ရှိချိမ့်နည်း။”

ဝီရိယဝတော ကိံ နာမကမ္မံ နသိဇ္ဈတိ = လုံ့လကဲမို့၊
ငါသို့တသူ၊ ပြုမူဆောင်ရာ၊ အဖြာဖြာ၊ ဘယ်ခါမပြီး ရှိချိမ့်နည်း။

စိတ္တဝတော ကိံ နာမကမ္မံ နသိဇ္ဈတိ = စိတ်ဓာတ်ကဲမို့၊
ငါသို့တသူ၊ ပြုမူဆောင်ရာ၊ အဖြာဖြာ၊ ဘယ်ခါမပြီး ရှိချိမ့်နည်း။

ပညာဝတော ကိံ နာမကမ္မံ နသိဇ္ဈတိ = ပညာကဲမို့၊ ငါ
သို့တသူ၊ ပြုမူဆောင်ရာ၊ အဖြာဖြာ၊ ဘယ်ခါမပြီး ရှိချိမ့်နည်း” လို့
ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင်က သံသယစကားမဖက် မုချဇကန် အမှန်
တကယ် ပြီးကိုပြီးရမယ်လို့ ဟောတော်မူခဲ့တာကို ထောက်ဆ
ကြည့်ရင် အကဲခတ်မိပါလိမ့်မယ်။

သဟဇာတာဓိပတိတရားများဟာ မိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ
ဖြစ်ပေါ်တဲ့ နာမ်တရားများဖြစ်ကြလို့ အာရမ္မဏာဓိပတိ တရား
တို့ထက် စွမ်းပကားပိုပြီး ကြီးပါတယ်။ အာရမ္မဏာ ဓိပတိတရားတို့နဲ့
ယှဉ်လာရင် သဟဇာတာဓိပတိတရားတို့ကပဲ အာရမ္မဏာ ဓိပတိ
အပေါ်ကိုလဲ လွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်းအားရှိလို့ သဟဇာဓိပတိတရား လေးပါး
ကမှ တကယ့်အဓိပတိအစစ်လို့တောင် ပြောရမလို့ဖြစ်ပါတယ်။
ဒါကြောင့်လဲ အဘိဓမ္မာပညာရှင်များကိုယ်တိုင်က ဒီနာမ်အဓိပတိ
ပစ္စည်းတရားလေးပါးကိုသာ အဓိပတိ တရားများအဖြစ် လေးစား
အသိအမှတ်ပြုကြတာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

အာရမ္မဏာဓိပတိနဲ့ သဟဇာတာဓိပတိတို့ယှဉ်လာရင်
သဟဇာတာဓိပတိကသာ လွှမ်းမိုးအစိုးရပုံကို ဇာတက ဝတ္ထုများ
ထဲက “တေလပတ္တဇာတ်”ကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် ပိုပြီး သဘောပေါက်
လောက်တယ်။

တေလပတ္တဇာတ်တော်မှာ ဘုရားအလောင်းက
ဗာရာဏသီမင်းရဲ့သားတော်တစ်ရာထဲက သားငယ်တစ်ယောက်
ဖြစ်တယ်။ အဲဒီတုန်းက နန်းတွင်းကို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တွေပဲ

ကြွရောက်လေ့ရှိသတဲ့၊ ဘုရားလောင်းမင်းသားက ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ကိုလဲ ရှိသေလုပ်ကျွေး ဆည်းကပ်ပါသတဲ့၊ တစ်နေ့ ကျတော့ အလောင်းတော်မင်းသားငယ်က “ငါ့မှာ နောင်တော်တွေ အများကြီးရှိတယ်၊ ဒီတိုင်းပြည်မှာတော့ ထီးနန်း အရိုက်အရာရဖို့ မလွယ်ဘူး” လို့ တွေးမိပြီး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို အကျိုး အကြောင်းလျှောက်ထားတဲ့အခါ “သင်မင်းသားဟာ ဒီဗာရာဏသီ ပြည်မှာတော့ မင်းအဖြစ် မရနိုင်ဘူး၊ ဒီကနေ ယူဇနာ တစ်ရာ လောက်ဝေးတဲ့ ဂန္ဓာရတိုင်း တက္ကသီလာ မြို့ကို သွားနိုင်ရင်တော့ (ရ)ရက်အတွင်း မင်းဖြစ်လိမ့်မယ်၊ တက္ကသီလာကို လမ်းဖြောင့် တိုင်းသွားရင် ယူဇနာငါးဆယ်ပဲဝေးတယ်၊ ဒါပေမယ့် အဲဒီလမ်းမှာ ဘီလူးတို့ကြီးစိုးတဲ့ ကန္တာရနယ်ကြီးရှိတယ်၊ ဘီလူးမတွေက မြို့ရွာပုံစံတွေ တည်းခိုဇရပ်တွေကို မွေ့လျော်စရာ ကောင်းလောက် အောင်ဖန်ဆင်းထားကြပြီး လာသမျှလူတွေကို အာရုံနဲ့ဖြားယောင်းပြီး သတ်စားကြလို့ လမ်းဖြောင့်အတိုင်း ခရီးပေါက်အောင် သွားနိုင် သူရယ်လို့ မရှိဘူး” ဆိုတဲ့ အကြောင်းရှင်းပြကြပါတယ်။

မင်းသားက “အရှင်မြတ်တို့ရဲ့အဆုံးအမကို နာခံပြီးဖြစ်လို့ ဘယ်လိုအာရုံနဲ့ပဲ ဖြားယောင်းဖြားယောင်း မတုန်လှုပ်ပါဘူး၊ တက္ကသီလာကိုအရောက် သွားပြီး ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို ရယူမယ်” ဆိုပြီး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို ပရိတ်များရွတ်ဖတ်စေပြီးမှ၊ အရှင်မြတ်များနဲ့ ခမည်းတော်မယ်တော်တို့ကို ကန်တော့ တောင်းပန် တယ်၊ မင်းသားနဲ့အတူ သူငယ်ချင်းငါးယောက်တို့ကလဲ လိုက်ချင် တယ်ဆိုတော့ လမ်းခရီး အခြေအနေကို ရှင်းပြတယ်၊ သူငယ်ချင်း များက ကျွန်ုပ်တို့လဲ သင်မင်းသားလိုပဲ ဆောက်တည်မှာပေါ့” ဆိုပြီး လိုက်လာကြပါတယ်။

လမ်းခရီးမှာ ဘီလူးများက အလွန်လှတဲ့နတ်သမီး တမျှ ဖန်ဆင်း ဖြားယောင်းကြလို့ သူငယ်ချင်းငါးယောက်တို့ဟာ မင်းသား

က သတိပေးတားမြစ်နေတဲ့ ကြားကပဲ ဘီလူးစာဖြစ်သွားကြတယ်။ မင်းသားကတော့ တက္ကသီလာထီးနန်းရဖို့ကလွဲလို့ ဘယ်အာရုံကိုမှ စိတ်မဝင်စားတဲ့အတွက် ဖြားယောင်းလို့မရဘူး။ အဲဒီထဲမှာ ဘီလူးမတစ်ယောက်ကတော့ “ဒီလောက်ဣန္ဒြေကြီးတဲ့ မင်းသားကို ရအောင်ဖြားယောင်းပြီး စားမယ်” ဆိုပြီး နောက်ကတကောက် ကောက် လိုက်လာသတဲ့။

တက္ကသီလာရောက်တော့ မြို့တံခါးအနီးက ဇရပ်တစ်ခုမှာ အလောင်းတော်မင်းသားက နေရာယူပြီး ပရိတ်ခြည်တွေလဲ ဝန်းရံထားတယ်။ ပရိတ်သဲကိုလဲ ခေါင်းရင်းမှာထားပြီး သံလျက်ကို လက်ကကိုင်ရင်း တစ်ညလုံးမတ်တပ်ပဲရပ်နေတယ်။ လုံးဝ မအိပ်ဘူး တဲ့။ ဘီလူးမကလဲ အလွန်လှပတဲ့ မိန်းကလေးလို့ ဖန်ဆင်းပြီးနေ တယ်။ ဘုရားလောင်းရဲ့ ကမ္မဇိဒ္ဓိကြောင့် ဇရပ်အတွင်းတော့ ဝင်လို့ မရဘူး။ မနီးမဝေးမှာပဲ နေရသတဲ့။

မနက်လင်းတော့ တက္ကသီလာဘုရင်က မြို့ပြင်ထွက်တဲ့အခါ အလွန်လှပတဲ့မိန်းခလေးကိုမြင်ပြီ သဘောကျလို့ အရှင်(လင်) ရှိမရှိမေးတဲ့အခါ ဘီလူးမက ဇရပ်ပေါ်မှာရှိတဲ့ မင်းသားဟာ သူ့အရှင်သခင်ပဲလို့ ပြောပေမယ့် မင်းသားက “အဲဒါလူသား အစစ် မဟုတ်ဘူး။ ဘီလူးမ ဖြစ်တယ်။ ကျွန်ုပ်ရဲ့သူငယ်ချင်း ငါးယောက်တို့ကို ဒီဘီလူးမတွေက အဆင်း၊အသံစတဲ့ နှစ်သက်ဖွယ် အာရုံတွေ ဖန်ဆင်းဖြားယောင်းပြီး စားပစ်တယ်” ဆိုတဲ့အကြောင်း ရှင်းပြတယ်။ ဘီလူးမရဲ့ အလွန်လှပ အောင်ဖန်ဆင်း ထားတဲ့ အာရုံကို တပ်မက် မိတဲ့ တက္ကသီလာဘုရင်က “ပိုင်ရှင်မဲ့ဖြစ်ရင် သိမ်းပိုက်မယ်ဆိုပြီး နန်းတော်ထဲခေါ်သွားတယ်။ မိဖုရားကြီး အရာ မြှောက်ပြီး ဘီလူးမက သူ့အဖော်တွေကိုပါ ခေါ်ယူစားသောက် လိုက်ကြလို့ နန်းတော် အတွင်းမှာ ကြက်ဝက်တို့ပါမကျန် သက်ရှိအားလုံး အရိုးပဲ ကျန်

အောင် ဖြစ်သွားကြသတဲ့။

နံနက်လင်းတော့ မြို့သားတွေက နန်းတော်တံခါး ဖွင့်ချိန် တန်လို့ မဖွင့်တဲ့အခါ အတင်းတွန်းဖွင့်ပြီး ကြည့်လိုက်တော့ ဖြစ်ကြောင်းကုန်စဉ်သိကြပြီ။ ဘုရားလောင်းမင်းသားကို မင်းအဖြစ် တင်မြှောက်ကြလို့ အလောင်းတော်မင်းသားဟာ ခုနှစ်ရက် မြှောက်နေမှာပဲ တက္ကသီလာထီးနန်းကို စိုးစံသွားရပါသတဲ့။

ဒီဇာတ်ကြောင်းကို သုံးသပ်ကြည့်လိုက်ရင် နာမ်အဓိပတိ တရားရှိသူကို အာရမ္မဏာဓိပတိက မလွမ်းမိုးနိုင်ဘူးဆိုတာရယ်၊ တကယ်တမ်း ဆန္ဒာဓိပတိစသည် တပ်ခဲ့ရင် ဘယ်ကိစ္စမဆို ပြီးစီးအောင်မြင်ရမဲ့ ဖြစ်တယ်ဆိုတာရယ်ကို သဘောပေါက်လောက်ပါတယ်။ အလောင်းတော်တို့ ပါရမီဖြည့်စဉ်ကာလ တစ်လျှောက် အသက်အန္တရာယ်နဲ့ကြုံလို့တောင် မဖြုံးခဲ့တာတွေ၊ နောက်ဆုံးဘဝမှာ အရိုးပေါ် အရေကျန်တဲ့အထိ ကြိုးစားခဲ့တာတွေ၊ ဗောဓိပင်နဲ့ ရွှေပလ္လင်မှာ “ဘုရားမဖြစ်သမျှ ငါမထတော့”ဆိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်နဲ့ အားထုတ်ပြီ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်ဖြစ်ခဲ့တာတွေဟာ အဓိပတိပစ္စည်း တပ်တဲ့ ဆန္ဒစသည်ထက်သန်မှုကြောင့်ပါပဲ။

ဒါကြောင့် လောကီရေးရာဖြစ်စေ၊ လောကုတ္တရာရေးရာ ဖြစ်စေ လုပ်ငန်းတစ်ခုခု၊ စီမံကိန်းတစ်ခုခု အောင်မြင်နိုင်မလား၊ ဘယ်လောက်ကြာရင် အောင်မြင်မလဲဆိုတာသိလိုရင်၊ ဒီလုပ်ငန်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ အောင်မြင်လိုတဲ့ ဆန္ဒ၊ ကြိုးစားမှုစိတ်ဓာတ်နဲ့ လုပ်ငန်း ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သိမြင်မှုတွေ ဘယ်လောက်အထိ အဓိပတိပစ္စည်း တပ်သလဲဆိုတာနဲ့ တိုက်ကြည့်ပြီး အဖြေရှာလို့ရနိုင်ပါတယ်။

အဓိပတိဆိုတာ “တစ်မိုးအောက် တစ်ယောက်” ဆိုတဲ့ အတိုင်း တရားတစ်ခုခုကသာ ဦးဆောင်ပြီး ကျေးဇူးပြုတာပါ။ အဓိပတိလေးပါးထဲမှာ ဆန္ဒက အဓိပတိတပ်တယ်ဆိုရင် ဝီရိယ၊စိတ္တ၊

ပညာတို့ကလဲ ဒီဆန္ဒကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် နောက်လိုက်အဖြစ်နဲ့ ဝိုင်းဝန်းကူညီပေးကြပါတယ်။ တကယ်တော့ ဒီတရားလေးခုကလဲ စိတ်တစ်ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာပဲ အတူဖြစ် ကြတာဆိုတော့ ဦးဆောင်ရာကိုသာ အမည်တပ်ရတာပါ။ လုပ် ဆောင်မှုကတော့ တစ်ပြိုင်နက်တည်း တစ်ပေါင်းတစ်စည်း တည်း ပါပဲ။

ဒီအဓိပတိတရားလေးပါးထဲမှာ ဆန္ဒ,ဝီရိယ,စိတ္တဆိုတဲ့ အဓိပတိသုံးပါးက မကောင်းတဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေမှာလဲ ယှဉ်တွဲ ဖြစ်ပေါ်တဲ့အတွက်၊ မကောင်းတဲ့ကိစ္စမှာ ဆန္ဒအဓိပတိတပ်ရင်လဲ မကောင်းမှုကို မဖြစ်မနေကျူးလွန်ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် အဓိပတိတရားများဟာ အလွန်ခွန်အားကောင်း တဲ့ မြင်းကြမ်း,ဆင်ကြမ်းကြီးတွေနဲ့လဲ တူတဲ့အခါတူပါတယ်။ ဇက်ကိုင် နိုင်အောင် ထိန်းနိုင်ရင် လိုရာခရီးတွင်သလို၊ ဇက်မနိုင်သူများ အတွက်လဲ ဒုက္ခတွင်းနက်စေနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အရေးအကြီးဆုံး သတိပြုရမှာကတော့ မိမိတို့ရဲ့ ဆန္ဒ,ဝီရိယ,စိတ်ဓာတ်တို့ကို ကောင်းတဲ့ဘက်ပြောင်းလာအောင် သတိတရား, ပညာတရားတို့နဲ့ ကြိုးစားတည်ဆောက်ကြဖို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ပညာတရားက အဓိပတိ ပစ္စည်းတပ်ပြီဆိုရင်တော့ ဆန္ဒ,ဝီရိယ, စိတ်ဓာတ် တို့ကလဲ ပညာဦးဆောင်ရာလိုက်ပြီး ကောင်းတဲ့အဓိပတိတွေဖြစ်လာကြမြဲပါ။

အတွင်းအဇ္ဈတ္တကို ကောင်းတဲ့ဘက်ပြောင်းလဲသွားအောင် အလေးအနက်ထားရမယ့် အာရုံသုံးမျိုးရှိတယ်တဲ့။

နံပါတ်(၁)က ကိုယ့်ကိုကိုယ်တန်ဖိုးထားအာရုံပြုခြင်း (အတ္တာဓိပတိ) ဖြစ်တယ်။ ကိုယ့်ကိုကိုယ်ဆိုတာ ကိုယ့်ရဲ့အမျိုးအနွယ် မိဖု၊ သားသမီး၊ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာဆိုတဲ့ ကိုယ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ထောက်ထားစရာတွေအားလုံးကို ဆိုလိုတာပါ။ အဲဒါကို အလေး

အနက် အာရုံပြုပြီး အာရမ္မဏာဓိပတိတပ်လိုက်ရင် ကိုယ့်ရဲ့ အတွင်း အဇ္ဈတ္တမှာရှိတဲ့ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ ဝီမံသတွေဟာလည်း အကောင်း စား အထက်စားအဓိပတိတွေ ဖြစ်လာနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောပါပဲ။

ဘုရားအလောင်း သုမေဓာရှင်ရသေ့က မိမိ လတ်တလော ရရှိနိုင်တဲ့ “တစ်ကိုယ်တော် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခွင့်” ဆိုတာကို စွန့်လွှတ်ပြီး သဗ္ဗညုဘုရားဖြစ်လိုတဲ့ ဆန္ဒာဓိပတိ ဖြစ်ပေါ်လာတာ ဟာ “သဗ္ဗ ညုဘုရားဖြစ်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ မိမိကိုယ်ကို အလေးအနက် အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းတပ်လိုက်တဲ့အတွက် အတွင်းအဇ္ဈတ္တ တရားပါ ပြောင်းလဲသွားတဲ့သဘောပါပဲ။

ခုခေတ်မှာလဲ တချို့ပြိုင်ပွဲတွေမှာ ပရိသတ်အားပေးမှု ထက်သန်တာကိုအကြောင်းပြုပြီး အောင်မြင်အောင်ကြိုးစားချင်တဲ့ ဆန္ဒတွေထက်သန်လာလို့ အောင်ပွဲတွေရခဲ့ကြတယ်ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ ဒါတွေဟာ အမြင်အာရုံတွေက အဓိပတိ တပ်လောက်အောင် ဖြစ်လာလို့ ကိုယ်က အာရမ္မဏာဓိပတိတပ်လိုက်တဲ့အတွက် အတွင်း အဇ္ဈတ္တ အဓိပတိတရားတွေလဲ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး အောင်ပွဲရသွား တာပါပဲ။

နံပါတ်(၂)က ပတ်ဝန်းကျင်ကို အလေးအနက်တန်ဖိုးထား အာရုံပြုခြင်း (လောကဓိပတိ)တဲ့၊ ပတ်ဝန်းကျင်မှာရှိတဲ့ မြင်အပ် မမြင်အပ်တဲ့ မဟိဒ္ဓိကပုဂ္ဂိုလ်များအပါအဝင် အားလုံးကိုအလေးထား တာပါ။ ကိုယ်လုပ်သမျှ အကောင်းအဆိုးဆိုတာ ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိဘူး။ ကောင်းရင်ကောင်းသလို အသိအမှတ်ပြုသူရှိသလို မကောင်းရင်လဲမကောင်းသလို ရှုတ်ချပြစ်တင်ကြမယ့် မြင်အပ်မမြင် အပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ အမြဲရှိတယ်လို့ အလေးအနက် အာရုံပြုပြီး “မကောင်းမှုရှောင်၊ ကောင်းမှုဆောင်”တဲ့ အတွင်း အဇ္ဈတ္တက ဆန္ဒစတဲ့ အဓိပတိ အကောင်းစားတွေကို မွေးမြူ တည် ဆောက်ပေးရတာပါ။

ပတ်ဝန်းကျင်ကို အလေးအနက်ထားခြင်းနဲ့ပတ်သက်လို့ မြင်အပ်မမြင်အပ်တဲ့ အာရုံတွေသာမက မိမိအပေါ်မှာ ကျေးဇူးရှိတဲ့ မိဖဆရာသမား ကျေးဇူးရှင်များရဲ့ ကျေးဇူးတရားတွေ၊ ရဟန်းတော် များ အနေနဲ့ နေ့စဉ်သုံးဆောင်နေတဲ့ ဆွမ်းစတဲ့ပစ္စည်း လေးပါးတို့နဲ့ ပစ္စည်းလေးပါး အလှူရှင်တွေရဲ့ ကျေးဇူးတရားတွေကို အလေး အနက်အာရုံပြုပြီးတော့လည်း မိမိရဲ့အတွင်းအဇ္ဈတ္တမှာ ဆန္ဒ ဝီရိယ စတဲ့ သဟဇာတာဓိပတိတရားတွေ ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်လို့ ရပါတယ်။

ဟုတ်ပါတယ်၊ ပစ္စည်းလေးပါး အထူးသဖြင့်တော့ နေ့စဉ် လောင်းလှူနေတဲ့ ဆွမ်းဒကာ ဒကာမများနဲ့ပတ်သက်လို့ ရှေးမထေရ် မြတ်ကြီးများကတော့ သူတို့ကို ဒကာ ဒကာမတို့လို့ ရိုးရိုး မသတ်မှတ် သင့်ဘူး။ “ပဝတ္တိ မာတာပိတရော နာမေတေ = သူတို့ဟာ ပဝတ္တိ မိဖတွေ ဖြစ်တယ်”လို့ သဘောထားရမယ်လို့ မိန့်ကြားပါတယ်။

ပစ္စည်းလေးပါးနဲ့ ပစ္စည်းလေးပါးအလှူရှင်တို့ရဲ့ ကျေးဇူး တွေကို အလေးအမြတ်ထားပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ အဋ္ဌကထာ ဆရာ မိန့်ဆို တာကတော့ -

သင်ရဲ့ဆွေမျိုးလည်းမဟုတ်၊ အခိုင်းအစေလည်းမဟုတ်တဲ့ ဒီလူတွေက သင့်ကို ပစ္စည်းလေးပါးနဲ့ ထောက်ပံ့ပြုစု လုပ်ကျွေးကြ တာဟာ သင့်ဆီက လောကီပစ္စည်းဥစ္စာတစ်ခုခုရလိမ့်မို့နဲ့ မျှော်ကိုးပြီး ပေးလှူနေကြတာ မဟုတ်ဘူး။ တကယ်တော့ ကိုယ်လုပ်တဲ့ ကောင်းမှု ရဲ့ ကြီးမားမြင့်မြတ်တဲ့အကျိုးကို သိမြင်ပြီး ပေးလှူနေကြတာပါ။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က ပစ္စည်းလေးပါးကို ခွင့်ပြုခဲ့တာဟာလဲ “သံဃာတွေဟာ ပစ္စည်းလေးပါးကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ပြီး ချမ်းချမ်း သာသာ ဇိမ်နဲ့နေနိုင်ကြလိမ့်မယ်”လို့ သဘောထားပြီး ခွင့်ပြုခဲ့တာ မဟုတ်ဘူး။ “ပစ္စည်းလေးပါးကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ပြီး သာသနာ

တော်လဲ တည်တန့်အောင် မိမိအတွက်လည်း ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်
 မြောက်အောင်ဆိုတဲ့ သာသနဗြဟ္မစရိယ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်နိုင်
 ကြလိမ့်မယ်၊ ကျင့်ပြီး ဝဋ်ဆင်းရဲကထွက်မြောက်လိမ့်မယ်” လို့ သိမြင်
 ပြီး ခွင့်ပြုခဲ့တာဖြစ်တယ်။ သင်ဟာ မြတ်စွာဘုရား နှလုံးသွင်း သိမြင်
 တဲ့အတိုင်း မကျင့်မကြံ ပျင်းရိနေမယ်ဆိုရင် ပစ္စည်းလေးပါးကို မလေး
 မစားသုံးစွဲရာရောက်တယ်။ (ဒါဟာ “ဣဏပရိဘောဂ” လို့ခေါ်တဲ့
 သံသရာနဲ့ချီပြီး ပေးဆပ်မကုန်နိုင်တဲ့ ကြွေးယူစားသောက်ခြင်းလည်း
 ဖြစ်တယ်) လို့ အလေးအနက်ခံယူပြီး ကြိုးစားအားထုတ်ရမယ်၊
 ဒါမှသာ ဆွမ်းနဲ့ဆွမ်းကို ခွင့်ပြုပေးတဲ့ဘုရားရှင်ကိုရော ဆွမ်းလှူ
 သူများကိုပါ လေးစားရာရောက်တယ်လို့ဆိုပါတယ်။

“ကဿက” အမည်ရှိတဲ့ လှိုဏ်ဂူမှာ သီတင်းသုံးနေတဲ့
 အယုမိတ္တမထေရ်မြတ်ကို ဆွမ်းခံရွာမှာရှိတဲ့ ဒကာမကြီး တစ်ယောက်
 က သားအရင်းလိုသဘောထားပြီး ပြုစုလုပ်ကျွေးပါတယ်။

တစ်နေ့မှာတော့ ဒကာမကြီးက တောထဲအလုပ် ကိစ္စနဲ့
 သွားခါနီးမှာ သမီးကို “သမီးရေ . . . ဟို နေရာမှာ ဆန်ဟောင်းလေး
 ရှိတယ် (ဆန်ဟောင်းက ဆန်သစ်ထက် အစာကျေလွယ်တယ်)၊
 ဟိုနေရာမှာ ထောပတ်တို့ နွားနို့တို့ တင်လဲတို့ရှိတယ်၊ ညီးအကိုကြီး
 အယုမိတ္တ ကြွလာတဲ့အခါ ဆွမ်းချက်ပြီး နွားနို့ ထောပတ် တင်လဲ
 တွေနဲ့ လောင်းလှူလိုက်ပါ။ ကျန်တာကို ညီးလဲစားပေါ့၊ အမေတော့
 မနေ့ကကျန်တဲ့ ထမင်းကြမ်းကို ပုံးရည်ဟင်းနဲ့ စားသွား တော့မယ်”
 လို့ မှာကြားတယ်။ “အမေနေ့လည်ပြန်လာတော့ ဘာကို စားမလဲ” လို့
 သမီးကပြန်မေးတော့ “ဟိုနားမှာရှိတဲ့ ဆန်ကွဲလေးတွေနဲ့
 ဟင်းရွက်ကိုထည့်ပြီး ယာဂုချဉ်ကျိုထားလိုက်ပေါ့ သမီးရဲ့” လို့
 ပြန်ပြောပါသတဲ့။

ဆွမ်းခံထွက်ဖို့ သပိတ်သင်္ကန်းကိုပြင်နေတဲ့ မထေရ်မြတ်က ဒကာမကြီးမှာနေတဲ့ အသံကိုလည်း ကြားလိုက်ရော “ကြည့်စမ်း ဒကာမကြီးက ပုံးရည်ဟင်းနဲ့ ထမင်းကြမ်းကို စားမှာတဲ့၊ နေ့လည် စာကိုလည်း ဟင်းရွက်စပ်ပြုတ် ယာဂုချဉ်ကိုစားမယ်တဲ့၊ ငါ့အတွက်ကိုတော့ စားသောက်ဖွယ်အကောင်းစားတွေ စီစဉ်မှာကြားနေတယ်၊ ဒီဒကာမကြီးဟာ လောကီစည်းစိမ်ဥစ္စာတွေကို တောင်းတပြီး ငါ့ကို လှူဒါန်းနေတာမဟုတ်ဘူး၊ နိဗ္ဗာန်အထိ ပြည့်စုံမှုကိုရည်မှန်းပြီး လှူဒါန်းနေရှာတာ၊ ဒကာမကြီးရဲ့အလှူက အလွန်မြင့်မြတ်တဲ့ “ဒက္ခိဏ”ဆိုတဲ့ အလှူမျိုးဖြစ်တယ်။ ငါဟာ မြင့်မြတ်တဲ့ အလှူ (ဒက္ခိဏ)ကို အလှူခံထိုက်တဲ့ ‘ဒက္ခိဏေယျ’ဂုဏ်နဲ့ ပြည့်စုံပါရဲ့လား” လို့ ကိုယ့်ကိုကိုယ်သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပြီးတော့-

“ငါဟာ ဒီလိုဂုဏ်မြောက်တဲ့ဆွမ်းကို လောဘ ဒေါသ မောဟတွေရှိနေတဲ့ စိတ်နဲ့ခံဖို့ မသင့်ဘူး” လို့ ဆုံးဖြတ်ပြီး မိမိ သီတင်းသုံးနေတဲ့ ကဿက ဂူထဲပြန်ဝင်၊ သပိတ်သင်္ကန်း တို့ကို မူလနေရာမှာ ပြန်ထားပြီး “ငါဟာ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ဒက္ခိဏေယျ ဂုဏ်မမြောက်သမျှ လှိုဏ်ဂူထဲက မထွက်တော့” အဓိပတိတပ်တဲ့ စိတ်ဓာတ်နဲ့အခိုင်အမာ ဆုံးဖြတ်ပြီး ဝီရိယာဓိပတိနဲ့ ကြိုးစား အားထုတ်လိုက်တာ အရင်ကလဲ နေ့ညဉ့်မပြတ် သတိပဋ္ဌာန်တရားနဲ့ ပွားများခဲ့တဲ့ ဓာတ်ခံရှိလေတော့ ဆွမ်းစားချိန်မတိုင်ခင်မှာပဲ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရဟန္တာအဖြစ်ရောက်သွားပါတယ်။

လှိုဏ်ဂူအနီးမှာရှိတဲ့ ရုက္ခစိုးနတ်က “ဆင်းရဲ ကင်းပျောက်ချမ်းသာရောက်တော်မူတဲ့ အရှင်မြတ်ဘုရား . . . အာသဝေါကင်းကွာတဲ့ အရှင်မြတ်ဟာ မြတ်သောအလှူကိုခံထိုက်တဲ့ဒက္ခိဏေယျပုဂ္ဂိုလ်ပါဘုရား၊ ယောက်ျား အာဇာနည်ပီသတော်မူတဲ့ အရှင်မြတ်ဘုရား . . . အရှင်မြတ်အား ရှိခိုးပါ၏” ဆိုပြီး ဥဒါန်းကျူးရင့်တယ်။

ပြီးတော့မှ အရှင်မြတ်တို့လို ရဟန္တာဖြစ်တဲ့ ဆွမ်းခံပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆွမ်းလှူ ဒါန်းရတဲ့အတွက် အလှူရှင်မိန်းမအိုကြီး ဆင်းရဲအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ (ဆွမ်းခံကြွတော်မူပါဘုရား)”လို့ လျှောက်ထားပါတယ်။

မထေရ်မြတ်လည်း လှိုဏ်ဂူကထွက်ပြီး နေကိုကြည့်တဲ့အခါ အချိန်ရှိသေးတာကိုသိတော့ ဆွမ်းခံကြွတယ်။ ကလေးမလေးက မအေမှာခွဲတဲ့အတိုင်း မထေရ်မြတ်ကို ဆွမ်းလောင်းလှူတဲ့အခါမှာ “ချမ်းသာပါစေ” လို့ မိန့်ကြားပြီး ကြွသွားတော်မူပါတယ်။ ကလေးမလေးက မထေရ်မြတ်ရဲ့ ခါတိုင်းနဲ့မတူအောင် ကြည်လင်တည်ငြိမ်တာကို သတိထားမိလိုက်တယ်။ အမေပြန်လာတဲ့အခါ တွေ့မြင်ရပုံကို အကုန်ပြောပြတော့ ဒကာမကြီးက “ငါ့သားကြီး ဒီနေ့ ရဟန်းကိစ္စ အထွတ်အထိပ်ရောက်ပြီ” လို့ သိလိုက်တဲ့အတွက် “သမီးရေ နင့်အကိုကြီးတော့ ဒီ ဘုရားသာသနာတော်မှာ အပျော်ကြီးနဲ့ပျော်နေပြီ၊ လူမထွက်တော့ဘူးဟဲ့” လို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောလိုက်ပါသတဲ့။

ဒီလိုနည်းနဲ့လည်း အဓိပတိတရားကို တည်ဆောက်လို့ ရနိုင်ပါတယ်။ နောက် နံပါတ်(၃)ကတော့ ယုံကြည်လက်ခံလိုက်နာကျင့်သုံးနေတဲ့ ဓမ္မကို အလေးအမြတ်တန်ဖိုးထားအာရုံပြုခြင်း (ဓမ္မာဓိပတိ) ဖြစ်ပါတယ်။

ဓမ္မကို အလေးအမြတ် အာရုံပြုခြင်းနဲ့ပတ်သက်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာဖွင့်ဆိုတဲ့ ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်တိုးပွားကြောင်းများထဲက ဓမ္မနဲ့ ပတ်သက်လို့ အလေးထားပုံများဟာ မှတ်သားလိုက်နာစရာ အလွန်ကောင်းပါတယ်။ အလေးအမြတ်အာရုံပြုပုံကတော့ -

ဒီတရားဓမ္မများကို ဖော်ထုတ်ဟောကြားတော်မူတဲ့ ဘုရားရှင်ဟာ ပါရမီတော်တွေကို စတင်ဖြည့်ကျင့်စဉ်ကတည်းက တစ်လောကလုံး ဘယ်သူ့မှမစွမ်းနိုင်တဲ့ စွန့်လွှတ်မှု၊ အနစ်နာခံမှု၊ ဇွဲလုံ့လ

ကြီးမားမှု၊ သတ္တဝါတို့အပေါ်မှာ ကြီးမားတဲ့ မေတ္တာ ကရုဏာ တော်တွေနဲ့ ဖြည့် ကျင့်တော်မူခဲ့ပြီး အခုနောက်ဆုံး ဘဝမှာလည်း ပဋိသန္ဓေတည်နေချိန်ကစလို့ တောထွက်ရာအခါ၊ ဘုရား ဖြစ်ရာအခါ၊ တရားဦးဟောရာ၊ လေးဆယ့်ငါးဝါပတ်လုံး မနေမနား ဝေနေယျများအတွက် လုပ်ဆောင်တော်မူခဲ့တာ၊ နောက်ဆုံး ပရိ နိဗ္ဗာန် စံတော်မူချိန်အထိ ဝေနေယျတို့အတွက် အမြဲကြောင့်ကျ စိုက် တော်မူခဲ့တာတွေဟာ သက်ရှိဖြစ်တဲ့ လူနတ်ဗြဟ္မာတို့က မဆိုထားနှင့် သက်မဲ့ဖြစ်တဲ့ သြကာသလောကစကြဝဠာ လောကဓာတ်ကြီးကပါ တုန်လှုပ်ခဲ့ရပုံ။

ဒီဘုရားရှင်သာသနာတော်မှာ ဒီတရားကို သက်ဝင်ယုံကြည် လိုက်တာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ သာကီန္ဓယ်ဖွား ဘုရား သားတော်ဖြစ်သွားလို့ အမျိုးဇာတ်အားဖြင့် အမြင့်မြတ်ဆုံး အဖြစ် ရောက်သွားပုံ။

ဘုရားရှင်ရဲ့ ဒီတရားအမွေကို ခံယူလိုက်တာနဲ့တပြိုင်နက် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်စတဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီး များနဲ့ အယူအကျင့်တူညီသွားလို့ အမြင့်မြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်များနဲ့ ဘုရား သားတော်ချင်းအတူတူ ညီအကိုတော်စပ်ပြီး မြင့်မြတ်တဲ့အမွေခံ ဖက်များအဖြစ် ရောက်သွားပုံ၊ စသည် စသည် မိမိဉာဏ်မိသလောက် အလေးအမြတ်အာရုံပြုလိုက်ရင် မိမိရဲ့အတွင်း အဇ္ဈတ္တမှာ ထက်သန် တဲ့ ဆန္ဒဝီရိယစတဲ့ အဓိပတိတရားများ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာတဲ့ အတွက် လိုရာကိစ္စမှန်သမျှ ပြီးမြောက်အောင်မြင်နိုင်ပါတယ်တဲ့။

ကောင်းမွန်တဲ့ကိစ္စများကို အဓိပတိပစ္စည်းတပ်ပြီး ပြုလုပ်တဲ့ အခါ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ကုသိုလ်တရားများဟာ အစွမ်းသတ္တိ အလွန် ကြီးမားတဲ့အတွက် ကုသိုလ် ဇောစိတ် ခုနစ်ကြိမ်ထဲက အခုပစ္စက္ခ ဘဝမှာ အကျိုးပေးနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ပထမဇောစေတနာဟာ သိသိ

သာသာ ထင်ထင်ရှားရှားကြီးနဲ့ တန်ခိုးရှင်များက ဖန်ဆင်းလိုက် သလားလို့ ထင်ရလောက်အောင်ပဲ အကျိုးပေးတတ်စမြဲဖြစ်ပါတယ်။

အများကြားဖူး သိဖူးထားကြတဲ့ ကဿပဘုရားရှင် လက် ထက်က “မဟာဒုဂ်”ဆိုတဲ့ ဆင်းရဲသားလင်မယားတို့ဖြစ်ရပ်ဟာ အထင်ရှားဆုံး သာဓကတစ်ခုပါပဲ။

မဟာဒုဂ်ဆိုတဲ့ နာမည်နဲ့လိုက်အောင် လင်မယား နှစ်ယောက် တစ်နေကုန် အစွမ်းကုန်လုပ်မှ တစ်နပ်စာ သာသာ လောက် စားရတဲ့ လာခြင်းမကောင်းရှာသူများဘဝမှာ သံဃာတစ်ပါး ဆွမ်းကပ်ခွင့်ရရေးအတွက် အလုပ်ကိုနှစ်ဆ လောက်တိုးလုပ်ပြီး တစ်ဝက်လောက် လျော့စားရင်း ဆွမ်းကပ်နိုင်ဖို့ ကြိုးစားကြရတာပါ။ ဆွမ်းကပ်ဖို့ သံဃာပင့်တဲ့နေ့ရောက်တော့ စာရေးတံမဲ စာရင်းမှာ မပါလို့ သံဃာမရတော့ဘူး။ ဒါကိုသိတော်မူတဲ့ ကဿပဘုရားရှင်က မဟာဒုဂ်လက်ထဲ သပိတ်အပ်ပြီး ဆွမ်းအလှူခံမယ်လို့ အသိအမှတ် ပြုပေးလိုက်တဲ့အခါ ဘုရားရှင်ကို ဆွမ်းကပ်လှူ ခွင့်ရချင်ကြတဲ့ ရှင်ဘုရင်နှင့်တကွ မျိုးကြီးမတ်ရာ သူဌေး သူကြွယ်တွေက မဟာဒုဂ် လက်ထဲရောက်နေတဲ့ ဘုရားရှင်သပိတ်ကို သူထက်ငါ အပြိုင်မက်လုံး တွေပေးပြီး တောင်းကြပေမယ့် မဟာဒုဂ်ကလက်မခံဘူး။ ပစ္စည်းဥစ္စာ မွဲပေမယ့် စေတနာက ဒိတ်ဒိတ်ကျဲ၊ တကယ့်အဓိပတိ တရားတွေ အပြည့်နဲ့ပါ။

သူတို့ရဲ့ အလောဘရေသောက်မြစ်မှာ အဓိပတိမြောက်တဲ့ ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ်စေတနာဓာတ်တွေနဲ့ တပ်ဆင်ပြီး လှူဒါန်းတာဖြစ်လို့ ပထမဇောရဲ့အကျိုးပေးခွင့်က ချက်ချင်းဆိုသလိုအကျိုးပေးပြီး အိမ်ဝိုင်းနဲ့အပြည့် မြေရိုသမျှရွှေ အတိဖြစ်ပေါ် လာတာပါပဲ။ ဒါဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ တန်ခိုးတော်ကြောင့် ဖြစ်တာလဲမဟုတ်ဘူး၊ နတ်သိကြား တွေက ဖန်ဆင်းပေးတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ အဓိပတိတပ်ပြီး လှူလိုက်တဲ့

ကုသိုလ်ကံရဲ့ ပထမဇောစေတနာအရ ဒိဋ္ဌဓမ္မ ခံစားရမယ့်အကျိုးကို ပေးလိုက်တဲ့ “ပုညိဒ္ဓိ” စစ်စစ် ဖြစ်ပါတယ်။

အဓိပတိပစ္စည်းတပ်ပြီး လုပ်တဲ့အလုပ်မှန်သမျှ လောကီ လုပ်ငန်း တွေမှာလဲ စိတ်ကူးနဲ့မှန်းဆလို့မရနိုင်လောက်တဲ့ အကျိုးတွေ နေ့ချင်းညချင်းဆိုသလို တိုးပွားဖြစ်ပေါ်စမြဲဖြစ်ပါတယ်။ အဓိပတိ ပစ္စည်းရဲ့သဘောကို နားမလည်ကြသူများကတော့ဒီလိုဖြစ်တာတွေ ကိုပဲ မဟိဒ္ဓိက ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မ,စတယ်လို့ အထင်မှား အယုံကြည်မှားတွေဖြစ်တတ်တဲ့အတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနေနဲ့ အဓိပတိပစ္စည်းမြောက်တဲ့ ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ္တ ဝီမံသတို့ရဲ့အစွမ်းကို ထဲထဲဝင်ဝင် အလေးအနက်သဘောပေါက်ထားဖို့ အရေးကြီးပါ တယ်။ ဒါကိုသဘောမပေါက်ရင် အယူမှား အယုံမှားဖြစ်သွားတတ်လို့ တစ်ဘက်ကကြည့်ရင် ဘောဂ သမ္ပတ္တိဖြစ်သလောက် တခြား တစ် ဘက်မှာ သီလဗျသန, ဒိဋ္ဌိဗျသနဆိုတဲ့ အကျင့်ပျက် အယူပျက်ဖြစ်ပြီး နစ်နာချက်ဆိုးသွားတတ်လို့ပါ။

မိမိနဲ့ရင်းနှီးသူတစ်ယောက်က မဟိဒ္ဓိကပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးလို့ အများကပြောဆိုနေကြတဲ့ ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါးထံ ရောက်သွားပြီး သူ့မှာ လုပ်သမျှတွေ အဆင်မပြေဖြစ်နေရပုံကို လျှောက်ထားတဲ့အခါ ဆရာတော်ကြီးက ပုတီးတစ်ကုံးပေးလိုက်တယ်။ ပြီးတော့ “ဒီပုတီးနဲ့ (၄၅)ရက်တိတိ ဘုရားဂုဏ်တော်တွေကို အနည်းဆုံးတစ်နေ့မှာ မနက်ကိုးပတ် ညကိုးပတ်စိတ်ရမယ်။ အဲဒီရက်မှာ (၈)ပါးသီလကိုလဲ မြဲအောင်စောင့်ရမယ်။ ပြီးရင် မင်းလုပ်နေတဲ့အလုပ်ကိုဆက်လုပ်၊ အားလုံးအဆင်ပြေသွားမယ်”လို့ မိန့်ကြားလိုက်ပါ သတဲ့။

အဲဒီလူက ဆရာတော်ကြီးမှာကြားတဲ့အတိုင်းလိုက်နာပြီး အလုပ်ကိုဆက်လုပ်တဲ့အခါ (၁)နှစ်ကျော်ကျော်လောက်အတွင်းမှာ အံ့ဩလောက်အောင်စီးပွားဖြစ်လာပြီး မင်္ဂလာဈေးမှာ ဆိုင်ခန်းကော

မြို့ထဲမှာနေစရာတိုက်ခန်းနဲ့ကားတစ်စီးပါ ပိုင်ဆိုင်လာတယ်။ “အဲဒါ ဆရာတော်ကြီးက မ,လိုက်တာပဲမို့လား” ဆိုပြီး လျှောက်ထားဖူးပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင်ဖြစ်စေ၊ တခြား သီလ သမာဓိ ပညာဂုဏ်တို့နဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေပဲဖြစ်စေ လောက ကောင်းကျိုးကို ဆောင်လိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဆောင်နိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတာ အကျိုးဖြစ်ပေါ်အောင် ကူညီညွှန်ပြုနိုင်စွမ်းရှိကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ သာဖြစ်ပါတယ်။ ပဋ္ဌာန်းလိုပြောမယ် ဆိုရင်တော့ “ပုဂ္ဂလောပိ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဆိုတဲ့အတိုင်း အားကောင်းတဲ့မိရာ ဥပနိဿယပစ္စည်း ထိုက်သူများလို့ ဆိုရပါတယ်။ မ,စနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် များ မဟုတ်ပါဘူး။ “တုမေဟိ ကိစ္စံ မာတဗ္ဗံ ၊ အက္ခာတာရော တထာဂတာ = သင်တို့ဟာ ကောင်းကျိုးကို ရချင်တယ်ဆိုရင် ကိုယ် လုပ်သင့်တဲ့ကိစ္စကို ကိုယ်တိုင် ကြိုးစား အားထုတ်ရမယ်၊ ဘုရားရှင်တို့ဆိုတာ လမ်းညွှန်ပေးရုံသာဖြစ်တယ်” ဆိုတဲ့ ဘုရား ရှင်ရဲ့ စကားတော်အတိုင်းပါပဲ။

ဒါဖြင့် အခုပြောတဲ့လူဟာ ချက်ချင်းဆိုသလို စီးပွားတွေ တိုးတက်သွားတာကိုတော့ ဘယ်လိုပြောမလဲလို့ မေးစရာရှိပါတယ်။ မိမိကိုလာပြီးလျှောက်တော့ အဲဒီလူကို မိမိက ပြန်မေးကြည့်တယ်။ “ဆရာတော်ကြီး မိန့်ကြားလိုက်တော့ ခင်ဗျားစိတ်ထဲမှာ ဘယ်လို ဖြစ်သွားသလဲ” ဆိုတော့ “တပည့်တော်လဲ ဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တိုင်က တပည့်တော်ခေါင်းကို လက်နဲ့သေသေချာချာပွတ်ပြီး မိန့်ကြားလိုက်တာဆိုတော့ “ဒါဟာ ငါ့ကို ဆရာတော်ကြီး မေတ္တာနဲ့ မ,စလိုက်တာပဲ၊ မဖြစ်မနေလုပ်မယ်ဆိုပြီး ဆရာတော်ကြီး ပြောတဲ့ အတိုင်း ရှစ်ပါးသီလ စောင့်ထိန်းပြီးပုတီးကို စိတ်ပါလက်ပါစိတ် တော့တာပဲ၊ ဘုရားဂုဏ်တော်တွေကိုလဲ ပိုပြီးလေးလေး နက်နက်

အာရုံပြုနိုင်အောင်ဆိုပြီး မြန်မာ လိုအပ်ပွယ်တွေကိုတောင် နားလည် အောင်ပြန်ကြည့်သေးတယ်။ အဲဒါပြီးတော့ အလုပ်ပြန်လုပ်တဲ့အခါ ဒီတစ်ခါတော့ ဆရာတော်ကြီး မစလိုက်ပြီ၊ အဆင်ပြေတော့မှာပဲ ဆိုတဲ့စိတ်နဲ့ ဘာမှစိုးရိမ်မနေတော့ဘူး ပုံအောပြီး လုပ်လိုက်တာပဲ ဘုရား၊ တစ်ခေါက်ဆိုတစ်ခေါက် အံ့ဩလောက်အောင်ကို အမြတ် က ရလာတာပဲ။ တပည့်တော်လဲ ဆရာတော်ကြီးစကားကို ပိုယုံကြည် သွားပြီး ဆရာတော်ကြီးဆုံးမတဲ့အတိုင်း ငါးပါးသီလကိုလဲ လုံအောင် ထိမ်းပါတယ်” လို့ ပြောပြပါတယ်။

သူ့စကားတွေထဲမှာ အဖြေပါပါတယ်။ ဆရာတော်ကြီးရဲ့ ဥပနိဿယပစ္စည်းတွန်းအားကြောင့် စိတ်စေတနာတွေ၊ လုံ့လဝီရိယ တွေက အဓိပတိပစ္စည်းမြောက်လောက်အောင် အင်အားကောင်း လာပြီးကြိုးစား ပြုလုပ်တယ်။ ကိုယ်တိုင်လုပ်တဲ့ကံကြောင့် သူ့မှာ ကောင်းကျိုးရတာပါ။ ကောင်း တဲ့ကံတွေမှာ ပထမဇောစေတနာက ယခုဘဝမှာ ခံစားရတဲ့အကျိုးကိုပေးပါတယ်။ သူ့စကားထဲမှာ အဓိက အကျဆုံးက “ငါးပါးသီလ လုံခြုံတယ်” ဆိုတဲ့အချက် ဖြစ်တယ် ဆိုတာလဲ အထူးသတိပြုရပါမယ်။

“ဣဇ္ဈတိ ဘိက္ခဝေ သီလဝတော မနောပဏိဓိ ဝိ သုဒ္ဓတ္တာ = သီလရှိသူဟာ သီလစင်ကြယ်တဲ့အတွက်ကြောင့် စိတ် အလို ဆန္ဒရှိတဲ့အတိုင်း ပြည့်စုံတယ်” လို့ ဘုရားရှင်က ဟောတော်မူထားတာရှိပါတယ်။

ခြုံပြီးပြောရမယ်ဆိုရင် -

အလောဘစတဲ့ ကောင်းတဲ့ရေသောက်မြစ်များဟာ အဓိပတိလေးပါးဆိုတဲ့ အစွယ်တပ်ပေးလိုက်ရင် ပိုပြီးထက်မြက်တဲ့ အတွက် ပြုလုပ်တဲ့ကံတွေ အားကောင်းတယ်။ အားကောင်းတဲ့ ကံ တွေရဲ့ ပထမဇောစေတနာဟာ ယခုဘဝမှာပဲခံစားရမယ့် ကောင်း

ကျိုးတွေကို အံ့ဩ လောက်အောင် ပေးနိုင်စွမ်းရှိတယ်။

ကောင်းတဲ့အဓိပတိအစွယ်တွေ တကယ်ထက် မြက်သန်
မာအောင် သီလတရားက ထောက်ပံ့ပေးတယ်။ ဒါကြောင့် သီလမှာ
တည်ပြီး အဓိပတိတရားနဲ့ယှဉ်တွဲတဲ့ စေတနာနဲ့ပြုတဲ့ကံတွေဟာ
တန်ခိုးရှင်များ ဖန်ဆင်းလိုက်သလားထင်ရအောင် လက်ငင်း လက်
တွေ့ အကျိုးပေးတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ အဓိပတိတရားတွေကို
“ဣဒ္ဓိပါဒ = တန်ခိုးဣဒ္ဓိရဲ့အခြေခံများ” လို့ ဘုရားရှင် ဟော
တော်မူတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ် ယုံကြည်
လက်ခံမှသာ ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်တွေကို တန်ခိုးရှင် ဖန်ဆင်း ပေး
တယ်လို့ ယုံကြည်မှုများတဲ့ ဣဿရန်မ္မာနဟေတုဒိဋ္ဌိက လွတ်
မြောက်ပြီး ကမ္မဿကတ သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့အတွက် ဗုဒ္ဓဝါဒကို
စနစ်တကျလက်ခံသူဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

အနန္တရပစ္စည်း

‘ပျော်စံနတ်ရွာ၊ စကြာမင်းဖျား၊ သားကြီးအားသို့၊
အခြားမဲ့နေ၊ စိတ်နှင့်စေကို၊ မကွေတူစွာ၊ ခုနှစ်ဖြာတွင်၊ သမာန
ဇာတ်၊ ခြားမပြတ်ပဲ၊ ဖြစ်စေတတ်သော အနန္တရ သတ္တိထူးဖြင့်
ကျေးဇူးပြုခြင်းလက္ခဏာရှိသော အနန္တရပစ္စည်းတရား’

အနန္တရပစ္စည်းဆိုတာ အဘိဓမ္မာထဲမှာ အဘိဓမ္မာအဆန်ဆုံး
ပစ္စည်းပါ။ ဒီအနန္တရပစ္စည်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး အခြေခံသိထား သင့်တဲ့
အချက်တွေ၊ အခြံအရံအနေနဲ့ သိထားသင့်တဲ့အချက်တွေ တော့
တော်တော်လေးရှိပါတယ်။ အဲဒီထဲကမှ မဖြစ်မနေသိထားသင့်တဲ့
အကြောင်းအရာအချို့ကတော့ -

နိယာမတရား ငါးပါး

(၁) ဘယ်ရာသီမှာ ဘာပန်းတွေပွင့်တယ်ဆိုတဲ့ ဥတုနိယာမ၊

(၂) ဒီမျိုးစေ့က ဒီအပင်ပေါက်၊ ဒီအသီးသီးတယ်ဆိုတဲ့

ဗီဇနိယာမ၊

(၃) ကံအားလျော်စွာ အကျိုးပေးတဲ့ ကမ္မနိယာမ၊

(၄) ဘုရားအလောင်းတော်တို့ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့အခါ၊ ဖွားမြင်
တဲ့အခါ စသည်တို့မှာ အလောင်းတော်ဖြည့်ဆည်းခဲ့တဲ့ ပါရမီဓမ္မ

တွေက အစွမ်းသတ္တိထူးခြား ကြီးမားလှတဲ့အတွက် မြေလှုပ်ခြင်းစတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရရှိချိန် စသည်တို့မှာ တစ် လောကလုံးသိသာမြင်သာလောက်အောင် တစ်ခဲနက် အလင်း ရောင်ဖြစ်ခြင်း၊ ကုန်းပန်း ရေပန်းအားလုံးတို့ ဥတုနိယာမကို ဆန့် ကျင်ပြီး တစ်ပြိုင်နက်ပွင့်ခြင်းစတဲ့ ဓမ္မနိယာမနဲ့

(၅) စိတ်တို့ရဲ့ ‘ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိန်၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံနှစ်ကြိမ်’ စသည် ရှေ့နောက် အစဉ်အတိုင်းသာ ဖြစ်ကြရတဲ့ စိတ္တနိယာမဆိုတဲ့ နိယာမတရား ငါးမျိုးတို့ပါပဲ။

အဲဒီအထဲမှာ အခုပြောမယ့် အနန္တရပစ္စည်းဆိုတာ စိတ္တ နိယာမအစဉ်အတိုင်း ရှေးရှေးစိတ်က နောက်နောက်စိတ် ဖြစ်ပေါ် ရေးအတွက် ချုပ်ပျောက်ဖယ်ရှားပေးခြင်းဖြင့် ကျေးဇူး ပြုတတ်တဲ့ ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

‘စိတ္တနိယာမ’ ဆိုတဲ့ စိတ်တို့ရဲ့ဖြစ်စဉ်ဟာ အခြေခံအားဖြင့် အပြင်မှာရှိတဲ့ အဆင်း၊အသံ၊အနံ့၊အရသာ၊အတွေ့အထိ ဆိုတဲ့ အာရုံငါးခုတို့နဲ့ မျက်စေ့၊နား၊နှာ၊လျှာ၊ကိုယ်ဆိုတဲ့ အကြည်ဓာတ် ငါးခု(မိရာဝတ္ထုငါးမျိုးလို့လဲခေါ်တယ်၊ အာရုံတို့ရဲ့ ဝင်ရာတံခါး ပေါက် သဖွယ်ဖြစ်လို့ ဒွါရငါးခုလို့လည်း ခေါ်ပါတယ်)တို့ တိုက်ဆုံမှုကို အကြောင်းပြုပြီးဖြစ်တဲ့ ပဉ္စဒွါရစိတ်ဖြစ်စဉ် (ပဉ္စဒွါရဝိထိစိတ္တနိယာမ)နဲ့ တွေးတောကြံစည်စိတ်ကူးတဲ့ စိတ်ဖြစ်စဉ် (မနောဒွါရဝိထိ စိတ္တ နိယာမ) ဆိုပြီးနှစ်မျိုးနှစ်စားရှိပါတယ်။

သတ္တဝါတစ်ယောက်ဟာ မြင်သိစိတ်၊ ကြားသိစိတ်၊ နံသိ စိတ်၊ လျက်(စား)သိစိတ်၊ တွေ့ထိစိတ်နဲ့ တွေးကြံသိစိတ် ဆိုတဲ့ ပကတိနိုးကြားချိန်မှာဖြစ်တဲ့စိတ်တွေကို ဝိထိစိတ်လို့ခေါ်ပြီး၊ ဝိထိ စိတ်တွေမဖြစ်ပေါ်တဲ့ အိပ်ပျော်ချိန်၊ တွေ့ဝေမိန်းမော ချိန်စသည်

တို့မှာ ဘာရယ်လို့မယ်မယ်ရရ ပီပီပြင်ပြင် သိတာမဟုတ်ပေမယ့် ဘဝတစ်ခုမှာ ပဋိသန္ဓေစပြီးတည်နေစဉ်က အာရုံပြုခဲ့တဲ့ ကံ၊ ကမ္မ နိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် တစ်မျိုးမျိုးကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်ရတဲ့ သိစိတ် နာမ် တရားတစ်ခုခု ဖြစ်နေရပါတယ်။ ပကတိ မြင်၊ကြား၊နံ၊လျက်၊ ထိ၊တွေ့ သိစိတ်တို့လို ပီပီပြင်ပြင် မဟုတ်တဲ့အတွက် ဘာကို အာရုံပြုပြီး ဘယ်လိုသိနေတယ်ရယ်လို့တော့ ပြောလို့မလွယ်ပါဘူး။

ဒီလိုဖြစ်နေရတဲ့စိတ်ကို ဘဝရဲ့လိုအပ်တဲ့ အင်္ဂါရပ်တစ်ခု အနေနဲ့ ဖြစ်နေရတဲ့စိတ်ဖြစ်လို့ ဘဝ+အင်္ဂါ စိတ် (ဝါ) ဘဝင်စိတ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဟုတ်ပါတယ်။ သက်ရှိဘဝတစ်ခုလို့ ပြောနိုင်ဖို့အတွက် သိမှုဆိုတဲ့နာမ်တရားက မရှိမဖြစ်လိုအပ်တဲ့တရားပါ။ (နိရောဓ သမာ ပတ်ဝင်စားတဲ့ အနာဂါမ်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကလွဲလို့) သိမှု နာမ်တရား လုံးဝချုပ်ပြတ်သွားပြီဆိုရင် ဒီသတ္တဝါကို သက်ရှိလို့ မဆိုနိုင် တော့ ပါဘူး။ ဒါကြောင့် သက်ရှိသတ္တဝါအဖြစ် ဆက်လက် တည်တံ့နေဖို့ အတွက် ပကတိသိစိတ်များ မဖြစ်တဲ့အချိန်မှာ ‘ဘဝင်စိတ်’ဆိုတဲ့ စိတ်တစ်မျိုးဖြစ်ပေါ် ပေးရပါတယ်။

အဲဒီလို ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ပေါ်နေရာက အာရုံတစ်ခုခုနဲ့ တွေ့ပြီ ဆိုရင် ဥပမာ ‘အဆင်း’အာရုံပဲဆိုကြပါစို့၊ အဲဒီအခါမှာ ဘာရယ်လို့ မယ်မယ်ရရမဟုတ်ဘဲ စိတ်မည်ကာမတ္တအနေနဲ့ဖြစ်နေရတဲ့ ဘဝင် စိတ်အစဉ်ဟာ အရှိန်မသတ်နိုင်ဘဲ တစ်ကြိမ်လောက်အနည်းဆုံး ဖြစ်ပါတယ်(အတီတဘဝင်)ပြီးတော့မှ ဘဝင်အစဉ် လှုပ်ရှားမှု (ဘဝင်စလန) ဖြစ်တယ်၊ နောက်ဘဝင် အစဉ်ပြတ်တဲ့ (ဘဝင်ပစ္စေဒ) ဖြစ်တယ်၊ ပြီးတော့ ထိခိုက်လာတဲ့ အာရုံကိုဆင်ခြင်တဲ့ ပဉ္စဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ် ဖြစ်တယ်၊ ပြီးတော့ အစဉ်အတိုင်း အဆင်းအာရုံ ကိုမြင် သိတဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်၊ အာရုံကိုလက်ခံတဲ့ သမ္ပဋိဇ္ဈိန်းစိတ်၊ အာရုံကို

စုံစမ်းတဲ့ သန္တီရဏစိတ်၊ အာရုံကိုဆုံးဖြတ်တဲ့ ဝုဋ္ဌောစိတ်တို့ ဖြစ်ကြ
တယ်။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကစပြီး ဖြစ်သမျှစိတ်တွေဟာ သိစိတ်ဖြစ်စဉ်
တွေဖြစ်လို့ ဝီထိစိတ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဝုဋ္ဌောစိတ်အထိ ဖြစ်သမျှ
စိတ်တွေဟာ ‘ဥပါဒ်- ဋ္ဌိ-ဘင်’ဆိုတဲ့ ခဏငယ် သုံးချက် ပြည့်ရင်
ချုပ်ပျောက်သွားရပါတယ်။

ဝုဋ္ဌောစိတ်က အာရုံကို (အကောင်းအဆိုးစသည် သူကြိုက်
သလို) ဆုံးဖြတ်ပြီးတဲ့အခါမှာ ‘ဇော’လို့ခေါ်တဲ့ အာရုံရဲ့ ရသကို ခံစား
တဲ့စိတ်က (၇)ကြိမ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဇောစိတ်ဟာ အာရုံရဲ့ အရသာကို
အကောင်းအဆိုး ခွဲခြားခံစားသလို ကျေနပ်မှု၊ မကျေနပ်မှု အား
လျော်စွာ အမှားဖြစ်စေ၊ အမှန်ဖြစ်စေ တုံ့ပြန်တတ်တဲ့ သဘော
လဲရှိတယ်။ ဒီဇောစိတ်အခိုက်မှာ ပူးပေါင်းပါဝင် ကြတဲ့ စေတသိက်
များအားလျော်စွာ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စတဲ့ ကွဲပြားတဲ့အမည်များကို
ရကြပါတယ်။ ‘ဇော’ စိတ်က အာရုံကို ကောင်းမွန်မွန်ကန်စွာခံစားရင်
ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တယ်။ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်နဲ့ လောဘအလို
ဒေါသအလိုလိုက်ပြီး ခံစားရင် အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတာပါ။

(ဇောစိတ်ဟာ အာရုံကို ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်အောင် ခံစား
မလား၊ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်အောင် ခံစားမလား ဆိုတာကတော့
ဇောရဲ့ ရှေ့ကဖြစ်တဲ့ ‘ဝုဋ္ဌော’လို့ခေါ်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ်မှာ
မူတည်ပါတယ်။ ပိဋကတ်စာပေများမှာ တွေ့တွေ့နေတဲ့ ‘ယောနိ
သော မနသီကာရ၊ အယောနိသော မနသီကာရ’ ဆိုတာ အဲဒီဝုဋ္ဌော
စိတ်ကိုခေါ်တာပါ။ ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့တော့ မနသီကာရ သုံးမျိုး
အကြောင်း နောက်မှဆက်ရှင်းပါမယ်) ဇော(၇)ကြိမ်နောက်မှာ၊
တဒါရုံဆိုတဲ့စိတ် နှစ်ကြိမ်ဖြစ်ပြီးရင် စိတ်ဖြစ်စဉ်(ဝီထိ)တစ်ခု ပြီးဆုံး
ပြီဖြစ်လို့ ဘဝင်စိတ်ပြန်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကိုပဲ ဘဝင်ကျတယ် လို့
ပြောကြတာပါ။

ဝီထိလို့ခေါ်တဲ့ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာ(အဋ္ဌသာလိနီ)မှာ 'ကြံ့ညစ်သူများ၊ တံခါးစောင့်သူ၊ ပင့်ကူ၊ သရက်၊ ပုံမပျက်၊ မိန့်မြွက်အဋ္ဌကထာ' ဆိုတဲ့အတိုင်း ဥပမာတွေအမျိုးမျိုးနဲ့ ပြထားပါတယ်။ အဲဒီထဲက သရက်ဥပမာ ကတော့ -

သရက်ပင်အောက်မှာ လူတစ်ယောက် (၁)ခေါင်းမြီးခြုံပြီး အိပ်ပျော်နေတယ်။ (၂) ဒီအချိန်မှာ သူ့ရဲ့အနီးအနားကို သရက်သီး တစ်လုံး ကြွေကျလာတယ်။ (၃) သရက်သီးကြွေသံကြောင့် အိပ်ပျော် ရာက နိုးလာတယ်။ (၄)ခေါင်းမြီးခြုံကို ဖွင့်ပြီး ကြည့်လိုက်တယ်။ (၅) ပြီးတော့ သရက်သီးကိုလှမ်းယူတယ် (၆) သရက်သီးကို မှည့် မမှည့်သိရအောင် နှိပ်စမ်းကြည့် နမ်းကြည့်ပြီး စူးစမ်းတယ်။ (၇) သရက်သီးကို မှည့်တယ်လို့သိပြီး ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။ (၈) နောက် တော့ ကျေကျေနပ်နပ် စားလိုက်တယ်။ (၉) ပြီးတော့ မျိုချ လိုက်ပြီး နှုတ်ခမ်းကို အာသာမပြေသေးသလို လျှက်လိုက်တယ်။ (၁၀) ပြီး တော့ ပြန်ပြီးအိပ် လိုက်တယ်တဲ့။

(၁) သတ္တဝါတို့ ဝီထိစိတ်မဖြစ်မီ ဘဝင်ကျနေခြင်း (ဘဝင် စိတ်ဖြစ်နေတာကို ဘဝင်ကျနေတယ်လို့ သုံးပါတယ်)ဟာ လူ တစ်ယောက် သရက်ပင်အောက်မှာ အိပ်ပျော်နေတာနဲ့တူပါတယ်။

(၂) ဝီထိစိတ်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ဖို့အတွက် စက္ခုပသာဒမှာ ရူပါရုံလာပြီး တိုက်ဆုံထိခိုက်ခြင်းက အနီးအပါးမှာ သရက်သီး ကြွေကျပုံနဲ့တူတယ်။

(၃) ဘဝင်စိတ်အစဉ်ကိုဖြတ်ပြီး အာရုံကိုဆင်ခြင်တဲ့ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဖြစ်ခြင်းက သရက်သီးကြွေကျသံကြောင့် နိုးလာ တာနဲ့တူတယ်။

(၄) စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်ပြီး ရူပါရုံကိုမြင်ရခြင်းက

ခေါင်း မြီးခြုံကို ဖွင့်ပြီးကြည့်ခြင်းနဲ့တူတယ်။

(၅) သမ္ဗုဒ္ဓိစိတ်က အာရုံကို ခံယူသလိုဖြစ်ခြင်းဟာ သရက်သီးကို လှမ်းယူခြင်းနဲ့တူတယ်။

(၆) သန္တိရဏစိတ်က ဣဋ္ဌာရုံလား၊ အနိဋ္ဌာရုံလား သိအောင် စုံစမ်းသည့်ပမာဖြစ်ခြင်းက သရက်သီးကို မှည့် မမှည့် နှိပ်ကြည့် နမ်းကြည့်ပြီး စုံစမ်းပုံနဲ့တူတယ်။

(၇) ဝုဋ္ဌောစိတ်က ဣဋ္ဌာရုံပဲ၊ အနိဋ္ဌာရုံပဲလို့ ဆုံးဖြတ်လိုက် ခြင်းဟာ သရက်သီးမှည့်တယ်လို့သိပြီး ဆုံးဖြတ်ခြင်းနဲ့တူတယ်။

(၈) ဇောစိတ်ကအာရုံကိုခံစားတာဟာ သရက်သီးမှည့်ကို ကျေကျေနပ်နပ်စားနေခြင်းနဲ့တူတယ်။

(၉) တဒါရုံစိတ်က ဇောနောက်လိုက်ပြီး ဇောခံစားတဲ့ အာရုံ ကိုယူခြင်းက မျိုချလိုက်ပြီး နှုတ်ခမ်းကို လျှက်လိုက်ခြင်းနဲ့တူတယ်။

(၁၀) အဲဒီနောက် ဘဝင်စိတ်ကျမြဲ ပြန်ကျခြင်းက သရက် သီး မျိုပြီး အိပ်မြဲပြန်အိပ်တာနဲ့တူတယ်လို့ ဥပမာ ဥပမေယျယှဉ်တွဲပြီး မှန်းဆသိဖို့ပါ။

ဒီလိုစိတ်တွေ ရှေ့နောက်စဉ်ပြီး ဖြစ်ကြပျက်ကြတာတွေဟာ ‘ဘယ်စိတ်ပြီး ဘယ်စိတ်ဖြစ်’လို့ နတ်လူဗြဟ္မာ တန်ခိုး ရှင်တစ်စုံ တစ်ယောက်က စီမံပေးလို့မဟုတ်ဘဲ ‘စိတ္တနိယာမ’ သဘောအရ သူ့သဘောသူဆောင်၊ သူ့ကိစ္စသူဆောင်ရွက်ပြီး ဖြစ်နေတာပါ။ ဒီလို ဖြစ်နေတဲ့ စိတ်ဖြစ်စဉ်ကြီးမှာ ရှေးရှေးစိတ်တွေဖြစ်ပြီး ပျက်သွားခြင်း သည်ပင် နောက်နောင်စိတ်တွေ အဆက်မပြတ် အကြားမလပ်ဖြစ် ပေါ်ရေးအတွက် ကျေးဇူးပြုပေးခြင်းဖြစ်လို့ ရှေးရှေး ချုပ်ပျက် သွားတဲ့ စိတ်တွေက အနန္တရ ပစ္စည်းတရား၊ နောက်နောက်ဖြစ်ပေါ်တဲ့ စိတ် တွေက အနန္တရပစ္စယုပ္ပန်တရားလို့ ခေါ်တာပါ။

ဒီပစ္စည်း ဒီပစ္စယုပ္ပန်တို့ကိုပဲ အကြားမလပ်ဖြစ်ပေါ် စေခြင်း ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကိုကြည့်ပြီး အနန္တရပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်လို့ခေါ်ဆို သလို ကောင်းစွာအကြားမလပ်ဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်အရ သမနန္တရပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်လို့လည်း ခေါ်ပါတယ်။ ရှေးရှေး စိတ်ချုပ် ပျောက်သွားခြင်းသည် နောက်နောက်စိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် ‘မရှိ’တဲ့အနေနဲ့ (မရှိအောင် ချုပ်ပျောက်ပေးတဲ့ အနေနဲ့) ကျေးဇူး ပြုပေးတာဖြစ်လို့ ‘နတ္ထိ’ပစ္စည်းလည်းခေါ်တယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်တဲ့ နောက်နောက်စိတ်ဖြစ်ပေါ်ချိန်မှာ ပစ္စည်း ဖြစ်တဲ့ ရှေ့ရှေ့စိတ်တွေက ချုပ်ပျောက်ကင်းကွာသွားခဲ့ပြီဖြစ်လို့ ‘ဝိဂတ = ကင်းကွာ’ ပစ္စည်း လို့လည်း ခေါ်ပါသေးတယ်။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတရားတွေကို သေသေချာချာ နားလည်လာ တဲ့အခါ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်နဲ့ပတ်သက်လို့ အနောက်တိုင်း ပညာရှင်များရဲ့ မှတ်ချက်စကားကလည်း သူဟာနဲ့သူတော့ ဟုတ်ပေ သားပဲလို့ သဘောကျစရာဖြစ်လာပါတယ်။

အနောက်တိုင်းပညာရှင်များက အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို (special Life)တဲ့ “စပါယ်ရှယ်လိုက်ဖ်”ဆိုတာ “အတ္ထုပ္ပတ္တိထူး” လို့ ဆိုလိုတဲ့သဘောပါ။ သုတ္တန်ဒေသနာတွေ၊ ဝိနည်းဒေသနာတွေမှာက ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ သရုပ်ဆောင် ဇာတ်ကောင်တွေပါပေမယ့်၊ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဇာတ်ကောင်ရယ်လို့ မပါဘူး။ အဘိဓမ္မာရဲ့ ဇာတ်လိုက် သရုပ်ဆောင်ဟာ အဘိဓမ္မာကို လေ့လာသူ၊ သင်ယူသူကိုယ်တိုင်ပဲဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာဟာ သတ္တဝါ အားလုံးနဲ့ဆိုင်တဲ့ အကြောင်းအရာကြီးဖြစ်လို့ အတ္ထုပ္ပတ္တိထူးကြီးလို့ ဆိုရတာပါ။ သတ္တဝါတိုင်းရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိလို့ဆိုနိုင်သလို သတ္တဝါ အားလုံးတို့ရဲ့ သတ္တလောကဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာ ထူးကြီးလို့လည်းဆိုနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

အခု အနန္တရပစ္စည်းနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး အလားတူပစ္စည်းများ ဖြစ်တဲ့ နတ္ထိပစ္စည်းတို့၊ ဝိဂတပစ္စည်းတို့ကိုလဲ အသေအချာစဉ်းစား ကြည့်ပါ။

လူ့လောကထဲမှာတော့ ကျေးဇူးပြုတယ်၊ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးဖြစ်တယ်ဆိုတာ ရှိမှသာဖြစ်စေနိုင်တယ်လို့သာ ယေဘုယျ အားဖြင့် မှတ်ထင်တတ်ကြတယ်မဟုတ်လား၊ အတ္ထိပစ္စည်းတို့ နတ္ထိ ပစ္စည်းတို့ အကြောင်းကိုကြည့်လိုက်တဲ့အခါ တချို့က ရှိမှ ကောင်း ကျိုး ဆိုးကျိုးကိုဖြစ်စေတာရှိသလို တချို့ကတော့ မရှိမှ ကောင်း ကျိုးဆိုးကျိုးကိုဖြစ်စေတာလည်း ရှိသေးသကဲ့သို့ သဘောပေါက် စရာပါ။ တချို့ကရှိမှ အေးတယ်၊ တချို့ကျတော့ မရှိမှ အေး တယ်၊ တချို့က ရှိမှဖြစ်တယ်၊ တချို့ကျတော့ မရှိမှ ဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့ လူ့လောကသရုပ်ကို ထင်ရှားစေတဲ့ သာဓကများပါပဲ။

စိတ်ဆိုတာ တစ်ချိန်တည်းမှာနှစ်မျိုးမဖြစ်နိုင်သလို တစ်မျိုး ချုပ်သွားပြီးရင်လည်း နောက်တစ်မျိုးက မဖြစ်ဘဲနေရိုး ထုံးစံမရှိပါ ဘူး။ ဒါဟာ စိတ္တနိယာမသဘောဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရှေးရှေး စိတ်ချုပ်ပျောက်ပေးခြင်းဟာ နောက်နောက်စိတ်တွေ မလွဲမသွေ ဖြစ် ပေါ်စေလောက်အောင်အားကြီးတဲ့ အကြောင်းတရား ဖြစ်တဲ့ အတွက် ‘ဥပနိဿယ= အားကြီးတဲ့ အကြောင်းတရား’ ပစ္စည်းလို့ လည်း ခေါ်ပါသေးတယ်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတလို့ အမည်ငါးမျိုးရတဲ့ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီပစ္စည်းများနဲ့ပတ်သက်လို့ အဋ္ဌကထာမှာ ဆိုင်ရာအာရုံ တွေ ဆိုင်ရာပသာဒ(အကြည်ဓာတ်)မှာ ထင်မြင်လာခြင်းနဲ့ ပတ်သက် လို့ အကြောင်းအပေါင်းတွေ အများကြီးစုပေါင်း ကျေးဇူးပြုကြပုံကို လည်း ဖွင့်ပြလေ့ရှိပါတယ်။

အဆင်းအာရုံကိုမြင်သိတဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်ဖို့အတွက် အလင်းရောင်၊ အသံအာရုံကိုကြားသိတဲ့ သောတဝိညာဉ်ဖြစ်ဖို့ အတွက် အာကာသ (ဟင်းလင်းကွက်လပ်)၊ အနံ့အာရုံကိုနံသိတဲ့ ယာနဝိညာဉ်ဖြစ်ဖို့ (ဝါယော=လေ)၊ အရသာအာရုံကိုသိတဲ့ ဇိဝှါ ဝိညာဉ်ဖြစ်ဖို့(အာပေါ=အစိုဓာတ်)၊ အတွေ့အာရုံကိုထိတဲ့ ကာယ ဝိညာဉ်ဖြစ်ဖို့(ပထဝီ=အမာဓာတ်)တို့ရဲ့ အကူအညီကို ရရှိဖို့လိုအပ်ပြီး ဒီလိုအပ်မှုငါးမျိုးလုံးအတွက် နှလုံးသွင်းမှုဆိုတဲ့ မနသီကာရလည်း ရှိမှသာ ဆိုင်ရာအာရုံကိုသိတဲ့ သိစိတ်အစဉ် (ဝီထိ)များ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါတယ်။

မျက်စိအကြည်ဓာတ်လည်းရှိပြီး အဆင်းအာရုံလည်း ရှိနေပေမယ့် အလင်းရောင်အကူအညီမရရင် အဆင်းကိုမြင်သိတဲ့ စိတ် မဖြစ်နိုင်ဘူး။

နားအကြည်ဓာတ်နဲ့ အသံအာရုံတိုက်ဆုံမိရာမှာလည်း ကြားမှာဟင်းလင်းပြင်ကွက်လပ်ဆိုတဲ့ အာကာသဓာတ်မရှိရင် မကြားနိုင်ပါဘူး။ တချို့ နားနည်းနည်းလေးသူများကို ကြားစေချင်လို့ နားနားကပ်ပြီးအော်ပြောလိုက်ရင် နားနဲ့အသံကြားမှာ အာကာသ ဆိုတဲ့ ဟင်းလင်းကွက်လပ်နည်းသွားတဲ့အတွက် နားသာအူသွားမယ်၊ အသံကိုတော့ ကွဲကွဲပြားပြား မကြားနိုင်ဘူးဆိုတာ နားလေးသူများနဲ့ ပြောဖူးသူတိုင်း သတိထားရင်သိနိုင်ပါတယ်။

နှာခေါင်းနဲ့အနံ့ တိုက်ဆိုင်မိရာမှာလည်း ဝါယောလေဓာတ်ရဲ့ အကူအညီမရရင် အနံ့ကိုမသိနိုင်ဘူး။

လျှာပေါ်အရသာရှိတဲ့ စားစရာတစ်ခုခုလာထိပေမယ့် လျှာမှာဖြစ်စေ၊ စားစရာမှာဖြစ်စေ၊ အာပေါဓာတ်ခေါ်တဲ့ အစိုဓာတ်ခန်းခြောက်နေရင် အရသာကို မသိနိုင်ဘူး။

ကာယနဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗခေါ်တဲ့ တွေ့ထိစရာ အာရုံတစ်ခုခု ထိမှီရာ

လည်း လိုအပ်တဲ့ ပထဝီအမာဓာတ်မရှိရင် အတွေ့အထိကို မသိနိုင်ဘူး။

မျက်စေ့၊ အဆင်း၊ အလင်း။

နား၊ အသံ၊ ဟင်းလင်းအာကာသ၊

နှာခေါင်း၊ အနံ့၊ ဝါယောလေဓာတ်၊

လျှာ၊ အစားအစာ၊ အစိုဓာတ်၊

ကိုယ်ကာယ၊ အတွေ့အာရုံ၊ ပထဝီဓာတ်ဆိုတဲ့ အခြေခံအကြောင်းအပေါင်းသုံးခုစီ ပြည့်စုံပေမယ့်လည်း မနသိကာရ ခေါ်တဲ့ ‘နှလုံးသွင်းမှု’ မရှိရင်လည်း မသိနိုင်ပြန်ပါဘူး။ တချို့ပြောလေ့ရှိတဲ့ ‘အမှတ်တမဲ့ မသိလိုက်ဘူး’ ဆိုတာ အဲဒီမနသိကာရ မရှိလို့ မသိဘူးလို့ဆိုလိုတာပါပဲ။

“မနသိကာရသုံးမျိုး”

အဘိဓမ္မာမှာ မနသိကာရခေါ်တဲ့ တရားက သုံးမျိုးရှိပါတယ်။

(၁) အာရမ္မဏ ပဋိပါဒကမနသိကာရ = အာရုံသိမှုကို ဖြစ်စေတဲ့ မနသိကာရ(နှလုံးသွင်းမှု)၊ အထက်မှာ ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အဆင်း၊ အသံစတဲ့ အာရုံတွေနဲ့ မျက်စိ၊နားစတဲ့ ဒွါရတို့ တိုက်ဆုံမိတဲ့အခါ အာရုံသိမှုကိုဖြစ်ပေါ်အောင် နှလုံးသွင်းပေးတဲ့တရားကို ခေါ်တာပါ။ တရားကိုယ်အားဖြင့်တော့ စိတ်အားလုံးမှာ ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် (၇)ခုထဲမှာ အပါအဝင်ဖြစ်တဲ့ မနသိကာရစေတသိက်ပါပဲ။ ဒီအချိန်မှာ စိတ်အနေနဲ့တော့ ဘဝင်စိတ်ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် အမှတ်တမဲ့ ဘဝင်စိတ် မျိုးတော့ မဟုတ်တော့ဘူး။ အာရုံထင်လာတာကို အသိအမှတ်ပြုဖို့ ပြင်ဆင်တဲ့အနေနဲ့ လှုပ်သွားတဲ့ဘဝင် (ဘဝင်္ဂစလန) စိတ် ဖြစ်ပါတယ်။

(၂) ဝီထိပဋိပါဒကမနသိကာရ = ဝီထိစိတ်ကိုဖြစ်စေတဲ့ မနသိကာရ(နှလုံးသွင်းမှု)၊ ဆိုင်ရာဒွါရနဲ့ အာရုံတို့ တိုက်ဆိုင်မိလို့ ရိုးရိုး မနသိကာရတရားက နှလုံးသွင်းမိတဲ့အခါ ဘဝင်စိတ်အစဉ်ဟာ လှုပ်တဲ့ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ပြီး နောက်ဘဝင်စိတ် အစဉ်ပြတ်သွား တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ထင်လာတဲ့အဆင်း၊ အသံစတဲ့အပြင် အာရုံကို ဆင်ခြင် တဲ့ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်ဆိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်သည်ပင် နောက်မှာ ပဉ္စဝိညာဏ်စတဲ့ ဝီထိစိတ်အစဉ်တွေဖြစ် ပေါ် အောင် နှလုံးသွင်းပေးတဲ့သဘောဖြစ်လို့ ဝီထိပဋိပါဒက မနသိ ကာရလို့ခေါ်ပါတယ်။

(၃) ဇဝနပဋိပါဒကမနသိကာရ = ဇောစိတ်တွေကိုဖြစ်စေတဲ့ မနသိကာရ(နှလုံးသွင်းမှု)၊ အပြင်မှာရှိတဲ့ အဆင်း၊အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့ဆိုတဲ့ အာရုံငါးပါးတို့နဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိတဲ့ မျက်စေ့၊ နား၊နှာ၊လျှာ၊ကိုယ်ဆိုတဲ့ ဒွါရငါးခုတို့ တိုက်ဆုံမှုကို အကြောင်းပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်တဲ့ စိတ်ဖြစ်စဉ်ငါးခု(မြင်သိစိတ်ဖြစ်စဉ်၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ စားသိ၊ ထိသိစိတ်ဖြစ်စဉ်)တို့ကို ပဉ္စဒွါရဝီထိလို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီစိတ်ဖြစ် စဉ်ငါးမျိုးမှာ ဆင်ခြင်တဲ့ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၊ အဆင်းစတဲ့ အာရုံကို သိတဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်စသည် တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်ပြီးတော့ လက်ခံတဲ့ သမ္ပုဋိတ္တိန်းစိတ်၊ စုံစမ်းတဲ့ သန္တိရဏစိတ်တို့ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ချုပ် သွားပြီးတဲ့အခါ ဝုဋ္ဌောစိတ်လို့ခေါ်တဲ့ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်ဖြစ် ပါတယ်။ ဒီစိတ်ကိုပဲ အာရုံကိုဆုံးဖြတ်တဲ့ အလုပ်ကိုလုပ်ဆောင် တတ်လို့ 'ဝုဋ္ဌော' စိတ်လို့ခေါ်ရပြီး အာရုံတွေကို ပြန်လည်တွေးတော စဉ်းစားတဲ့ မနောဒွါရဝီထိစိတ် အစဉ်မှာတော့ မနောရဲ့ အာရုံ ဖြစ်တဲ့ အတွေး အာရုံကို ဆင်ခြင်ပေးတဲ့စိတ်ဖြစ်လို့ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်လို့ခေါ်ပါတယ်။

စိတ်ဖြစ်စဉ် နိယာမအရ ပဉ္စဒွါရဝီထိမှာ ဝုဋ္ဌောစိတ်ပြီးရင်

ဇော(၇)ကြိမ်ဖြစ်တယ်။ မနောဒွါရာဝီထိမှာတော့ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ်ပြီးရင် ဇောစိတ်(များသောအားဖြင့်) (၇) ကြိမ်ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဇောစိတ်တို့ရဲ့ ရှေ့မှာဖြစ်တဲ့ ဝုဋ္ဌောနဲ့ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ်တို့ကို ဇဝနပဋိပါဒကမနသိကာရ (ဇောကို ဖြစ်ပေါ်အောင် နှလုံးသွင်းတဲ့စိတ်)လို့ ခေါ်ပါတယ်။ တရားကိုယ်ကတော့ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ်ပါပဲ။

ပိဋကတ်တော်မှာ အသုံးများတဲ့ ‘ယောနိသော မနသိကာရ = သင့်တင့်မျှတတဲ့ နှလုံးသွင်းမှု’၊ ‘အယောနိသော မနသိကာရ = မသင့်မလျော်တဲ့ နှလုံးသွင်းမှု’ဆိုတာ ဒီဇဝနပဋိပါဒကမနသိကာရ စိတ်ဖြစ်တဲ့မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ကိုခေါ်တာပါ။

တို့တို့ချုပ်ကတော့ အဘိဓမ္မာမှာ မနသိကာရစေတသိက်လို့ အများသိထားတဲ့ စေတသိက်က အာရမ္မဏပဋိပါဒက မနသိကာရ ဖြစ်ပါတယ်။ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းစိတ်ကို ဝီထိပဋိပါဒက မနသိကာရ ခေါ်ပါတယ်။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ကို ဇဝနပဋိပါဒက မနသိကာရ လို့ခေါ်ပါတယ်။ အမှတ်(၁)က စေတသိက်တရား၊ (၂) (၃) တို့က စိတ် ဝိညာဏ်တရားတို့ကိုခေါ်တာပါ။

စိတ်ဖြစ်စဉ်(ဝီထိ)တစ်ခုတစ်ခုမှာ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ဆိုတာ ဇောစိတ်တွေကိုခေါ်တာပါ။ ဇောစိတ်မှာ ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်တဲ့ စေတသိက်တွေက အကုသိုလ်ဖြစ်တဲ့ လောဘ၊ ဒေါသစတဲ့ စေတသိက်တွေဖြစ်ခဲ့ရင် အဲဒီဇောစိတ်ကို အကုသိုလ်စိတ်လို့ခေါ်ပြီး သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ပညာစတဲ့ ကုသိုလ်စေတသိက်တွေ ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရင် ကုသိုလ်စိတ်လို့ခေါ်ပါတယ်။

ဇောစိတ်မှာ အကုသိုလ်စေတသိက်တွေ ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်မှု၊ ကုသိုလ်စေတသိက်တွေ ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်မှုကတော့ ဝုဋ္ဌော၊ မနော ဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်တို့က နှလုံးသွင်းရာမှာ မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းရင်

အကုသိုလ်စေတသိက်တွေယှဉ်တွဲပြီး အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပါတယ်။ သင့်တင့်မျှတအောင်နှလုံးသွင်းခဲ့ရင် ကုသိုလ်စေတသိက်တွေ ယှဉ်တွဲ ဖြစ်ပေါ်ပြီး ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းရဲ့ အနီးကပ် အကြောင်း တရားက အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်ပြီး၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းရဲ့ အနီးကပ်အကြောင်းတရားက ယောနိသောမနသိကာရဖြစ်တယ်လို့ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့မှာဆိုတာပါ။ ဒီစိတ်ချုပ်သွားပြီး အနန္တရ ပစ္စယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးလိုက်တဲ့အတွက် နောက်က ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်အမည်ရတဲ့ ဇောစိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်ရတာကိုး။

အနန္တရပစ္စည်းဆိုတာ စိတ္တနိယာမအရ နောက်နောက် စိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်ဖို့ ရှေးရှေးစိတ်တွေကဖြစ်ပြီး ချုပ်ငြိမ်းပေးရတယ်။ အဲဒီလို ရှေးရှေးစိတ်တွေ ချုပ်ငြိမ်းပေးခြင်းသည်ပင် မိမိရဲ့ အခြားမဲ့ မှာ နောက်နောက်စိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်ခွင့်ရအောင် ကျေးဇူးပြုပေး သလိုဖြစ်လို့ အနန္တရ(အကြားမရှိအောင် ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ပစ္စည်း လို့ခေါ်ရတာပါ။ ဒီအနန္တရပစ္စည်းဟာ ရှေးစိတ် နောက်စိတ် အစဉ် မပြတ် ဖြစ်ချုပ် ဖြစ်ချုပ်နဲ့ အကြောင်းအကျိုး(ပစ္စည်း-ပစ္စယုပ္ပန်) ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်နေပုံကိုပြတဲ့ ပစ္စည်းဖြစ်လို့ အဘိဓမ္မာအဆန်ဆုံး (အစစ်ဆုံး) ပစ္စည်းဖြစ်သလို ပြောရ သင်ရတဲ့နေရာမှာလည်း လေးနက်ပါတယ်။

အသေးဆုံးအဟိတ်တိရစ္ဆာန်ကလေးကစပြီး အမြင့်မြတ်ဆုံး ဘုရားရှင်တို့အထိ သက်ရှိသတ္တဝါအားလုံးတို့ရဲ့ စိတ်ဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြ တဲ့ ပစ္စည်းဖြစ်လို့ ပြောစရာသိစရာတွေလည်း အလွန်ကျယ်ဝန်းပါ တယ်။

ဒီအနန္တရပစ္စည်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး နောက်ထပ်သိသင့်တာ တစ်မျိုးကတော့ -

‘အနန္တရ = အကြားအလပ်မရှိ’ ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ပါပဲ။

‘အနန္တရ = အကြားမရှိ’ ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဓမ္မအနန္တရ = ဓမ္မဖြစ်စဉ်အကြားမရှိတာ၊ ကာလအနန္တရ = အချိန်ကာလကြားမရှိတာ၊ ဘဝအနန္တရ = ဘုံဘဝဖြစ်မှု အကြားမရှိတာစတဲ့ အနန္တရတွေ အမျိုးမျိုးရှိပါတယ်။

ဒီအထဲမှာ ဓမ္မအနန္တရ = ဓမ္မဖြစ်စဉ်ရ အကြားမရှိဆိုတဲ့ နေရာမှာလည်း - ရူပဓမ္မအနန္တရ = ရုပ်ဓမ္မဖြစ်စဉ် အကြား မရှိတာနဲ့ အရူပ(ဝါ)နာမဓမ္မအနန္တရ = နာမ်တရားဖြစ်စဉ်တို့ အကြားမရှိတာရယ်လို့ နှစ်မျိုးကွဲပြားပါတယ်။ အဲဒီ အနန္တရတွေ အမျိုးမျိုးထဲက အခု ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းမှာပြထားတဲ့ အနန္တရဆိုတာ အရူပဓမ္မအနန္တရ (ဝါ)နာမဓမ္မအနန္တရ= နာမ်တရားတို့ အကြားမရှိ ဖြစ်ပေါ်စေရန် ကျေးဇူးပြုပေးတာကို အနန္တရပစ္စည်းလို့ဆိုရတာပါ။

ဒီအဓိပ္ပာယ်ကို အလေးအနက်သဘောပေါက်မှ အနန္တရပစ္စည်းကိုသဘောကျမှာပါ။ ဒီလို နာမဓမ္မအနန္တရကိုသာ အနန္တရပစ္စည်းလို့ခေါ်ဆိုတာဖြစ်တယ်လို့ သဘောကျပြီဆိုမှသာ နိရောဓသမာပတ်မှထတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ အသညသတ်ဘုံကနေ ပြန်ဖြစ်လာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သဏ္ဍာန်မှာ အနန္တရသတ္တိဖြစ်ပုံကို သဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားတဲ့ အနာဂါမ်နဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားတော့မယ်ဆိုတဲ့အခါ ရူပါဝစရ ပထမဈာန်ကစပြီး ဈာန်တွေကို အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ရပါတယ်။ နောက်ဆုံး နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်စိတ်ဆိုတဲ့ အရူပ ဈာန်စိတ် ဖြစ်ပြီး ချုပ်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်၊ နောက်ထပ် ဘာစိတ်မှ မဖြစ်တော့ဘဲ စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်ဆိုတဲ့ ရုပ်သုံးမျိုး (ရူပက္ခန္ဓာ တစ်ခု) သာရှိတဲ့ ရုပ်သက်သက် ခန္ဓာအစဉ် ကြီးအဖြစ်နဲ့ (၇) ရက်လုံးလုံး အသက်ရှင်နေရတာပေါ့။

အဓိဋ္ဌာန်သတ်မှတ်ထားတဲ့ရက် အချိန်စေ့တဲ့အခါ နိရောဓ သမာပတ်မှထတဲ့အနေနဲ့ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အနာဂါမ် ဖိုလ်စိတ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရတ္တဖိုလ်စိတ်ဖြစ်တယ်။ နိရောဓ သမာပတ် မဝင် စားမီ နောက်ဆုံးဖြစ်ခဲ့တဲ့ နေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်စိတ်နဲ့ နိရောဓသမာပတ်ထတဲ့အခါဖြစ်တဲ့ အနာဂါမ်ဖိုလ်၊ အရတ္တဖိုလ် စိတ်တို့ရဲ့ကြားမှာ အချိန်အားဖြင့် (၇)ရက် လောက်အထိ ကာလခြား ပြီး၊ တရားအနေနဲ့ ရုပ်သုံးမျိုး အစဉ်တွေဖြစ်နေပေမယ့် နာမ်တရား ကတော့ တစ်ခုမျှမဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် နိရောဓသမာပတ် မဝင် စားမီက ဖြစ်ခဲ့တဲ့စိတ်က နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့အချိန်မှာ ဖြစ်တဲ့ စိတ်ကို အနန္တရ (အကြား အလပ်မရှိ) ပစ္စယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြု တယ်လို့ပဲဆိုရပါတယ်။ (ကာလခြားခြင်း ရုပ်တရားခြားခြင်းဟာ အနန္တရပစ္စည်းနဲ့ မဆိုင်ဘူးလို့ဆိုလိုတာပါ။)

အလားတူပဲ ကာမာဝစရ(အထူးသဖြင့်တော့ လူ့ဘုံ)မှာ သမဏဘာဝနာကို ပွားများတဲ့အခါ နာမ်တရားများကိုတော့ ဒုက္ခလို့ မှတ်ထင်ပြီး ရုပ်တရားသက်သက်ရှိနေရင် ချမ်းသာမယ်ဆိုတဲ့ မှားယွင်းတဲ့နှလုံးသွင်းနဲ့ ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန်အထိ ပွားများပြီး သေလွန်တဲ့ အခါ အသညတ်လို့ ခေါ်တဲ့နာမ်တရားမရှိတဲ့ ရုပ်ခန္ဓာချည်း သက်သက်ရှိတဲ့ဘုံမှာ မဟာကပ်ငါးရာတိတိ သွားဖြစ် နေရတယ်။ နာမ်တရားလည်းမရှိ၊ ပုပ်လည်း မပုပ်ဘဲ ဒီအတိုင်း ရုပ်ခန္ဓာ ချည်းသက်သက်ဖြစ်နေတာဆိုတော့ နာတာရှည်အတိတ် မေ့ရောဂါခံစားပြီး ဝဋ်ခံနေရတဲ့ သဘောမျိုးနဲ့ ဖြစ်နေရတာပါပဲ) မဟာကပ် ငါးရာပြည့် တဲ့အခါမှာတော့ ကာမသုဂတိဘုံမှာပြန်ပြီး ပဋိသန္ဓေနေရတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ကာမာဝစရ ပဋိသန္ဓေစိတ်တစ်ခုခုဖြစ်တော့တာပေါ့။

ကြားမှာ မဟာကပ်ပေါင်းငါးရာတိတိ အချိန်ကာလကြီးရယ်၊ ကမ္မဇရုပ် ဥတုဇရုပ်ဓမ္မတွေရယ်၊ ခြားနေပေမယ့် ဘာနာမ် တရားမှ

မဖြစ်တဲ့အတွက် အသညသတ်ဘုံမရောက်မှီ ကာမဘုံက နောက်ဆုံး စုတိစိတ်ဟာ အသညသတ်ဘုံက အချိန်စေ့လို့ ကာမဘုံပြန်လာပြီး ပဋိသန္ဓေနေချိန်မှာဖြစ်တဲ့ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို အနန္တရပစ္စယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုတယ်။ နာမဓမ္မအနေနဲ့ အနန္တရပဲ ဖြစ်လို့ အနန္တရ ပစ္စည်း တပ်တယ်လို့ပဲ ဆိုရပါတယ်။ အနန္တရပစ္စည်းရဲ့သဘောက အဲဒီ လောက်အထိကျယ်ဝန်းပါတယ်။

ပရမတ္တတရားတွေ ရှေ့နောက်စဉ်ဆက်မပြတ် အကြောင်းနဲ့ အကျိုးဆက်စပ်ဖြစ်နေပုံကိုပြတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာမှာ “ဧကတ္ထ” စတဲ့နည်းလေးပါးနဲ့ ပိုင်းခြားဝေဖန်ပြီးသိရသလို၊ အနန္တပစ္စည်းဟာလဲ ပရမတ္တဖြစ်တဲ့ စိတ်စေတသိက်တရားတွေ အကြောင်းအကျိုး ဆက် စပ်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ်ဖြစ်ပေါ်နေပုံကို ပြတဲ့နည်းဖြစ်လို့ “ဧကတ္ထ” စတဲ့ နည်းလေးပါးနဲ့ ခွဲခြားနားလည်ရင် အထင်အမြင် အယူအဆ လွဲမှားမှု (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ) အမျိုးမျိုးတို့ကို လွန်မြောက်နိုင်တဲ့အတွက် ပိုပြီး အကျိုးကြီးမားပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီနည်းလေးနည်းကတော့ -ဧကတ္တနည်း၊ နာနတ္တနည်း၊ အဗျာပါရနည်း၊ ဧဝံဓမ္မတာနည်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

(၁) သက်ရှိသတ္တဝါတစ်ဦးဟာ နောက်ဆုံး အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်မပြုနိုင်သေးသမျှ (အသည သတ်ဘုံမှာဖြစ်ခိုက်နဲ့ နိရောဓ သမာပတ်ဝင်စားချိန် ကလွဲရင်) နာမ် တရားတွေဟာ ဖြစ်ပျက်-ဖြစ်ပျက်နဲ့ အစဉ်မပြတ် အကြားအလပ်မရှိ ဖြစ်နေခြင်းကို ‘ဧကတ္တနည်း’ လို့ ခေါ်ပါတယ်။ (တစ်ဆက်တည်း တစ်တန်းတည်းလို့ စဉ်ဆက်မပြတ်တလစပ် ဖြစ်နေတယ်လို့ သဘော ပေါက်ရတဲ့နည်းပါ)

ဒီနည်းကို မှန်မှန်ကန်ကန်သဘောပေါက်ရင် သေပြီးပြတ် သွားတာပဲဆိုတဲ့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနဲ့ ‘သေရင် မြေကြီး ရှင်ရင်ရွှေထီး’ ဆိုတဲ့ တဇောက်ကန်း အယူဝါဒ ပျောက်ပါတယ်။

ဒီနည်းကို ကျကျနနသဘောမပေါက်ပြန်ရင်လဲ တစ်ဆက်တည်း တစ်စပ်တည်းဖြစ်နေတာဟာ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲခြင်း မရှိတဲ့ အတ္တကောင်ကလေးသည်ပင် အစဉ်တစိုက် မပြတ်ဆက်ပြီး ဖြစ်နေတယ်လို့ အထင်မှားအယူမှားတဲ့ သဿတဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သွားတတ် ပြန်ပါတယ်။ အကြောင်းအကျိုး စပ်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသာ ဖြစ်တယ်လို့ သဘာဝကျကျသိဖို့လိုပါတယ်။

(၂) ရှေ့စိတ်နောက်စိတ်တို့ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်နေပေမယ့် သဘောလက္ခဏာချင်း ဆောင်ရွက်တဲ့ကိစ္စခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း တို့က သီးခြားစီသာ ဖြစ်နေခြင်းကို ‘နာနတ္တနည်း’ လို့ခေါ်ပါတယ်။

ဒီနည်းကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သဘာဝကျကျ သဘောပေါက် လက်ခံနိုင်ရင် ‘ဒီအတ္တကလေးသည်ပင် (သို့မဟုတ်) ဒီရုပ်ဒီ နာမ် သည်ပင် အခိုင်အမြဲပြောင်းလဲဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိဘဲ တစ်ဆက် တည်း တစ်တန်းတည်း ဖြစ်နေတယ်လို့ ထင်မြင်မှားတဲ့ သဿတ ဒိဋ္ဌိကို စွန့်နိုင်ပါတယ်။

‘နာနတ္တ = သီးခြားစီ’ လို့ဆိုပေမယ့် အကြောင်းအကျိုး အနေနဲ့တော့ စဉ်ဆက်မပြတ် ကျေးဇူးပြုဖြစ်ပေါ်နေတယ်ဆိုတဲ့ သဘောကို ကျကျနနသဘောမပေါက်ပြန်ရင် ‘ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားပြီး ဆိုရင် ပြတ်သွားပြီးပေါ့’ ဆိုတဲ့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဘက် ပြန်ကပ်သွား တတ်ပါ တယ်။ (အကြောင်းအကျိုးအနေနဲ့တော့ အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေ တယ်ဆိုတဲ့ အခြေခံအသိကို ကျေကျေနပ်နပ်ကြီး သဘောပေါက် ထားဖို့လိုပါတယ်)

(၃) အကြောင်းနဲ့အကျိုးအနေနဲ့ ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်နေတယ် ဆိုပေမယ့်၊ အကြောင်းတရား (ရှေ့စိတ်) ကလဲ ‘ငါဟာအကျိုး တရား (နောက်စိတ်)ကို ဖြစ်အောင်လုပ်ပေးမယ်၊ ဖြစ်စေသင့်တယ်’ ဆိုတဲ့ ပယောဂဗျာပါရ လုံးဝမရှိခြင်းကို ‘အဗျာပါရနည်း’ လို့ခေါ်ပါတယ်။

ဒီနည်းကို အမှန်အတိုင်းသဘောပေါက်ရင်၊ အရာရာ တိုင်းမှာ ပျံ့နှံ့တည်နေပြီး အရာရာတိုင်းဟာ အတ္တရဲ့အလိုအတိုင်း သာဖြစ်နေရတယ် ဆိုတဲ့ အတ္တဒိဋ္ဌိနဲ့ တန်ခိုးရှင်(သို့မဟုတ်)တန်ခိုးရှိတဲ့ အရာအတစ်ခုခုက ဖန်ဆင်းတဲ့အတိုင်း ဖြစ်နေရတယ်လို့ အထင်မှား အယူမှားတဲ့ ဣဿရန်မိဗ္ဗာနဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာလဲ ဗျာပါရမရှိပေမယ့် အကြောင်းအကျိုး အနေ နဲ့တော့ ကျေးဇူးပြုပေးနေတယ်ဆိုတာကို သဘာဝကျကျ သဘော မပေါက်ခဲ့ရင် ‘ဒီလိုကြောင့်ကြာဗျာပါရမရှိဘူးဆိုရင် အကြောင်း တရား တွေ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တွေကို ပြုကြပေမယ့် ပြုတယ်လို့ မဆိုနိုင် တော့ဘူး၊ ပြုတယ်မမည်တော့ဘူး’ ဆိုတဲ့ အကိရိယဒိဋ္ဌိ အစွန်းဘက် ပြေးပြီး ငြိတတ်ပြန်ပါတယ်။

(၄) ရှေ့စိတ်ချုပ်ပြီး နောက်စိတ် ဖြစ်ရခြင်း၊ သိစိတ်ဖြစ်စဉ် တွေမှာ ဆင်ခြင်တဲ့ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဖြစ်ပြီးမှသာ အာရုံကိုသိတဲ့ ပဉ္စဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ခြင်း၊ အကြောင်းကြောင့်သာ အကျိုးဖြစ်ခြင်းစတာ တွေဟာ စိတ္တနိယာမအရ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ဓမ္မတာ အတိုင်းသာ ဖြစ်နေ ခြင်းဖြစ်လို့ ‘ဧဝံဓမ္မတာနည်း’ လို့ခေါ်ပါတယ်။

ဒီနည်းကို သဘောပေါက်တဲ့အတွက် အကြောင်းမဲ့ သူဖြစ် ချင်သလိုဖြစ်နေတယ်လို့ ထင်မြင်ယူဆတဲ့ အဟောတုကဒိဋ္ဌိ အမှားနဲ့၊ အကြောင်းတရားတွေကိုပြုနေလဲ အလကားပါပဲ၊ ဘာအကျိုးမှ မရှိ ပါဘူးလို့ အထင်မှားတဲ့ အကိရိယဒိဋ္ဌိအမှားတို့ကို ပယ်စွန့်နိုင်ပါတယ်။

ဒီဖြစ်စဉ်ဓမ္မတာနည်းကို သဘောမပေါက်ခဲ့ရင် ‘သဘာဝ ဖြစ်စဉ်တွေဟာ ဘာအကြောင်းမှမရှိဘဲ သူဖြစ်ချင်သလို ပရမ်းပတာ ဖြစ်နေတာပါ’ ဆိုတဲ့ အဟောတုကဒိဋ္ဌိ၊ လောကကြီးဟာဖြတ်လို့မပြတ်၊ ဖျက်လို့မပျက်နိုင်ဘဲ ချည်ကြိုးနဲ့သီကုံးထားတဲ့ အခိုင်အမာ ပတ္တမြား လုံးပမာ အမြဲတည်နေတယ်၊ ဒီလိုအမြဲတည်နေခြင်းဟာလဲ ဘယ်သူ

(ဘယ်အကြောင်းတရား)ကမှ စီမံထားတာမဟုတ်ဘဲ သူ့အလိုလို အမြဲတည်နေတယ်လို့ယူဆကြတဲ့ နိယတဝါဒအမျိုးနဲ့ ကပ်ငြိတတ်ပါတယ်။

ဆိုခဲ့ပြီးတဲ့နည်းလေးမျိုးကို သဘောကျလက်ခံနိုင်ရင် မဂ်တား ဖိုလ်တား မိစ္ဆာအယူမှားများက ကင်းလွတ်ရပါတယ်။

‘သင်္ဂြိုဟ်မှာ ဝီထိ၊ ယမိုက်မှာ သင်္ခါရ၊ ပဋ္ဌာန်းမှာ အနန္တရပစ္စည်းတို့ကို သဘောကျမှ အဘိဓမ္မာကိုပိုင်နိုင်မယ်’ လို့ ရှေးဆရာမြတ်များက မိန့်ကြားပါတယ်။ အနန္တရပစ္စည်းကို နားလည်မှလဲ သင်္ခါရဖြစ်တဲ့နာမ်တရားတို့ရဲ့ အနိစ္စ,ဒုက္ခ,အနတ္တ ဆိုတဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို အမှန်အတိုင်းသိမြင်တဲ့ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်ဖြစ်ပေါ်ရင့်ကျက်ပြီး မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရရောက်သိမြင် နိုင်တာဖြစ်လို့ အနန္တရပစ္စည်းဟာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရရောက်ရေးမှာ မသိမဖြစ် ပစ္စည်းတရားဖြစ်တယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

သဘောပေါက်နားလည်နိုင်ကြပါစေ။

သဟဇာတပစ္စည်း၊ အညမညပစ္စည်း၊
နိဿယပစ္စည်း (၁)

-ဒီပစ္စည်းသုံးခုဟာ အချင်းချင်း ဆက်စပ်မှုပိုရှိလို့ ရှေးဆရာတော်ကြီးများကလဲ ပစ္စည်းသုံးခုကို အတွဲလိုက်အဓိပ္ပာယ်ဆက်စပ်ဟောပြောလေ့ရှိကြပါတယ်။

သဟဇာတပစ္စည်း ဆိုတာက = ဆီးမီးတောက်ကြောင့် အလင်းရောင်ဖြစ်ပေါ်ရာမှာအကြောင်းဖြစ်တဲ့ဆီးမီးတောက်နဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ 'အလင်းရောင်'တို့ဟာ အတူတကွ တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ကြသလို အကြောင်းတရားနဲ့ အကျိုးတရားတို့ တစ်ပြိုင်နက် အတူတကွ ဖြစ်ခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးတတ်တဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။

အညမညပစ္စည်းကတော့ သစ်သားသုံးချောင်းကို ဆုံပြီး ထောင်လိုက်ရာမှာ အားလုံးတစ်စုတစ်ပေါင်းတည်း ရပ်တည်နေနိုင်ဖို့ အတွက်အချင်းချင်းကျေးဇူးပြုသလို အကြောင်းပစ္စည်းနဲ့ အကျိုးပစ္စည်းပွန်တို့ အချင်းချင်းအပြန်အလှန်ဖြစ်ပြီး ကျေးဇူးပြုတဲ့သဘောပါ။

နိဿယပစ္စည်းဆိုတာ မှီရာအဖြစ်နဲ့ ကျေးဇူးပြုတာပါ။ အတူတကွလည်းဖြစ် မှီရာလည်းဖြစ်အနေနဲ့ ကျေးဇူးပြုတဲ့ သဟဇာတ

နိဿယရယ်၊ ရှေးကကြိုတင်ဖြစ်နှင့်ပြီး မှီရာအဖြစ်နဲ့ ကျေးဇူးပြုတဲ့ ပုရေဇာတနိဿယရယ်ဆိုပြီး နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ အဋ္ဌကထာမှာတော့ သဟဇာတနိဿယကို သစ်ပင်ပေါက်ရာမြေကြီးက သစ်ပင်ကိုကျေးဇူး ပြုသလိုလို့ ဥပမာပေးပြီး ပုရေဇာတ နိဿယကိုတော့ ပန်းချီဆေး ရေးတဲ့ နောက်ခံကားချပ်သဖွယ် ကျေးဇူးပြုတဲ့ သဘောလို့ ဥပမာ ပေးပါတယ်။

စဉ်းစားကြည့်ရင်တော့ တကွလည်းဖြစ်၊ မှီရာလည်းဖြစ်တဲ့ သဟဇာတနိဿယဆိုတာ ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် ပင်လယ်ကို ဖြတ် ကူးကြတဲ့ ခရီးသည်တွေ ပင်လယ်ထဲမျောနေရာက သေကံ မရောက် သက်မပျောက်ဆိုသလို ကျွန်းတစ်ကျွန်းပေါ် ရောက်သွားကြတဲ့ လေးငါးခြောက် ယောက်လောက်ပဲရှိတဲ့ ဖိုးကံကောင်းခရီးသည်များနဲ့ ပိုတူပါလိမ့်မယ်။ ကျွန်းပေါ်ကိုတစ်ပြိုင်နက် ရောက်သွား ကြလို့ ‘သဟဇာတ’လည်းဖြစ် သေဖော်ရှင်ဖက်တွေဖြစ်လို့ အချင်းချင်း အား ထားမှီခိုရာနိဿယလည်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ သဘောကို သဟဇာတ နိဿယလို့ခေါ်တာပါ။

ဒီပစ္စည်းများကို အကြောင်းပြုပြီးပြောဆိုဆုံးမတဲ့ ဆရာတော် ကြီးနှစ်ပါးရဲ့ သြဝါဒကိုနာခံမှတ်သားရဖူးပါတယ်။ တစ်ပါးက အမရပူရမြို့၊ တူမောင်းကျောင်းတိုက် နာယကဆရာတော်ကြီး ဖြစ်တဲ့ တောင်မြို့ညဝါအကျော် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဘဒ္ဒန္တ နန္ဒိယ ဖြစ်ပါ တယ်။

ဆရာတော်ကြီးက ဥပုသ်ပြုပြီးလို့ သံဃာကိုသြဝါဒ ပေးတဲ့ အခါ ညဝါအကျော်ဆရာတော်ပီပီ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်များကို ထုတ် နှုတ်ကိုးကားပြီး ဆုံးမလေ့ရှိပါတယ်။ များသောအားဖြင့် ဝါဆိုဦး လို့ ဥပုသ်နေ့များမှာဆိုရင် -

‘အရှင်ဘုရားတို့ . . . အခုဆိုရင် ကျောင်းတိုက်တစ်တိုက်

တည်းမှာ အတူတကွနေထိုင်ပြီး ပရိယတ္တိတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြဖို့ ရောက်လာကြတာဖြစ်တယ်။ ဘယ်သူမဆို သဟဇာတ= အတူတကွ နေထိုင်ကြပြီဆိုတဲ့အခါ ‘အညမည= အချင်းချင်းတွေ’ ဆိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်မွေးပြီး တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး သည်းခံကြရမယ်။ မေတ္တာတရား လက်ကိုင်ထားကြရမယ်။ ဒါမှသာ အရေးဟယ် အကြောင်းဟယ် ဆိုရင် နေမကောင်း၊ ထိုင်မသာ ကိစ္စမျိုးလို ကြုံလာ ခဲ့ကြရင် ‘နိဿယ’ ဆိုတဲ့ အားထားမှီခိုရာတွေဖြစ်ကြပြီး အစစ အဆင်ပြေသွားမယ်။ ‘သဟဇာတ’ ဖြစ်နေကြပါလျက်နဲ့ “အညမည” ဆိုတဲ့ စိတ်ဓာတ် မထားရင် အရေးအကြောင်းကြုံလာတဲ့အခါ “နိဿယ” ပစ္စည်း မဖြစ် တော့ဘဲ အားကိုး ရာမဲ့တွေ ဖြစ်သွားမယ်” လို့ အစချီပြီး ဆုံးမလေ့ရှိ ပါတယ်။

ဆရာတော်ကြီးက ပစ္စည်းတို့ရဲ့ သဒ္ဓါနက်လို့ခေါ်တဲ့ တိုက်ရိုက် နက်ကိုပဲ အဓိပ္ပါယ်ယူပြီး ဆုံးမသွားတာပါ။

နောက်တစ်ပါးကတော့ အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဘဒ္ဒန္တသူရိယာဘိဝံသ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာတော်ကြီးကတော့ “အရှင်ဘုရားတို့ . . . လူအများနဲ့ ဆက်ဆံနေထိုင်ကြတဲ့အခါများ အညမညပစ္စည်းလို မကျင့်သုံးကြပါနဲ့၊ သဟဇာတပစ္စည်းလို ကျင့်သုံးကြပါ။ ဒါမှသာ အချင်းချင်း နိဿယ ပစ္စည်းနဲ့ ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြမယ်” လို့ ဆုံးမလေ့ရှိပါသတဲ့။

ဆရာတော်ကြီးကတော့ ပစ္စည်းတရားတို့ရဲ့ သဒ္ဓါနက်ကို မယူဘဲ ကျေးဇူးပြုပုံကိုဖော်ပြတဲ့ အဓိပ္ပါယ်အနက်နဲ့ သိမြင်ခံစားရတဲ့ ဘာဝနာတို့ကို ယူပြီးပြောတာဖြစ်လို့ ပစ္စည်းတို့ရဲ့ကျေးဇူးပြုပုံကို နည်းနည်းသဘောပေါက်မှသာ ဆရာတော်ကြီးရဲ့ ဆိုလိုချက်ကို ရိပ်စားမိမှာပါ။

“အညမညပစ္စည်းလို့ မကျင့်သုံးကြပါနဲ့” ဆိုတာကတော့ အညမညပစ္စည်းက အထက်မှာပြောကြားခဲ့တဲ့ ဥပမာအတိုင်းပဲ သစ်သားသုံးချောင်း(သို့မဟုတ်)သုံးချောင်းထောက်ခုံစသည်တို့မှာ အချင်းချင်း အပြန်အလှန်အမှီသဟဲ ကျေးဇူးပြုသလို (တစ်ချောင်းဟာကျန်တဲ့နှစ်ချောင်းကြောင့် နှစ်ချောင်းကလဲ ကျန်တဲ့တစ်ချောင်း ကြောင့်ပြီလဲ မသွားဘဲ ရပ်တည်နေသလိုလို့ ဆိုလိုတယ်) အဲဒီလို ကျေးဇူးပြုတဲ့ ပစ္စည်းကို “အညမည” ပစ္စည်းလို့ခေါ်တာပါ။

သေသေချာချာ စဉ်းစားကြည့်လိုက်ရင် ဒီပစ္စည်းရဲ့ ကျေးဇူးပြုပုံက အရပ်ထဲမှာပြောပြောနေကြတဲ့ “အပေးအယူ” ဆိုတဲ့သဘော၊ သူ့မေတ္တာရှိမှု ကိုယ့်မေတ္တာရှိမယ်ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးဆန်နေပါတယ်။ သူက ကိုယ့်ကိုကျေးဇူးပြုလို့ ကိုယ်ကလည်း သူ့ကိုပြန်ပြီး ကျေးဇူးပြုတဲ့ သဘောပါ။

လောကရေးရာ ယဉ်ကျေးမှုသဘောအရ ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ “ကတညုတ၊ ကတဝေဒီ” ဆိုတဲ့အတိုင်း သူပြုဖူးတဲ့ကျေးဇူးကို ပြန်လည်ပြီး သိမြင်ပေးဆပ်တဲ့ သဘောမျိုးဆောင်တဲ့အတွက် မဆိုးလှဘူးလို့ထင်ရပေမယ့် တစ်ဖက်ကကြည့်ရင်တော့ “သင်ကောင်းလျှင် ကျွန်ုပ်မဆိုးပါ” ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးသက်ရောက်နေပါတယ်။ “သင်မကောင်းရင်တော့ ကျွန်ုပ်ကလည်းဆိုး ရမှာပဲ” ဆိုတဲ့ လက်တုံ့ပြန် သဘောမျိုးလည်း နည်းနည်းသက်ရောက်ပါတယ်။

“အပေးအယူ” ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးဖြစ်နေတဲ့အတွက် လောကအပေါ်မှာ ကြွေးဆပ်နေတဲ့သဘောမျိုးသာရှိပြီး လောကကိုတာဝန်ယူဦးဆောင်နေတဲ့ သဘောမျိုးမဟုတ်ပါဘူး။ ဒီသဘောမျိုးနဲ့ပေးတယ်၊ ယူတယ်ဆိုတာဟာ မင်္ဂလာတရားတော်မှာတော့ “ပုတ္တဒါရဿသင်္ဂဟော၊ ဉာတကာနဉ္စ သင်္ဂဟော” ဆိုပြီး “သင်္ဂဟ” တရားလို့ သုံးပါတယ်။ ဒီမင်္ဂလာတရားတွေရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကိုအတိကျဆုံး မြန်မာလို့ဖော်ပြတဲ့ မင်္ဂလာကဗျာကလေးတွေကို ရွတ်ကြည့်ပါ။

“ကြွေးသစ်ချကာ၊ သားနှင့်မယားကို၊ မြောက်စား
ချီးမြှင့် ဝတ်ကုန်စေ”၊ “ဆွေးမျိုးတွေကို၊ ပြင်ပမထားနဲ့၊ သင်္ဂဟ
တရားနဲ့ ချီးမြှောက်လေ” တဲ့။ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖြေးဖြေးလေး စဉ်းစား
ကြည့်ပါ။ ဒီမင်္ဂလာနှစ်မျိုးကို သင်္ဂဟမင်္ဂလာလို့ ခေါ်ပါတယ်။

‘ကြွေးသစ်ချကာ’ဆိုတဲ့ စကားကလဲ ဟို . . . သာလိကေ
ဒါရဇာတ်ကို အခြေခံပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတာဆိုတော့ အဲဒီဇာတ်မှာ
ဇာတ်လိုက် ဖြစ်တဲ့ ကျေးသားရဲ့စကားကို ပြန်ပြီးလုံးသွင်းရပါမယ်။

ကျေးသားက လယ်ထဲကစပါးနဲ့တွေ့ သူ့ဝမ်းဝအောင်စားပြီး
တဲ့အပြင် နှုတ်သီးနဲ့ချိုသယ်လို့ နိုင်သလောက် သယ်သွားတာကို
ကြည့်ပြီး လယ်ရှင်ပုဏ္ဏားက ဒီကျေးသားကို ပိုက်ကွန်နဲ့အမိဖမ်းပြီး
စုံစမ်းတဲ့အခါ ကျေးသားကပြောပြတာ ‘ကျွန်ုပ်ကိုလုပ်ကျွေးခဲ့ဖူးတဲ့
မိအို ဖအိုတို့ကိုလည်း ကြွေးဟောင်းဆပ်ရပါတယ်၊ ကျွန်ုပ်အိုမင်းမစွမ်း
ဖြစ်လာတဲ့အခါ သားသမီးတွေက ကျေးဇူးနဲ့ပြန်လည် ပေးဆပ်စေဖို့
အတွက် သားသမီးတို့ကိုလည်း ကြွေးသစ်ချထားရပါတယ်’ ဆိုပြီး
ရှင်းပြပါတယ်။ တိုတိုချုပ်ကတော့ ကိုယ့်ဘဝလုံခြုံရေးအတွက် ရင်းနှီး
မြှုပ်နှံတဲ့ သဘော၊ ကိုယ်ကျိုးကို ရှေ့ရှုတဲ့သဘော၊ အပေးအယူ ဆိုတဲ့
သဘောနဲ့ ပေးတာပါပဲ။ အဲဒါကို ‘သင်္ဂဟ’လို့သာခေါ်တယ်။ ဒါန
အဆင့် မရောက်ဘူး။

ဒါကိုကြည့်ပြီး ‘အညမည’ပစ္စည်းဆိုတာလည်း အချင်းချင်း
သူကကိုယ့်ကို ကျေးဇူးပြုလို့ ကိုယ်ကလဲသူ့ကို ကျေးဇူးပြုတဲ့ သဘော
ဖြစ်တယ်။ အမြင်ကျဉ်းတဲ့ သဘောလို့ဖြစ်နေတယ်။ သူတစ်ပါး
အကျိုးထက် ကိုယ်ကျိုးကိုအဓိကထားတဲ့ သဘောဆောင်တယ်။
အများနဲ့ နေတဲ့အခါ အဲဒီလို ကိုယ်ကျိုးအဓိကထားပြီး တွက်ချေ
ကိုက်မှ လုပ်မယ်ဆိုတဲ့ စိတ်မျိုးမထားကြပါနဲ့လို့ ဆရာတော်ကြီးက
ဆိုလိုတာပါ။

‘သဟဇာတပစ္စည်းလို ကျင့်သုံးကြပါ’ ဆိုတာကတော့ -
 သဟဇာတပစ္စည်းရဲ့ ကျေးဇူးပြုပုံက ဥပမာ - ကုသိုလ်စိတ်
 ကလေး တစ်မျိုးဖြစ်လိုက်တယ်ဆိုရင်၊ စိတ်ကသာတစ်ခုတည်းရယ်၊
 အဲဒီစိတ်မှာ စေတသိက်က လောကီကုသိုလ်မှာ(၃၄)လောက်အထိ
 ယှဉ်တွဲပါဝင်နိုင်တယ်၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်မှာတော့ (၃၆)အထိ
 ရှိပါတယ်။ အုပ်စု(ခန္ဓာ)အရ ပြောရမယ်ဆိုရင် ‘စိတ်’ဆိုတဲ့ ‘ဝိညာ
 ဏက္ခန္ဓာရယ်၊ စေတသိက်တွေထဲမှာ ဝေဒနာစေတသိက်က ‘ဝေဒန
 က္ခန္ဓာ’၊ သညာစေတသိက်က ‘သညက္ခန္ဓာ’၊ ကြွင်းတဲ့စေတသိက် တွေက
 ‘သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ ဆိုပြီး ပေါင်းလိုက်ရင် စိတ်ကခန္ဓာတစ်ခု၊ စေတသိက်က
 ခန္ဓာသုံးခု အားလုံးခန္ဓာလေးခုရှိတယ်။ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးလို့
 ခေါ်တာပေါ့။ အဲဒီနာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့ တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်လိုက်တာနဲ့
 တပြိုင်နက် အဲဒီနာမ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ‘စိတ္တဇရုပ်’တွေ လည်း တစ်ပြိုင်
 နက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

တကယ်တော့ စိတ္တဇရုပ်တွေဆိုတာ လူ့ရဲ့အတွင်း စိတ်ဓာတ်
 ကို ဖော်ပြနေတဲ့ ‘နှလုံးသား စကားပြန်များ’လို့တောင် ဆိုနိုင်ပါတယ်။
 (နှလုံးသား စကားပြန်လို့ သုံးလိုက်တာဟာ တမင်သက်သက် ဝေါဟာရ
 ထွင်လိုက်တာမဟုတ်ပါဘူး၊ စိတ်စေတသိက်ဆိုတဲ့ နာမ်တရားတွေဟာ
 နှလုံးသားကို တည်မှီဖြစ်ကြလို့ပါ) ဟုတ်ပါတယ်၊ လူတစ်ယောက်မှာ
 စိတ်ကောင်းလေးဖြစ်လိုက်တာနဲ့ မျက်နှာကိုက ကြည်လင်ပြီး အလွန်
 ကျက်သရေရှိလာတာကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒါဟာ သူ့ရဲ့
 နှလုံးအိမ်မှာ မှီပြီးဖြစ်တဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေကလည်း ကောင်းမွန်
 ကြည်လင် တဲ့အတွက် အဲဒီစိတ်တွေကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ် တွေက
 လည်း ကောင်းမွန်ကြည်လင်တဲ့ရုပ်တွေ ဖြစ်လာတာပါ။ ဒီစိတ္တဇ
 ရုပ်ဟာ နှလုံးသွေးနဲ့အတူ တစ်ကိုယ်လုံးပျံ့နှံ့သွားတာဖြစ်လို့ အဲဒီ
 အချိန်မှာ တစ်ကိုယ်လုံးရုပ်တွေ ကြည်လင်အေးမြနေပါတယ်။ မျက်နှာ

ကတော့ အသိသာ အထင်ရှားဆုံးနေရာပါပဲ။ တစ်ကိုယ်လုံး ခြစ်ခြစ် တောက်ပူပြီးဖျားနေတဲ့ ဒကာကြီးတစ်ယောက် ဘာဆေးမှလည်း သောက်စရာမရှိလို့ တရားကို အာရုံပြုပြီး နှလုံးသွင်းနေတာ မကြာခင် ကိုယ်အပူရှိန်ကျသွားတယ်လို့ ပြောပြဖူးပါတယ်။ အဲဒါလည်း စိတ္တဇ ရုပ်တွေရဲ့စွမ်းအားပါပဲ။

မကောင်းတဲ့ အကုသိုလ်စိတ်တွေကြောင့်လည်းပဲ စိတ္တဇ ရုပ်တွေ ဖြစ်ကြတာပါပဲ။ အဲဒီအခါမှာတော့ ရုပ်ကိုဖြစ်စေတဲ့ စိတ်ဓာတ် တွေက ဓာတ်ဆိုး၊ ဓာတ်ပူ၊ ဓာတ်မဲတွေဖြစ်လို့ သူတို့ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေကလည်း ရုပ်ဆိုး၊ ရုပ်ပူ၊ ရုပ်မဲတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီရုပ် တွေပျံ့နှံ့ရာ တစ်ကိုယ်လုံးလည်း ဒီရုပ်တွေပဲ ထင်ရှားပါတယ်။ အပေါ်လွင်ဆုံးဖြစ်တဲ့ မျက်နှာကတော့ ပိုပြီးသိသာတာပေါ့။ ဒေါသ ကြောင့် မျက်နှာကြီးနီမြန်းနေတာ။ လောဘရဲ့ အလိုကျမဖြစ်လို့ မျက်နှာကြီးစူကောက်ပုပ်သိုး အရုပ်ဆိုးနေတာတွေဟာ အတွင်းမှာ ရှိတဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို တိုက်ရိုက်ဖော်ပြနေတာပါပဲ။ ဒါ့ကြောင့် စိတ္တဇရုပ် များဟာ နှလုံးသားရဲ့ စကားပြန်များဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုက်တာပါ။

အဲဒီလို အတူတကွဖြစ်ခိုက်စိတ်ရဲ့ ခဏလေးတစ်ခု အခိုက် မှာပဲ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ရယ်၊ အဲဒီနာမ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကလေး ရယ် အတူတကွဖြစ်ပေါ်လာရာမှာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ဟာ တစ်ပါးက သုံးပါးကို၊ သုံးပါးက တစ်ပါးကို၊ နှစ်ပါးက နှစ်ပါးကို အချင်းချင်းလည်း ကျေးဇူးပြုပေးတယ်၊ သူတို့ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေကိုလည်း ကျေးဇူးပြုပေးပါတယ်၊ တစ်နည်းပြောရရင် နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ဟာ အချင်းချင်းကိုလည်း ကျေးဇူးပြုပေးတယ်၊ အချင်းချင်းမဟုတ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေကိုလည်း ကျေးဇူးပြုပေးပါတယ်။ အပေးအယူသဘော မျိုးသာ မဟုတ်ဘဲ ဆက်စပ်သမျှကို ဇာတ်တူဇာတ်ပြားမခွဲခြားဘဲ ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့သဘောပါ။

ဒါကြောင့် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ကြီးပြောလိုရင်းက အတူတူ
 နေကြသူတွေအချင်းချင်း သူ့အရပ်သား၊ ကိုယ့်အရပ်သား၊ သူ့ကျောင်း၊
 ကိုယ့်ကျောင်း၊ သူ့အပိုင်း၊ ကိုယ့်အပိုင်းဆိုတဲ့ ခွဲခြားစိတ်လည်း မထား
 ကြဘဲ၊ အပြန်အလှန်အပေးအယူဆိုတဲ့ ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ စိတ်လဲ
 မထားကြဘဲ စွမ်းနိုင်သမျှ ကူညီရိုင်းပင်းကြဖို့အတွက် သဟဇာတ
 ပစ္စည်းလို ကျင့်သုံးကြပါလို့ပြောတာပါ။

‘ဒါမှသာ အချင်းချင်း နိဿယပစ္စည်းနဲ့ ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြမယ်’
 ဆိုတာကတော့ နိဿယပစ္စည်းရဲ့ သဘောက ‘မိခိုရာ အားကိုးရာ’
 အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့သဘောပါ။ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ
 ကျန်းမာရေးစတဲ့ ကိစ္စပဲပေါ်ပေါ်၊ တခြားပြုလုပ်စရာ အကြောင်းကိစ္စ
 ပဲပေါ်ပေါ် အားထားမိခိုစရာ ရမယ်လို့ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီပစ္စည်းသုံးခု
 ရဲ့သဘောကို စာမှာရှိတဲ့အတိုင်းလည်း ဆက်လက်ပြောပါဦးမယ်။

သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ (၂)

ဒေသနာတော် ဟောစဉ်အရတော့ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယလို့ အစဉ်အတိုင်းရှိပါတယ်။ ဒီပစ္စည်းသုံးမျိုးနဲ့ ပတ်သက်လို့ ပဋ္ဌာန်းအကျော်ဆရာတော်ကြီးနှစ်ပါးတို့ရဲ့ အဆိုအမိန့် အဆုံးအမ များကို အရင်တစ်ပတ်ကပြောခဲ့ပါတယ်။ တစ်ပါးက အသံရဲ့အနက်ကို ကောက်ယူဆုံးမတော်မူတာ၊ တစ်ပါးက အဓိပ္ပာယ် အနက်နဲ့ခံယူ (ခံစား)နက်ကို ကောက်ယူဆုံးမတော်မူတာဖြစ်ပါတယ်။

အခုတစ်ခါ ဒေသနာတော်မှာလာတဲ့ အတိုင်းကျေးဇူးပြုပုံကို နည်းနည်းဆက်ပြောချင်ပါသေးတယ်။ ဒီလိုပြောတဲ့အခါမှာ ဒေသနာ တော်လာ အစဉ်အတိုင်းမဟုတ်ဘဲ ကျေးဇူးပြုပုံ ဧရိယာအကျဉ်း အကျယ်အလိုက် အညမညပစ္စည်းကစပြီး ပြောပါမယ်။

အညမညပစ္စည်း

‘အညမည’ဆိုတာ ‘အချင်းချင်း(ဝါ)အပြန်အလှန်’လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ သက်ရှိသတ္တဝါလို့ သတ်မှတ်ခံရတဲ့ သတ္တဝါ အနန္တတွေထဲမှာ ရုပ်ချည်းသက်သက်တည်နေတဲ့ အညသတ် ဘုံသားသတ္တဝါတွေနဲ့ နာမ်တရားချည်းသက်သက် တည်နေတဲ့ အရူပဘုံသား သတ္တဝါတွေကလွဲလို့ ကျန်တဲ့လူတွေ၊ နတ်တွေ၊ ရူပဗြဟ္မာတွေပါ အားလုံးတို့မှာရုပ်တရားနဲ့ နာမ်တရားဆိုပြီး အခြေခံ တရားနှစ်ပါးရှိပါတယ်။

သဘောအကျဉ်းသိသာရုံလောက် မှတ်ထားဖို့ကတော့ ရုပ်တရားတွေဆိုတာ သိစရာအာရုံတရားများသာဖြစ်ပြီး နာမ်တရား ဆိုတာကတော့သိတတ်တဲ့အစွမ်းရော သိစရာအာရုံ သဘောပါ အစွမ်းသတ္တိနှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ ဝိပဿနာတရားပြဆရာ အချို့ကတော့ ယောဂီများ မှတ်သားရလွယ်ကူအောင်ဆိုပြီး သိစရာက ‘ရုပ်’၊ သိတာက ‘နာမ်’လို့ ပြောလေ့ရှိပါတယ်။ ဒါက အကြမ်းဖျင်းသိလွယ်ရုံ ပြောတာ

ပါ။ နာမ်တရားက သိတတ်တဲ့သဘောကော၊ သိစရာအာရုံ သဘော
 ပါ နှစ်မျိုးလုံးဖြစ်နိုင်တယ်။ အတွေးအာရုံထဲက စိတ်ကူးယဉ် အတွေး
 တွေထဲမှာ ဘယ်လိုစိတ်ဓာတ်မျိုးတွေမွေးမြူမယ်၊ ဘယ်လိုအသိပညာ
 တွေ လေ့လာသင်ယူမယ်လို့ တွေးကြံတဲ့အခါ အဲဒီအတွေးရဲ့အာရုံ
 ဖြစ်တဲ့ စိတ်ဓာတ်တို့၊ အသိပညာတို့၊ ဗဟုသုတတို့ဆိုတာတွေဟာ
 နာမ်အာရုံတွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒါက နောက်နောင်မှာ သံသယကင်း
 အောင်လို့ စကားကုန်ပြော လိုက်တာပါ။ တိုရှင်းလို့ရင်းအနေ နဲ့တော့
 သိတာက 'နာမ်' ၊ သိစရာက 'ရုပ်' ဆိုတာလောက်ကို သဘောပေါက်
 ထားရင်ပဲ မဆိုးတော့ပါဘူး။

အဲဒီသိတာက 'နာမ်' လို့ဆိုတဲ့ စကားထဲမှာ 'သိတယ်'ဆိုတာ
 သိမှုသက်သက်ကလေး သီးသန့်ဖြစ်တာမဟုတ်ပါဘူး။ 'သိတယ်'
 လို့ဆိုနိုင်တဲ့ အဆင့်အထိပီပြင်အောင် သိဖို့အတွက် 'ခံစားမှုဝေဒနာ
 အစု၊ မှတ်သားမှုသညာအစု၊ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင် စဉ်းစားမှု သင်္ခါရအစု၊
 သိမှုဝိညာဏ်အစု'ဆိုပြီး အစုအဝေးလေးခုတို့ စုပေါင်းပုံဖော်ပေးမှ
 'သိမှု'ဆိုတဲ့ နာမ်တရားဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် 'သိတတ်တယ်' ဆိုတဲ့ နာမ်တရားမှာ 'ဝေဒနာ၊
 သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်'ဆိုတဲ့ အစုအဝေးလေးခုပါဝင်ပါတယ်။
 အဘိဓမ္မာမှာ 'နာမက္ခန္ဓာလေးပါး' လို့ခေါ်ပါတယ်။

ဒီနာမ်တရားအစုအဝေးလေးခုတို့ဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု သီးခြား
 စီကင်းကွာပြီး လုံးဝဖြစ်နိုင်စွမ်းမရှိကြပါဘူး။ လေးပါးလုံး 'ဖြစ်လည်း
 အတူတူ၊ ချုပ်ပျောက်တော့လည်း အတူတူ၊ အာရုံပြုတော့လည်း
 အတူတူ၊ ရုပ်ဝတ္ထုကိုတည်မှီကြတော့လည်း အတူတူ' ဆိုတဲ့ တူညီမှု
 လေးမျိုးနဲ့ ပူးပေါင်းဖြစ်ပျက်ကြရတာပါ။

အဲဒီလို တူညီမှုလေးမျိုးနဲ့ နာမ်တရားအစုအဝေးလေးခုတို့
 ဖြစ်ကြ၊ ပျက်ကြရာမှာ အချင်းချင်းတစ်ပါးက ကျန်သုံးပါးကို၊

ကျန်သုံးပါးက တစ်ပါးကို၊ နှစ်ပါးက နှစ်ပါးကို အပြန်အလှန်ကျေးဇူး ပြုပေးနေတဲ့ သဘောကိုပဲ ‘အညမည’ ဖြစ်ကြတယ်။ အညမည ပစ္စည်းနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးတယ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒါက နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့ အချင်းချင်းကျေးဇူးပြုတာပါ။

နာမ်တရားတို့ဟာ အစုအဝေးလေးခု စုပေါင်းဖြစ်ပျက်ကြရ သလိုပဲ ရုပ်တရားများဟာလည်း အခြေခံတည်မှီရာ ဓာတ်ကြီးလေးပါး ဆိုတာရှိပါတယ်။ ‘မြေဓာတ်၊ ရေဓာတ်၊ မီး၊ လေဓာတ်ဟု၊ လေးရပ် ဘုတ်ကြီး၊ ပွားစီးအနက်’လို့ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးက လင်္ကာလေးနဲ့ ရေးထားခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ဟာလည်း တစ်ပါးစီသီးခြား ရပ်တည်နိုင်စွမ်းမရှိကြပါဘူး။ အချင်းချင်းအမှီပြုပြီး ဖြစ်၊တည်၊ ပျက် နေကြရတာပါ။ ဒါလည်း အညမညပါပဲ။

ပြီးတော့ ခန္ဓာငါးပါးရှိတဲ့ ပဉ္စဝေါကာဘုံသား သတ္တဝါတွေမှာ ဘဝသစ်တစ်ခု စတင်ဖြစ်ရတဲ့ အခိုက်ကလေးမှာကတည်းက နာမ်မျိုး စေ့ဖြစ်တဲ့ ပဋိသန္ဓေနာမ်တရားနဲ့ ရုပ်မျိုးစေ့ဖြစ်တဲ့ ကမ္မဇရုပ်တွေ တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ကြပါတယ်။ အဲဒီရုပ်တွေထဲမှာလည်း ပဓာနအနေနဲ့ ကတော့ နောင်တစ်ချိန်မှာ ‘နှလုံးသား’ ရယ်လို့ဖြစ်လာမယ့် ‘ဟဒယ ဝတ္ထု’ ရုပ်ပါပဲ။ အဲဒီ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်နဲ့ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမ် တရားတို့ဟာလည်း အချင်းချင်းကျေးဇူးပြုပေးလို့ ဖြစ်ခွင့်ရကြတာပါ။ ဒါလည်း အညမညတစ်မျိုးပါပဲ။

အားလုံးချုပ်လိုက်ရင်တော့ (၁)နာမ်ခန္ဓာလေးပါးအချင်းချင်း ရယ်၊ (၂)မဟာဘုတ်ရုပ်ကြီးလေးပါးအချင်းချင်းရယ်၊ (၃)ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမ်ခန္ဓာနဲ့ ဟဒယဝတ္ထုတို့ အချင်းချင်းရယ် ဆိုပြီး သုံးမျိုးပြား ပါတယ်။ လောကမှာ ပြောဆိုနေကြတဲ့ ‘ကျွန်းကိုင်းမှီ၊ ကိုင်းကျွန်းမှီ’ ဆိုတာတို့၊ မိဖနဲ့သားသမီး၊ ဆရာနဲ့တပည့်၊ နိုင်ငံနဲ့ နိုင်ငံသားတို့စတဲ့

အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ကျေးဇူးပြုတတ်တဲ့ သဘောမျိုးတွေဟာလည်း အညမညပစ္စည်း သဘောမျိုးနဲ့အလားတူပါတယ်။

အဋ္ဌကထာဆရာတော်များကတော့ အညမညပစ္စည်းရဲ့ ကျေးဇူးပြုပုံဟာ ‘လွင်တီးခေါင်မှ သစ်သားသုံးချောင်းတို့ အရင်းကား အဖျားစုပြီး အချင်းချင်းအမှီပြုရပ်တည်နေပုံ နဲ့တူတယ်’ လို့ ဥပမာပေးပါတယ်။ တစ်ခုပေါ်တစ်ခု အမှီပြုရပ်တည်နေတာဖြစ်လို့ တစ်ခုမရှိရင် ကျန်နှစ်ခုတို့လည်း ထောင်လျက်ရပ်တည် မနေနိုင် တော့ဘဲ လဲကျမှာပါ။ အချင်းချင်းအပြန်အလှန်သဘောဖြစ်လို့ ကျေးဇူးပြုပုံဟာ လောက အမြင်အရ ကျဉ်းမြောင်းသလိုထင်ရပေမယ့် သိပ်သိပ်သည်းသည်း စုစုစည်းစည်းရှိတယ်လို့တော့ ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ သုံးချောင်းထောက်ဟာ လေးချောင်းထောက်လို တစ်ချောင်းက လွတ်နေတတ်တဲ့သဘောမျိုးမရှိဘဲ အမြဲတမ်း အညီအညွတ် ထောက်မိနေကြလို့ အခြေခိုင်တဲ့ ညီညွတ်မှုကို ဖော်ညွှန်းသဘောလဲ ဆောင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ အဋ္ဌကထာဆရာက အညမညပစ္စည်း ကို သုံးချောင်းထောက်နဲ့ ဥပမာပေးတယ်လို့ ထင်မိပါတယ်။

သဟဇာတပစ္စည်း

‘သဟဇာတ’ဆိုတာ အတူတူဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက် အဖြစ်ကျေးဇူး ပြုတာပါ။ အထက်မှာ ပြောခဲ့တဲ့အညမညပစ္စည်း ကျေးဇူးပြုပုံ ဟာလည်း အတူတူဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက်ချင်း အပြန်အလှန်ကျေးဇူးပြု တာပဲဖြစ်လို့ အညမညပစ္စည်းဖြစ်တိုင်းမှာ သဟဇာတပစ္စည်းလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဘာထူးသလဲဆိုတော့ အညမညပစ္စည်းက အပြန်အလှန် ကျေးဇူးခံ၊ ကျေးဇူးစားဆိုသလိုဖြစ်တဲ့ တရားချင်းသာ ကျေးဇူးပြုတယ်။ သဟဇာတကတော့ အတူတူဖြစ်ဖက်တရားမှတ်သမျှကို အပြန် အလှန်ကျေးဇူးတုံ့ရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည်ဖြစ်စေ ကျေးဇူးပြု ပေးပါတယ်။

ဥပမာ . . . ကုသိုလ်စိတ်တစ်ခုခု ဖြစ်လာတယ်ဆိုပါစို့၊ ကုသိုလ်စိတ်နဲ့အတူ ဆိုင်ရာယှဉ်ဖက် စေတသိက်တရားတွေလည်း ဖြစ်တူ၊ ပျက်တူ၊ အာရုံတူ၊ မှီရာတူ အနေနဲ့ စုပေါင်းဖြစ်ပါတယ်။ ခန္ဓာအရပြောမယ်ဆိုရင် နာမက္ခန္ဓာတရားလေးပါး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ ကုသိုလ် တရားစုတွေဟာ စိတ္တဇရုပ်တွေကိုလည်းဖြစ်စေနိုင်တဲ့

သတ္တိရှိတဲ့အတွက် ကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေလည်း အသစ် ဖြစ်လာပါတယ်။ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာလည်း အလားတူပါပဲ။ အကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေဖြစ်တာပါပဲ။ ဒီစိတ္တဇရုပ် တွေက အတူဖြစ်တဲ့ နာမ်တရားကိုတော့ အပြန်အလှန်အဖြစ် ကျေးဇူး မပြုပါဘူး။ ဒီလိုအပြန်အလှန် အပေးအယူမဖြစ်ပေမယ့် နာမ်တရား တွေကတော့ သဟဇာတ သတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးပါတယ်။

ဒီစိတ်စေတသိက်ဆိုတဲ့ နာမ်တရားတွေဟာ ‘နှလုံးသား’လို့ ခေါ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီပြီးဖြစ်ရတဲ့တရားတွေ ဖြစ်လေတော့ မှီပြီးဖြစ်တဲ့ နာမ်တရားက ကြည်လင်အေးမြခြင်း သဘောရှိတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေဖြစ်ခဲ့ရင် တည်မှီရာဖြစ်တဲ့ နှလုံးသားဟာလည်း ကြည်လင်အေးမြ ပါတယ်။ နှလုံးသားကြည်လင်အေးမြတဲ့အတွက် နှလုံးသားဗဟိုပြု တည်မှီလည်ပတ်နေတဲ့ နှလုံးသွေးများလည်း ကြည်လင်အေးမြတယ်။ နှလုံးသွေးများ ကြည်လင်အေးမြတော့ နှလုံးသွေးလည်ပတ်ပျံ့နှံ့ရာ တစ်ကိုယ်လုံးမှာရှိတဲ့ ရုပ်တွေလည်း ကြည်လင်အေးမြတဲ့ ရုပ်သစ်တွေ ဖြစ်ရပါတယ်။ အဲဒါစိတ္တဇရုပ်သစ် တွေဖြစ်တာပါပဲ။ တခြားနေရာတွေမှာ မသိသာလှပေမယ့် ‘မျက်နှာ’ မှာတော့ အတော်ကို သိသာထင်ရှားပါတယ်။ စိတ်ကောင်း စိတ်ကြည် လေးတွေဖြစ်နေချိန်မှာ မျက်နှာပြင်ရုပ်တွေဟာလည်း ရုပ်ကောင်း၊ ရုပ်ကြည်ရုပ်အေးလေးတွေ ဖြစ်ပေါ်တဲ့အတွက် ကိုယ်တိုင်လည်း အေးမြချမ်းသာတယ်။ မြင်ရသူတွေကိုလည်း အေးမြချမ်းသာ စေပါတယ်။ ‘ဓာတ်ကူးတယ်’ဆိုတာ ဒီသဘောပဲ ဖြစ်မယ်ထင် ပါတယ်။

အကုသိုလ်တရားတွေဖြစ်ချိန်မှာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ ဒေါသဖြစ်နေချိန်မှာ မျက်နှာကြီးတစ်ခုလုံး နီမြန်းပုပ်သိုး အရုပ်ဆိုးနေ တာကို တွေ့ကြရမှာပါ။ အဲဒါဟာ အကုသိုလ် ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်

တွေပါ။ ကိုယ်တိုင်ပူလောင်ဆင်းရဲရသလို မြင်ရသူတွေကိုလည်း ပူလောင် ဆင်းရဲစေတဲ့ရုပ်မျိုးပါ။

‘မြတ်စွာဘုရားရှင် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးကို သုံးသပ် ဆင်ခြင်တော်မူတဲ့အခါ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့ ကွန့်မြူး တယ်’ ဆိုတာ အားလုံးကြားဖူးကြမယ် ထင်ပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးကို ရရှိ တော်မူပြီးတဲ့အခါ လောကသုံးပါးမှာရှိတဲ့ ချေချွတ်ဟောကြားရမယ့် လူ့နတ်၊ဗြဟ္မာအားလုံးကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်လိုက်တော့ ဟောကြား ရမယ့်တရားက ပါးပါးလေးပဲရှိတယ်။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရဲ့ အစွမ်းက အဆမတန်အားကြီးနေတဲ့အတွက် ဉာဏ်တော်မကွန့်မြူး သာလောက်ဘဲ ဖြစ်နေတယ်။ ‘ဉာဏ်တော်မကွန့်မြူးသာဘူး’ ဆိုတာ အခုခေတ်လိုပြောရရင်တော့ ‘ဒီလောက်ဝေနေယျတွေ အကျွတ် တရားရဖို့လောက် ဟောရမှာလေးကတော့ ပျင်းတောင်ပျင်းသေး တယ်’ ဆိုတဲ့ သဘောမျိုး ဖြစ်နေတာပါ။

အဲဒီတော့ ဘုရားရှင်က ဝေနေယျတို့ရဲ့ စရိုက်ဝါသနာပါရမီ ဓာတ်ခံတွေနဲ့ အသိဉာဏ်ဓာတ်ခံတွေကို လုံးဝမငဲ့ကွက်ဘဲ ဉာဏ် တော်ကို အစွမ်းကုန်ဖြန့်ကျက်ပြီး ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူလိုက်တဲ့အခါ အဋ္ဌကထာဆရာတော်ပြောတဲ့ ဥပမာအတိုင်း ပြောရမယ်ဆိုရင် ‘ပင်လယ်ပျော်ငါးကြီးတွေဟာ မြစ် ချောင်း၊အင်းအိုင်ထဲရောက်နေတဲ့အခါ မလူးသာမလွန့်သာ ပျင်းရိ ပြီးငွေ့နေရာက အလွန်ကျယ်ဝန်းနက်ရှိုင်းတဲ့ သမုဒ္ဒရာကြီး ထဲရောက် တဲ့အခါမှာတော့ စိတ်ရှိတိုင်း ကျက်စားလူးလွန့်ကူးခပ်ခွင့်ရကြလို့ လှုပ်ရှားပျော်မြူးသွား သလိုပါပဲ’ တဲ့။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးဟာလည်း ပညာအရာမှာ ဧတဒဂ် ရတဲ့ အရှင်သာရိပုတ္တရာလို ဝေနေယျတို့ပင် မှန်းဆလို့ မမြင်မသိနိုင်

လောက်အောင် နက်နဲကျယ်ဝန်းလှတဲ့ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့အခါကျမှ ဉာဏ်တော်ဟာအစွမ်းကုန်လူးလွန် ကျက်စားခွင့်ရတဲ့အတွက် ဉာဏ်တော်ကွန်မြူးသွားသတဲ့။ ကွန်မြူး တယ်ဆိုတာ ဉာဏ်တော်အစွမ်းကုန်ပျော်ရွှင်ပြီး အစွမ်းကုန်ကြည်လင် သွားတယ်လို့ပဲ ဆိုရမှာပေါ့။

ဉာဏ်တော်က အစွမ်းကုန်ကြည်လင်ကွန်မြူးတဲ့အခါ ဉာဏ်တော်ရဲ့တည်မှီရာ ဟဒယနှလုံးအိမ်ဟာလည်း အစွမ်း ကုန် ကြည်လင်သွားတယ်။ နှလုံးအိမ်က ကြည်လင်တော့ နှလုံးအိမ်မှာ တည်မှီလည်ပတ်တဲ့ နှလုံးသွေးများဟာလည်း အစွမ်းကုန် ကြည်လင်သွားတယ်။ နှလုံးသွေးလည်ပတ် ပျံ့နှံ့ရာ တစ်ကိုယ်လုံးသာမက ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ဆက်စပ်နေတဲ့ ဆံတော်၊ မှတ်ဆိတ်တော် သွားတော်စသည်တို့ပါ အစွမ်းကုန် ကြည်လင် တောက်ပပြီး ညိုတဲ့နေရာက ညိုတဲ့ရောင်ခြည်တွေ၊ နီတဲ့နေရာ၊ ဖြူတဲ့နေရာ စသည်တို့ကလည်း ညိုတဲ့ရောင်ခြည်၊ နီတဲ့ရောင် ခြည်စတဲ့ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တွေ ကွန်မြူးထွက် ပေါ်လာကြတာပါ။ အဲဒါတွေအားလုံးဟာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် နဲ့ ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်တဲ့ စိတ်စေတသိက်တရားတွေကြောင့် ဖြစ် ရတဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေကနေ ထွက်ပေါ်တဲ့အရောင်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

နာမက္ခန္ဓာတရားတွေဟာ အချင်းချင်းလည်း ခန္ဓာတစ်ပါးက သုံးပါးကို၊ သုံးပါးက တစ်ပါးကို၊ နှစ်ပါးက နှစ်ပါးကို အပြန်အလှန် (အညမည)အနေနဲ့လည်းကျေးဇူးပြုတယ်။ အတူဖြစ်ဖက်(သဟဇာတ) အနေနဲ့လည်းကျေးဇူးပြုတယ်။ စိတ္တဇရုပ်တွေကိုကျတော့ အပြန် အလှန် သဘောမျိုးမရှိပေမယ့် အတူဖြစ်ဖက်အဖြစ် သဟဇာတသတ္တိ နဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးပါတယ် လောကအလိုပြောရရင်တော့ သဟဇာတက အညမညထက် သဘောထားကြီးတယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့။

မဟာဘုတ်တရားတွေလည်း အလားတူပါပဲ၊ အညမည ပစ္စည်းက မဟာဘုတ်လေးပါး အချင်းချင်းကိုပဲ အပြန်အလှန် ကျေးဇူး ပြုတယ်။ သဟဇာတပစ္စည်းကျတော့ အပြန်အလှန်မဟုတ်ပေမယ့် မိမိတို့ကိုမှီတွယ်ပြီးဖြစ်တဲ့ ဥပါဒါရုပ်တွေကိုလည်း ကျေးဇူးပြုပေးပါ တယ်။

အညမညပစ္စည်းက အချင်းချင်းအပြန်အလှန်အပေးအယူ အားကိုးအားထားပြုရတဲ့ သွေးရင်းသားရင်းဆွေမျိုးအချင်းချင်း ရိုင်းပင်းကူညီတာနဲ့ တူတယ်။ သဟဇာတပစ္စည်းက ဆွေမတော် မျိုးမ တော် မိတ်ရင်းဆွေရင်းမဟုတ်ပေမယ့် တစ်ရပ်တည်းနေ၊ တစ်ရေ တည်းသောက်များကိုလဲ အရေးရှိတဲ့အခါ ကိုယ်အသိနဲ့ကိုယ် ကူညီ ရိုင်းပင်းတာနဲ့တူတယ်လို့ ဥပမာပေးနိုင်မယ် လို့ထင်ပါတယ်။

လောကစကားမှာတော့ ‘အကြောင်းနဲ့အကျိုး’လို့ ပြော လိုက်ရင် အကြောင်းကအရင်ဖြစ်ပြီးတော့ အကျိုးကနောက်မှ ဖြစ်တယ်လို့ပဲ သိကြတာများတယ်။ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးကို လေ့လာကြည့်တော့မှ ‘အကြောင်းနဲ့အကျိုး’ ဆိုရာမှာ အကြောင်းက အရင် အကျိုးကနောက်မှ ဖြစ်တာရှိသလို၊ အကြောင်းနဲ့အကျိုး တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်တာလဲရှိတယ်။ အကျိုးကအရင်ဖြစ်နှင့်ပြီး အကြောင်း က နောက်မှ ဖြစ်ရတာလည်းရှိတယ်လို့ သိလာရတယ်။

အဲဒီသုံးမျိုးထဲမှာ သဟဇာတပစ္စည်းဆိုတာ ‘မီးတောက် ကြောင့် အလင်းရောင်ဖြစ်တယ်’ဆိုတဲ့ ကိစ္စမျိုးလို့ပဲ အကြောင်းနဲ့ အကျိုး တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ပြီး ကျေးဇူးပြုတဲ့ပစ္စည်းမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

နိဿယပစ္စည်း

“နိဿယ” ဆိုတာ မြန်မာလိုတော့ “မှီရာ” လို့ အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။

ဒီနိဿယပစ္စည်းမှာ (၁)တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက် မှီရာအဖြစ် ကျေးဇူးပြုတဲ့သဟဇာတနိဿယနဲ့ (၂) ကြိုတင်ဖြစ်ပေါ်ပြီး မှီရာအဖြစ်နဲ့ ကျေးဇူးပြုတဲ့ ပုရေဇာတနိဿယလို့ နှစ်မျိုးရှိနိုင်ပါတယ်။

ဒီနှစ်မျိုးထဲမှာ သဟဇာတနိဿယဆိုတာကတော့ အထက်မှာပြောခဲ့တဲ့ သဟဇာတပစ္စည်းကိုပဲ အတူတကွဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက်လဲဖြစ်၊ မှီရာလဲဖြစ်လို့ သဟဇာတနိဿယလို့ ခေါ်လိုက်တာပါ။

အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်တဲ့ဖြစ်ရပ်တစ်ခုတည်းမှာပဲ ကျေးဇူးပြုမှုရှုထောင့်အလိုက် ပစ္စယသတ္တိတွေ တစ်မျိုးမကဖြစ်လာတာကို သဘောပေါက်ရပါမယ်။ ‘ကုသိုလ်စိတ်ကလေးတစ်ခု ဖြစ်လိုက်တာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် သူနဲ့ယှဉ်ဘက် စေတသိက်တွေပါ အတူတကွဖြစ်ပေါ်ကြလို့ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးရယ်လို့ ဖြစ်လာပါတယ်။

အဲဒီနာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့ဟာ အတူတကွ တပြိုင်နက် ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက်အနေနဲ့ ကျေးဇူးပြုတဲ့ သတ္တိကို ထောက်ပြီး

သဟဇာတပစ္စယသတ္တိ (သဟဇာတပစ္စည်း)လို့ခေါ်ရသလို၊ အချင်း
 ချင်း အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုတဲ့ သဘောသတ္တိကိုထောက်ပြီး
 အညမညပစ္စယသတ္တိ (အညမညပစ္စည်း)လို့လည်းခေါ်ရတယ်။
 ဒီလိုအပြန်အလှန်ကျေးဇူးပြုခြင်းသည်ပင် အပြန်အလှန်မှီရာသတ္တိ
 သဘောနဲ့လည်း ကျေးဇူးပြုတဲ့အတွက် နိဿယပစ္စယသတ္တိ
 (နိဿယပစ္စည်း)လို့လည်းခေါ်နိုင်ပါတယ်။ အတူတကွဖြစ်ဖက်မှီရာ
 ဖြစ်တဲ့ နိဿယသတ္တိကိုပဲ သဟဇာတနိဿယပစ္စည်းလို့ ခေါ်ဆိုတာ
 ပါ။ သဟဇာတပစ္စည်းသည်ပင် သဟဇာတနိဿယ ဖြစ်တယ်လို့ဆိုလို
 ပါတယ်။

နိဿယပစ္စည်းမှာ သဟဇာတပစ္စည်းထက်ပိုလာတာ
 ကတော့ နံပါတ်(၂)ဖြစ်တဲ့ ပုရေဇာတပနိဿယပဲဖြစ်ပါတယ်။
 ပုရေ=အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်တရား မဖြစ်ပေါ်မှီရှေးက၊ ဇာတ = ဖြစ်ပေါ်
 တည်ရှိနေပြီး၊ နိဿယ = မှီရာအဖြစ်နဲ့၊ ပစ္စယ = ကျေးဇူးပြုတဲ့တရား’
 လို့ ခေါ်တာပေါ့။

သတ္တဝါဆိုတာ(အထူးသဖြင့် ဒီနေရာမှာတော့)လူဆိုတာ =
 ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ အပြင်ပိုင်းမှာ ‘မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်’ဆိုတဲ့ အပြင်ဆက်
 သွယ်ရေးယန္တရားငါးခုရယ်၊ အတွင်းမှာနှလုံးသားကို တည်မှီနေတဲ့
 ‘မန’လို့ခေါ်တဲ့ ဗဟိုရ်ယန္တရားကြီးတစ်ခုရယ်၊ အားလုံး ယန္တရား (၆)ခု
 (သို့မဟုတ်)စက်(၆)လုံးတို့ ပုံမှန်လည်ပတ် လှုပ်ရှား နေတာကို
 သက်ရှိသတ္တဝါ၊ သက်ရှိလူလို့ ခေါ်ဆိုသတ်မှတ်ရတာပါ။

အပြင်ဆက်သွယ်ရေး ယန္တရားငါးခုကို အာရုံတို့ရဲ့ဝင်ရာ
 တံခါးပေါက်သဖွယ်ဖြစ်လို့ ‘အပြင်ဒွါရငါးခု’လို့လည်း ခေါ်ရသလို၊
 အတွင်းက ‘မန’ယန္တရားကိုလည်း အတွေးအကြံတို့ ထွက်ပေါ်ရာတံခါး
 ပေါက်သဖွယ်ဖြစ်လို့ မနောဒွါရ=တွေးသိစိတ်တို့ ဝင်ရာတံခါးလို့လည်း
 ခေါ်ပါတယ်။ ဒွါရခြောက်ပါးဆိုတာ အဲဒါပါပဲ မြန်မာလိုတော့ တံခါး
 ခြောက်ပေါက်ပေါ့။

‘မျက်စိ’ဆိုတာ အဆင်းဝင်ရာတံခါး(စက္ခုဒွါရ)၊ ‘နား’ဆိုတာ အသံဝင်ရာတံခါး(သောတဒွါရ)၊ ‘နှာ’ဆိုတာ အနံ့ဝင်ရာတံခါး(ယာနဒွါရ)၊ ‘လျှာ’ဆိုတာ အရသာရဲ့ ဝင်ရာတံခါး(ဇိဝှာဒွါရ)၊ ‘ကိုယ်’ဆိုတာ အတွေ့အထိတို့ရဲ့ဝင်ရာတံခါး(ကာယဒွါရ)လို့ အရပ်သုံး ဝေါဟာရအရ အလွယ်တကူပြောဆိုသုံးစွဲနေကြပေမယ့် တကယ်တမ်း အဘိဓမ္မာသဘောအရ ဒဿနကျကျပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ အဆင်း သိစိတ်(စက္ခုဝိညာဏ်)၊ အသံသိစိတ်(သောတဝိညာဏ်) စသည်တို့ရဲ့ တည်မှီဖြစ်ပေါ်ရာလို့ပြောမှသာ အဓိပ္ပာယ်ပိုပြီး တိကျပါတယ်။

ပါဠိလို့ စက္ခု၊ သောတ၊ ယာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယလို့ခေါ်တဲ့ ဒီငါးမျိုး တို့ဟာ ဆိုင်ရာအဆင်းအသံစတဲ့ အာရုံရုပ်တွေ အရိပ်ထင်လောက် အောင် အထိကြည်လင်နူးညံ့လို့ အကြည်ဓာတ်(ပသာဒ) လို့လည်း ခေါ်တယ်။ အဆင်းအသိစိတ်စတဲ့ ဝိညာဏဓာတ်တို့ရဲ့ တည်မှီရာ ဖြစ်လို့ ဝတ္ထုရုပ်များလို့လည်း ခေါ်ပါသေးတယ်။ အတွင်းမှာရှိတဲ့ မနောဒွါရရဲ့ တည်မှီရာကတော့ နှလုံးသားလို့ခေါ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝတ္ထုရုပ်ခြောက်မျိုးကိုပဲ ဒွါရခြောက်ပါးလို့လည်း ခေါ်ကြတာပါ။

‘ငှက်မှာ ပျံရင်းသေ၊ လူမှာ ကြံရင်းသေ’ဆိုတဲ့အတိုင်း လူဆိုတာ အသက်ရှင်သန်နေသေးသမျှ တခြား ကာယကံ၊ဝစီကံတွေ အလုပ်မလုပ်နိုင်တော့ဘူးဆိုရင်တောင် မနောကံကတော့ နိုးကြား ချိန်ကနေ အိပ်ပျော်ချိန်အထိ တစ်ခါတစ်လေမှာ အိပ်မက်ထဲအထိ မပြတ်တွေး ကြံနေကြမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်ပါတယ်။

ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့အတွင်း ဟဒယကို တည်မှီဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ မနောကံတွေ အမြဲမပြတ် ‘တွေးကြံစဉ်းစားတယ်၊ စိတ်ကူးတီထွင် တယ်’ဆိုတာဟာလည်း အပြင်ကမြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိတွေ့ဆိုတဲ့ ရုပ်အာရုံအတွေ့အကြုံများကိုသာ အခြေခံရတာပါ။ လောကနယ်ပယ်

မှာ အလွန်ဆန်းကျယ်တဲ့ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ အနုပညာများဆိုတာ သည်ပင် ပြင်ပအာရုံ အတွေ့အကြုံများနဲ့ သီးခြားကင်းလွတ်ပြီး စိတ်ကူးကြံစည်ထားချက်များ မဟုတ်ကြပါဘူး။

ဥပမာ . . မြင်ဖူး၊ ကြားဖူးခဲ့တဲ့ သမင်ချို၊ ခြင်္သေ့ဦးခေါင်း၊ ဆင်စွယ်၊ ငှက်တောင်ပံ၊ ငါးအမြီးတို့ကို စုပေါင်းပြီး ‘ပဉ္စရူပ’ဆိုတဲ့ စိတ်ကူးရုပ်ပုံ ဖန်တီးကြသလိုမျိုးပေါ့။

ဒါကြောင့် သက်ရှိလူသားတစ်ယောက်ရဲ့ စိတ်ကူးစိတ်သန်းတွေ၊ တီထွင်ကြံဆမှုတွေ၊ ထိုးထွင်းသိမြင်မှုတွေ မှန်သမျှဟာပြင်ပအာရုံတွေကိုအာရုံပြုသိရှိထားတဲ့ မြင်သိစိတ်၊ ကြားသိစိတ်စတဲ့ အပြင်အာရုံသိစိတ်ငါးမျိုး (ပဉ္စဝိညာဏ်)ကိုသာ အခြေခံရတယ်။ အပြင် အာရုံသိစိတ်ငါးမျိုးတို့ဟာ သိမှုအားလုံးတို့ရဲ့ပင်ရင်းမူလပဓာနဖြစ်တယ်လို့ဆိုရင် မှားမယ်မဟုတ်ပါဘူး။

ဒီအာရုံအသိစိတ်ငါးမျိုးတို့ဟာလည်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာဝတ္ထုအကြည်ဓာတ်များကို တည်မှီပြီးတော့မှသာဖြစ်နိုင်ကြတာပါ။

မြင်သိစိတ်(စက္ခုဝိညာဉ်)က မျက်စိအကြည်ဓာတ်လို့ခေါ်တဲ့ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ ပြီးဖြစ်ရတယ်။ ကြားသိစိတ်စသည်တို့ကလည်း အလားတူပဲ၊ နားအကြည်ဓာတ်စသည်ကို မှီပြီးမှ ဖြစ်ခွင့်ရကြတာပါ။

ဒါကြောင့် . . . မျက်စိအကြည်ဓာတ်က မြင်သိစိတ်ကို . . . နားအကြည်ဓာတ်က ကြားသိစိတ်ကို . . . နှာခေါင်းအကြည်ဓာတ်က နံသိစိတ်ကို . . . လျှာအကြည်ဓာတ်က အရသာသိစိတ်ကို . . . ကိုယ်လုံးအကြည်ဓာတ်က အတွေ့အထိသိစိတ်ကို . . . နှလုံးအကြည်ဓာတ်က တွေးကြံစဉ်းစားသိမြင်စိတ်ကိုမှီရာ နိဿယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုတယ်လို့ဆိုရပါတယ်။

ဒီဝတ္ထုရုပ်အကြည်ဓာတ်တွေက ဆိုင်ရာသိစိတ်တွေကို ကျေးဇူးပြုရာမှာတော့ ပစ္စည်းလို့ခေါ်တဲ့ရုပ်ဝတ္ထု အကြောင်းတရား

များက သိစိတ်လို့ခေါ်တဲ့ အကျိုးပစ္စုပ္ပန်တရားများ မဖြစ်မှီကတည်းက အရင်ရှိနှင့်တာဖြစ်လို့ ‘ပုရေဇာတနိဿယ’လို့ခေါ်ပါတယ်။ ‘အကျိုးတရားမဖြစ်မှီ ရှေးကကြိုတင်ရှိနှင့်တဲ့မှီရာ ပစ္စည်းတရား’လို့ ဆိုလိုတာပေါ့။

အကျိုးတရားတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာမှုဆိုတာ ‘အကြောင်းပေါင်းစုံမှ’ ဆိုတဲ့အတိုင်း အကြောင်းတရားတစ်ခု တည်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တာ မဟုတ်ကြပါဘူး။ အကြောင်း တရားတွေ အတော်များများက စုပေါင်းကျေးဇူးပြုပေးမှ ဖြစ်ပေါ်လာ တာပါ။ ဒါကြောင့် ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းများကို လေ့လာတဲ့အခါမှာလဲ၊ အကျိုးတရားတစ်ခုမှာ အကြောင်းပစ္စည်းကတစ်ခု နှစ်ခုမက ရှိနေတတ်ကြတယ်ဆိုတာ အထက်မှာပြောခဲ့ပါတယ်။

အကြောင်းတရား တစ်ခုချင်းစီမှာလည်း သူ့ရဲ့လုပ်ဆောင်တဲ့ သတ္တိအလိုက် ပစ္စည်းအမည်တစ်ခုမက ရရှိတယ်ဆိုတာလည်း အထက်မှာပြောခဲ့ပါပြီ။ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့ အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုကြတာဟာ အတူဖြစ်ဖက် သဟဇာတသတ္တိလည်းဖြစ်တယ်။ အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုတဲ့ အညမညသတ္တိလည်းဖြစ်တယ် မှီရာ နိဿယ (သဟဇာတနိဿယ)သတ္တိလည်း ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းပါ။

အခု ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းဖြစ်တဲ့ ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးတို့မှာလည်း အပြင်အာရုံယူဝတ္ထုရုပ်များဖြစ်ကြတဲ့ စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထု၊ ယာနဝတ္ထု၊ ဇိဝှိဝတ္ထု၊ ကာယဝတ္ထု(‘ပဉ္စပသာဒဝတ္ထု အကြည်ဓာတ်ဝတ္ထုငါးပါး’လို့လည်း ခေါ်သေးတယ်)တို့ဟာလည်း မှီရာဖြစ်တဲ့ သတ္တိနဲ့ကျေးဇူးပြုပေးတာကိုထောက်ဆပြီး ‘ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း’လို့ ခေါ်ဆိုရသလို သက်ဆိုင်ရာ သိမှုနယ်ပယ်ကို အစိုးရတဲ့အတွက် (မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပေါ်မှုအတွက် မျက်စိ အကြည်ဓာတ်က မရှိမဖြစ်အရေးပါလို့ အစိုးရတယ်လို့ခေါ်ရတာပါ။

ကြားသိစိတ်စသည်နှင့် နားအကြည် ဓာတ်စသည်တို့လည်း အလားတူပါပဲ) အဲဒီလို အစိုးရတဲ့အတွက် ဒီဝတ္ထုရုပ်ငါးမျိုးတို့ကို ကုန္ဒိယပစ္စည်းလို့လည်း ခေါ်ပါသေးတယ်။ ကုန္ဒိယပစ္စည်း ရောက်တော့ နည်းနည်း ပိုသိလာပါလိမ့်မယ်။

ဒီမှာ သဘောပေါက်စရာတစ်ခု ကတော့- နိဿယ ပစ္စည်းမှာ အခုပြောခဲ့တဲ့ ‘ပုရေဇာတနိဿယ’ပစ္စည်းကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် ပစ္စည်းတရားက ဝတ္ထုရုပ်တရားတွေဖြစ်ပြီး အကျိုးဖြစ်တဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေက ဝိညာဏဓာတ်လို့ခေါ်တဲ့ နာမ်တရားတွေဖြစ်နေတာကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ ပြီးတော့ ပစ္စည်းဖြစ်တဲ့ရုပ်ဝတ္ထုတွေဟာ အရင်က ကြိုတင်ရှိနှင့်တဲ့တရားတွေဖြစ်လို့ အကျိုးတရားများနဲ့ အတူတကွ ဖြစ်ဖက်လည်း မဟုတ်ကြပါဘူး။ ဒီဝတ္ထုရုပ်တရားတွေဟာ (ဘဝတစ်ခုရဲ့အစဆုံးဖြစ်ခိုက် ပဋိသန္ဓေတစ်ခဏ ကလေးကလွဲလို့) အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် တရားတွေနဲ့ အပြန်အလှန်အချင်းချင်းသဘောမျိုးလည်း မရှိကြပါဘူး။ ဒါပေမယ့် အကျိုးနာမ်တရားတွေကို မှီရာသတ္တိ သဘောနဲ့ကျေးဇူး ပြုပေးနေတာဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အညမညရယ်၊ သဟဇာတရယ်၊ နိဿယရယ်၊ ဒီပစ္စည်းသုံးမျိုးတို့ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မယ်ဆိုရင် . . . .

အညမညပစ္စည်းက မိသားစုအချင်းချင်း အပြန်အလှန် ကူညီရိုင်းပင်းပြီး ကျေးဇူးပြုနေတာနဲ့ အလားတူတယ်။ သဟဇာတပစ္စည်းက သွေးသားမတော်စပ်ပေမယ့် တစ်မြေတည်းနေ တစ်ရေတည်းသောက်ဆိုသလို အတူတကွဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက် များအနေနဲ့ ကူညီရိုင်းပင်း ကျေးဇူးပြုနဲ့ အလားတူတယ်။ နိဿယပစ္စည်းကတော့ အမျိုးအနွယ်အရပ်ဒေသစသည် မတူကွဲပြားပေမယ့် လူသားချင်း စာနာစိတ်နဲ့ ရိုင်းပင်းကူညီကြတဲ့ သဘောနဲ့ အလားတူတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ အခုခေတ်စကားနဲ့ပြောရရင်တော့ နိဿယပစ္စည်းက “ဂလိုဘယ်ဆန်တယ်” လို့ဆိုရမှာပေါ့။

လောကအလိုကြည့်မယ်ဆိုရင် အညမညပစ္စည်းက အမြင် နည်းနည်းကျဉ်းလွန်းတယ်။ သဟဇာတပစ္စည်းက အညမည ပစ္စည်း ထက် ပိုပြီးအမြင်ကျယ်တယ်။ နိဿယပစ္စည်းကတော့ သဘောထား အကြီးဆုံး စိတ်ထားအမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်တယ်လို့ဆိုမယ်ဆိုရင် ဆိုနိုင်လောက်တာပေါ့။

ဒါကြောင့်လည်း မစိုးရိမ်ဆရာတော်ကြီးကတော့ “အညမည ပစ္စည်းလို မကျင့်သုံးကြနဲ့၊ သဟဇာတပစ္စည်းလို ကျင့်သုံး ကြ” လို့ မိန့်ကြားတာဖြစ်မှာပါ။ ဖြစ်နိုင်ရင်တော့ “နိဿယပစ္စည်း လို သဘောထားကြီးကြီးနဲ့ လောကအကျိုးကို သယ်ပိုးကြ” လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အညမညပစ္စည်းက ကိုယ်ကျိုးအဓိကထားတဲ့ အတ္တတ္ထစရိယ သဘောမျိုးဆန်တယ်။ သဟဇာတပစ္စည်းက ကိုယ့်ဆွေမျိုး၊ ကိုယ့် ဝန်းကျင်၊ ကိုယ့်ဒေသ၊ ကိုယ့်လူမျိုးစတဲ့ ကန့်သတ်ရှိ ပရဟိတဖြစ်တဲ့ ဉာတတ္ထစရိယသဘောမျိုးဆန်တယ်။ နိဿယပစ္စည်းကတော့ ဒေသစွဲ၊ လူမျိုးစွဲစတဲ့ ကန့်သတ်မှုမပါဘဲ လောကအားလုံး အကျိုးကိုအဓိကထားတဲ့ လောကတ္ထစရိယသဘောမျိုးဆန်တယ် လို့လည်း ပြောမယ် ဆိုပြောလို့ရတာပေါ့။

အမှန်ကတော့ ပရမတ္ထသဘာဝတို့ရဲ့ အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှုဆိုတာ လူပုဂ္ဂိုလ်တို့လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သလို ကြောင့်ကျ စိုက်မှု (ပုဂ္ဂလဗျာပါရ)ရယ်လို့တော့ မရှိပါဘူး။ သူ့သဘောသူ့ဆောင်ပြီး သူ့ကိစ္စသူ့ ဓမ္မသတ္တိသက်သက်နဲ့ ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ် ဖြစ်ပေါ် နေတာပါ။ ပရမတ္ထသဘာဝစစ်စစ်ကလေးချည်းဆိုတာ သိလို့ရသော် လည်း ပြောပြဖို့ခက်ခဲတဲ့အတွက် ဥပမာတွေ တင်စား ချက်တွေနဲ့ ပုံဆောင်ပြရတဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။

ဒီပစ္စည်းသုံးမျိုးနဲ့ပတ်သက်လို့တော့ ဒီလောက်ဆိုတော် သင့်ပါပြီ။

ဥပနိဿယပစ္စည်း

ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး သို့မဟုတ် ပဋ္ဌာန်း(၂၄) ပစ္စည်းတို့နဲ့ ပတ်သက်ပြီး လူတိုင်းသိသင့်တဲ့ အခြေခံကလေးတွေကို လူတိုင်းနားလည်လောက်တဲ့ အသုံးအနှုန်းစကားလုံးသုံးပြီး လူတိုင်းနဲ့ နီးစပ် လောက်တဲ့သာဓကကလေးတွေနဲ့ ရေးတဲ့စာဖြစ်လို့ ဒီကြောင်းအရာ များကို ‘လူ့ ပဋ္ဌာန်း’ လို့ ခေါင်းစဉ်ပေးခဲ့ပါတယ်။

ဒီလိုပေးရတာလဲ မိမိက တမင် ‘ထွင်’ လိုက်တာတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကို လူတိုင်းနားလည်သင့်သလောက် စတင်ဟောကြားပေးတော်မူခဲ့တဲ့ မိုးညှင်းဆရာတော် ဘုရားကြီးရဲ့ ဟောစဉ်များထဲမှာ . .

သူ့သူ့ငါငါက မြင်သမျှ ကြားသမျှတွေကို ‘ ငါမြင်တယ်၊ ငါကြားတယ်’လို့ သုံးနေကြတာတွေက အကြောင်းအကျိုး အစစ်အမှန်တွေ ကွယ်ပျောက်နေတဲ့အတွက် အဲဒါက ‘ငါပဋ္ဌာန်း’ တွေ။

စာသင်တိုက်ကြီးတွေမှာ သံဃာတော်အရှင်မြတ်တွေ ရွတ်ဖတ်သင်ကြားနေကြတဲ့ ‘ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော’ စတဲ့ ပါဠိတော်ကြီးတွေကတော့ ‘စာပဋ္ဌာန်း’ တွေပေါ့။

အခု တို့ဟောမဲ့ပဋ္ဌာန်းကတော့ အဘိဓမ္မာအကြောင်း အကျိုးနဲ့ရော ကျမ်းဂန်တွေနဲ့ရောလဲ လွတ်မသွားရအောင် ရပ်သူရွာသားတိုင်းလဲ နားလည်ရအောင်ဟောတာဖြစ်လို့ ‘ရွာပဋ္ဌာန်း’ ပေါ့လို့ ဟောကြားခဲ့တာကို တွေ့ရပါတယ်။

ဆရာတော်ကြီးကတော့ ကျေးလက်မှာပဲ သီတင်းသုံး တာဆိုတော့ ရပ်သူရွာသားကို အဓိကထားပြီး ‘ရွာပဋ္ဌာန်း’လို့ အမည် ပေးခဲ့တာ၊ အခုမိမိတို့ခေတ်မှာတော့ အဘိဓမ္မာတရားတွေ ဟာ ရပ်သူရွာသားများသာမကတော့ဘူး မြို့ပြတွေမှာအထိ အတော်ကို တွင်ကျယ် လာပြီဖြစ်နေလို့ ရပ်ရွာမြို့ပြအားလုံးမှာရှိကြတဲ့ လူအားလုံး အတွက်ရည်ရွယ်ပြီး ‘လူပဋ္ဌာန်း’လို့ အမည်ပေးခဲ့တာပါ။ အခုတော့ တချို့က အဲဒီ ‘လူပဋ္ဌာန်း’ဆိုတာကိုပဲ ဘုရားရှင်ပဋ္ဌာန်းမဟုတ်တဲ့ တခြားပဋ္ဌာန်းတစ်မျိုးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပေါက်သလိုလိုထင်ပြီး တယ် ဘဝင်ကျပုံမရ ကြဘူး၊ ဒါနဲ့ . . . ရိုးရိုးလေးပဲ ‘ လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်း’ လို့ ခေါင်းစီး ပြောင်းပေးလိုက်ရပါတယ်။

အခုဆိုရင် ဥပနိဿယပစ္စည်းအကြောင်းရောက်လာပါပြီ။ ‘ဥပနိဿယ’ ဆိုတာ မြန်မာလိုတော့ ‘အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း’ လို့ တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုရမှာပါ။ ‘အားကြီးသော အကြောင်း’ ဆိုတာ အကျိုးတရားတွေ မလွဲမသွေဖြစ်ပေါ်လာလောက်အောင်အထိ ကြီးမားတဲ့ အစွမ်းသတ္တိရှိတဲ့ အကြောင်းတရားလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ပဋ္ဌာန်း(၂၄)ပစ္စည်းထဲမှာတော့ ဒီ‘ဥပနိဿယပစ္စည်း’ဟာ အတော်ကို အရာကျယ်ဝန်းတဲ့အတွက် ‘မဟာပစ္စယ’လို့ အဋ္ဌကထာ များက ဖွင့်ပြပါတယ်။ ‘ဧရာမ အကြောင်းတရားကြီး’လို့ ဆိုလိုတာ ပေါ့။ ဘယ်လောက်ထိ အရာကျယ်သလဲဆိုရင်တော့ (၂၄) ပစ္စည်းထဲ က ကျန်တဲ့ ပစ္စည်းတရားတွေနဲ့ အကြောင်းအကျိုးဆက်လို့ မရနိုင်တဲ့ ကိစ္စတွေ၊ ဖြစ်ရပ်တွေ မှန်သမျှဟာ ‘ဥပနိဿယ’ပစ္စည်းရဲ့ အကျိုး

တရားတွေ ဖြစ်တယ်လို့ဆိုလိုက်ရင် မှားကိုမမှားနိုင်ပါဘူး၊ မိမိတို့ စာသင်သားဘဝမှာ စာမေးပွဲတွေဖြေစဉ်ကဆိုရင် ပဋ္ဌာန်း နည်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ မေးသမျှပုစ္ဆာတွေကို တခြားပစ္စည်း စဉ်းစားလို့မရရင် ‘ဥပနိဿယ’ ပစ္စည်းဆိုပြီး လုံးတုတ်လိုက်တာ မှန်နေတာပဲ။

‘ဥပနိဿယ’ဆိုတဲ့ အသံကိုကြားလိုက်ရတဲ့အခါ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တော်တော်များများကြားဖူးနားဝရှိနေတဲ့ ‘သပ္ပုရိသုပနိဿယ’ ဆိုတဲ့ စကားလေးကိုလဲ သတိရကောင်းရကြမလားပဲ။ သမ္ပတ္တိစက် လေးပါးထဲမှာ ပါတာလေ၊ ဟုတ်ပါတယ်။ သပ္ပုရိသုပနိဿယ’ဆိုတာ ‘သပ္ပုရိသ’နဲ့ ‘ဥပနိဿ’ကို တွဲစပ်ထားတဲ့ပုဒ်ပါ။ အမှန်ကတော့ ‘သပ္ပုရိသုပနိဿယ’ သာမကပါဘူး သမ္ပတ္တိစက်လေးပါးလုံးဟာ ဥပနိဿယပစ္စည်း တွေချည်းပါပဲ။ (လယ်တီ- ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်း ပေါင်းချုပ် -ဒု ၄၄၃)

သမ္ပတ္တိစက်လေးပါးဆိုတာကိုလဲ ပြန်ပြီး နှလုံးသွင်းနိုင် အောင် နည်းနည်းထည့်ပြောပါဦးမယ်။ သိပ်ပြီး ခက်ခက်ခဲခဲကြီး မှတ်စရာတော့ မဟုတ်လှပါဘူး။ မင်္ဂလာသုတ်မှာပါတဲ့ ‘ပတိရူပဒေသ ဝါသ’စတဲ့ မင်္ဂလာသုံးပါးတည်းကို သပ္ပုရိသုပနိဿယ ဆိုတာ တစ်ပါးထည့်လိုက်ရုံပါပဲ။ အစဉ်အတိုင်းရေတွက်ရင်တော့ . .

(၁) ပုဗ္ဗေကတ ပုညတာ = ကြိုတင်ပြုဖူးသောကောင်းမှုရှိခြင်း။

(၂) ပတိရူပဒေသဝါသ = သင့်လျော်တဲ့ အရပ်ဒေသမှာနေရခြင်း။

(၃) သပ္ပုရိသုပနိဿယ = သူတော်ကောင်းအမှီအခိုရရှိခြင်း။

(၄) အတ္တသမ္မာပဏိဓိ = မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက် တည်နိုင်ခြင်းဆိုတဲ့ လေးပါးပါပဲ။

ရှေးကပြုဖူးတဲ့ကံတွေ အားကြီးခြင်းဟာလဲ ဥပနိဿယ ပစ္စည်းပါပဲ။ နတ်ပြည်မှာနတ်တွေဟာ ဘာမှအလုပ်အကိုင်မလုပ်ရဘဲ

နေစရာ ဘုံဗိမာန်တွေလဲ အသင့်၊ စားစရာဝတ်စရာတွေဆိုလဲ ပဒေသာပင်တွေပေါက်လို့ အသင့်ယူပြီးသုံးရုံပဲ ဆိုတာမျိုးတွေ၊ (ကံဟောင်းစား လူပျင်းကြိုက်အကျိုးတွေပေါ့လေ၊ ဒါကြောင့်လဲ လူပြည်မှာသာ လူစွမ်းကောင်းအာဇာနည်ဆိုတာရှိပြီး နတ်ပြည်မှာ နတ်စွမ်းကောင်းအာ ဇာနည်ရယ်လို့ မရှိတာဖြစ်မှာပေါ့) ငရဲဘုံသားတွေမှာ ချမ်းသာသူခဆိုတာ ကြားခွင့်တောင်မရနိုင်လောက်အောင် ဘက်စုံဆင်းရဲမှုတွေ ခံစားနေရတာတို့ ဆိုတာတွေဟာ ရှေးကံဟောင်းက ဥပနိဿယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ အကျိုးတွေပဲပေါ့။ ဒါကို ကမ္မုပနိဿယ (ကမ္မ+ဥပနိဿယ)လို့ ခေါ်ပါတယ်။

နေရာကောင်းတဲ့အတွက် အလုပ်အကိုင် အစစ အဆင်ပြေနေတယ်ဆိုတွေဟာလဲ ဥပနိဿယပစ္စည်းတွေပါပဲ။ နေရာကောင်းဆိုလို့ ကိုလိုနီခေတ်က မြန်မာပြည်မှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်သွားဖူးတဲ့ အင်္ဂလိပ်အရာရှိတစ်ဦးက မြန်မာပြည်နဲ့ မြန်မာလူမျိုးတို့အပေါ် ‘ချီးမွမ်းကန်ကျောက်’ လုပ်ထားတဲ့ မှတ်တမ်းတစ်ခုအကြောင်းလဲ ကြားရဖူးတယ်။ သူ့မှတ်ချက်က ကျေးဇူးတင်ချင်စရာလို့ ဆိုရမလား၊ ဆဲချင်စရာလို့ ဆိုရမလားတော့မသိဘူး။ သူ့မှတ်ချက်ပြုပုံကတော့-

‘မြန်မာပြည်ရဲ့ မြေဆီဩဇာဟာ ဘယ်လောက်ကောင်းသလဲဆိုရင် မြန်မာတောင်သူလယ်သမားတွေဟာ ခေတ်မီစက်ယန္တရားဆိုတာ လုံးဝမပါဘဲ မိရိုးဖလာသစ်တုံးကို တုတ်ပြားလေးတွေ တပ်ထားတဲ့ ထွန်တုံးဆိုတာကို နွားနဲ့ရုန်းခိုင်းပြီး ဟိုခြစ်ဒီဆွဲလုပ်တဲ့ စိုက်ပျိုးရေးနဲ့ပဲ စားနိုင်သောက်နိုင်ဖြစ်နေကြတာ၊ ယားတတ်တဲ့ လူကိုလက်နဲ့ အသာအယာကလိထိုးလိုက်ရုံနဲ့ ရယ်မောလာသလိုပဲ။ မြန်မာမြေကြီးကလဲ အဲသလို တုတ်ချောင်းကလေးတွေနဲ့ထိုးခြစ်စိုက်ပျိုးလိုက်တာနဲ့ပဲ အသီးအပွင့်တွေကို တခစ်ခစ်ရယ်မောပြီး ဖောဖောသီသီ သီးပွင့်ပေးနေတော့တာ။’

သူတို့မြေနဲ့ သူတို့တတွေ လုပ်ကိုင်စားသောက်နေပုံကို ကြည့်ပြီး သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကျောင်းတွေက ဆွမ်းတော် တင်တဲ့ ပလ္လင်နားမှာ နေထိုင်စားသောက်နေတဲ့ ခွေးကြီးတွေကို သတိရစရာပဲ။ အဲဒီခွေးကြီးတွေဟာ တခြားခွေးတွေလို ပင်ပင် ပန်းပန်း တောလိုက် ပြေးလွှား ဘာမှကြိုးစားစရာမလိုဘူး။ ဘုရား ကျောင်းနား တခြားတိရစ္ဆာန်ကပ်လာတဲ့အခါ ချောက်သလိုလှန့်သလို ဟောင်သံကလေး ပေးလိုက်၊ ပြီးရင် ဇိမ်နဲ့ပြန်မှိန်းနေလိုက်၊ စားချိန် တန်တော့ ဆွမ်းတော်ကျ အကောင်းစားတွေစားလိုက်နဲ့ ဇိမ်ကိုကျလို့။

အဲဒီလိုပဲ မြန်မာပြည်စိုက်ပျိုးရေးသမားတွေဟာလဲ တခြား နိုင်ငံသားတွေလို အပင်ပန်းခံကြိုးစားစရာမလိုဘဲနဲ့ကို စားဝတ်နေ ရေးက ပြေလည်နေတာ'တဲ့။

သူပေးတဲ့ ဥပမာကြီးက ကြမ်းလွန်း ရိုင်းလွန်းသလို လိုဖြစ် နေတော့ သူ့စာကချီးမွမ်းတာလား၊ ကန်ကျောက်တာလား ဆိုတာ ခွဲခြားရ ခက်နေတဲ့အတွက် မိတ်ဆွေလား ရန်သူလားဆိုတာလဲ ခွဲခြား ရခက်ကောင်း ခက်နေမှာပေါ့။ 'ဟုတ်တာဆို နာလိုခံခက်' ဆိုတာ မျိုးကြီးများ ဖြစ်နေကြမလားပဲ။

ဒါပေမယ့် 'ချွတ်ယွင်းချက်များကို ထောက်ပြသူဟာ မြောက် ချသူထက် မိတ်ဆွေကောင်းပီသတယ်'ဆိုတဲ့ ခံယူချက် မြင့်မြတ် သူတို့အနေနဲ့ကြည့်မယ်ဆိုရင် 'မြန်မာမြေဟာ ပထမတန်းစား ပတိ ရူပဒေသကြီးဖြစ်လို့ စီမံခန့်ခွဲမှုတွေ၊ အသိပညာ နည်းပညာနဲ့ ဇွဲလုံ့လ တွေသာ ကမ္ဘာ့အဆင့်မှီအောင် ကြိုးစားလိုက်မယ်ဆိုရင် မြန်မာဟာ ကမ္ဘာကိုလွှမ်းမိုးနိုင်လောက်တယ်' လို့ ထောက်ပြလိုက်သလို ဖြစ်တဲ့ အတွက် အပျင်းကြီးအလွယ်လိုက်ရင်း အသိဉာဏ်ငိုက်မျဉ်း နေသူ များကို လှုပ်နှိုးပြီးလိုအပ်ချက်တွေကို မီးမောင်းထိုးပြ လိုက်တာ ဖြစ် တာမို့ မိတ်ဆွေကောင်းတစ်ယောက်လို့ မှတ်ချက်ချနိုင်လိမ့်မယ် ထင်

ပါတယ်။ ဒါကတော့ ကောင်းမှု၊ဆိုးမှု၊ ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးပြစ် တွေမှာ နေရာတစ်ခုရဲ့ အားကြီးတဲ့အကြောင်းတရားဖြစ်ပုံ ဒေသုပနိဿယ (ဒေသ+ဥပနိဿယ)ပါ။

သပ္ပူရိသုပနိဿယ ဆိုတာကတော့ သမ္ပတ္တိစက် လေးမျိုး ထဲမှာ အရေးအကြီးဆုံးလို့ဆိုရင် မှားမယ်မထင်ပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲ ဆိုတော့ သံယုတ္တနိကာယ်၊ ကလျာဏမိတ္တသုတ်မှာ အရှင်အာနန္ဒက မြတ်စွာဘုရားကို ‘လောကမှာ . . . အမျိုးကောင်း သားသမီးတွေ ကောင်းကျိုးချမ်းသာအဖြာဖြာနဲ့ ပြည့်စုံဖို့အရေးမှာ မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်း (အပေါင်းအသင်း ဆရာသမား) တို့ဟာ ထက်ဝက် (၅၀ ရာနှုန်း) လောက်အရေးကြီးတယ်လို့ ထင်ပါတယ်ဘုရား’ ဆိုပြီး လျှောက်ထားတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က . . .

‘အာနန္ဒာ . . . ဒီလိုမပြောနဲ့ . . . အာနန္ဒာ . . . ဒီလို မပြောနဲ့’လို့ နှစ်ခွန်းဆင့် တားမြစ်ပြီးတော့မှ ‘လောကမှာ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာနဲ့ ပြည့်စုံဖို့အတွက် ကလျာဏမိတ္တဟာ ရာနှုန်းပြည့် အရေးပါတယ်။

အခု သင်တို့တတွေဟာ အတိတ်ကဖြည့်ဆည်းခဲ့တဲ့ ပါရမီ တွေ ဘယ်လောက်ပဲပြည့်နေနေ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားဆိုတဲ့ အမှီ ကောင်း ကိုမရတဲ့အတွက် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်းတရားကို မနာယူ မသိရှိ ရလျှင် ဘယ်သူမဂ်ဖိုလ်ကိုရနိုင်မလဲ။

ပါရမီအလျှောက် မဂ်ဖိုလ်အဆင့်ဆင့်ရောက်ရှိကြတဲ့ သာဝကတွေမှန်သမျှ ငါဘုရားတည်းဟူသော ကလျာဏမိတ္တ အမှီ ကောင်းကို ရရှိလို့သာ ဖြစ်ကြတာချည်းမဟုတ်လား။

ငါဘုရားတည်းဟူသော ကလျာဏမိတ္တအမှီကောင်းကြောင့် မွေး၊အို၊နာ၊သေ စက်ရဟတ်ကြီးထဲမှာ တဝဲလည်လည် လှည့်လည် ခံစားနေတဲ့ ဝေနေယျအများအပြား မွေး၊အို၊နာ၊သေဆိုတဲ့ ဘေးဆိုး

ကြီးက လွတ်ခွင့်ရသွားကြတယ်မို့လား၊ ဒါကြောင့် ကလျာဏမိတ္တ ဆိုတာ ကောင်းကျိုးချမ်းသာအတွက် ရာနှုန်းပြည့်အရေးပါတယ်လို့ မှတ်ရမယ် အာနန္ဒာ'ဆိုပြီး အကျယ်တဝင့် ရှင်းပြထားပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ ကလျာဏမိတ္တနဲ့ သပ္ပရိသဆိုတာ အတူတူပါပဲ၊ ကောင်းမှု မကောင်းမှုနဲ့၊ ကောင်းကျိုး ဆိုးပြစ်တို့ကို စိစစ်ခဲ့ခြား ဆုံးမလမ်းညွှန်နိုင်စွမ်းရှိကြတဲ့ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်း ဆရာသမားကောင်းအားလုံးကို ခေါ်တာချည်းပါပဲ။

ဒီသမ္ပတ္တိစက်နေရာမှာတော့ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ပြည့်စုံမှု အတွက် ဟောတဲ့နေရာဖြစ်လို့သာ 'သပ္ပရိသ'လို့ ပြောရတာပါ။ ပဋ္ဌာန်း ဥပနိဿယပစ္စည်းအတွက် ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ အပေါင်း အဖော်မှန်သမျှ သပ္ပရိသပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဒုပုရိသပဲဖြစ်ဖြစ်၊ လူကောင်း ဖြစ်ဖြစ်၊ လူဆိုးဖြစ်ဖြစ် သြဇာသက်ရောက်အောင် လွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ အပေါင်းအဖော်မှန်သမျှ ပုဂ္ဂလဥပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်တာချည်းပါပဲ။

အထင်ရှားဆုံးသာဓကတစ်ခုကတော့ လူသိများလှတဲ့ ကျေး သားညီနောင်ဇာတ်ပါပဲ၊ လေတိုက်လို့ အသိုက်ထဲကနေ လွင့်စင်သွားရာ က ရသေ့တို့ရဲ့ကျောင်းသင်္ခန်း ရောက်သွားတဲ့ ကျေးသားငယ်က ရသေ့ တို့ရဲ့ ဆုံးမသွန်သင်မှု မှီဝဲခွင့်ရပြီး သူတော်ကောင်း ဖြစ်သွားတယ်။

ခိုးသူတို့နေရာရောက်ပြီး ခိုးသူတို့ရဲ့ စောင့်ရှောက်သွန်သင်မှု ကို မှီဝဲခွင့်ရသွားတဲ့ ကျေးသားငယ်က သူယုတ်မာ ဖြစ်သွားတယ်ဆိုတဲ့ နေရာမှာ ရသေ့တို့ဟာလဲ သူတော်ကောင်းဖြစ်ခြင်းရဲ့ အကြောင်း ဥပနိဿယပစ္စည်းဖြစ်သလို ခိုးသူများဟာလဲ သူယုတ်မာဖြစ်ခြင်းရဲ့ ဥပနိဿယပစ္စည်းများပဲ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကိုတော့ ပုဂ္ဂလဥပနိဿယပေါ့။

နောက် သမ္ပတ္တိစက်တစ်ခုကတော့ အတ္တသမ္မာပဏိဓိတဲ့ ဒီနေရာမှာ အတ္တသဒ္ဓါက 'စိတ်'ကိုလဲ ဟောတယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး ကိုလဲ ဟောပါတယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးမှာလဲ စိတ်ကပဲ ကံအားလုံး

ကို ဦးဆောင်တာဖြစ်လို့ 'အတ္တ' အရ 'စိတ်'ကို ယူလိုက်ရင် ပြည့်စုံပါတယ်။ မိမိရဲ့ အဲဒီ 'စိတ်' ကလေးကို ကောင်းအောင်ထားတာကို အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ခေါ်ပါတယ်။

ကောင်းအောင်ထားတယ်ဆိုတာ ဓမ္မရေးရာမှာ သဒ္ဓါ၊ သီလ စတဲ့ သူတော်ကောင်းတရားတွေ မရှိသေးရင် ရှိလာအောင်၊ လောက ရေးမှာလဲ စားဝတ်နေရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးစတဲ့ လိုအပ်တဲ့ အရာတွေ မပြည့်စုံသေးရင် ပြည့်စုံအောင် ပျင်းရိဆုတ်နစ်ခြင်း မဖြစ်စေဘဲ ကြိုးစားအားထုတ်ပြုပြင်ပေးရတာဖြစ်လို့ 'မိမိစိတ် (ကိုယ်)ကို ကောင်းစွာ တည်ဆောက်တယ်' လို့လဲ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဒီအတ္တသမ္မာပဏိဓိဆိုတဲ့ သမ္မတ္တိစက်ဟာ လောကီ လောကုတ္တရာကောင်းကျိုးချမ်းသာ အဖြာဖြာတို့နဲ့ ပြည့်စုံရေးမှာ တော့ အလွန်ကို အရေးပါတဲ့တရားပါ။ အတိတ်ကံ မကောင်းလို့ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်နေတဲ့ နာဠာဂိရိဆင်ကြီးတို့ ပလလဲ ဆင်ကြီးတို့၊ ဖားနတ်သား ဖြစ်သွားတဲ့ ဖားကလေးတို့ သုဂတိဘုံ ရောက်ခွင့်ရသွား ကြတယ်ဆိုတာတွေကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် ရှေးဘဝ ကုသိုလ်ကံမရှိသူ များပင် အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ရှိလာရင် ပစ္စုပ္ပန်မှာကော သံသရာ အတွက်ပါ တိုးတက်ချမ်းသာ ကောင်းမွန်သွားစေနိုင်တယ် ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ ဘုရားရှင်က တကယ့် အရေး တကယ့် ဘေးနဲ့ ကြုံတွေ့ရတဲ့အခါ 'အတ္တာဟိ အတ္တနော နာထော = မိမိ ကိုယ်တိုင်သာ မိမိရဲ့အားကိုးရာ အစစ်ဖြစ်တယ်' လို့ ဟောတော်မူ တာဖြစ်မှာပါ။

ကောင်းစွာတည်ဆောက်ထားတဲ့စိတ်နဲ့ မကောင်းသဖြင့် တည်ဆောက်ထားတဲ့ စိတ်တို့ရဲ့ ဥပနိဿယသတ္တိထူးရှိပုံနဲ့ ပတ်သက် လို့ ဓမ္မပဒ (၄၂-၄၃)မှာလဲ -

မကောင်းသော စိတ်ထားသည် ထိုစိတ်ရှိသူကို ယုတ်ညံ့ ဆိုးဝါးသူ ဖြစ်အောင်ပြုတတ်သည်။

ကောင်းသောစိတ်ထားသည် ထိုစိတ်ရှိသူကို အထက်တန်း
ရောက်အောင် ပြုတတ်သည် . . လို့ ဆိုထားပါတယ်။

မူရင်းပါဠိတော်နဲ့ နိဿယကို သိလိုသူတို့အတွက်တော့ -
မိစ္ဆာ ပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊ ပါပိယော နံ တတော ကရေ။

သမ္မာ ပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊ သေယျသော နံ တတော ကရေ။

မိစ္ဆာ ပဏိဟိတံ = မကောင်းသဖြင့် ဆောက်တည် အပ်
သော၊ စိတ္တံ = အကုသိုလ်စိတ် ရန်ထိပ်ပိတ်သည်၊ နံ အတ္တာနံ = ထို
မိမိကိုယ်ကို၊ ပါပိယော = ဘဝများစွာ သံသရာ၌ ယုတ်မာလေအောင်၊
ကရေ = ပြုလေ၏။

သမ္မာပဏိဟိတံ=ကောင်းစွာဆောက်တည်အပ်သော၊ စိတ္တံ=
ဆွေမျိုးထိပ်ပိတ် ကုသိုလ်စိတ်သည်၊ နံ အတ္တာနံ = ထိုမိမိကိုယ်ကို၊
တတော = ထိုဆွေမျိုးတို့ထက်၊ သေယျသော = တစ်ဆင့်
ထက်တစ်ဆင့် မြင့်မြတ်အောင်၊ ကရေ = ပြုလေ၏။ (သင်္ဂဇာနိဿယ)

အတ္တသမ္မာပဏိမိ ဥပနိဿယရဲ့ အရေးကြီးပုံနဲ့ပတ်သက်လို့
ပရိတ်ကြီးနိဿယသစ်ကျမ်းပြု သပြေကန်ဆရာတော် ဘုရားကြီး
ကတော့ -

‘အတ္တသမ္မာပဏိမိရှိလျှင် လူ့အဆင့်အတန်းရှိ၍၊ မရှိလျှင်
လူဟုခေါ်ရုံမျှသာဖြစ်လျက် လူ့အဆင့်အတန်း မမှီဟုလည်း ဆိုရ၏။
မှန်၏။ မနုဿ၏အနက်မှာ ‘စိတ်ထားမြင့်မြတ်သူ’ဟုဖြစ်ရာ အတ္တ
သမ္မာပဏိမိမရှိသူ၌ ထိုအနက်ဘယ်မှာ ရောက်နိုင်ပါမည်နည်း။

တိရစ္ဆာန်များ၌ မနာလိုဖြစ်၊ ဝန်တိုခြင်း၊ လောဘ၊
ဒေါသကြီးခြင်းများက လွန်ကဲလျက်ရှိရာ ထိုစိတ်မျိုးတွေ ပါးအောင်
နည်းအောင်ပြုခြင်းဖြင့် တိရစ္ဆာန်နှင့်မတူ လူ့အဆင့်အတန်းမှီအောင်
ကြိုးစားသင့်ပေ၏။

မေတ္တာကရုဏာကင်းပြီး အချင်းချင်းအပေါ် စိတ်ထား

မကောင်းကြ၍ လူအချင်းချင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး၊ တစ်သင်းနှင့် တစ်သင်း၊ တစ်ဖွဲ့နှင့် တစ်ဖွဲ့ မတည့်မစပ် ကွဲပြားလျက်ရှိရာ အတ္တ သမ္မာပဏိဓိရှိကြလျှင်ကား အချင်းချင်းလည်ဖက်နိုင်ကာ အေးချမ်း သာယာသော လူ့လောကကို ဖန်တီးနိုင်မည်ဖြစ်၍ လောကသာယာ ရေး၌ ဤ‘အတ္တသမ္မာပဏိဓိ’မှာ အရေးပါလှပေသည်’လို့ မိန့်ဆိုပါ တယ်။(သပြေကန် ပရိတ်ကြီးနိဿယ၊ ၁၂၃)

‘ဥပနိဿယ’ဆိုတဲ့ ပါဠိစကားနဲ့ဆက်စပ်မိရာက သမ္မတ္တိစက် ၄-ပါးကို ရောက်သွားလိုက်တာ ပဋ္ဌာန်းဥပနိဿယပစ္စည်း ဆီကို တော့ မရောက်သေးဘူး။ ဒါပေမယ့် ပြောမိလက်စနဲ့ သမ္မတ္တိစက် လေးပါးအကြောင်းတော့ ဆုံးအောင်ပဲပြောလိုက်ရတော့မှာပဲ။

အခုပြောခဲ့တဲ့ သမ္မတ္တိစက်လေးပါးမှာ ‘ပုဗ္ဗေကတ ပုညတာ’ ဟာ လိုရင် အချုပ်ဖြစ်တယ်။ အသိဉာဏ် သဒ္ဓါစေတနာ ထက်သန် စွာနဲ့ ပြုလုပ်ထားတဲ့ ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်စိတ်က ကုသိုလ်ပြု လုပ်သူကို ပတိရူပအရပ်ကိုပို့ပေးတယ်။ သူတော်ကောင်း အမှီရ အောင် စီမံပေးတယ်။ မိမိကိုယ်စိတ်နှစ်မျိုးလုံးကို ကောင်းစွာထားသူ ဖြစ်အောင် ပြုပေးတယ်လို့ အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာနဲ့ ဒီဃနိကာယ်- သင်္ဂီတိသုတ် အဋ္ဌကထာတို့မှာ မိန့်ဆိုပါတယ်။

သံယုတ္တနိကာယ် - ကလျာဏမိတ္တသုတ်မှာ ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူတာကတော့ သပ္ပရိသုပနိဿယက ပဓာနကျတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီအဆိုအမိန့်များနဲ့ပတ်သက်လို့ သပြေကန်ဆရာတော် ဘုရားကြီး သုံးသပ်ပြတာကတော့ -

‘ပုဗ္ဗေကတပုညတာဟာ လိုရင်းဖြစ်တယ် (သို့)သပ္ပရိသုပ နိဿယဟာ လိုရင်းဖြစ်တယ်’ဆိုတဲ့ ပြဆိုခဲ့ပြီး အချက်များမှာ တကယ့်ပါရမီ ပြည့်စုံပြီးတဲ့ ပစ္ဆိမဘဝိကတို့အတွက်သာ လုံလောက်

ရာ၏။ သာမန်ကောင်းမှုရှင် ပါရမီရှင်များအတွက်ကား စိတ်မချရ
သေး'တဲ့။ (သပြေကန် ပရိတ်ကြီးနိဿယ၊ ၁၂၅)

ဟုတ်ပါတယ်၊ 'ပစ္ဆိမဘဝိက'ဆိုတာ အခုဘဝဟာ နောက်
ဆုံးဘဝပဲ၊ ဒီဘဝမှာ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်
ပြုနိုင်တဲ့ အဆင့်အထိရောက်ကိုရောက်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် လောက်
အောင် ပါရမီအရင့်စားရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုဆိုလိုတာပါ။

အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုတော့ မဂ်တား ဖိုလ်တား အကုသိုလ်
များဖြစ်ပေါ်ဖို့အကြောင်း တိုက်ဆိုင်လာရင်တောင် သူတို့ပြုထားတဲ့
ပုဗ္ဗေကတပုည ပါရမီကုသိုလ်တို့ရဲ့ အစွမ်းသတ္တိက ဖယ်ရှားပေးပါ
တယ်။

အထင်ရှားဆုံး သာဓကအနေနဲ့ ပြရမယ်ဆိုရင် အရှင်
အင်္ဂုလိမာလမထေရ်ပါပဲ။ မထေရ်မြတ်အလောင်း အင်္ဂုလိမာလ ခိုး
သူကြီး ဘဝရဲ့ နောက်ဆုံးအချိန်ကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် နောက်ဆုံး
လိုအပ်နေတဲ့ လက်ညှိုးတစ်ချောင်းကိုရဖို့ ကြိုးစားနေချိန်မှာ မိခင်က
ထွက်လာပြီးတားတယ်။ လက်ညှိုးတစ်ထောင်ပြည့်ရေးကိုသာ အဓိက
ထားနေတဲ့ အင်္ဂုလိမာလဟာ မိခင်နောက်ကိုပြေးလိုက်ရင်း
ဘုရားရှင်နဲ့တွေ့တာပဲ။ ဘုရားရှင်ကိုလဲ ရမယ်ဆိုရင် လက်ညှိုး
ဖြတ်မယ်ဆိုပြီး လိုက်တာပါပဲ။ တကယ်လို့သာ ဒီကံကြီးတစ်ခုခု ကျူး
လွန်မိရင်တော့ ပဉ္စာနန္တရိယဆိုတဲ့ မဂ်တား ဖိုလ်တားကံကြီး ထိုက်
သွားမှာပေါ့။

ဒါပေမယ့် ပစ္ဆိမဘဝိကသားစစ်စစ်ဖြစ်လောက်အောင်
ပါရမီကြီးရင့်တဲ့အတွက် ဒီကံကြီးတွေ မကျူးလွန်မိမှာပဲ ဘုရားရှင်ရဲ့
တရားကို နာယူပြီး အသိတရားရသွားလို့ နောက်ဆုံး အရဟတ္တ
ဖိုလ်ပေါက် နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုနိုင်သွားပါတယ်။

ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုကျတော့ သူပြုထားတဲ့ ကံပါရမီတွေကပဲ

ဘုရားရှင်သာသနာတော်ဆိုတဲ့ ပတိရူပဒေသကို ရောက်အောင်လဲ ပို့တယ်။ ဘုရားတည်းဟူသောအမှီကောင်း သပ္ပရိသုပနိဿယနဲ့လဲ ဆက်သွယ်ပေးတယ်။ နောက်ဆုံး ဒီကံဟာ ပါရမီအစွမ်းနဲ့ပဲ မိမိ ကိုယ်ကို အာသဝေါကုန်ခန်းတဲ့ ရဟန္တာအဖြစ်ရောက်အောင် တည် ဆောက်နိုင်သွားပါတယ်။

သာမန်ကောင်းမှုရှင်များအတွက်ဆိုရင်တော့ ပုဗ္ဗေကတ ပုညတာဟာ စိတ်မချသေးပါဘူး။ ရှင်ဒေဝဒတ်ဟာ ပတိရူပဒေသ၌ လဲဖြစ်ရ၊ တကယ့်သပ္ပရိသဘုရားရှင်ကိုလဲမှီရသလို ရှေးကောင်း မှုရှိရာမှာလဲ ရှင်ဘုရင့်သားဖြစ်ရတာကို ကြည့်ရုံနဲ့ ထင်ရှားပါတယ်။ သို့သော် အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ပျက်တဲ့အတွက် အကျိုးမဲ့ဆုံးရှုံး သွားခဲ့ပါ တယ်။

အဇာတသတ်ဟာလဲ ကောင်းမှုရှင်တစ်ဦးပါပဲ။ ဖခင် သောတာပန် ဘုရင်ကြီးကိုလဲ မှီခွင့်ရပါတယ်။ ရှင်ဒေဝဒတ်နဲ့ အပေါင်းမှားရာက အတ္တသမ္မာပဏိဓိပျက်ပြီး နစ်နာချက်ဆိုး သွားရ ရှာပါတယ်။ အဇာတသတ်ဟာ ဆရာပေါင်းမှားတဲ့အတွက် သပ္ပရိသု ပနိဿယ ချို့တဲ့တာလို့ မပြောနိုင်ဘူးလားဆိုရင်တော့ မပြောနိုင် ပါဘူး။ သူပထမဆုံးပေါင်းရတာက တကယ့် သူတော်ကောင်း သောတာပန် ဖခင်ဘုရင်ကြီးပါ။ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ပျက်ခြင်းသာ အဓိကအကြောင်းရင်းဖြစ်ပါတယ်။ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ရှိသူများဖြစ်တဲ့ လက်ဝဲရန် လက်ျာရန်အလောင်းတော်များကျတော့ သိဉ္ဇည်း ဆရာ ကြီးနဲ့ ပထမဆုံးပေါင်းသင်းမိပေမယ့် အတ္တသမ္မာပဏိဓိနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ အတွက် ကျန်သမ္ပတ္တိစက်တွေ ပြည့်စုံလာပြီး ကံကြမ္မာနဲ့ တန်ရာ တန်ရာ ရောက်ရှိသွားကြတာပါပဲ။ နောက်ထပ် ဆင်ခြင်တက်စရာ တစ်ခုကတော့ ရှင်ဒေဝဒတ်တို့ဆိုတာ ပုဗ္ဗေကတပုညတာက ပါရမီ မြောက်အောင်အထိ မကြီးမားခဲ့လို့ကော မဖြစ်နိုင်ဘူးလားဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။

ဒါဆိုရင်တော့ လူသိများလှတဲ့ ကုဋေရှစ်ဆယ်သူဌေးသားကို လက်ညှိုးထိုးပြရပါလိမ့်မယ်။

‘ပထမအရွယ်ကတည်းကသာ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ပြည့်စုံခဲ့ရင် လောကီစီးပွားရေးအရဆိုရင်လဲ ပထမတန်းစား သူဌေးကြီး ဖြစ်နိုင်လောက်တဲ့ ကံနဲ့ပြည့်စုံတယ်။ လောကုတ္တရာရေး ကြိုးစားမယ် ဆိုရင်လဲ အာသဝေါကုန်ခန်းတဲ့ ရဟန္တာဖြစ်နိုင်တယ်’လို့ ဘုရားရှင် ကိုယ်တိုင် မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ပျက်စီးတဲ့အတွက် “အတ္တာဟိ အတ္တနော နာထော” မဖြစ်ဘဲ အဆင်းရဲ ကြီး ဆင်းရဲပြီး အရှုံးကြီး ရှုံးချက်နာသွားပါတယ်။

ဒီအချက်များဟာ ပုထုဇ္ဇနဂတိရဲ့ စိတ်မချရတဲ့အဖြစ်ကို ဖော်ပြနေတာဖြစ်တဲ့အတွက် ပုထုဇ္ဇနဂတိကနေ စိတ်ချရတဲ့ အရိယဘူမိ ရောက်ရေးအတွက် ကိုယ့်ကိုကိုယ်ကြိုးစား တည်ဆောက် သင့်ကြောင်း သတိပေးနေသလိုရှိပါတယ်။(သပြေကန်ပရိတ်ကြီး နိဿယ-၁၂၅)

ဥပနိဿယပစ္စည်းကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်ကြီးက မိုးတွင်း ကာလမှာ ထစ်ချုန်းရွာသွန်းတဲ့မိုးကြီးနဲ့ တူတယ်လို့ ဥပမာပေးပါတယ်။

မျိုးစေ့ပေါင်းများစွာတို့ဟာ ဘယ်လောက်ပဲအောင်အောင် မြင်မြင်ဖြစ်ပြီး အပင်ပေါက်ရောက်နိုင်စွမ်းတွေ၊ အညွန့် အညောက် ဖြစ်ပေါ်နိုင်စွမ်းတွေရှိနေနေ၊ ပိတောက်တွေ ဘယ်လောက်ပဲ ပွင့်နိုင် စွမ်းရှိနေနေ၊ မိုးရေနဲ့ ထိတွေ့ကြုံကြိုက်ခွင့် မရရင် ဘာမှ မဖြစ်နိုင် ပါဘူး။ တချို့ ဗျိုင်းအောက်လို တိရစ္ဆာန်တွေလဲ ဘယ်လောက်ပဲ အရွယ်ရောက်နေနေ မိုးချုန်းသံကို မကြားရရင် ဥ၊မဥနိုင်ဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။ မိုးထစ်ချုန်းသံနဲ့ မိုးရေ မိုးပေါက်တို့ရဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးမှုကို ရရှိမှသာ ရှိပြီးသားအစွမ်း သတ္တိတွေ အစွမ်းပြဖြစ်ပေါ်ခွင့် ရကြ

သလိုပါပဲ၊ အတိတ်ကံပါရမီတွေ စွမ်းရည်သတ္တိတွေ ဆိုတာလဲ ဥပနိဿယပစ္စည်းတရားက အစထုတ်ပေးမှသာ ဆိုင်ရာ အစွမ်းတွေကို ပြခွင့်ရကြမှာပါ။ ကလျာဏမိတ္တသုတ်မှာ ဘုရားရှင်က အရှင်အာနန္ဒာကို မိန့်ကြားတာဟာလဲ ဒီသဘောပါပဲ။

ဒါကြောင့်လဲ ဥပနိဿယပစ္စည်းကြီးကို အဋ္ဌကထာ ဆရာများက အရာဌာနများစွာတို့နဲ့ဆက်ဆံတဲ့ အကြီးမားဆုံး မဟာ ပစ္စည်းကြီးလို့ မိန့်ကြားတော်မူတာပါ။ ဒီပစ္စည်းကို နိဿယပြန်တဲ့ ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းပြု၊ ဒုတိယရွှေကျင် သာသနာပိုင် ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက -

ဥပနိဿယပစ္စယော = မိုးနှင့်မကင်း၊ စုံခပင်းကို၊ မိုးတွင်းခြိမ့်အုံး၊ ထစ်ချုန်းမြည်ကျိုး၊ ရွာသည့်မိုးသို့၊ သုံးမျိုး ပြားလတ်၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား၊ ဆယ့်လေးပါးတွင်၊ အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်း၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဥပနိဿယသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ အာရမ္မဏူပ နိဿယ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယတည်းဟူသော ဥပနိဿယ သုံးပါးပစ္စည်းတရား၎င်း”လို့ အဋ္ဌကထာ အဘော်ကျ အနက်ပြန်ဆိုတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဥပနိဿယပစ္စည်းမှာ -

- (၁) အာရမ္မဏူပနိဿယ
- (၂) အနန္တရူပနိဿယ
- (၃) ပကတူပနိဿယ ဆိုပြီး ဥပနိဿယ သုံးမျိုးရှိပါတယ်။
- (၁) အာရမ္မဏူပနိဿယဆိုတာ အာရမ္မဏ+ဥပနိဿယ=

အာရုံသည်ပင် အားကြီးသောမှီရာအကြောင်း(သို့) အားကြီးတဲ့ မှီရာ အကြောင်းတရားဖြစ်လောက်အောင် အားကောင်းတဲ့ အာရုံတရားမျိုးပါ။

ဥပမာ ရှင်ဒေဝဒတ်ဟာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို လုပ်ကြံဖို့ လွတ်လိုက်တဲ့ လေးသမားများဟာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ အသရေ တော်ကိုဖူးမြင်လိုက်ရတဲ့အခါ ပြစ်မှားချင်စိတ်တွေ အားလုံး ပျောက်ပြီး ကြည်ညိုသွားကြတာတို့၊ အမွပါလီဆိုတဲ့ ပြည့်တန်ဆာမဟာ အသက်အရွယ်အတော်ကြီးလာတဲ့အခါ သူ့ရဲ့တစ်ဦးတည်းသော သားကို သိပ်ပြီးသတိရလာတယ်။ ဒီသားက သူ့နိုင်ငံ ဝေသာလီဥပဒေအရ သူ့ကိုပြည်တန်ဆာမအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း မခံရမီ ရာဇဂြိုဟ်မင်းသား ဗိမ္ဗိသာရနဲ့ နှစ်ဦးသဘောတူရထား တဲ့သားပါ။ ဒီသားကိုယ်ဝန်ရစအချိန်လောက်မှာပဲ ဝေသာလီမင်းသား အများအပြားကလဲ အမွပါလီကို သူ့ရမှ ငါ့ရမှဆိုတဲ့ပြဿနာ ကကြီး ထွားလာတယ်။ (ဝေသာလီနဲ့ ရာဇဂဟက အစဉ်အလာရန်ငြိုး ရန်ဘက်ဖြစ်နေကြတာဆိုတော့ ရာဇဂဟမင်းသားနဲ့ ရည်ငံနေ တာကိုသိလို့ ဒီပြဿနာက တက်လာတာလဲဖြစ်ချင်ဖြစ်မှာပေါ့) ဒါနဲ့ ဝေသာလီ တရားရုံးရောက်တော့ “မိန်းမ တစ်ယောက်ကြောင့် ယောက်ျားအများ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမည့်အခြေအနေရောက်ခဲ့သော် ထိုမိန်းမကို အများပိုင် (ပြည်တန်ဆာ) အဖြစ်သတ်မှတ်စေ” ဆိုတဲ့ ဥပဒေအရ အမွပါလီကို ပြည်တန်ဆာအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်တယ်။

အမွပါလီက သူ့ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိုသိတဲ့အတွက် တစ်နှစ်ခန့်ရွှေ့ဆိုင်းပြီးမှ ဒီတာဝန်ကို ယူခွင့်ပြုဖို့ အယူခံရာမှာ ခွင့်ပြုချက်ရတယ်။ နောက်တော့ သားကလေးမွေးဖွားတယ်။ ကလေးဖွားတဲ့သတင်းကို ကြားသိရတဲ့အခါ မကြာမီ ပြည်တန်ဆာ တာဝန် ထမ်းဆောင်ရမှာဖြစ်လို့ နှမကိုပြည်တန်ဆာအဖြစ် သတ်မှတ်ခံရချိန်ကစပြီး သာသနာဘောင်ဝင်ရောက်သွားတဲ့ အစ်ကို ရဟန်းက လာရောက်ယူဆောင်ပြီး ပြုစုစောင့်ရှောက်ရင်း အဲဒီသား ကလေးလဲ အရွယ်ရောက်တဲ့အခါ သာသနာဘောင်ရောက်သွား

တယ်ဆိုတဲ့ သတင်းကိုတော့ အမ္မပါလီကြားသိပြီးသား။

အရွယ်ကလေးရလာလို့ လောကီအာရုံတွေကို ငြီးငွေ့လာ ချိန်မှာ ပြည်တန်ဆာအဖြစ်က အနားယူလိုက်တဲ့ အမ္မပါလီဟာ အထီးကျန်ဖြစ်လာတာနဲ့အမျှ သားကိုသတိရလာတယ်။ ဒါပေမယ့် သားကမြတ်စွာဘုရားရဲ့သာသနာဘောင်မှာ ရဟန်းဖြစ်နေပြီဆိုတော့ ပြန်ခေါ်ဖို့ကမဖြစ်နိုင်တော့တဲ့အတွက် တအံ့နွေးနွေး ခံစား နေရ တယ်။

တစ်ခါတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင် နောက်ပါရဟန်းများနဲ့အတူ ဝေသာလီပြည်ကို ကြွလာတယ်။ သူ့ရဲ့ သရက်ဥယျာဉ်ထဲမှာပဲ သီတင်းသုံး(စခန်းချ) နားနေတယ်ဆိုတဲ့သတင်းကို အမ္မပါလီ ကြား သိရတဲ့အခါ ကြောင်းကျိုးဖြစ်စဉ်တွေကို မစဉ်းစားနိုင်ဘဲ သား အပေါ်စွဲလန်းတမ်းတစိတ်က လွမ်းမိုးနေတဲ့ အမ္မပါလီဟာ ဘာမှ စဉ်းစားမနေတော့ဘဲ “ လောကမှာ အလွန်တွယ်တာကြတဲ့ သား သမီးနဲ့ မိဖတို့ကို တကွဲတပြားစီဖြစ်စေမယ့် အဖွဲ့အစည်း(သံဃာ)ကို ဦးဆောင်တည်ထောင်တဲ့ ဒီရဟန်းဂေါတမ(သူ့ခေတ် သုံးဝေါဟာရ) ကို ငါသွားပြီးရန်တွေ့မယ်ဆိုပြီး မြင်းရထားနဲ့ဘုရား ရှိရာကိုရောက် သွားတယ်။

ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်ရောက်လို့ ဘုရားရှင်က ‘ချစ်သမီး အမ္မပါလီ’လို့လဲ ခေါ်ပြီး နှုတ်ခွန်းဆက်လိုက်ရော သူ့မှာ ရှိထားနှင့်တဲ့ ဒေါသပူတွေဟာ တစ်ခါတည်းအငွေ့ပျံ့ပျက်ပြယ်ကုန်ပြီး ဘုရားရှင်ကို ဒူးထောက်ဦးညွှတ်အရိုအသေပြုမိရက်သား ဖြစ်သွားတော့တယ်။ ဘုရားရှင်ရဲ့ မျက်နှာတော်ကို ဖူးမျှော်လိုက်ရချိန်မှာတော့ ကြည်ညိုတဲ့ သဒ္ဓါတရားစိတ်တွေ တိုးပွားဖြစ်ပေါ် လာပြီး မိမိပိုင်ဆိုင်တဲ့ ဥယျာဉ်ခြံ ကြီးကို ဘုရားရှင်နဲ့တပည့်သံဃာတော်များ သီတင်းသုံး နေဖို့အတွက် လှူဒါန်းပြီး နောက်ဆုံး ဘိက္ခုနီပြုလုပ်သွားတဲ့အခါမှာတော့

အမွပါလီရဟန္တာထေရ်ရီမကြီးဖြစ်သွားပါတယ်။ ဒါတွေကတော့ ဘုရားရှင်ရဲ့ မျက်နှာတော် အသံတော်စတဲ့ အာရုံတွေက သာမန် ထက်ထူးခြားလွန်ကဲတဲ့အတွက် ကြုံတွေ့ရသူများရဲ့ သန္တာန်မှာ အမှတ်တမဲ့ သဘောမ ထားနိုင်လောက်အောင် လွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်း ရှိတဲ့ သတ္တိနဲ့ ပြည့်စုံနေတာပါ။ အဲဒီလို အာရုံမျိုးကို အာရမ္မဏာ ဓိပတိလို့ ခေါ်ပါတယ်။ အာရမ္မဏာဓိပတိဖြစ်တဲ့ တရားမျိုးဟာ အာရမ္မဏူပ နိဿယလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လွှမ်းမိုးအစိုးရနိုင်စွမ်းအားအနေနဲ့ အဓိပတိ ဆိုတဲ့ အမည်ရပြီး မုချအကျိုးတရားဖြစ်ပေါ် စေနိုင်စွမ်းအား အနေနဲ့ ဥပနိဿယဆိုတဲ့အမည်ရတာပါ။ အာရမ္မဏာဓိပတိနဲ့ အာရမ္မဏူ ပနိဿယ သံကွဲ ကြောင်းတူပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

အာရမ္မဏူပနိဿယပတရားဆိုတာ ကောင်းတဲ့ဘက်မှာ ချည်း ဖြစ်တာတော့မဟုတ်ပါဘူး။ ကောင်းကျိုးဖြစ်စေ၊ ဆိုးကျိုး ဖြစ်စေ မုချဖြစ်ပေါ်အောင်စွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ အာရုံဟူသမျှဟာ အာရမ္မဏူပ နိဿယပစ္စည်းတရားချည်းပါပဲ။

ဥမ္မာဒန္တီရဲ့အဆင်းကို မြင်ပြီးလာရောက်စုံစမ်းတဲ့မျိုးမတ်တွေ ငေးငိုင်ယိုင်လဲဖြစ်ကုန်ကြတယ်။ သိဝိဆိုတဲ့ ဘုရားအလောင်း တော်ရှင်ဘုရင်ကြီး မေ့မောရူးယောင်ဖြစ်သွားတယ် ဆိုတာတွေ ဟာလဲ ဥမ္မာဒန္တီရဲ့အဆင်းရူပါရုံက အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စယသတ္တိ ရှိလို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ အဆင်းအာရုံသာမကပါဘူး အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ အတွေ့ဆိုတဲ့ အာရုံခြောက်ပါးလုံးပဲ။ အားကြီးတဲ့ အစွမ်း သတ္တိလွန်ကဲရင် အာရမ္မဏူပနိဿယဖြစ်ပါတယ်။ တေလပတ္တ ဇာတ် မှာ ဘုရားအလောင်းရဲ့နောက်လိုက်များကို ဘီးလူးမ များက အာရုံ အမျိုးမျိုးနဲ့ တပ်မက်အောင်ဖြားယောင်း သွေးဆောင်တယ် ဆိုတာ သာမန်အာရုံထက်ထူးကဲတဲ့ အာရမ္မဏူပနိဿယဖြစ်လို့ပါပဲ။ အယူဝါဒတွေကိုအကြောင်းပြုပြီး စစ်ပွဲကြီးတွေ အထိဖြစ်ခဲ့ရတာ

တွေကိုကြည့်ရင် အတွေးအာရုံများဟာလည်း အာရမ္မဏူပနိဿယ သတ္တိရှိတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။

အနန္တရူပနိဿယဆိုတာကလဲ အထွေအထူးမဟုတ်ပါဘူး၊ အနန္တရပစ္စည်းကိုပဲခေါ်တာပါ။ ရဟန္တာတို့ရဲ့ စုတိစိတ်က လွဲပြီး ရှေးရှေးသောစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ရဲ့ ချုပ်ပျောက်ခြင်းဟာ နောက်နောက် စိတ္တုပ္ပါဒ်တွေကို မုချဖြစ်ပေါ်စေတဲ့အတွက် အကြောင်း တရားတွေ အားလုံးထဲမှာ အနန္တရူပပစ္စည်းဟာ ဥပနိဿယအစစ်ဆုံး တရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

‘အစစ်ဆုံး’လို့ ပြောရတာကတော့ အာရမ္မဏူပနိဿယတို့ နောက်ထပ်ပြောမယ့် ပကတူပနိဿယတို့ဆိုတာတွေက အကျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်စွမ်းအားကြီးရုံပဲရှိတာ၊ ရာနှုန်းပြည့်အကျိုးကို ဖြစ်စေတယ် လို့တော့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ကာလနဂါးကြီး ဘုရားဆိုတဲ့ အသံကို ကြားပေမယ့် ဘာမှအကျိုးမထူးဘဲ ‘လူပြည်ကလဲ ဘုရားတွေ ခဏ ခဏတယ်ပွင့်သကိုး’လို့ တစ်ချက်ပဲညည်းညူပြီး ပြန်အိပ်ပျော်သွား တာမျိုးလဲ ရှိပါတယ်။ ပကတူပနိဿယမှာဆိုရင်လဲ သဒ္ဓါတရားတွေ ဘယ်လောက်ကောင်းနေပေမယ့် အခါခပ်သိမ်း ကုသိုလ်မပြု ဖြစ်တာ တွေရှိတာပါပဲ။ ဒီအနန္တရပစ္စည်းကတော့(ရဟန္တာတို့ စုတိစိတ်က လွဲရင်) ရှေးရှေးစိတ်တွေ ချုပ်ပျောက်ခြင်းဟာ နောက်နောက်စိတ် တွေကို မုချဖြစ်ပေါ်စေတဲ့အတွက် ဥပနိဿယအစစ်လို့ ဆိုရတာပါ။ ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ ပဋ္ဌာန်းပစ္စယနိဒ္ဒေသ ဥပနိဿယပစ္စည်း ပါဠိ တော်ကို လေ့လာကြည့်ရင်တော့ ပိုပြီးသဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။ အနန္တရူပနိဿယ မရတဲ့နေရာမှာ ကျန်တဲ့ဥပနိဿယနှစ်မျိုးကို ‘ကေသဉ္စိ’ဆိုတဲ့ ပုဒ်ကလေးထည့်ပြီး ဟောထားပါတယ်။ ‘ကေသဉ္စိ’ ဆိုတာ ‘အကြွင်းမဲ့ မဟုတ်ဘူး’လို့ အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။

ဥပနိဿယသုံးမျိုးထဲမှာ အကျယ်အဝန်းဆုံးနဲ့ လူတိုင်း မဖြစ်မနေသဘောပေါက်ထားဖို့ အကောင်းဆုံးကတော့ ‘ပကတူပ နိဿယ’ပဲဖြစ်ပါတယ်။

‘ပကတူပနိဿယ’ကို ပကတိ+ဥပနိဿယလို့ နှစ်ပုဒ်ခွဲမယ် ဆိုရင် ပင်ကိုယ်ပြုကတော့အားဖြင့် အားကြီးတဲ့ အကြောင်းတရားလို့ အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။ တခြားအကြောင်းတရားတွေနဲ့ မရောမနှောရဘဲ သူ့ချည်းသက်သက်နဲ့ကို အကျိုးတရားကို ဖြစ်စေနိုင်စွမ်းရှိတယ်လို့ ဆိုတဲ့ သဘောပါ။

တနည်းအားဖြင့်တော့ ပကတ+ဥပနိဿယလို့ နှစ်ပုဒ်ခွဲပါ တယ်။ ‘ပကတ’ဆိုတာ ဖြစ်စေအပ်တဲ့သဘော၊ မှီဝဲသုံးဆောင် အပ်တဲ့သဘောလို့ အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။ ဟုတ်ပါတယ်၊ ‘ပကတ’ တရားဆိုတာ ‘ဥပ္ပါဒိတ ပကတ၊ ဥပသေဝိတ ပကတ’ ဆိုပြီး နှစ်မျိုး ရှိပါတယ်။ မိမိတို့သန္တာန်မှာ ကောင်းမှု၊မကောင်းမှုတွေရဲ့ အခြေခံ အကြောင်းတရားအနေနဲ့ တင်ကြိုဖြစ်ပေါ်ပေးရတဲ့ သဒ္ဓါသီလစတဲ့ သူတော်ကောင်းတရားများနဲ့ ရာဂ၊ဒေါသစတဲ့ တရားဆိုးများကို ‘ဥပ္ပါဒိတ ပကတ= ဖြစ်စေအပ်တဲ့ ပကတတရားများ’လို့ခေါ်ဆိုပြီး အစားအစာ၊ ရာသီဥတု၊ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟ၊ နေရာဒေသစတဲ့ တရား တွေကိုတော့ ‘ဥပသေဝိတ ပကတ =သုံးဆောင်မှီဝဲ ဆည်းကပ်တဲ့ ပကတတရားများ’လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဒါတွေက အကျဉ်းချုပ် လောက် သာ နမူနာထုတ်ပြတာပါ။ တကယ်တော့ လောကထဲမှာ ကိုယ်ပြု လုပ်သမျှအလုပ်တွေ၊ ကံတွေနဲ့သဘာဝအရ ထင်ရှားရှိ နေကြတဲ့ သတ္တလောက သင်္ခါရ လောကကြီးတစ်ခုလုံးမှာ ပကတူပ နိဿယ မဖြစ်တဲ့ တရားရယ်လို့ ရှိကိုမရှိဘူးလို့ ဆိုရလောက်အောင် ဒီပစ္စည်း တရားကြီးက ကျယ်ဝန်းလှပါတယ်။

သာမန်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အများစုတို့ သဘောပေါက်

လက်ခံထားကြတာကတော့ ‘သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ စတဲ့ တရားကောင်းတွေအခြေခံရှိရင် ကုသိုလ်တရားတွေဖြစ်တယ်။ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာစတဲ့ တရားဆိုးတွေ အခြေခံရှိရင် အကုသိုလ်တရားတွေဖြစ်တယ်လို့ မှတ်ထင်ကြပါတယ်။ ဒီပကတူပ နိဿယ ဒေသနာတော်ရဲ့ အကျယ်ဖြစ်တဲ့ ပဉ္စာဝါရ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာ တော်ကြီးကို အသေအချာလေ့လာကြည့်တဲ့အခါကျမှ အခြေခံ တရားကောင်းတွေကြောင့်လဲ ဖြစ်ရပ်တွေ အကောင်း၊ အဆိုးနှစ်မျိုး လုံးဖြစ်နိုင်သလို အခြေခံတရားဆိုးတွေကြောင့်လည်း ဖြစ်ရပ်တွေ အဆိုးရော၊ အကောင်းပါ နှစ်မျိုးလုံး ဖြစ်စေနိုင်တယ် ဆိုတာကို သဘောပေါက်လာမှာပါ။

ဒီတရားတွေထဲက ‘သဒ္ဓါ’တရားအကြောင်းကို အထိုက် အလျောက်ပြည့်ပြည့်စုံစုံလေး သိထားသင့်ပါတယ်။

‘သဒ္ဓါ’ကို ယုံကြည်မှုလို့ မြန်မာပြန်ကြပါတယ်။ အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာများမှာတော့ သဒ္ဓါတရားကို စကြာမင်းရဲ့ ပတ္တမြား ရတနာနဲ့တူတဲ့တရားလို့ ဥပမာပြုပါတယ်။ စကြာမင်းရဲ့ ပတ္တမြား ရတနာဆိုတာ ဘယ်လောက်နောက်ကျီနေတဲ့ ရေထဲပဲဖြစ်ဖြစ် ပတ္တမြားရတနာကိုထည့်လိုက်ရင်ရှိသမျှ အနည်မှုတွေ အောက်ခြေ ကို ထိုင်ကျသွားပြီး ရေကလုံးဝသန့်စင်ကြည်လင် သွားစေပါသတဲ့။

သဒ္ဓါတရားဆိုတာကလဲ အဲဒီအတိုင်းပါပဲ၊ စိတ်ထဲမှာ အမြင် မကြည်လင်အောင်၊ တားဆီးပိတ်ပင်ထားတဲ့ စိတ်ကြမ်း စိတ်ထိုင်း တွေ၊ စိတ်လေစိတ်လွင့်တွေ၊ တွေဝေယိမ်းယိုင်မှုတွေစတဲ့ အနှောက် အယှက်အပိတ်အပင်အတားအဆီးတွေ အားလုံးဟာ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပေါ်လာလိုက်တာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် အနယ်ထိုင်သင့် တာထိုင်၊ လွင့် ပျောက်သင့်တာလွင့်ပျောက်ပြီး တစ်ခါတည်း စိတ်ကို ကြည်လင် အေးမြသွားစေပါတယ်။

သဒ္ဓါတရားဟာ မကောင်းတဲ့တရားတွေကင်းကွာပြီး စိတ်ကို ကောင်းတဲ့အာရုံ၊ ကောင်းတဲ့အလုပ်ဆီရောက်အောင် စည်းရုံး ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းအားရှိတဲ့အတွက် စိတ်ရဲ့စွမ်းအား ဗလငါးပါးထဲမှာ ပထမဆုံးနေရာက သတ်မှတ်ခံရတာပါ။ ဘဝတိုးတက်မှု၊ စိတ်ဓာတ် မြင့်မားမှုကိုလိုလားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းအတွက် မိမိကိုယ်မိမိပြီးရင် ဒုတိယ အရေးအကြီးဆုံး မိတ်ဆွေကြီးနဲ့တူတယ်။ သဒ္ဓါတရားရှိသူကိုသာ အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ပညာတရားကမြင့်တင်ပေးတယ် (သဒ္ဓါဒုတိယာ ပုရိသဿ ဟောတိ၊ ပညာ စေ နံ ပဿာသတိ)လို့လဲ ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားပါတယ်။

လောကနယ်ပယ်မှာဖြစ်စေ၊ ဓမ္မနယ်ပယ်မှာဖြစ်စေ ဘဝကို မြင့်တက်သွားစေဖို့ စိတ်ဓာတ်တွေ မြင့်မြတ်သွားစေဖို့ဆိုရင် သဒ္ဓါ တရားနဲ့ စိတ်ကိုစည်းရုံးပြီး ပညာတရားက မြင့်တင်ပေး ရတာချည်း ပါပဲ။

ပညာဝါရ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မှာ -

‘သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ ဒါနံဒေတိ၊ သီလ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ’လို့ ဟောတော်မူထားတဲ့အတွက် -

စစ်မှန်တဲ့ သဒ္ဓါတရားဆိုတဲ့ ဥပနိဿာယတရား တစ်မျိုး လောက် မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီဆိုရင် ဒါန သီလကစပြီး ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် အဘိညာဉ်သမာပတ်အထိ အားလုံးပြီးပြည့်စုံနိုင်ပါ တယ်။

သဒ္ဓါတရားကလေးတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာရုံနဲ့ ဒီကိစ္စတွေ အားလုံး ပြီးပြည့်စုံနိုင်တယ်ဆိုတာ ဖြစ်နိုင်ပါမလားလို့ သံသယ ဝင်သူလဲ ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်များက ‘တရားအား

ထုတ်တယ်' ဆိုတာကို 'တရားထိုင်တယ်' ဆိုတာနဲ့ ရောထွေး စဉ်းစား
နေကြလို့ ခုလိုသံသယဖြစ်ကြတာပါ။

အမှန်ကတော့ တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ သူ့စကားသံ
ထဲမှာ အဓိပ္ပါယ်အပြည့်အဝပါပြီးသားပါ။ သဒ္ဓါ၊ဝီရိယ၊သတိ၊ သမာဓိ၊
ပညာဆိုတဲ့ တရားအားတွေထွက်ပေါ်လာအောင် ထုတ်ရတာပါ။
ဒီတရားအားတွေထွက်ပေါ်ဖို့ဆိုတာ လုပ်ငန်းပုံစံမျိုးစုံနဲ့ ထုတ်ယူ
နိုင်ပါတယ်။ အများနားလည်ထားတဲ့အတိုင်း တရားထိုင်တဲ့ လုပ်ငန်း
နဲ့လဲ ထုတ်ယူနိုင်သလို ဒါန၊သီလစတဲ့ ပုံစံနဲ့လဲ ထုတ်လို့ရပါတယ်။
ဂုဏ်တော်ပွားခြင်း၊ ဆွမ်းပန်းရေချမ်းကပ်လှူခြင်းစတဲ့ လုပ်ငန်းပုံစံ
မျိုးစုံနဲ့ ထုတ်လို့ရပါတယ်။ တရားအား ပြည့်ဝလာပြီဆိုရင် မဂ်ဖိုလ်
နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်တာချည်းပါပဲ။ ဒါကြောင့် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်မှာ
သဒ္ဓါစွမ်းအားတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ရင် ဓမ္မကိစ္စအားလုံးကို ပြည့်စုံ
စေနိုင်တယ်လို့ ဟောတော်မူတာပါ။

ဒါကြောင့် 'တရားအားတွေ ထွက်ဖို့အတွက် တရားကို
ဘယ်လိုအားထုတ်ရမလဲ'ဆိုတဲ့ကိစ္စဟာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရရောက်
မျက်မှောက်ပြုနိုင်ရေးအတွက် အလွန်အရေးကြီးတယ်ဆိုတာကို
သဘောပေါက်ကြဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ ပဉ္စကနိပါတ်၊
ဒဋ္ဌဗ္ဗသုတ် ပါဠိတော်မှာ ဘုရားရှင်ဟောတော်ထားတာကတော့

လူတိုင်း လူတိုင်းမှာ မိမိတို့ရဲ့ကံပါရမီအလျောက် 'သဒ္ဓါ၊
ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ' ဆိုတဲ့ စိတ်စွမ်းအား ဓမ္မစွမ်းအား
ဓာတ်ခံများရှိကြတယ်။ ဒီစွမ်းအားတွေဟာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦးတော့
မတူညီကြဘူး။ တချို့က သဒ္ဓါစွမ်းအားသာပြီး ကျန်စွမ်းအား
လျော့တယ်။ တချို့ကျတော့ ဝီရိယစွမ်းအားသာတယ်စသည်ဖြင့်ပေါ့။

အဲဒီလို အခြေခံစွမ်းအားချင်း အားသာ အားနည်း မတူကြ တဲ့ အတွက်ကြောင့်ပဲ၊ တရားအားထုတ်ရာမှာလဲ လူတိုင်းအတွက် ဒီနည်းတနည်းကိုသာ အားထုတ်နေလို့မရနိုင်ပါဘူး။ ဒါဖြင့် ဘယ် အားသာရင် ဘယ်အလုပ်မျိုးကစပြီး အားထုတ်ရမလဲဆိုတော့ -

(၁) သဒ္ဓါစွမ်းအားသာလွန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ ဘုရားဂုဏ်၊ တရားဂုဏ်၊ သံဃာဂုဏ်တို့ကိုပွားများခြင်း၊ ကိုယ်ကျင့်သီလ မြဲအောင် စောင့်ထိန်းခြင်းဆိုတဲ့ အလုပ်လေးမျိုးကစပြီး အားထုတ်ပါတဲ့၊ ဘုရား ဂုဏ်ပွားများခြင်းဆိုတဲ့အထဲမှာ ဘုရားဂုဏ်ကို အာရုံပြုပြီး ဆွမ်းပန်း ရေချမ်းကပ်လှူမှုများလဲ အကျုံးဝင်ပါတယ်။

(၂) ဝီရိယစွမ်းအားသာလွန်သူများကတော့ အကုသိုလ် ကင်းရေး၊ ကုသိုလ်တိုးပွားရေးဆိုတဲ့ သမ္မပ္ပဓာန်လေးမျိုးကစပြီး အား ထုတ်ရမယ်။

(၃) သတိစွမ်းအားသာလွန်သူများကတော့ သတိပဋ္ဌာန်း တရားလေးပါးကစပြီး အားထုတ်သင့်ပါတယ်တဲ့၊ လူတိုင်းတရား အားထုတ်တယ်လို့ သိထားတဲ့ အာနာပါနစတဲ့ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်တွေ ပေါ့။

(၄) သမာဓိစွမ်းအားသာလွန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ ကံ လမ်း ဉာဏ်လမ်းတွေကိုစမလုပ်ဘဲ ဈာန်လမ်းကစပြီး အားထုတ် သင့်ပါတယ်။

(၅) ပညာစွမ်းအားသာလွန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကျတော့ သစ္စာ လေးပါးကို တိုက်ရိုက်စတင်ပွားများရပါမယ်။ (ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ဟာ ပညာ စွမ်းအားသာလွန်သူတွေဖြစ်လို့ တရားဦးဓမ္မစကြာမှာ သစ္စာလေးပါး ကိုပဲ တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူတာပေါ့)

မြန်မာစကားလုံးတွဲများထဲက “အစွမ်းအစ” ဆိုတာလိုပေါ့၊ ကိုယ်စွမ်းရာကစပြီးအားထုတ်ရမယ်၊ စွမ်းရာကစမှသာ အစွမ်းကုန်

ပေါ်ထွက်လာမယ်လို့ဆိုလိုတာပါ။

သဒ္ဓါစွမ်းအားကသာလွန်လို့ ဂုဏ်တော်ပွားများတာတို့၊ သီလကို မကျိုးမပေါက်အောင် စောင့်ထိန်းတာတို့၊ သီလဆိုတဲ့ နေရာမှာ ငါးပါး၊ ရှစ်ပါးစသဖြင့် ရှောင်ကြဉ်သင့်တာတွေကို ရှောင်ကြဉ်တာက ဝါရိတ္တသီလလို့ခေါ်ပြီး၊ သူတစ်ပါးကို ကူညီတာ ပေးကမ်းလှူဒါန်းတာတို့က စာရိတ္တသီလခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီ သီလ နှစ်မျိုးလုံးပါပဲ။ အဲဒါတွေကို တစ်မျိုးဖြစ်စေ၊ နှစ်မျိုးဖြစ်စေ အာလုံးဖြစ်စေ ကိုယ်စွမ်းနိုင်သမျှကြိုးစားနေတာဟာ တရားအားထုတ်နေတာပဲ။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းအလုပ်နေတာပါပဲ။

တရားဆိုတာ ထိုင်မှ၊ မှတ်မှလို့လောက်သာ သိရှိလက်ခံထားသူများအနေနဲ့တော့ ဒီလောက်ကလေးကို 'နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုဖြစ်ပြီ၊ တရားအားထုတ်နေသူဖြစ်ပြီ'ဆိုတဲ့ စကားကိုလက်ခံလိုကြမယ်မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့်လဲ အဋ္ဌကထာဆရာကြီးက ဒီနေရာမှာ ဥပမာတွေနဲ့ အကျယ်တဝင့်ရှင်းပြပါတယ်။ ဆိုကြပါစို့ -

သူဌေးသားလေးယောက်ရယ်၊ ရှင်ဘုရင်ရယ် သူငယ်ချင်းငါးယောက်ရှိကြတယ်။ နက္ခတ်ပွဲသဘင်ရောက်တဲ့အခါ တစ်ဦး အိမ်တစ်လှည့်စီ စားသောက်စရာတို့၊ ကဆိုတီးမှုတ်ပျော်ပါး စရာတို့ကို စီစဉ်ပြီး စားသောက်ပျော်ပါးကြပါတယ်။

အဲဒီလို လှည့်လည်ပျော်ပါးကြရာမှာ သူဌေးသားတစ်ဦးဦးရဲ့ အိမ်ကိုရောက်ရင် အဲဒီအိမ်ရှင်သူဌေးသားက ပြုဖွယ်ကိစ္စ အားလုံးကို သူစွမ်းနိုင်သလို သူစီစဉ်တယ်။ ကျန်သူငယ်ချင်းလေးဦးတို့က အိမ်ရှင်သူငယ်ချင်းဦးဆောင်စီစဉ်တဲ့အတိုင်း ကိုယ်စွမ်းရာ စွမ်းရာက ပါဝင်ကူညီကြပါတယ်။ အားလုံးပြည့်စုံလို့ ပြင်ဆင်ပြီးတဲ့အခါမှာတော့ ငါးယောက်လုံးပဲအတူတူ စားသောက်ပျော်ရွှင်ကြပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ

ရှင်ဘုရင်ကလဲ ငါရှင်ဘုရင်ပဲဆိုပြီး သူတစ်ပါးအိမ်မှာဝင်ပြီး ဗိုလ်မကျ
ဘူး၊ နောက်လိုက်အဖြစ်နဲ့ပဲ ကူညီတယ်၊ သူနန်း တော်ရောက်တဲ့
အခါမှာ ကျတော့လဲ ‘ငါက ဘုရင်ဖြစ်တယ် သင်တို့သာလုပ်ကြ’
ဆိုပြီး သူတစ်ပါးကိုတာဝန်မလွှဲဘူး ကိုယ့်အိမ်မှာ ကိုယ်ပဲဦးဆောင်
တယ်၊ ပြီးပြည့်စုံတဲ့အခါလဲ အားလုံးပဲ တန်းတူရည်တူခံစားပျော်ပါး
ကြရပါတယ်တဲ့။

အဲဒီလိုပဲ စိတ်စွမ်းအားဓာတ်ခံများဖြစ်ကြတဲ့ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊
သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ဟာလဲ အချင်းချင်းအမြဲတွဲနေကြတဲ့ သူငယ်
ချင်းငါးယောက်နဲ့တူတယ်။ စွမ်းရာက ဦးဆောင်ပြီး ကျန်တရား
များက ဝိုင်းဝန်းကူညီကြပါတယ်၊ ဦးဆောင်တဲ့တရား ပြည့်ဝသွားတဲ့
အခါမှာတော့ ကျန်တရားများလဲ အားလုံးပြည့်ဝသွားတာပါပဲ၊ အဲဒီ
အခါမှာ တရားမှန်သမျှအားလုံးကို လုပ်နိုင် (အားထုတ်နိုင်) စွမ်းရှိပြီး
တရားလဲပြည့်သွားပါတယ်တဲ့။

ဒီနေရာမှာ ထင်ရှားတဲ့သာဓကတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။
မြတ်စွာဘုရားရှင် တရားဦးဟောတော်မူတဲ့ ဝါဆိုလပြည့်ညက ရာဇ
ဂြိုဟ်မြို့က အိမ်ကြီးတစ်အိမ်ရဲ့ ပြဿာဒ်ထက်မှာ ကာဠီဆိုတဲ့ မိန်းကလေး
တစ်ယောက် မီးဖွားခါနီးဆဲဆဲကြီးမှာပဲ ကိုယ်ဝန်ကြောင့် ခံစားရတဲ့
ဝေဒနာကိုပယ်ဖျောက်ဖို့ လေသာဆောင်ထွက်ပြီး လေညှင်းခံနေ
တယ်။

အဲဒီအချိန်မှာပဲ သာတာဂိရိနဲ့ဟေမဝတဆိုတဲ့ နတ်ဘီလူး
ကြီးနှစ်ဦးတို့ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူပြီ၊ တရားဦးဟော နေပြီဆိုတဲ့
အကြောင်းကိုပြောနေကြတယ်။ ဒီနတ်ဘီလူးကြီးနှစ်ဦးလုံးက
ကဿပဘုရားရှင်သာသနာမှာ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် အခြေခံ ပါရမီ
ကောင်းကောင်းကြီးရှိခဲ့သူများပီပီ ဘုရားစစ်ဘုရားမှန် တရားစစ်
တရားမှန်ဆိုတာတွေကို ခွဲခြားနိုင်စွမ်းရှိကြတယ်။ သူတို့နှစ်ဦးလုံးဟာ

ဝိနည်းဓိုရ်ကြီးတွေအဖြစ်နဲ့ ဘာမှမပြောပလောက်တဲ့ လာဘ်
ကလေးကိုအကြောင်းပြုပြီး (လာဘ်စားမိခဲ့ ကြလို့ပေါ့လေ) ကဿပ
ဘုရားရှင်သာသနာတော်ကြီးနဲ့ အချိုးနီးလွဲခဲ့ကြသူတွေဖြစ်လို့ နောက်
ထပ်ဘုရားတစ်ဆူပွင့်ရင်တော့ အလွဲမခံတော့ဘူးဆိုပြီး ဘုရားပွင့်
တယ်ဆိုတဲ့ အသံကြားတိုင်းသွားခဲ့ကြသူတွေပါ။ သွားခဲ့ဖူးသမျှ
ဘုရားအမည်ခံပုဂ္ဂိုလ်တွေအားလုံးဟာလဲ အတုအယောင်တွေချည်း
ဆိုတာ သူတို့သိပြီးသား။

ဘုရားသံကြားတိုင်းသွားခဲ့ရတာ အတုအယောင်တွေနဲ့ချည်း
အကြိမ်ကြိမ်ကြုံခဲ့ရလို့ ဒီတစ်ခါတော့ ဟေမဝတဘီလူး ကြီးက
သတင်းလာပို့တဲ့ သာတဂိရိနတ်ဘီလူးကြီးကို အသေးစိတ် စစ်ဆေး
မေးမြန်းတယ်။ ဘုရားဂုဏ်၊ တရားဂုဏ်တွေ ထုတ်ထုတ် ပြုပြီးတော့မှ
'အဲဒီ . . . အဲဒီဂုဏ်တွေနဲ့ ပြည့်စုံကိုက်ညီရဲ့လား' ပေါ့။

ဒါကို အခုနပြာသာဒ်ထက်မှာ လေညှင်းခံနေတဲ့ ကာဠီ
အမျိုးသမီးကလေးက ကြားနေရတယ်။ ပင်ကိုယ်ကလဲ သဒ္ဓါတရား
ဓာတ်ခံကလေးက အားကောင်းတဲ့မိန်းကလေးဆိုတော့ 'ဘုရား'
ဆိုတဲ့ အသံကြားကတည်းက စိတ်ဝင်စားသွားတာ။ နောက်တော့
နတ်ဘီဘူးကြီးနှစ်ဦး အချင်းချင်းမေးကြမြန်းကြတဲ့ ဘုရားဂုဏ်၊
တရားဂုဏ်တွေကို ကြားရတဲ့အခါမှာတော့ 'ဘုရားဆိုတာ ဒီလိုဂုဏ်
တွေနဲ့ ပြည့်စုံမှပေါ့။ တရားစစ် တရားမှန်ဆိုတာလဲ ဒါမျိုးမှပေါ့' ဆိုပြီး
တစ်ခါတည်း ဘုရားအာရုံ တရားအာရုံထဲကို စိတ်ကစူး စိုက်သက်ဝင်
သွားတော့သတဲ့။

ဒီနေရာမှာ သဘောပေါက်ရမှာကတော့ သဒ္ဓါစွမ်းအား
ကြောင့် ဘုရားတရားအာရုံပေါ်မှာ စိတ်ကရောက်သွားတယ်ဆိုတာ
ထဲမှာ ဝီရိယတရားကလဲ စိတ်ကိုဘုရားတရားအာရုံပေါ်ရောက်
နေအောင် မပြတ်ကြိုးစားတွန်းပို့ပေးတယ်။ သတိတရားကလဲ

စိတ်နဲ့ဘုရားတရား အာရုံလွတ်မသွားအောင် မပြတ်အောက်မေ့ ဆက်စပ်ပေးတယ်။ သမာဓိတရားကလဲ စိတ်ကိုလိုအပ်တဲ့အာရုံ တစ်ခုတည်းပေါ်မှာပဲ စူးစိုက်ကျပေးတယ်။ ပညာတရားကလဲ ဘုရား စစ်တရားစစ်ဆိုတဲ့ အသိတရားနဲ့ မြင့်တင်ပေးနေတယ်။ ဒါကြောင့် စွမ်းအားငါးခုလုံးဟာ တစုတလုံးတည်း စုပေါင်း လုပ်ဆောင်နေကြ တယ်လို့ သဘောပေါက်ရမှာပါ။

သဒ္ဓါတရားက ဘုရားတရားအာရုံထဲ စိတ်ကိုနှစ်ဝင်သွား တယ်လို့ ဆိုရလောက်အောင်ကို အင်အားပြည့်လာတဲ့ အခါမှာတော့ ကျန်တဲ့စွမ်းအားတွေလဲ အားလုံးပြည့်သွားပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ဝီရိယစွမ်းအား သတိစွမ်းအား သမာဓိစွမ်းအားတို့က သမာဓိ မဂ္ဂင်ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်နိုင်သွားပါတယ်။ သဘောကတော့ ဝီရိယက အာရုံကိုမပြတ်မလပ်အောင် ကြိုးစားပေးတယ်။ သမာဓိက မပြတ် မလပ်ကျရောက်တည်ကြည်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ သတိကလဲ ကြားပြီး သိနေရတဲ့အာရုံတွေ၊ အဲဒီအာရုံကို သိသိနေတဲ့ စိတ်ကလေးတွေ၊ ဒီအာရုံကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်ပေါ်ကြည်နူးရတဲ့ ပီတိတရားလေးတွေ ပေါ်မှာ မပြတ်သတိပြုပေးနေတယ်။ သမာဓိနဲ့စူးစိုက်ပြီး သတိနဲ့ သုံးသပ်ပေးလိုက်တဲ့အခါ ပညာတရားက အာရုံရုပ်တရားရော သိတဲ့ နာမ်တရားရော ဖြစ်လာတဲ့ ပီတိတရားတွေရော ဘယ်ဟာမှ အမြဲ တည်တန့် မနေပါလားဆိုတဲ့ ဝိပဿနာအသိရလာပြီး၊ နောက်တော့ အဲဒီတစ်ထိုင်တည်းမှာပဲ နတ်ဘီလူးကြီးနှစ်ဦးတို့ရဲ့ ဆွေးနွေးမေးမြန်း ခန်းတောင်မဆုံးလိုက်ခင်ဘူး ကာဠိအမျိုးသမီးကလေး သောတာပန် ဖြစ်သွားပါသတဲ့။

ဒီဖြစ်ရပ်ကို သာဓကပြုပြီး တချို့က ‘သောတာပန် ဖြစ်ဖို့ အတွက် ဝိပဿနာမလိုဘူး’လို့တောင် အထင်မှားအယူမှား ဖြစ်နေ ကြသူတွေ တွေ့ရဖူးပါတယ်။ ဒါလဲ ဝိပဿနာအလုပ်ကို တရား ထိုင်

တာနဲ့ အတူတူထင်မှတ်ပြီး တရားထိုင်တယ်လို့ မပါတဲ့အတွက် ဝိပဿနာမလိုဘူးလို့ အထင်မှားကြတာပါ။ ဝိပဿနာအလုပ်ဆိုတာ ထိုင်နေသည်ဖြစ်စေ၊ ရပ်နေသည်ဖြစ်စေ၊ ခန္ဓာထဲမှာ ကြုံတွေ့နေရသမျှ ရုပ်တရားနာမ်တရားတွေရဲ့ သဘောအမှန်ကို သိနိုင်အောင် သတိနဲ့ပုံဖော်ပေးပြီး ဉာဏ်ကသိနေရတာပါ။ “တရားရှာကိုယ်မှာတွေ့”ဆိုတဲ့အတိုင်း ဘယ်လိုကုရိယာပုထ်နဲ့ ဘာပဲလုပ်နေနေ ခန္ဓာရှိတဲ့နေရာမှာ တရားရှာလို့ ရပါတယ်။ “ခန္ဓာရှိ၊ သတိထား၊ တရားတွေ့”လို့သာ မြဲမြံမှတ်ထားပြီး အခိုင်အမာခံယူကျင့်သုံးဖို့ လိုပါတယ်။ သတိထားရင် တရားသိမယ်။

စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပျက်တဲ့ အမြန်နှုန်းက လက်ဖျစ်တစ်တွက် မျက်စိတစ်မှိတ်ဆိုတဲ့ အချိန်ကလေးတစ်ခုအတွင်းမှာ ကုဋေ တစ်သိန်းမက ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလောက်အထိမြန်တဲ့ စိတ်ရဲ့ ဖြစ်စဉ်အရ ကာဠီအမျိုးသမီးကလေးရဲ့ သန္တာန်မှာ ဘုရားဂုဏ် တရားဂုဏ်တွေကို အာရုံပြုရာက သတိအား၊ သမာဓိအား၊ ပညာအားတွေ ပါပြည့်လာတဲ့အခါ သူ့သန္တာန်မှာဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ရုပ် တရားတွေကို သတိထားကြည့်ရှုရင်း အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တဆိုတဲ့ သဘောလက္ခဏာ အမှန်တွေကို သိပေးနေတဲ့ ဝိပဿနာပညာတွေ ဘယ်လောက်အထိ ဖြစ်နေမယ်ဆိုတာ ခန့်မှန်းလို့တောင်မရလောက်အောင်ပါပဲ။

အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို လေ့လာဖူးသူများအနေနဲ့တော့ တစ်မင်တစ်ဖိုလ်ဆိုက်ရောက်တယ်ဆိုတာ မင်ဉာဏ်တွေ သူ့ချည်းဖြစ်လို့ မရနိုင်ပါဘူး။ မင်တစ်ခုရဲ့ ရှေ့ပြေးအဖြစ် ‘ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ဂေါတြဘူ(သို့)ဂေါဒါန်ဆိုတဲ့ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ်တွေဖြစ်ပြီးမှ မင်စိတ်ဖြစ်ခွင့်ရတာပါ။ ရှေ့ပြေးစိတ်တွေထဲက ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံတို့ဆိုတာ သင်္ခါရတရားတို့ကို အာရုံပြုတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်စိတ်တွေပါ။ ဒီသင်္ခါရပေက္ခာ ဝိပဿနာ

ဉာဏ်တွေဆိုတာ သင်္ခါရတရားကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်တဲ့ သမ္မသနဉာဏ် စသည်တို့ ရှေ့သွားမပြုဘဲ မဖြစ်ပေါ်နိုင်ဘူး၊ ဒါတွေ အားလုံး သူ့ အစီအစဉ်နဲ့သူ ဖြစ်ပေါ်ကြတာပါ။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာ ဉာဏ်မပါတဲ့ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဆိုတာ ရှိကိုမရှိနိုင်ဘူးလို့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သဘောပေါက်ကြပါလိမ့်မယ်။

သဒ္ဓါတရားသန်သူက ကိုယ်သန်ရာကကိုယ်စသလိုပဲ ဝိရိယ၊ သတိစသည်သန်ကြသူတို့လဲ ကိုယ်သန်ရာက ကိုယ်စကြပါ။ ကျန်စွမ်း အားတွေ အကုန်လုံးပူးပေါင်းကူညီကြပြီး နောက်ဆုံးတော့ ဓမ္မစွမ်း အားတွေ အကုန်ပြည့်သွားကြလို့ ကိုယ့်ကိစ္စကိုယ် အပြည့်အဝ ဆောင်ရွက်ပြီး ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်အဆင့်ဆင့်ကို ရောက်နိုင်တာချည်းပါပဲ။ အဲဒီဓမ္မစွမ်းအားတွေ ပေါ်ထွက်လာ အောင်လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းအားလုံးကိုပဲ တရားအားထုတ်တယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သဒ္ဓါအစရှိတဲ့တရားတွေ ဥပနိဿယ ပစ္စည်းသတ္တိရှိလောက်အောင် မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်စေပြီဆိုရင် မဂ်ဖိုလ် အဘိညာဉ် သမာပတ်အထိ အားလုံးကိစ္စပြီးစီးနိုင်တယ်လို့ ဟော တော်မူတာပါ။ မိမိအနေနဲ့ တပည့်တွေကိုနားလည် သဘောပေါက် လွယ်အောင် ပြောပြလေ့ရှိတာကတော့ လောကမှာ “ဆီ” ဆိုတာကို ရရှိဖို့အတွက် အဆင့်သုံးဆင့်ရှိတယ်။ ပထမ အဆင့်က နှမ်း၊မြေပဲ စတဲ့ ဆီထွက်သီးနှံတွေမှာ ဆီရှိလာအောင်၊ ဆီရှိလာတဲ့အထိ ရင့်မှည့် အောင်မြင်အောင် လုပ်ရတယ်။ ဒုတိယဆီကိုဆုံမှာ ကြိတ်ရတယ်။ တတိယအနေနဲ့ ကြိတ်သားကျလာတဲ့အခါ ဆီထွက်လာတယ်။ အဲဒီမှာ ဆီရှိတာရယ်၊ ဆီကြိတ်တာရယ်၊ ဆီရတာရယ် သုံးဆင့် ရှိတယ်။

အဲဒီအတိုင်းပဲ တရားအသိရတယ်ဆိုတဲ့နေရာမှာလဲ အဆင့် သုံးဆင့် ပြည့်စုံရတယ်။ ပထမဆုံး တရားရှိနေရမယ်။ ဒုတိယက

တရားအားထုတ်ရမယ်၊ တတိယဖြစ်တဲ့ နောက်ဆုံးအဆင့်မှာ တရား အသိရလာမယ်။ ပထမဆင့် တရားရှိဖို့ဆိုတာ မိမိရဲ့ ကံသုံးပါးလုံးမှာ “မကောင်းမှုရှောင်၊ ကောင်းမှုဆောင်ပြီး တရားတဲ့ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီး ဖြစ်အောင် လေ့ကျင့်ရတာဖြစ်လို့ “တရားကျင့်တဲ့အဆင့်” လို့လဲ ဆိုနိုင် ပါတယ်။ သိက္ခာသုံးပါးနဲ့ပြောမယ်ဆိုရင် သီလသိက္ခာ ဖြစ်ပါတယ်။

သိက္ခာသုံးပါးမှာ သီလသိက္ခာက အထူးသဖြင့် ကာယကံ ဝစီကံတွေမှာ မတရားမှုမပါအောင် လေ့ကျင့်တာဖြစ်လို့ တရား ကျင့်တဲ့အဆင့်ပါ။ ဒီအဆင့်မှာ ဒဋ္ဌဗ္ဗသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောညွှန်ခဲ့တဲ့အတိုင်း သဒ္ဓါစွမ်းအားဦးဆောင်တဲ့ လုပ်ငန်းတွေကို လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးရပါတယ်။ အထူးသဖြင့်တော့ သီလ မြဲမြံ လုံခြုံအောင် စောင့်ထိန်းရတာပေါ့။ မဂ္ဂင်အနေနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် “သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ” ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင်တွေ ခိုင်မာပြည့်ဝအောင် လေ့ကျင့်ရတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် ဒီအဆင့်ကို တရားကျင့်တဲ့အဆင့်လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

ဒုတိယဆင့်မှာတော့ ကာယကံ ဝစီကံမှာသာမက မနောကံ မှာပါ အကုသိုလ်တရားတွေ မကပ်ငြိရအောင် ဣန္ဒြေတို့ကို သတိနဲ့ အားထုတ်စောင့်ကြပ်ရတာဖြစ်လို့ တရားအားထုတ်တဲ့အဆင့်လို့ ပြောချင်ပါတယ်။ သိက္ခာသုံးပါးနဲ့ပြောမယ်ဆိုရင် သမာဓိသိက္ခာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗသုတ်မှာ ဟောညွှန်တဲ့အတိုင်းဆိုရင်တော့ ဝီရိယ စွမ်းအား၊ သတိစွမ်းအား၊ သမာဓိစွမ်းအားဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို အားထုတ်ကြရမှာပါ။ မဂ္ဂင်အနေနဲ့ဆိုရင်လည်း “သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာ သတိ၊ သမ္မာသမာဓိ” ဆိုတဲ့ သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါး အားပြည့်လာအောင် ကြိုးစားတည်ဆောက်ရတာပါပဲ။

သမာဓိမဂ္ဂင်ခိုင်မာလာပြီဆိုရင် “သမာဓိပရိဘာဝိတာ ပညာ မဟပ္ပလာ” ဆိုတဲ့အတိုင်း တတိယဆင့်ဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာပညာ မဂ်

ပညာတို့ အဆင့်ဆင့်တက်ပြီး တရားအသိရသွားလို့ တရားရတဲ့ အဆင့်လို့ပြောတာပါ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗသုတ် ဒေသနာအတိုင်ဆိုရင်တော့ စီမံလုပ်ကိုင်ဖွယ်ရာကိစ္စများ ပြီးပြည့်စုံလို့ သူငယ်ချင်း အားလုံး စားသောက်ပျော်ပါးကြရတဲ့ သဘောမျိုးပေါ့။

ဒီပကတူပနိဿယ(ပဉ္စာဝါရ)ပါဠိတော်ကြီးမှာ သဒ္ဓါစသည် ဦးဆောင်ပြီး ကုသိုလ်တရားတွေကိုအားထုတ်တဲ့အခါ ရှေးရှေး ကုသိုလ်တွေက နောက်နောက်ကုသိုလ်တွေဖြစ်ပေါ်လာအောင်သာ အားကြီးတဲ့အစွမ်းသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးတာမဟုတ်သေးဘူး၊ ရှေး ရှေး ကုသိုလ်တွေကြောင့် နောက်နောက်မှာ အကုသိုလ်တွေ ဖြစ် ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေးတာလဲရှိတယ်။

သဒ္ဓါတရားအားကောင်းတာကိုအကြောင်းပြုပြီး ‘ငါဟာ သဒ္ဓါတရားအားကောင်းသူဖြစ်တယ်၊ သဒ္ဓါတရားနဲ့ပတ်သက် ရင် ငါ့ကိုယှဉ်ခုံသူရှိလို့လား’ဆိုပြီး မာန်တက်သူတွေ(မာနံ ဇပေတိ)။ ငါ့ သဒ္ဓါတရားမျိုးဟာ ကိစ္စအားလုံးကို ပြီးစေနိုင်နေပြီ၊ နောက်ထပ် ဝိပဿနာတွေဘာတွေ ဆိုတာဘာမှ မလိုအပ်တော့ဘူး ဆိုပြီး အယူ အဆများသွားတာ(ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ)ကစပြီး သဒ္ဓါကြောင့် ကုသိုလ်ပြု၊ ကုသိုလ်ပြုပြီး စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေ လိုလားတောင့်တတဲ့ တဏှာ လောဘတွေဖြစ်ကြတာတို့၊ ငါ့ကုသိုလ်က နတ်ပြည်ရောက်မှာကော သေချာပါ့မလားဆိုပြီး သံသယဖြစ်တာတို့ဟာ ကုသိုလ်ကို အကြောင်း ပြုပြီး အကုသိုလ်ဖြစ်ကြ တာတွေပါပဲ။

ရိပ်သာမှာတရားစခန်းဝင်ပြီးပြန်လာတဲ့ အဒေါ်ကြီး တစ် ယောက်က အိမ်မှာသားသမီးတွေ၊သမက်တွေ၊ချွေးမတွေ မြေးတွေ ကို ပြောလို့ဆိုလို့ သဘောမကျဘူးဆိုရင် ‘ငါ မေတ္တာပို့လိုက်ရင် နင်တို့ တတွေအားလုံး သွေးပွက်ပွက် အန်ကုန်မယ်နော်၊ ငါ့များ ဘာမှတ် နေသလဲ၊ အမြဲတရားအားထုတ်နေတယ်ဆိုတာ နင်တို့မသိကြ

ဘူးလား' ဆိုပြီး ကြိမ်းဝါးလေ့ရှိပါသတဲ့၊ ဒါတွေဟာ ကုသိုလ်ကို တလွဲအသုံးချမိတဲ့အတွက် ကုသိုလ်ကအကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ဥပနိဿယသတ္တိနဲ့ကျေးဇူးပြုတာပါပဲ။

မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်စေအပ်တဲ့ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာတို့က ကောင်းမှု၊မကောင်းမှုတွေဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဥပနိဿယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးသလို၊ ရာဂ၊ဒေါသ၊မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာဆိုတဲ့တရားတွေကလဲ ကောင်းမှု၊မကောင်းမှု နှစ်မျိုး လုံးကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့ ဥပနိဿယသတ္တိရှိတာပါပဲ။ နတ်သမီးကို လိုချင်တဲ့ ရာဂစိတ်နဲ့ တရားအားထုတ်ခဲ့ရာက ရဟန္တာဖြစ်သွားတဲ့ ဘုရားရှင် ညီတော် နန္ဒရဟန်းတို့ မခံချင်တဲ့ဒေါသစိတ်ကြောင့် စာကို ကြိုးစားပြီး စာမေးပွဲအောင်တာတို့၊ အနိုင်မခံအရှုံးမပေး ကြိုးစားပြီး အောင်မြင်မှု ရတာတို့၊ 'သူများဖြစ်နိုင်ရင် ငါကကော ဘာမို့မဖြစ် နိုင်ရမှာလဲ'ဆိုတဲ့ မာနနဲ့ တိုးတက်မှုရတာတို့ စတာတွေဟာ အကုသိုလ်က ကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ ဥပနိဿယသတ္တိတွေပါ။

အကုသိုလ်တွေပြုထားမိလို့ အဲဒီအကုသိုလ်တွေ ကျေပျက် အောင် ကုသိုလ်တွေကြိုးစားတာ၊ ပဉ္စာနန္တရိယအကုသိုလ် ကလွဲရင် ကျန်အကုသိုလ်တွေရဲ့ အပါယ်ငရဲကျရောက်နိုင်စွမ်းတွေဟာ တစ်မင် တစ်ဖိုလ်လောက်ရလိုက်ရင် အပြီးအပိုင် ဖယ်ရှားနိုင်တာကို သိပြီး ကြိုးစားအားထုတ်တာတို့စသည်ဖြင့် အကုသိုလ်က ကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုတာတွေအများကြီးပါ။

ငယ်ငယ်က ဆိုးခဲ့မိုက်ခဲ့တာတွေအတွက် သံဝေဂရပြီး ကောင်းမှုတွေကို ဖိပြီးကြိုးစားကြတာတို့၊ ပေတေလေလွင့်နေလို့ စာမေးပွဲကျရတာကို သံဝေဂရပြီး ကြိုးစားလိုက်တဲ့အတွက် ဂုဏ်ထူး တွေနဲ့အောင်မြင်တာတို့ဟာလဲ အဆိုးကနေအကောင်းဖြစ်အောင် ဥပနိဿယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးတာပါပဲ။

မကောင်းမှုနဲ့ကောင်းမှုတို့ ရောပြီးပြုမိတဲ့အခါမျိုးမှာ ဥပနိဿယသတ္တိကျေးဇူးပြုပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ အတော်လေးကို သတိလဲထား သံဝေဂလဲပွားသင့်တဲ့ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုလဲကြုံဖူးတယ်။

မိမိတို့ စာသင်သားဘဝက မန္တလေးမြို့မှာ ဝက်သားလိုင်စင် လုပ်ငန်းနဲ့ အတော်ကိုကြီးပွားချမ်းသာတဲ့ ဒကာမကြီးတစ်ဦး ရှိတယ်။ သဒ္ဓါတရားလဲ အတော်ကိုကောင်းပါတယ်။ ဝါတွင်းကာလ ဥပုသ်နေ့တွေမှာ မန္တလေးစာသင်သား ဆွမ်းခံသံဃာတွေ လာ သလောက်ကို ဝက်သားဟင်းအပါးစေ့လောင်းလှူနိုင်ဖို့ဆိုတာ တော် တော်တန်တန် သဒ္ဓါအား ဝတ္ထုအားနဲ့လုပ်နိုင်တာမှ မဟုတ်ဘဲ၊ အဲဒီ ဒကာမကြီးက ဝါတွင်းဥပုသ်နေ့တိုင်းလှူနိုင်တယ်။

နောက်တော့ ထင်ရှားတဲ့စာသင်တိုက်ကြီးတွေက သာသနာ တော်အတွက် အလားအလာကောင်းတယ်ဆိုတဲ့ သာမဏေတွေကို ပစ္စည်းလေးပါးဒကာခံပြီး ရဟန်းခံပေးခဲ့တာ ဆယ့်ငါးပါး အပါး နှစ်ဆယ်လောက်ရှိတယ်။ အဲဒီထဲမှာ သကျသီဟတို့ သ. စ. အတို့ ဆိုတဲ့ ပရိယတ္တိနယ်က အဆင့်မြင့်စာမေးပွဲကြီးတွေ အောင်မြင်ပြီး ပရိယတ္တိလောကမှာထင်ရှားတဲ့ စာချဆရာတော်ကြီးတွေ အထိ ဖြစ်လာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလဲမနဲလှဘူး။

ဒကာမကြီး ပဉ္စင်းခံပေးပြီး ပစ္စည်းလေးပါးလှူဒါန်းနေတဲ့ ရဟန်းတော်တွေကလည်း ထင်ရှားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်လာ၊ ဒကာမကြီး ကလည်း အသက်အရွယ်ကလေးရလာပြီးဆိုတော့ သားရဟန်း တော်များရဲ့ ဟောပြောဖျောင်းဖျချက်အရ ဝက်လိုင်စင် အလုပ်ကို စွန့်လွှတ်ပြီး တခြားရွှေ့ဆိုင်လုပ်ငန်းတို့၊ လိုင်းကားထောင်တာတို့ ပြောင်းလုပ်တယ်။ သုံးလေးနှစ်အတွင်းမှာပဲ စီးပွားဥစ္စာထိုးကျ သွားလိုက်တာ ဝါတွင်းဆွမ်းဟင်းလောင်းတဲ့ ကုသိုလ်လောက်တောင် နပ်မှန်အောင်မလှူနိုင်တော့ဘူးဖြစ်သွားတယ်။

ဒါနဲ့ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟတွေရဲ့ အကြံပေးချက်အရ ဝက်လိုင် စင်ကိုနာမည်ခံပြီး လေလံဆွဲရုံဆွဲ၊ ပြီးရင် သူ့မြို့နယ်အလိုက် လုပ်ချင် သူတွေကို ထိုက်သင့်သလိုခွဲပေးပေါ့ဆိုတာနဲ့ အဲဒီအတိုင်း ပြန် လုပ် တာ ချက်ချင်းဆိုသလို စီးပွားကထောင်တက်လာတာပဲ။

အဲဒီတုန်းက မိမိကလဲ နွေရာသီစာဝါမရှိတဲ့အခါဆိုရင် သူငယ်ချင်းကိုရင်တစ်ပါးနဲ့အတူ မင်းကွန်းတောင်ရိုးကို နှစ်စဉ် သွားနေလေ့ရှိပြီး ညနေပိုင်းမှာဆိုရင်လဲ တိပိဋက ဆရာတော် ကြီး ကျောင်းကိုသွားပြီး ဝတ်ပြုပေးလေ့ရှိတဲ့အတွက် တစ်ညနေမှာတော့ အဲဒီ ဒကာမကြီးအကြောင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆရာတော်ကြီးကို လျှောက်ထားကြည့်တယ်။ ဆရာတော်ကြီးက -

အေး . . . ကံတွေဆိုတာ သူ့သတ္တိသူဆောင်ပြီး သူ့အကျိုး သူပေးတာပဲ။ ကောင်းတဲ့ကံက ကောင်းကျိုးပေးတာပဲ။ မကောင်းတဲ့ ကံကမကောင်းကျိုးပေးတာပဲ။ အဲဒီအထဲမှာ ဥပနိဿယသတ္တိက အလွန်အံ့ဩစရာကောင်းတယ်။

ဆိုကြပါစို့ လူတစ်ယောက်က အသားငါးတွေ သတ်ဖြတ် ပြီးတော့မှ အလှူကြီးလှူမယ်ဆိုပါတော့ သတ်ဖြတ်တဲ့ အကုသိုလ်က လဲ သူ့ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးဒုက္ခတွေကိုပေးမှာပဲ။ ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝရောက် သင့်ရင်လည်း ရောက်မှာပဲ။ တကယ်လို့ ကုသိုလ်က ပိုပြီး အင်အား ကောင်းတယ်ဆိုရင်လည်း သုဂတိဘုံမှာ ရောက်ပြီးကောင်းကျိုး ချမ်းသာကို ပေးမှာပဲ။

အဲဒီလို ကုသိုလ်ကံကောင်းကျိုးပေးတဲ့အခါမှာ ကောင်း ရောင်း ကောင်းဝယ်နဲ့ ဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းဝတ္ထုအရင်းပြုပြီး လှူဒါန်း သူက၊ ကောင်းရောင်းကောင်းဝယ်နဲ့ ဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းနဲ့ပဲ ချမ်းသာ သုခရတယ်။ ခိုးပြီးလှူသူက ခိုးစားမှချမ်းသာမယ်။ အသားသတ်ပြီး လှူဒါန်းသူက အခုကိုရင်တို့ပြောတဲ့ ဒကာမကြီးလိုပေါ့ အသား သတ်

မှုနဲ့ မကင်းတဲ့အလုပ်ကိုလုပ်ကိုင်မှ ချမ်းသာ သုခရတာပေါ့။ အဲဒါ ပကတူပနိဿယသတ္တိတွေပေါ့”လို့ မိန့်ကြားဖူးပါတယ်။ အတော့်ကို သတိလည်းထား သံဝေဂလည်း ပွားစရာကောင်းတဲ့ ကိစ္စပါ။ ဒါကြောင့်လည်း ကုသိုလ်လုပ်တဲ့နေရာမှာ ‘စေတနာရော . . . ပစ္စည်း ဝတ္ထုရော သန့်သန့်လေးဖြစ်အောင် လုပ်ကြ’လို့ ရှေး ဆရာတော် ကြီးများ သတိပေးဆုံးမလေ့ရှိတာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

အခုပြောခဲ့တာတွေကတော့ မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာ ခဲ့ရင် အားကြီးတဲ့အကြောင်းဥပနိဿယဖြစ်နိုင်တဲ့ ‘ဥပ္ပါဒိတ ပကတ’ရဲ့ သဘောကို သိသာရုံပြလိုက်တာပါ။ တိုတိုချုပ်ကတော့ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်ရေးအတွက် မိမိရဲ့အတွင်းသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အခြေခံအကြောင်း တရားအကောင်း အဆိုး (ရာဂါဒယော၊ သဒ္ဓါဒယော) မှန်သမျှဟာ ‘ဥပ္ပါဒိတ ပကတူပနိဿယ’ ပစ္စည်းများချည်းဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ထပ် ပကတူပနိဿယတစ်မျိုးက ‘ဥပသေဝိတ ပကတ’ ပါ။ ‘မှီဝဲအပ် အသုံးပြုအပ်တဲ့တရားများ’လို့ အဓိပ္ပါယ် ရပါတယ်။ အရင်ကပြောခဲ့တဲ့ ‘ဥပ္ပါဒိတ ပကတ’နဲ့ အခုပြောမယ့် ဥပသေဝိတ ပကတ’တို့ရဲ့ အထူးကို အကျဉ်းချုပ်သဘောပေါက် ထားဖို့ကတော့ -

‘ဥပ္ပါဒိတ ပကတ’ က မိမိရဲ့စိတ်မှာ ဖြစ်ပေါ်စေအပ်၊ ဖြစ် ပေါ် နေတတ်တဲ့ ‘နာမ်’ တရားများဖြစ်တယ်။

‘ဥပသေဝိတ ပကတ’ ဆိုတာကတော့ မိမိရဲ့ရုပ်ခန္ဓာကြီးမှာ ဖြစ်နေတဲ့ ဆင်းရဲမှု၊ ချမ်းသာမှုများနဲ့ အပြင်မှာရှိတဲ့ မိဘ ဆရာသမား မိတ်ဆွေသင်္ဂဟစတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ အစားအသောက်တို့၊ ရာသီဥတုနဲ့ အချိန်ကာလတို့ နေထိုင်စရာအရပ်ဒေသ၊ အရိပ်အာဝါသ၊ အဆောက် အဦ စတဲ့ မိမိကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံခံစား၊ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံ၊ နေထိုင်

စားသောက်ရတဲ့ မှီဝဲစရာများ ဖြစ်ပါတယ်။

မိမိခန္ဓာကိုယ်မှာ ဖြစ်ပေါ်ခံစားနေရတဲ့ ချမ်းသာမှု ဆင်းရဲမှု၊ ကျန်းမာမှု၊ မကျန်းမာမှုတို့ကြောင့် ကောင်းမှုတွေ မကောင်းမှုတွေ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်တာနဲ့ပတ်သက်လို့တော့ လူတိုင်းကိုယ်တွေ့ ကိုယ်ကြုံအရဖြစ်စေ မျက်မြင်နားကြားအရဖြစ်စေ သတိထားမိ သူတိုင်း သဘောပေါက်လို့ရပါတယ်။ ‘စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်မပါနိုင်ဘူး’တို့၊ ‘ကိုယ်ကောင်းရင် ခေါင်းဘယ်မှမရွေ့ဘူး’ တို့ဆိုတဲ့ စကားပုံတွေဟာ ကောင်းမှုမကောင်းမှုကို ကံမြောက်အောင်ပြုနိုင်ရေးအတွက် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရဲ့အရေးပါပုံကို ညွှန်ပြ နေတာပါပဲ။

တချို့ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ ရောဂါဝေဒနာ တို့ခံရတဲ့အတွက်၊ တခြားသူတွေကိုမကြုံရအောင် မေတ္တာထားပြီး ဒါနသီလစတဲ့ ကုသိုလ်တွေလုပ်ကြတာတို့၊ မသေခင်အချိန်ရှိတုန်း တရားဓမ္မပွားများတာတို့လုပ်ကြတယ်။ တချို့ကတော့ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ချမ်းသာရေးအတွက် စားကောင်း သောက်ကောင်း ဖြစ်အောင် အသားငါးသတ်ပြီးစားကြ၊ အအေးဒဏ်ကာကွယ်ဖို့ သတ္တဝါတို့ရဲ့ အရေခွံကို ခွါပြီး အဝတ်အထည်ချုပ်ကြဆိုတဲ့ မကောင်းမှုတွေလုပ်ကြတယ်ဆိုတာတွေဟာ ဆင်းရဲဒုက္ခက ကောင်းမှုမကောင်းမှုကို ကျေးဇူးပြုပေးတာပါ “ ဆင်းရဲလေလေ သံဝေရရ” ဆိုတာရှိသလို ‘ဆင်းရဲလွန်းလို့ ငရဲမကြောက်နိုင်တော့ဘူး’ ဆိုတဲ့ လူမျိုးတွေလဲ ရှိတယ်မဟုတ်လား။

ကျန်းမာချမ်းသာခြင်းကို အကြောင်းပြုပြီးတော့လဲ တချို့က ကိုယ်ရရှိခံစားရတဲ့ချမ်းသာခြင်းမျိုး သူတပါးကိုလည်း ရစေလိုတဲ့ မေတ္တာထားပြီးကူညီထောက်ပံ့လှူဒါန်းကြတာတို့၊ ကျန်းမာရေးကောင်းတုန်း ကုသိုလ်တရားတွေ ကြိုးစားအား ထုတ်တာတို့ရှိကြတယ်။ တချို့ကတော့ ကျန်းမာချမ်းသာခြင်းကို အကြောင်းပြုပြီး

တော့ပဲ ချမ်းသာရေးတိုးသည်ထက် တိုးအောင်ဆိုပြီး ‘ဘယ်သူ
သေသေ ငတေမာပြီးရော’ သဘောမျိုးနဲ့ မကောင်းမှုမျိုးစုံကို လုပ်ကြ
သူတွေလဲရှိပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ကျန်းမာချမ်းသာခြင်းက ကောင်းမှု
မကောင်းမှုတွေကို ကျေးဇူးပြုပေးတာပါ။

မိဘ,ဆရာသမား မိတ်ဆွေသင်္ဂဟတို့ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို
အကြောင်းပြုပြီး ကောင်းမှုမကောင်းမှုတွေ ဖြစ်ကြပုံကတော့
လူတိုင်းလိုလို သဘောပေါက်ကြမှာပါ။ ‘တံငါနားနီး တံငါ၊ မုဆိုးနားနီး
မုဆိုး’ ဆိုတာတို့ ‘အဖော်ကောင်းလို့ ကျောင်းရောက်တယ်၊ ဘုရားဖူး
ရောက်တယ်’ တို့ဆိုတဲ့ စကားတွေဟာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ ဥပနိဿယ
သတ္တိကြီးမားပုံကိုဖော်ပြတဲ့စကားတွေပါပဲ။

(၃၈)ဖြာမင်္ဂလာတရားတော်မှာ အစဦးဆုံးဖြစ်တဲ့ ‘လူမိုက်
ဆိုလျှင် ရှောင်သွေလွဲလို့ မမှီဝဲနှင့်ကင်းအောင်နေ၊ ပညာရှိကို အရှည်
တွဲလို့ မှီဝဲဆည်းကပ် နည်းယူစေ’ဆိုတဲ့ မင်္ဂလာနှစ်ပါးဟာလဲ ပုဂ္ဂိုလ်
ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ရဲ့ ဆိုးမှုကောင်းမှုမှာ အရေးပါပုံကို ဖော်ညွှန်း
လိုက်တာပါ။

သံယုတ္တနိကာယ် ကလျာဏမိတ္တသုတ်မှာ အရှင်အာနန္ဒာက
‘ကြီးပွားချမ်းသာဖို့၊ အသိပညာ အတတ်ပညာရဖို့၊ တရားထူး တရား
မြတ်ရရှိဖို့တို့မှာ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းများဟာ ထက်ဝက်
(ငါးဆယ်ရာခိုင်နှုန်း)လောက် အရေးပါတယ်’ လို့ထင်မိ ပါကြောင်း
လျှောက်ထားတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ‘အာနန္ဒာ ဒီလိုမပြောနဲ့၊
အာနန္ဒာ ဒီလိုမပြောနဲ့’လို့ နှစ်ခွန်းဆင့်တား မြစ်ပြီးတော့မှ ‘အာနန္ဒာ
. . . ငါဘုရားတည်းဟူသော ကလျာဏမိတ္တကိုမရခဲ့ရင် ပါရမီတွေ
ဘယ်လောက်ပဲရင့်သန်ပြည့်စုံပါစေ သာဝကတွေ အိုနာသေ လွတ်
ရာနိဗ္ဗာန်ကို မရောက်နိုင်ဘူး၊ အခု ငါဘုရားဆိုတဲ့ကလျာဏမိတ္တကို
အကြောင်းပြုပြီး မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကိုရပြီး အိုနာသေဘေးလွတ်သူတွေ

လွတ်ကြာ၊ ကုသိုလ်တရားတွေ တိုးပွားသူတိုးပွားကြ ဖြစ်တယ် မဟုတ်လား၊ ဒါကြောင့် ကလျာဏမိတ္တ(ပုဂ္ဂိုလ်ဥပနိဿယ)ဟာ ကောင်းကျိုးချမ်းသာရဖို့အတွက် ရာနှုန်းပြည့်အရေးပါတယ်'လို့ မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။ ဒီလောက်ဆိုရင် ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ဥပနိဿယသတ္တိကို ခန့်မှန်းသိလောက်ပါပြီ။

အစားအစာဘောဇဉ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ကတော့ 'တရားရှာကိုယ်မှာတွေ့'ဆိုတဲ့ မြန်မာစကားပုံကို ကြောင်းကျိုးဆက် အပြန်အလှန် နှလုံးသွင်းကြည့်လိုက်ရင်ပဲ ဘယ်လောက်ထိ ဥပနိဿယသတ္တိကြီးမားတယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်လို့ရပါတယ်။

တရားရှာစရာ၊ တရားတွေ့စရာဆိုတာ ခန္ဓာကိုယ်တည်ရှိနေမှဖြစ်နိုင်တာပါ။ ခန္ဓာကိုယ်ဆိုတာကလည်း 'သဗ္ဗေသတ္တာ အာဟာရဌိတိကာ'ဆိုတဲ့အတိုင်း အစာအာဟာရရှိမှ ရပ်တည်နေနိုင်တာပါ။ ဒါကို အပြန်အလှန်စဉ်းစားလိုက်ရင် အာဟာရ ဘောဇဉ်ရဲ့အရေးပါမှုကို သဘောပေါက်လောက်ပါပြီ။

ရာသီဥတုရဲ့ ဥပနိဿယဖြစ်မှုကလဲ သိပ်ပြီးထွေထွေထူးထူး ပြောစရာမလိုတော့ပါဘူး ဥတုမမျှတမှုကို အကြောင်းပြုပြီး အလုပ်အကိုင်ပျက်ကြရတာ၊ အနာရောဂါထူပြောရတာစတဲ့ ကာယိကဒုက္ခပေါင်းစုံ ကြုံရသလို၊ ရာသီဥတု သာယာမျှတမှုကြောင့် ရွှင်လန်းတက်ကြွတဲ့ ကာယိကသုခနဲ့ပြည့်စုံပြီး ယောနိသော မနသိကာရ (စိတ်ထားကောင်း)ရှိသူတို့က လောကကောင်းမှု၊ ဓမ္မကောင်းမှုတွေ မျိုးစုံအောင် ပြုလုပ်ကြသလို အယောနိသောမနသိကာရ (စိတ်ထားဆိုး) ရှိသူများအနေနဲ့လဲ မကောင်းမှုမျိုးစုံကို ပိုပြီး ထိထိ ရောက် ရောက် ကြီးပြုနိုင်ကြတာဟာ အလွန်သိသာထင်ရှားပါတယ်။

'သေနာသန'ဆိုတဲ့ နေထိုင်ရာအရပ်ဒေသ ကျောင်းကန် အရိပ်နေရာများဟာလဲ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဖြစ်ရေးအတွက် အားကြီး

တဲ့ အကြောင်းတရား ဥပနိဿယသတ္တိရှိပါတယ်၊ မင်္ဂလာတရား တော်မှာလာတဲ့ ‘ပတိရူပ ဒေသဝါသ = ကုသိုလ်,ပညာ, ဥစ္စာရဖို့၊ သင့်ရာဒေသအမြဲနေ’ ဆိုတဲ့မင်္ဂလာဟာ ဒီသေနာသန ဥပနိဿယ သဘောကိုပြောတာပါ။။

ရှင်ရဟန်းတို့ရဲ့ ရပ်တည်နိုင်မှုအတွက် အခြေခံအမှီလေးပါး ဖြစ်တဲ့ ‘ဆွမ်း,သင်္ကန်း,ကျောင်း,ဆေး’ ပစ္စည်းလေးပါးထဲက ‘ကျောင်း’ ဆိုတာရယ်၊ ငူတို့အတွက်အခြေခံ‘အရေး’လေးမျိုးဖြစ်တဲ့ ‘စားရေး, ဝတ်ရေး,နေရေး,ကျန်းမာရေး’ထဲက ‘နေရေး’ဆိုတာရယ်တို့ဟာလဲ သေနာသနဥပနိဿယရဲ့အရေးပါမှုကို ဖော်ပြနေတာပါပဲ။

ကောင်းမှု ကောင်းကျိုးတို့အတွက် နေရာရဲ့အရေးပါမှုနဲ့ ကျေးဇူးတရားကို အလေးအနက်ထားရာမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ သတ္တဌာန စံနေတော်မူပုံကို အာရုံပြုကြည့်ရင် အလွန်အတုယူ အားကျစရာကောင်းလောက်အောင် ထင်ရှားပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ကဆုန်လပြည့်နေ့မှာ ဘုရားဖြစ်တော် မူပြီးနောက် ကဆုန်လပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့မှာ ဥဒါန်း ကျူးရင့် တော်မူပြီး ဘုရားအဖြစ်ရောက်ခဲ့တဲ့ အပရာဇိတပလ္လင်တော်မှာပဲ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေတော်မူကာ -

“ငါသည် ဒီအပရာဇိတပလ္လင်ကိုရရှိဖို့ရန် ပါရမီဆယ်ပါး တို့ကိုမြောက်များစွာ သူမတူဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးရင်း လေးအသင်္ချေ ကမ္ဘာတစ်သိန်းကာလကြာအောင် ကျင်လည်ခဲ့ရပြီ။ ဒီအပရာဇိတ ပလ္လင်ကိုရဖို့အတွက် ဦးခေါင်း၊ မျက်လုံး၊ နှလုံးသားတို့ကို ထုတ်လှူခဲ့ ရပေါင်းလဲများလှပြီ။ ဇနီးမယားသမီးသားတို့ကို လှူခဲ့ရပေါင်းလဲ များလှပြီ၊ ဒီပလ္လင်ဟာ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ မာရ်ငါးပါးကို တစမကြွင်း ပယ်ရှင်းအောင်မြင်တဲ့ နေရာပလ္လင်လဲဖြစ်ပေတယ်။ ဒီအပရာဇိတ ပလ္လင်မှာ ထိုင်နေပြီး ငါ့ရဲ့ဘုရားဖြစ်ရန် ကြံစည် တောင့်တ လိုလား

အပ်သမျှတို့ပြည့်စုံခဲ့ပြီး။ ဒီလောက်ကျေးဇူးအထူးများလှတဲ့ ပလ္လင်တော်ပေါ်က ငါမထသေး . . .” လို့ ကြံအောက်မေ့ပြီး ကုဋေ အသိန်း မကများပြားလှတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ် စတုတ္ထဈာန် သမာပတ်ကို ဝင်စားရင်း ပလ္လင်တော်ပေါ်မှာ ခုနစ်ရက်ကြာ သီတင်းသုံးနေတော်မူ ပါတယ်။

အဲဒီနောက် ခုနစ်ရက်တိတိလဲ ‘ဒီအပရာဇိတပလ္လင်တော်မှာ သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ကြီးကို ရအပ်ခဲ့လေပြီတကား’ လို့ စဉ်းစား ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းရင်း အပရာဇိတပလ္လင်တော်နဲ့ မဟာဗောဓိပင်ကို မမှိတ်သောမျက်လုံး (အနိမိသ)နဲ့ ကြည့်ရှုတော်မူနေပါတယ်။ ဒါဟာ နေရာရဲ့ပကတူပနိဿယကျေးဇူးကို ဘုရားရှင်တို့ အလေး ဂရုပြုတော်မူခဲ့တဲ့ သာဓကတွေပါ။

ပဉ္စာဝါရ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မှာ ‘ဥပသေဝိတ ပကတ’ တရားများ အဖြစ်နဲ့ ‘သုခံ,ဒုက္ခံ,ပုဂ္ဂလော,ဘောဇနံ, ဥတု, သေနာသနံ’ ဆိုပြီး ခြောက်ခု လောက်ကိုသာ ဥပလက္ခဏ(နမူနာ)အဖြစ်နဲ့ ထုတ်ပြခဲ့ပေမယ့် မိမိအတွက် ကောင်းမှု,မကောင်းမှုတစ်ခုခုဖြစ် စေဖို့ တွန်းအား အနေနဲ့ဖြစ်ဖြစ်၊ ဆွဲအားအနေနဲ့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ လူဖျင်းလူညံ့များအတွက် ဆင်ခြင်အနေနဲ့ပဲဖြစ်ဖြစ် အထောက်အကူပြု ပေးနိုင်တဲ့ အရာတိုင်း ဖြစ်ရပ်ကိစ္စတိုင်းဟာ ‘ဥပသေဝိတ ပကတ’ တရားချည်းဖြစ်ပါတယ်။

(၁) အမှုကိစ္စပြုခါနီး (၂) အမှုကိစ္စပြုလုပ်ပြီးစ (၃) ခရီးသွားခါနီး (၄) ခရီးကပြန်ရောက်စ (၅) ဆွမ်းဘောဇဉ်ပြည့်ဝ အောင်မရမှု (၆) ဆွမ်းဘောဇဉ်ဝလင်ပြည့်အင့်မှု (၇) ရောဂါအနည်းငယ်ရရှိမှု (၈) ရောဂါပျောက်ကင်းစ(နာလန်ထ)ဆိုတဲ့ အကြောင်းရှစ်ပါးတို့ဟာ ပျင်းရိသူအတွက် အလုပ်မလုပ်ဖို့ ‘ဆင်ခြင်’များဖြစ်သလို ကြိုးစားအားထုတ်လိုသူအတွက် ‘တွန်းအား’ များဖြစ်တဲ့အတွက် ‘ဥပ

သေဝိတ ပကတ'များဖြစ်ပါတယ်၊ အလုပ်ပျက်ဖို့ဖြစ်ဖို့အတွက် အားကြီးတဲ့ အကြောင်းတရားများပဲ ဖြစ်လို့ပါ။

ဒီလောက်ဆိုရင် ပကတူပနိဿယပစ္စည်းကို သဘောပေါက်လောက်ပြီဖြစ်သလို ဘယ်လောက်ထိ အရာကျယ်ဝန်းတယ်ဆိုတာလဲ ခန့်မှန်းလို့ရလောက်ပါပြီ။

အထူးပြောလိုတာကတော့ 'ဥပသေဝိတ ပကတ' တရားများထဲက ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဘောဇဉ်၊ ဥတု၊ နေရာဆိုတဲ့ တရားများဟာ မိမိအပေါ်ကျေးဇူးကြီးမားသလို သုံးဆောင်မှီဝဲ ဆည်းကပ်သူများကလဲ ကျေးဇူးကိုသိပြီး ကျေးဇူးဆပ်ကြဖို့နဲ့ ကျေးဇူးမကန်းမိကြ ဖို့ပါပဲ။

ဒီတရားတွေထဲမှာ 'ပုဂ္ဂိုလ်'ဖြစ်တဲ့ မိဘဘိုးဘွားတို့၊ ဆရာသမား မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများတို့နဲ့ ရတနာသုံးပါးတို့ ပေါ်မှာတော့ ကျေးဇူးသိပြီး ကျေးဇူးဆပ်ခဲ့ရင် ရနိုင်တဲ့ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေရော သာဓကတွေအများကြီးရှိသလို ကျေးဇူးပေးဆပ်ရမယ့် တာဝန်များနဲ့ ပတ်သက်လို့လဲ သင်္ဂါလောဝါဒသုတ်စသည်တို့မှာ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားထားခဲ့လို့ သိသူများ ကြပါတယ်။

'ဘောဇဉ်'နဲ့ ပတ်သက်လို့လဲ ရှင်ရဟန်းတို့မှာတော့ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ခါနီးတိုင်း 'ဤသည့်စားဖွယ်၊ အမယ်မယ်ကို၊ မြူးရယ်မာန်ကြွ၊ လှပရေဆင်း၊ ပြည့်ဖြိုးခြင်းငှာ၊ မသုံးပါဘူး'ဆိုပြီး ဘောဇဉ်အပေါ် သစ္စာမဖောက်ဘူးဆိုတာကိုလဲ ဆင်ခြင်ပြီး ကတိပြုရတယ်။

ပြီးတော့ 'လေးဖြာဓာတ်ဆောင်၊ ဤကိုယ်ကောင်သည်၊ ရှည်အောင်တည်လျှက်၊ အသက်မျှတမ်း၊ မမောပန်းငြား'ဆိုပြီး ဘောဇဉ်ရဲ့ ကျေးဇူးတရားကိုလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရတယ်။

ပြီးတော့မှ 'ဘုရားသာသနာ၊ ကျင့်နှစ်ဖြာကို၊ ကျင့်ပါနိုင်စေ၊ ဝေဒနာဟောင်းသစ်၊ မဖြစ်စေရ၊ ယာပိုထ်မျှလစ်၊

ခပ်သိမ်းပြစ်ကို၊ မဖြစ်လေအောင်၊ ချမ်းမြေ့အောင်ဟု၊ သုံးဆောင် မှီဝဲ ပါသတည်း'ဆိုပြီး ဘောဇဉ်ရဲ့ကျေးဇူးကို ဘယ်လိုပေးဆပ်မယ် ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကို သစ္စာပြုဆင်ခြင်စားသုံးကြရပါတယ်။ လူလဲ လူအလျောက် အလားတူကျေးဇူးသိ သစ္စာစောင့်ကြရမှာပါ။

'သေနာသန'လို့ခေါ်တဲ့ 'နေရာ'နဲ့ ပတ်သက်လို့ ရှင်ရဟန်း တို့မှာလဲ နေရာရဲ့ကျေးဇူးကိုဆင်ခြင်ပြီး နေရာမှာနေထိုင် သုံးစွဲခြင်းနဲ့ တန်အောင် ကျင့်ကြံပေးဆပ်ရမယ့် တာဝန်တွေဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားပညတ်ခဲ့သလို လိုက်လဲလိုက်နာကြရပါတယ်။

လူတိုင်းအတွက်လဲပဲ နေရာကိုကျေးဇူးသိပြီး ကျေးဇူးဆပ် ရေးနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဆရာဇော်ဂျီရဲ့ 'သင်ဖွားရာမြေ၊ သင်တို့ မြေသည်၊ အခြေတိုးမြင့်၊ ကျန်ကောင်းသင့်၏၊ သင်၏မျိုးသား၊ စာစကားလည်း၊ ကြီးပွားတက်မြင့်၊ ကျန်ကောင်းသင့်၏၊ သင်ဦး ချ၍၊ အမျှဝေရာ၊ စေတီသာနှင့်၊ သစ္စာအရောင်၊ ဉာဏ်တန် ဆောင်လည်း၊ ပြောင်လျက်ဝင်းလျက်ကျန်စေ သတည်း'ဆိုတဲ့ ကဗျာဟာ နေရာကိုကျေးဇူးဆပ်ဖို့အတွက် အလေးအနက်လမ်းညွှန် တိုက်တွန်းထားတာပါ။

မြန်မာစကားပုံတွေထဲက 'အရိပ်နေနေ အခက်ချိုးချိုး မလုပ်ပါနဲ့'တို့၊ 'သားရေပေါ်အိပ် သားရေနားစား မလုပ်ရ'တို့ ဆိုတဲ့ သတိပေးတားမြစ်ချက်များဟာ နေရာကိုကျေးဇူးမကန်းကြဖို့ သတိပေးနေတာပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဒီ 'ဥပသေဝိတ ပကတ' တရားတွေထဲမှာ လောကစည်း၊ ဓမ္မစည်းများအရ ကျေးဇူးကန်းသူမှာ အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာ ရှိတယ်လို့ မထင်ရပေမယ့်၊ သဘာဝစည်းအရ ကျေးဇူးကန်းရင် ကျေးအစွပ် ဆုံးလို့ ဆိုရလောက်အောင် လက်ငင်းလက်တွေ့ ဒုက္ခပေးတတ်တဲ့ တရားကတော့ 'ဥတု'လို့ခေါ်တဲ့ ရာသီဥတုအပေါ် ကျေးဇူးကန်း

သစ္စာဖောက်ကြခြင်းပါပဲ။

လူတော်တော်များများက ရာသီဥတုအပေါ် ကျေးဇူး သိရမယ်၊ သစ္စာစောင့်သိရမယ်ဆိုတာကို နားတောင်လည်မည့်ပုံမရ ကြပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒီနေ့ကမ္ဘာကြီးမှာ ရေခဲတွေပုံမှန်ထက်ပိုပြီး အရည်ပျော်ကြလို့တို့၊ ပင်လယ်ရေတွေ ပူနွေးညစ်နွမ်းလို့တို့ကြောင့် ရေနေသတ္တဝါတွေ သေကြေပျက်စီးကြရတာ၊ နေရာရှား အစာရှား ဖြစ်ကြရတာတွေ၊ မိုးခေါင်ရေရှားဒဏ်ကြောင့် ကုန်းနေသတ္တဝါ တွေ အစာငတ်ရေငတ်ဘေးနဲ့ တွေ့ကြုံခံစားနေရတာတို့ကစပြီး လှိုင်းဘေး၊ လေဘေး၊ မုန်တိုင်းဘေးစတဲ့ သဘာဝဘေးဆိုးကြီးတွေ၊ ကမ္ဘာကြီး ပူနွေးပြီး ကမောက်ကမ အမျိုးမျိုးတွေ တွေ့ကြုံ ခံစားနေကြရတာ အားလုံးတို့ဟာ ‘ရာသီဥတုကို သစ္စာဖောက်တဲ့အတွက် ရာသီဥတုက ဒဏ်ခတ်နေတာ၊ ကျေးဇူးကန်းလို့ ကျေးစွပ်ကြ တာတွေဖြစ်ပါတယ်။

‘ဥတုရာသီ တောကိုမို့’ဆိုတဲ့ သတိပေးဆိုင်းဘုတ်ကြီး တွေဟာ ကမ္ဘာနဲ့အဝှမ်းနိုင်ငံတိုင်းမှာလိုလို ရှိနေမယ်ထင်ပါတယ်။ ဟုတ်ပါတယ် ရာသီဥတုဟာ မှီခိုစရာသစ်ပင်တောတောင် ပြည့်ပြည့် စုံစုံရှိတဲ့အခါမှာ အိုးနဲ့အိမ်နဲ့ အတည်တကျ နေထိုင်ကြသူတွေ လိုပဲ စည်းနဲ့ကမ်းနဲ့ စနစ်တကျရှိတတ်ပါတယ်။ မှီခိုစရာ သစ်ပင် တော တောင်များ ပြုန်းတီးလာတဲ့အခါမှာတော့ အိုးခြေမဲ့၊ အိမ်ခြေမဲ့ ကလေးကချေ၊ ကလေးကဝ၊ အုတ်ကြားမြက်ပေါက်၊ ခြေသလုံး အိမ်ပါ ဆိုတဲ့ စရိုက်မျိုးနဲ့ ပရမ်းပတာစည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ ထင်တိုင်းကြဲတတ် ကြ တာပါ။ မကြာသေးလှတဲ့ အချိန်ကအာရှဒေသမှာ ပရမ်းပတာ ဖြစ်အောင် ထင်တိုင်းကြဲပြီး သောင်းကျန်းသွားကြတဲ့ ဆူနာမီတို့၊ နာဂစ်တို့ဆိုတာတွေဟာ သစ်ပင်တောတောင် အုပ်ထိန်းမှုကင်းမဲ့မှုကို အခြေခံခဲ့ကြတာလို့ ပညာရှင်များကမှတ်ချက်ချတာ ကြားလိုက်ရပါ တယ်။

ရာသီဥတုက တောကိုမှီသလိုပဲ ရေမြေတောတောင်၊
 သစ်ပင်ပန်းမန်၊ ကောက်ပဲသီးနှံနဲ့ သက်ရှိအားလုံးတို့ကလဲ ဥတု
 ရာသီအပေါ် မှီနေရတာဖြစ်လို့ ကိုယ့်ရဲ့တည်မှီရာကို မဖြိုဖျက်မိ
 ကြဘဲ ကောင်းမွန်သည်ထက်ကောင်းမွန်အောင် ကိုယ်စီအသိနဲ့ ဝိုင်း
 ဝန်းထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပေးခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးရှင်ဖြစ်တဲ့ ရာသီဥတု
 ဥပနိဿယပစ္စည်းတရားကိုလည်း သစ္စာစောင့်သိ ကျေးဇူးပေးဆပ်
 ဖို့လိုအပ်ကြောင်း စပ်မိတုန်းအကြံပေးတိုက်တွန်းလိုက်ရတာပါ။

ဒီလောက်ဆို ဥပနိဿယပစ္စည်းနဲ့ပတ်သက်လို့ တော်
 လောက်ပါပြီ။

သဘာဝ ပကတူပနိဿယတရားတို့ သစ္စာမဲ့ခြင်း၊
 ကျေးဇူးကန်းခြင်းဘေးမှ ကင်းဝေးကြပါစေ။
 လူတို့သစ္စာစောင့်သိပြီး ကျေးဇူးဆပ်နိုင်ကြပါစေ။

ပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း

ရဟန်းတော်များအတွက် ပထမကြီးတန်းမှာ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ ပဋ္ဌာန်းစာဝါကိုပို့ချရင်းက လူတိုင်းအတွက်အခြေခံအားဖြင့် သိထားသင့်တယ်ထင်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကလေးတွေကို တေးမှတ်ထားပြီး အချိန်ရတဲ့အခါလေးမှာ လူ့ပဋ္ဌာန်းဆိုပြီးရေးလာခဲ့ကာ ဥပနိဿယပစ္စည်းအထိပြီးသွားတဲ့အချိန်မှာပဲ အလုပ်တွေကြား ဝင်ရှုပ်လို့ရပ်သွားခဲ့တယ်။ အခုမှပြန်ပြီးဆက်ရေးရမယ်ဆိုတော့ အဆက်တို့ရဲ့ ထုံးစံအတိုင်း မပြေမပြစ်အဖုအထစ်ကလေးတွေတော့ ကင်းမယ်မထင်ဘူး။

ဒီနေရာမှာ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွေအမည်ပေးထားပုံကလေးကို နည်းနည်းနဲ့ဖြတ်ပြောချင်ပါတယ်။ ပစ္စည်းတရားတွေဆိုတာ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ကိုဖြစ်စေတဲ့ အကြောင်းတရားတွေဖြစ်တဲ့အတိုင်း ပစ္စည်းတရားတို့ကိုအမည်ပေးရာမှာ အကျိုးတရားကို ထောက်ဆ ပြီးအမည်ပေးကြပါတယ်။ ဥပမာ အခုပြောမယ့် ပုရေဇာတပစ္စည်းဟာ ရှေးက ကြိုတင်ဖြစ်နှင့်ပြီး ကျေးဇူးပြုတယ်ဆိုတာ အကျိုး တရားတွေ မဖြစ်ပေါ်မီ ကြိုတင်ဖြစ်နှင့်ပြီးကျေးဇူးပြုတာပါ။ အလားတူပဲ၊ အကျိုး

တရားတို့ရဲ့ နောက်မှဖြစ်ပြီးကျေးဇူးပြုပေးတတ် တဲ့တရားကို ပစ္စာဇာတပစ္စည်း။ အကျိုးနဲ့အကြောင်းအတူတကွဖြစ်ပြီး ကျေးဇူးပြု ပေးတဲ့တရားကို သဟဇာတပစ္စည်း၊ အကျိုး တရားဖြစ်ပေါ်ချိန်မှာ အကြောင်းတရားလဲထင်ရှားရှိပြီး ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့တရားကျတော့ အတ္ထိပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်း။ အကျိုး တရားဖြစ်ပေါ်ချိန်မှာ အကြောင်းတရားတွေက ထင်ရှားမရှိတော့ဘူး ချုပ်ပျောက်သွား ပြီဆိုရင် နတ္ထိပစ္စည်း၊ ဝိဂတပစ္စည်း စသည်ဖြင့်ပေါ့။

ပုရေဇာတပစ္စည်းဆိုတာက ရှေးကကြိုတင်ဖြစ်နှင့် ပြီးကျေး ဇူးပြုတဲ့ ပစ္စည်းတရား၊ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းဆိုတာက နောက်က ဆက် ပြီး ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့တရားပါ။ ဒီပစ္စည်းနှစ်ခုက အချင်းချင်း အဓိပ္ပာယ်အရလဲ ဆက်သွယ်နေပါတယ်။ မိမိသဘောပေါက် သလို ဥပမာပေးပြီးပြောလေ့ရှိတာကတော့ ပုရေဇာတပစ္စည်းက မွေးမိခင် နဲ့တူတယ်။ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းက နို့တိုက်မိခင်(နို့ထိန်း မိခင်)နဲ့ တူတယ်လို့ ပြောရင်ရမယ်ထင်ပါတယ်။

ပုရေဇာတပစ္စည်း ကျေးဇူးပြုပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ အဋ္ဌကထာ ဆရာပေးတဲ့ ဥပမာအတိုင်း ဆရာမြတ်တို့ နိဿယပြန်တာကတော့-

“ပုရေဇာတပစ္စယော = အလင်းမှီနေ၊ များဗိုလ်ခြေ ကို၊ ကပွေစစွာ၊ ပေါ်လာထွန်းပ၊ နေနှင့်လသို့၊ နောက်မှ ဖြစ်လေ၊ စိတ်နှင့်စေအား၊ တူကိုးပါးတွင်၊ ရှေးဖျားဖြစ်၍ ပစ္စုပ္ပန်နေ၊ ပုရေဇာသတ္တိထူးဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနှစ်ပါး ပစ္စည်း တရား ၎င်း”တဲ့။

ကမ္ဘာဦးအစက ကြိုတင်ဖြစ်ပေါ်တဲ့ နေနဲ့လတို့ဟာ အလင်း ရောင်ကိုအမှီပြုကြသူတို့ကို ကျေးဇူးပြုပေးသလို နောက်မှ ဖြစ်ကြ မယ့် မြင်သိစိတ်၊ကြားသိစိတ်စသည်မဖြစ်မီ ကြိုတင်ဖြစ်နှင့်ပြီး

ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ ဝတ္ထုရုပ်၊ အာရုံရုပ်တရားများဟာ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းများပါပဲလို့ ဆိုလိုတာပါ။

လူတိုင်းလူတိုင်း ပြောဆိုနေကြတဲ့ ‘ငါသိတယ်’ဆိုတဲ့ စကားလေးကို အသေအချာဝေဖန်ပိုင်းခြား(ဝိဘဇူပြု)ကြည့်မယ် ဆိုရင် ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိနေတဲ့ မျက်စေ့လို့ခေါ်တဲ့ စက္ခုပသာဒ အကြည် ဓာတ်ပေါ်မှာ အပြင်ကအဆင်းရုပ်ဓာတ်ဖြစ်တဲ့ ရူပါရုံက ထင်လာလို့ အဲဒီအဆင်းကိုသိတယ်။ အလားတူပဲ ‘နား’လို့ခေါ်တဲ့ သောတပသာဒ အကြည်ဓာတ်မှာထင်လာတဲ့ အသံရုပ်ဓာတ် သဒ္ဓါရုံ၊ ‘နှာ’ လို့ခေါ်တဲ့ ယာနပသာဒ အကြည်ဓာတ်မှာထင်လာတဲ့ အနံ့ရုပ်ဓာတ် ဂန္ဓာရုံ၊ ‘လျှာ’လို့ခေါ်တဲ့ ဇိဝှါပသာဒ အကြည် ဓာတ်မှာထင်လာတဲ့ အရသာရုပ်ဓာတ် ရသာရုံ၊ ‘ကိုယ်’လို့ခေါ်တဲ့ ကာယပသာဒ အကြည် ဓာတ်မှာထိကပ်လာတဲ့ အတွေ့အထိဓာတ် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ အဲဒီ အပြင် အာရုံငါးပါးကို ပထမဆုံးသိကြတာပါ။

နောက်တော့မှ အဲဒီမြင်ရ၊ကြားရ၊နံရ၊စားရ၊တွေ့ထိရတဲ့ အာရုံတွေအပေါ်မှာ ကြံစည်စိတ်ကူးမှုတွေနဲ့ ခြယ်လှယ်ပြီး အကောင်းအဆိုး၊ အချစ်အမုန်းတွေ အမျိုးမျိုးခွဲခြားတဲ့ ခံစားမှုတွေ၊ အမည်နာမတပ်ပြီး မှတ်သားမှုတွေစတဲ့ အတွေးသိတွေလဲ သိလာကြပါတယ်။

ဒါကိုစဉ်းစားကြည့်လိုက်ရင် သိတယ်လို့ပြောနိုင်တဲ့ သိမှုတစ်ခုခုဖြစ်ဖို့အတွက် အတွင်းက စက္ခု၊သောတ၊ယာန၊ဇိဝှါ၊ ကာယ ဆိုတဲ့ အကြည်ဓာတ်တွေလဲ ရှေးကတည်းက ကြိုတင်ဖြစ်ပေါ်ပေးရတယ်။ အပြင်မှာ အဆင်း၊အသံ၊အနံ့၊အရသာ၊တွေ့ထိ စရာဆိုတဲ့ အာရုံရုပ်တွေကလဲ ကြိုတင်ဖြစ်ပေါ်ပေးရတယ်။ “ငါးဒွါရ ငါးအာရုံ”လို့ခေါ်တဲ့ ဒီငါးစုံတို့ကြိုတင်ဖြစ်ရှိနေမှုကို အကြောင်း ပြုပြီး သိတယ်လို့ ပြောဆိုနေတဲ့ သိမှုများပေါ်လာတာပါပဲ။ ဒီလိုကြိုတင်

ဖြစ်ပေါ်ပေးရတဲ့ အစုံငါးစုံတို့ကိုပဲ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်တဲ့ သိမှု ဝိညာဉ်တို့မဖြစ်မီ ကြိုတင်ဖြစ်ပေါ်ပေးပြီး ကျေးဇူးပြုတတ်တဲ့အတွက် ပုရေဇာတပစ္စည်းတရားများလို့ခေါ်တာပါ။ အပြင်မှာရှိတဲ့ အာရုံတွေ ကိုတော့ အာရမ္မဏပုရေဇာတလို့ခေါ်ပြီး အတွင်းက ဝတ္ထုရုပ်တွေ ကိုတော့ ‘ဝတ္ထုပုရေဇာတ (တည်မှီရာအဖြစ် ကြိုတင် ဖြစ်ပေါ် ကျေးဇူးပြုပေးတတ်တဲ့ တရားများ)’လို့ခေါ်ပါတယ်။

အဆင်းသိစိတ်(စက္ခုဝိညာဏ)၊ အသံသိစိတ် (သောတ ဝိညာဏ)၊ အနံ့သိစိတ်(ဃာနဝိညာဏ)၊ အရသာသိစိတ် (ဇိဝှါ ဝိညာဏ)၊ အတွေ့အထိသိစိတ်(ကာယဝိညာဏ)တို့ ဖြစ်ပေါ်ပြီး နောက် ဆက်လက်ပြီးတွေးကြံတဲ့စိတ်တွေကိုတော့ မနောဝိညာဏ ဓာတ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီ မနောဝိညာဏဓာတ်က ဟဒယဝတ္ထုကို မှီပြီး ဖြစ်ပေါ်တာပါ။ ဒီဟဒယဝတ္ထုရုပ်ဟာလဲ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ တွေး သိစိတ်တွေမဖြစ်မီကတည်းက ကြိုတင်ဖြစ်ပေါ်ပေးရလို့ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းဆိုတဲ့အမည်ရပါတယ်။

တရားတစ်ခုခုဟာ ကျေးဇူးပြုပေးတတ်တဲ့ စွမ်းရည်သတ္တိကို အကြောင်းပြုပြီး သူ့ရဲ့ကျေးဇူးပြုပေးမှုအလိုက် ပစ္စည်းအမည် အမျိုး မျိုးရတာကိုလဲ သတိပြုမိကြမယ်ထင်ပါတယ်။ အခုပြောခဲ့တဲ့အထဲက အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းများဖြစ်ကြတဲ့ အဆင်း အသံစသည် တို့ဟာ အာရုံအဖြစ်နဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးတတ်တဲ့သတ္တိကိုအကြောင်းပြုပြီး အာရမ္မဏပစ္စည်းဆိုတဲ့ အမည်ရခဲ့ဖူးတာကို အာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။

ပြီးတော့ ဒီအာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတ အမည်ရ တဲ့ တရားတွေဟာ ရုပ်တရားတွေဖြစ်ကြပါတယ်။ ရုပ်တရားတွေဟာ စိတ်ဖြစ်တည်ချုပ်မှု (၁၇) ကြိမ်အထိ အသက်တန်းရှည်ကြတဲ့ အတွက် မြင်သိစိတ် ကြားသိစိတ်စတဲ့ အကျိုးတရားတွေရဲ့ အရင်

ကတည်းက ကြိုတင်ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမယ့် အကျိုးသိစိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်ချိန်အထိလဲ မချုပ်ပျောက်သေးဘဲ ထင်ရှားရှိနေကြလို့ အတ္ထိပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်းဆိုတဲ့ အမည်ကိုလဲရကြပါလိမ့်ဦးမယ်။

အတိုချုပ်သိရမှာကတော့ လူ့ခန္ဓာကိုယ်မှာ တင်ကြိုပါရှိထား ပြီးဖြစ်တဲ့ စက္ခု၊သောတ၊ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ၊ ဟဒယဆိုတဲ့ ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးနဲ့ ပြင်ပလောကကြီးမှာ ကြိုတင်ဖြစ်ရှိနေပြီးဖြစ်တဲ့ အဆင်း၊အသံ၊အနံ့၊အရသာ၊ အတွေ့အထိဆိုတဲ့ အာရုံရုပ်ငါးပါးတို့က ပုရေဇာတပစ္စည်းတွေဖြစ်တယ်။ ဝတ္ထုရုပ်တွေက ဝတ္ထုပုရေဇာတ ပစ္စည်းလို့ခေါ်ပြီး အာရုံရုပ်တွေကို အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းလို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဝတ္ထုနဲ့အာရုံတို့က ဆုံမှုကို အကြောင်းပြုပြီးဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဝိညာဉ်စိတ်တွေနဲ့ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်တဲ့ စေတသိက်(နာမ်တရား) တွေကို ပုရေဇာတပစ္စယုပ္ပန်တရားများလို့ခေါ်ပါတယ်။

ပုရေဇာတပစ္စည်းတရားမှာ တခြားပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတရား တွေနဲ့ မတူတဲ့ကန့်သတ်ချက်တွေ လဲရှိပါတယ်။ ယခု ပစ္စယုပ္ပန် ဘဝမှာသာကျေးဇူးပြုနိုင်တဲ့ “ကာလ”ကန့်သတ်ချက်၊ ရုပ်ရှိတဲ့ ပဉ္စဝေါကာရဘုံမှာသာ ကျေးဇူးပြုတယ်ဆိုတဲ့ “ဘုံ”ကန့်သတ်ချက်နဲ့ ပစ္စည်းတရား ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေထဲမှာ ရုပ်နဲ့မပတ်သက်တဲ့ အရူပဝိပါက်လေးခုတို့ မပါဝင်တဲ့ “တရား”ကန့်သတ်ချက်တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ပုရေဇာတပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်အနေနဲ့ ဒီလောက်ခြုံငုံ သဘောပေါက်ထားရင် လုံလောက်ပါတယ်။

ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ပွားများကြမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်များအနေ နဲ့တော့ ‘သိတယ်’ဆိုတဲ့ သိမှုလေးတစ်ခုဟာ ဥပမာ ‘ငါ မြင်ပြီး သိတယ်’ဆိုရင် အဲဒီမြင်မှုလေးဟာ အတွင်းမှာစက္ခုပသာဒခေါ်တဲ့ မျက်စေ့အကြည်ရုပ်ကိုမှီတယ်။ အပြင်ကအဆင်းရုပ်တရားကို

အာရုံပြုတယ်၊ အဲဒီအတွင်းရုပ်အပြင်ရုပ်နှစ်ခုက ပုရေဇာတသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးလို့ အဆင်းကိုသိတယ်ဆိုတဲ့ သိမှုလေးဖြစ်လာတာ၊ အတွင်းရုပ်အပြင်ရုပ်နှစ်မျိုးလုံးဟာ သင်္ခါရတရားတွေဖြစ်လို့ အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ကြပြီး အကြောင်းအားကုန်တဲ့အခါ ပျက်ကြစမြဲဖြစ်တယ်၊ တည်မှီရာရုပ်နဲ့ အာရုံရုပ်တွေက ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲနေသလို တည်မှီပြီးသိတတ်တဲ့ သိမှုကလေး တွေဟာလဲ အကြောင်းအားလျော်စွာသာဖြစ်ပြီး အကြောင်း အားကုန်ရင်ပျက်မြဲဖြစ်တယ်၊ ‘ဒါကြောင့် ဖြစ်ပြီးပျက်တဲ့ သဘော ရှိတယ်’လို့ နှလုံးသွင်းကြရမှာပါ၊ တိုတိုချုပ်ကတော့ ‘ငါသိတာ မဟုတ်ဘူး၊ အကြောင်းပစ္စည်းကြောင့် သိမှုဆိုတဲ့အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်လာတာ’ လို့ ဆင်ခြင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုအကြောင်းနဲ့အကျိုး ဆက်စပ်ဖြစ်ပျက်ပုံကို ဆင်ခြင် သိတာကို ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်မှာတော့ ‘ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်= အကြောင်းပစ္စည်းကို သိမ်းဆည်းပြီးသိတဲ့ဉာဏ်’လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ ခုလို ပဋ္ဌာန်းနည်းနဲ့ အကြောင်းတရားကိုသိမ်းဆည်းပြီး သိနိုင်ခဲ့ရင် အဆင့်အမြင့်ဆုံး ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြစ်တဲ့အတွက် ရဟန္တာဖြစ်တဲ့ အခါမှာ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ကျေးဇူးရှင်ဗန်းမော် ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုမာရာဘိဝံသက မိန့်ကြားဖူးပါတယ်။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း

ပုရေဇာတပစ္စည်းနဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်တဲ့ ပစ္စည်းကတော့ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းက အကျိုးပစ္စည်းပုဂ္ဂိုလ်မဖြစ်မီ ရှေ့ကကြိုတင်ဖြစ်နှင့်ပြီး ကျေးဇူးပြုတယ်။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကတော့ အကျိုးတရားက အရင်ဖြစ်နှင့်ပြီး အကြောင်းတရားက နောက်မှဖြစ်ပြီးကျေးဇူးပြုပေးတာပါ။ ဒါကြောင့် ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို နို့ထိန်းမိခင်နဲ့ တူတယ်လို့ပြောတာ၊ ဒီပစ္စည်းဟာ အခြားပစ္စည်းတွေလို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်တဲ့ ဇနကသတ္တိမရှိဘူး၊ တည်တန့် ခိုင်မြဲအောင် ထောက်ပံ့ကူညီပေးတဲ့ ဥပထမ္မကသတ္တိသာ ရှိပါတယ်။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကျေးဇူးပြုတာက ဘဝတစ်ခုမှာ ပထမဆုံး စပြီး ပဋိသန္ဓေစိတ်ကလေးဖြစ်လိုက်တာနဲ့တပြိုင်နက် ဆိုင်ရာ ကမ္မဇရုပ်တွေပါလာတယ်။ ဒီနေရာမှာ အဘိဓမ္မာသင်တန်းတက်ဖူး သူတွေ အတွက်တော့ စိတ်ဖြစ်စဉ် (ဝိထိ)ကလေးနဲ့ကပ်ပြီးပြောမှ ပိုပြီး သဘောပေါက်မယ်။

ပထမဆုံး ပဋိသန္ဓေစိတ်ကလေးက ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဆိုပြီး ခဏငယ်သုံးချက်ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ ဘဝင်စိတ်တွေလဲ တစ်ကြိမ်မှာ ခဏငယ်သုံးချက်စီနဲ့ပဲ၊ ဆယ့်ငါးကြိမ်၊ ဆယ့်ခြောက်ကြိမ်ခန့်ဖြစ်တယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်ထဲမှာ ရုပ်တွေပူးပေါင်းပါပုံကတော့ ပထမဆုံးပဋိသန္ဓေစိတ်ကလေးရဲ့ ဥပါဒ်အခိုက်မှာပဲ ဆိုင်ရာကမ္မဇရုပ်တွေကလည်း တပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို ပဋ္ဌာန်းအရကောက် ဆရာတော်က တော့ ‘ဥပါဒ်ပြိုင်တယ်’လို့ သုံးပါတယ်။ အဖြစ်ခြင်းပြိုင်တယ်လို့ ဆိုတာပေါ့။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကလေးရဲ့ ‘ဌီ’အခိုက်ရောက်တော့ ဥတုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ဥတုဇရုပ်တွေဖြစ်တယ်။ ပဋိသန္ဓေစိတ် နောက်မှာ ပထမဆုံးဖြစ်တဲ့ ဘွင်စိတ်ကလေးရဲ့ ဥပါဒ်အခိုက်ရောက်တော့ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေစပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ နောက်တော့ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်လိုက်ချုပ်လိုက်ပေါ့။ မိခင်စားသောက်တဲ့ အာဟာရဓာတ် တွေက ကလေးရဲ့ချက်ကြိုးနဲ့ဆက်သွယ်ပြီး ထောက်ပံ့ပေးတဲ့အချိန် ရောက်လာတော့ အစာအာဟာရ ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ အာဟာရဇရုပ်တွေလည်း ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။

ရုပ်တွေရဲ့ဒီဖြစ်စဉ်အရ ပဋိသန္ဓေစိတ်ရဲ့ဥပါဒ်အခိုက်မှာ ကမ္မဇရုပ်တစ်မျိုးသာစပြီးဖြစ်တယ်။ ရုပ်တို့ကို ‘ရိုပြီ’လို့ ခေါ်ဆိုသတ်မှတ်တဲ့သဘောအရ စဖြစ်တဲ့ဥပါဒ်အခိုက်ကလေးမှာ ထင်ရှားရိုပြီလို့ မသုံးသေးဘူး။ ဥပါဒ်ရဲ့နောက်က ‘ဌီ’ အခိုက်ရောက်မှ ထင်ရှားရိုတယ်လို့ သတ်မှတ်တယ်။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ရဲ့ ဌီ အခိုက်မှာ ကမ္မဇရုပ်လဲ ဌီ အခိုက်ရောက်ပြီဖြစ်လို့ ရုပ်တစ်မျိုးထင်ရှားရိုပြီလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်ရဲ့ ဌီ ကာလအထိကို ‘ဧကဇကာယ= အကြောင်းတစ်မျိုးကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်တစ်မျိုး သာရှိသေးတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်’လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ရဲ့ ဘင်ခဏရောက်တော့ ကမ္မဇရုပ်နဲ့ဥတုဇရုပ် နှစ်မျိုးရှိလာလို့ ဒွိဇကာယ ခေါ်ပါတယ်။

ပထမဘဝင်စိတ်ရဲ့ ငှိ ခဏရောက်တော့ ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်ဆိုပြီး ရုပ်သုံးမျိုးထင်ရှားရှိလာတဲ့အတွက် တိဇကာယ ခေါ်ပါတယ်။ အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်ပေါ် လာချိန်မှာတော့ အကြောင်းလေးမျိုးကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်လေးမျိုးလုံး ပြည့်စုံလာလို့ စတုဇကာယ ခေါ်ပါတယ်။ အပါယ်လေးဘုံရယ်၊ လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံတို့ရယ်ဆိုတဲ့ ကာမာဝစရဘုံမှာ အဲဒီရုပ်လေးမျိုးရှိတယ်။ ဗြဟ္မာတွေမှာတော့ အာဟာရဇရုပ်ရယ်လို့မရှိတဲ့အတွက် ကျန်ရုပ်သုံးမျိုးရှိတဲ့ တိဇကာယ သတ္တဝါတွေလို့ ခေါ်ပါတယ်။

ခုပြောခဲ့တဲ့ ကာမာဝစရဘုံနဲ့ ရူပါဝစရဘုံက သက်ရှိသတ္တဝါတွေမှာ ရုပ်တရားနဲ့နာမ်တရားနှစ်ခုစုံရှိနေမှ အသက်ရှင်နိုင်တာဖြစ်လို့ ရှေးရှေးစိတ်တွေနဲ့အတူ ဖြစ်လာတဲ့ရုပ်တရားတွေ သက်တမ်းပြည့်ရှင်သန်နိုင်အောင် နောက်နောက်စိတ်တွေကလဲ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖြစ်ပေးရပါတယ်။ အဲဒီလို ကျေးဇူးပြုပေးနေတာကို ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းလို့ခေါ်တာပါ။ ရှေးရှေးစိတ်နဲ့အတူဖြစ်တဲ့ ရုပ်တရားတွေက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်ပြီး နောက်နောက်စိတ်တွေကတော့ အထောက်အပံ့ပေးနေတဲ့ အကြောင်းပစ္စည်းတရားတွေဖြစ်ပါတယ်။

ပုရေဇာတပစ္စည်းနဲ့ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းတို့ဟာ ကျေးဇူးပြုတဲ့ကာလချင်းသာ ရှေ့နဲ့နောက်ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်တာမဟုတ်ဘူး။ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်နေပုံချင်းကလဲ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင် ပါတယ်။ ပုရေဇာတကရှေးရှေးရုပ်ပစ္စည်း၊ နောက်နောက်နာမ် ပစ္စယုပ္ပန်။ ပစ္ဆာဇာတက ရှေးရှေးရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၊ နောက်နောက်ကနာမ်ပစ္စည်းပါ။ ဒီပစ္စည်းနှစ်မျိုးလုံးဟာ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်နေပုံကလဲ ရုပ်နဲ့နာမ်ဆိုပြီး ကွဲပြားတဲ့အတွက် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာအရ အချင်းချင်းပူးပေါင်းရောဝင်ယှဉ်တွဲခြင်းမရှိတဲ့အတွက် ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းဆိုတဲ့ အမည်လဲရကြပါတယ်။

အကျိုးကအရင်ဖြစ်ပြီး အကြောင်းကနောက်မှ ဖြစ်ပေါ် ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ ဒီပစ္စာဇာတပစ္စည်းနဲ့ပတ်သက်လို့ အဋ္ဌကထာ ဆရာပြတဲ့ဥပမာတော့ လင်းတငှက်ပေါက်စများနဲ့တူပါသတဲ့၊ ငွင်းတ ငှက်တွေဟာ ကိုယ်တိုင်ပြန်သန်းရှာဖွေမစားသောက်နိုင်သမျှ မိခင်က ရှာဖွေကျွေးမွေးတယ်ရယ်လို့ မရှိဘူးတဲ့၊ အစာကိုစားရ နှိုးစားရ နှိုးဆိုတဲ့ အာသာနဲ့သာအသက်ရှင်နေကြရတာတဲ့၊ အတောင် အလက်စုံလို့ပုံနိုင်ခါမှပဲ အစာကိုတကယ်စားကြရတာတဲ့၊ မစားရ ဝခမန်းဆိုတာမျိုးနေမှာပေါ့။

အဋ္ဌကထာကပေးတဲ့ ဥပမာအတိုင်းပြောရတာပါ။ ဒစ္စကာ ဘာရီတွေမှာ ခုခေတ်ပညာရှင်တွေလက်တွေ့လေ့လာတွေ့ရှိချက် တွေအရတော့ ငွင်းတငှက်တွေလဲ ကလေးငယ်ကိုရှာဖွေ ကျွေးမွေး ကြတာတွေ့ရပါတယ်။

ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ရှေးရှေးကဖြစ်ပေါ်လာတဲ့တရားတွေကို ဆက်လက်ရှင်သန်ခွင့်ရအောင် နောက်နောက်မှာ ဖြစ်ပေါ်ထောက်ပံ့ ပေးတဲ့ အကြောင်းတရားကို ပစ္စာဇာတပစ္စည်းတရားလို့ ခေါ်တယ် ဆိုတာ သဘောပေါက်ဖို့ပါပဲ။ ပေါက်ရောက်လာတဲ့ သစ်ပင်ကလေး တွေရှင်သန်အောင် ရေလောင်းပေးတာတို့၊ သားငယ်သမီးငယ်လေး တွေ မွေးဖွားလာပြီးတဲ့နောက် နို့ချိုတိုက်ကျွေး ပြုစုစောင့်ရှောက် ပေးတာတို့ဟာလဲ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းသဘောမျိုးပါပဲ။

ဒီပစ္စည်းနှစ်မျိုးနဲ့ပတ်သက်လို့ မိမိတို့စာသင်သားဘဝက ဆရာသမားများသုံးနှုန်းဆုံးမသွားတာကိုလဲ သတိရမိပါတယ်။

မိမိပညာရည်နို့သောက်စို့ခဲ့ရာ အမရပူရမြို့၊ တူမောင်းတိုက် နာယကဆရာတော်ဘုရားကြီး ဘဒ္ဒန္တနန္ဒိယဆိုတာ တစ်ချိန်ကတော့ တောင်မြို့ညဝါအကျော်လို့နာမည်ရတဲ့ ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး ဖြစ်ပါတယ်၊ ရှေးဆရာတော်ကြီးများကတော့ ပခုက္ကူမှာ နိကာယ်ငါး

ရပ်ကျမ်းကြီးပေါက်လိုက်ရင် ကိုယ်လုံးပြည့်တယ်၊ တောင်မြို့မှာ ညဝါ (ပဋ္ဌာန်းယမိုက်)ဆိုပြီးမှ အဘိဓမ္မာ ဦးခေါင်းဆုံးပြီး ကိုယ်လုံး ပြည့်တယ်လို့ ဆိုလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီလို ကိုယ်လုံးပြည့်အောင်ဖြည့် ပေးတဲ့ ဆရာတော်ကြီးပေါ့။

ဆရာတော်ကြီးက ဆုံးမဩဝါဒပေးရာမှာလဲ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း များနဲ့ လျော်သလိုအသုံးပြု ဆုံးမလေ့ရှိပါတယ်။ ဥပမာ အချင်းချင်း တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းညီညွတ်ဖို့ဆိုရင် ‘အားလုံးပဲ အခုလိုစာသင်တိုက် ကြီးမှာ အတူတကွနေထိုင်ကြတယ်ဆိုတာ သဟဇာတဖြစ်ကြတာပဲ၊ သဟဇာတဖြစ်လာပြီဆိုရင် အချင်းချင်းငဲ့ကွက်ရိုင်းပင်းတဲ့ အညမည စိတ်ထားရတယ်၊ ဒါမှသာ မမာမကျန်းစတဲ့ဒုက္ခနဲ့ ကြုံရတဲ့အခါ နိဿယသဘောမျိုးနဲ့ မှီခိုအားထားရာရကြမယ်’ ဆိုတာမျိုးပေါ့။

ပုရေဇာတ၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းများနဲ့ပတ်သက်လို့ ဆရာတော် ကြီးသုံးစွဲ ဆုံးမသွားတာကတော့ ‘စာသင်တိုက်ကြီးတွေ၊ ပရိယတ် ပဋိပတ်တိုက်ကြီးတွေ ဖြစ်ပေါ်အောင်ဆိုတာ ရှေးရှေးဆရာသမား များက အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကြားထဲက ကြိုးစားတည်ထောင် သွားကြတာ၊ ရှေးရှေးပုဂ္ဂိုလ်တွေက ပုရေဇာတပစ္စယ သဘောမျိုးနဲ့ အစဉ်အလာကောင်းတွေဖြစ်အောင် ကြိုးစားတည် ထောင်ခဲ့တာကို နောင်လာနောင်သားများကလဲ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းမြောက်အောင် အစဉ်အလာကောင်းတွေကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းဖို့ အရေးကြီး တယ်၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းတွေ ဘယ်လောက်အားကောင်းကောင်း ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းချို့တဲ့ရင် အစဉ်အလာကောင်းတွေ ဆိတ်သုဉ်း သွားမှာပဲ။

မန္တလေးမြို့လို မြို့ကြီးတွေမှာ ရှေးကထင်ရှားခဲ့တဲ့ စာသင် တိုက်ကြီးတချို့ဟာ အခုဆိုရင် နာမည်လောက်ပဲကျန်တော့တယ်၊ သာသနာအကျိုးအတွက် အထောက်အကူမပြုကြတော့ဘူး၊ ဒါဟာ

နောင်လာနောင်သားတို့ရဲ့ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းချို့တဲ့မှုပဲ၊

မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်ကြီး အခုလိုတည်တံ့
နေတာဟာ ဘုရားအစရှိတဲ့ ရှေးရှေးပုဂ္ဂိုလ်မြတ်များက ပုရေဇာတ
ပစ္စယသတ္တိအားကောင်းခဲ့ကြသလို အရှင်မဟာကဿပ အစရှိတဲ့
နောင်လာနောင်သားအဆက်ဆက်ကလဲ ပစ္စာဇာတပစ္စယသတ္တိ
အားကောင်းအောင်ကြိုးစားခဲ့ကြလို့ အခုလိုတည်တံ့နေတာ။ ဒီနေ့
စာသင်သားတွေ၊ သာသနာဝန်ထမ်းတွေအားလုံးဟာ မိမိတို့အပေါ်
ကျရောက်လာတဲ့ ပစ္စာဇာတပစ္စယတာဝန်ကြီးကို ပေါ့ပေါ့တန်တန်
သဘောမထားကြပါနှင့်။ သာသနာနောင်ရေး၊ တိုက်တာနောင်ရေး
ဟာ ဒီနေ့စာသင်သားတွေ၊ သာသနာဝန်ထမ်းတွေရဲ့ ပစ္စာဇာတ
ပစ္စယတာဝန် ကျေပွန်မှုအပေါ်မှာ လုံးလုံးလျားလျား တည်နေတယ်။
အဲဒါ သတိပြုကြပါဆိုပြီးဆုံးမတာကို မှတ်သားရဖူးပါတယ်။

ဒီသြဝါဒစကားအရ အဓိပ္ပါယ်ပွားယူတတ်ရင် မိဖနဲ့သား
သမီး၊ ဆရာနဲ့တပည့်၊ လွတ်လပ်ရေးရယူပေးသူများနဲ့ လွတ်လပ်
ရေးထိန်းသိမ်းသူစသည်တို့မှာလဲ ရှေးရှေးပုဂ္ဂိုလ်တို့က ပုရေဇာတ
ပစ္စည်းကောင်း တာဝန်ကျေပွန်ကြသလို သားသမီး၊ တပည့်၊ နောင်
လာနောင်သားများကလဲ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းကောင်းဖြစ်အောင်
တာဝန်ရှိသလို တာဝန်သိပြီး တာဝန်ကျေကြဖို့လိုတယ်လို့ အဓိပ္ပါယ်
ယူနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ပုရေဇာတပစ္စည်းထက် ပစ္စာဇာတပစ္စည်းတရားများ
စွမ်းအားကြီးမားထက်သန်ကြပါစေ . . . ။

အာသေဝနပစ္စည်း

အာသေဝနဆိုတာ “ထုံတယ်မွမ်းတယ်” လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ မြန်မာတွေ ပြောပြောနေကြတဲ့ ‘အထုံပါတယ်’ ဆိုတဲ့စကားဟာလဲ ဒီအာသေဝနပစ္စည်းကိုပြောတာပါပဲ။ အာသေဝနပစ္စည်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာပေးတဲ့ ဥပမာကတော့ အမွှေးနံ့သာ အထပ်ထပ်လိမ်းကျံတဲ့အခါ ရှေးရှေးအကြိမ်တွေက နောက်နောက် အကြိမ်တွေအတွက် ပိုပြီးမွှေးအောင် ကျေးဇူးပြုပေးသလိုတဲ့။ ဒီဥပမာအတိုင်း ရှေးဆရာတော်များ နိဿယပြန်ထားတာကတော့-

“အာသေဝနပစ္စယော = နောက်နောက်မွန်လေး၊ သာလွန်မွှေးအောင်၊ ရှေးရှေးထုံထား၊ နံ့သာလားသို့၊ မခြားမပြတ်၊ မျိုးဇာတ်တူစွာ၊ ကုသလာကုသလ၊ ကြိယသဘော၊ နောက်နောက်ဇောအား၊ တူခြောက်ပါးတွင်၊ ခွန်အားဟုန်ပြင်း၊ ယူစေလျှင်း၍၊ ထုံခြင်းဟူသော အာသေဝနသတ္တိထူးဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်းလက္ခဏာရှိသော အာသေဝနပစ္စည်း၎င်း” တဲ့။

ခုခေတ်အထင်ရှားဆုံးဥပမာနဲ့ ပြောရရင်တော့ ပေါ်လစ်တို့ ဆေးတို့သုတ်ရာမှာ ရှေးရှေးခံဆေးတွေက နောက်နောက်သုတ်တဲ့

ဆေးတွေ အရောင်ပိုတက်လာအောင် ကျေးဇူးပြုသလိုလို့ ပြောရင် လဲရပါတယ်။ သက်ရှိသတ္တဝါများအနေနဲ့တော့ တစ်ကြိမ်ကစလိုက် တဲ့အလုပ်များဟာ တစ်ကြိမ်ထက်တစ်ကြိမ်တိုးလာတဲ့အခါ ‘အကြိမ် များတော့ အကျင့်ပါ၊ အကျင့်ပါတော့ အထုံရလာတဲ့သဘောပါပဲ။ အထုံရတာကိုပဲ စရိုက်၊ ဝါသနာ၊ အထုံ၊ ဓလေ့၊ အကျင့်ပါတယ် လို့ခေါ်ပါတယ်။ သံတူကြောင်းကွဲတွေပါပဲ။

ဒီအာသေဝနပစ္စည်းဟာလည်း လူ့လောကထဲမှာ အတော် လေးအရာကျယ်ပြန့်ပါတယ်။ ဆေးလိပ်ကိုတစ်စတစ်စ ဖွာကြည့် ရာက ဆေးလိပ်စွဲတာတို့၊ မူးယစ်ဆေးဝါးစွဲတာတို့စတဲ့ အသောက် အစားစွဲတာ၊ အပျော်အပါး၊ အလောင်းအစားစွဲတာ စသည်တို့ဆိုတာ အာသေဝနသတ္တိရလာတဲ့သဘောပါပဲ။ အသိဉာဏ်နည်းသူတို့ဆင် ခြေပေးလေ့ရှိတဲ့ ‘တစ်တက်စားလဲ ကြက်သွန်ဖြူ၊ နှစ်တက်စားလဲ ကြက်သွန် ဖြူပါပဲ’ဆိုတဲ့ စကားထဲမှာ တစ်တက်စားတာထက် နှစ်တက်စားတာက ပိုအားကောင်းလာပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ အကြိမ်များ လာတဲ့အခါ မစားဘဲမနေနိုင်အောင်ဖြစ်လာတယ်။

မကောင်းမှုမှာလဲ အလားတူပါပဲ ‘တစ်ကြိမ်စမိမှတော့ သန်းခေါင်ထက်ညဉ့်မနက်တော့ပါဘူး’ဆိုတဲ့ ဆင်ခြေနဲ့ဆက်မိုက် ကြရင် အကြိမ်များလာတဲ့အခါ အာသေဝနပစ္စယသတ္တိအား ကောင်းပြီး လက်ရဲဇက်ရဲဖြစ်လာရာက အကုသိုလ်ကိုမပြုဘဲ မနေ နိုင်တဲ့ အဆင့်အထိ ဖြစ်လာတတ်ပါတယ်။

ညဉ့်မှာသန်းခေါင်ထက်နက်တာ မရှိပေမယ့် အပါယ် ငရဲကတော့ တစ်ဆင့်အောက်တစ်ဆင့် နက်သည်ထက်နက် တယ်ဆိုတာရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် အကုသိုလ်အရာမှာ အာသေဝန ပစ္စည်းသဘောမျိုး ဖြစ်မသွားရေးဟာ အလွန်အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စပါ။ သတိထားအသိပွားပြီး အချိန်မီဟန်တားကြဖို့ လိုပါတယ်။

ကုသိုလ်အရာမှာလဲ အလားတူပါပဲ ဘယ်ကိစ္စမဆို တစ်ကြိမ်ကစကြရတာချည်းပါပဲ၊ ကောင်းမွန်တဲ့ စရိုက်၊ ဝါသနာ၊ အလေ့အထုံ အကျင့်ဖြစ်စေချင်ရင် အကြိမ်များအောင် ဇွဲနဲ့ကြိုးစားရမှာပါ။ အကြိမ်များလာပြီဆိုရင်တော့ အာသေဝနပစ္စယ သတ္တိကလဲ အတော်လေးကိုအရှိန်ရလာပြီး ကြာတော့မလုပ်ရမနေနိုင်ဆိုတဲ့ အထိဖြစ်လာတာပါပဲ။ ပါရမီဖြည့်တယ်ဆိုတာလဲ ဒီသဘောပါပဲ။ စရိုက်၊ဝါသနာ အလေ့၊အထုံအကျင့်ကနေ ဓာတ်ခံကောင်းဖြစ်လာတဲ့သဘောပါ။

ပညာသင်ရာမှာ တစ်တန်းထက်တစ်တန်း သဘောပေါက်လွယ်ကူလာတဲ့ သဘောဟာလဲ အာသေဝနပစ္စယသတ္တိအားကောင်းလာတယ်လို့ပဲ ဆိုရမှာပါ။ ခြုံပြီးပြောရရင်တော့ ‘ကျွမ်းကျင်မှု’ ဆိုတဲ့ အလေ့အထတွေ၊ ပညာရပ်တွေအားလုံးဟာ တစ်ကြိမ်ကစခဲ့ကြပြီး ရှေးရှေးအကြိမ်တွေက နောက်နောက်အကြိမ်တွေကို အာသေဝနပစ္စယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးကြလို့ ချည်းပါပဲ။ ဒီလောက်ဆိုရင် အာသေဝနပစ္စယသတ္တိရဲ့ သဘောကိုရိပ်စားမိ လောက်ပါပြီ။

အာသေဝနပစ္စယသတ္တိနဲ့ပတ်သက်ပြီး အထူးသတိပြုရမယ့် အချက်ကတော့ နိဿယဆရာရဲ့ စကားထဲမှာပါတဲ့ ‘မျိုးဇာတ်တူစွာ’ဆိုတဲ့ စကားရပ်ပါပဲ။ အလုပ်လုပ်ရာမှာ ဟိုစပ်စပ်ဒီစပ်စပ် အလုပ်တွေဟာ ရှေးအလုပ်က နောက်အလုပ်ကို အတွေ့အကြုံအဖြစ် ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘူး။ အလုပ်တစ်ခုတည်းကို အကြိမ်များစွာ လုပ်မှသာ ရှေးအလုပ်က နောက်အလုပ်ကို အတွေ့အကြုံရစေနိုင်တယ်။ အလေ့အကျင့်ရစေနိုင်တယ်။ အဲဒီလို တစ်မျိုးတည်းကို အထပ်ထပ်ပြုနေသလို စိတ်တွေမှာလဲ တစ်မျိုးတည်းက အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ်လဲ ဖြစ်နေမှ၊ အဲဒီအကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ်ဖြစ်တဲ့ စိတ်တွေက ထူးခြားတဲ့သိမှုလဲဖြစ်မှ၊ တဖြည်းဖြည်း အင်အားဖြည့်

ရတဲ့ စိတ်မျိုးလဲဖြစ်မှသာ အာသေဝနပစ္စည်းနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးနိုင် ပါတယ်။

ဒါကြောင့် စိတ်ဖြစ်စဉ်(ဝီထိ)တစ်ခုမှာ တစ်ကြိမ်စီသာ ဖြစ် ခွင့်ရကြတဲ့စိတ်တွေလဲ အာသေဝနပစ္စည်းမဖြစ်နိုင်ဘူး၊ အကြိမ် ကြိမ် အထပ်ထပ်ဖြစ်ပေမယ့် အာရုံသိမှုထူးခြားခြင်းမရှိတဲ့ ဘဝင်စိတ် တွေလဲ အာသေဝနပစ္စည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ‘အရှင်မွေး နေ့ချင်းကြီး’ ဆိုသလို ခွန်အားပြည့်ဖြစ်လာတဲ့ မဂ်စိတ်ဖိုလ်စိတ်တွေလဲ အာသေဝန ပစ္စည်းမဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

စိတ်ဖြစ်စဉ်(ဝီထိ)တစ်ခုထဲမှာ အကြိမ်ကြိမ်လဲဖြစ်တယ်၊ အင်အားတဖြည်းဖြည်းပေးဖို့လဲ လိုအပ်တယ်ဆိုတဲ့ အကုသိုလ် ဇော၊ လောကီကုသိုလ်ဇောနဲ့ ကြိယာဇောတွေသာ အာသေဝနပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ လောကီဇောတွေထဲမှာတောင် နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ လောကီဇောဟာ သူ့နောက်မှာဇာတ်တူတရားမရှိတဲ့ အတွက် အာသေဝနပစ္စည်းမဖြစ်ပါဘူး၊ သူ့ရှေ့ဇောက အာသေဝန သတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးခြင်းခံရလို့ အာသေဝနပစ္စယုပ္ပန်တော့ဖြစ်ပါတယ်။ အလားတူပဲ မဂ်ဆုံးဇောဟာလည်း ကျေးဇူးပြုပေးခြင်းခံရတဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်သာဖြစ်နိုင်ပြီး ကျေးဇူးပြုပေးတတ်တဲ့ ပစ္စည်းတရား မဖြစ် နိုင်ပါဘူး။

အာသေဝနပစ္စည်းကို ပါဠိတော်မှာဟောတော်မူတာ ကတော့ ‘ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာဓမ္မာ (အကုသလာဓမ္မာ၊ ကြိယာ ဗျာကတာဓမ္မာ) ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ (အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ ကြိယာဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ) အာသေဝန ပစ္စယေနပစ္စယော’ဆိုပြီး ဟောပါတယ်။

ကုသိုလ်ဇောမှာဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ဇောမှာဖြစ်စေ၊ ကြိယာ ဗျာကတဇောမှာဖြစ်စေ ဇောစိတ်ဆိုတာ ယေဘုယျအား ဖြင့်(၇)ကြိမ်

ဖြစ်ကြပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ရာမှာ ပထမဇောစိတ်က ဒုတိယဇောစိတ်ကို၊ ဒုတိယက တတိယဇောကိုစသည်ဖြင့် နောက်ဆုံးမှာ ဆဋ္ဌမဇောက သတ္တမဇောကို အာသေဝနပစ္စည်းနဲ့ ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ ရှေ့ကကျေးဇူးပြုပေးတာက ပစ္စည်း၊ နောက်ကနေ ကျေးဇူးအပြုခံရတာက ပစ္စယုပ္ပန်ပါ။

ဒီဖြစ်စဉ်သဘောကို အသေအချာစဉ်းစားကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ပထမဆုံးဖြစ်တဲ့ ဇောစိတ်ကလေးဟာ သူ့ရှေ့မှာ ဇာတ်တူတရား မရှိတဲ့အတွက် အာသေဝနသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးခြင်းကို မခံရပါဘူး။ သူကတော့ သူ့နောက်ကဇာတ်တူဖြစ်တဲ့ ဒုတိယဇောကို အာသေဝနသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးပါတယ်။ ဒုတိယဇောကျတော့ ပထမဇောကအာသေဝနသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးခြင်းကိုခံယူရရှိတဲ့အတွက် ပထမဇောထက် တစ်ဆပိုပြီးအား ကောင်းပါတယ်။ ဒီဒုတိယဇောဟာ သူ့နောက်ကတတိယ ဇောကိုလည်း အာသေဝနသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးတယ်။ ဒါကြောင့် နောက်နောက်ဇောတွေဟာ ရှေးရှေးဇောတွေထက် အားကောင်းတယ်လို့ သဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။ ဒီအတိုင်းစဉ်းစားကြည့်လိုက်ရင် နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ သတ္တမဇောဟာ ကံတွေထဲမှာ အားအကောင်းဆုံးလို့ သဘောပေါက်ပါလိမ့်မယ်။

ဒါကြောင့်လည်း ကုသိုလ်ကံမှာဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ကံမှာဖြစ်စေ အားအနည်းဆုံးဖြစ်တဲ့ ပထမဇောစေတနာဟာ ဒုတိယဘဝစသည်အထိ အကျိုးပေးသက်ရည်လောက်အောင်စွမ်းအား မရှိတဲ့အတွက် အကျိုးပေးမယ်ဆိုရင် အခုဘဝမှာပဲအကျိုးပေးပါတယ်။ အကျိုးပေးရာကာလနဲ့ခွဲခြားတဲ့ ကံအမျိုးအစားအရ သူ့ကို 'ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ' လို့ခေါ်ပါတယ်။ အခုဘဝမှာ အကျိုးမပေးတော့ဘူးဆိုရင် ပထမဇောအခိုက် ကံကလေးဟာ အချည်းနှီးအဟော

သိကံဖြစ်သွားပါတယ်။ မြန်မာစကားမှာ ပြောပြောနေကြတဲ့ ‘အဟော သိကံ ဖြစ်လိုက်လေ’ဆိုတာ ဒီကံကိုပြောတာပါပဲ။

အဘိဓမ္မာသဘောမျိုးကို မလေ့လာဖူးသူများအနေနဲ့ လွတ်ခနဲကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ ခုဘဝချက်ချင်းအကျိုးပေးတဲ့ ကံက အားအကောင်းဆုံးကံ ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ထင်စရာပေါ့။ အမှန်က အားအနည်းဆုံးကံဖြစ်လို့ ခုဘဝမှာသာ အကျိုးပေးရတာပါ။

အားအနည်းဆုံးဆိုတာကလဲ နောက်နောက်ဇောတွေရဲ့ စွမ်းအားကို ထောက်ဆပြီးတော့သာ ပြောရတာပါ။ လက်တွေ့အကျိုး ပေးသွားတဲ့ ဖြစ်စဉ်တွေအကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ ပြုသူရဲ့စေတနာ အားကြီးရင်ကြီးသလောက် ပထမဇောရဲ့စွမ်းအားကလည်း ကြီးမား တာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။

အခုလက်ငင်းအကျိုးပေးတဲ့ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံရဲ့ သာဓက အနေနဲ့တော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေအများဆုံးကြားဖူး နားဝ ရှိနေတဲ့ မဟာဒုဂ်ရဲ့ ကံအကျိုးပေးပုံကိုပဲကြည့်ပေါ့။ ကဿပဘုရားရှင် လက်ထက်တော်မှာ မဟာဒုဂ်ဇနီးမောင်နှံဆိုတာ ‘မဟာဒုဂ္ဂတ = အလွန်ဆင်းရဲသူ’ ပေါ့။ တစ်နေ့လုပ်တာတောင် တစ်နေ့တာဝလင် အောင် မလုံလောက်တတ်ဘူး။ ‘မအားအောင်နေ မသေရုံစား’ ဆို သလို နေရသူတွေပါပဲ။ ဘုရားအမှူးရှိတဲ့ သံဃဒါနစာရေးတံ ဆွမ်းလှူပွဲမှာ နိဗ္ဗာန်ဆော်ကနွိုးဆော်လို့ သံဃာတစ်ပါးဆွမ်းကပ်ဖို့ တာဝန်ယူတယ်။ လင်ရောမယားရော ဒီအတွက် ဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်း ဖြစ်အောင် အလုပ်ကိုတိုးလုပ်ပြီး အစားကိုလျော့စားကြတယ်။

သံဃာကို စာရေးတံမဲချတဲ့နေ့ကျတော့ သူ့အမည်မေ့နေလို့ သံဃာမရဘူး။ နိဗ္ဗာန်ဆော်က ‘ဘုရားရှင်ကိုတော့ စာရေးတံမဲ စာရင်းထဲမှာ ထည့်မထားဘူး။ အဲဒီကို သွားကြည့်ပါဆိုတော့ ဘုရားကျောင်းတော်သွားတယ်။ ဘုရားရှင်ကလည်း မဟာဒုဂ်ဇနီး

မောင်နှံကိုချီးမြှောက်ဖို့ အဲဒီနံနက်မှာ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စား ပြီးတော့မှ မဟာဒုဂ်ရောက်လာချိန်လောက်မှာ ထတော်မူပါတယ်။ ဘုရားကျောင်းထဲမှာတော့ ဘုရားရှင်သပိတ်တော်ကို ရလို့ကြတဲ့ မင်း၊ များမတ်၊ သူဌေးဆိုတဲ့ မျက်နှာကြီးတွေ ဝိုင်းအုံလို့ပေါ့။

ဘုရားရှင်ဂန္ဓကုဋီတံခါးဖွင့်တယ်ဆိုတာနဲ့ မဟာဒုဂ်လည်း ဘယ်သူ့မျက်ကိုမှ ကြည့်လည်းမကြည့်၊ ကြောက်လည်း မကြောက် နိုင်ဘူး။ ဆွမ်းလှူခွင့်ရရေးကိုသာရှေးရှုပြီး ဘုရားရှင်ရှိရာ တိုးဝှေ့ သွားတော့တာပဲ။ ဘုရားရှင်ကလည်း သပိတ်တော်ကို မဟာဒုဂ် လက်ထဲ အပ်လိုက်တယ်။ မင်း၊မျိုးမတ်၊သူဌေးတွေက ရာထူးတွေ ငွေတွေနဲ့ဖြားယောင်းကြပေမယ့် လက်မခံဘူး။ အဲဒီ လောက်ထက် သန်တဲ့စေတနာနဲ့ ဆွမ်းကပ်လိုက်တာ။ ဘုရားရှင်ကို ကျောင်းတော် ပြန်ပို့ပြီး အိမ်ပြန်ရောက်တယ်ဆိုရင်ပဲ မဟာဒုဂ်အိမ်မှာ ရွှေငွေ စည်းစိမ်တွေက မိုးပေါ်ကရွာချလိုက်သလို ချက်ချင်း ဗြုန်းခိုင်းကြီးကို အကျိုးပေးလိုက်လို့ အဆင်းရဲဆုံးအဖြစ်ကနေ အချမ်းသာဆုံး သူဌေးကြီးကို ဖြစ်သွားရောတဲ့။

အဲဒီလို အခုဘဝမှာ အကျိုးပေးတာက ကုသိုလ်ဇောတွေ ထဲမှာ အားအနည်းဆုံး ပထမဇောကုသိုလ်ရဲ့အကျိုးပါ။

အခုလို ပထမဇောစေတနာကံလေးက ခုဘဝမှာပင် ချက်ချင်းအကျိုးပေးဖို့အတွက်တော့ -

(၁) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း အနာဂါမ် သို့မဟုတ် ရဟန္တာဆိုတဲ့ အမြင့်ဆုံးအရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကြီး နှစ်မျိုးဖြစ်ရမယ်။ ရဟန္တာဆိုတာ ကိလေသာအာသဝေါ အားလုံးကုန်ပြီးသား ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေါ်တာဖြစ်လို့ ဒီနေရာမှာ ဘုရားရှင်ကိုလည်း ရဟန္တာ ဆိုတဲ့ အရေအတွက်ထဲထည့်ရပါတယ်။

(၂) ဒီအရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေဟာ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားပြီးခါစလည်း ဖြစ်ရမယ်။

(၃) လှူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း စေတနာသန့်စင်ထက်သန် ရမယ်။

(၄) လှူဖွယ်ဝတ္ထုကလည်း တရားသဖြင့်ရှာဖွေထားတဲ့ ဓမ္မိယလဒ္ဓ စစ်စစ်ဖြစ်ရမယ်ဆိုတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေနဲ့ ပြည့်စုံ ရမယ် ဆိုပါတယ်။

ကုသိုလ်ကံရဲ့ပထမဇောက ခုချက်ချင်းဆိုသလို အကျိုးပေး ရာမှာသာ ဒီလိုအချက်အလက်တွေနဲ့ ပြည့်စုံရမယ်လို့ ဆိုတာပါ။ ကြီးမားတဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေရဲ့ ပထမဇောက ခုချက်ချင်းအကျိုးပေး ဖို့အတွက်တော့ ဒီအချက်တွေမလိုပါဘူး။ အထူးသဖြင့်တော့ ကျေးဇူးရှင်ကိုပြစ်မှားတဲ့ အကုသိုလ်ကံကြီးတွေလိုဟာမျိုးမှာ ကျေးဇူးပြုသူက မေတ္တာကြီးမားရင် ကြီးမားသလောက် ကျေးဇူးကန်း သူကို ချက်ချင်းကျေးစွပ်တတ်ပါတယ်။

ဇာတ်တော်တွေထဲမှာ မိမိအသက်ကို ကယ်ပေးတဲ့ မျောက်မင်းကို အိပ်ပျော်နေတုန်းမှာ ခဲနဲ့ထုတဲ့ပုဏ္ဏားဟာ မျောက်မင်း မသေပေမယ့် မျောက်မင်းရဲ့ မျက်ကွယ်အရပ်ရောက်တာနဲ့တစ် ပြိုင်နက် မြေမြိုသွားတဲ့သာဓကမျိုးပေါ့။ ကျေးဇူးပြုသူက တိရစ္ဆာန် မျောက်လည်းဖြစ်၊ အိပ်ပျော်နေတုန်းမှာလဲဖြစ်ပေမယ့် ကျေးဇူးကန်း သူမှာ ချက်ချင်းကျေးစွပ်သွားတာပါပဲ။ အလားတူ သီလဝဆင်ကြီးကို ပြစ်မှားတဲ့မုဆိုးဟာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။

အကျိုးပေးရာမှာ အကုသိုလ်ကံတွေက ကုသိုလ်ကံတွေ ထက် ပိုမိုမြန်ဆန်လွယ်ကူသလို ဖြစ်ရတာနဲ့ပတ်သက်လို့ တိပိဋကဓရ မင်းကွန်းဆရာတော်ကြီးရှိစဉ်က လျှောက်ထားကြည့်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဆရာတော်ကြီးကတော့ -

‘အကုသိုလ်ကံတွေဆိုတာ ဘဝကို နိမ့်ကျသွားစေတဲ့ အဆင်းလမ်းတွေလေ၊ အဆင်းဆိုတာ သိပ်ပြီးအားစိုက်စရာမလိုဘူး။’

သက်မဲ့ပစ္စည်းတစ်ခုကို လှိမ့်ချလိုက်ရင်တောင် လိမ့်ဆင်းသွားတာပဲ မဟုတ်လား။ ကုသိုလ်ကံတွေကတော့ ဘဝကိုမြင့်တက်သွားစေတဲ့ အတက်လမ်းတွေဆိုတော့ ကြိုးစားအားထုတ်ပြီး အချိန်ယူရတဲ့ သဘောပေါ့။ ဒါပေမယ့် အကျိုးပေးနဲ့ ရပ်တည်ခွင့်ရတဲ့အခါမှာတော့ အကုသိုလ်ရဲ့အကျိုးပေးခိုက်မှာရပ်တည်ရတာက အကျိုးပေးမြန်သ လောက် ဆင်းရဲဒုက္ခကြီးတယ်၊ ပူပြင်းတယ်။ ကုသိုလ်ကျိုးမှာ ရပ်တည်ခွင့်ရတာကတော့ အကျိုးပေးနှေးပေမယ့် ကြိုးစားရသ လောက် အမောပြေတယ်၊ အေးချမ်းတယ်' လို့ မိန့်ကြားပါတယ်။

အခုဘဝမှာ ချက်ချင်းအကျိုးပေးတာကိုကြည့်ပြီး အား အကောင်းဆုံးလို့ တချို့က ထင်မှတ်တတ်ကြတယ်၊ အမှန်ကတော့ ဒုတိယဘဝစသည်မှာ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးနိုင်လောက်အောင်အထိ ကံမျိုးစေ့မအောင်မြင်တဲ့အတွက် ပဝတ္တိကျိုးလောက်သာ အကျိုးပေး တဲ့ ကံကလေးပါ။ အရသာလည်းမပြည့်စုံသေး မျိုးစေ့လည်း အောင်မြင်တဲ့ အဆင့်မရောက်သေးတဲ့ ကံ 'အကင်း' ကလေးလို့ ဆိုရမှာပေါ့။ 'သရက်သီးမှည့်ဟာ ခံတွင်းကိုချိုမြိန်စေသလို သရက် ကင်းကလည်း ထမင်းကို မြိန်စေပါတယ်' ဆိုသလိုပဲ အားအနည်း ဆုံးဖြစ်တဲ့ ပထမဇောစေတနာကလေးကပင် ခုဘဝမှာ ချက်ချင်းဘဝ ကိုမြင့်စေ မြိန်စေနိုင်တယ်ဆိုရင် ဒီထက်ပိုပြီး အင်အားကောင်းတဲ့ ဒုတိယဇော ကုသိုလ်ကံစသည်တို့ရဲ့ အကျိုးကိုကတော့ ခန့်မှန်းသာ ကြည့်ကြပေါ့။

ဒီနေရာမှာ အဘိဓမ္မာသဘောနဲ့ လောကအမြင်တို့ရဲ့ ခြားနားပုံလေးကို နည်းနည်းပြောချင်ပါတယ်။ လောကအမြင်အရ ကြည့်မယ်ဆိုရင် ချက်ချင်းလက်ငင်း ရွှေငွေကျောက်သံစည်းစိမ် ချမ်းသာတွေရတာဟာ အလွန်ကြီးကျယ်ကောင်းမွန်တယ်လို့ ထင် စရာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် အဘိဓမ္မာသဘောအရကြည့်မယ်ဆိုရင် ရုပ်ဝတ္ထု

ပစ္စည်းတွေဆိုတာ အလွန်အဖိုးတန်တဲ့ စိန်တွေ ကျောက် မျက် ရတနာတွေပဲဖြစ်စေ ရုပ်ဝတ္ထုမှန်သမျှဟာ ‘အဟေတုက’ တရားတွေ သာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဟေတုတရားဆိုတာ အကုသိုလ်ရဲ့ အရင်း အမြစ်ဖြစ်တဲ့ လောဘ၊ဒေါသ၊မောဟ ဟိတ်တွေလည်းမရှိ၊ ကုသိုလ် ရဲ့ အရင်းအမြစ်ဖြစ်တဲ့ အလောဘ၊အဒေါသ၊အမောဟ ဟိတ် တွေလည်း မရှိတဲ့အတွက် အမြစ်မပါတဲ့အညွန့်အပွင့်တို့နဲ့ တူပါတယ်။ အမြစ်နဲ့ကင်းကွာနေတဲ့ အညွန့်အပွင့်တို့ဆိုတာ ဘယ်လောက်ပဲ လှပနေနေ ရှင်သန်ကြီးထွားနိုင်စွမ်းမရှိတဲ့အတွက် အသီးသီးခြင်း၊ မျိုးစေ့ပွားခြင်း မဖြစ်နိုင်ဘဲ အချိန်ပိုင်းတခဏမျှသာ လှပနိုင်သလိုပဲ ရုပ်ဝတ္ထုဖြစ်တဲ့ စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေကလည်း မျိုးစေ့သစ်ကို တိုက်ရိုက်မဖြစ်စေနိုင်ပါဘူး။ တစ်ဘဝ တစ်ခဏသာ သုံးနိုင်တဲ့ အလှအပကလေးတွေမျှသာပါ။ သူတို့ကိုစေတနာနဲ့ အသုံးချပြီး ကုသိုလ်ကံအဖြစ် မပြောင်းနိုင်ခဲ့ရင် သေကွဲရှင်ကွဲ တစ်မျိုးနဲ့ ကွဲကွာ ပြီးချိန်မှာ ကိုယ့်အတွက်ဘာမျှ မပါတော့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးဖြစ်တဲ့ စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေဟာ စကြာဝတေးမင်းစည်းစိမ်းပဲ ဖြစ်စေဦးတော့ အနိမ့်ဆုံးအဟိတ် အကျိုးတရားလို့သာ ဆိုရတာပါ။

အာသေဝနပစ္စယသတ္တိရရှိတဲ့ ဒုတိယဇောစတဲ့ ကုသိုလ်ကံ တွေကတော့ ဒုတိယစတဲ့ဘဝတွေကစပြီး ပဋိသန္ဓေကျိုး ပဝတ္ထိကျိုး နှစ်မျိုးလုံးကို ထိုက်သင့်သလို အကျိုးပေးနိုင်စွမ်း သတ္တိရှိပါတယ်။ မျိုးစေ့အောင်တဲ့ ကံတွေလို့ဆိုရမှာပေါ့။ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးတယ် ဆိုတာ ရုပ်တရားနာမ်တရားနှစ်မျိုးလုံးကိုဖြစ်စေတာပါ။ နာမ်တရား တွေမှာက အကုသိုလ်ဆိုရင်လည်း လောဘ ဒေါသ မောဟဆိုတဲ့ အကုသိုလ်ဟိတ်တရားရှိတယ်။ ကုသိုလ်ဆိုရင်လဲ အလောဘစတဲ့ ကုသိုလ်ဟိတ်တရားတွေရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအကျိုးတွေကို သဟိတ် အကျိုးတွေလို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဟိတ်တရားတွေဆိုတာ ရေသောက်မြစ်နဲ့တူတယ်လို့ ဟောတုပစ္စည်းမှာ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဟိတ်ရှိတဲ့အကျိုးတရားများဟာ ရေသောက်မြစ်နဲ့ရှင်သန်နေတဲ့ သစ်ပင်နဲ့တူပါတယ်။ ကြီးထွားခြင်း၊ ပွင့်သီးခြင်း၊ မျိုးဆက်သစ်ဖြစ်ထွန်းခြင်းစတဲ့ အကျိုးရင်းအကျိုး ဆက်တွေကို ဆက်လက်ဖြစ်စေနိုင်စွမ်းရှိပါတယ်။ ကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါးလုံးပါရှိတဲ့ တိဟိတ်လူသားဖြစ်ခြင်း၊ သာသနာတော်နဲ့ ကြံ့ကြိုက်ခြင်းဆိုတဲ့ အကြောင်းအပေါင်းစုံရင် နိဗ္ဗာန်အထိ အကျိုး ပေးပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ပစ္စုပ္ပန်မှာရရှိတဲ့ ရွှေငွေ ဥစ္စာရတနာ ဆိုတဲ့ အဟိတ်ကျိုးတွေထက် ပဋိသန္ဓေကိုဖြစ်စေတဲ့ သဟိတ်အကျိုး တွေက ပိုပြီးအစွမ်းထက်မြက်ကြီးမားတယ်လို့ ဆိုရတာပါ။

ကံတွေရဲ့ အကြီးအငယ် အယုတ်အမြတ်ဆိုတာ အဘိဓမ္မာ နည်းနဲ့တွက်ကြည့်မှ ပိုပြီးသဘောပေါက်နိုင်တယ်ဆိုတာ ဒီသဘော ကို ပြောတာပါ။

ကံမျိုးစေ့အောင်မြင်လို့ ပဋိသန္ဓေကျိုးကိုပါပေးနိုင်တဲ့ ဒုတိယဇောစတဲ့ ကံတွေထဲမှာလဲ သတ္တမဇောစေတနာဟာ သူ့ရှေ့က ဇောခြောက်ခုတို့ရဲ့ အာသေဝနသတ္တိအဆင့်ဆင့်ကိုရရှိတဲ့အတွက် အားအကောင်းဆုံးဖြစ်လို့ အခုဘဝပြီးနောက်ဘဝဖြစ်တဲ့ ဒုတိယ ဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေကျိုးကိုပေးပါတယ်။ အရင့်ဆုံးမျိုးစေ့က အရင့်ဆုံး အပင်ပေါက်တဲ့ သဘောမျိုးပါပဲ။ ဒီသတ္တမဇောကလည်း ဒုတိယ ဘဝမှာ အကျိုးပေးရင်ပေး၊ မပေးဘူးဆိုရင်တော့ သူ့အစွမ်းကကုန် သွားပြီဖြစ်လို့ အဟောသိကံဖြစ်သွားပါတော့မယ်။ အချိန်တန်လို့ အပင်မပေါက်တဲ့မျိုးစေ့များလို့ ဖြစ်သွားတဲ့သဘောပါ။

ဒုတိယဇောကစပြီး ဆဋ္ဌမဇောအထိ အလယ်ငါးဇော စေတနာကံတို့ကတော့ တတိယဘဝကစပြီး အာသဝေါကုန်ခန်းတဲ့ ရဟန္တာအဖြစ်နဲ့ နောက်ဆုံးပရိနိဗ္ဗာန်မပြုမီ ကြားကာလအတွင်းမှာ

အကြောင်းအပေါင်းတိုက်ဆိုင်ပြည့်စုံရင် သင့်သလိုအကျိုးပေးပါတယ်။ ဒီအလယ်ဇောငါးခုစေတနာတို့ကတော့ နှစ်ရှည်ခံမျိုးစေ့များနဲ့ တူလို့ ပိုပြီးထူးခြားတဲ့ အစွမ်းသတ္တိရှိတယ်လို့ ဆိုရမယ်ထင်တယ်။

(ဒီနေရာမှာ 'အလယ်ဇော' ဆိုတာနဲ့ စကားစပ်မိလို့ ရှေးမြန်မာကြီးတွေ အဘိဓမ္မာနဲ့ ရင်းနှီးပုံလေးကို ပြောချင်ပါတယ်။ မြန်မာစကားပြောတတ်သူတိုင်းလိုလို 'အလောသုံးဇယ် မလုပ်နဲ့'ဆိုတဲ့စကားကိုကြားဖူးမယ်ထင်ပါတယ်။ ဘယ်ကိစ္စမဆို သေလုမျောပါးလောက်နီးပါး အရေးတကြီးလုပ်တဲ့အခါမှာ ဒီစကားကို သုံးလေ့ရှိပါတယ်။ အဘိဓမ္မာအလိုအရ သေခါနီးအခါတို့၊ မေ့မျောထိတ်လန့်တဲ့အခါတို့မှာ စိတ်အစဉ်ဟာ ပုံမှန်ခွန်အားမရှိတဲ့အတွက် ဇောငါးကြိမ်သာစောပါတယ်။ အဲဒီဇောငါးကြိမ်ထဲက အစဇောနဲ့ အဆုံးဇောနှစ်လိုက်ရင်အလယ်မှာ သုံးဇောသာရှိပါတယ်။ အဲဒီအလယ်သုံးဇောဆိုတာကိုပဲ စကားလိမ်နဲ့ 'အလောသုံးဇယ်'လို့ ပြောလိုက်တာပါ။ သေလုမျောပါးကြီး အရေးတကြီးမလုပ်ပါနဲ့လို့ ဆိုလိုတဲ့သဘောပါ။)

ဘုရားအစရှိတဲ့ အရိယာလောင်းလျာတို့ တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ ပါရမီဓာတ်ခံတွေရင့်သန်ပြီး အထုံရတယ်ဆိုတာဟာ အလယ်ငါးဇောစေတနာကံတွေဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို တစ်ဆင့်ထက် တစ်ဆင့်ရင့်သန်တဲ့ ဓာတ်ခံအားကောင်းတွေဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုတတ်တဲ့သဘောကိုပဲ အာသေဝနပစ္စည်းလို့ခေါ်တာပါ။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ပြောပြောနေတဲ့ အာစိဏ္ဏကံဆိုတာလဲ မြန်မာလိုတော့ အမြဲမပြတ်အလေ့အကျင့်ပြုနေတဲ့ကံကို ဆိုလိုတာဖြစ်လို့ အာသေဝနပစ္စည်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ အာသေဝနပစ္စည်းရဲ့ နိဿယပြန်ထားပုံကို အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ်ဖတ်ရှုဆင်ခြင်ပေးရင် ဒီပစ္စည်းရဲ့သဘောကို တဖြည်းဖြည်းသဘော ပေါက်လာပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို သဘောပေါက်လာတာဟာ ရှေးရှေး အကြိမ်တွေက နောက်

၁၇၆

ဓမ္မဘောရိအရှင်ဝီရိယ(တောင်စွန်း)

နောက်အကြိမ်တွေကို အာသေဝနသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပေး
တဲ့သဘောပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အာသေဝနသတ္တိဖြင့် ကံစွမ်းတွေ
ထက်မြက်အားကောင်းကြပါစေ။

ကမ္မပစ္စည်း

ကမ္မပစ္စည်းဆိုတာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း လက်သုံးထားပြော ဆိုနေကြတဲ့ ‘ကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုး’ ဆိုတဲ့စကားထဲက ကောင်းကျိုးဆိုး ပြစ်တွေကို ဖန်တီးပေးနေတဲ့ ကံတရားအကြောင်းပါပဲ။

အံ့ဩဖို့ကောင်းတာကတော့ “ကံတရား” ဆိုတာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တိုင်းရဲ့ ပါးစပ်ဖျားမှာ ရေပန်းစားပြီး တရင်းတနှီးရှိသလောက် လက်တွေ့ဘဝနယ်ပယ်မှာတော့ သူစိမ်းပြင်ပြင် လျစ်လျူရှုခြင်းခံနေ ရတဲ့ အချက်ပါပဲ။

ဒါနဲ့ ဝတ်သက်လို့ ဂျပန်ဘုန်းတော်ကြီးတစ်ပါးရဲ့စကားကို ပြေးပြီးသတိရမိပါတယ်။ ဂျပန်ပြည်၊ မေဂျီခေတ်လို့ခေါ်တဲ့ မေဂျီဘာသာရေးဂိုဏ်းကြီး အထွတ်အထိပ် ရောက်နေချိန်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားက ဂျပန်ပြည်ကိုရောက်ပါတယ်။ ဘာမဆို ဝေဖန် စစ်ဆေးခွင့်မရှိဘဲ ပြောသမျှကိုလက်ခံယုံကြည်ရမယ်၊ မယုံကြည် သူတိုင်း အပြစ်ရမယ်၊ ယုံကြည်သူအကျိုးရမယ်ဆိုတဲ့ လက်တွေ့

မဆန်တဲ့ ဘာသာရေးတရားတွေကြားမှာ “ဘယ်သူမဆို အကန်းယုံ အရမ်းယုံနဲ့ လက်ခံစရာမလိုဘူး၊ ဆန်းစစ်ဝေဖန်ခွင့်ရှိတယ်၊ လက်တွေ့ ကျင့်သုံးသူတိုင်းကိုယ်သိ မျက်မှောက် လက်တွေ့ခံစားနိုင်တဲ့ အကျိုးကို ရစေမယ်” လို့ ကြွေးကြော်ပြီး လက်တွေ့ကျင့်စဉ် နည်းလမ်းပါ အပြည့် အစုံပါရှိတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားတော်ဟာ လက်တွေ့ကျကျကို လိုလား တောင့်တနေတဲ့ ဂျပန်လူမျိုးတို့အတွက် အံဝင်ကွက်တိ ဖြစ်စေတဲ့ အတွက် အချိန်တိုတို အတွင်းမှာပဲ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားက လူတော်တော် များများရဲ့ ပါးစပ်ဖျားမှာ အုတ်အော် သောင်းတင်းဆိုသလိုဖြစ်ပြီး တစ်မဟုတ် ချင်းဆိုသလို ပျံ့နှံ့သွားပါတယ်။

ဒါကို မေဂျီဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်ပိုင်းက မခံချိမခံသာ ဖြစ်လာ ပုံရပါတယ်၊ တစ်နေ့မှာတော့ မေဂျီဂိုဏ်းက အသက်ရှစ် ဆယ်ကျော် လောက်ရှိပြီဖြစ်တဲ့ခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးက ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျောင်းကိုသွားပြီး အကြီးအကဲဘုန်းတော်ကြီးကို “သင်တို့ ဗုဒ္ဓ ဘာသာက ဒီလောက်အထိ အုတ်အော်သောင်းတင်း ဖြစ်နေရ အောင် ဘယ်လိုတရားမျိုးတွေမို့လဲ၊ ပြောပြစမ်းပါ” လို့ မေးပါသတဲ့။

ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးက “ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမ အကျဉ်း ချုပ်ကတော့ ‘မကောင်းမှုရှောင်၊ ကောင်းမှုဆောင်၊ ဖြူအောင်စိတ် ကိုထား’ဆိုတဲ့ အခြေခံသုံးချက်ပါပဲ” လို့ ပြန်ပြောတဲ့အခါ၊ မေဂျီဂိုဏ်း ဆရာကြီးက “ဒါလေးများ တို့ ရှစ်နှစ်သားလောက်ကတည်းက သိပြီးသားပါ၊ ဘာများဆန်းလို့လဲ” လို့ ပြန်ပြောတယ်။

အဲဒီအခါမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီး ပြန်ပြောတဲ့စကား က “အေး . . . ရှစ်နှစ်သားလောက်ကတည်းက သိထားပေမယ့် အခုအသက်ရှစ်ဆယ်ကျော်သည်အထိ မကျင့်သုံးနိုင်သေးဘူးမို့ လား” တဲ့။

ဟုတ်ပါတယ်၊ အဲဒီ မေဂျီဂိုဏ်းဆရာကြီးချည်းမဟုတ်ဘူး၊

ဒီနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တော်တော်များများလဲပဲ၊ အဲဒီ “မကောင်းမှု ရှောင်၊ ကောင်းမှုဆောင်၊ ဖြူအောင်စိတ်ကိုထား” ဆိုတဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အခြေခံအဆုံးအမသုံးပါးကို ရှစ်နှစ်သားခန့်လောက်ကတည်းက နှုတ်တက်ရနေကြပေမယ့် အသက်ရှစ်ဆယ်အထိ ဘာမျှ ပီပီပြင်ပြင် သရုပ်မဖော်နိုင်ကြသူတွေ ဖြစ်နေကြတုန်းပါပဲ။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမသာသနာတော်က လိုက်နာကျင့်သုံး သရုပ်ဆောင်ရမည့် သာသနာဖြစ်တယ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများစုက တော့ “နှုတ်ဆောင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေကများပြီး သရုပ်ဆောင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဦးရေက အတော်ကိုနည်းနေပါတယ်၊ ဇာတ်ညွှန်းကို ဇာတ်သရုပ်ထင်ပြီး နှုတ်တက်အာဂုံရွတ်နေကြရုံနဲ့တော့ ကောင်းမွန် တဲ့ ဘဝဇာတ်ထုပ်တစ်ခုဖြစ်မလာမှာ သေချာပါတယ်။ ပြောရမှာ အားနာစရာကောင်းလောက်အောင် ခက်နေတဲ့ကိစ္စကတော့ သရုပ် ကိုသာ ပီပီပြင်ပြင်မဆောင်ချင်ကြတာ၊ ရချင်တဲ့ ဆုကတော့ အကယ်ဒမီလောက်နဲ့တင် မတင်းတိမ်သေးဘူး ကမ္ဘာကျော်တဲ့ အော်စကာဆုအထိ တက်တောင်းနေတယ် ဆိုရလောက် အောင် “နိဗ္ဗာန် မဂ်ဖိုလ်ကို ရက်တိုတိုနဲ့ ရချင်တယ်” လို့ အော် တောင်းနေ ကြတဲ့ ကိစ္စပါပဲ။

“ကောင်းကျိုးတွေဆိုတာ ကုသိုလ်ကံရှိသူတွေနဲ့ ထိုက်တန် ပါတယ်ဆိုရင် ဒီနေ့ကမ္ဘာမှာ အခြားဘာသာဝင်နိုင်ငံတွေက ချမ်းသာ မှုအထွတ်အထိပ်ရောက်နေပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများစုရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေက ဘာကြောင့် အဲဒီလိုမဖြစ်ကြတာလဲ” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို မေးလေ့ ရှိသူများအနေနဲ့ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ရော သရုပ်ဆောင်ဗုဒ္ဓ ဘာသာစစ်စစ်ဖြစ်ပြီးလားဆိုတာ ပြန်လည်သုံးသပ်မိကြဖို့ပါ။ တချို့ ဆို “သူများယောင်လို့ယောင် အမောင်တောင်မြောက် မသိ” ဆိုသလို ချပေးတာလိုက်ဆို၊ ရှိခိုးဦးတိုက်လုပ်ဟဲ့ဆိုလို့သာ လိုက်လုပ်နေကြ

ပေမယ့် ပင်ကိုယ်သဒ္ဓါတရားတို့ ကိုယ်ပိုင်အသိတို့နဲ့ ကျတော့ နှုတ်နဲ့တောင်ဖြောင့်ဖြောင့် မဆောင်နိုင်ကြသေးတာဟာ မနုဿတ္တ ဒုလ္လဘ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဒုလ္လဘ ရခိုက်ကြုံခိုက်ဆိုတဲ့ ပင်ကိုအခြေခံကောင်း ကြီးနှစ်ခုအတွက် အလွန်နှမြောစရာကောင်းတဲ့ အချည်းနှီး ဖြစ်မှုကြီး တစ်ခုပါပဲ။ ဒါကြောင့် ကံတရားလို့ခေါ်တဲ့ ကမ္မပစ္စည်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကောင်းကောင်းကြီးသဘောပေါက်အောင် လေ့လာစေချင်ပါတယ်။

ဒီကမ္မပစ္စည်းကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်ကြီးများက သစ်ပင် တို့ရဲ့ အခြေခံဖြစ်တဲ့ “မျိုးစေ့”နဲ့ ဥပမာပေးပါတယ်။ ဒါကို ပရမတ္ထ သရူပဘေဒနီကျမ်းပြု ရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရား ကြီးက -

“ကမ္မပစ္စယော = သစ်ပင်တို့အား၊ မျိုးစေ့လားသို့၊ ကြွင်းငြားတူလတ်၊ သဟဇာတ်နှင့်၊ ကဋ္ဌတ္တာဝိပါက်၊ ဤနှစ် ချက်အား၊ တစ်ဆယ့်ငါးတွင်၊ အားပါးထုတ်ထ၊ လုံ့လသည်းစွာ၊ အမှုအရာဟူသော ကမ္မသတ္တိထူးဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော၊ သဟဇာတ် စေတနာဟူသော သဟဇာတ ကမ္မ၊ အတိတ်ကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာဟူသော နာနာက္ခဏိက ကမ္မနှစ်ပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း” လို့ မြန်မာအနက်ယောဇနာ တော်မူခဲ့ပါတယ်။

ကမ္မပစ္စည်းက သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းနဲ့ နာနက္ခဏိက ပစ္စည်းလို့ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ ကောင်းမှု မကောင်းမှုတွေကို ပြုလုပ်တဲ့ အခါမှာ ကောင်းမှုပြုခိုက် ကောင်းတဲ့စိတ်ကလေးဖြစ်တယ်။ မကောင်းမှုပြုခိုက်မကောင်းတဲ့ စိတ်ကလေးဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို စိတ် ကလေးဖြစ် နေခိုက်မှာ စိတ်ကသာ တစ်ခုတည်းဖြစ်တာ ဒီစိတ်နဲ့ အတူ ဒီစိတ်ကလေးကို ဝိုင်းဝန်းပုံဖော်ပေးကြတဲ့ စေတသိက် တရား တွေကတော့ အများအပြား ပါဝင်ပါတယ်။ ကောင်းတဲ့ ကုသိုလ်

စိတ်ကို ဝိုင်းဝန်းပုံဖော်ပေးတဲ့ စေတသိက်တရားတွေက အများဆုံး (၃၈) ပါးလောက်ပါတယ်။ အကုသိုလ်စိတ်ကို ပုံဖော်ပေး တဲ့ စေတသိက်တွေက (၂၇) ပါးရှိပါတယ်။ ဖြစ်တဲ့စိတ် အမျိုးအစား အလိုက် အရေအတွက် လျော့တာတော့ ရှိတာပေါ့။ ကုသိုလ်စိတ်မှာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်စိတ်မှာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ တခြား ဝိပါက်ကြိယာစိတ် တွေမှာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ စိတ်တစ်ခု ဖြစ်တိုင်းအမြဲပါဝင်ရတဲ့ စေတသိက်က (၇) ပါးရှိပါတယ်။ စိတ်တိုင်းနဲ့ ဆက်ဆံပါဝင်တဲ့အတွက် သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏ စေတသိက်များလို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီ (၇)ပါး ထဲမှာမှ အဓိကအရေးပါဆုံးက “စေတနာ” စေတသိက်ပါ။

“စေတနာ”ဆိုတာ ကောင်းစိတ်၊ မကောင်းစိတ်တွေကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် စေ့ဆော်စည်းရုံးပေးတဲ့ စေတသိက်တရားပါပဲ။ သူ့ကို စည်းရုံးရေးတရားလို့ဆိုရင်လဲ မမှားပါဘူး။ ကောင်းတဲ့စေတနာ လေးဖြစ်ပေါ်လာရင် ကောင်းတဲ့စိတ်ကလေးနဲ့ ဝိုင်းဝန်းပုံဖော် ပေး မည့် ယှဉ်ဘက်စေတသိက်တွေလည်း တစ်ပြိုင်နက် ပူးပေါင်းပါလာ တာပါပဲ။ အဲဒီလိုကောင်းတဲ့ စိတ်ကလေးတွေဖြစ်လာတာနဲ့ အတူ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေဆိုတာလဲ တစ်ပြိုင်နက်ပဲ ဖြစ်ပါ တယ်။

စိတ်ကောင်းလေးဖြစ်နေတဲ့အခါမှာ အသားအရေတွေ၊ အထူးသဖြင့်တော့ မျက်နှာက ကြည်လင်ဝင်းပနေတယ်။ မကောင်း တဲ့ စိတ်တွေဖြစ်တဲ့အခါ မျက်နှာနီမြန်း၊ ပုပ်သိုးပြီး မျက်နှာကြောတင်း တင်းကြီးတွေ ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာ အဲဒီဆိုင်ရာစိတ်တွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ပြန့်နှံ့လာတဲ့အတွက် ကြောင့် ဖြစ်ရတာပါ။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်တော်မူတဲ့အခါ တစ်ကိုယ်လုံးက ရောင်ခြည်တော် တွေ ကွန့်မြူးတယ်ဆိုတာဟာလည်း အဲဒီ စိတ္တဇရုပ်တွေ ပြန့်နှံ့ပြီး

အရောင်တွေ ထွက်တာပါပဲ။ စိတ်တော်အစဉ်မှာ အစွမ်းကုန် ကြည်လင်တောက်ပတဲ့ ဉာဏ်တော်နဲ့ တွဲယှဉ်မိတဲ့အခါ စိတ်တော်လည်း အထူးကြည်လင် တောက်ပသလို စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေကလည်း ကြည်လင်တောက်ပပြီး ပင်ကိုအခံအရောင်အတိုင်း ညိုတဲ့ အရောင်ရှိတဲ့ မျက်ခုံးတော်တို့က ညိုတဲ့ရောင်ခြည်တွေ၊ ဖြူဖွေးတဲ့ သွားတော်လို နေရာမျိုးက ဖြူတဲ့ရောင်ခြည်တွေ၊ နီမြန်းတဲ့ နှုတ်ခမ်းတော်လို နေရာမျိုးက နီတဲ့ရောင်ခြည်တွေ စသည်ဖြင့်ပေါ့။ အဲဒီမှာ စိတ်ရယ် စေတသိက်တွေရယ်၊ စိတ္တဇရုပ်တွေရယ် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ကြတာပါ။

အဲဒီဖြစ်စဉ်ထဲမှာ စိတ်တစ်ခုအတွင်းမှာပါဝင်တဲ့ “စေတနာ” စေတသိက်ကလေးကို “သဟဇာတကမ္မ” လို့ ခေါ်တာပါ။ ဒီအခိုက်မှာ စိတ်ကောင်း စေတနာကောင်း ကံကောင်းလေးလို့တော့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တခြားကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်လို့ လူသိ များတဲ့ အကျိုးတွေကိုတော့ မဖြစ်စေနိုင်သေးပါဘူး။ ကံမျိုးစေ့ဖြစ်ထွန်းအောင် ကျေးဇူးပြုနေဆဲ အခိုက်အတန့်သာ ဖြစ်ပါသေးတယ်။ ဒီအခိုက်မှာ ရှိတဲ့ စေတနာလေးကိုတော့ အတူဖြစ်ဘက်တရားတွေကို ဖြစ်ပေါ်အောင်သာ ကျေးဇူးပြုပေးတာဖြစ်လို့ သဟဇာတကမ္မလို့ ခေါ်ရတာပါ။ ဆရာတော်ကြီး အနက်ပြန်တဲ့အထဲက “ကြွင်းငြားတူလတ်၊ သဟဇာတ်နှင့်” ဆိုတာ ဒီသဟဇာတကမ္မပစ္စည်းရဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ စိတ်၊စေတသိက်၊စိတ္တဇရုပ်တွေကို ပြောတာပါပဲ။

အဲဒီလို ဖြစ်ပေါ်ပြီးလို့ ကံမျိုးစေ့အောင်မြင်သွားပြီ ဆိုတော့မှ ဒီကံမျိုးစေ့က ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုး လို့ခေါ်တဲ့ ဝိပါက် စိတ်တွေနဲ့ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိတဲ့ ရုပ်တရား အပါအဝင် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းတွေကို ဖြစ်စေတာပါ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ပြောဆိုနေကြတဲ့ “ကံကောင်း ကံဆိုး” ဆိုတာ အဲဒီမျိုးစေ့အဖြစ် အောင်မြင်

ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ကံကို ခေါ်တာပဲ။ အဲဒီမှာလည်း အဓိကအားဖြင့် စေတနာကပဲ ပြဋ္ဌာန်းတာဖြစ်လို့ “စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ဝဒါမိ = စေတနာကို ကံလို့ ငါဘုရားဟောတယ်” ဆိုပြီး မိန့်ကြားတာပါ။

မျိုးစေ့အောင်မြင်တဲ့ ကံက အကျိုးတရားတွေကို ဖြစ်စေတဲ့ အခါမှာတော့ ကံမျိုးစေ့ကလေး အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းနေတဲ့အခိုက် ကအရင်ဖြစ်ပြီး အကျိုးတရားက နောက်မှဖြစ်တာပါ။ ဒါကြောင့် ဒီကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုးက ဖြစ်ခိုက်ချင်း မတူပါဘူး။ အခိုက်အတန့်ချင်း သီးခြားစီ ကွာခြားပါတယ်။ အမြန်ဆုံး(အကာလိက)အဖြစ်နဲ့ အကျိုး ပေးတဲ့ မင်္ဂလာသိုလ်ကံမှာတောင် မင်္ဂလာဖြစ်တဲ့အခိုက်က တခြား၊ အကျိုး ဖိုလ်ဖြစ်တဲ့ အခိုက်က တခြားဖြစ်တဲ့အတွက် စိတ်တခဏချင်း သီးခြားစီဖြစ်ပါတယ်။ တခြားအကျိုးဖြစ်တဲ့ ကံတွေကတော့ ဒီထက် ပိုပြီး အချိန်ကာလတွေ စိတ်ဖြစ်စဉ်တွေ ကွဲပြားခြားနား ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီကံကို “နာနာက္ခဏိကကမ္မံ = ကံနဲ့ ကံရဲ့ အကျိုးတို့ အခိုက် အတန့်ချင်း သီးခြားစီဖြစ်တဲ့ ကံ” လို့ ခေါ်ပါတယ်။

တိုတိုချုပ်ကတော့ ကံမြောက်အောင် လှုံ့ဆော်ပေးတဲ့ စေတနာကို သဟဇာတကမ္မံ၊ ကံမြောက်လို့ မျိုးစေ့သဖွယ် အောင်မြင် ပြီး အပင် အရွက်၊ အပွင့်၊ အသီးသဖွယ် အကျိုးတွေကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စေတနာကို နာနာက္ခဏိကကမ္မံလို့ ခေါ်တယ်ဆိုတာ သဘောပေါက် ရမှာပါ။

“ကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုး” လို့ လူသိများတဲ့ ကံဟာ ဒီနာနက္ခဏိက ကံကို ပြောတာဖြစ်လို့ ကမ္မပစ္စည်းအကြောင်းကို ပြောတဲ့အခါမှာ လည်း နာနက္ခဏိကကမ္မံကိုပဲ ရေရေလည်လည်သဘောပေါက် အောင် ပြောရ ဆိုရ လေ့လာ နားလည်ရပါလိမ့်မယ်။

စိတ်ရဲ့ ဖြစ်စဉ်တစ်ခုကို “ဝီထိ” လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီဖြစ်စဉ် ဝီထိတစ်ခု တစ်ခုမှာ စိတ်အရေအတွက် (၁၇)ကြိမ်ဖြစ်ပါတယ်။

အဘိဓမ္မာကို ရေရေလည်လည်နားလည်ချင်ရင် ဒီစိတ်ဖြစ်စဉ်ဝီထိ ကိုလည်း အထိုက်အလျှောက် တီးမိခေါက်မိ ရိပ်စာမိထားသင့်ပါတယ်။

အာရုံတစ်ခုခုနဲ့ မတွေ့မကြုံရတဲ့ အိပ်ပျော်စဉ်အခါလိုမျိုးမှာ သတ္တဝါတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်နေတဲ့ နာမ်တွေကို ဘဝင်စိတ် လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဘဝင်နာမ်တွေပေါ့။ ဘဝင်ဆိုတာ ပါဠိစကား “ဘဝင်” ကိုပြောတာ။ ဘဝင် ဆိုတာကလည်း ဘဝ+အင် နှစ်ပုဒ်ပေါင်း ထားတာပါ။ “ဘဝ = သက်ရှိဘဝဖြစ်ဖို့ အင် = လိုအပ်ချက်အင်္ဂါရပ်တစ်ခု” လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ ရုပ်တရား နာမ်တရား နှစ်ခုပြည့်စုံနေမှ သက်ရှိ သတ္တဝါလို့ခေါ်နိုင်တဲ့ လူ နတ် တိရစ္ဆာန် အပါအဝင် ပဉ္စဝေါကာရဘုံသားတွေမှာ ဘဝရဲ့ အင်္ဂါရပ် တစ်ခု အဖြစ် နာမ်တရားတစ်ခုက မုချဖြစ်ပေးနေဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ စားသိ၊ ထိသိ၊ တွေးကြံသိဆိုတဲ့ အသိဝိညာဉ် စာရင်းဝင်တဲ့ နာမ်တရားတွေ မဖြစ်တဲ့ အခါမျိုးမှာ ဘာရယ်လို့ မယ်မယ်ရရ မသိပေမယ့် အတိတ်ဘဝက အာရုံပြုခဲ့ဘူးတဲ့ ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် ဆိုတဲ့ အာရုံတွေကိုပဲ ထိုက်သင့်သလို ယူပြီးဖြစ် ပေးနေရတဲ့ “သက်ဆက်နာမ်” တရားလေးကိုပဲ ဘဝင်စိတ် ခေါ်တာပါ။ သက်စောင့်စိတ်၊ သက်စောင့်နာမ်လို့လည်း ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီလို ဘဝင်စိတ်တွေချည်း စဉ်ဆက်မပြတ်တရစပ် ဖြစ်နေရာက အဆင်း အသံစတဲ့ အာရုံတစ်ခုခုနဲ့ တွေ့ကြုံလာတဲ့အခါ အာရုံက ဘဝင်စိတ်ကို လာထိပါတယ်။ အာရုံလာပြီး ထိထိချင်း မသိသေးပါဘူး။ ဘဝင်စိတ်အစဉ်က အရှိန်အဟုန်နဲ့ တရစပ်ဖြစ်နေတာ ဆိုတော့ ဒီစိတ်အစဉ်ကြီးကို ချက်ချင်းရပ်မပစ်နိုင်ဘဲ ဘဝင်တစ်ခု လောက် အနည်းဆုံး အရှိန်လွန်သွားပါသေးတယ်။ အဲဒီအရှိန် လွန်သွားတဲ့ ဘဝင်စိတ်ကို အတိတ်ဘဝင်လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ နောက်မှာ

ဘဝင်အစဉ်လှုပ်သွားတဲ့ ဘဝင်စလနဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ ဘဝင် အစဉ်ရပ်သွားတဲ့ ဘဝင်ပစ္စေဒဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့မှ အာရုံကို ဆင်ခြင်တဲ့ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၊ ပြီးမှ အာရုံကိုသိတဲ့ စက္ခု ဝိညာဉ်စတဲ့ စိတ်တစ်မျိုးက ထင်လာတဲ့ အာရုံအားလျော်စွာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနောက်မှာ အာရုံကိုလက်ခံတဲ့ သမ္ပဋိစိုက်စိတ်၊ အာရုံကို စူးစမ်းတဲ့ သန္တိရဏစိတ်၊ အာရုံကို ဆုံးဖြတ်တဲ့ ဝုဋ္ဌောစိတ်ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနောက်တော့မှ ဝုဋ္ဌောရဲ့ အဆုံးအဖြတ်အတိုင်း အကောင်းအဆိုး ခွဲခြားခံစားတဲ့ ဇောစိတ် တွေဆိုတာ (၇)ကြိမ်ဆက် ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ အာရုံကို အာသာမပြေနိုင်သေးတဲ့ သဘောမျိုးနဲ့ တဒါရုံဆိုတဲ့ စိတ် (၂)ကြိမ်ဖြစ်ပါတယ်။ အတိတဘဝင်ကစလို့ ဒုတိယ တဒါရုံအဆုံး စိတ် အရေအတွက် (၁၇)ကြိမ်ပြည့်တော့မှ သိစိတ် ဖြစ်စဉ် တစ်ခု ဆုံးတယ်။ ပြီးရင် ဘဝင်ကျတယ်ဆိုပြီး ဘဝင်စိတ်ဖြစ် တယ်။ ပြီးတော့ ဒီမြင်ပြီး ကြားပြီးတဲ့ အာရုံတွေကိုပဲ အကြိမ်ကြိမ်ပြန် ပြီး တွေးတော စဉ်းစားတဲ့ တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရဝီထိခေါ်တဲ့ ဆက်လက်ကြံတွေးစိတ်တွေက သဘောကျ ကျေနပ်လောက်တဲ့ အထိ ဆက်ဖြစ်တယ်။ ကျေနပ်အားရပြီဆိုတဲ့ အခါမှာတော့ ဘဝင် စိတ် အစဉ်တွေပဲ အေးအေးဆေးဆေး ဆက်ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။

ရှေးလူကြီးတွေ ပြော ကြဆိုကြတဲ့ “ဘဝင်မကျသေးဘူးကွာ” ဆိုတာ အဲဒီလို ကျေနပ်လောက်အောင်အထိ မဖြစ်သေးတာကို ပြောတာပါ။

အဲဒီစိတ်ဖြစ်စဉ် (၁၇)ကြိမ်ထဲက “ဇော” လို့ ခေါ်တဲ့ အာရုံရဲ့ အရသာကို တကယ်ခံစားခွင့်ရတဲ့စိတ် (၇)ကြိမ် အခိုက်အတန့်မှာ အကောင်းအဆိုးကွဲတဲ့ ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်ဆိုတာ ဖြစ်တာ ပါ။ တခြားစိတ်တွေက အခိုက်အတန့်တစ်ခုစီသာ ဖြစ်ပြီး ချုပ်သွား တဲ့အတွက် ကောင်းဆိုးကွဲပြားခံစားခြင်း မရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဆိုတဲ့ အမည်မရပါဘူး။ သူတို့ကိုတော့

အဗျာကတစိတ်တွေလို့ပဲ ခေါ်ပါတယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်တွေ အပြည့်အစုံ နားလည်ဖို့ကတော့ အဘိဓမ္မာသင်တန်းတွေကို စနစ်တကျသင်ကြား ရပါလိမ့်မယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတွေဆိုတာ စိတ်ဖြစ်စဉ်ထဲက ကုသိုလ်အကုသိုလ် ဇောစိတ်အခိုက်မှာ အဓိက လှုံ့ဆော်ပေးတဲ့ “စေတနာ” ကို ပဓာနနည်း အဖြစ်နဲ့ “ကံ” လို့ ခေါ်တာ ပါ။ စိတ်ဖြစ်စဉ်တစ်တန်း တစ်တန်းမှာ “ကံ” အမည်ရတဲ့ ဇောစိတ် (၇) ကြိမ်ရှိပါတယ်။ ဒါကို အသေအချာ မှတ်ထားပါ။

ကံတိုင်း ကံတိုင်းမှာ အကျိုးပေးတဲ့ အချိန်ကာလအရ လေးမျိုးလေး စားကွဲပြားပါတယ် -

(၁) ယခုမျက်မှောက်ဘဝမှာ အကျိုးပေးတဲ့ ‘ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနိယကံ’

(၂) ဒီဘဝရဲ့ နောက်ဖြစ်တဲ့ ဒုတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးတဲ့ ‘ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံ’

(၃) တတိယဘဝကစပြီး နိဗ္ဗာန်ရသည်အထိ ကာလတွေမှာ အကျိုးပေးတဲ့ ‘အပရာပရိယ ဝေဒနိယကံ’

(၄) ဘယ်တော့မှ အကျိုးမပေးဘဲ အချည်းအနီးဖြစ်သွားတဲ့ ‘အဟောသိ ကံ’ တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အထက်မှာ ပြောခဲ့တဲ့ ကံအမည်ရတဲ့ ဇောစိတ် (၇) ကြိမ် ထဲမှာ ပထမဆုံးဇောစိတ်ကလေးဟာ သူ့ရှေ့မှာ သူ့လို ဇောကိစ္စကို ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းတဲ့ စိတ်မဖြစ်ခဲ့သေးလို့ ရှေ့စိတ်တို့ရဲ့ ‘အထုံ’ လို့ခေါ်တဲ့ အားဖြည့်ကူညီမှုကို မရတဲ့အတွက် အင်အား အနည်းဆုံး စွမ်းရည်အညံ့ဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကံဟာ နောက်ဘဝ တွေမှာ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးလောက်အောင်အထိ ရင့်ကျက်အောင်မြင်မှု မရှိတဲ့ အတွက် ဒီဘဝတွင်းမှာပဲ မျက်မှောက်ဒိဋ္ဌခံစားရတဲ့ အကျိုးကို

ပေးတဲ့ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံဖြစ်သွားပါတယ်။ မျိုးစေ့ရင့်သန်အောင် မစွမ်းနိုင်တဲ့ သရက်ကင်းကို သီးကင်းစသာသာမှာပဲ တို့စရာအဖြစ်နဲ့ စားသုံးလိုက်ရတဲ့ သဘောပါပဲ။

သာမန်အရပ်တွေေး တွေးကြည့်ရင်တော့ လက်ငင်းဒိဋ္ဌ ခံစားရတဲ့ ကောင်းကျိုးဆိုတာ အလွန်ကြီးကျယ်တယ်လို့ ထင်ရသလို ဒီလိုလက်ငင်းဒိဋ္ဌအကျိုးပေးတဲ့ ကံဟာလည်း အလွန်စွမ်းအား သတ္တိကြီးမားတယ်လို့ ထင်စရာရှိပါတယ်။ အမှန်ကတော့ အဲဒီလို မဟုတ်ပါဘူး။ သရက်ကင်းဆိုတာ ထမင်းမြိန်ရုံလောက်သာရှိပြီး အသီးမှည့်လို ခံတွင်းကိုလည်း မချိုမြိန်နိုင်၊ မျိုးစေ့သစ်လည်း မဖြစ်နိုင် သလိုပါပဲ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံဟာလည်း လတ်တလော ကျေနပ်စရာ အကျိုးသာဖြစ်ပါတယ်။ ရရှိတဲ့ ကောင်းကျိုးဆိုတာ ကလည်း ရုပ်ဝတ္ထု အကျိုးမျှသာဖြစ်လို့ ဘာမျှ မကြီးကျယ်ပါဘူး။ ပဋိသန္ဓေကျိုးများ ကသာ ဉာဏ်မျိုးအရင်းအမြစ်ပါတဲ့ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်နဲ့ သက်ရှိ ဘဝ တစ်ခုခုမှာ ဖြစ်လာပြီး မဂ်ရ ဖိုလ်ရအထိ တိုးပွားနိုင်စွမ်းရှိတာမို့ ကြီးကျယ်တဲ့ အကျိုးဖြစ်ပါတယ်။

အဘိဓမ္မာလို ပြောရမယ်ဆိုရင် ရုပ်ဝတ္ထုတွေဆိုတာ စိန်ရွှေ ရတနာတွေပဲဖြစ်ဖြစ်၊ စကြာမင်းတို့ရရှိတဲ့ စကြာရတနာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒါတွေဟာ ‘အဟိတ်’ ပစ္စည်းတွေလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဟေတုပစ္စည်းမှာ ပြောခဲ့သလိုပဲ ဟိတ်တရားတွေကသာ ရေသောက်မြစ်တွေဖြစ်လို့ ရှင်သန်မှုကို ပေးနိုင်ပါတယ်။ အဟိတ်ပစ္စည်းဝတ္ထုတွေဆိုတာ ရေသောက်မြစ်မပါဘဲ အိုးထဲမှာ အလှထိုးထားတဲ့ အိုးစိုက်ပန်းတွေ လိုပါပဲ တစ်ခဏလောက်သာလှပပြီး မကြာခင်ပျက်စီးသွားရမြဲပါ။ အဲဒီလိုပါပဲ လက်ငင်းလက်တွေ့ရရှိတဲ့ ရုပ်ဝတ္ထုအကျိုးတွေဆိုတာလဲ စကြာမင်းရဲ့ စကြာရတနာပင်ဖြစ်စေ သေရာရဲ့နောက်အထိ သယ် ယူလို့မရတဲ့ တစ်ဘဝအကျိုးမျှသာဖြစ်လို့ အားနည်းတဲ့ အကျိုးလို့

ခေါ်ဆိုရသလို လက်ငင်းလက်တွေ့အကျိုးပေးတဲ့ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယ ကံဟာလည်း ကံတွေထဲမှာ စွမ်းအားအနည်းဆုံး ကံလို့သာ သတ်မှတ်ပါတယ်။ အသီးကင်းမို့ တို့စရာဖြစ်သွားသလို အားအနည်းဆုံးဖြစ်လို့ ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုးကို ပေးရတာပါ။

ကံဇော(၇)ကြိမ်တို့ဟာ ရှေ့ရှေ့ဇောက နောက်နောက်ဇောတွေကို အရှိန်အဟုန်စွမ်းအားသတ္တိတွေ ဖြည့်ပေးတဲ့အတွက် နောက်နောက်ဇောကံတွေက ရှေးရှေးဇောကံတွေထက် စွမ်းအားသတ္တိပိုကောင်းပါတယ်။ ဒါကြောင့် နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ သတ္တမဇောကံဟာ စွမ်းအား သတ္တိအကြီး မားဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ သတ္တမဇောကံဟာ အရင့်မှည့်ဆုံး အအောင်မြင်ဆုံးဖြစ်တဲ့ မျိုးစေ့နဲ့ အလားတူပါတယ်။ ဒီသတ္တမဇောကံက ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ ကံမျိုးစေ့တွေထဲမှာ အရင့်မှည့်ဆုံးဖြစ်တာနဲ့အညီ ဒုတိယဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ဖြစ်စေတဲ့ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံဖြစ်လာပါတယ်။ အလယ်ဇောကံ (၅)ခုကတော့ တတိယဘဝကနေ နိဗ္ဗာန်ရသည်အထိ အခါအား လျော်စွာ အကျိုးပေးပါတယ်။ ဘုရားလောင်းတော်တို့ရဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးကို ရအောင်အကျိုးပြုပေးတဲ့ ပါရမီကံတွေဆိုတာ ပါရမီဖြည့်စဉ် ကာလတစ်လျှောက်ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ အလယ် (၅)ဇောကုသိုလ်ကံတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ကာလနဲ့သူ့ အကျိုးပေးရမည့် ကံတွေဟာ အချိန်ကာလကို ကုန်လွန်သွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အဟောသိကံ ဖြစ်သွားပါတယ်။ မြန်မာတို့ ပြောပြောနေကြတဲ့ “အဟောသိကံ ဖြစ်လိုက်လေ”ဆိုတာ ဒါကိုပြောတာပါပဲ။

ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံခေါ်တဲ့ ယခုဘဝလက်ငင်းကျိုးရ ဖြစ်စေတဲ့ ကံတွေထဲမှာ ကုသိုလ်ကံဆိုလို့ရှိရင်၊ ကံပြုသူ(ပေးလှူသူ) ကိုယ်တိုင်လည်း (၁) အဓိပတိတပ်ပြီး အထက်သန်ဆုံး စေတနာတွေ သဒ္ဓါတရားတွေနဲ့ ပြည့်စုံခြင်း၊ (၂) လှူဖွယ်ဝတ္ထုကလည်း ဓမ္မိယလဒ္ဓ

ဆိုတဲ့ တရားသဖြင့် ရှာဖွေရရှိထားတဲ့ ပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း၊ (၃) မိမိအမှန် တကယ် ပိုင်ဆိုင်တဲ့ ပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း စတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေနဲ့ ညီညွတ်ရမယ်။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း (၁) အနာဂါမ်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် တို့ ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားပြီး ထမြောက်ခါစ ဖြစ်ခြင်း စတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေနဲ့ ညီညွတ်ရမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အများကြားသိဖူးတဲ့ မဟာဒုဂ်ရဲ့ အလှူမျိုးဖြစ်ရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။

အကုသိုလ်ကံတွေထဲမှာလည်း ကျူးလွန်ပြစ်မှားသူကလည်း သူ့ကျေးဇူးကိုချေဖျက်ခြင်းလို အလွန်ရိုင်းစိုင်းတဲ့ ဒေါသနဲ့ယှဉ်တဲ့ စိတ်စေတနာမျိုးဖြစ်ခြင်း၊ အကျူးလွန်ခံရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း ဘုရားရှင်တို့၊ သံဃာတို့၊ မိဖတို့၊ ဆရာတို့၊ အသက်သခင်တို့လို ကျေးဇူးရှင်ကြီးများဖြစ်ခြင်းစတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေနဲ့ ပြည့်စုံရင် ပထမဇောကံက ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံဖြစ်ပြီး မျက်မှောက်ဒိဋ္ဌဆိုးကျိုးကို ရပါတယ်။ ဇာတ်တော်တွေထဲမှာပါတဲ့ ချောက်ထဲကျနေတဲ့ မုဆိုး ပုဏ္ဏားကြီးဟာ သူ့ကို ချောက်ထဲက ကယ်တင်ပေးတဲ့ မျောက်ကို ခဲနဲ့ထုပြီး သတ်ဖြတ်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့တယ်။ မျောက်က မသေပါဘူး။ ပုဏ္ဏားကြီး အပေါ်ဗွေလည်း မယူဘူး။ ရွာလမ်းပြန်တတ်ဖို့အတွက် သစ်တစ်ပင်နဲ့ တစ်ပင် ကူးပြီးတော့တောင် လမ်းပြပေးလိုက်သေး တယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီကျေးဇူးကန်းတဲ့ ပုဏ္ဏားကြီးဟာ မျောက်ကြီး ကြည့်နေတဲ့ မြင်ကွင်း မဆုံးခင်အထိပဲ ခရီးဆက်သွားနိုင်တယ်။ မြင်ကွင်းက လည်းကွယ်ရော မြေမျိုသေဆုံးပြီး အဝီစိအထိ ရောက် သွားပါတယ်။ အဲဒါ ချက်ချင်းမြေမျိုသွားစေတဲ့ ပထမဇောကံရဲ့ အကျိုးနဲ့ အဝီစိ ငရဲမှာ ပဋိသန္ဓေဖြစ်စေတဲ့ သတ္တမဇောကံတို့ရဲ့ အကျိုးပဲရှိသေးတယ်။ အလယ်ဇော (၅)ကြိမ်တို့ကလည်း အဝီစိက လွတ်မြောက်လာပြီးတဲ့ တတိယဘဝက စပြီးအကျိုးတွေ ပေးနေဦးမှာပါပဲ။

ဟုတ်ပါတယ်။ အလယ်ဇောကံတွေရဲ့ အကျိုးက ကံကြီးရင် ကြီးသလောက်အကျိုးပေးကာလတွေလည်း များပြားတတ် ပါတယ်။ ရဟန္တာအရှင်မြတ် ကြီးအပေါ်မှာ လာဘမစ္ဆေရဖြစ်ပြီး ဒကာ ဒကာမ တွေ လှူခဲ့တဲ့ ဆွမ်းခဲဖွယ်တွေကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးခဲ့တဲ့ လောသက တိဿရဟန်းကြီးရဲ့ ဖြစ်စဉ်တွေကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် သူကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ ကံကြီးက ကြီးလွန်းတဲ့အတွက် ပထမဇောကံက ချက်ချင်း နောင်တ ပူပန်မှုတွေနဲ့ လက်ငင်းပူလောင်စေသလို သတ္တမဇောကလည်း ဒုတိယဘဝမှာ အပါယ်ငရဲကိုပို့ပြီးပေမယ့် အလယ်ဇောကံ (၅)ချက် တို့က ဘဝအဆက်ဆက်အထိ အစာငတ်ပြတ်မဲ့တေဆင်းရဲ စေခဲ့တာ နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ဂေါတမဘုရားရှင်လက် ထက်မှာ ရဟန္တာဖြစ်တဲ့ အထိ အစာရေစာဝလင်အောင် မစားရတဲ့ ဆိုးကျိုးတွေကို ဘဝ ပေါင်းများစွာ ခံစားခဲ့ရပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကံတွေဆိုတာ မသိသူတွေက မကြောက်တတ်ဘဲ လက်ရဲဇက်ရဲရှိနေကြပေမယ့်၊ သိသူတွေကတော့ အလွန်အလေး ထားကြပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်ကတော့ “ကံနဲ့ ကံအကျိုးတွေကို ငါဘုရား ရှင်သိသလိုသာ သိကြမယ်ဆိုရင် လောကမှာ အကုသိုလ်ကံကို ပြုလုပ်ဝံ့သူဆိုတာ မရှိနိုင်သလို ကုသိုလ်ကံကိုမလုပ်ဘဲ နေဝံ့မည့် သူလည်း မရှိနိုင်ဘူး”လို့ မှတ်ချက်ပြု ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါ တယ်။

ကံတွေဟာ အကျိုးပေးတဲ့ ကာလအရလေးပါးပြားသလို၊ အကျိုးပေးနိုင်စွမ်း(ပါကဒါန) အနေနဲ့လဲ လေးမျိုးပြားပါတယ်။ အဲဒါကတော့ (၁) အခြားဆန့်ကျင်ဘက်ကံတစ်ပါးနဲ့ တားဆီး ပယ်ဖျက်လို့ မရနိုင်လောက်အောင် အကျိုးပေးအင်အားကြီးမားတဲ့

“ဂရုကံ”ရယ်။ (၂) သေရာညောင်စောင်း လဲလျောင်းရတဲ့ သေဆုံးခါနီးကာလမှာ အနီးကပ်ပြုတဲ့ ‘အာသန္ဓကံ’ ရယ်။ (၃) နေ့စဉ်မပျက်အချိန်ရနိုင်သမျှ အလေ့အကျင့်ပြုထားတဲ့ ‘အာစိဏ္ဏကံ’ ရယ်။ ဘာအကျိုးမှ အထူးအထွေ အကျိုးမပေးတဲ့အတွက် ပြုကာမျှလို့သာ ခေါ်ဆိုရတဲ့ ‘ကဋုတ္တာကံ’ ရယ်တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလေးမျိုးကတော့ ဒုတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးနိုင်စွမ်းအားအနေနဲ့ ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် မှည့်ခေါ်သတ်မှတ်တဲ့ ကံတွေပါ။

ဒီလေးမျိုးထဲက ‘ဂရုကံ’ဆိုတာ အကုသိုလ်အရာမှာ ပဉ္စာနန္ဒရိယကံကြီး ၅ ပါး (နဲ့ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ) တို့ဖြစ်ပါတယ်။ ကုသိုလ် အရာမှာတော့ ဒီကံတွေက ပဋိသန္ဓေကျိုးပေးနိုင်စွမ်းကို ငဲ့ပြီးပြောတာဖြစ်လို့ မဟဂ္ဂုတ်ကံ လို့ခေါ်တဲ့ ဈာန်ကုသိုလ် ၉ ပါးလို့ ဋီကာကျော်မှာ ဖွင့်ဆိုပါတယ်။

မိမိတို့ ဆရာသမားများကတော့ “ဂရုကံ” ဆိုတာ ဆန့်ကျင်ဘက်ကံတစ်ပါးနဲ့ ပယ်ရှားလို့ မရနိုင်လောက်အောင် ခိုင်မာကြီးမားတဲ့ ကံကိုခေါ်တာဖြစ်တယ်။ အကုသိုလ်အရာမှာ ပဉ္စာနန္ဒရိယကံကြီး ငါးပါးဟာ ဘယ်လိုကုသိုလ်မျိုးနဲ့မှ အပါယ်ဘုံ မကျရောက်အောင် တားမြစ်လို့ မရသလို၊ ကုသိုလ်ကံအရာမှာလည်း ဘယ်လိုဆန့်ကျင်ဘက်အကုသိုလ်နဲ့မှ ဖျက်ဆီးလို့ မရနိုင် လောက်အောင် ခိုင်မာတဲ့ ကံမျိုးကိုသာ ဂရုကံလို့ ဆိုသင့်တယ်။ ဈာန်ကုသိုလ်တွေဆိုတာ ဆန့်ကျင်ဘက်ရဲ့ ဒဏ်ကိုခံနိုင်ရည် မပြည့်ဝဘူး၊ မုဒုလက္ခဏာဇာတ်မှာ ဘုရားလောင်းဈာန်ရ ရသေ့ကြီးဟာ မိဖုရားကြီးရဲ့ ဝိသဘာဝအာရုံကို မြင်ကာမျှနဲ့ ဈာန်လျော့ကျ သွားတာကို ကြည့်ရင်သိသာတယ်။ ဒါကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက် အကုသိုလ်တွေက လုံးဝဖျက်ဆီးလို့မရတဲ့ မဂ်ကုသိုလ် လေးပါးကိုသာ ဂရုကံလို့ ယူသင့်တယ်”လို့ မိန့်ကြားဖူးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ငဲ့ပြီးပြောမယ်ဆိုရင်တော့

မဂ်ကုသိုလ်တွေက “ဖိုလ်စိတ်” ဆိုတဲ့ အကျိုးကိုသာ ဖြစ်စေတာ၊ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေးတတ်လို့ ဒီနေရာမှာကုသိုလ် ဂရုကံအရ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံကိုသာ ကောက်ယူကြပါတယ်။

ဂရုကံဖြစ်တဲ့ ပဉ္စာနန္ဒရိယ အကုသိုလ်ကံကြီးငါးပါးကလွဲရင် ကျန် အကုသိုလ်ကံတွေဆိုတာ သူ့ထက်စွမ်းအားကြီးမားတဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် ကုသိုလ်တရားတွေက အပါယ်ပဋိသန္ဓေကျိုး ပေးခွင့်ကို ဖယ်ရှားဟန့်တားနိုင်ပါတယ်။ သောဏမထေရ်ရဲ့ ဖခင်မုဆိုးကြီးရဲ့ ဖြစ်ရပ်လိုမျိုးပေါ့။

ပြီးတော့၊ ပဉ္စာနန္ဒရိယကံ မဟုတ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေဟာ မဂ်ဖိုလ်ကိုလည်း မတားမြစ်ပါဘူး။ အရှင်အင်္ဂုလိမာလတို့၊ သန္တတိအမတ်ကြီးတို့ရဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေဟာ ခိုင်မာတဲ့ သာဓကတွေပါ။ ဒါကြောင့်လဲ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီကျမ်းမှာ “မုဆိုး တံငါလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုပင် ဖြစ်စေ ဝိပဿနာကုသိုလ်နှင့်မတန်ဟု မပြောပါလင့်၊ ပြောလျှင် ပြောသူသာ ဓမ္မန္တရာယ်ဖြစ်မည်” လို့ သတိပေးထားပါတယ် (ဒါဟာ မုဆိုးတံငါတို့၊ အရက်သေစာ သောက်သူတို့ကို မဂ်ဖိုလ်နဲ့ မတန်ဘူးလို့ အထင်မှားတတ်ကြသူများအတွက် ဓမ္မန္တရာယ်ဖြစ်မည့် ဘေးကြီးကို ရှောင်ရှားနိုင်ဖို့ သတိပေးလိုက်တာပါ)။

(၁) ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးနိုင်စွမ်းတဲ့ကံတွေထဲမှာ ဂရုကံက စွမ်းအားအကြီးမားဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပဉ္စာနန္ဒရိယ လိုကံကြီးတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်ထားသူဟာ ဒုတိယဘဝမှာ အဲဒီကံကြီးက မုချ အပါယ်ပဋိသန္ဓေကို ပေးပါတယ်။ ဒီကံကြီးရဲ့ အပါယ်ပဋိသန္ဓေ ပေးနိုင်စွမ်းကို ဘယ်လိုကုသိုလ်နဲ့မှ အကြွင်းမဲ့ဖယ်ရှားလို့ မရပါဘူး။ ချွင်းချက်အနေနဲ့တော့ နိယတမိစ္ဆာ အယူမရှိသူ ဖြစ်ခဲ့ရင် “အပြစ်ကို အပြစ်လို့ ရှုမြင်ခြင်း၊ တရားနဲ့အညီကုစားခြင်း၊ နောင်လုံးဝ မကျူး

လွန်တော့ပါဘူးလို့ အခိုင်အမာ ဆုံးဖြတ်ခြင်း” ဆိုတဲ့ အင်္ဂါသုံးရပ်နဲ့ ညီညွတ်အောင်ကျင့်သုံးနိုင်ခဲ့ရင် အဆင့်လျော့တဲ့ သက်သာခွင့် လောက်တော့ ရနိုင်ပါတယ်။

အဇာတသတ်မင်းကြီးဟာ ဘုရားရှင်ထံမှောက် သွားရောက် ပြီး သာမညဖလသုတ်ဒေသနာတော်ကြီးကို နာယူပြီးတဲ့အခါ ဘုရား ရှင်ရဲ့မိန့်ကြားချက်အရ အထက်ပါမူသုံးချက်ကို မပျက်မကွက်လိုက် နာကျင့်သုံးတဲ့အတွက် အဖသတ်ကံကြီးကြောင့် အဝီစိ ငရဲကိုကျ ရောက်ရမည့်အဖြစ်က လွတ်မြောက်ပြီး လောဟကုမ္ဘီငရဲမှာ အနှစ် ခြောက်သောင်းသာကျခံရမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သူ ကျူးလွန်တဲ့ အပြစ်ကြီးနဲ့စာရင် ဒီပြစ်ဒဏ်ဟာ သေဒဏ်ကျလောက်တဲ့ ပြစ်မှုကြီး ကို ပန်းတစ်စည်းနဲ့တောင်းပန်ပြီး လွတ်မြောက်ရ သလောက်ပဲရှိ တယ်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာတော်က မိန့်ဆိုပါတယ်။ ဂရုကံမဟုတ်တဲ့ အခြားအကုသိုလ်ကံမျိုးတွေကတော့ အထက်မှာပြခဲ့တဲ့ အင်္ဂါသုံး ရပ်နဲ့အညီ ကုစားခဲ့ရင် အကြွင်းမဲ့ပြေပျောက်နိုင်ပါတယ်။

(၂) တကယ်လို့ ဂရုကံကြီးတွေ မရှိဘူးဆိုရင် ဒုတိယ အကျိုးပေးနိုင်စွမ်းအရှိဆုံးက ဘဝပြောင်းခါနီးမှာ ပြုလုပ်တဲ့ အာသန္နကံ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှင်သောဏဆိုတဲ့ ရဟန်းတော်ရဲ့ ဖခင်ကြီး ဟာ အိုမင်းမစွမ်းချိန်အထိ မုဆိုးအလုပ်ကို လုပ်လာခဲ့တယ်။ အိုမင်း မစွမ်း အရွယ်ရောက်လို့ အားကိုးရာမဲ့ချိန်ရောက်မှ သားရဟန်း ရှင် သောဏမထေရ်က ကျောင်းခေါ်ပြီး ရဟန်းပြုပေးထားတယ်။ မုဆိုး အလုပ်နဲ့ နှစ်ရှည်လများ ကျင်လည်ခဲ့သူပီပီ ရဟန်းတရားကို အား ထုတ်တော့လည်း သမာဓိ မရပါဘူး။ မျက်လုံးမှိတ်ပြီး စဉ်းစား လိုက် တိုင်း မုဆိုးဘဝအတွေ့အကြုံတွေကပဲ သူ့စိတ်ကို လွှမ်းမိုး နှောက် ယှက်နေပါတယ်။

သေခါနီးဆဲဆဲလို့ ဆိုရမယ့် နောက်ဆုံးအချိန်မှာတော့ သူ့အများဆုံးပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ ကံအားလျော်စွာပဲ အပါယ်ငရဲ နိမိတ်

အာရုံတွေက သူ့စိတ်မှာ မြင်ယောင် လာပြီး ကြောက်လန့်တကြား အော်နေပါတော့တယ်။ အခြေအနေကို ရိပ်စားမိတဲ့ သားရဟန်းက သာမဏေများကို ပန်းစတဲ့ လှူဖွယ်ပစ္စည်းတွေ စီစဉ်စေပြီး “ဒီပစ္စည်းတွေဟာ ဦးဇင်းကြီးအတွက်ပါ။ ဒီပန်းရေချမ်းတွေနဲ့ ဘုရား ရှင်ဂုဏ်ကို အာရုံပြုလှူဒါန်းပါလို့ တိုက်တွန်းတော့ အဲဒီ အတိုင်းလိုက်လုပ်ပြီး လှူဒါန်းပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ သုဂတိနိမိတ် တွေ ထင်လာပြီး ထိတ်လန့်အော်ဟစ်မှုတွေလည်း ငြိမ်သွားတယ်။ မကြာခင်မှာပဲ ဘဝတစ်ပါးပြောင်းတဲ့အခါသုဂတိနတ်ပြည်မှာ ပဋိသန္ဓေ နေသွားပါတယ်။

ဒီဖြစ်ရပ်ကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် သေခါနီးကာလမှာ ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ဂတိနိမိတ်တွေထင်တယ်ဆိုတာ လုံးဝသတိမရနိုင် လောက်အောင်နီးကပ်သွားချိန်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု တစ်ခုခုကို စီစဉ်ပြုလုပ်ဖို့ အချိန်ရသင့်သလောက်ရသေးချိန်၊ သတိကောင်းကောင်းထားနိုင်သေးချိန်လောက်ကတည်းက ဖြစ်တာ လို့ ခန့်မှန်းနိုင်ပါတယ်။ ရှေးလူကြီးသူမများပြောတဲ့ “သေခါနီး မှာ မိတ်ဆွေကောင်းလိုတယ်” ဆိုတာလည်း ဒီလိုဖြစ်ရပ်များကို ထောက်ထားပြီး ပြောဆိုတာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

အခုလို အာသန္ဓကံနဲ့ အပါယ်ပဋိသန္ဓေကျိုး ဖယ်ရှားပစ် လိုက်နိုင်တဲ့အတွက် အကုသိုလ်ကံတွေကို အကြွင်းမဲ့ ဖယ်ရှား ပစ်နိုင် ပြီလို့တော့ ဆိုလို့မရသေး ပါဘူး။ ဘုန်းကြီးဘ မုဆိုးကြီးရဲ့ ဖြစ်စဉ်မှာ အာသန္ဓကံကြောင့် စုတိမတိုင်မီ ဒီဘဝမှာပဲ အပါယ် ငရဲနိမိတ်တွေ ကနေ သုဂတိနိမိတ်တွေပြောင်းပြီး ထင်မြင်ဆိုတာက အာသန္ဓကံရဲ့ ပထမဇောစေတနာကပေးတဲ့ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယ အကျိုးပါ။ ဒုတိယ ဘဝမှာ သုဂတိနတ်ရွာမှာ ဖြစ်ရတာက သတ္တမဇော စေတနာက ပေးတဲ့ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယအကျိုးလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အာသန္ဓ

ကံက ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့တာဟာ ဘဝတစ်လျှောက်ပြုခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံ တွေရဲ့ ပထမဇောနဲ့ သတ္တမဇောကံတွေရဲ့ အကျိုးပေးခွင့်ကိုသာ ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့တာပါ။ ဒုတိယဘဝမှာပဲ ပဋိသန္ဓေကာလ လွန်ပြီးတဲ့ နောက် ပဝတ္တိကာလတစ်လျှောက်လုံးနဲ့ တတိယ ဘဝသည်တို့မှာ အကျိုးပေးနိုင်သေးတဲ့ အလယ်ငါးဇောဆိုတဲ့ အပရာပရိယ ဝေဒနိယ ကံတွေ မဖယ်ရှားရသေးပါဘူး။ ကျန်နေ ပါသေးတယ်။ အဲဒီကံတွေ ကတော့ ဆိုင်ရာ မဂ်ကုသိုလ်များနဲ့သာ အကြွင်းမဲ့ ဖယ်ရှားနိုင်ပါ တယ်။ ဒါကြောင့် သုဂတိဘုံဘဝမှာ တိဟိတ် ခေါ်တဲ့ အသိဉာဏ် မျိုးစေ့ပါသူ ဖြစ်ရခိုက်မှာ ဝိပဿနာကုသိုလ်တွေ ကြိုးစားပြီး စိတ်ချရတဲ့ မဂ်ကုသိုလ် အဆင့်ရောက်အောင် ကြိုးစားထားမှသာ သံသရာခရီးအတွက် အာမခံချက်အပြည့်အဝရရှိမှာဖြစ်ပါတယ်။

(၃) ဂရုကံနဲ့ အာသန္ဓကံတို့ မရှိဘူးဆိုရင် ကိုယ့်အတွက် တကယ်တမ်းအားကိုးအားထားပြုစရာကံကတော့ နေ့စဉ်မပြတ် (ပိုပြီးကောင်းတာကတော့ နိုးချိန်က အိပ်ချိန်အတွင်းဖြစ်တဲ့ ‘နေ့စဉ်’ မပြတ်) အလေ့အကျင့်ပြုထားတဲ့ အာစိဏ္ဍကံတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အလေ့အကျင့်တွေဆိုတာ ပထမတော့ တစ်ကြိမ်က စရတာချည်း ပါပဲ။ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ “အကြိမ်များတော့ အကျင့်ဖြစ်လာပါတယ်။ အကျင့်များတော့ အလေ့အထုံပါရမီဓာတ်ခံ” ဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီလိုကံမျိုးကမှ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် အားကိုးရတဲ့ ကိုယ်ပိုင်ကံ အစစ် ပါ။

အာစိဏ္ဍကံဟာ ကိုယ်ပိုင်အစစ်လို့ ဆိုနိုင်တာကတော့ အဘိဓမ္မာကို လေ့လာသင်ကြားဖူးမှ ပိုပြီး သဘောပေါက်ပါလိမ့်မယ်။ သတ္တဝါတို့ (အထူးသဖြင့်တော့ လူတို့ပေါ့လေ)ရဲ့ စိတ်ဖြစ်စဉ်တွေဟာ ပကတိခါမှာဆိုရင် ဇောစိတ်က (၇)ကြိမ်ဖြစ်ပါတယ်။ အေးအေး ဆေးဆေးကာလလို့ ဆိုရမှာပေါ့။ အဲဒီအခါမျိုးမှာတော့ လူတို့ရဲ့

ကံတွေဟာ ကာယကံဖြစ်ဖြစ်၊ ဝစီကံဖြစ်ဖြစ်၊ မနောကံဖြစ်ဖြစ် “ဘာလုပ်မယ်၊ ဘာပြောမယ်၊ ဘယ်လိုစဉ်းစားဆုံးဖြတ်မယ်” ဆိုတာကို စနစ်တကျသုံးသပ်ဆင်ခြင်ပြီးပြုလို့ရပါတယ်။

မရဏာသန္ဓ်လို့ခေါ်တဲ့ ဘဝပြောင်းခါနီးရောက်လာတဲ့ အခါမှာတော့ စိတ်စွမ်းအားတွေက အားလျော့လာတယ်။ “မိန်းမောတယ်” လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဒီလိုအချိန် မျိုးဆိုတာ ဘာနဲ့တူသလဲ ဆိုတော့ ရေနစ်ချိန်၊ အမြင့်ကလိမ့်ကျချိန်၊ အထိတ်တလန့်ဖြစ်ချိန် များနဲ့ အလားတူပါတယ်။ ဒီလိုအချိန်တွေမှာ ဇောက ပုံမှန် (၇)ကြိမ် မဖြစ်တော့ဘူး (၅)ကြိမ်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီအချိန်မှာ ကံတွေကိုလည်း စနစ်တကျသုံးသပ်ဆင်ခြင်ပြီး ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းမရှိတော့ပါဘူး။ ကိုယ်အလေ့အကျင့်သန်ခဲ့တဲ့ ကံတွေကပဲနေရာယူပြီး အာသန္ဓင်ကံ သဖွယ် ထင်လာဖြစ်လာတတ်ကြပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် လူတစ်ယောက် ထိတ်လန့် တကြားဖြစ်တဲ့အခါမှာ “ငါ့ပါးစပ်က ဘယ်လိုစကားမျိုး ပြောမယ်လို့ စဉ်းစားချိန်မရလိုက်ပဲ ပါးစပ် အကျင့်သန်ရာ အတိုင်းပဲ၊ ဆဲနေကျလူက ဆဲလုံးတွေထွက်လာမယ်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခရွတ်နေကျ လူက အနိစ္စ ဒုက္ခသံတွေထွက်မယ်၊ “ဗုဒ္ဓေါ” ရွတ်နေကျလူကလည်း “ဗုဒ္ဓေါ” လို့ တမိသလိုပေါ့။ ဒါကို မြန်မာစကားကတော့ “ယောင်ယမ်း အော်တယ်” လို့ ပြောကြပါတယ်။ မရဏာသန္ဓ်အခါမှာ ထင်မြင်ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ကံတွေကလည်း ဒီလိုပါပဲ၊ စနစ်တကျ စဉ်းစားနိုင်စွမ်း မရှိတဲ့အတွက် အလေ့အကျက်သန်ရာ အာစိဏ္ဍကံတွေကပဲ ရောက်လာ ထင်လာပြီး အာသန္ဓင်ကံသဖွယ်ဖြစ်ပေါ်လာကြတာပါ။

ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒုတိယဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေ တည်နေရတယ် ဆိုတဲ့ အဲဒီမရဏာသန္ဓ်ကာလမှာ အာသန္ဓင်ကံသဖွယ် ထင်လာဖြစ်လာတဲ့ ကံနဲ့ ကမ္မနိမိတ်တွေ၊ ဒီကံနဲ့ ထိုက်တန်တဲ့ လားရောက်ရမည့်

ဘုံဘဝမှာရှိတဲ့ အဆောက်အဦတွေဖြစ်တဲ့ ဂတိနိမိတ်တွေအတိုင်းပဲ ဖြစ်ရတာဆိုတော့ အာစိဏ္ဏကံအလေ့အကျင့်ကောင်းတစ်ခုခု စွဲစွဲမြဲမြဲ ရှိနေရေးဟာ အလွန်အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စတစ်ရပ်ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို အလေးပြုသင့်ပါတယ်။

(၄) ကံတို့ရဲ့ တာဝန်လို့ ဆိုရမည့် အကျိုးပေးရာကာလတို့၊ အကျိုးပေးခွင့်အခြေအနေတို့ကို လွန်မြောက်သွားပြီဆိုရင်တော့ ဒီကံတွေဟာ ပြုကာမတ္တလို့သာ ဆိုရမည့် “ကဋ္ဌတ္တာကံ”တွေ ဖြစ်သွားပါတယ်။ အာသဝေါကုန်ခန်းတဲ့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီး တို့ဆိုတာ အကျိုးအားလုံးတို့ရဲ့ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တဖိုလ် ပေါက်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သွားပြီးဖြစ်လို့ နောက်ထပ်အကျိုး တစ်စုံ တစ်ရာပေးစရာမလိုအပ်တော့ပါဘူး။ အဲဒီရဟန္တာအရှင်မြတ် ကြီးတို့ ပြုတဲ့ကံတွေအားလုံးဟာလည်း “ကဋ္ဌတ္တာကံ”လို့ပဲ ဆိုရမှာပါ။ ဒါကြောင့်လည်း အဘိဓမ္မာမှာ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဆိုတဲ့ အမည် မတပ်ဘဲ “ကြိယာ”လို့သာ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ကဋ္ဌတ္တာကံ ဆိုတာ အဲဒီသဘောပါပဲ။ ကံအမျိုးအစားများနဲ့ ပတ်သက်လို့တော့ ဒီ လောက်သဘောပေါက်ထားရင် အတော်ပြည့်စုံပြီထင်ပါတယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့ ကံတွေအားလုံးဟာ ကံပြုလုပ်ချိန်နဲ့ အကျိုး ပေးချိန်တို့ တစ်ပြိုင်နက် အတူတကွမဖြစ်ဘဲ ဖြစ်ခိုက်ခဏချင်း သီးခြားစီသာ ဖြစ်ကြတဲ့အတွက် နာနက္ခဏိက ကမ္မလို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဒီကမ္မပစ္စည်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ နိဿယပြန်ဆိုတဲ့ ဆရာတော် စကားထဲမှာပါတဲ့ “အားပါးထုတ်ထ၊ လုံ့လသည်းစွာ”ဆိုတဲ့ အချက်ကိုလဲ အလေးအနက်သိသင့်ပါတယ်။ အားထုတ်လုံ့လ ပြုတာကို ပါဠိလို “ဗျာပါရ”လို့ ခေါ်ပါတယ်။ “ကြောင့်ကြလုံ့လ ဗျာပါရ” ဆိုပြီး မြန်မာနဲ့ ပါဠိရောပြီး ပြောဆိုသုံးစွဲလေ့ရှိတဲ့ “ဗျာပါရ” ဆိုတာ ပါပဲ။

ဗျာပါရနဲ့ ပတ်သက်လို့ အလေးအနက်နားလည်သင့်တာကတော့ “ပုဂ္ဂလဗျာပါရ နဲ့ ဓမ္မဗျာပါရ”ဆိုတာပါပဲ။ “ပုဂ္ဂလဗျာပါရ”ဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်က ကြောင့်ကြလုံ့လစိုက်ထုတ်ပြီး ပြုလုပ်ရမည့် တာဝန်ပိုင်းပါ။ “ဓမ္မဗျာပါရ”ဆိုတာကတော့ ပုဂ္ဂိုလ်က လုံ့လစိုက်ထုတ်စရာမလိုဘဲ “ဓမ္မ” သတ္တိက သူ့သဘောသူ့ဆောင်ပြီး အကျိုးတရားတွေ ဖြစ်ပေါ်အောင် ကြောင့်ကြလုံ့လစိုက်သွားတဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။

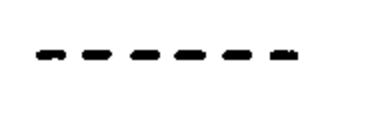
ကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုးမှာ ကံက ပုဂ္ဂလဗျာပါရ အပိုင်းပါ။ ကံရဲ့ အကျိုးက ဓမ္မဗျာပါရအပိုင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကံပြုသူရဲ့ တာဝန်ပိုင်းဟာ မိမိပြုလုပ်တဲ့ ကံကို ပီပီပြင်ပြင် အောင်အောင် မြင်မြင်ဖြစ်အောင် “သဒ္ဓါ၊ဝီရိယ၊သတိ၊သမာဓိ၊ပညာ”ဆိုတဲ့ စွမ်းအားတွေနဲ့ ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ်ပြီး လုံ့လကြိုးကုတ်အားထုတ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကံရဲ့အကျိုးပိုင်းကို ကိုယ်ကကြောင့်ကြစိုက်စရာမလိုပါဘူး။ အောင်မြင်တဲ့ ကမ္မဓမ္မက သူ့သဘောသူ့ဆောင်ပြီး ဓမ္မဗျာပါရနဲ့ ကြိုးကုတ်အားထုတ်ဖြစ်ပေါ်စေမှာဖြစ်ပါတယ်။ ကံပြုသူရဲ့တာဝန်ဟာ ကံအပေါ်မှာ စေတနာထားရမှာဖြစ်တယ်။ ကံရဲ့အကျိုးအပေါ်မှာ မျှော်ကိုးတဲ့ စိတ်စေတနာတွေ ထားရမှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ဆိုလိုတာပါ။

သစ်သီးကိုလိုချင်လို့ သစ်ပင်ပေါ်တက်သူဟာ သစ်ပင်တက်နေချိန်မှာ သစ်ပင်ကိုသာ အဘက်ဘက်က အာရုံပြုပြီး လက်နှစ်ဘက်လုံးနဲ့ မြဲမြဲမြဲမြဲဖက်တွယ်ပြီး တက်ရမယ်။ အပင်ပေါ် မရောက်ခင်မှာ လက်တစ်ဖက်က သစ်သီးကို လှမ်းရွယ်နေမယ်ဆိုရင် ကျန်တဲ့ လက်တစ်ဘက်က သစ်ပင်ကိုတောင် မြဲမြဲ ဖက်တွယ်မထား နိုင်တဲ့အတွက် သစ်ပင်ပေါ်မရောက်မီ ပြုတ်လို့တောင် ကျနိုင်ပါတယ်။ သစ်သီးခူးနိုင်ဖို့ဆိုတာတော့ ဝေးလာဝေးပဲ ဖြစ်မှာပါ။ အလုပ်ကို တကယ်ကြိုးစားသူဆိုတာဟာလည်း လုပ်ငန်းခွင်အပေါ် အာရုံစိုက်ရမှာပါ။ လုပ်ငန်းခွင်ပေါ်တော့ စိတ်မဝင်စားဘဲ လခထုတ်ပေးမည့်

နေရာကိုသာ စိတ်ဝင်စားပြီး တဝဲလည်လည် လုပ်နေရင်တော့ လခ မရသည့်အပြင် အလုပ်ပါပြုတ်သွားနိုင်တယ်ဆိုတာမျိုးကို သတိပြု ရမှာပါ။

ဒီအကြောင်းကို ဒီလောက်ထိပြောနေရတာကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနေနဲ့ ကုသိုလ်တွေအများကြီး ပြုလုပ်ကြပြီး ကောင်း ကျိုးတွေနဲ့ကျတော့ ကြုံတွေ့ခွင့်နည်းနေကြပါတယ်။ ဒီလို ဖြစ်တဲ့အခါ လှူဒါန်းရတာများလို့ စီးပွားတွေ ပျက်ပြီး တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု နည်း တယ်လို့ ထင်ကြတတ်တယ်။ တကယ်ကတော့ ကိုယ်ပြုလုပ်တဲ့ “ကံ”ကိုက ဗျာပါရချင်း လွဲနေတတ်ပါတယ်။ ပြုသူက ပုဂ္ဂလဗျာပါရ ကို အလေးမထားဘဲ ဓမ္မဗျာပါရဖြစ်တဲ့ အကျိုးတရားတွေအပေါ်မှာ အလေးထားတဲ့အတွက် မပီဝိုးဝါးအကျိုးမများတဲ့ ကံမျိုးတွေ ဖြစ်သွား ကြရတာပါ။ ဒီကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်လို့ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး ကလည်း ဥတ္တမပုရိသဒီပနီကျမ်းမှာ -

“ယခုကာလ၌ နိဗ္ဗာန်ကို ရရပါလိ၏။ အကြင်မျှလောက် နိဗ္ဗာန်ကို မရသေး၊ ထိုမျှလောက်ကာလ၌ ဆို၍ ဘဝသမ္ပတ္တိ၊ ဘောဂ သမ္ပတ္တိတို့ကို ရေစက်ချဆရာ အာဝဇ္ဇန်းရှိတိုင်း ချဲ့ကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန် မှာ အသံမျှသာ ပါတော့သည်။ အများကြိုက်ရာ နောက်ပိုင်းမှာမူ အာဝဇ္ဇန်းရှိသမျှ ဆန်းကြယ်ကြကုန်၏။ ဤသို့သော ကုသိုလ် ကြောင်ခြစ်များကို ပယ်ရှားတော်မူခြင်းငှာ လောကုတ္တရာကုသိုလ်၏ သာလျှင် မျိုးစေ့မူလ သမ္ဘာရဖြစ်သော ကုသိုလ်အစုသည် အနိဿိတ ကုသိုလ်မည်၏ဟု “သာလျှင်” ဆိုတဲ့ အဝဇာရဏာ စကားနဲ့ ကန့်သတ် မိန့်ကြားတော် မူလေ၏။” (စာ-၁၀)

ကုသိုလ်ကံတွေနဲ့ပတ်သက်လို့တော့ ပြုလုပ်သူရဲ့ စေတနာနဲ့ ရည်ရွယ်ချက်လိုက်ပြီး ကံသုံးမျိုး သုံးစားခွဲခြားပြပါတယ်။

(၁) “ယသကာမတာယ ပဝတ္တိတံ ဟီနံ = ဂုဏ်သတင်း ကျော်စောခြင်းကို မျှော်လင့်တောင့်တပြီး ပြုလုပ်အပ်(ဖြစ်စေအပ်)တဲ့ ကုသိုလ်ဟာ အနိမ့်စား အညံ့စားသာ ဖြစ်တယ်” တဲ့။

ဒီကုသိုလ်အမျိုးအစားထဲမှာ လူ့စည်ကား လူမြင်ကွင်း ကောင်းတဲ့ ကျောင်းကန်ဘုရားတွေ၊ တံတိုင်းအရံစသည်တွေမှာ မိမိ အမည်၊ ကုမ္ပဏီအမည်တို့၊ လုပ်ငန်းတို့ရဲ့အမည်တို့ကို ကြော်ငြာ ကမ္မည်းထိုးနှိုင်းဖို့ လုပ်တဲ့ကုသိုလ်တွေ၊ သူထက်ငါပြိုင်ပြီး လှူတဲ့ အလှူတွေ၊ လူ့အထင်ကြီးပြီး လှူဒါန်းပူဇော်မှုကို တောင့်တ မျှော်လင့်ကာ ခန္ဓာကိုယ်အပင်ပန်းခံကျင့်သုံးနေထိုင်မှု (အတ္တကိလ မထာနုယောဂ)တွေ ဘွဲ့ထူးရရေး၊ အလုပ်ဖြစ်ရေး၊ ရာထူး ဂုဏ်သိန် တိုးရေးအတွက် အဓိဋ္ဌာန်ဝင်တာ၊ ဥပုသ်စောင့်တာ၊ သက်သတ် လွတ်စားတာ၊ ပုတီး စိပ်တာတွေ စသည်တို့ ပါဝင်ပါတယ်။

ဒီကုသိုလ်မျိုးဟာ ကုသိုလ်လို့သာ အမည်ခံထားပေမယ့် ယုတ်စွာအဆုံး ကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုးကို ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရား လောက်တောင် မထားရှိနိုင်ဘဲ ဂုဏ်တု ဂုဏ်ပြိုင်နဲ့ ဂုဏ်မျှော် ဂုဏ် မက်မှုတို့ကိုသာ အခြေခံတဲ့အတွက် “ဟီနံ = အောက်တန်းကျတယ်” လို့ ဘုရားရှင်က သတ်မှတ်တော်မူတာပါ။ ပိဋကတ်တော်ထဲမှာ နာမည်ကြီးကုသိုလ်ကြီးတစ်ခုဖြစ်တဲ့ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က ကောသလမင်းကြီးလှူတဲ့ ‘အသဒိသ အလှူကြီး’ ဆိုတာလည်း ပြည်သူတွေနဲ့ အလှူချင်းပြိုင်ရာမှာ အနိုင်ရဖို့ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က လွဲလို့ အနည်းဆုံး “လူသာဓုခေါ်၊ နတ်သာဓုခေါ်”ဖြစ်တဲ့ ‘နိဗ္ဗာနဿ ပစ္စယော ဟောတု”ကလေးလောက်တောင် မပါတဲ့အတွက် ဒီ “ဟီနံ” ဆိုတဲ့ အောက်တန်းစားကုသိုလ်ထဲမှာပဲ ပါဝင်ပါတယ်။

“အလှူ”လို့ခေါ်တဲ့ “ကံ”ရဲ့ အဆင့်အတန်း အနိမ့်အမြင့် ဆိုတာ ခေတ်ကာလတို့၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ကို

အဓိကအခြေခံပြီး သတ်မှတ်တာမဟုတ်ပါဘူး။ “စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ဝဒါမိ” ဆိုတဲ့အတိုင်း လှူဒါန်းပြုလုပ်သူရဲ့ စေတနာနဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကို အခြေခံပြီး သတ်မှတ်တာပါ။ ဒုတိယအရေး ပါတာက လှူဖွယ်ဝတ္ထုရဲ့ တရားသဖြင့် ရထားတဲ့ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာစစ်စစ် ဖြစ်မှုပါပဲ။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ပါရမီဖြည့်စဉ်များထဲက ဒါနပါရမီကို နောက်ဆုံး ပြီး မြောက်ပြည့်စုံစေတဲ့ ဝေဿန္တရာမင်းကြီးရဲ့ သားသမီး တော်တို့ကို လှူတဲ့ အလှူကုသိုလ်ကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် ဒီအချက်က ပိုပြီး ထင်ရှား ပါတယ်။ ကာလအားဖြင့်လည်း သာသနာပကာလ ကြီးပါ။ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ အသက်ကြီးမှ မယားငယ်ငယ်လေး ယူထားတဲ့ ရာဂရူးပုဏ္ဏားအိုကြီးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအလှူမှာ တကယ်မြင့်မြတ်တာက အလှူပေးဖြစ်တဲ့ ဝေဿန္တရာမင်းကြီးရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်စေတနာနဲ့ ကိုယ့်ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုယ် အလှူဝတ္ထုအဖြစ် ထက်ထက်သန်သန်ခံယူသွားကြတဲ့ သားတော်သမီးတော် ကဏ္ဍာနဲ့ ဇာလီဆိုတဲ့ လှူဖွယ်ဝတ္ထုများသာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအလှူကြီးဟာ သန့်စင်၊ မွန်မြတ်၊ ကြီးကျယ်လွန်းလို့ သက်မဲ့ဖြစ်တဲ့ မြေကြီးကတောင် သာဓုခေါ်သည့်အလား သိမ့်သိမ့်တုန်ရပါသတဲ့။ ကောသလ မင်းကြီး ရဲ့ အသဒိသအလှူကုသိုလ်ကြီးမှာ ပုဂ္ဂလဗျာပါရဘက်က စေတနာ ရော၊ ဝတ္ထုရောဟာ ဝေဿန္တရာရဲ့ အလှူနဲ့ စာကြည့်ရင် ‘ဟိန’ လို့ သတ်မှတ်ရတာကို သဘောပေါက်လက်ခံနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

(၂) ပုညဖလကာမတာယ ပဝတ္တိတံ မဇ္ဈိမံ = ကောင်းမှု ကြောင့်ရမည့် ကောင်းကျိုးကို မျှော်ကိုးတောင့်တပြီး လှူတဲ့ အလှူ ကတော့ ‘အလယ်အလတ်တန်း’ အဆင့်ဝင်ပါတယ်။

ဒီကုသိုလ်မျိုးကတော့ ပြိုင်ဆိုင်ကြွားဝါလိုတဲ့ လောကဂုဏ် သိန်လောက်ရည်ရွယ်တာ မဟုတ်ဘဲ ကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုးကို

ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါ တရားရှိရုံနဲ့ ပြုတဲ့ကုသိုလ်ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ရည်ရွယ်ချက်က လောကချမ်းသာကိုသာ တောင့်တရည်မှန်းတာဖြစ်လို့ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ အထောက်အပံ့ဖြစ်စေတဲ့ ပါရမီကုသိုလ်မျိုးကို မမှီတဲ့ အတွက် ‘မဇ္ဈိမ = အလယ်အလတ်တန်း’ လို့ သတ်မှတ်ရတာပါ။ ဥမ္မာဒန္တိအလောင်း မိန်းကလေးဟာ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ‘အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ’ လို့ခေါ်တဲ့ အာသဝေါကုန်ခန်းပြီး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးလည်း ဖြစ်တယ်။ လှူတဲ့ ဝတ္ထုကလည်း သုံးနှစ်လုံးကျွန်ခံပြီးမှ ရထားတဲ့ တကယ့်ချွေးနဲ့စာစစ်စစ် ဓမ္မိလလဒ္ဓပစ္စည်းဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် လှူဒါန်းပြီး ဆုတောင်းတဲ့အခါမှာတော့ လောကကျိုးဖြစ်တဲ့ လှပဖို့နဲ့ ချမ်းသာဖို့လောက်သာ ဖြစ်ခဲ့ပြီး ပါရမီမြောက်တဲ့ နိဗ္ဗာနပစ္စယကုသိုလ် မဖြစ်ခဲ့ရပါဘူး။ ဒါဟာ ရည်ရွယ်ချက်မှား၊ ဆုတောင်းမှားတဲ့ အပြစ်ပါပဲ။ ဒီအမှားကြောင့်ပဲ အလှူကလဲ မဇ္ဈိမအဆင့် ဖြစ်သွားရတာပါ။

မေဏ္ဍကသူဌေးရဲ့ ကျွန်ဖြစ်တဲ့ ပုဏ္ဏလုလင်ဟာလည်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို ဆွမ်းကပ်ခွင့်ရပေမယ့် ‘ဤကောင်းမှုကြောင့် ဘဝဆက်တိုင်း ဤမေဏ္ဍကသူဌေးလို့ သခင်မျိုးနှင့်သာ တွေ့ကြုံရပါလို့၏’ လို့ ဆုတောင်းမှားတဲ့အတွက် ဘဝဆက်တိုင်း ကျွန်ချည်းဖြစ်ခဲ့ပြီ ကုသိုလ်ရဲ့အကျိုးနိဂုံးချုပ်သွားပါတယ်။ အလွန်သတိပြုသင့်တဲ့အချက်များပါပဲ။ ဒါဟာ မဇ္ဈိမကုသိုလ်ကံရဲ့ ချွတ်ယွင်းအားနည်း မှုများဖြစ်ပါတယ်။

(၃) ကတ္တဗ္ဗမေဝိဒန္တိ အရိယဘာဝံ နိဿာယ ပဝတ္တိတံ ပဏီတံ = ‘ဤကုသိုလ်ကောင်းမှုဆိုတာ လူကောင်းသူကောင်းတို့ ပြုသင့်ပြုထိုက်တဲ့ အမှုမျိုးဖြစ်တယ်’ လို့ နှလုံးသွင်းပြီး အရိယာ နွယ်ဝင် စင်ကြယ်ဖြူးဖြောင့်တဲ့ သူတော်ကောင်း အလေ့အထကို အတုယူနီးမီပြီး ပြုလုပ်တဲ့ ကုသိုလ်မျိုးသာ အထွဋ်အမြတ်ဆုံး

‘ပဏိတ’ ကုသိုလ်ဖြစ်တယ်’တဲ့။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ပါ၊၁၃ နှင့်အညီ ဥတ္တမပုရိသ ဒီပနီ-၁၃)

ဒီကုသိုလ်(၃)မျိုးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘာသာဋီကာကျမ်းပြု၊ တောင်မြို့၊ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း -

“လောကဂုဏ်သိန်၊ စည်းစိမ်မဖက်၊ သက်သက်အလှူ၊ ခံယူသူသာ၊ ချမ်းသာစေကြောင်း၊ ငဲ့ညှာရှောင်း၊ အလောင်း တော်တို့ ဒါန(ကုသိုလ်)မှတ်”လို့ လင်္ကာရေးဖွဲ့ သတိပေးခဲ့ ပါတယ်။

ကုသိုလ်ကံချင်းအတူတူမှာ ရိုးရိုးကုသိုလ်ကံနဲ့ ပါရမီ ကုသိုလ်ကံတို့ ဘယ်လိုထူးခြားမှုရှိသလဲ ဆိုရင်တော့ ရိုးရိုးကုသိုလ်ကံ က သုဂတိဘုံဘဝကို ပို့ဆောင်ပေးနိုင်တဲ့ အစွမ်းသတ္တိရှိပါတယ်။ ပါရမီ ကုသိုလ်ကံကတော့ နိဗ္ဗာန်မရောက်မီ ကြားကာလမှာလည်း ဘုံဘဝကိုသာမက ဘဝရဲ့အဆင့်အတန်းကိုပါ ပို့ဆောင်ပေးနိုင်စွမ်းရှိ ပါတယ်။

ဘုရားလောင်းတော်တို့ရဲ့ ပါရမီဖြည့်စဉ်ကာလတစ်လျှောက် ဘဝဇာတ်ဖြစ်ရပ်တွေကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် ကုသိုလ်ကံတွေကြောင့် သုဂတိဘုံမှာဖြစ်ခွင့်ရပြီး ပါရမီကုသိုလ်ရဲ့ အစွမ်းသတ္တိကြောင့် လူဘုံမှာ ဖြစ်ရတဲ့အခါမျိုးတွေမှာ ရှင်ဘုရင်တို့၊ မင်းဆရာ ပညာရှိတို့၊ ဒီသာပါမောက္ခဆရာတို့စတဲ့ မြင့်မြတ်တဲ့ အမျိုးဇာတ်တို့မှာ ဖြစ်ရပါ တယ်။

နုစဉ်ကာလတွေမှာ ပုထုဇဉ်အလျှောက် အကုသိုလ်ကံတွေ ပြုမိလို့ အပါယ်ဘုံမှာ အကျုံးဝင်တဲ့ တိရစ္ဆာန်ဘဝတွေမှာ ဖြစ်ရတယ် ဆိုရင်တောင် ‘ခို’ ထက်သေးငယ်တဲ့ ဘဝမျိုးမှာ မဖြစ်ရဘူး။ ဖြစ်လေ ရာဘဝတွေမှာလဲ၊ ခိုဖြစ်တဲ့ဘဝမှာခိုမင်း၊ မျောက်ဖြစ်ရင်လည်း မျောက်မင်း၊ ဆင်ဖြစ်ရင်လည်း ဆင်မင်းစသည်ဖြစ်ရပါတယ်။

အကုသိုလ်ကံက တိရစ္ဆာန်ဘဝကို အဆုံးအဖြတ်ပေးပြီး၊ ပါရမီဓာတ်ခံက ပဝတ္တိဘဝရဲ့ အဆင့်အတန်းကို အဆုံးအဖြတ်ပေးတယ်လို့ အကျဉ်းချုပ်သဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။

သာမန်ကုသိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ပါရမီကုသိုလ်ကံတွေပဲ ဖြစ်ဖြစ် “ကံ” ဆိုတာ “သစ်ပင်တို့အား၊ မျိုးစေ့လားသို့” ဆိုတဲ့အတိုင်း မျိုးစေ့မျှသာဖြစ်တယ် ဆိုတာကို အလေးအနက်သဘောပေါက် ခံယူယုံကြည်တတ်ဖို့အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ “အရာရာကို ကံကသာ လုံးလုံးလျားလျား ပိုင်ဆိုင်ချယ်လှယ် ဆုံးဖြတ်စီမံပေးတယ်” လို့ ကံကို ပုံပြီးယုံကြည်ရမှာ မဟုတ်ဘူးလို့ သတိပေးလိုတာပါ။

“မျိုးစေ့” ဆိုတာကို စနစ်တကျလေ့လာဆန်းစစ်ပြီး ဝေဖန်သုံးသပ်တတ်ဖို့ ကိစ္စဟာ ကမ္မဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် အယူအဆမှန်၊ ယုံကြည်ချက်မှန် ဖြစ်ရေးမှာ သိပ်ကိုမှ အရေးကြီးလို့ ဒီစကားကို အထပ်ထပ်ပြောနေရတာပါ။

မျိုးစေ့တစ်ခုရဲ့ အဓိကစွမ်းဆောင်ရည်က အပင်ပေါက်နိုင်စွမ်းပါပဲ။ ဒီစွမ်းဆောင်ရည် မလျော့ပါး မချွတ်ယွင်းစေဖို့အတွက် မျိုးကောင်း မျိုးသန့်ဖြစ်တဲ့ မျိုးစေ့များကို ပိုးထိုးပုပ်ဆွေးစတဲ့ ဘေးတွေက ကင်းလွတ်အောင် ကာကွယ်သိမ်းဆည်းကြရပါတယ်။

ဘယ်လောက်ပဲ စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝအောင်မြင်တဲ့ မျိုးစေ့ဖြစ်စေ၊ မျိုးစေ့ကို ဒီအတိုင်းသိမ်းဆည်းသိုမှီးထားရုံနဲ့တော့ အပင်မပေါက်ပါဘူး။ သူ့ရာသီနဲ့သူ သင့်လျော်တဲ့အချိန်မှာ မြေချစိုက်ပျိုးပေးရပါတယ်။ မြေချပေးရတယ်ဆိုတာလည်း မြေပေါ်ကို ဒီအတိုင်း ချထားလို့ဖြစ်တာ မဟုတ်သေးဘူး။ မျိုးစေ့အမျိုးစားအလိုက် မြေကို သင့်လျော်သလို ထယ်နဲ့ထိုးဆွပေးခြင်း၊ မြေတုံးမြေခဲတွေကို ညက်အောင်ထွန်နဲ့ ဆွချေပေးခြင်းစတဲ့ လုံလောက်တဲ့ ပြုပြင်ပေးမှုတွေ

လည်း လုပ်ပေးရပါတယ်။ အပင်ပေါက်ပြီးတဲ့ အခါမှာလည်း မလို လားအပ်တဲ့ ပေါင်းမြက်တွေ ကင်းအောင် သုတ်သင်ဖယ်ရှား ပေးရ တယ်။ လိုအပ်သလိုရေသွင်း ရေလောင်းခြင်း၊ မြေဆီသြဇာ ဖြည့်စွက် ခြင်းစသည်ကိုလည်း လုပ်ပေးရပါတယ်။ အဲဒီလို အဘက်ဘက်က လိုလေသေးမရှိ အကြောင်း အပေါင်းစုံအောင် ကူညီပံ့ပိုး ပေးနိုင်မှ သာ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းတဲ့ အသီးအနှံတွေနဲ့ စုံညီစည်ပင်တဲ့ အပင် ဆိုတာ ဖြစ်လာနိုင်ပါတာပါ။

ကံနဲ့ကံရဲ့အကျိုးဆိုတာဟာလည်း မျိုးစေ့နဲ့ အပင်၊အရွက်၊ အပွင့်၊အသီးတို့ရဲ့ ဖြစ်စဉ်နဲ့ အလားတူပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ကံကို မျိုးစေ့နဲ့ နှိုင်းရတာပါ။

ကံရဲ့အဓိက စွမ်းဆောင်ရည်က ထိုက်တန်တဲ့ ဘုံဘဝတစ်ခု ကို ပို့ပေးနိုင်စွမ်းပါပဲ။ ဒါဟာ မျိုးစေ့ကို အချိန်မှီရာသီကိုက် ထွန်ယက် ပြီးတဲ့ မြေပေါ်မှာ ချပေးလိုက်တဲ့ သဘောပဲ ရှိပါတယ်။ မျိုးစေ့ တွေမှာ အပင်ပေါက်ပြီးတဲ့အခါ သူ့ဗီဇသတ္တိအားလျော်စွာ အရွက်၊ အပွင့်၊ အဆံတို့ကို ဖြစ်စေတဲ့ စွမ်းရည်လည် ရှိသလို ကံတွေမှာလည်း ကံနဲ့ ထိုက်တန်တဲ့ ကံမွေတွေကို ပေးနိုင်စွမ်းတဲ့ သတ္တိတွေရှိပါတယ်။

ကုသိုလ်ကံတစ်ခုခုက သူ့စွမ်းရည်သတ္တိအားလျော်စွာ သတ္တဝါတစ်ဦးဦးကို သုဂတိဘုံသားအဖြစ်ပို့ပြီးတဲ့အခါ အဲဒီသတ္တဝါ ရဲ့ ရုပ်ပိုင်း နာမ်ပိုင်း နှစ်ပိုင်းလုံးမှာ ကံရဲ့အမွေတွေပါရှိပါတယ်။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကံရဲ့အမွေများကတော့ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိဆိုတဲ့ အပြင်အာရုံတွေထင်လာနိုင်စွမ်း လက် ခံနိုင်စွမ်းဖြစ်တဲ့ မျက်စေ့၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်လို့ခေါ်တဲ့ ရုပ် အကြည် ဓာတ် ငါးမျိုးနဲ့ အတွေးအာရုံတွေ ထင်မြင်လက်ခံနိုင်စွမ်း ဖြစ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုခေါ်တဲ့ နှလုံးသားများဟာ အဓိကဖြစ်ပါတယ်။ ဒီရုပ်တွေ စနစ်တကျ ရှင်သန်ကြီးထွားဖြစ်တည်နိုင်ရေး အတွက် စောင့်ရှောက်

ပေးတတ်တဲ့ “ရုပ်သက်”ခေါ် ဇီဝိတိန္ဒြေရုပ်လည်း ပါပါတယ်။ ဒီရုပ်တွေဟာ ကံရဲ့ အမွေတွေဖြစ်လို့ ကမ္မဇရုပ်များလို့ခေါ်ပါတယ်။

နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာကံရဲ့ အမွေတွေထဲမှာ အဓိကထင်ရှား ပါရှိတာကတော့ “သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ” ဆိုတဲ့ နာမ်စွမ်းအားဓာတ်ခံ ကောင်းတွေဖြစ်ပါတယ်။

သာမန်အားဖြင့်တော့ ဘယ်သူမဆို ကံပြုလုပ်စဉ်ကာလမှာ ပုဂ္ဂလဗျာပါရအနေနဲ့ ဒီနာမ်စွမ်းအားငါးခုကိုပဲ အခြေခံအားပြုပြီ ကြိုးစားအားထုတ်ကြရတာပါ။ ဒီငါးပါးထဲမှာ ဉာဏ်ပညာ စွမ်းအား အနေနဲ့ ကံနဲ့ကံရဲ့အကျိုးကို သိမြင်တဲ့ အဆင့်ထက်ပိုလွန်ပြီး “ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ” ဆိုတဲ့ တကယ့်အရှိ ပရမတ္ထ သစ္စာတရားတွေအထိ အနည်းဆုံး နာယုမှတ်သားသိအနေနဲ့ သိမြင် ခဲ့မယ်၊ ပြီးတော့ ဒီပရမတ္ထသစ္စာမှာ ပါဝင်တဲ့ ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ် တွေထဲက ရုပ်တို့ရဲ့ အခြေခံဖြစ်တဲ့ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၊ နာမ်တရား တွေထဲကလဲ သိမှုအစု(ဝိညာဏက္ခန္ဓာ)၊ ခံစားမှု အစု (ဝေဒနက္ခန္ဓာ)၊ မှတ်သားမှုအစု(သညာက္ခန္ဓာ)၊ စဉ်းစားကြံစည် ပြုပြင်မှု အစု (သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) တို့ရဲ့ ခဏမစဲ တသဲသဲဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲ တတ်တဲ့ အနိစ္စသဘောလက္ခဏာတို့အထိ တစ်အောင့်တစ် တခဏ ဖြစ်စေ ကိုယ်ပိုင်သိအဖြစ် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ခဲ့ဖူးတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် ပညာ အဆင့်အထိပါ ရှိခဲ့ဖူးမယ်ဆိုရင်တော့ ဒီနာမ်စွမ်းအားငါးခုတို့ဟာ ကံရဲ့ အမွေသာမကဘဲ ပါရမီရဲ့အမွေ အဖြစ်နဲ့ အလေ့အထုံ ပါရမီ ဓာတ်ခံကောင်းတွေ အဆင့်အထိ မြင့်မားလာပါတယ်။

နာမ်စွမ်းအားတွေမှာ ကမ္မသတ္တိတွေသာမက ပါရမီ ဓာတ်ခံ သတ္တိတွေပါ မွေးရာပါအရည်အချင်းတစ်ရပ်အနေနဲ့ ပါရှိသူ ပါရမီရှင် တွေဟာ ဉာဏ်မျိုးစေ့ဓာတ်ခံပါတဲ့ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်စစ်စစ်တွေဖြစ် ကြလို့ လောကီကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေသာမက သာသနာတော်နဲ့

ကြံ့ခွင့်ရ ကြမယ်ဆိုရင် လောကုတ္တရာ ကောင်းကျိုးချမ်းသာဖြစ်တဲ့ မင်္ဂ၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်အထိပေါက်ရောက်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်တတ် ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် မျက်စေ့၊ နား၊ နှာ စတဲ့ ရုပ်စွမ်းအားတွေနဲ့ သာမန်နာမ်စွမ်းအားတွေ (လောကီကျိုးလောက်သာ ဆောင်ရွက် နိုင်တဲ့ စွမ်းအားတွေ)က ကံရဲ့အမွေအနှစ်တွေ၊ ထက်မြက်ထူးချွန်တဲ့ နာမ်စွမ်းအားတွေက ပါရမီရဲ့ အမွေအနှစ်တွေလို့လဲ ခွဲခြား သတ်မှတ် နိုင်လောက်ပါတယ်။ မူလဋီကာဆရာတော်ကတော့ “လောကမှာ ပြောဆိုနေကြတဲ့ “ကျက်သရေ(သိရီ)”ဆိုတာ ဒီပညာတွေ ကောင်း မှုတွေနဲ့ ကောင်းမှုရဲ့အကျိုး အဖြစ်နဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ပြည့်စုံရရှိထားတဲ့ ရုပ်စွမ်းအား နာမ်စွမ်းအား ပြည့်စုံတင့်တယ်မှုတွေ၊ ပိုင်ဆိုင်ရရှိထားတဲ့ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာတွေကို ခေါ်တာပဲ” လို့ မိန့်ကြားပါတယ်။

(မူလဋီ-၁၊ ၉)

ကံနဲ့ ပါရမီမျိုးစေ့တို့ရဲ့ တာဝန်ဟာ ဆိုင်ရာ သုဂတိ ဘုံဘဝ ကို ပို့ဆောင်ပေးပြီး လိုအပ်တဲ့ အခြေခံ ရုပ်စွမ်းအား နာမ်စွမ်းအား တွေနဲ့ ပြည့်စုံသူဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပြီးပြီဆိုရင် သူတို့ရဲ့တာဝန် ဟာ ကျေပွန်ပြီလို့ပဲ သိမှတ်ကျေနပ်လောက်ပါတယ်။

တကယ်တမ်းလိုအပ်တဲ့ အကျိုးစီးပွားတွေအဆင့်ရောက်ဖို့ ဆိုတာကတော့ လယ်ယာသီးနှံဥယျာဉ်ပန်းမန်စိုက်ပျိုးတဲ့ ဥယျာဉ် များနဲ့တူတဲ့ သုဂတိဘုံသားတို့ရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်မှာဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရ မယ့် ပေါင်းသင်၊ ရေလောင်း၊ မြေဆီကျွေးသည့်ပမာ ဆက်ဆက် ကြိုးစားရမယ့် ပစ္စုပ္ပန်ပုဂ္ဂလဗျာပါရပိုင်းတာဝန်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ပုဂ္ဂလ ဗျာပါရတာဝန်က အတိတ်မှာ ကံပြုစဉ်ကလည်း တာဝန်ရှိခဲ့သလို ကံပင်တွေအဖြစ်ရောက်ရှိတဲ့ ပစ္စုပ္ပန်မှာလဲ တာဝန်သစ်တစ်ခု ရှိနေ သေးတယ်ဆိုတာကို သဘောပေါက်ကြဖို့ပါ။ ထပ်ပြီး ပြောလိုက်ပါ ရစေ ပုဂ္ဂလဗျာပါရတာဝန်တွေ ရှေ့နောက်နှစ်ဘက်ညှပ်ပြီးကျေပွန်မှ

ကံတွေလဲကောင်းပြီး ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေနဲ့လဲ ပြည့်စုံတယ်ဆို
တာကို သဘောပေါက်ယုံကြည်သူမှသာ ကံနဲ့ကံရဲ့အကျိုးကို
တကယ်တမ်း သိမြင်ယုံကြည်သူဖြစ်မယ်ဆိုတာ အလေးအနက်
သဘောပေါက်ကြစေလိုပါတယ်။

အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်၊ ဆန်ဖရန်စေး
ဧရိယာ အနီးက ဖရီးမောင့်မြို့၊ မေတ္တာနန္ဒကျောင်းမှာ ပဋ္ဌာန်းအဘိ
ဓမ္မာသင်တန်းပေးခဲ့စဉ်က တစ်နာရီသင်တန်းပေးပြီးတဲ့အခါ တစ်
နာရီမေးလိုရာမေးဆိုတဲ့ ဟောသူနာသူ တရင်းတနှီး မေးမြန်း ဆွေး
နွေးပွဲ ကလေးကို ပူးတွဲအချိန်ပေးထားပါတယ်။ အဲဒီမှာ သင်တန်း
သူမိန်းကလေးတစ်ယောက်က “ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ အခြေခံ ယုံကြည်
လက်ခံထားတဲ့အတိုင်း “ကံ၊ ကံ၏အကျိုး” ဆိုတဲ့အထဲမှာ၊ လူတိုင်း
လူတိုင်းဟာ အတိတ်ကပြုခဲ့တဲ့ကုသိုလ်ကံတွေ ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ပါကြ
တယ်လို့ သိရပါတယ်။ အဲဒီကံတွေဟာ အကြောင်းအပေါင်း စုံညီတဲ့
အခါ ကောင်းကျိုးတွေကို ပေးမယ်လို့လဲ သိရှိယုံကြည်ကြ ပါတယ်။
ကောင်းတဲ့ကံတွေ ကောင်းကျိုးပေးမည့် “အကြောင်း အပေါင်းစုံညီမှု”
ဆိုတာ ဘယ်လိုအကြောင်းတွေနဲ့ ပေါင်းမိစုံညီရမှာလဲ၊ လူတို့ရဲ့ ကံ
ကောင်းထောက်မချိန်တွေဟာ ဘယ်အချိန်မျိုးလဲ ဆိုတာ သိနိုင်ဖို့
အတွက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟောတော်မူခဲ့တာ ပိဋကတ်တွေမှာရှိပါ
သလား၊ ရှိလျှင်သိလိုပါတယ်” လို့ မေးလျှောက် ဖူးပါတယ်။ အဲဒီတုန်း
က ပြန်လည်ဖြေကြားခဲ့တာ လေးတွေဟာလဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း၊
(ကမ္မဝါဒီအယူရှိသူတိုင်း) သိသင့်တယ်လို့ ယူဆတဲ့အတွက် အပြည့်
အစုံပဲ ပြန်ပြောပြချင်ပါတယ်။ (ကမ္မပစ္စည်းနဲ့ပတ်သက်လို့ ဒီလောက်
ထိကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း ပြောနေရ တာကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ရဲ့
အခြေခံယုံကြည်ချက်ဖြစ်တဲ့အတွက် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပီပီပြင်ပြင်
ကြည်ကြည်လင်လင် ဖြစ်စေချင်လို့ပါ။)

ကံကောင်းထောက်မချိန်ရောက်ဖို့အတွက် စုံညီရမည့် အကြောင်းအပေါင်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အင်္ဂုတ္တရ နိကာယ်၊ စတုတ္ထနိပါတ်၊ စက္ကသုတ်မှာ ဟောထားတာရှိပါတယ်။ သုတ်ရဲ့ မူရင်းကို အရင်ပြောပါမယ်။

“ရဟန်းတို့ တရားလေးပါးနဲ့ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ စက်လေးပါးကိုလည်စေနိုင်သူဖြစ်တယ်။ ဒီစက်လေးပါးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ နတ်လူအပေါင်းတို့ဟာ မကြာမီ အချိန်တိုအတွင်းမှာပဲ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေများပြားပြန့်ပြောပြည့်စုံကြွယ်ဝသူတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီတရားလေးပါးကတော့ -

- (၁) သင့်လျော်တဲ့အရပ်ဒေသမှာ နေရခြင်း
(ပတိရူပဒေသဝါသ)။
- (၂) သူတော်ကောင်းတို့ကို မှီခိုခြင်း (သပ္ပရိသူပနိဿယ)။
- (၃) မိမိကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို ကောင်းစွာထားနိုင်ခြင်း
(အတ္တသမ္မာပဏိဓိ)။
- (၄) ရှေးက ကြိုတင်ပြုခဲ့ဖူးသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုရှိခြင်း
(ပုဗ္ဗေစကတ ပုညတာ)တို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတရားလေးပါးနဲ့ ပြည့်စုံသူတို့ဟာ စက်လေးပါးကို လည်စေနိုင်သူ စက်ပိုင်ရှင်များဖြစ်ကြပြီး ဒီစက်လေးပါးပိုင်ဆိုင်တဲ့ နတ်လူအပေါင်းတို့ဟာ အချိန်တိုအတွင်းမှာပဲ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေများပြား ပြန့်ပြောပြည့်စုံကြွယ်ဝသူတွေ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်” တဲ့။ (အံ၊၁၊၃၄၁)

အခုပြောခဲ့တဲ့တရား (၄)ပါးထဲမှာ “ပုဗ္ဗေစကတ ပုညတာ” ဆိုတာက “ကံ” ပါပဲ။ ဒီကံလေးဟာ သူ့ချည်းဘာမျှ မဖြစ်စွမ်းနိုင်သေးပါဘူး။ မျိုးစေ့ကို မြေပေါ်ချပေးရသလို “ပတိရူပ ဒေသဝါသ” ဆိုတဲ့ သင့်လျော်တဲ့နေရာမှာ မှီခိုခွင့်လည်း ရရမယ်။ မျိုးစေ့က ပေါက်

လာတဲ့ အပင်ကို အခါအားလျော်စွာ မြေဆွပေါင်းသင်၊ ရေလောင်း စသည် လုပ်ပေးရသလို ဘဝတစ်ခုမှာ ဖြစ်လာပြီဆိုရင်လည်း ဘယ်လို ကြီးပွားတိုးတက်အောင် လုပ်ရမယ်ဆိုတဲ့ အသိပညာ၊အတတ်ပညာ ရရှိအောင် ဆရာသမားကောင်း မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်းတို့ရဲ့ သင်ပြကူညီမှုကို ရယူခြင်းဆိုတဲ့ “သပ္ပုရိသုပ နိဿယ”လည်း ရှိရမယ်။ ပေါက်လာတဲ့ သစ်ပင်ဟာ ဘယ်လိုပဲ ပြုစုထားပေမယ့် အမှန်ကတော့ မီးလောင်၊ ပိုးကိုက်၊ ရေနစ်ရေမျောစတဲ့ ဘေးတွေ ကင်းဝေးပြီး အန္တရာယ်ကင်းကင်းနဲ့ ရှင်သန်ဖို့က အဓိကကျသလို ဘဝတစ်ခုမှာ ဖြစ်ရသူဟာလည်း မီးလောင်၊ ပိုးကိုက်၊ ရေမျော ခြင်းစတဲ့ ဘေးတွေနဲ့ အလားတူတဲ့ သောက်စား၊ ပျော်ပါး၊ ရမ်းကား ခြင်းစတဲ့ အန္တရာယ်တွေ ကင်းဝေးအောင် မိမိကိုယ်စိတ် တို့ကို တည်ဆောက်နိုင်စွမ်းရှိဖို့ ဆိုတဲ့ “အတ္တသမ္မာပဏိဓိ”က အရေးအကြီး ဆုံး လိုရင်းပမာနဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကံကောင်းထောက်မဖို့အတွက် ပြည့်စုံရမည့် အကြောင်းအပေါင်းဆိုတာ ဒီ ‘စက္ကသုတ်’ ဒေသနာတော်မှာ ပါတဲ့ အကြောင်းတရားများပဲ ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။

ဘဝအတွက် အချိန်တိုတိုအတွင်းမှာ သက်သောင့် သက် သာနဲ့ အောင်မြင်ကြီးပွားကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဒီ‘စက်တရား လေးပါး’ထဲမှာ “ပုဗ္ဗေကတပုညတာ ဆိုတဲ့စက်ဟာ ပမာဏလိုရင်းဖြစ်တယ်။ အသိ ဉာဏ်ရှေ့သွားပြုပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုထားသူကို သူပြုထားတဲ့ ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်ကံက ပတိရူပဖြစ်တဲ့ အရပ်ကို ပို့ပေးတယ်။ သူတော်ကောင်းအမှီရအောင် စီမံပေးတယ်။ မိမိကိုယ်စိတ်ကို ကောင်းစွာထားတတ်သူဖြစ်အောင်လည်း ပြုပေးတယ်” လို့ အင်္ဂုတ္တရနဲ့ ဒီဃနိကာယ်၊ သင်္ဂီတိသုတ် အဋ္ဌကထာတို့မှာ မိန့်ဆိုပါ တယ်။ ဒီအဆိုနဲ့ ပတ်သက်လို့ သပြေကေနိပရိတ်ကြီး နိဿယသစ်

ကျမ်းပြုဆရာတော် အရှင်ဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသ မထေရ်ကြီးရဲ့ သုံးသပ်ချက်ကတော့ -

“ဆိုခဲ့ပြီးအချက်များမှာ တကယ်ပါရမီပြည့်စုံပြီးသော ပစ္စိမဘဝိကတို့အတွက်သာ လုံလောက်ရာ၏။ သာမန်ကောင်းမှု ရှင်များ၌ကား စိတ်မချရသေး။ ရှင်ဒေဝဒတ်သည် ပတိရူပ ဒေသ၌လည်း ဖြစ်ရာ တကယ် သပ္ပာယ်သ ဘုရားရှင်ကိုလည်း မှီရ၏။ ရှေးကောင်းမှုလည်း ရှိခဲ့သည်သာ။ သို့သော် အတ္တသမ္မာပဏိဓိပျက်ကာ အကျိုးမဲ့ ဆုံးရှုံးခဲ့ရရှာ၏။ အဇာတသတ်လည်း ကောင်းမှုရှင်တစ်ဦးပင်။ ဖခင်သောတာပန် သူတော်ကောင်း ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို မှီရပါလျက် ရှင်ဒေဝဒတ်နှင့် အပေါင်းများကာ အတ္တသမ္မာပဏိဓိပျက်ခဲ့၍ နစ်နာရရှာသည်။ ဤအချက်များကား ပုထုဇ္ဇနဂတိ၏ စိတ်မချရသည့် အဖြစ်ကို ဖော်ပြလျက်ရှိရာ ပုထုဇ္ဇနဂတိမှ စိတ်ချရသော အရိယဘူမိ သို့ရောက်ရေး အလေးပေးကာ ကြိုးစားသင့်ကြောင်း သတိပေးလျက်ရှိပေသည်” တဲ့။ (ပရိတ်ကြီးနိဿယသစ် - ၁၂၅)

ဆရာတော်ကြီးမိန့်ကြားတဲ့အထဲမှာ ပစ္စိမဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာလည်း မုချသေချာတဲ့ ဆုကြီးပန် နိယတပစ္စိမဘဝိကနဲ့ ဆုကြီးပန် မဟုတ်တဲ့ အနိယတပစ္စိမဘဝိကလို့ နှစ်မျိုးကွဲပြား နိုင်ပါသေးတယ်။ အများကြားသိဖူးတဲ့ ကုဋေရှစ်ဆယ်သူဌေးသားဆိုတာ “ပထမအရွယ်မှာ တရားဓမ္မကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ရင် အာသဝေါကုန်ခန်းတဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နိုင်တယ်” လို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် မိန့်တော်မူတဲ့အတွက် ပစ္စိမဘဝိကသားလို့ပဲ ဆိုရမှာပါ။ သို့သော် သူလည်း သပ္ပာယ်သူပန်နိဿယချို့တဲ့ပြီး အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ကင်းမဲ့တဲ့အတွက် လောကီစည်းစိမ်းချမ်းသာရာ လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်

ချမ်းသာပါ ဆုံးရှုံးလက်လွတ်ပြီး အချည်းနှီး ဆုံးရှုံးသွားပါတယ်။ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုတော့ “အနိယတ ပစ္ဆိမဘဝိကသား” လို့သာ သတ်မှတ်ရပါလိမ့်မယ်။

သပြေကန်ဆရာတော်ဘုရားကြီးရဲ့ ဒီသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ကို ကြည့်ပြီးနောက်ထပ် သတိထားအသိပွား စရာတစ်ခုကတော့- မြန်မာစာပေလောကမှာ နှစ်ရှည်လများ အငြင်းပွားခဲ့တဲ့ ပြဿနာ တစ်ခုရှိခဲ့ဖူးတယ် “ဗီဇ နဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်” ဘယ်ဟာ အဓိကကျသလဲ ဆိုတဲ့ ပြဿနာပါ။ မိမိဖတ်ရှုမှတ်သားမိသလောက်ဆိုရင်တော့ ဆရာကြီးဦးတက်တိုးဦးဆောင်တဲ့ သမရိုးကျအုပ်စုက “ဗီဇသာ အဓိက” ဖြစ်တဲ့အကြောင်းရေးသားကြပါတယ်။ နောက်ပိုင်း သာယာဝတီ စမ်းစမ်းနဲ့ တို့အထိလို့ မှတ်သားမိပါတယ်။ ဆရာကြီးဦးသိန်းဖေမြင့် တို့လို လက်ဝဲသန်သူများက “ပတ်ဝန်းကျင်သာ အဓိက” ဖြစ်တဲ့ အကြောင်း ခေတ်သစ်ပညာရှင်တို့ရဲ့ အဆိုအမိန့်တွေ ကိုးကားပြီး ရေးသားကြပါတယ်။ ရေးမဆုံး ပြောမဆုံး ငြင်းကြခုန်ကြပေမယ့် နောက်ဆုံး ရေးသူ,ဖတ်သူ,ပြောသူ,နာသူတွေ မောကြလို့သာ ရပ်သွားကြတယ်။ တိတိကျကျ မယ်မယ်ရရ ဘာမျှယတိပြတ် မဆုံးဖြတ်နိုင်ခဲ့တဲ့ ကိစ္စပါပဲ။

သပြေကန်ဆရာတော်ကြီးရဲ့ သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ ဒီကိစ္စကို ယတိပြတ် အဆုံးအဖြတ်ပေးလိုက်တဲ့ သဘောဆောင်ပါတယ်။ တကယ့် နိယတပစ္ဆိမဘဝိကသားတို့မှာ ဗီဇ (ပုဗ္ဗေကတ ပုညတာ)က အဓိကကျတယ်။ တခြားပုဂ္ဂိုလ်များမှာတော့ ပတ်ဝန်းကျင်က အဓိကကျတယ်လို့ ဆိုတဲ့သဘောပါပဲ။ ဒါကလည်း ဗီဇနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုတဲ့ အချက်နှစ်ချက်ကိုသာ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရင် ပြောတာပါ။ ဆရာတော်ကြီးရဲ့ အဆုံးအဖြတ်ထဲမှာ အဓိကအကျဆုံးအဖြစ် သတ်မှတ်တာကတော့ “အတ္တာဟိ အတ္တနော နာထော = မိမိသာလျှင် မိမိရဲ့

အားထားရာ အစစ်” ဆိုတဲ့ ဒေသနာတော်နဲ့အညီ “အတ္တသမ္မာပဏိဓိ” သာ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။

ဒီနေရာမှာ အတွန့်တက်စရာတစ်ခုက “အဇာတသတ်မင်း ဆိုတာ ရှင်ဒေဝဒတ်ဆိုတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုးနဲ့ ပေါင်းသင်း မိလို့သာ သောတာပန်ဖြစ်နိုင်တဲ့ ပါရမီမျိုးစေ့ဆုံးရှုံးရတယ်။ ကုဋေ ရှစ်ဆယ် သူဌေးသားဆိုတာလည်း ဆရာသမားကောင်းဆိုတဲ့ ပတ် ဝန်းကျင် ကောင်းအမှီအခိုကင်းမဲ့လို့ပဲ ကံမျိုးစေ့ ပါရမီမျိုးစေ့ အချည်း နှီးဆုံးရှုံး သွားရတာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် “ပတ်ဝန်းကျင်ကသာ အရေး အကြီး ဆုံး” လို့ မဆိုနိုင်လောက်ပေဘူးလားဆိုတဲ့ အချက်ပါ။

ဟုတ်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင်ကလည်းပဲ သံယုတ္တနိကာယ်၊ ကလျာဏမိတ္တသုတ်မှာ “ဆရာသမား မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်းဆိုတဲ့ ဥပနိဿယဟာ အောင်မြင်မှုအားလုံးအတွက် ရာနှုန်းပြည့်(နီးပါး) အရေးပါတယ်လို့ အရှင်အာနန္ဒာကို မိန့်ကြား ထားတာရှိပါတယ်။ သို့သော် ပင်ကိုယ်က မိမိ ကိုယ်စိတ်ကို ကောင်း အောင် ဆောက်တည်လိုတဲ့ အတ္တသမ္မာပဏိဓိချို့တဲ့ခဲ့ရင် ပတ်ဝန်း ကျင်က ဘာမျှမတတ်နိုင်ပါဘူး။ အရှင်ဒေဝဒတ်ဟာ ဘုရားရှင်ဆိုတဲ့ သပ္ပုရိသုပနိဿယကြီးကို ရပါလျက် မြေမျိုပြီး အဝီစိ ရောက်သွား ရပါတယ်။

လက်ဝဲရံ၊ လက်ျာရံမထရ်မြတ်ကြီးနှစ်ပါးဖြစ်မည့် ဥပတိဿ နဲ့ ကောလိတတို့ဟာ သိဉ္ဇည်းဆရာကြီးထံမှောက်ရောက်ပြီး ပတိရူပနဲ့ သပ္ပုရိသ ဥပနိဿယတွေ ချို့တဲ့ခဲ့ကြဖူးပါတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ပင်ကိုရည်မှန်းချက်ကို မျက်ခြည်ပြတ်မခံဘဲ အတ္တသမ္မာပဏိဓိကို အလေးအနက်တည်ဆောက်ထားသူများဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီဥပ နိဿယဆိုးကြီးကို စွန့်ခွာလွန်မြောက်ပြီး ဘုရားရှင်တည်းဟူသော သပ္ပုရိသုပနိဿယကောင်းကိုရအောင် အချိန်မီကြိုးစားပြီး ကံကြမ္မာ

ရဲ့ တန်ရာကို ကိုက်ညီအောင် အားထုတ်နိုင်ခဲ့ ကြပါတယ်။ အရှင် အင်္ဂုလိမာလတို့၊ သန္တတိအမတ်ကြီးတို့ဆိုတာလည်း အလားတူပါပဲ။ ဒါကြောင့် အတ္တသမ္မာပဏိဓိကသာ ပဓာနအကျဆုံးလို့ အခိုင်အမာ မှတ်ယူသင့်ပါတယ်။ “အတ္တာဟိ အတ္တနော နာထော၊ ကောဟိ နာထော ပရောသိယာ = မိမိသာလျှင် မိမိရဲ့ ကိုးကွယ်ရာ အစစ်ဖြစ် တယ်၊ မိမိကိုယ်ကိုမှ တစ်ပါး အခြားကိုးကွယ်ရာ ဘယ်မှာ ရှိပါ့မယ်” ဆိုတဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအဖြတ်ကလည်း ဒါကိုပဲ အခိုင်အမာပြု နေတယ်လို့ ကျေနပ်သဘောကျကြဖို့ပါ။

လူ့အဆင့်အတန်းမီရေး

ဟုတ်ပါတယ်။ လူဖြစ်ကျိုးနပ်သူ၊ လူ့အဆင့်အတန်းမီသူလို့ ဆိုနိုင်လောက်အောင် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ကျက်သရေမင်္ဂလာတို့နဲ့ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ ကံကောင်းထောက်မချိန်ကို ရောက်ရှိရေးမှာ မိမိရဲ့ ကိုယ်စိတ်တို့ကို ကောင်းစွာဆောက်တည်ခြင်း(အတ္တသမ္မာပဏိဓိ) ဟာ အရေးအကြီးဆုံး လိုအပ်တဲ့ အကြောင်းအထောက် အပံ့ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဓမ္မပဒပါဠိတော် (ဂါထာ-၁၉) မှာ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က -

“မိစ္ဆာပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊ ပါပိယော နံ တတော ကရေ = မကောင်းတဲ့ စိတ်ထားဟာ အဲဒီစိတ်ထားရှိသူကို ယုတ်ညံ့ ဆိုးဝါးသူဖြစ်အောင် ပြုတတ်တယ်”။

“သမ္မာပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊ သေယျသော နံ တတော ကရေ = ကောင်းတဲ့ စိတ်ထားဟာ အဲဒီစိတ်ထားရှိသူကို အထက်တန်း ကျသူဖြစ်အောင် ပြုတတ်တယ်”လို့ မိန့်တော်မူခဲ့တာပါပဲ။ ဒီဒေသနာအရ အထက်တန်းကျသူ၊ အောက်တန်းကျသူ ဆိုတာဟာ စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ ရာထူးအာဏာတွေက သတ်မှတ်တာမဟုတ်ဘူး၊ အတ္တ

သမ္မာပဏိဓိ ရှိမရှိက သတ်မှတ်ပေးတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

မှန်ပါတယ်။ “လူ” ဆိုတဲ့ မြန်မာစကားကို ပါဠိလို “မနုဿ” လို့ ခေါ်ပါတယ်။ မနုဿသဒ္ဒါရဲ့ တိုက်ရိုက် အနက်အဓိပ္ပာယ်က “စိတ်ထားမြင့်မြတ်သူ”ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ရှိသူများသာ “စိတ်ထားမြင့်မြတ်တဲ့ ‘လူ’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ပါတယ်။

အတ္တသမ္မာပဏိဓိမရှိတဲ့ တိရစ္ဆာန်များမှာ မနာလိုခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်း၊ လောဘဒေါသကြီးခြင်း၊ ကြီးနိုင်ငယ်ညှင်းပြုလုပ်လိုခြင်း စတဲ့ စိတ်ထားဆိုး၊ စိတ်ထားယုတ်၊ စိတ်ထားမှား (မိစ္ဆာပဏိဟိတ စိတ်)တွေ သာလွန်ကဲနေကြတဲ့အတွက် တစ်သင်းနှင့် တစ်သင်း၊ တစ်ဖွဲ့နှင့် တစ်ဖွဲ့ မတည့်မစပ် ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွား ကွဲပြားနေကြပါတယ်။

အတ္တသမ္မာပဏိဓိ စိတ်ထားအပြည့်ရှိသူ၊ လူပီသသူ၊ လူ့ အဆင့် မှီသူများ ဖြစ်လာကြပြီဆိုလျှင် မေတ္တာ ကရုဏာစိတ်ထား မြတ်တွေနဲ့ အချင်းချင်းလည်ဖက် ညီညွတ်နိုင်ကြပြီဖြစ်လို့ လူတစ်ဦး စီချင်းရော၊ မိသားစုချင်း၊ ရပ်ရွာမြို့နယ် နိုင်ငံချင်းရောကစပြီး ကမ္ဘာ လောကကြီးတစ်ခုလုံးအထိ အေးချမ်းသာယာတဲ့ တကယ့် လူ့ပြည် လူ့ရွာကြီးဖြစ်လာမှာ မလွဲပါဘူး။ ဒါကြောင့် အတ္တသမ္မာပဏိဓိ တရား ဟာ လူတစ်ဦးချင်းစီရဲ့ ကံကောင်းထောက်မမှုအတွက် သာမက ကမ္ဘာကြီးကံကောင်းထောက်မရေး၊ အေးချမ်းသာယာရေး၊ ငြိမ်းချမ်းဝ ပြောရေးအတွက်ပါ မရှိမဖြစ်အရေးပါတဲ့ တရားကြီး တစ်ခု ဖြစ်တယ် လို့ဆိုရင်လည်း မမှားနိုင်ပါဘူး။

ယဉ်ကျေးလိမ္မာတရားပွဲတွေမှာတော့ လူငယ်တွေ နား အလည်လွယ်ဆုံးဖြစ်အောင် ပြောပြလေ့ရှိတဲ့ စကားတစ်ခုရှိပါတယ်။

ဘဝသံသရာခရီးတစ်လျှောက်မှာ ပုထုဇဉ်တို့ဟာ ကုသိုလ် အကုသိုလ်လို့ ခေါ်တဲ့ ကောင်းမှုတွေ မကောင်းမှုတွေကို ရောထွေး

ပြုလုပ်မိကြသူချည်းပါပဲ၊ ဒါကြောင့် လူတွေကို ကံနှစ်မျိုးရောထွေးတဲ့ မိဿကကံရှင်တွေလို့ အဘိဓမ္မာအရ သတ်မှတ်ပါတယ်။ ရောထွေး တယ်လို့ဆိုပေမယ့် သဘောလက္ခဏာချင်း တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်နေ ကြတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ သူ့လက္ခဏာနဲ့သူ သီးခြားစီရှိကြတာပါ။ အကုသိုလ်ကမ္မသတ္တိတွေက အနုသယဆိုတဲ့ အမည်ခံပြီး သတ္တဝါ တိုင်းမှာ ကိုယ်စီပါရှိပါတယ်။ ကုသိုလ်ကမ္မ သတ္တိတွေကတော့ အလေ့ အထုံပါရမီဓာတ်ခံဆိုတဲ့ အမည်ခံထားကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့ရဲ့ ဘဝခန္ဓာဟာ အကုသိုလ်အင်ဂျင်နဲ့ ကုသိုလ်အင်ဂျင်ဆိုတဲ့ အင်ဂျင်ကြီးနှစ်လုံးတပ်ဆင်ထားတဲ့ ယန္တရား ခန္ဓာကိုယ်ကြီးပါ။ ဒါပေမယ့် တစ်ပြိုင်နက်မှာ အင်ဂျင်နှစ်လုံး အပြိုင်တော့ မနိုးနိုင်ကြပါဘူး။ စိတ်ဆိုတာ တစ်ကြိမ်မှာ တစ်ခုစီသာ ဖြစ်တတ်တဲ့ နိယာမကန့်သတ်ချက်အရ တစ်ချိန်မှ အင်ဂျင်တစ်လုံး သာ နိုးပါတယ်။ ဒီအင်ဂျင်နှစ်လုံးဟာ သဘောလက္ခဏာချင်း၊ စွမ်း ရည်သတ္တိချင်း ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ကြတာနဲ့အညီ အကျိုးပေးချင်း၊ ဦးတည်မောင်းနှင်တာချင်းလည်း ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင်ပါ တယ်။

အကုသိုလ်အင်ဂျင်နိုးချိန်မှာ လူတွေဟာ အကုသိုလ်ကျိုး တွေ ဖြိုင်ဖြိုင်ပွင့်သီးပြီး ဆိုးကျိုးဒုက္ခသံသရာကြီးထဲမှာ ကျင်လည် ကြရင်း အပါယ်လေးဘုံဆီဦးတည်နေပါတယ်။ ကုသိုလ်အင်ဂျင်နိုး ချိန်မှာတော့ ကောင်းကျိုးတွေ ဖြိုင်ဖြိုင်ပွင့်သီးပြီး ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ကျက်သရေမင်္ဂလာဆိုတဲ့ သံသရာကြီးထဲမှာလည်ရင်း သုဂတိဘုံနဲ့ နိဗ္ဗာန်ဆီကို ဦးတည်နေပါလိမ့်မယ်။

သတ္တဝါတွေဟာ သံသရာခရီးစပြီးထွက်ချိန်မှာကတည်းက “အဝိဇ္ဇာနဲ့ တဏှာ” လို့ ခေါ်တဲ့ အမြင်မှန်ကင်းမဲ့မှုနဲ့ လိုချင်တောင့် တမှု အကုသိုလ်အရင်းမြစ်တရားနှစ်ပါးက ဦးစီးခဲ့တာဆိုတော့

အကုသိုလ်အင်ဂျင်ကြီးက အချိန်ပြည့်လုပ်သက်ရင့်အဖြစ်နဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို အပိုင်စီးထားကြတာလေ။ ဒီတော့ အကုသိုလ်အင်ဂျင်ကြီးက မပြတ်အလေ့အကျင့်ရနေတာပေါ့။ အံ့ဩဖို့ကောင်းတာကတော့ အပြင်မှာ လူတွေ တီထွင်ပြုလုပ်ထားတဲ့ အင်ဂျင်တွေဟာ ကြာလေအိုလေ ချွတ်ယွင်းလေဖြစ်ကြပေမယ့် သံသရာခရီးကို မောင်းနှင်နေတဲ့ ဒီအကုသိုလ်အင်ဂျင်ကြီးကတော့ “ကြာလေအားကောင်းလေ၊ ဟောင်းလေသစ်လေ” လို့ ဆိုရလောက်အောင်ပဲ အချိန်ကြာတာနဲ့အမျှ အင်အားတွေတိုးတိုးပြီး ပိုမိုသစ်လွင်သွက်လက်လာနေတာပါပဲ။ ဒီတော့ အကုသိုလ်အင်ဂျင်ဆိုတာ ချူဆီကို လူတွေက အထွေ အထူး ကြံဖန်ထည့်ပေးနေစရာမလိုတော့ဘူး။ ကုသိုလ်အင်ဂျင်ကြီး အိပ်နေသမျှ သူကတော့ အမြဲလည်ပတ်နေတော့တာပဲ။ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မာန်မာန၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆေရစတဲ့ အကုသိုလ်ချူဆီတွေကလည်း ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ သဘာဝသယံဇာတသဖွယ် အမြဲစိမ့်ထွက်ပြီးအားဖြည့် ချူနိုးပေးနေတာကိုး။

ကုသိုလ်အင်ဂျင်ကြီးဆိုတာကတော့ အိပ်ချက်သား ကောင်းလိုက်တာ သူပိုင်ရှင်အံ့နာက ကာလနဂါးများဖြစ် နေမလား တောင် မပြောတတ်တော့ဘူး။ ဘုရားတစ်ဆူ တစ်ဆူပွင့်လို့ သာသနာတွင်းကြုံခိုက်ကလေးဆိုတဲ့ အခိုက်အတန့်လေးမှာပဲ နည်းနည်းပါးပါးလည်ခွင့်၊ နိုးခွင့်ရတော့တယ်။ ဒီတော့ ဒီအင်ဂျင်ကြီးက လေးနေ၊ အိပ်နေပြီပေါ့။ ဘုရားရှင်တို့ ထုတ်လုပ်ပေးတဲ့ ချူဆီတွေ နာနာထည့်ပြီး သတိဟန်ဒယ်နဲ့ နာနာကြီးလှည့်ပေးနိုင်မှ တန်ကာကျတော့တယ်။

ခန္ဓာပိုင်ရှင်တိုင်း စဉ်းစားရွေးချယ်ရမှာကတော့ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်ဘယ်လို ခရီးသွားမျိုးဖြစ်ချင်သလဲ၊ မိမိတို့ရဲ့ ခန္ဓာအစဉ်မှာ ဘယ်အင်ဂျင်နိုးနေစေချင်သလဲဆိုတာပါပဲ။ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ ပညာ၊ မေတ္တာ၊

ကရုဏာ၊ မုဒိတာစတဲ့ ကုသိုလ်ချူဆီတွေ ထည့်မပေးနိုင် ရင်တော့ ခန္ဓာရဲ့ သယံဇာတအကုသိုလ်ချူဆီတွေပဲ ဖြိုင်ဖြိုင်ထွက်ပြီး အကုသိုလ် အင်ဂျင်ကြီးပဲ နိုးနေလို့ အပါယ်ကို ဦးတည်နေတဲ့ ဒုက္ခသည် ခရီး သွားများပဲ ဖြစ်နေကြမှာပါ။

အခုလို သာသနာတွင်းခေတ်ကောင်းကြီးနဲ့ ကြုံကြိုက်တဲ့ ခဏတာလေးမှာ အခွင့်ကောင်းရတုန်း သံသရာခရီးဖော် အချင်း ချင်း (သတ္တဝါအားလုံး)အပေါ်မှာ ကိုယ်နဲ့ ထပ်တူချစ်ခင်တတ်တဲ့ မေတ္တာတရားတွေ၊ ကိုယ့်ထက်ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ဒုက္ခခံစားနေရသူတွေ အပေါ်မှာ စာနာထောက်ထား ကူညီတတ်တဲ့ ကရုဏာတရားတွေ၊ သူတစ်ပါးချမ်းသာနဲ့ ကြုံရတဲ့အခါ ကိုယ်တိုင်ကြုံတွေ့ ခံစားရသလို ကျေနပ်ဝမ်းမြောက်တဲ့ မုဒိတာတရားတွေနဲ့ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုတဲ့ ကုသိုလ်ချူဆီတွေ များများကြီး ထည့်ပြီး ကုသိုလ် အင်ဂျင်ကြီးကို မပြတ်တရစပ်နိုးပေးနိုင်ခါမှ တန်ကာ ကျပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ကုသိုလ်ချူဆီတွေ ထုတ်ပေးပြီး ကုသိုလ်အင်ဂျင်ကြီးကို နိုးအောင် မောင်းနှင်နိုင်စွမ်းရှိသူမျိုးကို ဘုရားရှင်က “အတ္တသမ္မာ ပဏိဓိပိုင်ရှင်များ” လို့ သတ်မှတ်ချီးကျူးတော်မူပါတယ်။

မိမိရဲ့ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို တည်ဆောက်ရာမှာ ဘယ်လောက် အရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံမှ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ မင်္ဂလာနဲ့ ပြည့်စုံသူ လို့ဆိုနိုင်မလဲဆိုတဲ့ အချက်ကလည်း မေးသင့်၊ သိသင့်တဲ့ အချက်ပါ ပဲ။ မြတ်စွာဘုရားကကတော့-

“ယုံကြည် ကျန်းမာ၊ ရိုးဖြောင့်ကာ၊ မှန်စွာအားထုတ်မှု။
ပညာတရား၊ ဤငါးပါး၊ ရှိငြားစွမ်းတဲ့သူ” လို့

တိပိဋက(ယော)ဆရာတော် လင်္ကာရေးဖွဲ့ထားတဲ့အတိုင်း ခိုင်မာတဲ့ ယုံကြည်မှု၊ ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်လောက်တဲ့ ကျန်းမာမှု၊ ကောင်းဆိုးများမှန်ကို ပွင့်လင်းစွာ ဖွင့်ထုတ်ပြောနိုင်စွမ်းရှိတဲ့

ရိုးသားမှု၊ မဆုတ်မနစ် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်မှု၊ ကာလ၊ ဒေသ၊ ပုဂ္ဂလ၊ ဓမ္မတို့ကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ပညာနဲ့ ပြည့်စုံမှုဆိုတဲ့ အရည်အချင်း ငါးချက်နဲ့ ပြည့်စုံသူဟာ လူ့အဆင့်အတန်းမှီတဲ့ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ပိုင်ရှင်ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ (ပါထိကဝဂ္ဂ၊ သင်္ဂီတိသုတ်၊ ပဉ္စ ပဓာနိယင်္ဂ၊ ၁၉၈)

မိမိကိုယ်၊စိတ်တို့ကို ကောင်းစွာတည်ဆောက်ပုံနဲ့ ပတ်သက် လို့ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ ရာဟုလောဝါဒသုတ်မှာတော့ ဘုရားရှင် က ရှင်ရာဟုလာကို -

“မိမိရဲ့ ဝတ်ပုံ၊ ဆင်ပုံ၊ ဖီးလိမ်းထုံးဖွဲ့ပုံ အချိုးကျ မကျ၊ ကောင်း မကောင်းနဲ့ မိမိရဲ့ မျက်နှာနဲ့ ကိုယ်ပေါ်မှာ အစွန်းအပြစ် ရှိ၊ မရှိ၊ မိမိသွားရောက်လိုတဲ့ ပရိသတ်အလယ်(ပွဲလယ်)နဲ့ လျော်ကန် တင့်တယ်မှု ရှိ၊မရှိတို့ကို မှန်ပြင်မှာ ကြည့်ပြီး ဆင်ခြင်သလို၊ မိမိရဲ့ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်ထားများကိုလည်း မိမိရဲ့ရောက်လိုတဲ့ နေရာဌာန၊ အဆင့်အတန်းတို့နဲ့ ကိုက်ညီမှု ရှိ၊မရှိ ပညာမှန်ပြင်မှာတင်ကာ မကောင်းတာ ပယ်ပြီး ကောင်းအောင်ပြုပြင်ပေးရမယ်”လို့ ဆုံးမ တော်မူပါတယ်။ (မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ၊ ရာဟုလောဝါဒသုတ်၊ ၇၈)

ကံကောင်းထောက်မချိန်အတွက် ပြည့်စုံရမယ့် အကြောင်း အပေါင်းနဲ့ ပြည့်စုံအောင် တည်ဆောက်ရမည့် အရည်အချင်းတို့ကို ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမများနဲ့အညီ မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကလည်း မဃဒေဝလင်္ကာသစ် အပိုဒ် ၂၄၅ မှာ ရေးဖွဲ့ထားတာ ရှိပါတယ်။

“ကံဟုမူလ၊ သမ္မုဒ္ဓတို့၊ ဟောပြုသည်မှာ၊ အရင်းသာရှင်၊ ဥစ္စာဘောဂ၊ ဇီဝိတနှင့်၊ သုခပွားရန်၊ ဤလူ့ဌာန်၌၊ ဉာဏ် ဝီရိယ၊ ပယောဂတည်း” တဲ့။

“ကမ္မံသတ္တေ ဝိဘဇတိ ယဒိဒံ ဟိနပ္ပဏီတတာယ = သတ္တဝါတို့ရဲ့ ကောင်းဆိုးယုတ်မြတ်ကို ကံကခြယ်လှယ် ဝေဖန်ပေးတယ်” လို့ (ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ် - ၂၄၄) မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟောတော်မူခဲ့တာဟာ အရင်းမူလ သဘောသာ ဖြစ်တယ်တဲ့။ ကုန်သည်တို့အတွက် ဆိုရင်တော့ အရင်းအနှီး သဘော၊ စိုက်ပျိုးရေးသမားတို့အတွက်ဆိုရင်တော့ မျိုးစေ့သဘော သာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့။ အရင်းအနှီးဆိုတာ ရောင်းဝယ်ဖောက် ကားခြင်းစသည် မပြုရင် မတိုးပွားဘူး၊ အမြတ်အစွန်းမရနိုင်ဘူး ဆိုတာ ကုန်သည်တိုင်း သိပါတယ်။ မျိုးစေ့ဆိုတာလည်း ထွန်ယက် စိုက်ပျိုး၊ ရေလောင်းပေါင်းသင်စသည် လုပ်မပေးရင်၊ ပေါက်ရောက် ရှင်သန်၊ ပွင့်သီးဝေဆာမှုတွေ ဖြစ်မလာနိုင်ဘူး ဆိုတာလည်း စိုက်ပျိုး ရေးသမားတိုင်းသိတယ်။

သတ္တဝါတို့ရဲ့ မျိုးစေ့ဖြစ်တဲ့ ကံဟာ သစ်ပင်တို့ရဲ့ မျိုးစေ့ထက် သာတာ တစ်ခုရှိတယ်လို့ စဉ်းစားမိပါတယ်။ သစ်ပင်တို့ရဲ့ မျိုးစေ့က မြေပေါ်ကျဖို့အထိလူက ပုဂ္ဂလဗျာပါရနဲ့ ကျချပေးရတယ် (စိုက်ပျိုးတဲ့ မျိုးစေ့မှာပေါ့)။ သတ္တဝါတို့ရဲ့ ကံမျိုးစေ့ကတော့ ကမ္မဓမ္မရဲ့ ဓမ္မဗျာပါရ အနေနဲ့ တန်ရာတန်ရာဘုံဘဝမှာ သူ့အလိုလို ပဋိသန္ဓေဖြစ်တည် ပေးပါတယ်။ အထက်မှာပြောခဲ့သလိုပဲ ကံရဲ့ ဓမ္မဗျာပါရဆိုတာ တန်ရာဘုံ ဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေတည်နေ ဖြစ်ပေါ်ဖို့နဲ့ လိုအပ်တဲ့ ရုပ် စွမ်းအား၊ နာမ်စွမ်းအားအခြေခံတွေ တည်ဆောက်ပေးရုံပါပဲ။ ကံ ဆိုတာ လောကဓံတို့ကံပွဲအတွက် လက်နက်ပဲတပ်ဆင်ပေး တယ်၊ တိုက်နိုင်စွမ်းနဲ့ တိုက်ရည်ခိုက်ရည်တွေပြည့်ဝဖို့တို့၊ တိုက်ပွဲဝင်ဖို့တို့ဆိုတာတွေကတော့ ကံနဲ့မဆိုင်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှာ ဖြစ်တည်လာတဲ့ သတ္တဝါနဲ့သာဆိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။

ကံနဲ့ပတ်သက်လို့ အငြိမ်းစားပါမောက္ခတစ်ဦးက ဒီမဃ

ဒေဝလင်္ကာပိုဒ်ကိုပဲ ရွတ်ပြပြီး “ဘဝတစ်လျှောက် အကောင်း အဆိုး တွေကကော ကံမှာတာဝန်မရှိဘူးလား” လို့ ကံကိုလာပြီး အရေးဆို ဈေးဆစ်လုပ်ဖူးပါတယ်။ မိမိကတော့ “မိဖတွေရဲ့တာဝန်ဟာ သား သမီး အန္တရာယ်ကင်းကင်းနဲ့ မွေးဖွားပြီး အရွယ်ရောက်တဲ့အထိ စောင့်ရှောက်ပေးဖို့နဲ့၊ မကောင်းမြစ်တား၊ ကောင်းရာညွှန်လတ်၊ အတတ်သင်စေ၊ ပေးဝေနှီးရင်း၊ ထိမ်းမြားခြင်းလျှင်” ဆိုတဲ့ ငါးပါး အထိပဲ ရှိပါတယ်။ အရွယ်အားလျော်စွာ စောင့်ရှောက်ကျွေးမွေး တယ်၊ ဆုံးမသွန်သင်ပေးတယ်၊ ပညာသင်ချိန်မှာ သင်နိုင်အောင် ကျောင်းထားပေးတယ်၊ အလုပ်လုပ်ချိန်မှာ လိုအပ်သလို ဖြည့်ဆည်း ပေးတယ်၊ ပညာပြီးလို့ ကြင်ယာပါ ရှာချိန်မှာလဲ တာဝန်ကျပေး တယ်။ ဒီလောက်ဆို လုံလောက်ပါပြီ။

သားသမီးက မိဖသွန်သင်တာလဲ မနာယူ၊ ပညာသင်ချိန်မှာ လည်း မကြိုးစား၊ အလုပ်ကျပြန်တော့လဲ လတ်လျားလတ်လျား၊ ဒီကြားထဲ အသောက်အစား အပျော်အပါးကလဲ ဖက်လိုက်သေးနဲ့ အဲဒီလိုနေနေပြီး သူများနည်းတူ မကြီးပွား မချမ်းသာတဲ့အခါမှာ “ဒါဟာ မိဖတွေ ညံ့လို့ပဲ” လို့ အပြစ်ရှာပြန်တယ်ဆိုရင် ဒီသားသမီး မျိုးဟာ တရားလွန်ရာမကျပေးဘူးလား။ ကံဆိုတာကလည်း ‘ကံသာလျှင် အမိ၊ ကံသာလျှင် အဖ’ ဆိုတဲ့အတိုင်း မိဘသဘောမျိုး အနေနဲ့ပဲ တာဝန်ရှိတာပါ။ သူ့တာဝန်အရ သူ့ဂတိဘုံကို ပို့ပေးတယ်။ အထက်မှာ ပြောခဲ့သလို ရုပ်စွမ်းရည် နာမ်စွမ်းရည်ဆိုတဲ့ လက်နက် တွေလဲ တပ်ဆင်ပေးပြီးပြီဆိုရင် သူ့တာဝန်ကျလောက်ပါပြီ။ ကိုယ်က တိုက်ရည်ခိုက်ရည် ပြည့်ဝအောင်လည်း မကြိုးစား၊ လောကဓံ တိုက်ပွဲကိုလည်း ဉာဏ်၊ဝီရိယ၊ပယောဂတို့နဲ့ ရဲရဲရင် မဆိုင် ဘဲနဲ့ အောင်ပွဲမရခါကျမှ ကံမကောင်းလို့လို့ လှည့်ချရင်ကော ကိုယ်ဟာ ကံမိဖရဲ့ သားသမီးကောင်း ပီသပါ့မလား” လို့ ပြောလိုက်

တော့မှ “တပည့်တော်တို့က သားသမီးမိုက်တွေလို ဖြစ်နေတာကိုး ဘုရား” ဆိုပြီး ပြန်သွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် မယဒေဝလင်္ကာဆရာ တော်ကြီး က ကံကို “အရင်းသာရှင့်” လို့ ဆိုလိုက်တာပါ။

“ဥစ္စာဘောဂ၊ ဇီဝိတနှင့်” တဲ့၊ “ဥစ္စာ” ဆိုတာကတော့ အများ သိထားတဲ့အတိုင်း ရွှေငွေကျောက်သံတို့၊ အိုးအိမ်တိုက်တာတို့၊ ကား တို့စတဲ့ ပစ္စည်းဝတ္ထုတွေပါ။ “ဘောဂ” ဆိုတာကတော့ ပါဠိစကားပါ။ မြန်မာလိုတော့ “စည်းစိမ်” လို့ ဘာသာပြန်ကြပါတယ်။ ဒီအကြောင်း ကို အမေရိကန်တုန်းက ပေးခဲ့ရတဲ့ ပဋ္ဌာန်းသင်တန်းတစ်ခုမှာ ပြောပြတဲ့အခါ ပင်စင်စားဆရာဝန်ကြီးတစ်ဦးက “မြန်မာစကားမှာ ‘စည်းစိမ်ဥစ္စာ’ လို့ တွဲပြီး သုံးထားပါတယ်။ ဒီနှစ်မျိုးက ဘယ်လိုခြားနား ပါသလဲ” ဆိုပြီး မေးဖူးပါတယ်။ မိမိကတော့ ဆရာသမားများ ရှင်းပြဖူးတဲ့အတိုင်း ဥစ္စာက ကိုယ်ပိုင်ဆိုင်ထားတဲ့ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းတွေ ကို ခေါ်တာပါ။ စည်းစိမ်(ဘောဂ)ဆိုတာကတော့ အဲဒီပစ္စည်းဝတ္ထု တွေကို စားတန်တာ စား၊ ဝတ်တန်တာ ဝတ်၊ လှူတန်တာ လှူ၊ စွန့် တန်တာစွန့် ဆိုသလို ကိုယ်ကြိုက်သလို သုံးဆောင်ခံစား နိုင်တဲ့ အဆင့်ရောက်တာကို ပြောတာပါ။ ပစ္စည်းဝတ္ထုသာရှိပြီး သုံးဆောင် ခံစားခြင်း မပြုဘူးဆိုရင် ဒါဟာ ဥစ္စာသာရှိတယ်၊ စည်းစိမ် မရှိဘူးလို့ ဆိုရမှာပါ။

ဘုရားရှင်လက်ထက်လောက်ဆီကနဲ့ စောစောပိုင်း မဇ္ဈိမ ဒေသမှာဆိုရင် ကုဋေလေးဆယ်ပိုင်တဲ့ သူဌေး၊ ကုဋေရှစ်ဆယ် ကြွယ်ဝတဲ့ သူဌေးဆိုတာတွေရှိတယ်။ တချို့သူဌေးတွေက ငါဘယ် လောက်ပိုင်တယ်ဆိုပြီး ဥစ္စာတွေကို ကြည့်ရုံ၊ ကြွားရုံလောက်ပဲ၊ သုံးဆောင်ခံစားမှုတော့ မရှိဘူး၊ ပြိုင်စရာ ကြွားစရာသာ ဖြစ်တယ်၊ ခံစားစရာ စားစရာ မဖြစ်ကြဘူးပေါ့။ စာထဲမှာ မစ္ဆေရသူဌေးကြီး ဆိုတာ မုန့်ဆီကြော် လေးတစ်ခုစားချင်တာတောင် သူများခွဲပေးရမှာ

စိုးလို့ ဘုံ့နှစ်ဆင့်မှာတက်ပြီး ကြော်သတဲ့။ ဇာတ်တော်ထဲမှာတော့ စိမ်ရည် (ရက်တက်)နဲ့မြည်းဖို့ ငါးဆားနယ်ကလေး အနည်းငယ် ကိုတောင် သူများတွေဝင်စားမှာစိုးလို့ တောထဲထွက်ပြီးချုံထဲမှာ ပုန်းစားတယ်လို့ တွေ့ရဖူးတယ်။ အဲဒီလိုသူဌေးတွေကျတော့ ဥစ္စာပဲရှိ တယ်၊ စည်းစိမ်မရှိဘူးပေါ့။ အခုခေတ်စကားနဲ့ ပြောရရင်တော့ “ဇိမ် မခံနိုင်ဘူး” ဆိုတာမျိုးပေါ့လို့ ပြောပြခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီဒကာကြီးကတော့ “ဒီလိုဆိုရင် ဒီအမေရိကန်နိုင်ငံမှာ ပစ္စည်းဥစ္စာပေါများသူတွေသာ ပေါ့တယ်၊ စည်းစိမ်ရှိသူ အလွန်ရှား တယ်လို့ ပြောရလိမ့်မယ်ဘုရား၊ တပည့်တော်တို့ဆိုရင်ပဲ ပစ္စည်းဥစ္စာ လိုလေးသေးမရှိသလောက်လို့ ဆိုရအောင် ရှိတန်သရွေ့ ရှိပေမယ့် ကိုယ့်ကားကိုမောင်းပြီး သွားနေရတာဘုရား၊ မြန်မာပြည်မှာလို သူဌေးဆိုပြီး ဒရိုင်ဘာ မငှားနိုင်ဘူး၊ စားစရာဆိုလည်း ဒီအတိုင်းပဲ ကိုယ့်အစာ ကိုယ်ချက်စားပဲ၊ ထမင်းချက်အိမ်ဖော် ရယ်လို့မခေါ်နိုင် ဘူး၊ အလုပ်သမားခကလည်း တစ်နာရီ အနည်းဆုံး ဆယ်ဒေါ်လာ လောက်ပေးရမှာဆိုတော့ ဒရိုင်ဘာတို့ ထမင်းချက်တို့ ငှားရမယ့် ဆိုရင်လည်း မသက်သာဘူးဘုရား၊ အရှင်ဘုရားပြောသ လိုသာဖြင့် ဒီမှာပစ္စည်းရှင်တွေသာများတယ်၊ စည်းစိမ်ရှင်ရှားတယ်လို့ ပြောရမလို ဖြစ်နေပြီ” ဆိုတဲ့အကြောင်း ညည်းညူလျှောက်ထားပါတယ်။

“စိတ်သာရှင်စော ဘုရားဟော” ဆိုသလိုပေါ့ဗျာ၊ အိမ်ဖော် တွေ၊ ဒရိုင်ဘာတွေ၊ အခြေအရံတွေနဲ့နေပြီး စိတ်မချမ်းသာ ရင်လည်း စည်းစိမ်ချမ်းသာပြည့်စုံတယ်လို့ မဆိုနိုင်လောက်ပါဘူး။ ဒီမှာ ဒကာကြီးတို့ စိတ်ချမ်းသာ ကိုယ်ကျန်းမာဖြစ်နေရင်လည်း ချမ်းသာ သူ အစစ်ပါပဲ၊ ချမ်းသာစစ်ကိုရရင် စည်းစိမ်လည်းရှိပြီလို့သာ မှတ် လိုက်ပါတော့” လို့ပဲ ဖြေသိမ့်ပေးခဲ့လိုက်ရပါတယ်။

အာရီးဇီးနားပြည်နယ်၊ ဖစ်နစ်မြို့မှာတွေ့ရတဲ့ ဒကာကြီး တစ်ယောက်ကတော့ တကယ့်ကိုမှ လွမ်းရတော့မလို့၊ သနားရ တော့မလို့ ‘ငို၍၊ ရယ်၍ မရသော မျက်နှာ’ ကလေးနဲ့ - သူက ဟို နိုင်ငံသားအဖြစ်လည်း ဘယ်တော့မှ မခံယူဘူးတဲ့။ သူပြောပြ တာကတော့ - “တပည့်တော်တို့ဘဝက အမေကျော်ပြီး ဒွေးတော် လွမ်းနေတဲ့ ဘဝမဟုတ်ပါဘူးဘုရား၊ ဒွေးတော်ရင်ခွင်ထဲကနေ အမေကို မျှော်ပြီး ပြန်လွမ်းနေရတာပါ။ အမေရင်ခွင်ကြီး မြန်မြန်သာ အေးချမ်း သာယာရှိပါစေလို့ နေ့စဉ်ဆုတောင်းနေရပါတယ်” တဲ့။ ဒါကတော့ ဥစ္စာနဲ့ ဘောဂအကြောင်းပါ။

“ဇီဝိတနှင့်” ဆိုတာကတော့ “အသက်ရှည်ရာ၊ အနာမဲ့ရေး၊ ရန်ဘေးကင်းကြောင်း” ဆိုတာမျိုးဖြစ်ဖို့ပြောတာပါ။ အဲဒါတွေနဲ့ ပြည့်စုံဖို့ဆိုရင်တော့ ကံကိုချည်း ပုံချနေလို့မရပါဘူး။ “ဉာဏ်၊ဝီရိယ၊ ပယောဂတည်း” လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီစကားပိုဒ်မှာ ‘ပယောဂ’ ဆိုတာ လူနဲ့အလုပ်ကို တွဲစပ်မိ စေတဲ့ သဘောပါပဲ။ မြန်မာစကားမှာ ‘လုံ့လပယောဂ’လို့ တွဲပြီး သုံးလေ့ရှိတဲ့အတိုင်း လုံ့လဝီရိယကိုပဲ ပယောဂလို့ခေါ်ပါတယ်။ အမှန်ကတော့ အလုပ်တစ်ခုဆိုတာ ဉာဏ်နဲ့ရော လုံ့လဝီရိယနဲ့ရော ပူးတွဲပေါင်းစပ် ပုံဖော်ပေးမှ ပြီးပြည့်စုံပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပယောဂ ကလည်း ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်တဲ့ ပယောဂနှင့် ဉာဏ်မပါဘဲ လုံ့လဝီရိယ သက်သက်ဖြစ်တဲ့ ပယောဂလို့ နှစ်မျိုးပြားပါတယ်။ မှတ်လို့လွယ်ကူ အောင် ဉာဏပယောဂ၊ ဝီရိယပယောဂဆိုပြီး နှစ်မျိုးခွဲမှတ်နိုင် ပါတယ်။ ဒီပယောဂနှစ်မျိုးနဲ့ ပေါင်းဆုံပုံဖော်ပေးမှ ကံတွေကောင်း ကျိုးပေးပြီး ဥစ္စာဘောဂတွေ၊ အသက်ရှည်ရာ အနာမဲ့ရေးတွေစတဲ့ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာတွေကို ရရှိမယ်လို့ဆိုလိုက်တာပါ။

အလုပ်တစ်ခုမှာ ကြိုးစားအားထုတ်ကာမျှဖြစ်တဲ့ “ဝီရိယ

ပယောဂ” တစ်မျိုးတည်းနဲ့ မလုံလောက်ပါဘူး၊ အခြေအနေ၊ အချိန်အခါ ကာလဒေသစသည်ကို ကြိုတင်တွက်ဆ စဉ်းစားဝေဖန် တတ်တဲ့ “ဉာဏပယောဂ” ဖြစ်မှသာ ပြီးပြည့်စုံပါတယ်။ ပယောဂ တစ်ခြမ်းပဲ့လို့ဆိုရမည့် ဝီရိယပယောဂသက်သက်နဲ့ အလုပ်လုပ်ရင် လုံးဝအလုပ်မလုပ်တာထက် အန္တရာယ်ကြီးတတ်ပါတယ်။

မြန်မာပြည်မှာ ဟိုးလေးတကျော်ဖြစ်သွားတဲ့ “မန္တလေး မီးကြီး” ဆိုတာ မြန်မာပြည်မှာတော့ မသိသူမရှိသလောက်ပါပဲ။ မန္တလေးသူ မန္တလေးသားများအနေနဲ့တော့ ဒီမီးကြီးဟာမန္တလေးရဲ့ အဆောက်အအုံဖြစ်တဲ့ အိုးအိမ်တိုက်တာတွေ၊ ဇရပ်တန်ဆောင် ဂူကျောင်းပြုသ္မာဒိတွေသာမက “ယဉ်ကျေးမှုတို့စုဝေးရာ မြန်မာတို့ရဲ့ မန္တလေး” ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်ကြီးပါ လောင်ကျွမ်းသွားတာဖြစ်လို့ ယနေ့ တိုင်အောင်လည်း အိမ်မက်ဆိုးကြီးတစ်ခုလို ခြောက်လှန့်မှုခံနေရဆဲ ပဲဖြစ်မှာပါ။ စိတ်ပိုင်း ရုပ်ပိုင်းနှစ်မျိုးလုံးကို လောင်ကျွမ်းဆုံးရှုံးသွားစေ ခဲ့တဲ့ မီးကြီးဖြစ်လို့ပါ။

ဒီမီးကြီးစတင်လောင်ကျွမ်းရတဲ့ အဖြစ်ကတော့ အဝေးက ပြန်ရောက်ခါစ ကားကြီးတစ်စီး၊ ညမှောင်ချိန် ကားဂိတ်ကို ရောက်မ ဆိုက်မှာပဲ ဓာတ်ဆီတိုင်ကီထဲမှာ ဆီလက်ကျန်သိရအောင် တိုင်ကီကို ဖွင့်ပြီး တိုင်းကြည့်တယ်။ ပြီးတော့ တိုင်းတုတ်ရဲ့ အမှတ်အသားကို မြင်ရအောင်မီးခြစ်နဲ့ခြစ်ကြည့်ရာက အပူရှိန်နဲ့ ပြန်နေတဲ့ ဂတ်စ်ငွေ့ တွေကြောင့်တိုင်ကီထဲအထိ မီးဝင်တောက်ပြီး ပေါက်ကွဲ လောင်ကျွမ်း ရာက တစ်မြို့လုံး ပြန့်နှံ့လောင်ကျွမ်းပြာကျသွားခဲ့တာပါ။

ဒီဖြစ်ရပ်ကိုသုံးသပ်ကြည့်မယ်ဆိုရင် ကားရောက်မဆိုက် မှာပဲ ဆီတိုင်ကီဖွင့်ပြီးတိုင်းတယ်ဆိုတာ ဝီရိယ ပယောဂအနေနဲ့ မလုံတဲ့အပြင် ပိုတောင်ပိုလွန်းနေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီလောက်အပူ ရှိန်ပြင်းတဲ့ ဒေသမှာ အခုလိုခရီးဝေးမောင်းနှင်ခဲ့တဲ့ ကားကြီး တစ်စီး

ဟာ အပူရှိန်ကြောင့် ဓာတ်ဆီရဲ့ဂတ်စ်ငွေ့တွေ ပူပြီး ပြန်နေမယ်ဆို တာကို စဉ်းစားနှိုင်းချိန်တတ်တဲ့ ဉာဏ်ချို့တဲ့မှုကြောင့် ဒီအန္တရာယ် ဆိုးကြီးနဲ့ကြုံရတာပါ။ ဒီဒုက္ခမျိုးဟာ “ကံမရှိ ဉာဏ်ရှိ တိုင်းမဲ့”တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဉာဏ်မရှိ ကံ(လုံ့လ)ရှိတိုင်း မဲ့” လို့သာ ဆိုသင့်ပါတယ်။ ဒီဖြစ်ရပ်မျိုးနည်းတူ ဆိုးကျိုးထွက် လုံ့လတွေမဖြစ် စေဖို့အတွက် ဆရာတော်ကြီးက “ဉာဏ်ဝီရိယ၊ ပယောဂတည်း”လို့ ဉာဏပယောဂ၊ ဝီရိယပယောဂပြည့်စုံအောင် သတိပေးခဲ့တာပါ။

ယူဆောင်လိုက်နာရမည့် “ဂဟေတဗ္ဗ” အဓိပ္ပာယ်ကို ပြုပြီး တော့ စွန့်ပစ်ရှောင်ရှားရမည့် “နိဝတ္တေတဗ္ဗ” အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေဖို့ အတွက် -

“ကံကိုယုံ၍၊ မီးပုံအတွင်း၊ မဆင်းထိုက်စွာ၊ ကျားရဲရာ လည်း၊ ကြမ္မာအကြောင်း၊ မရိုးကောင်းဟု၊ သူဟောင်းရွေးကာ ဆိုကုန်ကြ၏” လို့ သတိပေးထားပါတယ်။

မီးဆိုတာ ပူတတ်လောင်တတ်တဲ့ အမျိုးပဲ။ အဲဒါကို မဆင် ခြင်ဘဲ မီးပုံထဲခုန်ဆင်းလို့ မီးလောင်ခံရတာမျိုး၊ မီးကို မရိုသေလို့ မီးလောင်တာမျိုး၊ ကျားရှိတဲ့တောထဲကို မိုက်ရူးရဲနဲ့ သွားခဲ့လို့ ကျားဆွဲခံရတာမျိုးတို့ ကြုံလာတဲ့အခါ ကံကြမ္မာကို ရိုးမယ်ဖွဲ့ မစွပ်စွဲ ပါနဲ့၊ ဒါမျိုးတွေဟာ ကံမကောင်းတာမဟုတ်ဘူး။ ဉာဏ်မကောင်း တာသာ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ ပြီးတော့မှ ကံတွေထလာအောင် ဉာဏ ပယောဂ ဝီရိယပယောဂတို့နဲ့ ကူမပေး ထူမပေးဘဲ၊ ကောင်းကျိုး ဆိုးပြစ်မှန်သမျှ ကံကိုချည်း လှည့်မချကြဖို့အတွက် -

“လုံ့လမထူ၊ ဉာဏ်မကူဘဲ၊ အယူတစ်ချောင်း၊ ကံ တစ်ကြောင်းမျှ၊ မကောင်းလည်းကံ၊ ကောင်းလည်းကံဟု၊ ကံကို ချည်းသာ၊ မကိုးရာဘူး၊ ပညာဉာဏ်ဖြင့်၊ သင့် မသင့်ကို၊ အခွင့်ရှု၍၊ အပြုလုံ့လ၊ ရှိအပ်စွာတည်း” လို့ တိုက်တွန်းထား ပါတယ်။

ပယောဂစုံမ မစုံမကိုနှိုင်းယှဉ်စဉ်းစားတတ်ဖို့အတွက်တော့-
“တံငါလက်တွင်း၊ ရောက်လျင်းတုံငြား၊ သုံးကောင်
ငါးကို၊ မှတ်သားဝမ်းထဲ၊ နည်းယူစွဲလော့” လို့ ညွှန်ပြပါတယ်။

တံငါသည်တစ်ယောက်က ကွန်နဲမိတဲ့ငါးသုံးကောင်ကို
ဒီအတိုင်းပဲ လှေဝမ်းထဲမှာ အရှင်လတ်လတ် ရေစပ်စပ်နဲ့ လွှတ်ထား
တယ်။ အဲဒီထဲက တစ်ကောင်သောငါးက လွတ်အောင်ဆိုပြီးကြိုးစား
ခုန်တယ်။ လှေနှုတ်ခမ်း မကျော်ဘူး။ နောက်အကြိမ်ကြိမ် ထပ်ခုန်
တယ်။ မလွတ်ပြန်ဘူး။ ကြာတော့ တံငါသည်က “ဒီငါး ငြိမ်ငြိမ်ကို
မနေဘူး” ဆိုပြီး လှေတက်နဲ့ထုလိုက်တာ အသက်ဆုံးပါရောတဲ့။
တစ်ကောင်သော ငါးကတော့ အခါအခွင့် ကိုစောင့်ပြီးငြိမ်နေတယ်။
လှိုင်းအလှုပ် လှေအလှူး၊ လှေနှုတ်ခမ်းနဲ့ ရေပြင်နဲ့ညီခမန်းဖြစ်ချိန်မှာ
ကြိုးစားပြီး ခုန်လိုက်တဲ့အတွက် အသက်ဘေးကလွတ်သွားတယ်။
နောက်ဆုံးတစ်ကောင်သောငါးကတော့ “ကွန်နဲမိပေမယ့် လှေထဲမှာ
လည်း ရေရှိလို့ မသေဘူး။ ကံကောင်းရင်ဒီလိုပဲ အသက်ရှင်နေ
မှာပဲ” ဆိုပြီး ဒီအတိုင်းပဲ ငြိမ်နေလိုက်တာ အိမ်အထိပါသွားပြီး
ဟင်းစားဖြစ်သွားရောတဲ့။

ဝီရိယ ပယောဂသာရှိပြီး ဉာဏပယောဂ ကင်းမဲ့သူများဟာ
ပထမငါးနဲ့တူတယ်။ ပယောဂနှစ်မျိုးပြည့်စုံသူများက ဒုတိယငါးနဲ့
တူတယ်။ ပယောဂနှစ်မျိုးလုံး ကင်းမဲ့ပြီး ကံကိုချည်းပုံ ယုံနေသူများက
တတိယ ငါးနဲ့တူတယ်။ ဒီဖြစ်ရပ်ကို ထောက်ထားပြီး “ဆင်းရဲတဲ့
နိုင်ငံတွေမှာ ဆင်းရဲတွင်းက မတက်နိုင်ကြသူတွေဟာ အဓိက
အကြောင်းရင်းက ကံမကောင်း အကြောင်းမလှကြလို့ မဟုတ်
ဘူး။ ပယောဂချို့တဲ့နေကြလို့သာ ဖြစ်တယ်” လို့ အခိုင်အမာ
ဆုံးဖြတ်နိုင်လောက်ပါတယ်။

ဆရာတော်ကြီးရဲ့ လင်္ကာမှာ ဆက်ပြီးသတိပေးထားတာ ကတော့ -

“ကံမဲ့ ဉာဏ်နဲ့၊ မလုံ့မလာ၊ နတ် မ၊မဘူး၊ အလသမ္ပါး (အပျင်းမျိုး)၊ အကျိုးယွင်းယို၊ အလိုလျော့ရည်း၊ မကျော့ ကျည်းလင့်၊ လူလည်း လုံ့လာ၊ နတ်လည်း မ၍၊ တောင့်တကြံရာ၊ မြန်မ ကြာလျှင်၊ လွယ်ကာကိစ္စ၊ ပြီးနိုင်ကြ၏” တဲ့။

ဒီလင်္ကာပိုဒ်ထဲက “အလိုလျော့ရည်း၊ မကျော့ကျည်းလင့်” ဆိုတာ “ဖြစ်ဖြစ်မြောက်မြောက်၊ ပေါက်ပေါက်ရောက်ရောက် မလုပ် လိုကြဘဲ လက်ကြောမတင်းတဲ့ လူပေါ်ကြော့ လုပ်မနေကြနှင့်” လို့ ဆိုလိုတာ ဖြစ်မယ်ထင်ပါတယ်။

လက်ရှိအရမ်းယုံ အကန်းယုံနဲ့ အချောင်လိုက်ချင်ကြတဲ့ အလိုလျော့ရည်း လူကျော့ကျည်းများ အတွက်တော့ ဆရာတော်ကြီး က -

“အန္ဓဗာလာ၊ လူ့ထိုမျှတို့၊ ကမ္မဝီရိယ၊ မယုံကြဘူး၊ သိဝမဟော၊ ပရမေသွာ၊ ဗြဟ္မာ ဗိဿနိုး၊ ကမ္ဘာစိုးနှင့်၊ တန်ခိုး ကြီးမား၊ နတ်ဘုရားတို့၊ ပေးစားဖန်ဆင်း၊ ဖြစ်တုံလျင်းဟု၊ ချွတ်ယွင်းသမှု၊ အမှားရှုသည်၊ တောင်သူ ယူလေ့ ယူလာတည်း” တဲ့။

ဒီလင်္ကာပိုဒ်ထဲက သိဝ(သျှိဝ) မဟော(မဟောသွရ)၊ ပရမေ သွာရ၊ ဗြဟ္မာ ဗိဿနိုး အပါအဝင် ကမ္ဘာကို စတင်ဖန်ဆင်းသူဖြစ်လို့ ကမ္ဘာစိုးလို့ သတ်မှတ်ယုံကြည်ထားတဲ့ မဟာဗြဟ္မာကြီးတို့ဆိုတာ မြတ်ဗုဒ္ဓ မပွင့်မီကတည်းက မဇ္ဈိမဒေသမှာ တန်ခိုးရှင်များအဖြစ် သတ်မှတ်ကိုးကွယ်လာကြတဲ့ နတ်ဘုရားများပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေ့ အထိလည်း မဇ္ဈိမဒေသမှာသာမက မြန်မာ၊ ယိုးဒယား(ထိုင်း) အပါ အဝင် နိုင်ငံတော်တော်များများမှာ တွင်ကျယ်ခေတ်စားလျက်ပါပဲ။

ဆရာတော်ကြီးလင်္ကာထံမှာ “တောင်သူ ယူလေ့ယူလာ တည်း”လို့ ဆိုထားပေမယ့် ဗဟုသုတနည်းပါးတဲ့ တောသူ တောင်သား များထက် မြို့ကြီးပြကြီးက ဂုဏ်သရေရှိလူကြီးမင်းများ ကိုယ်တိုင်လည်းပဲ “ယတြာ ဖယ်နိုး၊ နတ်ကယ် နိုး၊ ဝိဇ္ဇာ မ နိုး၊ အင်းထ နိုး၊ ဓာတ်လုံး စွမ်းနိုး၊ ကံထမ်း နိုး” စတဲ့ ယုံကြည်ချက် အမျိုးမျိုးတွေနဲ့ “အန္ဓဗာလ၊ လူထိုမျှ” အရေအတွက်ထဲ တိုးသည် ထက်တိုးဝင်လျက် ရှိနေပါသေးတယ်။ ကမ္မပစ္စည်းကို တကယ်တန်း သဘောမပေါက်ကြသေးသမျှတော့ ဒီ “ယူလေ့ ယူလာ” တွေက လည်း ဆက်လက်ရှင်သန်ကြီးထွားနေဦးမှာပါ။ အိန္ဒိယခေါင်းဆောင် ကြီး နေရူး ပြောဖူးတဲ့ “ကျောက်သင်ပုန်းတစ်ချပ်နဲ့ လိမ်ညာနေ သူတွေ အလုပ်ဖြစ်နေသေးသမျှ အိန္ဒိယနိုင်ငံကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဟာ မျှော်လေဝေးလေဖြစ်နေဦးမှာပဲ” ဆိုတဲ့အတိုင်း ဖြစ်နေ ကြဦးမှာ မလွဲပါဘူး။

ကမ္မပစ္စည်းနဲ့ပတ်သက်လို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များမှာ မရှင်း မလင်းဖြစ်နေတတ်တဲ့ နောက်ထပ်ပြဿနာတစ်ခုကတော့ ကံတရားနဲ့ ဘာသာတရားရောထွေးနေတဲ့ ပြဿနာပါပဲ။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုရင် ဒီနေ့ကမ္ဘာမှာ အချမ်းသာဆုံး (စီးပွားဥစ္စာအရ ပြောတာ) နိုင်ငံတွေနဲ့ အချမ်းသာဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ မဟုတ်ကြဘူး။ သူတို့က အချမ်းသာဆုံး စာရင်းဝင်နေကြတယ်။ ဘယ်သူပဲ ချမ်းသာ ချမ်းသာ၊ ချမ်းသာခြင်းရဲ့ အရင်းအမြစ်ဟာ ကုသိုလ်ကံသာ ဖြစ်တယ်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဘယ်လိုလုပ် ကုသိုလ်ကံရှိနိုင်မလဲလို့ ဇဝေဇဝါဖြစ်နေတတ်ကြ ပါတယ်။

တို့တို့ချုပ်သဘောပေါက်ရမှာကတော့ ကုသိုလ်ကံဆိုတာ လောကကြီးကောင်းဖို့အတွက်နဲ့ မိမိရဲ့ကိုယ့်ကျင့်တရားတွေ ကောင်းဖို့အတွက် ကောင်းတဲ့စိတ်စေတနာတွေထားပြီး လုပ်တဲ့ အလုပ်ကို ခေါ်တာပါ။ ဒီကုသိုလ်ကံဆိုတာ ဘာသာတရားတစ်ခုခု ကသာ ပိုင်ဆိုင်တဲ့ တရားမဟုတ်ပါဘူး၊ စိတ်ကောင်းရှိပြီး ကောင်း တာလုပ်သူ အားလုံးပိုင်ဆိုင်တဲ့ တရားပါ။ ဗုဒ္ဓဘာသာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အခြားဘာသာဝင်ဘဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ မည်သည့်ဘာသာဝင်မှ မဟုတ် သူဘဲ ဖြစ်ဖြစ်(သာသနာပကာလမှာ သူတော်ကောင်း အချို့ဟာ မည်သည့် ဘာသာဝင်မှ မဟုတ်ကြဘဲ သူတော်ကောင်း တရားကိုသာ ကိုးကွယ် အားထား ကျင့်သုံးနေကြသူများ ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲလို ပုဂ္ဂိုလ်များ အပါအဝင်)ကောင်းမှုလုပ်သူဟာ ကုသိုလ်ရှိ သူဖြစ် ပါတယ်။ ကောင်းမှုလုပ်တဲ့ ကုသိုလ်ရှင်တိုင်းလည်း ကောင်းကျိုးရဲ့ မျိုးစေ့ ကြီး မားအောင်မြင်တာပါပဲ။ ဉာဏ် ဝီရိယ ပယောဂတွေ ဖြည့်စွက်ကူညီမှု အားကောင်းရင် ကောင်းသလောက် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ကောင်းကျိုး ချမ်း သာတွေလည်း ပိုမိုများပြားတာပေါ့။

ဒီအကြောင်းသိပ်ပြီး အမြင်မကြည်လင်သေးဘူးဆိုရင်တော့ ဇာတ်တော်တွေကို ဖတ်ရှုလေ့လာကြည့်ပါ။ တေမိမင်း၊ ဇနကမင်း၊ သုဝဏ္ဏသျှံ၊ နေမိမင်း၊ ဝေဿန္တရာမင်းကြီးတို့စတဲ့ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ ရဲ့ ဇာတ်လိုက်မင်းကြီးတွေဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ မဟုတ်ကြသလို သူတို့ပေးလှူပူဇော်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတာလည်း အလွန်ဆုံး ရသေ့ သူတော်စင်တွေလောက်ပါပဲ။ ဝေဿန္တရာ မင်းကြီးရဲ့ အကြီးကျယ် ဆုံး အလှူကြီးဟာဆိုရင် ဘာသူတော်စင်မှတောင် မဟုတ်ပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ အလှူတွေဟာ ကုသိုလ်ဖြစ်ပါသလားလို့ မေးကြည့်ချင်တယ် ဆိုရင်တော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ပြောစမှတ်ပြုကြတဲ့ စကားတစ်ခု ရှိတယ်မဟုတ်လား၊ “ဗောဓိပင်နဲ့ ရွှေပလ္လင်”ကို အောင်မြင်တဲ့အခါ

မာရ်နတ်ကလာလုတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “မဟာပထဝီမြေကြီး၊ သင်သာ အသိဆုံးလို့ သက်သေထားတယ်” ဆိုတာလေ။ မြေကြီး ကလည်း တုန်ဟီးပြီးတော့ သက်သေခံတယ်လို့ ဆိုကြတယ်မဟုတ် လား၊ ခုလဲ မြေကြီးကို မေးကြည့်ပါလို့ပဲ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ မကြာသေးမီက ကံမြင့်ဓမ္မာရုံမှာ သာမည ဖလသုတ်အကြောင်း ဟောခဲ့စဉ်ကလည်း ပြောခဲ့ဖူးပါတယ်။ သုဂတိချမ်းသာကို ပိတ်ပင်တဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါဒဆိုတာ ဗုဒ္ဓဝါဒ မဟုတ်တဲ့ ဝါဒတွေကို ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ မြတ်ဗုဒ္ဓနဲ့ ခေတ် ပြိုင် ကာလဆီက ပုရာဏကဿပတို့ မက္ခလိဂေါသာလတို့၊ အဇိတကေသကမ္မလတို့လို့ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဆိုတာ မရှိဘူး လို့ ခံယူတဲ့ အကိရိယဝါဒတို့၊ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးဆိုတာ ဘာအကြောင်းမှ မရှိဘူး၊ သူဖြစ်ချင်သလို ဖြစ်နေတာလို့ ယူတဲ့ အဟေတုကဝါဒတို့၊ ကောင်းတာပဲ လုပ်လုပ်၊ မကောင်းတာပဲ လုပ်လုပ် ဘာအကျိုးမှ မထူးဘူးလို့ ယူတဲ့ နတ္ထိကဝါဒတို့ ဆိုတဲ့ ဒီအယူမှားကြီးသုံးမျိုးကိုသာ ပြောတာ။ ဒီအယူမှား သုံးမျိုးထဲမှာ မပါဝင်သေးသမျှ မည်သည့်ဘာသာဝင်ဖြစ်စေ၊ ဘာသာမဲ့သမားပင် ဖြစ်စေ ကောင်းတာလုပ်ရင် ကောင်းမှုဖြစ်ပြီး ကောင်းကျိုးရမှာပါပဲ။

ကောင်းမှုကုသိုလ်ဆိုတာ ဘာသာတရားတစ်ခုက ပိုင်ဆိုင် တဲ့ တရားမဟုတ်သလို၊ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ဆိုတာလည်း ဘာသာ ဝါဒတစ်ခုခုက တားဆီးပေးနိုင်တဲ့ တရားမျိုးမဟုတ်ပါဘူး။ “ရတနာမြတ်သုံးပါးတို့အား အသက်ကိုအပ်နှင်း၍ ကိုးကွယ်ပါ၏” လို့ နှုတ်ကမပြတ် ရွတ်နေသူဟာလည်း မကောင်းတာလုပ်ရင် အကုသိုလ်ပဲဖြစ်ပြီး အပါယ်ဒုဂ္ဂတိနဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ရရှိခံစားရမှာ ပါပဲ။

ပိုပြီးရှင်းရှင်းလင်းလင်း လက်ခံရမည့် အချက်ကတော့ ဗုဒ္ဓဝါဒမှာသာရှိတဲ့ အဓိကထူးခြားတဲ့အချက်ဆိုတာ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းကြောင်း ကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပါပဲ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား ရှင်တို့သာ ထုတ်ဖော်ဟောကြားနိုင်တဲ့ “သာမုက္ကံသိက” ဒေသနာ တော်ဆိုတာကလည်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအပါအဝင်ဖြစ်တဲ့ ဗောဓိပက္ခိယ တရား(၃၇)ပါးသာဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်တဲ့ ဒေသနာတော် များကတော့ “အနုပုဗ္ဗိကထာ”လို့ ခေါ်ပါတယ်။ လူတွေရဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေ နူးညံ့ သိမ်မွေ့လာစေဖို့၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုဘက်မှာ တက်ကြွတဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်ဖို့၊ ရတနာမြတ် သုံးပါးနဲ့ လေးစားပူဇော်ထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို လေးစားကြည်ညိုစေဖို့၊ အသိဉာဏ်ကို ဖုံးကွယ်တတ်တဲ့ လောဘ၊ ဒေါသစတဲ့ နိဝရဏ တရားတွေ ကင်းစင်စေဖို့အတွက် ကမ္မဝါဒီ သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ ဟောရိုး ဟောစဉ်များဖြစ်ပါတယ်။ သုဂတိ လမ်း၊ လောကီကောင်းကျိုး ချမ်းသာလမ်းတွေဆိုတာ သာသနာတွင်း သာသနာပဆိုတဲ့ ကာလ မခြား၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ တခြားဘာသာဆိုတဲ့ ဘာသာမခြား၊ အခါခပ်သိမ်း ခေတ်ကာလမရွေး၊ ဘာသာမရွေး၊ လူမျိုးမရွေး၊ ဒေသမရွေးမှာ ရှိနိုင်တယ်ဆိုတာကို အမြင်ရှင်းရှင်း သံသယကင်းကင်းနဲ့ လက်ခံသဘောပေါက်ထားကြဖို့ပါပဲ။

ကမ္မပစ္စည်းအကြောင်းရေးနေရင်းမှာပဲ စာမူကြမ်းကိုဖတ် ကြည့်နေတဲ့ တပည့်တစ်ဦးက “လောကမှာ ဘာမျှ လက်ကြောတင်း အောင်မလုပ်ဘဲ စားသောက်သုံးဖြုန်းနေကြတဲ့သူတွေလည်း ရှိနေတယ်၊ ဒီလိုလူတွေကျတော့ လုံ့လဝီရိယ မပါဘဲ ကံဟောင်းစား သက်သက်နဲ့ ချမ်းသာကို ခံစားနေရတာ မဟုတ်လား၊ အဲဒါကိုကျ တော့ ဘယ်လိုပြောရမလဲ”ဆိုပြီး စောဒကတက်လာပါတယ်။ ဒီသံသယမေးခွန်းအတွက် အဖြေကတော့ -

ပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်၊ စတုက္ကပုဂ္ဂလပညတ္တိ အပိုဒ်(၁၆၇) နဲ့ အဋ္ဌကထာတို့မှာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသူ လေးမျိုးကို ဟောကြား ဖွင့်ဆိုထားတာရှိပါတယ်။

(၁) ဝီရိယအကျိုးကိုသာ မှီပြီး အသက်မွေးမြူရတဲ့ (ဥဋ္ဌာနုဖလူပဇိဝီ)ပုဂ္ဂိုလ်။

(၂) ကံအကျိုးကိုသာ မှီပြီး အသက်မွေးရတဲ့ (ပုညဖလူပဇိဝီ) ပုဂ္ဂိုလ်။

(၃) ဝီရိယအကျိုးနဲ့ ကံအကျိုး ၂ မျိုးလုံးကို မှီပြီး အသက်မွေးရတဲ့ (ဥဋ္ဌာနုဖလူပပုညဖလူပဇိဝီ)ပုဂ္ဂိုလ်။

(၄) ဝီရိယအကျိုး ကံအကျိုး ၂ မျိုးလုံးကို မှီပြီး အသက်မွေး မြူခွင့်မရတဲ့ (နော ဥဋ္ဌာနုဖလူပ နော ပုညဖလူပဇိဝီ) ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတဲ့ (၄)မျိုးတို့ပါ။

(၁) လောကမှာ ကျေးပိုင်ကျွန်ပိုင်ခေတ်တုန်းက ကျွန်ဖြစ် ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလို မနားမနေလုပ်ကိုင်လှုပ်ရှားနေပြီးမှ မသေရုံ တမယ် စားရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေ ဆိုတာရှိပါတယ်။ ငယ်ငယ်က ကြည့် ရဖူးတဲ့ “စပါတာကပ်” ဆိုတဲ့ ရောမခေတ် ရာဇဝင်ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား ကြီးထဲမှာ ဒါမျိုးတွေကို ကြောက်ခမန်းလိလိ တွေ့မြင်ရဖူးပါတယ်။ အဲဒီလို ကျေးကျွန်မျိုးတွေတို့၊ တိရစ္ဆာန်လောကမှာလည်း သခင်က ခိုင်းတာကို ကျိုးကျိုးနွံနွံကြိုးစားမှ အစာကောင်းကောင်းစားကြရတဲ့ ဆင်တို့၊ မြင်းတို့၊ နွားတို့စတဲ့ သတ္တဝါမျိုးတွေဟာ လုံ့လဝီရိယကိုသာ မှီပြီး အသက်မွေးရတဲ့ “ဥဋ္ဌာနုဖလူပဇိဝီ” အမျိုးအစားမှာ ပါဝင်ပါ လိမ့်မယ်။

(၂) ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိဘုံကစပြီး အထက်ဗြဟ္မာဘုံမှာ ဖြစ်ကြတဲ့ သတ္တဝါတွေကတော့ ဝီရိယကျိုးမဖက်ဘဲ ကံရဲ့အကျိုး သက်သက်ကိုသာ မှီပြီး အသက်မွေးရသူများ ဖြစ်ပါသတဲ့။ ပရနိမ္မိတ

ဝသဝတ္တီနတ်တွေဆိုတာ စိတ်ထဲက တောင့်တလိုက်ရုံနဲ့ အနားမှာ ခစားနေတဲ့ အခြေအရံနတ်တွေက အလိုကြိုက်၊ အလိုက်သိ ဖန်ဆင်း ပြီး ဆက်သလုပ်ကျွေးပေးတာကို ဇိမ်နဲ့ ခံစားနေရုံပဲလို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီလိုဆိုရင် အဲဒီခစားနေရတဲ့ အခြေအရံနတ်တွေကကော ဘယ်လို နေမလဲ၊ သူတို့လည်း ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တီဘုံသားတွေပဲ မဟုတ်လား ဆိုရင်တော့ သူတို့မှာ ပြုစုလုပ်ကျွေးရမည့် ကံကြွေးရှိတဲ့အတွက် “ဒီလိုခစား လုပ်ကျွေးမနေဘဲ လွတ်လွတ်လပ်လပ်နေရရင် ကောင်း မှာပဲ” လို့ တောင့်တခွင့်ရှိဟန် မတူပါဘူးလို့ပဲ ဖြေရပါလိမ့်မယ်။ ကိုယ်နဲ့ အလှမ်းဝေးလွန်းရင် သိပ်ပြီး အတွေးမခေါင်၊ အမေးမထူ တာပဲ သံသယဝိစိကိစ္ဆာ နည်းပါလိမ့်မယ်။ သာသာနာ ကြုံကျိုးနပ် ရေး မှာ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာကင်းရေးက အဓိကအရေးကြီးတာဖြစ်လို့ ဒီအချက်ကို အထူးသတိထားသင့်ပါတယ်။ အထက်ဗြဟ္မာတွေက တော့ အထူးပြောစရာ မရှိပါဘူး။ မျက်စိနဲ့ နားတို့ကိုသာ ဘုရားဖူးဖို့၊ တရားနာ ဖို့လောက်တောင့်တ အသုံးချ တတ်ကြတာဖြစ်ပြီး အာရုံ ခံစားလို့မူ အထွေအထူး မရှိတဲ့အတွက် ကံဟောင်းစားသက်သက်နဲ့ “ပီတိစားအားရှိ” စစ်စစ်ဘုံသားတွေဖြစ်လို့ အေးအေးဆေးဆေး ပဲဖြစ်နေမှာပါ။

(၃) လူ့ပြည်မှာ ထင်ရှားကျော်ကြားတဲ့ မင်းပုဏ္ဏား၊ သူဌေး သူကြွယ်တို့ကစလို့ နတ်လောကမှာလည်း ဘုမ္မစိုးနတ်ကစပြီး နိမ္မာနရတီနတ်ဘုံသားတို့အထိ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအားလုံး ကံကျိုး၊ ဝီရိယ ကျိုး နှစ်မျိုးလုံးမရှိပြီး အသက်မွေးရတာပါ။

ဒီလောကမှာ လုပ်မှ စားရသည်၊
 အလုပ်မဲ့ ချို့တဲ့ရချေမည်။
 လုပ်နိုင်မှ လုပ်ခ ရကြသည်၊
 ငါလုပ်ခ ငါရ ကြိုးပန်းမည်။ . . ဆိုတဲ့ ခံယူချက်မျိုး ရှိကာမှ တန်ကာကျပါလိမ့်မယ်။

ဟုတ်ပါတယ်။ ‘လုပ်မှ စားရသည်’ ဆိုတာ လူတွေမှာသာ မကပါဘူး နတ်တွေ သိကြားတွေလည်း အတူတူပါပဲ။ ဒါကြောင့် လည်း စာတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းတို့၊ သိကြားမင်းတို့ ဆိုတာတွေ မြတ်စွာဘုရားထံ တရားနာတဲ့အခါ အေးအေးဆေးဆေး ထိုင်ပြီး တော့တောင် မနာနိုင်ကြဘူး။ လက်အုပ်ချီပြီး မတ်တတ်ရပ်လျက်ပဲ နာသတဲ့။ ပြီးတာနဲ့ အမြန်ပြန် နိုင်ဖို့ပါတဲ့။ ဒါကြောင့်လည်း တရားပွဲ ပြီးတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဘုရားရှင်ကို လက်အုပ်ချီကန်တော့ပြီး “ဂစ္ဆာမ မယံ ဘန္တေ၊ ဗဟုကိစ္စာ မယံ ဗဟုကရဏီယာ = တပည့်တော်တို့မှာ ပြုဖွယ်ကိစ္စတွေများ(အလုပ်တွေရှုပ်)တဲ့အတွက် သွားပါရစေဦး ဘုရား” ဆိုပြီး ချက်ချင်းပဲ ပြန်ကြတယ်လို့ ပိဋကတ်တော်တွေမှာ တွေ့ရပါတယ်။

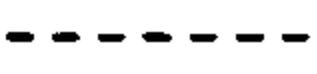
မေးခွန်းရှင်မေးတဲ့ သူဌေးသားဆိုသူတွေလိုပဲ နတ်ပြည် လောကမှာလည်း နတ်မင်းတို့၊ သိကြားမင်းတို့ရဲ့ သားတွေထဲမှာ လည်း ခပ်ပျင်းပျင်း၊ ခပ်ပေပေ၊ ခပ်ပွေပွေဆိုတာတွေရှိပုံရပါတယ်။ သက္ကသံယုတ်၊ ‘သုသီမ’သုတ်မှာ အသုရာတို့က နတ်ပြည်ကို စစ်ချီ တက်လာတဲ့ အခါ သိကြားမင်းက သားတော် သုသီမနတ်သားကို ကြိုတင်ချီတက်တိုက်ခိုက်ဖို့ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် တိုက်တွန်းပါတယ်။ သုသီမနတ်သားက သုံးကြိမ်လုံးပဲ “အင်း . . . အဲ . . . ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ကောင်းပါပြီ” ဝန်ခံပြီး ဒီအတိုင်းပဲ ပျင်းရိမေ့လျော့နေတယ်။ ဒါနဲ့ သိကြားမင်းက သူ့သား သုသီမကို ခပ်ငေါ့ငေါ့လေး ပြောလိုက် ပုံကတော့ “သုသီမ . . . ထကြွလုံ့လနဲ့ အားထုတ်မှုမရှိဘဲ ချမ်းသာကို ရနိုင်တဲ့ အရပ်ရှိရင် သင်လည်း အဲဒီအရပ်ကို သွားပါ။ ငါ့ကိုလည်း အဲဒီအရပ်ကို ပို့ပေးပါ” တဲ့။

ဒါကြောင့်လည်း ဘုရားရှင်က “နတ်တို့အရှင် သိကြားမင်း ပင်ဖြစ်သော်လည်း ကိုယ်တိုင်လည်း ထကြွလုံ့လဝီရိယနဲ့သာ ချမ်းသာ

ကို ရှာဖွေခံစားရတယ်။ ထကြွလုံ့လရှိသူတို့ရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုသာ ချီးကျူးပြောဆိုလေ့ရှိတယ်။ ရဟန်းတို့ သင်တို့လည်း မရောက်သေးတဲ့ တရားအဆင့်ရောက်အောင်၊ မရသေးတဲ့တရားထူး တရားမြတ်ကို ရရှိအောင် အားထုတ်၊ စေ့ဆော်၊ လုံ့လပြုကုန်လော့”လို့ မိန့်ကြား ပါတယ်။(သံ၊၁-၂၁၈။ သံမြန်-၂၀၄)

ပိဋကတ်လာ ဒီသာဓကများကို အခိုင်အမာထောက်ထားပြီး လှူပြည်မှာ ဉာဏ်ဝီရိယမပါဘဲ ‘ကံ’ သက်သက်နဲ့ ချမ်းသာသူခကို မရနိုင်ဘူးလို့ မုချမှတ်သင့်ပါတယ်။ တကယ်လို့ ကံဟောင်းစားအဖြစ် နဲ့ ရရှိတယ်ဆိုရင်လည်း အခိုက်အတန့်ပဲ ဖြစ်မှာပါ။ အများကြားသိ ဖူးတဲ့ ကုဋေရှစ်ဆယ်သူဌေးသားတို့လို့ပဲ လင်ကိုမယား နှစ်ဘက် အမွေတွေ ကုဋေ(၁၆၀)ရရှိပေမယ့် ဉာဏ်ဝီရိယ ပယောဂချို့တဲ့ကြတဲ့ အတွက်နောက်ဆုံးမှာ အစားလက်မဲ့ တရားလက်မဲ့နဲ့ ခွက်လက်စွဲ တောင်းစားပြီး မြောင်းကြားမှာပဲ ဘဝဆုံးသွားရမှာ မလွဲပါဘူး။

(၄) အပါယ်ငရဲမှာ ကျရောက်ခံစားနေရတဲ့ သတ္တဝါတို့ ကတော့ ဝီရိယအကျိုး၊ ကံအကျိုးနှစ်မျိုးလုံးကို မှီပြီး အသက်မွေး မြူခွင့် မရကြဘူး။ ကံကြွေးကို ဒုက္ခချည်းသက်သက်ခံစားရင်း မကျေမချင်း ပေးဆပ်နေရသူများ ဖြစ်ပါတယ်။

ကံကောင်းခြင်း၊ ကံဆိုးခြင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး မြတ်စွာဘုရား ရှင် ဟောကြားချက်များကို အခြေခံပြီး ရှေးဆရာတော်ကြီးများ မိန့်ကြားချက်များကလည်း ကမ္မပစ္စည်းကို ဘက်စုံ ထောင့်စုံမှ နားလည်ရေးအတွက် အရေးကြီးပါတယ်။ ဆုံးမချက်များကတော့-

* ကံကောင်းမှာလည်း၊ ကောင်းခြင်းငါးဖြာ၊ ထောက်ပံ့ ပါမှ၊ ကောင်းကျိုးရ၏။

ဆိုးခြင်း ငါးဖြာ ကြုံရပါမူ၊ ကောင်းရာနှင့်ဝေး၊ ကံ နုန့်နှေး၏။

* ဆိုးကံမှလည်း၊ ဆိုးခြင်းငါးဖြာ၊ ထောက်ပံ့ပါမှ၊
ဆိုးကျိုးရ၏။

ကောင်းခြင်းငါးဖြာ ကြုံရပါမှ၊ ဆိုးရာနှင့်ဝေး၊ ကံ
နုနုနှေး၏ - တဲ့။

ဒီစကားထဲမှာ “ကောင်းခြင်းငါးဖြာ”ဆိုတာ သမ္မတ္တိတရား
ငါးပါးကို ပြောတာပါ။ သမ္မတ္တိတရားငါးပါးကတော့ -

(၁) ကောင်းတဲ့ဘုံဘဝ၊ ကောင်းတဲ့ နေရာဌာနတို့နှင့် ပြည့်စုံ
ခြင်း (ဂတိသမ္မတ္တိ)။

(၂) လူအများလေးစားကြည်ညိုနှစ်သက်စေလောက်တဲ့
ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံခြင်း (ဥပဓိသမ္မတ္တိ)။

(၃) မိမိကိုယ်စွမ်း ဉာဏ်စွမ်းတို့ကို အသုံးချခွင့်ရလောက်
အောင် တန်းဖိုးထားတဲ့ အခါကာလနှင့် ကြုံကြိုက်ခြင်း (ကာလ
သမ္မတ္တိ)။

(၄) ချိန်သင့်ခါညီပြုမှုကြိုးစားတဲ့ လုံ့လဝီရိယကောင်းနှင့်
ပြည့်စုံခြင်း (ပယောဂသမ္မတ္တိ)။

(၅) အမြော်အမြင်၊ ဉာဏ်ပညာ၊ ဗဟုသုတနှင့် ပြည့်စုံခြင်း
(ဉာဏသမ္မတ္တိ)တို့ ဖြစ်ပါတယ်။

“ဆိုးခြင်းငါးဖြာ”ဆိုတာကတော့ ဒီကောင်းခြင်းငါးဖြာချို့တဲ့
ယိုယွင်းတဲ့ ဝိပုတ္တိ (၅)ပါးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လူတစ်ယောက်မှာ ကံမျိုးစေ့ကောင်းတွေကို ပိုင်ဆိုင်ထားရ
သော်လည်း သမ္မတ္တိတရားငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံကြုံကြိုက်မှသာ ကံမျိုး
စေ့တို့ ဖွံ့ဖြိုးပြီး ကောင်းကျိုးတွေ ဖြိုင်ဖြိုင်ထွားထွားကြီးမားတဲ့ ကောင်း
ကျိုးကို ပေးနိုင်တယ်။ ဝိပုတ္တိငါးပါးနဲ့ ကြုံကြိုက်ရတဲ့ အခါမျိုး မှာတော့
ကုသိုလ်ကံမျိုးစေ့များ ဖွံ့ဖြိုးမှုနုနုနှေးပြီး ကြီးမားတဲ့အကျိုး မပေးနိုင်ပါ
ဘူး။

အကုသိုလ်ကံမျိုးစေ့တွေလည်း အလားတူပါပဲ၊ ဝိပုတ္တိတရား ငါးပါးနဲ့ ကြုံကြိုက်တဲ့အခါမှာသာ အကုသိုလ်မျိုးစေ့တွေ ဖွံ့ဖြိုး တိုးပွားပြီး ဆိုးဝါးတဲ့ ဒုက္ခတွေကို ခံစားရပါတယ်။ သမ္မတ္တိငါးပါးနဲ့ ကြုံနေချိန်မှာတော့ အကုသိုလ်မျိုးတွေလည်း နုန့်နှေးတိမ်မြုပ်ပြီး ဆိုးကျိုးတွေ ဆိုင်းငံ့တိမ်မြုပ်နေတတ်ပါတယ်။ သမ္မတ္တိငါးပါးကြုံခိုက် အခွင့်ကောင်းကို အသုံးချ ကြိုးစားခဲ့ရင်တော့ အကုသိုလ်မျိုးတွေဟာ လုံးဝဆိတ်သုဉ်းပျောက်ကွယ်လို့လဲ သွားနိုင်ပါတယ်။ ကုသိုလ်ကမ္မ သတ္တိနဲ့ အကုသိုလ် ကမ္မသတ္တိတို့ရဲ့ ခြားနားတဲ့အချက်က ကုသိုလ် တရားများက “ဘာဝေတဗ္ဗတရားများ” ဖြစ်တဲ့အတွက် တိုးပွားဖြစ် ထွန်းတတ်ပါတယ်။ အကုသိုလ်တရားများကတော့ “ပဟာတဗ္ဗ တရားများ” ဖြစ်တဲ့အတွက် ကုသိုလ်ကံအားကြီးအောင် ကြိုးစားဖယ် ရှားလျှင် လျော့ပါးပျောက်ကွယ်တတ်တဲ့ သဘောရှိပါတယ်။ ဒီခြား နားချက်ကိုလဲ အလေးအနက်သိထားသင့်ပါတယ်။

(၁) ကောင်းခြင်းငါးဖြာဆိုတဲ့အထဲမှာ နံပါတ် (၁) ‘ဂတိ သမ္မတ္တိ’ဆိုတာ ဖြစ်တည်ရာဘုံဘဝ၊ ဖြစ်ရာအရပ်၊ နေရာ အရပ်တို့ကို ပြောတာပါ။ နေရာဒေသကောင်းမှာ ဖြစ်တည်ရခြင်းဟာ ကောင်း ကျိုးချမ်းသာအတွက် အရေးပါပုံနှင့် ပတ်သက်လို့ ဇာတ်တော်ထဲ မှာတော့ နွားခြေရာကွက်ခြောက်(ခွာယောင်း=ခယောင်း) နေရာကို နေခွင့်ရရှိတဲ့ ဘီလုံးငှက်မက သိန်းစွန်ကိုပင် စစ်ဘက်ပြိုင်ပြီး အနိုင်ရဖူးတဲ့ သာဓကတွေဟာ ထင်ရှားပါတယ်။

သုဂတိဘုံဘဝချင်းတူရင် လူ့ပြည်သုဂတိဘုံထက်နတ်ပြည် သုဂတိဘုံက ချမ်းသာသူခကို ပိုပြီးရလွယ်တယ်။ လူ့ပြည် လူ့ဘုံ ဘဝချင်း အတူတူဖြစ်ရင်လည်း ရေခဲမြေခဲ၊ ဘာသာ သာသနာ၊ ယဉ်ကျေးမှုကောင်းများနဲ့ အသိပညာအတတ်ပညာရှာဖွေဖို့ အထောက်အကူကောင်းရှိတဲ့ အရပ်ဒေသက ဂတိသမ္မတ္တိပိုဖြစ်

ပါတယ်။ ကိုယ်စွမ်း၊ ဉာဏ်စွမ်း၊ ကံစွမ်းတွေ အစွမ်းရှိသမျှ အစ ဖော်ပေးတတ်တဲ့ အသိပညာ အတတ်ပညာ အထောက်အကူတွေ၊ လေ့လာသင်ယူစရာတွေချို့တဲ့ရင် ဂတိဝိပွတ္တိဖြစ်သွားပြီး ကိုယ်စွမ်း၊ ဉာဏ်စွမ်း၊ ကံစွမ်းတွေလည်း အစပျောက်ကာ အစွမ်းမပြနိုင် ဖြစ်သွား တတ်ပါတယ်။ ပညာရှင်ချင်းတူသော်လည်း ပညာစွမ်း ပြခွင့်ရတဲ့ အရပ်ဒေသ၊ ပညာကို တန်ဖိုးထားတတ်တဲ့ အရပ်ဒေသတွေမှာ ပညာရှင်တို့ရဲ့ ဘဝဟာ ပိုမြင့်မားတယ်ဆိုတာ ‘ဂတိသမ္ပတ္တိ’ အထောက် အကူရလို့ပါ။ ပညာ စွမ်းပြခွင့် မရတဲ့ဒေသ၊ ပညာကို တန်ဖိုးမထား တတ်တဲ့ ဒေသတွေမှာ ပညာရှင်တို့ရဲ့ ဘဝနဲ့ချာမှေးမှိန် နေရတာဟာ ဂတိဝိပွတ္တိကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကုသိုလ်ကံရှိပင် ရှိသော်လည်း နှလုံးသွင်းချွတ်ချော်ပြီး ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝ ကျရောက်နေခိုက်များမှာလည်း ကုသိုလ်ကံတို့ရဲ့ ကောင်းကျိုး ပေးခွင့်မရကြပါဘူး။ ဒါလည်း ဂတိဝိပွတ္တိရဲ့ အပြစ်ပါပဲ။ အကုသိုလ်ကံတွေမှာလည်း အလားတူပါပဲ။ လောကဖြစ်ရပ် တွေကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် အချို့ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဂတိဝိပွတ္တိမှာ ကျရောက်ခဲ့ ရပေမယ့် ပဝတ္တိအခါမှာ ဂတိသမ္ပတ္တိ အထောက်အကူရပြီး ချမ်းသာ သုခ ရရှိခံစားရတာမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ဥပမာ စကြာမင်းတို့ရဲ့ ဆင်ရတနာ၊ မြင်းရတနာတို့ဆိုတာ တိရစ္ဆာန်ဂတိဆိုတဲ့ ဂတိဝိပွတ္တိမှာ ဖြစ်ရပေမယ့် မင်းသုံး ဆင်ရတနာ၊ မြင်းရတနာ ဖြစ်ရခိုက်မှာ ပြဿာဒ် ဘုံဗိမာန်နဲ့၊ ပိုးဖဲကတ္တီပါတင်းတိမ်အရံအကာများနဲ့၊ ကော်ဇော အခင်းနဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ အစားအစာများကို ရရှိတာဟာ ပဝတ္တိ ဂတိ သမ္ပတ္တိရဲ့ အထောက်အကူကြောင့်ရရှိခြင်းပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ဒါတွေဟာ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းတွေသာဖြစ်လို့ အရေးတော့မပါလှပါဘူး။ ပဋိသန္ဓေက အဟိတ်ဖြစ်နေတဲ့အတွက် အခြေခံသမ္ပတ္တိတရား ချို့တဲ့ပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်မှန်သမျှဟာ မဂ်ဖိုလ်နဲ့ဖိလာကန်လန် ဖြစ်နေတာကိုတော့ ရှောင်လွှဲဖယ်ရှားလို့ မရပါဘူး။

ကမ္မပစ္စည်းနဲ့ ဟေတုပစ္စည်းနှစ်ခုတို့ကို ခြုံငုံပေါင်းရုံးပြီး နားလည်သဘောပေါက်သူများအနေနဲ့တော့ တိဟိတ် လူသားဆိုတဲ့ အခြေခံဂတိသမ္ပတ္တိနဲ့ အဟိတ်တိရစ္ဆာန်ဆိုတဲ့ အခြေခံဂတိဝိပုတ္တိတို့ရဲ့ ခြားနားချက်ကို နားလည်သဘောပေါက်ကြမှာပါ။ ဒါကိုနားမလည် သူများအနေနဲ့တော့ ရုပ်ပစ္စည်းဝတ္ထုကိုသာကြည့်ပြီး စကြာမင်းရဲ့ ဆင်ဖြူတော်၊ မြင်းဖြူတော်တို့ဘဝဟာ တိဟိတ်လူသား ဆင်ထိန်း၊ မြင်းထိန်းတို့ထက် သာတယ်လို့ထင်ကောင်း ထင်နေပါလိမ့်မယ်။ ကြားဖူးတဲ့ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကတော့ - သူဌေးသမီးတစ်ယောက်က အကောင်းစား ကားကြီးတစ်စီးပေါ်မှာ စီးနင်းလိုက်ပါရင်း သူ့အချစ် တော် ခွေးကလေးကို ပွေ့ပိုက်နမ်းရှုပ်နေတာကိုကြည့်ပြီး တံခါးစောင့် တဲ့လူက “ဒီခွေးလေးရဲ့ ဘဝနဲ့ သူ့ဘဝကိုလဲ လဲချင်စမ်းပါဘိ” လို့ တောင့်တမိသတဲ့၊ ဒါမျိုးကတော့ ရာဂုမ္မတ္တက(ရာဂရူး) ဆန်လွန်းတဲ့ အတွေးမျိုးပါ။ တကယ်တော့ ဘယ်လိုထားလို့ ဘယ်လိုပဲ နေရနေရာ ဘာတွေပဲ စားရစားရ ခွေးဆိုတာ ခွေးပါပဲ။ ဒီအမြင်ဟာ ရှင်းရှင်း လေးလို့ ထင်ရပေမယ့် အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ ခွေးကို ခွေးလို့ မမြင်တတ်ရင် သူဌေးအိမ်က တံခါးစောင့်လို့ လူစင်စစ်က ခွေး ဖြစ်ချင်စိတ် ပေါ်နေတတ်ပါတယ်။

(၂) ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါလှပတင့်တယ်ခြင်းဆိုတဲ့ ဥပဓိသမ္ပတ္တိ ကလည်း ကုသိုလ်ကံတို့ရဲ့ အကျိုးပေးခွင့်ကို အထောက်အပံ့ပြုသလို၊ ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါချို့တဲ့ခြင်းဆိုတဲ့ ဥပဓိဝိပုတ္တိဖြစ်ရင်လည်း ကုသိုလ်ကံ အကျိုးပေးခွင့်ကို နှောက်ယှက်ဟန့်တားနိုင်ပါတယ်။ ရှင်ဘုရင့်သား ချင်း အတူတူဖြစ်ခဲ့ရင်တောင် ဥပဓိရုပ်တင့်တယ်သူက အိမ်ရှေ့မင်း အရာကိုရပြီး ရှင်ဘုရင့်အရိုက် အရာကိုရတယ်။ ဥပဓိရုပ် မတင့် တယ်သူက အဆင့်နိမ့်ရာထူးများကိုသာ ရတယ်ဆိုတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေ၊ ဇာတ်နိပါတ်တွေမှာတွေ့ရော ရာဇဝင်တွေမှာပါ များစွာရှိပါတယ်။

သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ 'သာမာ'ဆိုတဲ့ မိန်းကလေးဟာ ဆင်းရဲတဲ့ အမျိုးအနွယ်မှာ ဖြစ်ရတဲ့အတွက် နန်းတွင်းမှာ မွေးဖွားသူများနဲ့ စာလျှင် မွေးဖွားရာဒေသအားဖြင့် ဂတိသမ္မတ္တိအကြီးစား မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် သူ့ရဲ့ ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါ ဥပဓိသမ္မတ္တိက ပဝတ္တိကျိုးကို ဖြစ်စေတဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေကို ထောက်ပံ့ပေးလိုက်တဲ့အတွက် နန်းတွင်းသူများကို ကျော်လွန်ပြီး 'သာမာဒေဝီမိဖုရားကြီး'ဆိုပြီး ဖြစ်ရပါတယ်။

တိရစ္ဆာန်ဆိုတဲ့ ဂတိဝိပုတ္တိမှာ ဖြစ်ရပြီး ကြန်အင်လက္ခဏာ ဥပဓိသမ္မတ္တိနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ဆင်တို့ မြင်းတို့လို ထီးသုံး နန်းသုံး ဆင်ရတနာ၊ မြင်းရတနာများအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး သူ့ကောင်းပြုခံရတာတွေဟာလည်း ဥပဓိသမ္မတ္တိက ပဝတ္တိကျိုးကို ဖြစ်စေတဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေကို ထောက်ပံ့ပေးလို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ မြန်မာတို့ အထူးသတိပြုသင့်တာကတော့ “ဥပဓိသမ္မတ္တိ” ဆိုတာ မွေးရာပါ ရုပ်ရည်လှပတင့်တယ်ခြင်းဆိုတဲ့ “ဇာတိ ဥပဓိသမ္မတ္တိ” ရယ်၊ ကိုယ်ကျင့်တရား အသိတရားများနှင့်အညီ မိမိရဲ့မျက်စေ့ နား နှာစတဲ့ ဣန္ဒြေတွေကို စောင့်စည်း၊ ကျင့်သုံး၊ တည်ဆောက်ထားတဲ့ “အာစာရ ဥပဓိသမ္မတ္တိ” ရယ် နှစ်မျိုးရှိတယ် ဆိုတဲ့အချက်ပါပဲ။

ဒီနှစ်မျိုးထဲမှာလည်း ကိုယ်ကျင့်တရား၊ အသိတရားများနဲ့ အညီ အမြဲသတိထားပြီး တည်ဆောက်ထားတဲ့ အာစာရ ဥပဓိသမ္မတ္တိက အရေးကြီးပါတယ်။ ဇာတိဥပဓိရုပ်က ကံစွမ်း ကံစအဖြစ်နဲ့ ရရှိထားတာဖြစ်လို့၊ ကံကသာပိုင်တယ်၊ ကိုယ်ပိုင် အစစ်မဟုတ်သေးပါဘူး။ အာစာရဥပဓိရုပ်ကသာ ကိုယ်စွမ်းကိုယ်စနဲ့ တည်ဆောက်ပြီး ရရှိထားတာဖြစ်လို့ ကိုယ်ပိုင် အစစ်ဖြစ်ပါတယ်။ အလေးအနက် စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ဒါဟာ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်

တွေဟာ မွေးရာပါ ဥပဓိရုပ်က ချောမောလှပတင့်တယ်နေပေမယ့် မာနတွေ ဒေါသတွေ ခက်ထန်တဲ့အခါ သူ့မျက်နှာဟာ ဘယ်လိုမှ တင့်တယ်လှပမှု မရှိတော့ဘူး။ ချစ်ခင်စရာမရှိတော့သည့်အပြင် ကြောက်ရွံ့စရာ၊ စက်ဆုပ်စရာ၊ ရွံ့မှန်းစရာတောင် ကောင်းလာတာကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။

အချို့ကျတော့ မွေးရာပါ ဇာတိဥပဓိရုပ် လှပတင့်တယ်မှု မရှိသော်လည်း သူ့ရဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရား၊ အသိတရား မေတ္တာကရုဏာ စတဲ့ ဗြဟ္မစိုရ်တရားများနဲ့ ယှဉ်တွဲစိတ်နေစိတ်ထားစတဲ့ အာစာရ ဥပဓိသမ္ပတ္တိကြောင့် မျက်နှာက အပြစ်ကင်းစင် ကြည်လင် ဝင်းပပြီး လေစားခင်မင်လောက်အောင် အလွန်ကျက်သရေရှိနေတာကိုလည်း တွေ့ဖူးကြမှာပါ။

မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက်က အရှင်သာရိပုတ္တရာ အလောင်း ဥပတိဿပရိဗိုဇ်က အရှင်အဿဇိမထေရ်မြတ်ကို မြင်လိုက်ရတာနှင့် လေးစားကြည်ညိုစိတ်ဖြစ်ပေါ်သွားတာတို့၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်းတရားကြီးက နိဂြောဓသာမဏေကို တစ်ခါ တွေ့မြင်လိုက်ရတာနဲ့ ကြည်ညိုကိုးကွယ်သွားကြတာတို့ စတာတွေ ဟာ အရှင်မြတ်တို့ရဲ့ အာစာရဥပဓိရုပ်ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ရှင်ရဟန်းတို့မှာတော့ ဒီလို အာစာရဥပဓိရုပ်အဆင်းနဲ့ ပြည့်စုံတာကို ဣန္ဒြိယသံဝရသီလနဲ့ ပြည့်စုံတယ်လို့ ဆိုရပါတယ်။ လူတို့ကိုတော့ ဣန္ဒြေသမ္ပတ္တိရှိတယ်၊ ဣန္ဒြေရတယ်၊ ဣန္ဒြေရှင်စသည် ပြောဆို သတ်မှတ်ကြပါတယ်။

ဇာတိဥပဓိရုပ်နဲ့ အာစာရဥပဓိရုပ်တို့ရဲ့ အဓိကခြားနားချက် တွေကတော့ ဇာတိဥပဓိရုပ်က ကြာလေအိုမင်းယိုယွင်းလေဖြစ် တယ်၊ ငယ်ရွယ်နုပျိုချိန်မှာသာ တင့်တယ်ပြီး အိုလာလေ ပစ်ပယ်ခံရ လေဆိုတဲ့ “အိုပယ် ဥပဓိရုပ်” မျိုးဖြစ်တယ်။ အာစာရဥပဓိရုပ်ကတော့

“သီလံ ယာဝဇရာ သာဓု” ဆိုတဲ့အတိုင်း “ကြာလေ ကောင်းလေ၊ အိုလေ ပိုတင့်တယ်လေ” ဆိုတဲ့ “အိုကြွယ်ဥပဓိရုပ်” မျိုးဖြစ်တယ်။ သက်တော် ဝါတော်ကြီးရင့်တဲ့ သူတော်စင်များကို နတ်လူအပေါင်းက ပိုပြီး လေးစားကြည်ညို ကြတာဟာ “အိုမင်းတင့်တယ်မှု” ကိုဖြစ်စေတဲ့ အာစာရ ဥပဓိသမ္ပတ္တိ။

ပြီးတော့ ဇာတိဥပဓိရုပ်ဆိုတာက သူတစ်ပါးတွေ ကြည့်ပြီး ကျေနပ်စေတဲ့ “သူတစ်ပါးအတွက် ဥပဓိရုပ်” မျိုးဖြစ်တယ်။ အာစာရ ဥပဓိရုပ်ကတော့ ကိုယ့်သီလ ကိုယ့်ကိုယ်ကျင့်တရားတို့ကို ကိုယ်ကိုယ် တိုင် ပြန်ကြည့်လိုက်တိုင်း အားတက်စရာ၊ အားရကျေနပ်စရာ ဖြစ်စေတဲ့ အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းစာရင်းဝင် ဥပဓိရုပ်များ ဖြစ်ပါတယ်။ ဇာတိဥပဓိရုပ်ဆိုတာ ယခုဖြစ်ဆဲ တစ်ဘဝမှာတောင် သက်တမ်းပြည့် ခံတဲ့ အမျိုးအစား မဟုတ်ပါဘူး။ အာစာရ ဥပဓိရုပ်ကတော့ နိဗ္ဗာန် ရောက်တဲ့အထိ ကြာရှည်ခံတဲ့ တော်ဝင်ဂုဏ်မြောက် ပါရမီဥပဓိရုပ် မျိုးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဣန္ဒြေခြောက်ပါးလုံးကို စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ထားတဲ့ အာစာရဥပဓိရုပ်ဆိုတာ “နာညတြိန္ဒြိယ သံဝရာ၊ သောတ္ထိံ ပဿာမိ ပါဏီနံ = ဣန္ဒြေစောင့်စည်းမှုကို မပါဘဲ သတ္တဝါတို့ရဲ့ ချမ်းသာခြင်းကို ငါမမြင်” (သံ၊၁၊၅၂) ဆိုတဲ့အတိုင်း သတ္တဝါ အားလုံးတို့အတွက် လောကီလောကုတ္တရာ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာရရေး၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းဝေးရေးအတွက်လည်း မရှိမဖြစ် လိုအပ်တဲ့ ဥပဓိရုပ်မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ကံမျိုးစေ့များကို အကြီးကျယ်ဆုံး အမြင့်မားဆုံး အသီးအပွင့်များအဖြစ်ရောက်အောင် ကူညီထောက်ပံ့ ပေးတဲ့တရား လို့ ဆိုရင်မမှားပါဘူး။

လောကီကောင်းကျိုးချမ်းသာအတွက် ဥပဓိရုပ်ဆိုတာ လှပတင့်တယ် ရှုကြည့်စဘွယ်ဖြစ်ပြီး မြင်သူတိုင်းက လေးစားနှစ်ချိုက် ကျေနပ်စရာဖြစ်စေလောက်တဲ့ ဝတ်စားဆင်ယင်မှု အပါအဝင်

အသွင် အပြင်၊ အမူအရာ၊ ကြိယာတန်ဆာပလာ၊ ပြောဟန်ဆိုဟန်၊ မျက်နှာနေ မျက်နှာထားများပါအားလုံး အကျုံးဝင်တဲ့အတွက်၊ မိမိအပေါ် အချစ်ပျက်သုဉ်းပြီး အမုန်းပွားစေတဲ့ အသွင်အပြင် အမူအရာများကို ရှောင်ရှားပြီး “မျက်နှာမြင် ချစ်ခင်စေ”ဆိုတဲ့ အသွင်အပြင် အမူအရာ ဥပဓိရုပ်မျိုးထားရှိ ကျင့်ဆောင်ရေးဟာ အလွန်အရေးပါပါတယ်။ ဈေးဆိုင်နှစ်ခုဟာ နေရာအကွက်အကွင်း၊ ရောင်းကုန်ပစ္စည်းဈေးနှုန်းချင်း အတူတူပင်ဖြစ်လင့်ကစား မေတ္တာ စိတ်ထားပြီး မျက်နှာထား ကြည်လင်သူ၊ အပြောအဆိုယဉ်ကျေး သိမ့်မွေ့သူ၊ ကိုယ်နှုတ်စိတ် သုံးပါးလုံး နူးညံ့ပြေပြစ်သူရဲ့ဆိုင်က ပိုပြီး ရောင်းကောင်းတယ်၊ စီးပွားပိုဖြစ်တယ်ဆိုတာ အာစာရဥပဓိရုပ်ရဲ့ အစွမ်းတွေကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

မိမိရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာသာမက လောကီရေး ကြီးပွားချမ်းသာ ဖို့အတွက် မိမိတို့ထုတ်လုပ်တဲ့ ပစ္စည်းဝတ္ထုများမှာလည်း ဥပဓိရုပ်က အလွန် အရေးကြီးပါတယ်။ မြန်မာပြည်တွင်းဖြစ် ပစ္စည်းအချို့၊ အထူး သဖြင့်တော့ သဘာဝရင်းမြစ်နဲ့ ပြုလုပ်တဲ့ ပစ္စည်းတွေဟာ နိုင်ငံခြား တိုင်းပြည်ကြီးတွေမှာ ကျော်ကြားတဲ့ အချို့ပစ္စည်းများထက်ပင် အရည်အသွေးအားဖြင့် သာလွန်ကောင်းမွန်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သို့သော် ထုပ်ပိုးပြင်ဆင်မှု၊ ဆေးသုတ်မွန်းမံမှု၊ အရောင်တင်မှုစသည် ညံ့ဖျင်းတဲ့အတွက် ဥပဓိရုပ်မှာ မယှဉ်သာလို့ ဈေးကွက်မှာ မျက်နှာ ပန်းမလှဖြစ်ရတယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။ ဂျပန်နိုင်ငံမှာရှိတဲ့ မြန်မာ သံရုံး ဧည့်ခံပွဲတစ်ခုမှာ မြန်မာ့ရိုးရာ မုန့်ဟင်းခါးကို စားခဲ့ရတဲ့ နိုင်ငံ ခြားသားတစ်ယောက်က မြန်မာပြည်ရောက်တဲ့အခါမှာလည်း မုန့်ဟင်းခါးစားချင်လို့ ဆိုင်ကိုသွားကြည့်တော့ ဟင်းနံ့က စားချင် စဖွယ်ရှိပေမယ့် ခင်းကျင်းပြင်ဆင်ထားပုံက ကျန်းမာရေးအတွက် အန္တရာယ်မကင်းဘူးဆိုတာ တွေ့မြင်ပြီး မစားဘဲလှည့်ပြန်ခဲ့ပါသတဲ့။

ဥပမိရုပ်ဆိုတာ ကံကောင်းခြင်းရဲ့ တည်ရာအဖြစ်နဲ့ အဲဒီလောက် အထိ အရေးပါတဲ့ကိစ္စတစ်ရပ်ပါ။ ဒါကို မြန်မာတို့ အထူးသတိထား ပြုပြင်သင့်ပါပြီ။

(၃) ကာလသမ္ပတ္တိဆိုတာ ‘ချိန်သင့်ခါညီ’ အင်္ဂါရပ်နဲ့ ပြည့်စုံခြင်းကို ဆိုလိုတာပါ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက်က ရဟန်း တစ်ပါးဟာ အလွန်သဒ္ဓါတရားကောင်းတယ်လို့ (ယခုအထိ) ထင်ရှား ကျော်စောတဲ့ ဝိသာခါကျောင်းအမကြီး အိမ်ကို ဆွမ်းခံကြွပါတယ်။ ပထမအကြိမ်မှာ အလွန်စောလွန်းချိန်ရောက်သွားတော့ ဆွမ်းကျက် ချိန်မဟုတ်တဲ့အတွက် ဆွမ်းမရခဲ့ဘူး။ နောက်တစ်ကြိမ် အလွန် နောက်ကျပြီး သွားတဲ့အခါမှာလည်း ဆွမ်းလောင်းပြီးလို့ အိုးခွက် ပန်းကန်တွေ သိမ်းပြီး ချိန်ရောက်နေပြီဖြစ်လို့ ဆွမ်းမရပြန်ပါဘူး။ ဒါဟာ ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးက သဒ္ဓါတရားမရှိလို့လည်း မဟုတ် ဘူး။ ရဟန်းက ကံမကောင်းလို့လည်း မဟုတ်ပါဘူး။ “ကာလသမ္ပတ္တိ ချွတ်ယွင်းပြီး ကာလဝိပွတ္တိနဲ့ ကြုံတဲ့အတွက်ကြောင့်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာလူမျိုးတို့ သြကာသကန်တော့ကျိုးမှာ ဆိုလေ့ ရှိဘေ့ရှိတဲ့ “ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါး” ဆိုတာ ကံကြမ္မာနဲ့တန်ရာ ကောင်းကျိုးကို မရနိုင်တဲ့ ကာလဝိပွတ္တိတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သာသနာပကာလ ဆိုတာဟာလည်း ကောင်းမှုမျိုးစေ့များ စိုက်ပျိုးဖို့ အခွင့်မသာတဲ့ ကာလဝိပွတ္တိကြီးပါပဲ။ ကာလသမ္ပတ္တိ ကာလဝိပွတ္တိဆိုတာ လူတို့ အတွက်သာ မကပါဘူး သတ္တဝါအားလုံးတို့ရဲ့ ကံကောင်းခြင်း ကံဆိုး ခြင်းတို့အတွက်လည်း အလွန်အရေးပါတဲ့အချက်ပါ။ ခင်ပုတ်ငှက် တို့အတွက် ညဉ့်အခါဆိုတာ အစာရှာဖွေစားသောက်နိုင်ရေးအတွက် ကာလ သမ္ပတ္တိဖြစ်တယ်။ နေ့အခါကတော့ သူတို့အတွက် ကာလဝိပွတ္တိ ကြီးပါ။ ကျေးငှက်စတဲ့ သတ္တဝါတို့အတွက်ကတော့ နေ့အခါက ကာလသမ္ပတ္တိ၊ ညဉ့်အခါက ကာလဝိပွတ္တိဖြစ်သွား

ပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေး နယ်ပယ်မှာလည်း ဆန်စပါး စိုက်ပျိုးသူတို့ အတွက် မိုးရာသီက ကာလသမ္ပတ္တိ၊ နွေရာသီက(ပုံမှန်အားဖြစ်တော့) ကာလဝိပွတ္တိပါ။ မြေနုကျွန်းပေါ်မှာ လုပ်ကိုင်စားသောက်သူများ အတွက်တော့ ဆောင်းအခါက ကာလသမ္ပတ္တိဖြစ်ပြီး မိုးအခါက ကာလဝိပွတ္တိ ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ တိုတိုချုပ်ကတော့ မိမိအတတ် ပညာ အသိပညာကို အသုံးပြုပြီး အကျိုးစီးပွားရှာဖွေဖို့ သင့်လျော် လျောက်ပတ်တဲ့ အချိန်အခါက ကာလသမ္ပတ္တိဖြစ်ပြီး မသင့်လျော်တဲ့ အချိန်အခါက ကာလဝိပွတ္တိပါပဲ။ “မိုးကုန်မှ ထွန်ချ၊ မိုးစဲမှ ရေခဲ” ဆိုသလို သင့်လျော်တဲ့ အချိန်အခါမှာ မကြိုးစားပဲ အချိန်လွန်မှ ကြိုးစားလို့ အကျိုးစီးပွားမဖြစ်တာဟာ ကံမကောင်းအကြောင်း မလှ လို့ မဟုတ်ပါဘူး အချိန်ကာလချို့ယွင်းတဲ့ ကာလဝိပွတ္တိ ကြောင့်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

(၄) ပယောဂသမ္ပတ္တိဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်လို့တော့ မာန်လည် ဆရာတော်ဆရာတော်ကြီးရဲ့ မယဒေဝလင်္ကာပိုဒ် ရှင်းပြစဉ်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်းပါပဲ ကာယပယောဂလို့ဆိုရမယ့် ဝီရိယ ပယောဂ ရယ်၊ ဉာဏပယောဂရယ် နှစ်မျိုးစုံမှ ပယောဂသမ္ပတ္တိ ဖြစ်တာပါ။ ဒေးဒရဲမှာ နေစဉ်က ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်ကြုံရဖူးတဲ့ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုရှိပါတယ်။ ပင်လယ်ဆုတ်သွားပြီး တင်ကျန်ရစ်တဲ့ နုံးညွန်ထဲကျသွားသူ တစ်ယောက်ဟာ ခါးလောက်အထိနစ်သွား ရာက လွတ်အောင်ဆိုပြီး အတင်းကန်ရုန်းလိုက်တာ ရင်စို့လောက် အထိနစ်သွားလို့ ငြိမ်ငြိမ် နေခိုင်းပြီး နားလည်သိမှီသူတစ်ဦးကို ခေါ်ယူအကူ အညီတောင်း ကြည့်တော့မှ “အပေါ်ကို မရုန်းနဲ့၊ နောက်ကိုအသာ ပက်လက်လှန်ချ ပြီး ကျောပြင်နဲ့ ပွတ်ရုန်း” ဆိုလို့ သူပြောတဲ့အတိုင်း ရုန်းလိုက်တော့မှ ကမ်းစပ်အထိရောက်လာပြီး အသက်ချမ်းသာရာ ရခဲ့ဖူးပါတယ်။ ပယောဂသမ္ပတ္တိဆိုတာ ဒီသဘောကို ပြောတာပါပဲ။

(၅) ဉာဏသမ္ပတ္တိဆိုတာလဲ ဉာဏပယောဂမှာ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အရာရာကို နှိုင်းယှဉ်ဝေဖန်၊ စီမံတတ်တဲ့ အသိဉာဏ် ပြည့်စုံမှုကို ဆိုလိုတာပါပဲ။ မြန်မာစကားမှာ “ဥစ္စာကံစောင့်၊ အသက်ဉာဏ်စောင့်” လို့ ဆိုရိုးစကားရှိသော်လည်း ဥစ္စာ၊ ဘောဂ၊ ဇီဝိတအားလုံးကို ကံဉာဏ်လုံ့လတို့ ပူးပေါင်းစောင့်ပေးမှ ကောင်းကျိုးတာရှည်ခိုင်မြဲပါတယ်။ ကုဋေ ရှစ်ဆယ်သုဋ္ဌေးသားဟာ ကံကောင်းလို့ ဇနီးခင်ပွန်းစုံတဲ့ အခါမှာ ကုဋေ (၁၆၀) ကြွယ်ဝပေမယ့် ဉာဏ်နဲ့ မစောင့်တတ်၊ မစီမံတတ်တဲ့အတွက် ခွက်လက်စွဲတောင်းစားရပြီး မြောင်းကြားမှာ ဘဝဆုံးသွားရတာဖြစ်တယ်ဆိုတာကို သတိပြုမိကြဖို့ပါ။

ဇာတကပါဠိတော်မှာတော့ -

အလုပ်ကို ဉာဏ်နဲ့ မစီမံ မပြုလုပ်တတ်သူ၊ ကောင်းဆိုးယုတ်မြတ်ကို သိတတ်တဲ့ ဉာဏ်ပညာမရှိဘဲ ပညာမဲ့သူတို့နဲ့သာ အခါခပ်သိမ်း တိုင်ပင်လုပ်ကိုင်လေ့ရှိသူ လူမိုက်ကို စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့က စွန့်ခွာသွားမြဲဖြစ်တယ်။ ဥပမာပြောရရင်တော့ မြေသတ္တဝါဟာ ဆွေးမြေ့ဟောင်းမြင်းတဲ့ အရေဟောင်းကို စွန့်ခွာသွားသလိုပါပဲ” တဲ့။ (ဇာတက၊ပါ၊၃၂။ ၄၊ပါ၊၁၀၄)

နိတိကျမ်းဆရာတို့ကတော့ -

ဉာဏ်ပညာဗဟုသုတရှိတဲ့ လူကောင်းသူကောင်းတို့မှာရှိတဲ့ ရွှေငွေဘဏ္ဍာ စည်းစိမ်ဥစ္စာဆိုတာ မပြောပလောက်တဲ့ အနည်းငယ်လေးပင်ဖြစ်စေ တွင်းရေလို ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်တယ်။ အားထားမှီခိုရာလည်းဖြစ်တယ်။ ဉာဏ်ပညာ ဗဟုသုတမရှိသူတို့ရဲ့ ရွှေငွေ ဘဏ္ဍာ စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေကတော့ ဘယ်လောက်ပဲ များနေများနေ၊ ပင်လယ်ဆားငံရေလိုပဲ၊ မှီခိုအားထားရာ မဖြစ်ဘူးလို့ဆိုပါတယ်။

(စံကျောင်းဆရာတော်၊ ကံ၊ဉာဏ်၊ဝီရိယ အကျယ် လက်စွဲကျမ်း)

ဉာဏသမ္ပတ္တိချွတ်ယွင်းပြီး ဉာဏဝိပုတ္တိဖြစ်ကြသူတို့ ရွှေငွေ ဘဏ္ဍာစည်းစိမ်ဥစ္စာတွေ များစွာပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်လို့ မိမိသူတစ်ပါးနှစ်ဦးသားလုံး ကောင်းကျိုးမဲ့တတ်ပုံ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက် တတ်ကြပုံတို့နဲ့ ပတ်သက်လို့လည်း အထက်ပါကျမ်းမှာပဲ စံကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး သုံးသပ်ပြထားတာကတော့ -

“ဥစ္စာသာရှိ၍၊ အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာဗဟုသုတ မရှိသောသူတို့သည်၊ ကောင်းမှုကို ဆည်းပူးလျက်၊ ဒုက္ခအပေါင်းမှ ထွက်မြောက်စေခြင်းငှာ မပြုလုပ်တတ်ကြမူ၍၊ ‘မျောက် မီးစ ရဘိသကဲ့သို့၎င်း၊ အရူး ဓား ရဘိသကဲ့သို့၎င်း’ (ဒု,သ,န,သော)ဟု ဆိုအပ်သော သူဌေးသားလေးယောက်တို့ကဲ့သို့၎င်း ဤဘဝ၊ နောင် ဘဝ၊ နှစ်ဘဝလုံး အကျိုးစီးပွားပျက်ပြား ဆုတ်ယုတ်ဖို့ရာ အကြောင်း၊ မကောင်းမှုတို့သာ ဆည်းပူးတတ်ကြကုန်၏” တဲ့။ (စံကျောင်း ဆရာတော်၊ ကံ,ဉာဏ်,ဝီရိယအကျယ် လက်စွဲကျမ်း ၇၇-၇၈)။ ပြဆိုခဲ့ပြီးတဲ့ အထောက်အထား သာဓကများအရ “ဉာဏ်မပါလျှင် ကံအရာ မရောက်နိုင်ကြောင်း”ကို အလေးအနက်သဘောပေါက် ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကမ္မပစ္စည်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ အခုပြောခဲ့တဲ့ စကားရပ်များကို အကျဉ်းချုပ်သဘောပေါက်ရမှာကတော့ -

(က) ကောင်းတဲ့ ‘ကံ’ ဆိုတာ နေရာကောင်းခြင်း၊ အသွင် အပြင် အဆောက်အဦ ကိရိယာတန်ဆာပလာကောင်းခြင်း၊ အခါ ကောင်းခြင်း၊ လုံ့လ ဝီရိယကောင်းခြင်း၊ ဉာဏ်အစီအမံကောင်း ခြင်းဆိုတဲ့ ကောင်းခြင်းငါးပါး သမ္ပတ္တိတရားတို့ရဲ့ အထောက်အကူ ရမှသာ ကောင်းကျိုးပေးနိုင် တယ်။ ကောင်းခြင်းငါးဖြာဖော်သဟာ ကင်းမဲ့ရင် ကောင်းကျိုးပေးဖို့ မစွမ်းနိုင်ဘူး။

(ခ) မကောင်းတဲ့ ‘ကံ’များဟာလည်း နေရာမကောင်း

ခြင်းစတဲ့ မကောင်းခြင်းငါးပါး ဝိပုတ္တိတရားတို့ရဲ့ အကူအညီကို ရမှသာ မကောင်းကျိုးကိုပေးကြတယ်။ နေရာကောင်းခြင်းစတဲ့ ကောင်းခြင်းငါးပါး သမ္ပတ္တိတရားများကို အမှီသဟဲရနေသမျှ မကောင်းကျိုးများ မပေးနိုင်ကြပါဘူး ဆိုတာပဲဖြစ်ပါတယ်။

မှန်ပါတယ်။ ကံတွေမှာ -

(၁) ကိုယ်တိုင်ပဋိသန္ဓေကျိုး ပဝတ္တိကျိုးတွေကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ “ဇနက ကံ”။

(၂) ဇနကကံတို့ အကျိုးပေးခွင့်သာအောင်၊ အကျိုးပေး ထက်သန်အောင် ထောက်ပံ့ကူညီပေးတတ်တဲ့ “ဥပတ္တမ္ဘက ကံ”။

(၃) ဆန့်ကျင်ဘက် ကံတို့ အကျိုးပေးခွင့်မရအောင်၊ ရပြန် ရင်လည်း အကျိုးပေး မထက်သန်အောင် နှောက်ယှက်ဟန့်တား နှိပ်စက်တတ်တဲ့ “ဥပပိဋက ကံ”။

(၄) ဆန့်ကျင်ဘက်ကံတို့ရဲ့ အကျိုးပေးခွင့်ကို နှောက်ယှက် ဟန့်တားရုံမျှမက အကျိုးပေးခွင့်ကို လုံးဝဆိတ်သုဉ်းသွားအောင် ပယ်သတ်တတ်တဲ့ “ဥပဃာတက ကံ” ဆိုပြီး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံ ကိစ္စအစွမ်းအားဖြင့် လေးပါးပြားပါးသေးတယ်။

ကောင်းခြင်းငါးပါး သမ္ပတ္တိတရားတွေနဲ့ တွေ့ကြုံတဲ့အခါ ပစ္စုပ္ပန်မှာပြုလုပ်တဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေထဲက ဥပတ္တမ္ဘကံတွေက အတိတ် ကုသိုလ်ကံတွေရဲ့ ဇနကသတ္တိကို အားဖြည့်ကူညီပေးတဲ့ အတွက် ကံကောင်းထောက်မချိန်ရောက်ပါတယ်။

အဲဒီလို သမ္ပတ္တိအခွင့် ကောင်းမျိုးကြုံရခိုက်မှာ ကုသိုလ် ဥပပိဋကကံတွေကလည်း အတိတ်အကုသိုလ်ဇနကကံတွေရဲ့ ဆိုးကျိုးပေးခွင့်ကို ဟန့်တားပေးထားပြီး ပစ္စုပ္ပန်မှာပြုတဲ့ ကုသိုလ်ကံ တွေထဲက ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံတွေရဲ့ ဇနကသတ္တိ၊ ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိ တွေသာ အကျိုးပေးခွင့်ရကြလို့ ချမ်းသာသူခနဲသာ ကြုံနေတတ်

ကြပါတယ်။ အကုသိုလ်ကံတွေဟာ လုံးဝဆိတ်သုဉ်းသွားတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ပစ္စုပ္ပန် ကုသိုလ်ကံနဲ့ သမ္ပတ္တိတရားတို့ အရှိန်အဝါ ကြောင့် ငြိမ်ဝပ်နေတဲ့ သဘောပါ။

ဝိပုတ္တိငါးမျိုးဖြစ်တဲ့ အဆိုးငါးပါးနဲ့ ကြုံရချိန်မှာတော့ ပစ္စုပ္ပန် အကုသိုလ်တွေရဲ့ ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိက အတိတ် အကုသိုလ်ကံ တို့ရဲ့ ဇနကသတ္တိကို ထောက်ပံ့အားပြုပေးတဲ့အတွက် အကုသိုလ် ကျိုးဖြစ် တဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေကို လှလှကြီးခံစားရတတ်ပါတယ်။

အဲဒီလိုအခါမျိုးမှာ အတိတ်ကကုသိုလ်ကံမျိုးစေ့ပါသူ များ ဟာလည်း ပစ္စုပ္ပန်မှာ ကြုံရဆုံရတဲ့ပတ်ဝန်းကျင် ဥပနိဿယများ ကြောင့် အကုသိုလ်ကံတွေကို ကျူးလွန်လာကြတယ်။ အဲဒီပစ္စုပ္ပန် အကုသိုလ်ကံတွေရဲ့ ဥပပိဋကသတ္တိကပဲ အတိတ်ကုသိုလ်ကံ တို့ရဲ့ ဇနကသတ္တိကိုလည်း နှောက်ယှက်ဟန့်တားထားနိုင်တဲ့အတွက် ကုသိုလ်ကံတွေက ငုပ်လျှိုးနေရပြီး ပစ္စုပ္ပန်အကုသိုလ်ကံတွေထဲက ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယ ကံရဲ့ အကျိုးအဖြစ်နဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေကို တွေ့ကြုံ ခံစားကြရတာပါ။

ကောင်းခြင်းငါးပါး၊ ဆိုးခြင်းငါးပါးတို့ဆိုတာတွေကလည်း ပဋိသန္ဓေကျိုးက ပစ်ချလိုက်တဲ့အတိုင်း ပုံသေကြီးဖြစ်နေကြရတာ မဟုတ်ဘဲ၊ ပဝတ္တိကာလမှာ လူ့စွမ်းလူ့စဆိုတဲ့ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ မင်္ဂလာအားလျော်စွာ ပြုလုပ်ဖန်တီးနိုင်တဲ့တရားများ ဖြစ်ကြတာ ကြောင့် မိမိတို့ရဲ့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးလုံးကို ဉာဏ် ဝီရိယ ပယောဂတို့နဲ့ ပေါင်းစုံပုံဖော်ပြီး ပြည့်စုံတဲ့ အတ္တသမ္မာပဏိဓိမင်္ဂလာ ရှိသူများ ဖြစ်အောင် အထူးကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းဖြင့် နေရာမရွေး၊ ကာလ မရွေး ကံကောင်းထောက်မအောင် ဖန်တီးနိုင်ကြပါတယ်။

“ဥစ္စာဘောဂ၊ ဇီဝိတနှင့်၊ သုခပွားရန်၊ ဤလူ့ဌာန်၌၊ ဉာဏ် ဝီရိယ၊ ပယောဂတည်း”ဆိုတဲ့ မဃဒေဝလင်္ကာစကားကို ဘဝ

လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်း

၂၅၁

တန်ဆောင်၊ မီးရှူးရောင်ပမာ၊ အမြဲမပြတ်လက်ကိုင်ထား ကြိုးစား
ကြဖို့ပါပဲ။

ဒီလောက်ဆိုရင် ကမ္ဘာပစ္စည်းနဲ့ပတ်သက်လို့ အတော်လေး
ပြည့်စုံလောက်ပါပြီ။

ကံကောင်းထောက်မကြပါစေ

ဝိပါက ပစ္စည်း

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ရဲ့ အခြေခံယုံကြည်ချက်နဲ့ ခံယူချက်က “ကံ နဲ့ ကံရဲ့ အကျိုးရှိတယ်” ဆိုတဲ့ သဟေတုက (အကြောင်းတရားရှိ) ဝါဒဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစကားထဲက “ကံ” ဆိုတာ ကမ္မပစ္စည်းကို ပြောတာ ဖြစ်ပြီး “ကံရဲ့ အကျိုး” ဆိုတာကတော့ ဝိပါကပစ္စည်းကို ပြောတာပါ။ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဒီပစ္စည်းနှစ်ခုဟာ စုံတွဲ ပစ္စည်းဖြစ်လို့ တစ်ခုကိုပြောရင် တစ်ခုကလည်း မလွဲမသွေ တွဲလျက်ပါစမြဲ ပါပဲ။ ဒါကြောင့်လည်း ကမ္မည်းပစ္စည်းအကြောင်းပြောခဲ့တဲ့ အထဲမှာ ကံရဲ့အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဝိပါကပစ္စည်းအကြောင်းတွေ အပြည့်အစုံ လောက်နီးပါး ပါသွားပါပြီ။

ဒီပစ္စည်းနှစ်ခုမှာ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ ကမ္မပစ္စည်းက ကြိုးစား ရတာဖြစ်လို့ လုပ်ငန်းခွင်မှာ အလုပ်ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ရတာနဲ့ အလား တူပါတယ်။ ဝိပါကပစ္စည်းကတော့ အလုပ်ခွင်ကိစ္စပြီးစီးသွားလို့ လုပ်ခလစာ ထုတ်ယူရတာနဲ့ အလားတူပါတယ်။ လုပ်ငန်းခွင်မှာက လုပ်ငန်းကြီးကျယ်ရင် ကြီးကျယ်သလောက် နည်းပညာတွေ၊ လုပ်ခွင် စည်းကမ်းတွေ၊ နည်းလမ်းတွေဆိုတာကလည်း များပြား ပါတယ်။

ဒီနည်းပညာတွေ၊ စည်းကမ်းတွေ၊ နည်းလမ်းတွေနဲ့ မကိုက်ညီတာတို့၊ ချွတ်ယွင်းတာတို့နဲ့ ကြုံပြီးဆိုရင်တော့ လုပ်ခလစာ မရနိုင်သည့်ပြင် ဒဏ်ရိုက်တာတောင်ခံရနိုင်တာမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ချွတ်ယွင်းမှု ကြီးကျယ်ရင်တော့ အလုပ်ပြုတ်ချင်လည်း ပြုတ်နိုင်တာပေါ့။

အဲဒီလိုပါပဲ ကံတွေကိုပြုတဲ့အခါမှာလည်း “ကုသိုလ်ကံ” ကို ပြုရာမှာ သဒ္ဓါ၊ဝီရိယ၊သတိ၊သမာဓိ၊ပညာ ဆိုတဲ့ နည်းပညာတွေ ရှိတယ်။ အလှူပေးပုဂ္ဂိုလ်မှာ သီလစင်ကြယ်ခြင်း၊ မပြုလုပ်မီ၊ ပြုလုပ်ဆဲ၊ ပြုလုပ်ပြီးချိန်တို့မှာ ထားရှိရမည့် စေတနာသုံးတန် ပြည့်စုံ ခြင်းစတဲ့ စည်းကမ်းတွေ၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့မှာ တရားသဖြင့် ရရှိထား တာဖြစ်ခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်စစ်စစ်ဖြစ်ခြင်းစတဲ့ရှိရမယ့် စည်းကမ်းတွေ လည်း ရှိတယ်။ လောကီစည်းစိမ်ချမ်းသာတွေဆိုတဲ့ ဝဋ်ဆင်းရဲကို တောင့်တတဲ့ ဝဋ်နိဿိတတို့၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ရည်မှန်းတဲ့ ဝိဝဋ်နိဿိတ တို့ဆိုတဲ့ နည်းလမ်းတွေရှိပါတယ်။ ဒီအခြေခံနည်းပညာတွေနဲ့ စည်းကမ်းနည်းလမ်းတွေ ချွတ်ယွင်းတိမ်းပါးသွားခဲ့ရင် ဆုကြေးထက် ဒဏ်ကြေးက များသွားတတ်တာမျိုးတွေလည်း ရှိပါတယ်။

မိမိသခင်ဖြစ်တဲ့ မေဏ္ဍကသူဌေးကြီးက မိမိကို သားအရင်း သဖွယ် ကြင်နာသနားတတ်တာကို သဘောကျ ကျေနပ်နေတဲ့ မောင်ပုဏ္ဏဆိုတဲ့ ကျွန်တစ်ယောက်ဟာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကြီးနဲ့ တွေ့ကြုံပြီး ဆွမ်းကပ်လှူဒါန်းခွင့်ရခဲ့ပေမယ့် “ဘဝဆက်တိုင်း ဒီ မေဏ္ဍကသူဌေးလို သခင်မျိုးနဲ့သာ တွေ့ကြုံရပါလိမ့်” လို့ ဆုတောင်း မိတဲ့အတွက် ဘဝအဆက်ဆက် ကျွန်ချည်းဖြစ်ရတယ် ဆိုတာ နည်းပညာရော နည်းလမ်းရော ချွတ်ချော်တဲ့အတွက် ဆုကြေးထက် ဒဏ်ကြေးက များသွားတဲ့ အဖြစ်မျိုးပါပဲ။

လခထုတ်ရာမှာတော့ နည်းပညာတွေ၊ စည်းကမ်း နည်း လမ်းတွေရယ်လို့ ဘာမှလည်း အထွေအထူး မရှိသလို ဘာမှလည်း

ထွေထွေထူးထူး ကြောင့်ကြစိုက် အားထုတ်စရာ မရှိပါဘူး။ အချိန် တန်ရင် တန်ရာ တန်ရာ လုပ်ခကို လက်ခံယူလိုက်ရုံပါပဲ။ အဋ္ဌကထာ ဆရာတော်ကြီးကတော့ ကမ္မပစ္စည်းက နေပူစပ်ခါး မရှောင် ပင်ပင် ပန်းပန်း သွားလာလှုပ်ရှားပြီး ကြိုးစားအားထုတ်လုပ်ကိုင် ရတာနဲ့ တူတယ်။ ဝိပါကပစ္စည်းကတော့ ကြိုးစားအားထုတ်မှု တာဝန်ပြီး ဆုံးတဲ့အတွက် အေးချမ်းတဲ့ အရိပ်အာဝါသမှာ အပန်းဖြေ နားနေရ တာနဲ့ တူတယ်လို့ ဥပမာပေးပါတယ်။

ဒါကြောင့်လည်း ဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီးက -

“ဝိပါကပစ္စယော = ချမ်းရိပ်နားနေ၊ သွန်းလေပြေသို့၊ မကွေဖြစ်လတ်၊ သဟဇာတ်အား၊ မျိုးရွှစ်ပါးတွင်၊ အင်အား ချည့်ပမ်း၊ ငြိမ်းချမ်းစေလျက်၊ ငြိမ်သက်ခြင်းဟူသော ဝိပါက သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဝိပါက နာမက္ခန္ဓာ ဟူသော ဝိပါကပစ္စည်းတရား၎င်း” လို့ အနက်မြန်မာ ပြန်ဆိုခဲ့ပါ တယ်။

ဝိပါကပစ္စည်းဆိုတာ အလုပ်ပန်း၊ ခရီးပန်းသူတို့ ပန်းသမျှ နွမ်းသမျှတွေ ပြေပျောက် ငြိမ်းအေးစေဖို့ လေပြည်လေညင်း ခံရင်း အရိပ်အာဝါသမှာ အပန်းဖြေနားနေရတာနဲ့ တူပါသတဲ့။

ငြိမ်းအေးစေဖို့ဆိုပေမယ့် နိဗ္ဗာန်လို ငြိမ်းအေးတဲ့ သဘော တော့မဟုတ်ပါဘူး။ အထူးအထွေကြောင့်ကြ ကြိုးကုတ်ဖွယ် မရှိတဲ့ အတွက် ကိစ္စငြိမ်းအေးတဲ့သဘောမျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဟုတ်ပါတယ်။ လောကမှာ တစ်စုံတစ်ရာဖြစ်ပေါ်ဖို့အတွက် ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ်ပြုလုပ်ရတယ်ဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်က ကာယစွမ်းအား ဉာဏစွမ်းအားများနဲ့ စိုက်ထုတ်ကြိုးစားရတဲ့ “ပုဂ္ဂလဗျာပါရ”ရယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်က ကြောင့်ကြစိုက်ဖွယ်မလိုပဲ ဓမ္မသတ္တိ များကသာ နိဿာမ တရားများနှင့်အညီ ကြောင့်ကြစိုက်သလို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ “ဓမ္မ ဗျာပါရ”ရယ် နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။

ကမ္မပစ္စည်းတစ်ခု ပြည့်စုံပြီးမြောက်ရေးမှာ ပုဂ္ဂလဗျာပါရနဲ့ ကြောင့်ကြစိုက်အားထုတ်ရတာဖြစ်လို့ အင်အားကုန်ခမ်း ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုရှိတယ်။ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဝိပါကပစ္စည်းကိုကျတော့ ပုဂ္ဂိုလ်က ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ်စရာမလိုပဲ ဓမ္မဗျာပါရအစွမ်းသတ္တိ အားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်တာဖြစ်လို့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပင်ပန်းစရာကိစ္စတာဝန် မရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် အပန်းဖြေ နားနေရသလို အေးငြိမ်တယ်လို့ ပြောတာပါ။ အခုကာလပြောနေကြတဲ့ “အေးဆေးပဲ” ဆိုတာမျိုး ဖြစ်မှာပေါ့။

ဒီနေရာမှာ စဉ်းစားမယ်ဆိုရင်လည်း စဉ်းစားစရာ၊ စောဒကတက်မယ်ဆိုရင်လည်း စောဒကတက်စရာကောင်းတဲ့ အချက်ကတော့ -

“ဝိပါကစိတ်တွေထဲမှာ ကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ကုသလဝိပါကစိတ်ရယ်၊ အကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ အကုသလဝိပါကစိတ်ရယ်ဆိုပြီး နှစ်မျိုး နှစ်စားရှိတယ် မဟုတ်လား၊ ကုသိုလ်ရဲ့ အကျိုးဝိပါကစိတ်တွေကတော့ ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေဖြစ်လို့ ငြိမ်းအေးတယ်၊ အပန်းပြေတယ်ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ ပြောမယ်ဆို ပြောလို့ရတယ်၊ သဘောတူလက်ခံနိုင်စရာလည်း ရှိပါတယ်။ အကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးဝိပါကစိတ်တွေဆိုတာ ဆိုးကျိုးဆင်းရဲတွေ မဟုတ်လား၊ ဘယ်နည်းနဲ့ ငြိမ်းအေးတယ်၊ အပန်းပြေတယ်လို့ ပြောနိုင်မလဲ” ဆိုတဲ့အချက်ပါပဲ။

ဒါက အဘိဓမ္မာသင်တန်းတွေ ဘာတွေတက်ဖူးလို့ အထိုက်အလျောက် တီးမိခေါက်မိရှိသူမျိုးမှပိုပြီး သဘောကျနိုင်မှာပါ။ အခြေခံအနေနဲ့ သဘောပေါက်ထားရမှာကတော့ ကုသိုလ်ကံတွေက ကောင်းကျိုးပေးတယ်ဆိုတာ ပဋိသန္ဓေကျိုးအနေနဲ့ လူ့ဘုံနတ်ဘုံစတဲ့ သုဂတိဘုံဘဝတွေမှာ ဖြစ်ရတာရယ်၊ ပဝတ္တိကျိုးအနေနဲ့ ဖြစ်လေရာဘုံဘဝမှာ “ဣဋ္ဌာရုံ” လို့ခေါ်တဲ့ ကျေနပ်စရာ နှစ်ချိုက်စရာ အာရုံများနဲ့ တွေ့ကြုံခံစားခွင့်ရတာကို ပြောတာပါ။

အကုသိုလ်ကံတွေကပေးတဲ့ ဆိုးကျိုးဒုက္ခဆိုတာကလည်း ပဋိသန္ဓေကျိုးအနေနဲ့ ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်ဘုံတွေမှာ ပဋိသန္ဓေနေရတာရယ်၊ ပဝတ္တိကျိုးအနေနဲ့ “အနိဋ္ဌာရုံ”လို့ ခေါ်တဲ့ မကျေနပ် မနှစ်ချိုက်စရာအာရုံတွေနဲ့ တွေ့ကြုံခံစားရတာကို ပြော တာပါ။

သတ္တဝါတို့ရဲ့ ဘဝသံသရာတစ်လျှောက်မှာ စိတ်ဖြစ်စဉ် (ဝီထိ)များအနေနဲ့ ဝိပါက်စိတ်တို့ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍကို သဘောပေါက် ထားရပါလိမ့်မယ်။

လောကီကုသိုလ်ရဲ့ အကျိုးဝိပါက်စိတ်တွေနဲ့ အကုသိုလ် တို့ရဲ့ အကျိုးဝိပါက်စိတ်(အချို့)တို့က ဘဝသစ်တစ်ခုအစမှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဆိုတဲ့ အမည်ခံယူပြီး ပဋိသန္ဓေကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပါ တယ်။ ပထမဆုံး ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ စိတ်တစ်ခဏ အခိုက်ကလေး ကိုသာ ပဋိသန္ဓေကာလလို့ ခေါ်တာဖြစ်လို့ အဲဒီအခိုက်ကလေးမှာပဲ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဆိုပြီး ခဏငယ်သုံးချက် ဖြစ်ပျက်ပြီးရင် ပဋိသန္ဓေရဲ့ ကိစ္စကပြီးသွားပါပြီ။ အဲဒီရဲ့ နောက်ကာလဖြစ်တဲ့ ပဝတ္တိကာလတွေ မှာတော့ လောကီဝိပါက်စိတ်တို့ရဲ့ အဓိက ကိစ္စတာဝန်က အာရုံသစ် တစ်ခုခုနဲ့ တွေ့ကြုံပြီး သိစိတ်ဝိညာဏ်တွေမဖြစ်သေးတဲ့ အချိန်တို့၊ အိပ်ပျော်နေချိန်တို့မှာ ဘဝရဲ့ အင်္ဂါရပ် တစ်ခုဖြစ်တဲ့ နာမ်တရား တစ်ခုပြည့်စုံဖို့အတွက် လောကီဝိပါက်စိတ်တွေထဲကပဲ တာဝန်ကျ ဝိပါက်စိတ်တွေက ဘဝင်စိတ် (ဘဝရဲ့အင်္ဂါရပ်စိတ်) အဖြစ်နဲ့ တာဝန် ယူဖြစ်ပေးရပါတယ်။ “ဘဝင်ကိစ္စတပ်တယ်”လို့ အဘိဓမ္မာစကားနဲ့ ပြောဆိုကြပါတယ်။ ဒီဘဝင်စိတ်ကလေးတွေဟာ ဘာရယ်လို့ မယ် မယ်ရရ သိရှိခံစားနိုင်တာ မဟုတ်ပါဘူး၊ အတိတ်ကံနဲ့ ကမ္မ နိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် အာရုံတွေကိုပဲ ယူပြီး သက်စောင့်နာမ်သဘောမျိုး ဖြစ်ပေး ရတာပါ။

အဲဒီနောက်မှာ အာရုံတို့နဲ့ တွေ့ကြုံခွင့်ရတဲ့အခါမှာလည်း လောကီဝိပါက်စိတ်တွေထဲကပဲ “ပဉ္စဝိညာဏ်” လို့ခေါ်တဲ့ ဝိပါက်စိတ်တွေက ဆိုင်ရာအာရုံကို သိတဲ့ “ဝိညာဏကိစ္စ” ကို ဆောင်ရွက်ပေးပါတယ်။ ဒါကလည်း သိပြီး ဖြစ် ပျက်ဆိုတဲ့ စိတ်တစ်ခဏ တာကာလလေးပါပဲ။ “မြင်ရုံသာမြင်ရ မကြင်ရ မောင့်မှာ” ဆိုတဲ့ စိတ်ကလေးတွေပေါ့။ အဲဒီနောက် အာရုံကိုလက်ခံတဲ့ သမ္ပဋိဇ္ဈိန်းကိစ္စ၊ အာရုံကို စူးစမ်းတဲ့ သန္တိရဏကိစ္စတို့ကိုလည်း တာဝန်ကျဝိပါက်စိတ်တွေက ဆောင်ရွက်ပါတယ်။

အနိဋ္ဌာရုံတွေနဲ့ တွေ့ကြုံပြီး သိမြင်၊ လက်ခံ၊ စူးစမ်းရတာက အကုသလဝိပါက်စိတ်တို့ရဲ့ တာဝန်ဖြစ်ပြီး ဣဋ္ဌာရုံတွေနဲ့ တွေ့ကြုံသိမြင်၊ လက်ခံ၊ စူးစမ်းမှုကိစ္စများကိုတော့ ကုသလဝိပါက်စိတ်တွေက တာဝန်ယူပါရပါတယ်။ ဒီစိတ်တွေဟာ တစ်ကြိမ်စီပဲ ဖြစ်ခွင့်ရတာပါ။ ပြီးတော့ ဇောကိစ္စတွေက အာရုံခံစားတဲ့အခါမှာလည်း ဇောစိတ်ကသာ (၇)ကြိမ်ပြည့်လို့ ကိစ္စပြီးသွားပေမယ့် အာရုံတွေက အရှိန်မသတ်နိုင်ဘဲ နှစ်ကြိမ်လောက်လွန်ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာလည်း တာဝန်ကျ ဝိပါက်စိတ်များကပဲ “တဒါရုံကိစ္စ” ဆိုပြီး နှစ်ကြိမ်တာဝန်ယူဖြစ်ပေးရပါသေးတယ်။ ပြီးရင်တော့ ဒုံရင်းမူလစိတ်သဘောမျိုးဖြစ်တဲ့ သက်စောင့်ဘဝင်စိတ်တွေပဲ ထိုက်သလို ဖြစ်ကြရတာပါ။

ဒါကြောင့် ဝိပါက်စိတ်တို့ဆိုတာ သဘာဝက ပေးအပ်တဲ့ အခြေအနေကိုက ကုသိုလ် အကုသိုလ်စိတ်တွေလို ဇောကိစ္စတပ်ပြီး အာရုံရဲ့အရသာကို ကြိုက်သလို ခံစားခွင့်မရတဲ့ စိတ်များဖြစ်လို့ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းငြိမ်သက်သလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ခြွင်းချက်အနေနဲ့ လောကုတ္တရာဝိပါက်ဖြစ်တဲ့ ဖိုလ်စိတ်များကတော့ ကုသိုလ်တို့နည်းတူ ဇောကိစ္စတပ်ပြီး အာရုံကိုခံစားခွင့်ရှိပါတယ်။ ဖိုလ်စိတ်များ

ခံစားတဲ့ အာရုံဆိုတာကလည်း နိဗ္ဗာန်အာရုံသာဖြစ်လို့ တကယ်ကိုမှ အေးချမ်းငြိမ်သက်မှု စစ်စစ်ကြီးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

“တိရစ္ဆာန်တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တော့ကော အကုသလ ဝိပါက်စိတ်တွေဟာ ငြိမ်သက်အေးချမ်းမှုဖြစ်ပါ့မလား”လို့ ဆက်ပြီး စဉ်းစားချင်သေးတယ်ဆိုရင်တော့ -

အထက်မှာပြောခဲ့တဲ့ “လောကီဝိပါက်စိတ်တို့ရဲ့ အဓိက လုပ်ငန်းတာဝန်ဆိုတာ သိစိတ်တွေဖြစ်ချိန် ဝီထိစိတ်အစဉ်တွေထဲမှာ ဆိုရင် သိကာမျှ၊ လက်ခံကာမျှ၊ စုံစမ်းကာမျှပါပဲ။ အချိန်အများဆုံး လုပ်ရတဲ့တာဝန်က “ဘဝင်ကိစ္စ”ဖြစ်ပါတယ်။ ဘဝင်ကိစ္စဆိုတာ အိပ်ပျော်ချိန်များနဲ့ အိပ်ပျော်ချိန်နဲ့အလားတူတဲ့ သိစိတ်အစဉ် (ဝီထိစိတ်)များ မဖြစ်ကြတဲ့အခါမှာ ဖြစ်ပေးနေရတဲ့ သက်ထိမ်းစိတ် အစဉ်ကို ပြောတာပါ။ အထူးသဖြင့်တော့ အိပ်ပျော်နေစဉ်မှာ ဖြစ်ပေး နေရတဲ့ သက်ထိမ်းကိစ္စ(ဘဝင်ကိစ္စ)ပါ။

ဘဝတစ်ခုမှာ တူမြဲတရား (၃)ပါး ဆိုတာရှိပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ရယ်၊ ဘဝင်စိတ်ရယ်၊ စုတိစိတ်ရယ်တို့ပါပဲ။ ဒီစိတ်(၃) မျိုးတို့ဟာ အမျိုးအစားတူရပါတယ်။ ကုသလဝိပါက်စိတ်နဲ့ ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့တဲ့ သတ္တဝါဟာ အိပ်ပျော်နေစဉ်မှာလဲ အဲဒီစိတ်မျိုးက ဘဝင် ကိစ္စအနေနဲ့ ဖြစ်နေရပါတယ်။ နောက်ဆုံး စုတိချိန် ရောက်တော့ လည်း ဒီစိတ်ကပဲ စုတိကိစ္စတပ်ပြီး တစ်ဘဝကို နိဂုံးချုပ်ပါတယ်။ တူမြဲတရား (၃)ပါးဆိုတာ ဒါကိုပြောတာပါ။

ဒါကြောင့် ကုသလဝိပါက်စိတ်နဲ့ ပဋိသန္ဓေတည်နေရတဲ့ လူအစရှိတဲ့ သုဂတိဘုံသားတွေက ကုသလဝိပါက်ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ပြီး အိပ်ပျော်နေကြတယ်။ ခွေး၊ နွား၊ မျောက်စတဲ့ တိရစ္ဆာန်များနဲ့ အပါယ်လေးဘုံသားတို့ကတော့ အကုသလဝိပါက်စိတ်နဲ့ ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့ကြတာဖြစ်လို့ ပင်ပန်းပြီး အိပ်ပျော်နေကြပြီဆိုရင်လည်း

အကုသလဝိပါက်စိတ်နဲ့ပဲ အိပ်ပျော်နေကြတာပါ။

လူတို့ နတ်တို့ အိပ်ပျော်နေချိန်နဲ့ တိရစ္ဆာန်တို့ အိပ်ပျော်နေချိန်၊ ဘယ်အချိန်က ပိုပြီး အေးချမ်းမလဲဆိုတာကို နည်းနည်းစဉ်းစားကြည့်ပါ။ ပုထုဇဉ်တို့ရဲ့ သဘာဝက အတ္တကိုသာ ဗဟိုပြုပြီး ပြောဆိုတဲ့ အကျင့်ရနေတတ်ကြတဲ့အတိုင်း၊ လူတွေအနေနဲ့ ကြည့်ရင် “လူတို့ရဲ့ အိပ်ပျော်ချိန်က ပိုအေးချမ်းတယ်” လို့ ထင်ကောင်းထင်ပါလိမ့်မယ်။ တိရစ္ဆာန်တို့သာ စကားပြောတတ်မယ် ဆိုရင်လည်း “တိရစ္ဆာန်တို့ရဲ့ အိပ်ပျော်ချိန်က ပိုပြီး အေးချမ်းပါတယ်” လို့ ပြောမှာ မလွဲပါဘူး။

အမှန်ကတော့ အိပ်ပျော်ချိန်ချင်းဟာ အတူတူပဲဖြစ်မှာပါ။ လူတို့အိပ်ပျော်တယ်ဆိုတာလည်း တစ်နေ့တာ ပင်ပန်းသမျှအတွက် “အနားပေး အားဖြည့်” သဘောမျိုးဖြစ်လို့ အေးချမ်းရုံမျှမက အင်အားပါဖြစ်ပေါ်စေတာပါပဲ။ “စားတာက အသား၊ အိပ်တာက အား” ဆိုသလိုပေါ့။ တိရစ္ဆာန်တွေ အိပ်တာလည်း အလားတူပါပဲ။ ဒါကြောင့်အိပ်ချိန်ချင်းယှဉ်ရင် ဘယ်သတ္တဝါက ပိုပြီး အေးချမ်းတယ်လို့ ကွဲပြားခြားနားလှမယ် မဟုတ်ပါဘူး။

မှန်ပါတယ်၊ အဘိဓမ္မာနည်းအရကြည့်ရင် သုဂတိဘုံသားတို့နဲ့ ဒုဂ္ဂတိဘုံသားအချို့တို့မှာ တူညီချိန်(၃)ခု ရှိတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

(၁) ဘဝသစ်တစ်ခုမှာ စတင်ပဋိသန္ဓေနေမိပြီးစမှာ ဘဝကို တပ်မက်တွယ်တာတဲ့ ဘဝနိကန္တိကလောဘဇောဆိုတာ ဖြစ်ရပါတယ်။ အဲဒီအချိန်လေးမှာ ဘယ်သတ္တဝါမဆို ကိုယ့်ဘဝကို ခင်တွယ်တဲ့ လောဘဇောဖြစ်ကြတာချည်းပါပဲ။ ဒုဂ္ဂတိဘုံသားများ ကလဲ ဒုဂ္ဂတိဘုံပဲရယ်လို့ မခင်တွယ်ဘဲ မနေပါဘူး။ သုဂတိဘုံသားများ နည်းတူ ခင်တွယ်တဲ့ လောဘဇောဖြစ်ကြတာချင်း အတူတူပါပဲ။

(၂) အိပ်ပျော်ချိန်စတဲ့ ဘဝင်ဝိပါက်စိတ်တွေဖြစ်ချိန်မှာလဲ ဘဝင်ကိစ္စဆောင်ရွက်တဲ့ ဝိပါက်စိတ်တွေဟာ ပစ္စုပ္ပန်မှာ ကြုံတွေ့ရတဲ့ ဣဋ္ဌာရုံတွေ အနိဋ္ဌာရုံတွေကို အာရုံမပြုဘဲ အထက်မှာ ပြောခဲ့သလို ကံ,ကမ္မနိမိတ်,ဂတိနိမိတ်အာရုံတွေကိုသာ အာရုံပြုပြီး ဖြစ်ကြတာဖြစ်လို့ ဘယ်လိုကျေနပ်မှု၊ မကျေနပ်မှုဆိုတဲ့ ခံစားမှုမျိုးမှ မရှိပါဘူး။ သတ္တဝါအားလုံးဟာ အိပ်ပျော်ချိန်မှာ အေးချမ်းကြတာ ချင်းလဲ အတူတူပါပဲ။

(၃) နောက်ဆုံးစုတိစိတ်ကျချိန်ဆိုတာလဲ ဘဝင်စိတ်တွေလို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ မဖြစ်တာပဲရှိပါတယ်။ အာရုံချင်းကတော့ ဘဝင်စိတ်များနည်းတူပဲဖြစ်လို့ အေးချမ်းပါတယ်။ ဒီအချိန်(၃)မျိုးမှာ (အိပ်စက်နေခွင့်ရကြတဲ့)သတ္တဝါအားလုံးတို့ရဲ့ တူညီချိန်လို့ ဆိုရင်လဲ မမှားနိုင်ပါဘူး။

ဒါကို သဘောပေါက်ရင် ဝိပါက်စိတ်ဟူသမျှ အကုသလဝိပါက်စိတ်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ကုသလဝိပါက်စိတ်ပဲဖြစ်ဖြစ် အေးချမ်း ငြိမ်သက်တယ်လို့သာ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

တကယ်လို့ ခြွင်းချက်သဘောမျိုးရှိမယ်ဆိုရင်တောင် “စိတ်ကူးယဉ်တတ်သူများ၊ လက်နက်အမျိုးမျိုးသုံးပြီး အပြစ်ကို စနစ်တကျ ရက်ရက်စက်စက် ကျူးလွန်ကြသူများဟာ အိပ်ချိန်မှာ အိပ်မက်ဆိုးများမြင်မက်ပြီး ထိတ်လန့်လှုပ်ရှားဖြစ်တတ်တယ်။ အဲဒီသဘောမျိုးနည်းပါးတဲ့ သတ္တဝါတွေက အိပ်မက်ဆိုး မြင်မက်မှု နည်းပါးပြီး ထိတ်လန့်လှုပ်ရှားမှုလည်း နည်းပါးတယ်ဆိုတဲ့ သဘာဝ အရ လူတို့က စိတ်ကူးယဉ်တတ်ခြင်းနဲ့ စိတ်စေတနာရှိရှိ အပြစ်ကို ကျူးလွန်ခြင်းများတဲ့အတွက် ၊ ကုသလဝိပါက်စိတ်နဲ့ အိပ်ပျော် နေတဲ့ လူသားများက မငြိမ်မသက် ထိတ်လန့်လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်နိုင်ခြေပိုများပါတယ်။

တကယ်လို့သာ ယုတ္တိဘေဒနည်းအရ တွက်ကြည့်မယ် ဆိုရင်တော့ -

* စိတ်ကူးယဉ်မှုနဲ့ စိတ်စေတနာရှိရှိ လက်နက်မျိုးစုံ နည်းမျိုးစုံနဲ့ အပြစ်ကျူးလွန်မှုနည်းတဲ့ သတ္တဝါများက အိပ်ပျော်ချိန်မှာ ပိုပြီး ငြိမ်သက်တယ်။ (အဆို)

* တိရစ္ဆာန်များဟာ လူတို့ထက် စိတ်ကူးယဉ်မှုနဲ့ စိတ် စေတနာ ရှိရှိ လက်နက်မျိုးစုံ နည်းမျိုးစုံနဲ့ အပြစ်ကျူးလွန်မှု နည်းပါး တယ်။ (ဆင်ခြေ)

* ဒါကြောင့် တိရစ္ဆာန်များရဲ့ အိပ်ပျော်ချိန်က လူတို့ရဲ့ အိပ်ပျော်ချိန်ထက် ပိုပြီး အေးချမ်းတယ်လို့တောင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချ ရမလို့ ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာတို့ရဲ့ ဖွင့်ပြချက်နဲ့အညီ ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ဘုရားကြီး အနက်မြန်မာ ပြန်ခဲ့သလို ဝိပါက် စိတ်မှန် သမျှဟာ “ချမ်းရိပ်နားနေ၊ သွန်းလေပြေသို့” ချည်းပဲလို့သာ မှတ်ကြရ ပါလိမ့်မယ်။

အေးချမ်းကြပါစေ

အာဟာရပစ္စည်း

“သဗ္ဗေသတ္တာ အာဟာရ ဌိတိကာ = သတ္တဝါမှန်သမျှ အာဟာရအထောက်အပံ့ကြောင့်သာ ဖြစ်တည်နေနိုင်ကြတယ်” လို့ မြတ်စွာ ဘုရားဟောတော်မူထားတဲ့အတိုင်း အာဟာရပစ္စည်းဟာ သတ္တဝါတို့ဖြစ်တည်ရေးမှာ အရေးအကြီးဆုံးပစ္စည်းတစ်ခုပါပဲ။ ကံက သတ္တဝါ တွေကို ဘဝသစ်တစ်ခုကို ပို့ပေးတယ်။ အာဟာရပစ္စည်းက ဆက်လက်ရှင်သန်ခွင့်ရအောင် အထောက်အပံ့သစ်တွေကို ဖြစ်စေပြီး ကျေးဇူးပြုပေးတယ်။ သတ္တဝါတိုင်းအတွက် “ကံသာလျှင် အမိ၊ ကံသာလျှင် အဖ” လို့ ဆိုကြပေမယ့်၊ ကံက မွေးမိဘနဲ့တူပြီး အာဟာရက ကျွေးမွေးပြုစုထားတဲ့ ကျွေးမိဘနဲ့တူတယ်လို့ ဆိုရမှာပါ။

မြတ်ဗုဒ္ဓတရားတော်များနဲ့ဖြစ်စေ ပါဠိစာပေနဲ့ဖြစ်စေ အထိုက်အလျောက် ရင်းနှီးဖူးသူအားလုံးလိုလိုက “သတ္တဝါမှာ အစာ” ဆိုတဲ့ စကားနဲ့လဲ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ရှိကြပါတယ်။ အားလုံးကပဲ “အာဟာရ” ဆိုတဲ့ ပါဠိကို “အစာ” လို့မြန်မာပြန်ထားကြလို့ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် “အစာ” လို့ခေါ်တဲ့ “အာဟာရ” တရားဟာ “ရုပ်အာဟာရ၊ နာမ်အာဟာရ” ဆိုပြီး နှစ်မျိုးရှိတာကိုတော့ ထဲထဲဝင်ဝင်သိသူနည်း

ပါတယ်။ အမှန်က နှစ်မျိုးရှိတာပါ။ ရုပ်အစားအစာနဲ့ နာမ်အစား အစာလို့ ခေါ်ချင်ခေါ်နိုင်ပါတယ်။

ရုပ်အာဟာရက “ဘော်ဒီ” လို့ခေါ်တဲ့ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီး တည် တန့်ရေးအတွက် ကျေးဇူးပြုပေးပါတယ်။ ဒါကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မှာ-

“ကဗဠိကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿ အာ ဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော = အပြင်အပ(ဗဟိဒ္ဓ)မှာရှိတဲ့ ထမင်း လုတ်၊ ဟင်းလုတ်၊အဖျော်၊မုန့်စသည်မှာပါတဲ့ အဆီဩဇာဆိုတဲ့ အာဟာရ ဓာတ်က၊ ဒီခန္ဓာကိုယ် ရုပ်အပေါင်းကို ရုပ်အာဟာရ ပစ္စယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုထောက်ပံ့ပေးတယ်” လို့ ဟောတော်မူပါတယ်။

နာမ်အာဟာရနဲ့ ပတ်သက်လို့ကျတော့ -

“အရူပီနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော = နာမ်အာဟာရ တရားတွေ ကတော့ အတူတကွဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက် နာမ်တရားတွေနဲ့ ဒီနာမ်တရားတွေကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တရားတွေကို နာမ် အာဟာရ ပစ္စယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုထောက်ပံ့ပေးတယ်” လို့ ဟော တော်မူပါတယ်။

ဒီရုပ်အာဟာရ နာမ်အာဟာရနှစ်မျိုးလုံးတို့ဟာ ခန္ဓာကိုယ် ဆိုတဲ့ သက်ရှိအိမ်ကြီးကို မယိုင်လဲ မပြိုကွဲအောင် ထောက်ပံ့ ပေး ထားတဲ့ အတွက် ပကတိအိမ်ကြီးကို ထောက်ကန်ပေးထားတဲ့ ကျားသဘောမျိုးနဲ့တူတယ်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာက ဥပမာပေးပါ တယ်။ ဒါကြောင့် -

“အာဟာရပစ္စယော = မယိမ်းမယိုင်၊ ခိုင်စေသောအား၊ ထောက်သည့်ကျားသို့။ နှစ်ပါးသဟဇံ၊ ရုပ်နှင့်နာမ်အား၎င်း၊ လေးတန် သန္တတိ သမုဋ္ဌာနိကရုပ်အား၎င်း၊ ယထာက္ကမ၊ ဒွါဒက မျိုးတူတွင်၊ ဆောင်ယူထောက်ပံ့ခြင်းဟူသော အာဟာရသတ္တိ

ထူးဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဖဿ၊စေတနာ၊ ဝိညာဏ်ဟူသော နာမ်အာဟာရသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ်ဗဟိ၊ စတု သမုဋ္ဌာနိက သြဇာဟူသော ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း တရား၎င်း” လို့ အနက်မြန်မာပြန်ထားပါတယ်။

ရုပ်နာမ်နှစ်မျိုးတို့နဲ့ ဘဝကို တည်ဆောက်ထားရတဲ့ လူ့ဘုံ သား၊ နတ်ဘုံသား၊ ရူပဗြဟ္မာဘုံသားတို့မှာ သက်ရှင်ရပ် တည်နိုင်ရေး အတွက် အခြေခံဖြစ်တဲ့ ရုပ်တရားနာမ်တရား နှစ်မျိုးလုံးကိုပဲ အမြဲမပြတ်ထောက်ပံ့ပေးတဲ့ အာဟာရဓာတ်များ လိုအပ်ပါတယ်။ ရုပ်အတွက် ရုပ်အာဟာရ၊ နာမ်အတွက် နာမ်အာဟာရ အထောက် အပံ့ရနေမှသာ ပုံမှန်သက်ရှင် ရပ်တည်နေနိုင်ကြတာပါ။

ရုပ်အာဟာရဆိုတာ အပြင်ပ ဗဟိဒ္ဓမှာရှိတဲ့ ထမင်းလုတ်၊ ဟင်းလုတ်၊ မုန့်ပဲသရေစာစတဲ့ အစားအစာများထဲမှာပါတဲ့ အဆီ သြဇာဓာတ်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဆီသြဇာဓာတ်ဟာ သူ့ချည်း သီးခြား ထုတ်ပြီး အလုတ်အလွေ့ပြုလို့တော့ မရပါဘူး။ သြဇာဓာတ်တည် ရှိနေတဲ့ ထမင်း ဟင်းစသည်ကို အလုတ်အလွေ့ပြုလိုက်တဲ့အခါ သြဇာဓာတ်ကလဲ ပါလာပြီဖြစ်လို့ ကျမ်းဂန်များမှာတော့ “ကဗဠိကာရ အာဟာရ = အလုတ်အလွေ့ကို မပြုနိုင်သော်လည်း ပြုနိုင်သလို ဖြစ်တဲ့ အာဟာရ”လို့ ဆိုပါတယ်။

လူရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးဆိုတာ ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်ဆိုတဲ့ ရုပ်ကြီးလေးမျိုး စုပေါင်းဖွဲ့ထားတာပါ။ ဒီရုပ် လေးမျိုးထဲမှာ အာဟာရဇရုပ်က သက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက် အရေးကြီးဆုံးပါပဲ။ အသစ်အသစ်စားသုံးသမျှအစားအစာထဲက သြဇာဓာတ်တွေဟာ အာဟာရဇရုပ်တွေကို ဖြစ်စေတတ်သလို၊ ကျန်တဲ့ ရုပ်သုံးမျိုးတို့ ရှင်သန်ရေးကိုလည်း အထောက်အပံ့ ပြုပေးပါ တယ်။ အဲဒီလို ရုပ်ခန္ဓာအဆောက်အဦ ကြီးပြိုလဲ ပျက်စီးမသွား

အောင် ထောက်ပံ့ပေးထားတတ်လို့ “ကျား”နဲ့ တူတယ်လို့ဆိုတာပါ။ (ယိုင်လာတဲ့ အဆောက်အဦ၊ သစ်ပင်၊ တံတားစသည်တို့ကို မယိုင် မလဲအောင် ထောက်ပေးထားရတာကို “ကျားကန်ပေးတယ်”လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီ ‘ကျား’ကိုပြောတာပါ)။

နာမ်တရားတွေ ရှင်သန်ဖြစ်တည်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပေးနေတဲ့ အာဟာရကတော့ အာရုံနဲ့တွေ့ထိပေးတဲ့ ဖဿရယ်၊ ကံလို့ခေါ်တဲ့ စေတနာရယ်၊ အာရုံကိုသိတတ်တဲ့ ဝိညာဏ်ရယ်၊ သုံးပါးဖြစ်ပါတယ်။ နာမ်အာဟာရက သုံးပါး၊ ရုပ်အာဟာရက တစ်ပါး၊ အားလုံးပေါင်းရင် အာဟာရလေးပါးဖြစ်ပါတယ်။

ဘဝတစ်ခု ရှင်သန်ရေးအတွက် လိုအပ်တဲ့ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေဖြစ်ပေါ်ပြည့်စုံလာအောင် ဆောင်ရွက်ထောက်ပံ့ပေးတဲ့ အခြားတရားတွေလည်း အများကြီးရှိကြပေမယ့် ရုပ်ရော နာမ်ပါ ခန္ဓာငါးပါးတည်တန်ရေးအတွက် ဒီတရားလေးမျိုးတို့ကသာ အရေးအပါဆုံးဖြစ်လို့ ဒီတရားလေးမျိုးကိုသာ အာဟာရ(အထောက်အပံ့) ပစ္စည်း တရားများလို့ သတ်မှတ်ပါတယ်။

(၁) အစားအစာထဲမှာပါတဲ့ သြဇာဓာတ်က ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးအတွက် ထောက်ပံ့ပေးတာကတော့ လူတိုင်းလိုလို နဲ့နဲ့သဘောပေါက် လို့ ရကြမှာပါ။ ဖဿ၊စေတနာ(ကံ),ဝိညာဏ်တို့က ဒီဘဝခန္ဓာကြီးရှင်သန်ရေးမှာ တခြားနာမ်တရားတွေထက် အရေးပါတဲ့ အထောက်အပံ့တွေ ဘယ်လိုပေးသလဲဆိုတာကတော့ သဘောပေါက်သူ နည်းပါလိမ့်မယ်။ အတ္တဝါဒ အတွေးအထင်ကနေ အနတ္တဆိုတဲ့ အသိအမြင်ကို ကူးပြောင်းနိုင်ရေးမှာ ဒီအာဟာရတရားတို့က အရေးကြီးတဲ့အတွက် နည်းနည်းတော့သိထားမှ အဆင်ပြေပါလိမ့်မယ်။ ဒီအကြောင်း နောက်ပိုင်းမှာလဲ ထပ်ပြောပါဦးမယ်။ အခု အကျဉ်းချုပ်ကြိုတင်သိထားသင့်တာကတော့ -

(၂) သက်ရှိဘဝတစ်ခုဆိုတာ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်နဲ့စတာပါ။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာဘဝတစ်ခုမှာ အဲဒီ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်အောင် စေတနာ(ကံ)က ပို့ဆောင်ထောက်ပံ့ပေးပါတယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ “သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ = သင်္ခါရကြောင့် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်ဖြစ်တယ်” ဆိုတာ ဒါကိုပြောတာပါ။ ဒီမှာပါတဲ့ သင်္ခါရရယ်၊ ကံရယ်၊ စေတနာရယ်က သံတူကြောင်းကွဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အတိတ်ကံလို့လည်းခေါ် သင်္ခါရလို့လည်း ခေါ်တဲ့ “စေတနာ”ကို အာဟာရလို့ခေါ်ပါတယ်။

(၃) ပဋိသန္ဓေစိတ်ကလေး ပထမအကြိမ်မှာ စပြီးဖြစ် လိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်၊ အဲဒီပဋိသန္ဓေစိတ်နဲ့အတူ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရဲ့ အခြေခံဖြစ်တဲ့ ကာယပသာဒမျိုးစေ့ပါဝင်တဲ့ ရုပ်ဆယ်ခုအုပ်စု (ဒသကကလာပ်)ရယ်၊ ယောက်ျား မိန်းမဖြစ်စေတဲ့ ပုရိသဘာဝ သို့မဟုတ် ကုက္ကိဘာဝရုပ် ပါဝင်တဲ့ ရုပ်ဆယ်ခုအုပ်စုရယ်၊ နာမ်တရား တို့ရဲ့ တည်မှီရာ နှလုံးသားမျိုးစေ့ဖြစ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ပါဝင်တဲ့ ရုပ်ဆယ်ခု အုပ်စုရယ် အားလုံးဆယ်မျိုးစုသုံးစု (ကလာပ်သုံးစည်း လို့လဲ ခေါ်ပါတယ်)ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီရုပ်တွေဟာ စိတ်ခဏပေါင်း (၁၇) ချက်အထိ သက်တမ်းရှိပါတယ်။ (ရုပ်က စိတ်ထက် (၁၇)ဆ သက်တမ်းပိုပြီး ကြာကြာခံတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ) ဒါပေမယ့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ရဲ့ နောက်မှာ ဘဝင် ဝိညာဏ်စတဲ့ စိတ်တွေက ဆက်ဖြစ်ပေးနေမှသာ ဒီရုပ်တွေ သက်တမ်းပြည့်လဲ နေနိုင်မယ်၊ နောက်နောက်ဖြစ်တဲ့ ဝိညာဏ် စိတ်တွေကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ် တွေရော၊ အအေးအပူအားလျော်စွာ ပေါက်ဖွားဖြစ်ပေါ်တဲ့ ဥတုဇရုပ် တွေရော၊ အစားအစာမှာပါတဲ့ သြဇာကြောင့်ဖြစ်တဲ့ အာဟာရရုပ် တွေရော ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သမျှ နာမ်တွေရုပ်တွေ ဆက်ပြီးဖြစ်နေနိုင် ပါတယ်။ (အဲဒီလို ဖြစ်ချီ ပျက်ချီနဲ့ စဉ်ဆက်မပြတ် တရစပ်ဖြစ်တည်

နေရတာကိုပဲ သက်ရှိသံသရာ ခရီးသည်လို့ ခေါ်ဆိုရတာပါ။) အဲဒီလို နောက်နောက်ဖြစ်တဲ့ နာမ်တွေနဲ့ ရုပ်တွေ ဖြစ်ပေါ်အောင်ကိုတော့ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကလေးကပဲ ဖော်ဆောင် ထောက်ပံ့ပေးပါတယ်။ “ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ = ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်တယ်” ဆိုတာ ဒါကို ပြောတာပါ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ “ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်” ကလေးကိုလဲ အာဟာရလို့ ခေါ်ပါတယ်။

(၄) အဲဒီနောက် လူပဲ နတ်ပဲရယ်လို့ ပီပီပြင်ပြင် ဖြစ်လာပြီး သံသရာခရီးရှည်ကြီးကို ရှင်သန်စွာ ဆက်လက်သွားနိုင်ဖို့ကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း တဏှာနဲ့အသက်ဆက်ပြီး တဏှာ(သမုဒယ)နဲ့ပဲ ခရီးဆက်နေကြရတာပါ။ အဲဒီတဏှာဆိုတာ ဝေဒနာရှိမှ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝေဒနာကလဲ အပြင်အာရုံ အတွင်းအာရုံ ဆိုတဲ့ အာရုံတွေနဲ့ တွေ့ထိပေးတဲ့ ဖဿရှိမှသာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ပစ္စုပ္ပန်မှာ အာရုံကို ကောင်းဆိုးခွဲခြားခံစားနိုင်ရေးမှာ ဖဿကသာ အဓိကဖော်ဆောင်ထောက်ပံ့ပေးနိုင်တာဖြစ်လို့ ဖဿစေတသိက် ကိုလဲ အာဟာရလို့ခေါ်ပါတယ်။

ဒေသနာဟောရိုး ဟောစဉ်အရ “ဖဿ၊စေတနာ၊ ဝိညာဏ်” လို့ ဟောပေမယ့် ဖြစ်စဉ်အရကတော့ “စေတနာ၊ ဝိညာဏ်၊ ဖဿ” လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ သံသရာမှာ ရုပ်တွေ နာမ်တွေ မျိုးဆက် မပြတ် နိုင်ဘဲ ဆက်လက်ရှင်သန်ဖြစ်တည်နေရေးမှာ ဒီတရားသုံးခုရဲ့ အထောက်အပံ့က အဓိကအရေးပါတဲ့အတွက် ဒီတရားသုံးမျိုးကို နာမ်အာဟာရ ပစ္စည်းတရားသုံးပါးလို့ ဟောတော်မူပါတယ်။

သေသေချာချာစဉ်းစားကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ အစားအစာ ထဲမှာပါတဲ့ ဩဇာဆိုတဲ့ ရုပ်အာဟာရတရားက တစ်ဘဝတာ အသက်ရှင်ရေးအတွက် ထောက်ပံ့တဲ့အာဟာရပစ္စည်းဖြစ်တယ်။ ဖဿ၊စေတနာ၊ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ နာမ်အာဟာရတရားများကတော့

တစ်ဘဝပြီး တစ်ဘဝဆိုတဲ့ သံသရာခရီးရှည်ကြီး မဆုံးတမ်းစဉ်ဆက် မပြတ် ရှင်သန်နေရေးအတွက် ထောက်ပံ့ပေးတဲ့ အာဟာရပစ္စည်း ဖြစ်တယ်လို့ သဘောပေါက်လာပါလိမ့်မယ်။

ထပ်ပြီးတော့ စိစစ်ကြည့်မယ်ဆိုရင် “ဘဝခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ‘ကံ,စိတ်,ဥတု,အာဟာရ’ ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားလေးပါးတို့က အမြဲမပြတ်စောင့်ကြပ်ပြုပြင်ပေးနေတယ်” လို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ သိထားကြတဲ့အကြောင်းတရားလေးပါးထဲက အခု အာဟာရ ပစ္စည်း မှာ ကံရယ်၊ စိတ်ရယ်၊ အာဟာရရယ် သုံးမျိုးကို ဖော်ပြနေတာလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကံက “စေတနာဟာရ”ဆိုတဲ့ အမည်ခံတယ်။ စိတ်က ဝိညာဏာဟာရဆိုတဲ့ အမည်ခံထားပါတယ်။ အာဟာရက အာဟာရပါပဲ။ ဥတုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်တွေကလဲ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်နဲ့ တစ်ပြိုင်နက်လို့လို့မှာပဲ စပြီးဖြစ်ပါတယ်။

ဘဝသစ်တစ်ခုမှာ ပဋိသန္ဓေကစလို့ ဒီ ကံ,စိတ်,ဥတု, အာဟာရတို့ရဲ့ ထောက်ပံ့ကူညီမှုနဲ့ ကလလရေကြည်အဖြစ်ကနေ ဆင့်ကဲ တိုးတက်ကြီးထွားလာရမှုဖြစ်စဉ်ကို မသိတဲ့အခါ တချို့ လူတွေ မဆိုထားနဲ့ နတ်တွေတောင် ယောင်တိ ယောင်မှားဖြစ် ကုန်ပြီး “သတ္တဝါဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလို့ ခေါ်စရာ အတ္တ ကောင် ကလေးက အမိဝမ်းမှာ တစ်ပြိုင်နက်ခြေလက်အင်္ဂါပါမကျန် အပြည့်အစုံဖြစ်ပြီး ကြီးထွားလာကြတာ ဖြစ်တယ်၊ ပင်ကိုယ်က အတ္တဆိုတဲ့အကောင်လေး မရှိဘဲနဲ့ ဘယ်လိုလုပ် ခြေလက်အင်္ဂါတွေ၊ မျက်စေ့,နား,နှာစတာတွေ၊ သိတတ်တဲ့ စိတ်ဆိုတာတွေဖြစ်နိုင်မလဲ” ဆိုတဲ့ အတွေးခေါင်မှုတွေ အယူမှားမှုတွေ ဖြစ်ကုန်တတ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် အာဟာရပစ္စည်းနဲ့ သတ္တဝါတို့ရဲ့ ဆင့်ကဲတိုးတက်မှုဖြစ် စဉ်ကို အသေအချာလေ့လာနားလည်ထားဖို့ အလွန်အရေးကြီးပါ တယ်။ ဒီအကြောင်းနဲ့နဲ့ထပ်ချဲ့ပြောပါဦးမယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီးက ကုန္ဒကုဋတောင်မှာ ရှိတဲ့ ကုန္ဒကနတ်ဘီလူးရဲ့ နတ်ဗိမာန်မှာ သီတင်းသုံးနေစဉ်က ဗိမာန်ရှင် ဖြစ်တဲ့ ကုန္ဒကနတ်ဘီလူးက ဘုရားရှင်ကို -

“အရှင်ဘုရား ပွင့်တော်မူသမျှ ဘုရားအဆူဆူတိုင်းပဲ ရုပ်ကို “အသက်၊ဇီဝ၊အတ္တဆိုတာ မရှိဘူး” လို့ချည်း ဟောတော်မူကြပါတယ်။ ဒါဆိုရင် ဘယ်လိုနည်းနဲ့ ဒီသတ္တဝါတွေဟာ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ရရှိနိုင်မလဲ။ သတ္တဝါတွေရဲ့ အရိုးတွေ၊ အသားဆိုင်တွေ ဆိုတာ ကရော ဘယ်ကနေရောက်လာပါသလဲ။ ဒီသတ္တဝါဟာ ဘာကြောင့် တောင်ရဲ့ လှိုင်ခေါင်းသဖွယ်ဖြစ်တဲ့ အမိဝမ်းတိုက်မှာ ကိန်းအောင်းနေနိုင်ပါသလဲ” ဆိုပြီး မေးပါတယ်။ (သဂါထာဝဂ္ဂ၊ယက္ခသံယုတ်-၂၀၈)

အဲဒီမှာ ဘုရားရှင်က -

(၁) ပထမံ ကလလံ ဟောတိ = ပထမသတ္တာဟ (ရက်သတ္တပတ်) မှာ ကလလရေကြည်ဖြစ်တယ်။

(၂) ကလလာ ဟောတိ အဗျဒံ = အဲဒီနောက် ဒုတိယပတ်မှာ အမြှုပ်ကလေးဖြစ်တယ်။

(၃) အဗျဒါ ဇာယတေ ပေသိ = အဲဒီနောက် တတိယပတ်မှာ နီနီထွေးထွေး အသားတစ်ကလေးဖြစ်တယ်။

(၄) ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတေ ဃနော = အဲဒီနောက် စတုတ္ထပတ်မှာ ခပ်မာမာအသားတုံးကလေး ဖြစ်လာတယ်။

(၅) ဃနာ ပသာခါ ဇာယန္တိ = အဲဒီနောက် ပဉ္စမပတ်မှာ ခေါင်း၊ခြေနှစ်ဘက်၊ လက်နှစ်ဘက်ဖြစ်မည့် နေရာငါးခုမှာ ခက်မငါးဖြာလို့ခေါ်တဲ့ အဖုကလေးငါးခုဖြစ်လာတယ်။

(၆) ကေသာ လောမာ နခါပိစ = နောက်တော့ ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ခြေသည်း၊လက်သည်းစတဲ့ အင်္ဂါရပ်အစိတ်အပိုင်းတွေလဲ အခါအားလျော်စွာ လူ့အင်္ဂါရပ်စုံအောင် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်” ဆိုတဲ့ အကြောင်း မြတ်စွာဘုရားက ပြန်ရှင်းပြပါတယ်။

လူတိုင်းအကြမ်းဖျင်းသဘောပေါက်ကြတာကတော့ သတ္တဝါ (အထူးသဖြင့် လူ)တွေဟာ အမိအဖတို့ရဲ့ ဗီဇသွေးနှစ်မျိုးတို့ ပေါင်းစပ်ရာကနေ လူရယ်လို့ ဖြစ်ကြတယ်လို့ပဲ မှတ်ထင်တတ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာ အဘိဓမ္မာကျမ်းများအလိုအရတော့ လူတစ်ယောက်ဘဝတစ်ခုမှာ ပဋိသန္ဓေစတင်ဖြစ်တည်နိုင် ရေး အတွက် (၁) အမိအဖတို့ ဗီဇသွေးနှစ်ခုပေါင်းဆုံမိခြင်း၊ (၂) အမိရဲ့ သားအိမ်က လစဉ် စွန့်ပစ်ရမည့် ဥတုသွေးညစ်တို့ ပယ်စွန့်သန့်စင်ပြီး ချိန်ဖြစ်ခြင်း၊ (၃) ဘဝဟောင်းမှ ဘဝသစ်ကို ကူးပြောင်းဖြစ် ပေါ်မည့် ဂန္ဓဗ္ဗခေါ်တဲ့ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်မျိုးစေ့လေး ရှေးရှုတည်ခြင်းဆိုတဲ့ အင်္ဂါရပ်သုံးခု စုံညီမှ သတ္တဝါတို့ရဲ့ ဘဝသစ်တစ်ခု ပဋိသန္ဓေနေမှု စတင်ဖြစ်ပေါ်ပါတယ်။

အဲဒီသုံးချက်ထဲက “ဂန္ဓဗ္ဗဓာတ်”ဆိုတာ အတိတ်ကံရဲ့ သတ္တိအရ ဘဝသစ်တစ်ခုမှာ ပဋိသန္ဓေဖြစ်တည်မယ့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်နဲ့ ကမ္မဇရုပ်တို့ရဲ့ မျိုးစေ့ပါပဲ။ တစ်နည်းပြောရရင်တော့ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်နဲ့ ကမ္မဇရုပ်တွေကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ အတိတ်ကံရဲ့ ကမ္မသတ္တိဓာတ် တစ်ခုပါပဲ။ ဒီကမ္မသတ္တိဖြစ်တဲ့ ဂန္ဓဗ္ဗဓာတ်ထဲမှာ ကံပါရမီတို့ရဲ့ သတ္တိတွေလဲ ပါဝင်ပါတယ်။ ကံကောင်းခြင်းတို့ ဉာဏ်ကောင်းခြင်းတို့ရဲ့ အခြေခံတွေဟာ ဒီအထဲမှာ ပဋိသန္ဓေစတည်ချိန်ကတည်းက ပါဝင်ပြီးသားပါ။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကံချင်း ပါရမီဓာတ်ခံချင်း ကွဲပြားသလို ကံကောင်းတာချင်း ဉာဏ်ကောင်းတာချင်းလဲ အခြေခံ ဂန္ဓဗ္ဗဓာတ်မှာကတည်းက ကွဲပြားပါတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ တစ်မိဝမ်းချင်း အတူ သက်ဆင်းကြတဲ့ ညီအစ်ကိုမောင်နှမချင်းဖြစ်ပေမယ့် ကံချင်း ဉာဏ်ချင်း ဥပမိရုပ်ချင်း ကွဲပြားခြားနားကြတာပါ။ လူအများ ပြောပြောနေတဲ့ အခြေခံဗီဇဓာတ်ဆိုတာ ဗုဒ္ဓဝါဒ အဘိဓမ္မာအရကတော့ အခုပြောခဲ့တဲ့ ဂန္ဓဗ္ဗဓာတ်ကို ခေါ်တာပါပဲ။

‘ ရုပ်တို့ စဖြစ်ပုံ ’

အမိအဖတို့ရဲ့ ဗီဇသွေးနှစ်ခုရယ်၊ ဂန္ဓဗ္ဗဓာတ်ရယ် စင်ကြယ် တဲ့ အမိဝမ်းသားအိမ်အတွင်းဆုံမိပြီး ပဋိသန္ဓေရယ်လို့ ဖြစ်လိုက်ချိန် မှာ အထက်မှာပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း နာမ်တရားအဖြစ်နဲ့ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်စိတ်နဲ့ စေတသိက် (၃၃)ခုတို့ရယ်၊ ရုပ်တရားကတော့ ကာယဒသက၊ ဘာဝဒသက၊ ဝတ္ထုဒသကဆိုတဲ့ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ် သုံးစု(သုံးစည်း)တို့ရယ် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီစပြီးဖြစ်တဲ့ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကလေးရဲ့ ‘ဥပါဒ်’ ပြီးတော့ ‘ဋ္ဌိ’ ဆိုတဲ့အခိုက်ကလေးရောက်ချိန်ကစပြီး ဥတုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ဥတုဇ ရုပ်တွေ ဆိုတာလဲ ခဏမစဲ တသဲသဲလို့ ဆိုရလောက်အောင် စိတ် တစ်ခဏစာအချိန်တိုင်းမှာ မပြတ်တရစပ်ဖြစ်နေပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေ နောင် ပထမဘဝစိတ်ကလေးစဖြစ်ချိန်ကစပြီး စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေလဲ ဖြစ်လာပါတယ်။

ပထမဆုံးပဋိသန္ဓေစပြီး ဖြစ်ချိန်ကစပြီး ရက်သတ္တ တစ်ပတ် စာအချိန်အတွင်းမှာ သန္ဓေသားဆိုတာ ကလလရေကြည် ကလေးပဲ ရှိပါသေးတယ်၊ အရွယ်ပမာဏကလဲ ဝမ်းတွင်းမွေး ဆိတ်သားငယ်ရဲ့ အမွေးမျှင်ကလေးတစ်ချောင်းကို ဆီထဲနှစ်ပြီး ခါထုတ်လိုက်တဲ့အခါ အဲဒီအမွေးမျှင်လေးရဲ့ ထိပ်မှာ ကပ်ကျန်နေတဲ့ ဆီကြည်ပမာဏ လောက်ပဲ ရှိပါသတဲ့။ ဒါပေမယ့် အဲဒီမှာ ဘဝစိတ် စေတသိက် ဆိုတဲ့ နာမ်တရားတွေရော၊ ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်ဆိုတဲ့ ရုပ်သုံးမျိုးရောရှိနေပြီ။ စောစောကပြောတဲ့ ဂန္ဓဗ္ဗဓာတ်ကလေးပါ စုပေါင်း ပါဝင်ထားတာဖြစ် လို့ ကံမျိုးစေ့ ဉာဏ်မျိုးစေ့တွေလဲ အပြည့် အစုံပါနေပါပြီ။

နောက် ဒုတိယရက်သတ္တပတ်ရောက်တော့ ဆီကြည် ကလေးကနေ “အမြှုပ်” ကလေးအဖြစ်ပြောင်းလာတယ်၊ အဲဒီအချိန် အထိလဲ ရုပ်က အထက်မှာ ပြောခဲ့တဲ့ သုံးမျိုးပဲ ရှိပါသေးတယ်။

တတိယရက် သတ္တပတ်ရောက်တော့ အမြှုပ်ကလေးကနေ သွေးနီခဲလေးလို “သားတစ်” ဆိုတာဖြစ်လာတယ်။ သားတစ်ဆို ပေမယ့် အသားတုံးလို မာမာခဲခဲမဟုတ်သေးဘူး ဂျယ်ရီလို သွေးပျစ် ခဲခဲလေးပဲ ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒီတတိယပတ်ရောက်တဲ့အခါ မိခင်စား သောက်တဲ့ အစားအစာများကတစ်ဆင့် ဒီသန္ဓေသားလောင်းတစ် ကလေး ဆီကို အာဟာရဇရုပ်တွေ စပြီးပို့ပေးပြီ။ အဲဒီအချိန်မှာ ရုပ်လေးမျိုးစုံပြီး၊ ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရအကြောင်း တရားလေး မျိုးလုံး ပေါင်းဆုံမိပြီဖြစ်သလို အာဟာရလေးမျိုးလုံးလဲ ပြည့်စုံပါပြီ။ [အတိတ်ကံစေတနာက စေတနာဟာရ၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်က ဝိညာဏာဟာရ၊ အာရုံတွေနဲ့ တွေ့ထိတာက ဖဿာဟာရ၊ မိခင်ဆီ ကနေတဆင့်ရတဲ့ သြဇာဓာတ်ဟာ ရုပ်အာဟာရဖြစ်ပါတယ်။]

ထမင်းလုတ်၊ဟင်းလုတ်ထဲမှာပါတဲ့ သြဇာဓာတ်ကလေး တွေဟာ အာဟာရဇရုပ်ကိုတော့ ဖြစ်စေတတ်တဲ့ဇနကသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူး ပြုပေးပါတယ်။ ကြွင်းတဲ့ ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်တွေ ကိုတော့ ဥပထမ္မကသတ္တိနဲ့ ထောက်ပံ့ကူညီပေးပါတယ်။ ဒါကြောင့် “ကဗဠိကာရော အာဟာရော = သြဇာလို့ခေါ်တဲ့ အာဟာရဓာတ် ကလေးဟာ။ ဣမဿ ကာယဿ = ခန္ဓာကိုယ်ကြီးတစ်ခုလုံး (ရုပ်လေးမျိုးလုံး)ကိုပဲ။ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော = အာဟာရ သတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုတယ်လို့ ဆိုရတာပါ။

အကြောင်းတရားလေးမျိုးကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်လေးမျိုးလုံး စုံညီတဲ့အခါ တစ်မျိုးကတစ်မျိုးကို အပြန်အလှန်ထောက်ကူပေးတဲ့ အတွက် ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ ကြီးထွားမှု၊ တိုးတက်မှုတွေလဲ ပိုပြီး သိသာ မြန်ဆန်လာပါတယ်။ ဒါကြောင့် စတုတ္ထပတ်မှာ အဆိုအခဲ ခပ်မာ မာကလေးဖြစ် လာတယ်။ ပဉ္စမပတ်မှာ ခက်မငါးဖြာ (ခေါင်း၊ လက် နှစ်ဘက်၊ခြေနှစ်ဘက်)ဖြစ်ဖို့အတွက် အဖုလေး ငါးဖုပေါ်လာပြီ။

အဲဒီနောက် ရက်သတ္တ(၇)ပတ်မြောက် လောက်က စပြီး မျက်စေ့၊ နား၊နှာစတဲ့ အင်္ဂါတွေပေါ်ပေါက်တယ်။ ရက်သတ္တ (၁၁)ပတ် လောက် ရောက်ချိန်မှာ ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းတို့ပါ စုံလင် လာတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဒီရုပ်ဖြစ်စဉ် ခန္ဓာဖြစ်စဉ်တွေကို ကုဋ္ဌကနုတ်ဘိလူးကြီးကို ရှင်းပြနေတာပါ။ သင်ထင်သလို အတ္တ ကောင် ကလေးကြောင့် အင်္ဂါတွေပြည့်စုံကြီးထွားလာကြတာ မဟုတ် ဘူး၊ ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားလေးပါး တို့က စုပေါင်း ထောက်ပံ့ပြီး တည်ဆောက်ပေးတာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာ ပါ။

ဒီဖြစ်စဉ်အသေးစိတ်ကို ဒေသနာနယဆေးပညာကို စတင် ဖော်ထုတ်ခဲ့တဲ့ အင်းဝခေတ်က ဝန်စာရေးကြီး ဦးကောင်းရေးတဲ့ နရသုခိဆေးကျမ်း အခန်း(၆)မှာတော့ -

“တေဇော၊ ဝါယော၊ အာပေါ၊ ပထဝီ၊ စဉ်စိကာသ၊ ဓာတ်ထိုမျှတို့၊ ဆုံးစအသင့်၊ ရှေ့နှင့်နောက်ပိုင်း၊ အစဉ်တိုင်း လျက်၊ ခိုင်းနှိုင်းသမှု၊ ပစ္စည်းပြုသည်၊ ဤလူ့ဘဝ၊ သဏ္ဍာန ကား၊ အစရေကြည်၊ အမြှုပ်တည်မှ၊ သွေးရည်သားတစ်၊ ခက်မ၊ဖြစ်၍၊ တလစ်ချိန်လျော်၊ ဖွားမြင်မြော်၏၊ ထိုရော်ကစ၊ မသေမျှလျှင်၊ ကာလအဖို့၊ ထိုဓာတ်တို့နှင့်၊ မချို့မယွင်း၊ မကွင်းမကွေ၊ လေးထွေကုရိယာ၊ ဖြစ်ကြရာ၏ . . . ” စသဖြင့် ရေးထားပါတယ်။

ဒီမှာ အထူးပြတာကတော့ ပထမသတ္တာဟမှာ တေဇော ဓာတ်ဦးဆောင်တဲ့အတွက် ရေကြည်ကလေးဖြစ်တယ်။ ဒုတိယ ပတ်မှာ ဝါယောဓာတ်က ဦးဆောင်လို့ အမြှုပ်ကလေးဖြစ်လာတယ်။ တတိယပတ်မှာ အာပေါဓာတ်ဦးဆောင်တဲ့အတွက် သွေးရည်ခဲလေး

ဖြစ်လာတယ်။ စတုတ္ထပတ်မှာ ပထဝီဓာတ်ဦးဆောင်လာပြီဖြစ်လို့ နဲနဲမာလာတဲ့ သားတစ်ခဲကလေးဖြစ်လာတယ်။ ပဉ္စမပတ်မှာ အာကာသဓာတ် ဦးဆောင်လို့ ခက်မင်းဖြာဆိုပြီး ကွဲပြားလာတယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်တွေမှာ ဓာတ်တွေကပဲ အဓိကဦးဆောင်ပြီး ဒီခန္ဓာ ကိုယ်ကြီးကို လိုအပ်သလို ပုံပေါ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးကြတာ ဖြစ်တယ်။ ဘယ်အတ္တရဲ့ အစွမ်းမှ မဟုတ်ဘူး၊ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးမှာ အတ္တရဲ့ နေရာရော၊ အတ္တရဲ့ အခြေရာ လက်ရာရော ဘာမျှမရှိဘူးဆိုတာကို ပြလိုရင်းပါပဲ။

အမိဝမ်းက ကျွတ်လွတ်ဖွားမြင်လာပြီးနောက်မှာလဲ ရုပ်ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီးကို ဒီအကြောင်းလေးပါးကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်လေးမျိုးတို့ကပဲ အချင်းချင်းအပြန်ပြန်အလှန်လှန်ရိုင်းပင်းကူညီ ပူးပေါင်းကြပြီး ထောက်ကန်တည်ဆောက်ပေးကြတာပါ။ အဓိကအနေနဲ့ အာဟာရ ရုပ် သစ်တွေရဲ့ အထောက်အပံ့ကပိုပြီး အရေးကြီးပါလိမ့်မယ်။ “ရေ အသက်တစ်မနက်၊ ထမင်းအသက် ခုနှစ်ရက်”တို့ “ဝမ်းတစ်လုံး ကောင်း၊ ခေါင်းမခဲ”တို့ ဆိုတဲ့ စကားတွေဟာ ဒီသဘောကို ညွှန်ပြနေ တယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။

အစားအစာတွေက အာဟာရရုပ်သစ်တွေဖြစ်ပေါ်တယ် ဆိုရာမှာ စားလိုက်တဲ့အစာတွေ၊ ရေတွေက ဒီအတိုင်းဖြစ်နိုင်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ အစားအစာတို့ ရေတို့ထဲမှာပါတဲ့ ဩဇာဆိုတဲ့ အဆီ ဓာတ်ကသာ အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေတာပါ။ အဲဒီအဆီ ဓာတ်ကို တော့ ကမ္မဇရုပ်တွေထဲမှာပါတဲ့ “ဝမ်းမီး”လို့ခေါ်တဲ့ ပါစကတေဇာ ဓာတ်ကသာ ချက်ထုတ်ပေးနိုင်တာဖြစ်လို့ ကမ္မဇရုပ်မရှိဘဲ အာဟာရ ဇရုပ်ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ပြန်ပါဘူး။ “ရာသီပြင်းလို့ အစားအသောက် ပျက်တယ်၊ စိတ်ညစ်လို့ အစားအသောက်ပျက်တယ်”ဆိုတဲ့ ဖြစ်ရပ် များကို ထောက်ဆကြည့်ရင် အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ရေးမှာ ဥတုဇ

ရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့ရဲ့ ပံ့ပိုးကူညီမှုကလဲ မရှိမဖြစ်ဆိုတဲ့အထဲကပါပဲ။
 တို့တို့ချုပ်ကတော့ ရုပ်လေးမျိုးတို့ဟာ အချင်းချင်းမို့ခို ရိုင်း
 ပင်းပြီးတော့သာ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီး ကျန်းမာချမ်းသာအောင်၊ အနာ
 ရောဂါကင်းပြီး သန်စွမ်းခိုင်ခန့်အောင် တည်ဆောက်ထောက်ပံ့နေ
 ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်လေးပါးတို့ တစ်ပါးက တစ်ပါးကို အထောက်
 အကူ မပေးနိုင်တော့ဘူးဆိုရင်တော့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး တစ်ခုလုံးလဲ
 ချွတ်ယွင်းဖောက်ပြန်ပျက်စီးသွားမှာပါပဲ။

“စိတ်ထောင်းတော့ ကိုယ်ကြော၊ စိတ်ပျိုမှ ကိုယ်နု”ဆိုတဲ့
 မြန်မာစကားအတိုင်းပဲ၊ ကျန်းမာသန်စွမ်းဖို့နဲ့ အသက်ရှည်ရာ
 အနာမဲ့ရေး အတွက် ရုပ်အာဟာရတစ်ခုတည်းနဲ့ မပြည့်စုံနိုင်ပါဘူး၊
 နာမ်အာဟာရတရားတို့ရဲ့ အထောက်အပံ့နဲ့လဲ ပြည့်စုံစေရမှာ
 ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းမှာ ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ခဏမစဲဖြစ် ဖြစ်
 သမျှ ရုပ်လေးမျိုးတို့ဆိုတာ နောက်နောက်နာမ်တွေက ဖြစ်ပေးနေ
 လို့သာ သက်တမ်းပြည့်နေပြီး ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို တည်ဆောက်
 နိုင်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးရဲ့ ဖြစ်တည်နေမှုကို အသေ
 အချာစဉ်းစားကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ အာဟာရ ဇရုပ်ဦးဆောင်တဲ့
 ရုပ်တရားတွေက တည်ဆောက်ရေးကို အဓိကတာဝန်ယူပြီး
 ဖဿ၊စေတနာ၊ဝိညာဏ်တို့ ဦးဆောင်တဲ့ နာမ်တရားတွေက
 သက်တမ်းပြည့် နေနိုင်အောင်နဲ့ စနစ်တကျ အဆင်ပြေချော
 မွေ့အောင် ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ် စီမံပေးနေတယ်လို့ သဘော
 ပေါက်မိပါတယ်။

“သက်ရှိ ခန္ဓာကိုယ်”လို့ ခေါ်တဲ့ သဏ္ဍာနပညတ်ရုပ် ခြင်
 အစုအဝေးကြီးဆိုတာ ကမ္မဇ၊ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇဆိုတဲ့ ရုပ်
 လေးမျိုး အစုအဝေးကြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလေးမျိုးထဲမှာလည်း
 အာဟာရဇရုပ်တွေကသာ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို အဓိကတိုးပွားစည်ပင်

စေတာဖြစ်လို့ (ဩဒနကုမ္မာသူပစယော)၊ သတ္တဝါတည်တန့်ရေးမှာ အစာကအဓိက(သဗ္ဗေသတ္တာ အာဟာရဌိတိကာ)လို့ ဆိုရတာပါ။

အခု အာဟာရပစ္စည်းကို လေ့လာကြည့်မယ်ဆိုရင် အာဟာရဆိုတာလဲ ရုပ်အာဟာရ၊ နာမ်အာဟာရလို့နှစ်မျိုး နှစ်စားရှိကြောင်းကိုလဲ သိရှိပြီးကြပါပြီ။ ဒါကိုသဘောပေါက်ထား ပြီးရင် အသညသတ်ဘုံသား သတ္တဝါတွေဟာ နာမ်တရား လုံးဝ မရှိဘဲ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ချည်းသက်သက် မဟာကပ် ငါးရာတိတိ ဘယ်လိုလုပ် ရပ်တည်နေနိုင်မလဲဆိုတဲ့ကိစ္စလည်း နည်းနည်းသဘော ပေါက်လောက်ပြီ ထင်ပါတယ်။ တည့်တည့်ပြောမှ ရိပ်မိမယ်ဆိုရင် တော့ အဲဒီဘုံကို ရောက်စေတတ်(ပို့ပေးတတ်)တဲ့ ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ်ကံလို့ ခေါ်တဲ့ စေတနာဟာရက ထောက်ပံ့ပေးလိုက်လို့ တည်နေနိုင်တာပါ။ ရုပ်မရှိတဲ့ အရူပဘုံသားဗြဟ္မာတွေကတော့ စေတနာဟာရ၊ဝိညာဏာ ဟာရနှစ်မျိုးကြောင့် ဖြစ်တည် နေနိုင်တာ ပါ။

တိရစ္ဆာန်များနဲ့ လူတို့ နတ်တို့ဆိုတဲ့ ကာမဘုံသားတွေ ကတော့ ကံ,စိတ်,ဥတု,အာဟာရဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားလေးပါး ထဲမှာ အခု “အာဟာရပစ္စည်း”ဆိုတာ ကံ,စိတ်,အာဟာရဆိုတဲ့ အကြောင်းသုံးပါးကို မုချအားဖြင့် ပြောတာဖြစ်ပါတယ်။ ရှေ့မှာ ပြောခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့ အတိုင်း ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို အဓိကတိုးပွား ကြီးထွား စေတဲ့ အာဟာရဇရုပ်ဆိုတာ အလုတ်အလွေ့ပြုပြီး စားမျိုး လိုက်လို့ ဝမ်းထဲရောက်လာတဲ့ အစားအစာတွေကို ကမ္မဇတေဇောဓာတ် ဖြစ်တဲ့ ပါစကမီးနဲ့ချက်ပေးမှ အဆီဩဇာဆိုတဲ့ အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်လာတာပါ။ “ဥတု” ဆိုတာလည်း အဲဒီတေဇောဓာတ်ကိုပဲ ပြော တာဖြစ်လို့ အာဟာရပစ္စည်းအရ ကံ,စိတ်,ဥတု,အာဟာရဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားလေးပါးလုံးကို ပြတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဒီအကြောင်းလေးပါးကို ထပ်ပြီး စိစစ်ခဲ့ခြားကြည့်မယ်ဆိုရင် ကံနဲ့စိတ်က နာမ်တရား၊ ဥတုနဲ့အာဟာရ(အစားအစာ)က ရုပ်တရားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွေကို ဒီလောက်ထိ အသေးစိပ်ထပ်ပြီး ရှင်းပြခဲ့ပြီနေရတာကတော့ - မြန်မာစကားမှာ “အသက်ကို ဉာဏ်စောင့်၊ ဥစ္စာကို ကံစောင့် (ဇီဝံ ပညာယ ရက္ခေယျ၊ ဓနံ ကမ္မေန ပါလယေ)” လို့ ဆိုရိုး(နီတိ)စကားရှိတယ်။ ဒီစကားထဲက အသက်ကို ဉာဏ်နဲ့ စောင့်ရမယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဉာဏ်ကိုပြောတာလဲဆိုတာကို သဘောပေါက်စေချင်လို့၊ ကိုယ့်အသက်ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့စောင့် တတ်စေချင်လို့ပါ။

“အသက် ရှည်ရာ အနာမဲ့ ရေးမှာ” ဥတု,အာဟာရ (အစားအစာ)ဆိုတဲ့ ရုပ်အကြောင်းအထောက်အပံ့နှစ်မျိုးရယ်၊ ကံနဲ့ စိတ်ဆိုတဲ့ နာမ်အကြောင်းအထောက်အပံ့နှစ်မျိုးရယ်ရှိတယ်။ အဲဒီအကြောင်း အထောက်အပံ့တွေ အချင်းချင်းရိုင်းပင်းကူညီပေးနေမှ၊ အပြန်အလှန် အထောက်အကူရမှ “သက်ရှည်ကျန်းမာ ဘေးရန်ကွာ” ဆိုတဲ့ ကောင်းကျိုးကို ရနိုင်မှာပါ။

ဒီနေ့ ကမ္ဘာမှာ သိပ္ပံပညာရှင်ကြီးတွေက သတ္တဝါတို့ရဲ့ သက်ရှည်ကျန်းမာရေးအတွက် အတော်လေး စနစ်တကျရှာဖွေလေ့လာတင်ပြကြပါတယ်။

သက်ကြီးရွယ်အိုပိုင်းအတွက် သိပ္ပံပညာရှင်တို့ရဲ့ ယေဘုယျတွေ့ရှိချက်ကြားချက်ကတော့ “အသက်ကြီးသူများအနေနဲ့ မိမိနဲ့ သင့်တင့်မျှတမယ့် အစားအစာကိုသာ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် သတိထားစားကြဖို့၊ အခြေအနေအရ ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားမှုကို သင့်တင့်မျှတအောင်ပြုလုပ်ပေးဖို့၊ လုံလောက်တဲ့ အားလပ်ချိန်နားနေချိန်များ စီစဉ်ပြီး ကိုယ်ရောစိတ်ပါ အနားပေးဖို့နဲ့ မိသားစုအတွင်း စိတ်ချမ်းသာအောင် သင့်မြတ်,ကြင်နာ,ဖေးမပေးကြဖို့” ဆိုတဲ့ အချက်များ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအကြံပြုချက်များကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် ဥတုနဲ့ ရုပ်အာဟာရ ပိုင်းအတွက် ပြည့်စုံမှုရှိတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပေမယ့် နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကိုတော့ သိပ္ပံပညာရှင်များ ပြည့်စုံအောင် ညွှန်ပြနိုင်စွမ်းမရှိကြပါဘူး။ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ “ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရ”ဆိုတဲ့ ဟောညွှန်ချက်လို့ ရုပ်ရော နာမ်ပါ ပြည့်စုံမှုမရှိဘူးဆိုတာကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓအလိုအရ အသက်ရှည်ရာ အနာမဲ့ရေးမှာ ကံ၊စိတ်၊ ဥတု၊အာဟာရဆိုတဲ့ အကြောင်းလေးမျိုးလုံးကို သတိထားပြုပြင်ပေး ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဟုတ်ပါတယ်။ ကံတွေထဲမှာ ပဋိသန္ဓေကျိုးကိုပေးတဲ့ ကံတွေ ရှိသလို ပဝတ္တိကျိုးကိုပေးတဲ့ ကံတွေလည်းရှိပါတယ်။ ပဝတ္တိမှာ အသစ်ပြုလုပ်တဲ့ ကံတွေကလည်း အခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှာကို အကျိုးပေး တဲ့ကံတွေဆိုတာလည်းရှိသလို၊ အတိတ်ကံဟောင်းတွေကို အကျိုး ပေး ခွင့်ရအောင် ထောက်ပံ့ကူညီပေးနိုင်တဲ့ကံတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် အသက်ရှည်ရာ အနာမဲ့ရေးမှာ ပစ္စုပ္ပန်ကံတွေကို ကောင်း အောင် တည်ဆောက်ရေးဟာလည်း အရေးကြီးပါတယ်။

သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ ဝသဘမင်း လို့ရှိခဲ့ဖူးတယ်။ သူ့ကို ဗေဒင် ဆရာတွေက အာယုဗေဒလို့ခေါ်တဲ့ သက်ဖြတ်ဗေဒင်နည်းအရ တွက်ကြည့်တဲ့အခါ နန်းသက် (၁၂)နှစ်သာရှိတယ်လို့ ဟောကြတယ်။ ဒီတော့ ရှင်ဘုရင်က ဗေဒင်ဆရာတွေကို ထိုက်သင့်တဲ့ ဆုလာဘ်တွေ ဘာတွေပေးပြီးတော့မှ “ကောင်းပြီ၊ ဒီအကြောင်း ဘယ်သူ့ကိုမှ မပေါက်ကြားစေနဲ့”လို့ ပိတ်ပင်လိုက်တယ်။ ပြီးတော့ ရဟန်းတော် များကို ပင့်ဖိတ်ပြီး အသက်ရှည်ရာ အနာမဲ့ရေး အထောက် အကူ ဖြစ်မယ့် ကုသိုလ်မျိုးကို မေးပါတယ်။

ရဟန်းတော်များက “ရေစစ်၊ဆေး၊ကျောင်း၊ အဟောင်း ပြုပြင်၊ သီလစင်၊ ငါးအင် သက်ရှည်ကြောင်း” ဆိုတဲ့ ကုသိုလ်

ငါးမျိုးကို ညွှန်ပြကြတယ်။ ရဟန်းတော်များ ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း လှူဒါန်းတယ်။ သီလလည်း လုံခြုံအောင်စောင့်တယ်။ ကျောင်းဟောင်း ကန်ဟောင်း ဇရပ်တန်ဆောင်း ပြာသာဒ်ဟောင်းတွေကို ပြုပြင်တယ်။ အဲဒီကုသိုလ်တွေပြုတဲ့အတွက် နန်းသက်(၄၀)ကျော် အထိ ခံစားပြီး သက်တမ်းပြည့် အရွယ်ရောက်မှပဲ ကံတော်ကုန်သွားပါသတဲ့။

ကံ,စိတ်,ဥတု,အာဟာရ ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားလေးမျိုး ထဲမှာ သိပ္ပံဆရာတို့ အမြင်အရတော့ ဥတုနဲ့အာဟာရက အရေးအကြီးဆုံးလို့ ယူဆမယ်ထင်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓအမြင်အလိုအရ လည်း သာမန်ယေဘုယျသဘောမျိုးနဲ့ သုတ္တန်နည်းအတိုင်း ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ “သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ”လို့ ဆိုတဲ့ အတွက် ရုပ်အာဟာရကပဲ အရေးအကြီးဆုံးလို့ ဆိုရမလိုပါပဲ။ အဋ္ဌကထာဆရာကလဲ “ဥတု ဘောဇန ဝသေန ဟိ အာယု ဟာယတိ ပိ ဝမ္ဘတိပိ = အအေးအပူဆိုတဲ့ ဥတုနဲ့ အစားအစာ တို့ကြောင့် သတ္တဝါတို့ရဲ့အသက် ဆုတ်ယုတ်ခြင်း တိုးပွားခြင်း ဖြစ်ရတယ်”လို့ ဆိုပါတယ်။(ဒီ၊၂-၇)

ဒီနေ့ ပျမ်းမျှသက်တမ်းရှည်တယ်ဆိုတဲ့ နိုင်ငံတွေရဲ့ အဓိကအားသာချက်ကို ကြည့်မယ်ဆိုရင်လည်း အပူအအေး ရာသီဥတုကို လိုအပ်သလို ထိန်းနိုင် အသုံးပြုနိုင်တဲ့ နည်းပညာနဲ့ အစားအသောက်တို့ အဓိကသာလွန်နေတာကို ခန့်မှန်းလို့ရပါတယ်။

ဒါပေမယ့် အဘိဓမ္မာနည်းအရ ဆိုရင်တော့ စိတ်က အရေးအကြီးဆုံးလို့ သတ်မှတ်ရပါလိမ့်မယ်။ ဘာကြောင့်လည်းဆိုတော့ စိတ်က “မနိန္ဒြေ”ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ဣန္ဒြေလည်း ထိုက်တယ်။ ဣန္ဒြေထိုက်တဲ့တရားတွေဟာ သူနယ်ပယ်မှာ အစိုးရကြတဲ့အတွက် တခြားတရားတွေထက် စွမ်းအားပိုမြင့်ပါတယ်။ (ဒီအကြောင်း ဣန္ဒြေယ

ပစ္စည်းမှာလည်း ထပ်ပြောပါဦးမယ်။ ဒါကြောင့် စိတ်ကို စင်ကြယ် မြင့်မြတ်တဲ့အဆင့်ရောက်အောင် တည်ဆောက်နိုင်ရင် စိတ္တဇရုပ် တွေလည်း စင်ကြယ်မြင့်မြတ်ပြီး တခြားရုပ်တွေအားလုံး အပေါ် လွှမ်းမိုးနိုင်သွားပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကို သုံးသပ် ဆင်ခြင်တဲ့အခါ တစ်ကိုယ်လုံးရှိ ရုပ်တွေက ရောင်ခြည်တော်တွေ ဖြာထွက်တယ်ဆိုတာ ဉာဏ်တော်နဲ့ယှဉ်တဲ့ စိတ်တော်ကြောင့် စိတ္တဇ ရုပ်တွေပါ ကြည်လင်မြင့်မြတ်သွားလို့ပါပဲ။ သာမန်လူတွေမှာလည်း ကြည်နူးဝမ်းသာစရာတစ်ခုခုနဲ့ ကြုံလာတဲ့အခါမျိုးမှာ ရုပ်တွေအားလုံး ကြည်လင်ဝင်းပသွားတာတို့၊ လျင်မြန်ဖျတ်လတ်သွားတာတို့ ဖြစ် တတ်ကြတာပါပဲ။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်မှာတော့ “ဘယ် သူမဆို ဣဒ္ဓိဒါဒိလေးပါးကို ပွားများပြီး ခိုင်မာအောင် ပြုထားမယ် ဆိုရင်၊ ရှိနေတဲ့ အသက်ကို အာယုကပ်ဆုံး (သက်တမ်းပြည့်) အောင် အထိ သာမက နည်းနည်းပိုပြီးတော့တောင် ဆွဲဆန့်ထားလို့ ရတယ် ဆိုတဲ့ အကြောင်းမိန့်ကြားပါတယ်။ (နိမိတ္တောဘာသကထာ၊ အပိုဒ်- ၁၆၆)

ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး ထောင်တွင်းမှာ အစာရေစာ ဖြတ်ထား စဉ်က ဖလသမာပတ်ဝင်စားပြီး စကြိုသွားနေတဲ့အတွက် ခန္ဓာကိုယ် ညှိုးနွမ်းခြင်းမရှိဘဲ ပိုပြီးတော့တောင် ကြည်လင်ဝင်းပတယ်ဆိုတာ လည်း အတူတူပါပဲ။ ဣဒ္ဓိဒါဒိလေးပါးနဲ့ ယှဉ်တဲ့စိတ်၊ ဖလသမာပတ်နဲ့ ယှဉ်တဲ့စိတ်တို့ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေအဆင့်မြင့် စွမ်းအား တက်ပြီး ကျန်ရုပ်တွေကိုပါ ထောက်ပံ့ကူညီပေးတဲ့အတွက် အသက်ပို ရှည်နိုင်တဲ့ သဘော၊ အသက်မသေဘဲ တည်နေနိုင်တဲ့သဘော ဖြစ်ပါ တယ်။

ဥတုတို့ အာဟာရတို့ရဲ့ အရေးပါပုံကတော့ အားလုံး သဘော ပေါက်ကြမှာပါ။ နေပူစပ်ခါးဆိုတဲ့ ဥတုကြမ်းမှာ လူတွေရဲ့ အသားအရေတွေ ညှိုးနွမ်းခြောက်ခန်းတယ် မဝင်းဝါ မစိုပြေဘူး ဆိုတာလည်း ကြုံဖူးတွေ့ဖူးပါတယ်။ ရေမြေကောင်းတဲ့အရပ်တွေမှာ အသီးအနှံတွေက အာဟာရဓာတ် ပိုပြည့်ဝတဲ့အတွက် စားသောက် နေထိုင်သူတွေရဲ့ အသားအရေဟာလည်း စိုပြေပြည့်ဖြိုးတာကို တွေ့ နိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အသက်ရှည်ရာ အနာမဲ့ရေးမှာ အာဟာရ ပစ္စည်းကို စနစ်တကျတည်ဆောက်ရေးဟာ အဓိကအရေးပါ ကြောင်း၊ ဒီအာဟာရပစ္စည်းကို သိတဲ့ဉာဏ်နဲ့သာ အသက်ကို စောင့် နိုင်ကြောင်း သဘောပေါက်စေချင်ပါတယ်။

ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရတို့ကို ကောင်းအောင် ပြုပြင်ပြောင်း လဲပေးရမည့်အစား ပွဲပြင်၊ နေရာပြောင်း၊ ယတြာကောင်းတွေကို ယုံကြည်ကိုးစား အလေးထားနေကြတဲ့အတွက် ရေရှည်မှာ မိမိ အတွက်သာမက မိမိနှင့် ဆက်စပ်ရာ ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံးကိုပါ ဆိုးဝါး နစ်နာ ထိခိုက်ကြရတာမျိုးတွေကို ကြုံတွေ့ ကြားသိဖူးကြပါလိမ့်မယ်။ ပွဲကောင်း၊ အိမ်ကောင်း၊ နေရာကောင်း၊ ယတြာကောင်းတို့ကြောင့် တော့ လူကောင်းသူကောင်း အခြေအနေကောင်းတွေ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ကံကောင်း၊ စိတ်ကောင်း၊ ဥတုကောင်း၊ အာဟာရကောင်းတွေ ဖြစ်အောင် ကြိုးစားပြုပြင် အားထုတ်ကြမှသာ တကယ့်အခြေအနေ ကောင်းတွေဖြစ်မယ်ဆိုတဲ့ အသိမှန် အမြင်မှန်တွေ ရရှိကြဖို့နဲ့ ဒီလို ပညာအဆင့်အတန်း မျိုးရှိကြမှသာ မိမိအသက်ကိုသာမက ကျင် လည်ရာ ဝန်းကျင်လောကကြီးကိုပါ စောင့်ရှောက်နိုင်ကြမှာဖြစ်လို့ ဒီအကြောင်းတွေကို ဒီလောက်ထိ အကျယ်တဝင့် ပြောနေရတာပါ။

ခန္ဓာရဲ့ဖြစ်စဉ်မှာ အာဟာရပစ္စည်းတရားတို့က ထောက်ပံ့
 ကျေးဇူးပြုပုံ၊ ပဝတ္တိကာလတစ်လျှောက်မှာ အာဟာရဇရုပ်က အရေး
 ပါပုံနဲ့ ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရတို့ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်လေးမျိုးတို့ အချင်း
 ချင်း အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ကျေးဇူးပြုနေပုံ၊ နာမ်အာဟာရ တရား
 များက ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်ပုံ အလုံးစုံတို့ကို ကြောင်းကျိုး ဖြစ်စဉ်ပါ
 ပြည့်စုံအောင် သဘောပေါက် ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်းရှိပြီဆိုရင် ဣန္ဒြေ
 နတ်ဘီလူး အမြင်မှန်ရသလို ဝိပဿနာဉာဏ် အမြင်အမှန် အထိ
 ရနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ သာမညဖလသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်က
 ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူတဲ့အခါ ဒီခန္ဓာဖြစ်စဉ်ကိုပဲ
 အခြေခံပြီး ဆင်ခြင်ပွားများပုံကို ဟောတော်မူထား တာတွေ့ ရပါ
 တယ်။

“မေ = ငါ၏၊ အယံ ကာယော = ဤခန္ဓာကိုယ်သည်၊ ရူပီ
 = ရုပ်ရှိ၏၊ စာတုမဟာဘူတိတော = မဟာဘုတ်လေးပါး အထည်
 ကိုယ်ရှိ၏၊ ဝါ = မဟာဘုတ်လေးပါးအတိပြီး၏၊ မာတာပေတ္တိက
 သမ္ဘဝေါ = မိဘတို့သုက်သွေးကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ရ၏။ ဩဒန
 ကုမ္မာသုပစယော = ထမင်း မယောမုန့်တို့ဖြင့် တိုးပွားစေအပ်ပြီ။
 ဝါ = ထမင်းမယောမုန့်တို့ကြောင့် တိုးပွားကြီးထွားလာ၏။ အနိစ္စ
 ဓမ္မော = မမြဲခြင်းသဘောရှိ၏။ ဥစ္ဆာဒန ဓမ္မော = သွေး၊ လေ၊
 သည်းခြေ၊ သလိပ်တို့ကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော လေးလံမှုနှင့် အနံ့
 အသက် ဆိုးဝါးမှုတို့ ကင်းဝေးစေရန် နံ့သာရေစသည်ဖြင့် ဖုံးအုပ်
 လိမ်းကျံပေးရခြင်းသဘောရှိ၏။ ပရိမဒ္ဒနဓမ္မော = အင်္ဂါကြီးငယ်တို့
 ညောင်းညာ ကိုက်ခဲခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊ အမိဝမ်းတွင်း ကိန်း
 အောင်းစဉ်၌ မတင့်တယ် မပြေပြစ်သော လက်၊ခြေ၊ နှာရောင်၊ နဖူး၊
 နောက်စေ့စသည်တို့ကို ပြေပြစ်ဖြောင့်စင်း သွယ်တန်းစေခြင်း
 အကျိုးငှါ ဆုပ်နယ်၊ ဆွဲငင်၊ ဖိနှိပ်ပေးရခြင်းသဘောရှိ၏။

(သို့ကလောက်ဆောင်ရွက် ပေးနေပါသော်လည်း)။ ဘေဒနဓမ္မော = ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိ၏။ ဝိဒ္ဓံသန ဓမ္မော = ဖရိုဖရဲပြိုကွဲခြင်း သဘောရှိ၏။ ဣဒဉ္စပန မေ ဝိညာဏံ = ငါ၏ ဤစိတ်ဝိညာဏ် သည်လည်း၊ ဧတ္ထသိတံ = မဟာဘုတ်အတိပြုသော ဤခန္ဓာ ကိုယ်၌မီ၏။ ဧတ္ထပဋိပဒ္ဓံ = မဟာဘုတ်အတိပြီးသော ဤခန္ဓာကိုယ်၌ စပ်၏”လို့ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပုံကို ဟောပြထား ပါတယ်။

ဒီစကားရပ်ထဲမှာ - ရူပီ၊ စာတုမဟာဘူတိကော၊ မာတာ ပေတ္တိက သမ္ဘဝေါ၊ ဩဒနကုမ္မာသူပစယော၊ ဥတ္တာဒနဓမ္မော၊ ပရိမဒ္ဒန ဓမ္မောဆိုတဲ့ (၆)ပုဒ်ဖြင့် ဥဒယ(အဖြစ်)လက္ခဏာကိုပြတယ်။ အနိစ္စ ဓမ္မော၊ ဘေဒနဓမ္မော၊ ဝိဒ္ဓံသနဓမ္မောဆိုတဲ့ (၃)ပုဒ်ဖြင့် ဝယ (အပျက်) လက္ခဏာကိုပြတယ်။ ဣဒဉ္စ ပန မေဝိညာဏံ ဧတ္ထသိတံ၊ ဧတ္ထပဋိပဒ္ဓံ ဆိုတဲ့ စကားပိုဒ်ကတော့ အခု ရှုဆင်ခြင်နေတဲ့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်နဲ့ ယှဉ်တဲ့ ဝိညာဏ်ဟာလည်း မမြဲခြင်း ပျက်စီးပြိုကွဲခြင်း သဘောရှိတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ အပါအဝင်ဖြစ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီစပ်ပြီးဖြစ် နေရတာဖြစ်လို့ မှီရာ ကာယနည်းတူ မမြဲခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်း၊ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲခြင်းလက္ခဏာရှိတယ်လို့ ပြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီစကားရပ် အားလုံးဟာ ဝိပဿနာဉာဏ် (ဝါ) ဝိပဿနာရှုမှတ်ပွားများပုံကို ပြတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း အဋ္ဌကထာဆရာက ရှင်းပြထားပါတယ်။ (သာမညဖလ။ပါ။၄။ဘာသာဋီ-တ)

အာဟာရပစ္စည်းနဲ့ ဘယ်လိုပဲ ထောက်ပံ့ကျားကန် ပေးထား ပေမယ့် ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့ဟာ မြဲမြံ ခိုင်ခန့်တဲ့ နိစ္စသဘော၊ တင့်တယ်လှပတဲ့ သုဘသဘော၊ ကျေနပ် ချမ်းသာတဲ့ သုခသဘော၊ လိုတိုင်းရ ထင်တိုင်းပေါက်တဲ့ အတ္တ သဘောတို့ လုံးဝဆိတ်သုဉ်းတဲ့ အနိစ္စ၊ အသုဘ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ

သဘောအစစ်ကြီးသာ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်အလင်းဓာတ်
ရရှိပြီး လောဘ၊ ဒေါသ၊ မာန်မာနစတဲ့ ဘဝရဲ့ အတားအဆီး အချုပ်
အနှောင်တို့ကို ဖြိုခွင်းဖယ်ရှားနိုင်ကြဖို့ပါ။

အာဟာရပစ္စည်းကို နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင်
အသုံးချတတ်ကြပါစေ

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း

“ဣန္ဒြိယပစ္စည်း” ဆိုတာ မြန်မာလိုတော့ “အစိုးရတဲ့ ပစ္စည်း” လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ ဘာကိုအစိုးရတာလဲလို့ မေးမယ်ဆိုရင်တော့ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွေကို အမည်ပေးထားပုံနှင့် ပတ်သက်လို့ အရင်ကလဲ ပြောခဲ့ဖူးပါတယ်။ “အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ကိုထောက်ဆပြီး အကြောင်းပစ္စည်း တရားတို့ကို အမည်ပေးတယ်” ဆိုတာလေ။ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နဲ့ အတူတူဖြစ်တဲ့ပစ္စည်းကို သဟဇာတပစ္စည်း၊ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ချိန်မှာ ထင်ရှားရှိနေသေးတဲ့ပစ္စည်းကို အတ္ထိပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်း။ ထင်ရှားမရှိတော့တဲ့ပစ္စည်းမျိုးကို နတ္ထိပစ္စည်း၊ ဝိဂတပစ္စည်း စသည် အမည်ပေးပါတယ်။ အခုလဲ ဘာကိုအစိုးရလို့ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းခေါ်သလဲဆိုရင် “အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို အစိုးရတဲ့အတွက်ကြောင့်” လို့ သဘောပေါက်ရပါလိမ့်မယ်။

ပစ္စည်းတရားက ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို အစိုးရတယ်ဆိုတာ ဒီ ပစ္စယုပ္ပန်တရားက ဒီပစ္စည်းတရားရဲ့ ခွင့်ပြုချက်အတိုင်းသာ ဖြစ်ခွင့် ရနေတဲ့ သဘောမျိုးကို ဆိုလိုတာပါ။ ဥပမာ အဆင်းကိုမြင်ပြီးသိတဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဆိုတာ မျက်စိလို့ခေါ်တဲ့ စက္ခုပသာဒ အကြည်

ဓာတ်ရုပ်ဝတ္ထုကို မှီခွင့်ရရှိမှသာ အဆင်းကို “မြင်တယ်သိတယ်” ဆိုတဲ့ ဒဿနကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ရတယ်၊ (မြင်ခွင့်ရတယ်)၊ စက္ခုဝတ္ထုချို့တဲ့ (မျက်စိကန်း) နေလို့ဖြစ်စေ၊ မျက်လုံးမှိတ်ထားလို့ဖြစ်စေ ရူပါရုံနဲ့ စက္ခုဝတ္ထုတို့ တွေ့ဆုံခွင့်မရခဲ့လျှင် စက္ခုဝိညာဏ် စိတ်ဟာ လည်း စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို မှီခိုခွင့်မရတဲ့အတွက် မြင်ခြင်းကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ခွင့်မရပါဘူး။ အဲဒီလို အမိန့်မပေးသော်လည်း ပေးသလို ဖြစ်နေတဲ့သဘောကိုပဲ ဣန္ဒြိယ(အစိုးရတယ်)လို့ ခေါ်တာပါ။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွေထဲမှာ “အစိုးရတယ်” ဆိုတဲ့ ပစ္စည်း နှစ်ခုရှိပါတယ်။ အဓိပတိပစ္စည်းနဲ့ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းပါ။ ဒီပစ္စည်းနှစ်မျိုး ဘာ ထူးသလဲဆိုရင်တော့ အဓိပတိပစ္စည်းက အခြားအဓိပတိ တရားများကို တားမြစ်ပြီး တစ်ပါးတည်းသာ အစိုးရတယ်၊ ခန္ဓာကိုယ် ရဲ့ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုသာမက နယ်ပယ်အားလုံးကို အစိုးရတယ်၊ ဒါကြောင့် တစ်ပြည်လုံးကို အစိုးရတဲ့ ပြည်ရှင်မင်းများနဲ့ တူတယ်လို့ ဥပမာပေးပါတယ်။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကတော့ အခြားဣန္ဒြိယပစ္စည်းတရားတွေကို ဟန့်တားခြင်းမရှိဘဲ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို မိမိသို့ အစဉ်လိုက်စေခြင်း မျှသက်သက်အဖြစ်နဲ့ အစိုးရပါတယ်။ ပြည်နယ်အစိုးရများ၊ ဝန်ကြီး ဌာနကို အုပ်ချုပ်တဲ့ ဝန်ကြီးများနဲ့တူတယ်လို့ ဥပမာပေးကြပါတယ်။

အဓိပတိပစ္စည်းက ဒီခန္ဓာကိုယ်မှာ တစ်ချိန်မှာ အဓိပတိ တရားတစ်ခုသာ ဖြစ်ခွင့်ရှိတယ်၊ အခြားပြိုင်ဘက် အဓိပတိဆိုတာ မရှိရဘူး။ ဣန္ဒြိယတော့ ဒီခန္ဓာကိုယ်မှာ စက္ခု၊သောတစတဲ့ ပဿာဒ ဝတ္ထုတွေ တစ်ပြိုင်နက် အများကြီးဖြစ်တည်ခွင့်ရှိတယ်။ အချင်းချင်း ဟန့်တား ကန့်ကွက်ခြင်း မရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကို “ဣန္ဒြိယပစ္စယော = တစ်ပြည်တွင်း၌၊ ချင်းချင်းမဟန့်၊ သီးမ သန့်ဘဲ၊ ခွဲခန့်ပိုင်စား၊ မင်းအများသို့။ သုံးပါးပြားလတ်၊ သဟ

ဇာတ်နှင့်၊ ဓာတ်ပဉ္စဝိညာဏ၊ ကမ္မဇရုပ်အား၊ တူဆယ့်ငါး
တွင်၊ အခြားမသွေ၊ မိမိသို့လိုက်စေခြင်းဟူသော ဣန္ဒြိယ
သတ္တိထူးဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်းလက္ခဏာရှိသော နာမ်ဣန္ဒြေ
တရားကိုယ် ရှစ်ပါးဟူသော သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ မဇ္ဈိမာယုက၊
ပသာဒရုပ်ငါးခု ဟူသော ပုရေဇာတိန္ဒြိယ၊ ဇီဝိတရုပ်တည်း
ဟူသော ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယသုံးပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း” လို့ အနက်
မြန်မာပြန်တာပါ။

အဘိဓမ္မာ ဝိဘင်းကျမ်းမှာ ဣန္ဒြေတရားများကို အရေ
အတွက်ရနိုင်သမျှ ခွဲခြမ်းဝေဖန်ပြီး (၂၂)မျိုး ဟောတော်မူပါတယ်။
တရားကိုယ်အနေနဲ့ ရေတွက်မယ်ဆိုရင်တော့ စက္ခု၊ သောတာ၊ ယာန၊
ဇိဝှာ၊ ကာယ၊ မန(စိတ်)၊ ဣတ္ထိဘာဝ၊ ပုမ္မာဝ၊ ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတ၊
ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုပြီး (၁၆)ပါး
ရှိပါတယ်။

ဒီ (၁၆)ပါးထဲမှာ၊ စက္ခုစတဲ့ငါးပါးရယ်၊ ဣတ္ထိဘာဝ၊ ပုမ္မာဝ၊
ရုပ်ဇီဝိတတို့ရယ် ပေါင်း(၈)ပါးက ရုပ်ဣန္ဒြေများဖြစ်ပါတယ်။
နာမ်ဇီဝိတ၊ စိတ်(မန)၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ
ဆိုပြီး နာမ်ဣန္ဒြေကလဲ(၈)ပါးပဲ ရှိပါတယ်။

ဒီတရားတွေ အစိုးရပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ ဣန္ဒြိယဝိဘင်း
အဋ္ဌကထာမှာ ပြထားတာကတော့ -

- * စက္ခုဣန္ဒြေစတဲ့ ငါးပါးတို့က စက္ခုဝိညာဏ်စတဲ့ ငါးပါးကို
မိမိရဲ့ အခြင်းအရာသို့လိုက်စေခြင်းဖြင့် အစိုးရတယ်။
- * မနိန္ဒြေက သဟဇာတ်(အတူဖြစ်ဖက်)တရားတို့ကို မိမိ
အလိုသို့လိုက်စေခြင်းဖြင့် အစိုးရတယ်။
- * ဘာဝရုပ်(၂)ခုတို့က လက်ခြေတို့ရဲ့ သွယ်လျခြင်း၊ ဖုထစ်
ခြင်းစတဲ့ မွေးရာပါအသွင်သဏ္ဍာန်၊ အရွယ်အားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်

တတ်တဲ့ မုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်ရှိမှု မရှိမှုစတဲ့ အရိပ်နိမိတ်၊ ဗန်း၊ ဆန်ကော၊ ထွန်၊ထယ်စသည်တို့နဲ့ ကစားခြင်းစတဲ့ အပြုအမူ၊ ကနွဲ့ ကလျနိုင်ခြင်း၊ ဒေါက်ချို မောက်ချိုနိုင်ခြင်းစတဲ့ ပြောဆိုသွားလာ ဟန်အမူအရာတို့ကို အစိုးရတယ်။

* ရုပ်ဇီဝိတက အတူဖြစ်ဖက် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို၊ နာမ်ဇီဝိတက အတူဖြစ်ဖက်နာမ်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်အစိုးရတယ်။

* သုခ၊ဒုက္ခ၊သောမနဿ၊ဒေါမနဿဝေဒနာတို့က ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း၊ လောဘဖြစ်ခြင်း၊ ဒေါသဖြစ်ခြင်းစတဲ့ ကြမ်းတမ်းတဲ့ အဖြစ်ကို ရောက်စေတဲ့ခံစားမှုကို၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာက အလယ် အလတ် အခြင်းအရာကို ရောက်စေတဲ့ ခံစားမှုကို အစိုးရတယ်။

* သဒ္ဓါစတဲ့ ဣန္ဒြေငါးမျိုးတို့ကတော့ မယုံကြည်မှု၊ပျင်းရိမှု၊ မေ့လျော့မှု၊ပျံ့လွင့်မှု၊အမှန်မသိမှုတို့ကို လွှမ်းမိုးဖယ်ရှားပြီး ယုံကြည်မှု၊ ကြိုးစားအားထုတ်မှု၊ အာရုံကို မပျောက်ပျက်အောင် အောက်မေ့ သတိရမှု၊ စိတ်ကို အာရုံအပေါ်မှာကျရောက်တည်ငြိမ်မှု၊ အမှန် အတိုင်း ပိုင်းခြားသိမြင်မှုကစပြီး သံယောဇဉ်တွေ အဆင့်ဆင့် ပယ် သတ်မှုကိစ္စတွေကို အစိုးရတယ်လို့ ဖွင့်ဆိုပါတယ်။

ရုပ်ဣန္ဒြေ(၈)ပါးထဲက ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊ ပုမ္ဘာဝရုပ်(၂)မျိုးကို ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်မှာ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းအဖြစ်နဲ့မဟောပါဘူး။ မဟောရခြင်းရဲ့ အကြောင်းကတော့ ဘာဝရုပ်(၂)ခုတို့ဟာ ယောက်ျား၊ မိန်းမတို့ရဲ့အသွင်သဏ္ဍာန်၊ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန်၊ ကစား ခုန်လွှား အပြုအမူ၊ သွားလာလှုပ်ရှားမှုအသွင်အပြင်စသည်ကို အစိုးရပြုရမှာဖြစ်ပါတယ်။ လူ့ပြည်မှာ ပထမဆုံး ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်နဲ့အတူ ဘာဝရုပ်တို့ တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ပေါ်လာသော်လည်း အသွင်သဏ္ဍာန်စသည်တို့က ရက်သတ္တ(၇)ပတ်ကျော်လောက်မှ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာတာ ဖြစ်လို့ ဘာဝရုပ်ရှိတိုင်း အသွင်သဏ္ဍာန်

စသည်ကို အစိုးရမူ မမြဲပါဘူး၊ ဗြဟ္မာတို့ သဏ္ဍာန်မှာ ကျတော့ ပုရိသ အသွင်သဏ္ဍာန် ထင်ရှားရှိပေမယ့် ပုရိသဘာဝရုပ် ရယ်လို့ မရှိပြန်ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ဘာဝရုပ်တို့ရဲ့အစိုးရမူဟာ မမြဲဘူးလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဒါ့အပြင် ဖွားမြင်ပြီးလို့ လူလားမြောက်သည့် တိုင်အောင်လည်း ဘာဝရုပ်တို့ကြောင့် ယောက်ျား၊ မိန်းမရယ် လို့ဖြစ် ပြီး မွေးရာပါ အသွင်သဏ္ဍာန်တွေ ရှိနေသည့် တိုင်အောင်၊ အပြုအမူ တို့ အမူအရာတို့က ပုံမှန်ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်ပါမယ်၊ ယောက်ျားလျာ၊ မိန်းမလျာတွေ ဖြစ်နေတတ်တာတို့၊ တချို့ဆိုရင် လိင်ပြောင်းသွား တာတို့အထိ ရှိကြလို့လည်း ဘာဝရုပ်တို့ရဲ့ အစိုးရမူဟာ မမြဲပါဘူး။ အဲဒီလို အစိုးရမူမမြဲတဲ့အတွက် ဣန္ဒြိယပစ္စည်းအဖြစ်နဲ့ မဟောဘူးလို့ အဋ္ဌကထာဆရာက မိန့်ဆိုပါတယ်။

ထပ်ပြီးစိစစ်ကြည့်မယ်ဆိုရင် ဘာဝရုပ်တို့က အစိုးရ တယ်ဆိုတဲ့ အသွင်သဏ္ဍာန်တို့၊ ပုံစံ၊ ဟန်ပန်အမူအရာ တို့ဆိုတာ တွေဟာ ပရမတ္ထတရားတွေမဟုတ်ပါဘူး၊ ပညတ်အထူးတွေ သာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့်လဲ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းအဖြစ်နဲ့ မဟောတာလို့ ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မယ်၊ အထူးသဖြင့် ပရမတ္ထတရားကိုသာ ဟောတဲ့ ပဉ္စာ ဝါရလို့ နေရာမျိုးမှာဆိုရင် ဟောလို့ကို မရလို့ မဟောတာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ပဋ္ဌာန်းဣန္ဒြိယပစ္စည်းမှာ မဟောပေမယ့် ဘာဝရုပ်တို့ရဲ့ အစိုးရတဲ့ အရှိန်အဝါကို လျော့တွက်လို့တော့ မရပါဘူး။ ပဋိသန္ဓေ စိတ်ရဲ့ ဥပါဒ်အခိုက်မှာ ဘာဝရုပ်(၂)ခုထဲက တစ်ခုခုပါလာပြီဆိုရင် ပဋိသန္ဓေစိတ်ရဲ့ ဋီအခိုက်မှာဖြစ်တဲ့ ဥတုဇရုပ်ကစပြီး ဖြစ်ဖြစ် သမျှ ရုပ်တွေဟာ ဘာဝရုပ်တို့ရဲ့ အမိန့်အတိုင်းပဲလိုက်နာရပါတယ်။ ဆိုလို တာကတော့ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်ရှိသူရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ဖြစ်သမျှ ကမ္မဇ၊ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇရုပ်တွေဟာ မိန်းမတို့ရဲ့ အသွင် သဏ္ဍာန်၊

ခန္ဓာကိုယ်အချိုးအစားများချည်းဖြစ်ရပါတယ်။ ဘယ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်ကမှ မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်ရယ်လို့ ဖြစ်မသွား ပါဘူး၊ ဘာဝရုပ်အမိန့်အတိုင်းပဲ ကြီးခြင်း၊ သေးခြင်း၊ ခိုင်မာခြင်း၊ သွယ်လျ ခြင်းတို့ဖြစ်ပေးရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘာဝရုပ်တို့ကို ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အဖြစ်နဲ့မဟောပေမယ့် ဣန္ဒြိယတရားအနေနဲ့တော့ မရှိမဖြစ်ထည့် သွင်းထားရတာပါ။ ဒါနဲ့တောင် အထီးမဟုတ် အမမဟုတ်ဆိုတဲ့ ဗရုတ်သုတ်ခတွေက ဝင်နှောက်ချင်ပါသေးတယ်။

ဘာဝရုပ်တရားများနဲ့ပတ်သက်လို့ နောက်ထပ် အသိအမြင် ရှင်းထားဖို့လိုတာ တစ်ခုလည်း ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ လူ့ ဘဝမှာ လူဖြစ်ရတာချင်း အတူတူဖြစ်ပေမယ့် “မိန်းမဖြစ်ရတာက ကုသိုလ်ကံ အားနည်းလို့၊ ယောက်ျားဖြစ်ရတာက ကုသိုလ်ကံ အား ကြီးလို့” ဆိုပြီး အထင်အမှတ်မှားနေကြတဲ့ ကိစ္စပါ။ အထင် အမှတ် မှားသလို ဒီလိုပဲ မှားမှားယွင်းယွင်း ပြောကြဆိုကြတာတွေ လည်း ကြားဖူးကြမယ်ထင်ပါတယ်။

အမှန်ကတော့ ယောက်ျား မိန်းမဖြစ်ရတာဟာ ကုသိုလ်ကံ အနည်း အများနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ သတ္တကနိပါတ်၊ သံယောဂသုတ်(အံ၊ ၂-၄၄၀)မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောတော်မူတာ ကတော့ - “မိန်းမဟာ မိန်းမရဲ့ဘဝ၊ မိန်းမတို့ရဲ့ အမှုအကျင့်နဲ့ အဝတ်တန်ဆာတို့ကိုပဲ သာယာနှစ်သက်နေမယ်၊ မိန်းမအဖြစ် နဲ့ပဲ ယောက်ျားများအပေါ်လဲ သာယာနှစ်သက် စွဲလမ်း နေမယ် ဆိုရင် မိန်းမဟာ မိန်းမအဖြစ်ကို မလွန်မြောက်နိုင်ဘူး၊ မိန်းမ သေပြီးရင် မိန်းမပဲ ပြန်ဖြစ်နေမယ်။ ယောက်ျားများလဲ အလား တူပဲ ယောက်ျားဘဝမှာ သာယာပြီး ယောက်ျားအဖြစ်နဲ့ ပဲ မိန်းမများအပေါ်ပဲ သာယာစွဲလမ်းမယ်ဆိုရင် (ကာမေသု မိစ္ဆာ စာရကံလို့ ကံတစ်ပါးပါးကဟန့်တားခြင်း မပြုသေးသမျှ)

ယောက်ျားသေပြီးရင် ယောက်ျားပဲ ပြန်ဖြစ်နေမယ်”လို့ မိန့်ပါတယ်။

ယောက်ျားဖြစ်ခြင်း၊ မိန်းမဖြစ်ခြင်းဆိုတာ ကုသိုလ်ကံ အကြီးအသေးနဲ့ မဆိုင်ဘူး အစွဲဥပါဒါန်နဲ့သာဆိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ မှန်ပါတယ်။ ယောက်ျား မိန်းမဖြစ်ရတာ၊ အထီးအမဖြစ်ရတာဟာ ကုသိုလ် အကုသိုလ်နဲ့ဆိုင်မယ်၊ ကုသိုလ်ကံ အကြီးအသေးနဲ့ ဆိုင်မယ် ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားရှင် တို့ရဲ့ ပါရမီဖြည့်စဉ်ကာလ ဘဝဖြစ်ရပ်တွေထဲမှာ ဘုရားလောင်းပြီးရင် ကုသိုလ်တရား အလွန် အားကြီးတဲ့ ယသောဓရာအလောင်းဟာ ယောက်ျားဘဝတွေ ပြောင်းလဲ ဖြစ်သွားနိုင်ပြီး ကုသိုလ်အားနည်းတဲ့ ဒေဝဒတ် အလောင်း က မိန်းမဖြစ်သွားလောက်ပါတယ်။ တခြား အသင်္ချေ တိုင်အောင် ပါရမီတွေ ဖြည့်ကြရတဲ့ ခေမာထေရီတို့ ဓမ္မဒိန္နာတို့စတဲ့ ထေရီမကြီးတွေရဲ့ အလောင်းတွေလည်း ကုသိုလ်အားကြီး သူတွေပဲ ဖြစ်ကြလို့ ယောက်ျားဘဝတွေပြောင်းလဲ ဖြစ်သွားကြမှာပေါ့။ ဒီလိုသာ ကုသိုလ်ကံအားကြီးလို့ ယောက်ျားဘဝပြောင်းပြီးဖြစ်ကြမယ်ဆိုရင် ပါရမီပြည့်သူတိုင်း ယောက်ျားချည်း ဖြစ်သွားကြလောက်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင် (သံယောဂသုတ်မှာ) ဟောတော်မူတဲ့အတိုင်း ဘယ်လောက်ပဲ ကုသိုလ်တွေ ပါရမီတွေ အားကြီးနေနေ မိန်းမဘဝ အပေါ်ဥပါဒါန် မပြတ်သမျှ မိန်းမသာဖြစ်ရတယ်။ ယောက်ျားဘဝဥပါဒါန်မပြတ်သမျှ ယောက်ျားသာဖြစ်ရတယ်လို့သာ အမြင်ရှင်းရှင်း မှတ်ယူကြဖို့ပါ။

အပြောင်းအလဲအနေနဲ့ ဖြစ်လို့ရင်တော့ မိန်းမက မိန်းမဘဝအပေါ်မှာ ဥပါဒါန်ပြတ်ပြီး ယောက်ျားဘဝကို ရည်သန်တဲ့ သီလစတဲ့ ကုသိုလ်ပြုရင် ယောက်ျားဘဝကို ပြောင်းလဲတယ်။ ယောက်ျားများကတော့ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံကျူးလွန်မိရင် ယောက်ျားဘဝက မိန်းမဘဝကို ပြောင်းလဲတယ်လို့ ကျမ်းဂန်များမှာဆိုပါတယ်။ ကမ္ဘာ့

လူဦးရေမှာလည်း ယောက်ျားဦးရေကလျော့ပြီး မိန်းမဦးရေက တိုးနေ ပါတယ်။ စဉ်းတော့ စဉ်းစားစရာပါပဲ။ အထူးသဖြင့် ယောက်ျားများ အနေနဲ့ ကိုယ့်ကိုယ်ကျင့်တရားကို စိစစ်ဆင်ခြင်ပြီး သတိထားစရာ ကောင်းတဲ့ အချက်ပါပဲ။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်းအဖြစ်နဲ့ဟောထားတဲ့ ရုပ်ဣန္ဒြေ(၆)ပါးထဲမှာ စက္ခု၊ သောတစတဲ့ ပဿဒဣန္ဒြေ(၅)ပါးတို့က အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်တဲ့ ဝိညာဏ်စိတ်တွေမဖြစ်မီ ရှေးကကြိုတင်ပြီးဖြစ်ကြလို့ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းလဲမည်ပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေအပေါ် အစိုးရတဲ့ အတွက် ဣန္ဒြိယပစ္စည်းလဲမည်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဣန္ဒြေ(၅)ပါးကို “ပုရေဇာတိန္ဒြိယ” ပစ္စည်းလို့ခေါ်ပါတယ်။

ရုပ်ဇီဝိတကတော့ ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်တွေကို စောင့်ရှောက်ပြီး အစိုးရတဲ့အတွက် ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်းလို့ပဲ ခေါ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အဘိဓမ္မာနဲ့ပတ်သက်လို့ သိမှတ်စရာကလေး တွေ နည်းနည်းရှိပါတယ်။ ဒီဣန္ဒြိယပစ္စည်းမှာပါတဲ့ “ဇီဝိတ” ဆိုတာ မြန်မာလို “အသက်” လို့ ခေါ်တဲ့တရားပါပဲ။ နာမ်ဇီဝိတက နာမ်တရား တို့ရဲ့ အသက်ဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်ဇီဝိတက ကမ္မဇရုပ်တို့ရဲ့ အသက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးထဲမှာ အသက်လို့ခေါ်စရာ ဒီပရမတ္ထ တရား (၂)ပါး(ရုပ်ဇီဝိတနဲ့နာမ်ဇီဝိတ)ကလွဲလို့တခြား အတ္တ၊လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်ဆိုတာ လုံးဝမရှိပါဘူး။

နောက်ထပ်သိစရာတစ်ခုက နာမ်ဇီဝိတတရားဟာ စိတ် စေတသိက် ဆိုတဲ့ နာမ်အားလုံးတို့ရဲ့ အသက်ဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်ဇီဝိတ ကတော့ ကမ္မဇရုပ်တို့ရဲ့အသက်သာဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်အားလုံး (၄မျိုးလုံး)တို့ရဲ့ အသက်မဟုတ်ပါဘူး။

ရုပ်တရားတွေအကြောင်း အာဟာရပစ္စည်းမှာလဲ အထိုက် အလျောက်ပြောခဲ့ပြီးပေမယ့် ဒီမှာလဲ ထပ်ပြောပါဦးမယ်။ ဒီခန္ဓာကြီး

ဆိုတာ ကမ္မဇရုပ်တွေ၊ စိတ္တဇရုပ်တွေ၊ ဥတုဇရုပ်တွေ၊ အာဟာရဇရုပ် တွေဆိုတဲ့ ရုပ်(၄)မျိုးအစုအပေါင်းကြီးဖြစ်ပါတယ်။

ဒီရုပ်(၄)မျိုးထဲမှာ ကမ္မဇရုပ်ကလွဲလို့ ကြွင်းရုပ်(၃)မျိုးတို့က ပစ္စုပ္ပန်မှာ ထင်ရှားရှိတဲ့ စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရတို့ကြောင့်ဖြစ်ကြတာပါ။ ဒါကြောင့်ဒီရုပ်(၃)မျိုးတို့ကို သူတို့ရဲ့ မိဘသဖွယ်ဖြစ်တဲ့ စိတ်၊ဥတု၊ အာဟာရတို့က ထင်ရှားရှိပြီး စောင့်ရှောက်ပေးနေကြတဲ့အတွက် မိဘရဲ့စောင့် ရှောက်မှုကို ရနေတဲ့သားသမီးများနဲ့တူပါတယ်။ တခြား အစောင့်အရှောက် မလိုအပ်ပါဘူး။ သီးခြား “ရုပ်သက်”ရယ်လို့ ရှိစရာ မလိုအပ်တော့ဘူးလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ကမ္မဇရုပ်တွေဆိုတာကတော့ အတိတ်ကပြုခဲ့တဲ့ကံကြောင့် ဖြစ်ကြတဲ့ ရုပ်တွေဖြစ်လို့ သူတို့ဖြစ်ပေါ်ချိန်မှာ သူတို့ရဲ့မိဘသဖွယ် ဖြစ်တဲ့ ကံတရားကထင်ရှားမရှိတော့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကမ္မဇရုပ် တွေဟာ မိဘမဲ့သားသမီးများသဖွယ် ဖြစ်နေပါတယ်။

မိဘမဲ့လိုဖြစ်နေတဲ့ ကမ္မဇရုပ်တွေကိုတော့ သူတို့အထဲကပဲ တခြားတာဝန်ကိစ္စအထူးမရှိတဲ့ ဇီဝိတရုပ်က “အကိုကြီး အဖအရာ၊ အမကြီး အမိအရာ”ဆိုသလို စောင့်ရှောက်ပေးနေရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဇီဝိတရုပ်ဆိုတာ ရုပ်အားလုံးတို့ရဲ့ အသက်မဟုတ်ဘဲ ကမ္မဇရုပ်တို့ရဲ့ အသက်သာဖြစ်ရတာပါ။

“သပ္ပညာဆိုတာ”

နာမ်က္ခန္ဓာ(၈)ပါးတို့ကတော့ အတူတကွဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက် တရားတွေကို အစိုးရကြတဲ့အတွက် သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်းလို့ ခေါ်ပါတယ်။

အပြားအားဖြင့် (၂၂)ပါး၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် (၁၆)ပါးရှိတဲ့ ဒီက္ခန္ဓာတွေထဲမှာ အစဦးဆုံးက္ခန္ဓာ(၆)ပါးဖြစ်တဲ့ စက္ခု၊ သောတာ၊

ယာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ၊ မနဆိုတဲ့ ဣန္ဒြေ(၆)ပါးတို့ဟာ သက်ရှိ သတ္တဝါ တစ်ဦးအတွက် အရေးအပါဆုံး ဣန္ဒြေများဖြစ်လို့ ဒီဣန္ဒြေ(၆)ပါးကို အလေးအနက်သဘောပေါက်သင့်ပါတယ်။

ဒီဣန္ဒြေ(၆)ပါးတို့ဟာ ဘာကြောင့်သက်ရှိ သတ္တဝါအားလုံး အတွက် အရေးအပါဆုံးဣန္ဒြေများလို့ ပြောရသလဲဆိုရင်တော့ လူဖြစ်စေ၊ နတ်ဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်စေ သက်ရှိသတ္တဝါ မှန်သမျှ အတွက် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှာ ရှိသမျှတရားအားလုံး(သဗ္ဗ)ကို ဖော်ပြပါဆိုရင် ဒီဣန္ဒြေ(၆)ပါးကလွဲလို့ တခြားဘာမျှမရှိပါဘူး။ ခန္ဓာ ကိုယ်အတွင်းပိုင်းမှာ ရှိသမျှတရားအားလုံးဆိုတာ မြန်မာလို ပြောရ မယ်ဆိုရင်တော့ မျက်စိရယ်၊ နားရယ်၊ နှာခေါင်းရယ်၊ လျှာရယ်၊ ကျန်တဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရယ်၊ အတွင်းက သိတတ်တဲ့ မန(စိတ်)ရယ်၊ ဒီ(၆)မျိုးပဲရှိ ပါတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်အပြင်ဘက်မှာ သတ္တဝါ တစ်ဦး တစ်ယောက် ပိုင်ဆိုင်နိုင်သမျှ တရားအားလုံး(သဗ္ဗ)ဆိုတာကလဲ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ အတွေ့ဆိုတဲ့ ဒီအာရုံ (၆) မျိုးကလွဲလို့ တခြားမရှိတော့ပါဘူး။ (သံ၊ ၂၊ ၂၄၈။ သဠာယတန ဝဂ္ဂသံယုတ်၊ သဗ္ဗသုတ်)

ဒါကြောင့် အလုံးစုံကို သိမြင်တော်မူတဲ့ သဗ္ဗညုဘုရားရှင် တို့ဆိုတာ အတွင်းမှာရှိတဲ့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်တို့နဲ့ အပြင်က အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိ၊ အတွေ့ (ဓမ္မာရုံ)ဆိုတဲ့ အာရုံ(၆)ပါးတို့ရဲ့ သဘောသဘာဝအပြည့်အစုံကိုလဲ သိတယ်။ ဒီအတွင်းရှိသမျှ(သဗ္ဗ)နဲ့ အပြင်မှာရှိသမျှ(သဗ္ဗ)တို့ တိုက် ဆုံမှုကို အကြောင်းပြုပြီး (၁) သတ္တဝါတို့ သံသရာမှာ ကျင်လည်ကြရ ခြင်းကိုလည်း သိတယ်၊ (၂) ကျင်လည်ရခြင်းရဲ့ အကြောင်းကိုလည်း သိတယ်၊ (၃) သံသရာမှ လွတ်မြောက်ခြင်းကိုလည်း သိတယ်၊ (၄) လွတ်မြောက်ရခြင်းရဲ့ အကြောင်းကိုလည်း သိတယ်။ လောကမှာ

ရှိတာဟူသမျှဆိုရင်လဲ ဒီ(၆)စုံသာရှိပြီး သိစရာဆိုလို့လဲ ဒီ(၄)ချက်ပဲ ရှိပါတယ်။

ဒီ သိစရာ(၄)ချက်ကို ထိုးထွင်းသိမြင်တာကိုလည်း သစ္စာ(၄)ပါးကို ထိုးထွင်းသိမြင်တယ်လို့ ဆိုရသလို၊ သိစရာရှိသမျှ အားလုံးကို အပြည့်အစုံသိတယ်လို့လည်း ခေါ်ရပါတယ်။

ဒီစကားရပ်ကို ဒီခေတ်လူငယ်များ အလေးအနက် သိရှိ သဘောပေါက်စေချင်ပါတယ်။ ကြားဖူးနားဝနဲ့ “သဗ္ဗညုဆိုတာ ဘာမဆို အကုန်လုံးကို သိတယ်ဆိုရင် အနုမြူဖော်မြူလာတွေ၊ အခု ပေါ်နေတဲ့ ကွန်ပျူတာပညာရပ်တွေကိုရော မြတ်စွာဘုရား ရှင်သိခဲ့ပါ သလား” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းမျိုး ခဏခဏကြုံရဖူးပါတယ်။

ဘုရားရှင်တို့ သိရမယ့် သဗ္ဗ(အားလုံး)ဆိုတာ အတွင်း ကုန္ဒြေ(အာယတနလို့လဲခေါ်တယ်) (၆) ခုနဲ့ အပြင်အာရုံ (၆)မျိုးရယ်၊ အတွင်းနဲ့ အပြင်တိုက်ဆုံမှုကို အကြောင်းပြုပြီး သိစရာ(၄)မျိုး ရယ်ကလွဲလို့ တခြားဘာမျှမရှိပါဘူး။ ဒေးဒရဲနိကာယ်သင်တန်းမှာ လူငယ် တစ်ယောက်က ဒီအကြောင်းမေးဖူးစဉ်က တောင်တွင်းကြီး၊ နတ်မိုးတောရဆရာတော်ကြီးကတော့ “သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရဲ့ နယ်ပယ်မှာ ရှိတာအားလုံးဆိုရင် ဒီ(၆)စုံပဲ။ သိစရာမှန်သမျှကလဲ ဒီ(၄)မျိုးပဲရှိတယ်။ ကျန်တဲ့ကိစ္စတွေ နည်းပညာတွေ အတတ်ပညာ တွေဆိုတာ သံသရာကျင်လည်ရေးတရားတွေသာဖြစ်တယ်၊ ဘုရား ရှင်တို့ရဲ့အလုပ်(ဖယလုပ်) မဟုတ်ဘူး။ လောကသားအလုပ်နဲ့ ဘုရား အလုပ်ကို ကွဲကွဲပြားပြား နားလည် သဘောပေါက်အောင် လေ့လာ ပါ”လို့ မိန့်ကြားပါတယ်။

ဒီကုန္ဒြေ(၆)ခုဟာ အတွင်းမှာရှိတဲ့ အလုံးစုံ(သဗ္ဗ)ဖြစ်သလို၊ သံသရာနဲ့နိဗ္ဗာန်၊ တနည်းပြောရင်တော့ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ လမ်း၊ အတ္တကိလ မထာနုယောဂလမ်းဆိုတဲ့ အစွန်း(၂)ပါးနဲ့ မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါလမ်းတို့ရဲ့ အဓိက “ဆုံမှတ်” နေရာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

လောကမှာ ပြောဆိုနေကြတဲ့ “ဣန္ဒြေရှိတယ်” တို့၊ “ဣန္ဒြေရှင်” တို့ ဆိုတာဟာလည်း ဒီဣန္ဒြေ(၆)ပါးကိုပဲ ရည်ညွှန်းပြောဆိုကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကြောင်းတွေကိုလဲ နည်းနည်း သိထားသင့်ပါတယ်။

ခုပြောခဲ့တဲ့ ဣန္ဒြေ(၆)ပါးတို့ကို စိတ်စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ပွားရာအရပ်၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းရဲ့အကြောင်းတရားများဖြစ်လို့ အာယတန(ဖြစ်ကြောင်း)များလို့လဲ ခေါ်ပါတယ်။ အဆင်း၊အသံစတဲ့ အာရုံတရားတို့ရဲ့ ဝင်ရာတံခါးနဲ့တူတဲ့အတွက် ဒွါရ(တံခါး)များလို့လဲ ခေါ်ပါသေးတယ်။ သက်ရှိသတ္တဝါတစ်ဦးဆိုတာ အဘိဓမ္မာဆန်ဆန် ပြောရမယ်ဆိုရင် ဒွါရ၊အာယတန၊ဣန္ဒြေလို့ သုံးမည်ရတဲ့ ဒီစက္ခုသောတ၊ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ကာယ၊မန ဆိုတဲ့ (၆)ပါးနဲ့ အပြင်မှာရှိတဲ့ အဆင်း၊အသံ၊အနံ့၊အရသာ၊အတွေ့အထိ၊အတွေးဆိုတဲ့ အာရုံ(၆)ပါးတို့ တွေ့ဆုံမိတဲ့အခါ အာရုံတွေကို သိတတ်၊ မှတ်တတ်၊ ခံစားတတ်၊ ကြံစည်စိတ်ကူးတတ်တဲ့ ရုပ်နာမ်အစုအဝေးတစ်ခုပါပဲ။ လောကဥပမာနဲ့ ထင်လွယ် မြင်လွယ်အောင် ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ အပြင်ပိုင်းမှာ ပြင်ပအာရုံတွေနဲ့ ဆက်သွယ်ဖို့အတွက် မျက်စိ၊နား၊နှာ၊လျှာ၊ကိုယ်ဆိုတဲ့ စက်ယန္တရားငါးခုရယ်၊ အတွင်းဆုံးမှာ အပြင်ယန္တရားငါးခုကနေ ဝင်ရောက်လာတဲ့အာရုံတွေကို သိမှတ်ခံစားကြံစည်ပေးဖို့အတွက် မန(စိတ်) ဆိုတဲ့ ယန္တရားတစ်ခုရယ်၊ အားလုံးပေါင်း ယန္တရား(၆)ခု တပ်ဆင်ထားတဲ့ ရုပ်နာမ် အစုအဝေးကြီးပါပဲ။

အတွင်းဣန္ဒြေတို့နဲ့ အပြင်အာရုံတို့တိုက်ဆုံမိတဲ့အခါ ဥပမာဆိုပါတော့ မျက်စိလို့ခေါ်တဲ့ စက္ခုဣန္ဒြေနဲ့ အပြင်က အဆင်းအာရုံတို့တိုက်ဆုံမိတဲ့အခါ အဆင်းသိစိတ် စက္ခုဝိညာဏ်ပါဝင်တဲ့ စိတ်ဖြစ်စဉ် (ဝီထိစိတ်)တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဖြစ်စဉ်ထဲမှာ ဇောစိတ်

တွေက (၇)ကြိမ်လောက် ဆက်တိုက်ဖြစ်ပြီး အဆင်းအာရုံရဲ့ ကျေနပ်စရာ မကျေနပ်စရာဆိုတဲ့ ရသကိုခံစားပါတယ်။ စက္ခု ဝိညာဏဝီထိစိတ်အစဉ်ဖြစ်ပြီးတဲ့ အခါမှာလည်း ဒီအာရုံကိုပဲ အထပ်ထပ်တွေ့တော့စဉ်းစားကြံစည်တဲ့ နောက်လိုက်စိတ် ဖြစ်စဉ်(တဒနုဝတ္ထကမနောဒွါရဝီထိ)တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ကျေနပ်မှု မကျေနပ်မှုအားလျော်စွာ လောဘတို့ ဒေါသတို့စတဲ့ ကိလေသာတရားစုတွေလည်း ထင်ထင်ရှားရှား ပီပီပြင်ပြင်ကြီး ဖြစ်လာကြပါတယ်။ အာရုံကို သတိနဲ့ အသိနဲ့ ဆင်ခြင်ကြသူများမှာတော့ သတိဦးဆောင်တဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေ ဖြစ်လာကြပါတယ်။

တိုတိုချုပ်ကတော့ အတွင်းဣန္ဒြေနဲ့ အပြင်အာရုံတို့ တိုက်ဆုံ မိကြတဲ့အခါ သတိတရားအစောင့်အကြပ်ရှိရင် ကုသိုလ်တရား တွေဖြစ် တယ်။ သတိတရားအစောင့်အကြပ်မရှိရင်တော့ ကျေနပ်မှု မကျေနပ်မှုအားလျော်စွာ လောဘ ဒေါသစတဲ့ ကိလေသာတရား (အကုသိုလ် တရား)တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

သတိမဲ့ အသိမဲ့လို့ လောဘ ဒေါသစတဲ့ ကိလေသာတွေ ဝင်ရောက်လာပြီဆိုရင်တော့ ကျေနပ်စရာအာရုံကို အထပ်ထပ် ပြန်ပြီး ရှာဖွေဖို့တို့၊ မကျေနပ်စရာအာရုံတွေနဲ့ ဝေးအောင်ရှောင်ရှားဖို့ တို့စတဲ့ နောက်ဆက်တွဲတာဝန်တွေက တသိတတန်းကြီး လိုက်လာတော့တာပါပဲ။ အဲဒီလို ဣန္ဒြေတွေကို အမှီပြုပြီး သိရှိလာတဲ့ အာရုံတွေကို အကြိမ်ကြိမ်အထပ်ထပ် ရှာဖွေပေးဆက်နေရတာကိုပဲ ဣန္ဒြေတို့ရဲ့ ကျေးကျွန်အဖြစ်ခံရတယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ လူတွေပြောလေ့ပြောထရှိတဲ့ “ဣန္ဒြေမဲ့တယ်” တို့ “ဣန္ဒြေရှိတယ်” တို့၊ “ဣန္ဒြေရှင်” တို့ ဆိုတဲ့စကားတွေကို နည်းနည်း စဉ်းစားကြည့်ကြရအောင်ပါ။

· မျက်စိ၊ နား၊ နှာစတဲ့ ဣန္ဒြေတွေဟာ လူတိုင်းလောက်နီးပါးမှာ ကိုယ်စီပါနေကြပါတယ်။ ဣန္ဒြေရှိတယ် မရှိဘူးဆိုတဲ့စကားက ဒီ ဣန္ဒြေတွေ မွေးရာပါအနေနဲ့ပါတယ် မပါဘူးဆိုတာကို ရည်ညွှန်းတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အထက်မှာပြောခဲ့သလိုပဲ ဣန္ဒြေတွေမှာ သတိတရား အစောင့်ရှိတယ်၊ မရှိဘူးဆိုတာကို ရည်ညွှန်းတာပါ။ ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ ဗုဒ္ဓသာသနာ သမိုင်းမှာ အလွန်ထင်ရှားတဲ့ သာဓကတစ်ခု ရှိခဲ့ဖူးပါ တယ်။

မြန်မာပြည်အပါအဝင် ကိုးတိုင်းကိုးဌာနကို သာသနာပြု စေလွှတ်ဖို့ သာသနာ့ဒါယကာ ခံယူတယ်ဆိုတဲ့ သီရိဓမ္မာသောက မင်းကြီးဆိုတာ၊ ဇမ္ဗူဒိပ် တစ်ကျွန်းလုံးကို ပိုင်စိုးတဲ့ ရှင်ဘုရင် ဖြစ်ခါစမှာ ဘယ်ဘာသာရယ်လို့ ပီပီပြင်ပြင် ယုံကြည်သူ မဟုတ်သေး ပါဘူး။ မိဘလက်ငုတ်ကိုးကွယ်ရင်းရှိခဲ့တဲ့ ဂိုဏ်းဝင်ပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုပဲ အစဉ်အလာမပျက် လုပ်ကျွေးလှူဒါန်းနေတာပါ။ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း သူ့ နန်းတွင်းကို လာရောက်အလှူခံနေကြတဲ့ ဘာသာရေး ဂိုဏ်းသား တွေဟာ သွားတာလာတာ၊ နေတာထိုင်တာကလည်း ကိုးရိုးကားရား၊ မျက်နှာကလည်း ပြူးပြူးပြဲပြဲ၊ ဟိုငေးဒီမော့၊ ဟော့ဟော့ရမ်းရမ်း၊ ပြောပုံဆိုပုံကလည်း ပရမ်းပတာ ဟောင်ဖွာအော်ကျယ်ဆိုတော့ ဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို နေ့စဉ်ပဲ လှူဒါန်းဆက်ကပ်လုပ်နေရတာကို ကြာတော့ စက်ဆုပ်ငြီးငွေ့လာတယ်။

ဘာသာတရားကိုးကွယ်ဆည်းကပ်တယ်ဆိုတာ စိတ်ကို ကြည်နူးအေးချမ်းစေရမှာ၊ အခုလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို တွေ့နေရတာဟာ အေးချမ်းဖို့ နေနေသာသာ ကြည်နူးမှုကို မရဘူးဆိုတဲ့အဖြစ်နဲ့ နေ့စဉ်ကြုံနေရလို့ ကြည်နူးအေးချမ်းစေမယ့် ကိုးကွယ်ရာကို အမြဲပဲ တောင့်တနေပါသတဲ့။ အဲဒီအချိန်မှာပဲ ဝတ်ရုံထားတဲ့ အဝတ်သင်္ကန်း ကလည်း သပ်သပ်ရပ်ရပ်၊ သွားပုံလာပုံကလည်း တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်၊

မျက်နှာအမူအရာကလည်း ကြည်လင်အေးချမ်းလှတဲ့ နိဂြောဓ သာမဏေကိုတွေ့လိုက်ရတဲ့အခါ နေပူထဲက ပြေးလာရသူ တစ်ဦးက စိမ်းစိုအေးမြတဲ့ ပညောင်ပင်ကြီးကို တွေ့လိုက်ရသလို (နိဂြောဓ ဆိုတာ ပညောင်ပင်လို အရပ်အဝန်းညီမျှတင့်တယ်သူလို့ အဓိပ္ပာယ် ရပါတယ်) အသောကမင်းကြီးစိတ်ထဲမှာ အခုချက်ချင်း မဖူးရ မနေနိုင်ဆိုသလိုကို ကြည်ညိုစိတ်တွေ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဖြစ်သွားပါ တယ်။ အဲဒီ ကြည်ညိုမှုက စပြီးတော့ပဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ပီပီပြင်ပြင် ဖြစ်ပြီး သာသနာပြုမင်းကြီး ဖြစ်သွားခဲ့တာပါ။ ဒီဖြစ်ရပ်မှာ မင်းကြီးရဲ့စိတ်ကို ငြီးငွေ့ စက်ဆုပ်စေတဲ့ ဘာသာရေးဂိုဏ်းသား တွေဟာ သူတို့ရဲ့ ဣန္ဒြေကို သတိနဲ့စောင့်စည်းမှု မရှိတဲ့အတွက် ဣန္ဒြေမဲ့သူတွေဖြစ်ပါတယ်။

နိဂြောဓသာမဏေကတော့ ဣန္ဒြေတို့ကို သတိနဲ့ စောင့် ထိန်းမှုရှိတဲ့အတွက် ဣန္ဒြေရှိတယ်လို့ဆိုရပါတယ်။ သတိစောင့်ထိန်းမှု အလွန်အထူးရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုတော့ ဣန္ဒြေကြီးသူလို့ သတ်မှတ် ပြောဆိုကြပါတယ်။(အမှန်ကတော့ သတိမမဲ့တာ၊ သတိရှိတာ၊ သတိကြီးတာပါပဲ)။ ဒီနေရာမှာ ထပ်ပြီး သဘောပေါက်စရာ တစ်ခု ကတော့- “သဒ္ဓါ”ဆိုတဲ့ စကားကို “ယုံကြည်မှု”လို့ မြန်မာလို ပြောကြ ပါတယ်။ ဒီစကားရပ်ထဲမှာ “ယုံ”ဆိုတာရယ်၊ “ကြည်”ဆိုတာရယ် နှစ်ခုရှိပါတယ်။ “ယုံ”တာက လက္ခဏာသဒ္ဓါ။ “ကြည်”ဆိုတာက ကိစ္စ သဒ္ဓါဖြစ် ပါတယ်(သဒ္ဓါဟုလက္ခဏာ ပသာဒကိစ္စံ)။ အထက်မှာ ပြောခဲ့ဖြစ်ရပ်ကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် အစဉ်အလာရ လှူဒါန်းနေရတဲ့ ဘာသာရေး ဂိုဏ်းဝင်တွေဟာ ဣန္ဒြေမဲ့သူတွေဖြစ်လို့ ယုံသာ ယုံနေရ တယ်။ မ ကြည်စေနိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် သိရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးရဲ့ သဒ္ဓါတရားကို မခိုင်မြဲစေနိုင်ပါဘူး။ ဣန္ဒြေရှင်ဖြစ်တဲ့ နိဂြောဓ သာမဏေကတော့ ယုံလဲယုံ၊ ကြည်လဲကြည်စေတဲ့အတွက် သဒ္ဓါ

တရားကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ခိုင်မြဲစေပါတယ်။ ဒါကြောင့် မိမိတို့ တာဝန်ယူ ထမ်းဆောင်နေရတဲ့ သာသနာအပေါ်ကြည်ညိုကြသူတွေ သဒ္ဓါ တရားခိုင်မြဲပြီး အရှည်ခန့် တည်တန့်ရေး၊ ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးမှာ သာသနာ့ဝန်ထမ်းရှင်ရဟန်းတို့ရဲ့ ကုန္တိယသံဝရသီလဟာ အလွန် ကိုမှ အရေးကြီးတယ်ဆိုတာကို သဘောပေါက် သင့်ကြပါတယ်။

ခုလိုကုန္တိယတို့ကို သတိနဲ့ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ ကိုယ့်ကုန္တိယနိုင်နင်းပိုင်စိုးတဲ့အတွက် ကုန္တိယရှင် (ကုန္တိယတို့ရဲ့သခင်)လို့လဲ တလေးတစား သတ်မှတ်ပြောဆိုလေ့ ရှိပါတယ်။

မှန်ပါတယ် ကုန္တိယတို့ရဲ့အရှင်သခင် “ကုန္တိယရှင်” မဖြစ် သူများဟာ ကုန္တိယတို့ရဲ့ကျေးကျွန် (ကုန္တိယကျွန်)များဖြစ်နေကြရမှာ မလွဲပါဘူး။ မျက်စိအတွက် အဆင်းအာရုံအမျိုးမျိုး ရှာဖွေပေး ဆက်နေကြရတာ၊ နားအတွက် အသံအမျိုးမျိုး၊ နှာခေါင်းအတွက် အမွှေးနံ့သာ အမျိုးမျိုး၊ လျှာအတွက် စားဖွယ်သောက်ဖွယ်အမျိုးမျိုး ကိုယ်အတွက် နူးညံ့ချောမွတ်တဲ့အဝတ်အရုံအမျိုးမျိုးတို့ကို ရှာဖွေ ဆက်သရင်း အားချိန်နားချိန်ရယ်လို့ မရနိုင်အောင် ဖြစ်နေကြ သူ တွေဟာ ကုန္တိယတို့ရဲ့ကျွန်အဖြစ်ခံနေရတဲ့ “ကုန္တိယကျွန်”များ ဖြစ်နေ ကြရတာပါပဲ။

လောကလူသားအများစုတို့ ညည်းညူနေကြတဲ့ “ဒုက္ခ” ဆိုတာဟာ တကယ်တော့ ကုန္တိယတို့ရဲ့ ကျွန်အဖြစ်ခံ နေရတာပါပဲ။ သတိတရား အသိတရားမဲ့တဲ့အတွက် ကိုယ့်ကုန္တိယရဲ့ကျွန်အဖြစ် ကိုယ်ပြန်ခံနေရတာကိုပဲ၊ အမှန်အတိုင်းမသိနိုင် မမြင်နိုင်ကြလို့ ခေတ် စနစ်တို့ရဲ့ ကျေးကျွန်၊ ခေတ်ပေါ် ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ရဲ့ ကျေးကျွန်ခံ နေရတယ်လို့ အထင်မှားနေကြတာပါ။ အဓိကလက်သည်အစစ်ကို မသိမမြင်ဘဲ လက်သည် သတ်မှတ်မှု လွဲမှားသွားပြီဆိုကတည်းက

အဖြေရှာမှုတွေ၊ ဖြေရှင်းမှုတွေဟာလည်း လွဲမှားလို့မဆုံးနိုင်အောင် အလွဲအမှား သံသရာကြီးလည်နေရဦးမှာ မလွဲပါဘူး။

“စက္ခုနာ သံဝရော သာဓု၊ သာဓု သောတေန သံဝရော - စသဖြင့် မျက်စိ၊နား၊နှာစတဲ့ ဣန္ဒြေတို့ကို သတိနဲ့စောင့်စည်းနိုင်ရင် အကောင်းဆုံး”လို့ မြတ်ဗုဒ္ဓဟောညွှန်ခဲ့တာဟာလဲ ဒီလိုဣန္ဒြေကျွန် အဖြစ်က လွတ်မြောက်ပြီး ဣန္ဒြေရှင်များဖြစ်စေဖို့ပါပဲ။

“သံသရာနဲ့ နိဗ္ဗာန်လမ်းဆုံး”

ဒီဣန္ဒြေ(၆)ပါးတို့ဟာ သံသရာနဲ့ နိဗ္ဗာန်(သို့မဟုတ်) အစွန်း (၂)ပါးနဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါတို့ရဲ့လမ်းဆုံးဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့အကြောင်းကို နည်းနည်းဆင်ခြင်ကြည့်ကြရအောင်ပါ။

သတ္တဝါတို့ရဲ့ သံသရာခရီးဆိုတာ အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာဆိုတဲ့ မသိမှုနဲ့ လိုချင်တပ်မက်မှုတို့ ဦးဆောင်ပြီးစခဲ့ကြတာဖြစ်လို့ ဒီမသိမှု အဝိဇ္ဇာနဲ့ တပ်မက်မှုတဏှာတို့ဟာ သတ္တဝါတို့ရဲ့ သံသရာခရီးဖော် မိတ်ဟောင်းဆွေဟောင်းကြီးတွေပါ။ ရင်းနှီးလွန်းအားကြီးလို့ ဒီ ခန္ဓာကြီးရဲ့ အိမ်ရှင်တွေလိုတောင် ဖြစ်နေကြပါပြီ။

အထက်မှာပြောခဲ့သလိုပဲ ဣန္ဒြေ(၆)ပါးတို့မှာ သတိတရား အသိတရားဆိုတဲ့ အစောင့်အရှောက်များလစ်သွားလိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ခန္ဓာရဲ့အိမ်ရှင်များလိုဖြစ်နေကြတဲ့ အဝိဇ္ဇာတဏှာတို့က သတ္တဝါတို့ရဲ့ စိတ်အစဉ်ကို အချိန်မရွေးလာရောက် ပူးပေါင်းနေပါ တယ်။ ဒီလိုအခြေအနေမှာ အဝိဇ္ဇာတဏှာတို့နဲ့ ဣန္ဒြေ(၆)ပါးတို့ တွဲမိ သွားပြီး မျက်စိကလည်း အပိတ်အပင်အတားအဆီးမရှိ အဆင်း အာရုံတွေကို မရအရ ရှာတော့တာပါပဲ။ နား၊နှာ၊လျှာ၊ ကိုယ်တို့ ကလည်း အလားတူ အားကျမခံဆိုသလို ဆိုင်ရာအာရုံတွေကို အငမ်းမရ ရှာကြပါတော့တယ်။ လူတွေ လူပေါင်းမှားလို့ ဒုက္ခရောက်

ကြသလို က္ကန္တ(၆)ပါးတို့ တရားပေါင်းမှားပြီး ဒုက္ခရောက်ကြရတာ ပါပဲ။

ဒီလိုနဲ့ပဲ သတ္တဝါအများစုတို့ဟာ “အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ် တရားတွေကိုများများပိုင်ဆိုင်ပြီး များများကြီးခံစားနိုင်ခြင်းဟာ လောကမှာ ချမ်းသာခြင်းဖြစ်တယ်” ဆိုတဲ့ တစ်ဘက်စွန်းရောက် အတွေးမှား အမြင်မှားတွေကို လက်ခံကျင့်သုံးကြသူတွေ ဖြစ်လာ ကြပါတော့တယ်။ အဲဒီအတွေးအမြင်မှားကြီးကို “ကာမသုခလ္လိကာ နုယောဂ = ကာမချမ်းသာ ငမ်းငမ်းတက်ရှာဖွေအားထုတ်မှု” အစွန်းတရားလို့ သတ်မှတ်ပါတယ်။ ဒွါရ(၆)ခုတို့ကို အစောင့် အရှောက်မရှိ ဟင်းလင်းဖွင့်ထားမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အစွန်း တရားပါ။ ဓမ္မစကြာမှာ ‘ဟိနော ဂါမ္မော = ယုတ်နိမ့်ကြမ်းတမ်းတယ်” လို့ဆိုထားတဲ့အတိုင်း ယုတ်နိမ့်တဲ့အစွန်းတရားဖြစ်လို့ လက်ဝဲစွန်း လို့လည်း ခေါ်ကြပါတယ်။ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်များဟာ အိမ်ယာတည်ထောင် ပြီးနေကြလို့ “သာဂါရိက = အိမ်ရာတည်ထောင်နေကြသူများ” လို့ ခေါ်ပါတယ်။

အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့ဆိုတာကလည်း “ကာမ ငါးထွေ၊ ဆားငံရေသို့၊ သောက်လေသောက်လေ၊ ငတ်မပြေတည့်” ဆိုတဲ့အတိုင်း လိုချင်မှုတဏှာကို ပြည့်စေတယ်ရယ်လို့မရှိဘူး။ ပိုပြီး ကျယ်ပြန့်စေတဲ့သဘောပဲရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ ဒီလက်ဝဲစွန်း သမား အများစုကြီးဟာ လိုချင်မှုအားကြီးသလောက် ရှာဖွေ၊ ရှာဖွေ လို့ရသလောက် စွဲလမ်းမှုတွေပြင်းထန်ဆိုတာဖြစ်လာကြပြီး ကြာလာ တော့ “အစွဲနာ အခွာခက်” ဆိုတဲ့ အခြေအနေမျိုးရောက်သွားကြပါ တယ်။

သင်္ခါရနယ်ပယ်ဆိုတာ သက်ရှိရော သက်မဲ့ရော ဘယ် သင်္ခါရမှ အမြဲတည်နေရရှိ ထုံးစံမရှိလေတော့ ပိုင်ဆိုင်သူနဲ့ ပိုင်ဆိုင်

စရာ ပစ္စည်းဝတ္ထု(အာရုံငါးပါး)တို့ဆိုတာလည်း သေကွဲရှင်ကွဲ တစ်ကွဲ ကွဲနဲ့ခွဲခွာ ကွဲကွာရမြဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုခွဲခွာရတဲ့ အခြေအနေနဲ့ ကြုံတဲ့ အခါမှာတော့ များများပိုင်ဆိုင်ထားသူက များများကြီးအစွဲနာထားတဲ့ အတွက် အခွာရခက်လာပါတယ်။ သဘာဝအရဆိုရင်တော့ အချိန် တန်လို့ ကွာကျတဲ့သဘောပါ။ ဒါပေမယ့် အစွဲနာထားသူက ကွာကျ တာကို သတိရှိရှိနဲ့ အလိုက်အထိုက်လက်မခံနိုင်တဲ့အတွက် သဘာဝ အရကွာကျ ခြင်းဟာ သူ့အတွက် ခွာချသလို ခံစားရပါတော့တယ်။ “ဒုက္ခ”ဆိုတာ ဒါကိုပြောတာပါပဲ။

သင်္ခါရနယ်သားတိုင်း ဒီလိုဒုက္ခနဲ့အမြဲကြုံတွေ့ ခံစားနေရ မယ်လို့ ဆိုလိုတာမဟုတ်ပါဘူး။ သဘာဝအတိုင်း ကွာကျချိန်မှာ “ဒါဟာ သဘာဝ နိယာမတရားပဲ”လို့ အသိရှိရှိနဲ့ လက်ခံနိုင်သူများ အတွက် ကွာကျခြင်းဟာ ကွာကျခြင်းသာဖြစ်ပါတယ်။ ဒုက္ခလည်း မဟုတ်သလို သုခလည်းမဟုတ်ပါဘူး။ သဘာဝတရားပါ။ အဲ . . ကွာကျတာကို လက်မခံနိုင်ဘဲ စွဲလန်းမြဲစွဲလန်း နေသူများ အတွက် တော့ ကွာကျခြင်းဟာ ခွာချခြင်းလို ဖြစ်သွားပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ သဘာဝတရားဟာလည်း ဒုက္ခတရားဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်လာ ပါတယ်။ ဓမ္မစကြာမှာ ဘုရားရှင်ဟောတော်မူတဲ့ “သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ = လိုရင်း အကျဉ်းချုပ်ကတော့ ဥပါဒါန် အစွဲပြင်းနေတဲ့ ခန္ဓာငါးပါးဟာ ဒုက္ခပါပဲ”ဆိုတဲ့ ဒေသနာ တော်ဟာ ဒီသဘောကိုရည်ညွှန်းတာပါ။ အဘိဓမ္မာဒုက္ခဖြစ်လို့ စေ့စေ့တွေးမှ ရေးရေးပေါ်မှာပါ။ ဖြေးဖြေးချင်း တွေးကြည့်ပါ။ တရေးရေး ပေါ် လာပါလိမ့်မယ်။

“အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတွေ များများပိုင်လေ ချမ်းသာလေ”လို့ ခံယူထားကြသူတို့ဟာ နောက်ဆုံးတော့ များများ ပိုင်လေ များများ စွဲလေ၊ များများစွဲလေ များများအခွာခံရလေဖြစ်ပြီး

ပျော်ရွှင်မှုအတွက် ကြိုးစားရှာဖွေထားသမျှအရာတွေဟာ ဝမ်းနည်းပူဆွေးငိုကြွေး စရာတွေအဖြစ်နဲ့ နိဂုံးချုပ်သွားကြရပါတယ်။ ဒီဖြစ်ရပ်တွေကို တွေ့မြင်ဆင်ခြင်မိပြီး အယူအဆသစ်တစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာပါတယ်။ အဲဒါကတော့ “အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ် တရားတွေဆိုတာ လုံးဝမရှိမှ ချမ်းသာမယ်၊ ဒီတရားတွေဟာ ဝေးမှ အေးမည့် တရားတွေဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် မျက်စိ၊နား၊နှာ၊လျှာ ကိုယ်တို့ကို လုံးဝအလိုမလိုက်နဲ့၊ သူတို့အလိုကျ အာရုံတွေကို လုံးဝဝင်ခွင့်မပြုခြင်းသာ အကောင်းဆုံး” ဆိုတဲ့ အယူအဆပါပဲ။

ဒီလိုခံယူကြသူတို့ဟာ အာရုံငါးပါးကာမဂုဏ်တရားတွေကို ရှာဖွေခံစားတဲ့ လူ့ရုပ်လူ့ရွာကိုစွန့်ခွာပြီး တောရပ်တောင်ကြားစတဲ့ ရပ်ရွာနဲ့ဝေးတဲ့ ဒေသတွေမှာပဲ (အိမ်ရာတည်ထောင်ခြင်း၊ အိုးအိမ် အဆောက်အဦ အိုင်အမာဆောက်လုပ်နေထိုင်ခြင်းစတဲ့) လူ့ကိစ္စတွေ၊ လူနေမှုစနစ်တွေကို အားလုံးဆန့်ကျင်နေထိုင် ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ကို “အနာဂါရိက = အိမ်ရာမထောင်သူများ” လို့ သတ်မှတ်ကြ ပါတယ်။

သူတို့ရဲ့ အဓိကအလုပ်ကတော့ မျက်စိ၊နား၊နှာ၊လျှာ၊ ကိုယ်တို့ကို ချုပ်ချယ်နိုင်သမျှ ချုပ်ချယ်ရေးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လည်း အဆင်းကြည့်လိုစိတ်၊ အသံကြားလိုစိတ်စတဲ့ အလိုဆန္ဒတွေ ဖြစ်ပေါ်ချိန်ကို မရအောင်စွမ်းနိုင်သမျှ အားထုတ်ကြပါတယ်။ စောစောပိုင်း ကျင့်စဉ်များကတော့ ချမ်းလျှင်ရေငုပ်၊ ပူလျှင်မီးလှုံ၊ အားလျှင်တုံးခုန်၊ မောလျှင်ဇယ်ခပ်ဆိုတာမျိုးတွေလဲ ရှိပါလိမ့်မယ်။ “ရသေ့စိတ်ဖြေ” ဆိုသလို ဘာအကျိုးမှမရှိဘဲ အလုပ်မရှိ အလုပ်ရှာပြီး သစ်တုံးလေးတွေ၊ ဇယ်ကလေးတွေကို ဟိုရွှေ့ဒီရွှေ့နဲ့ အချိန်ဖြုန်းရင်း စိတ်ကို အာရုံတစ်ပါးဆီ မသွားအောင်ထိန်းချုပ်တဲ့ နည်းတွေပါပဲ။ ဒီအတွေးအမြင်မှား၊ အကျင့်မှားကြီးကတော့ ခန္ဓာကိုယ်ပင်ပန်း

ဆင်းရဲရဲကလွဲလို့ ဘာကောင်းကျိုးမျှမရတဲ့အတွက် “အတ္တကိလမထာ နုယောဂ = ခန္ဓာကိုယ်ပင်ပန်းအောင် အားထုတ်မှု” အစွန်းတရားလို့ သတ်မှတ်ပါတယ်။

ဘယ်လောက်ပဲ အပြင်ဗဟိဒ္ဓအာရုံတွေအပေါ် တွယ်တာ စွဲလန်းမှုနည်းအောင် ကြိုးစားနေနေ၊ အပြင် အာရုံစွဲ(ကာမုပါဒါန်) ထက် ပြင်းထန်တဲ့အစွဲများဖြစ်တဲ့ အယူဝါဒစွဲ(ဒိဋ္ဌုပါဒါန်) ‘ငါ’လို့ ပြောစရာဖြစ်တဲ့ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို စွဲတဲ့အစွဲ (အတ္တဝါဒုပါဒါန်) တွေက ပြင်းထန်မြဲ ပြင်းထန်နေဆဲပဲဖြစ်လို့ အတ္တကိလမထာသမား တွေလဲ နောက်ဆုံးတော့ အစွဲနာ အခွာခက်တဲ့ ဒုက္ခနဲ့ပဲ ဘဝတစ်ခုကို နှုတ်ဆက် နိဂုံးချုပ်ကြရတာပါပဲ။

ဒီအစွန်းရောက်သူ နှစ်မျိုးနှစ်စားတို့ဟာ ကျင့်သုံးအားထုတ် မှုအရ ကြည့်ရင်တော့ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်တဲ့ သဘောဆောင် ပါတယ်၊ တစ်ခုက အာရုံငါးပါးတို့အပေါ် အချစ်ကြီးလွန်းတယ်၊ တစ်ခုက အမုန်းကြီးလွန်းတယ်၊ အချစ်ကြီးပြီး အရရှာသူတွေက အကျပ်ဘေးဆိုက်ကြရတယ်၊ အမုန်းကြီးပြီး ဇွတ်အတင်းရှောင်ကြ သူတွေက အငတ်ဘေးဆိုက်ကြတယ်။ ကျပ်တာနဲ့ငတ်တာပဲ ကွာ တယ်၊ ဒုက္ခနဲ့ဇာတ်သိမ်းရတာချင်းကတော့ အတူတူပါပဲ။ ဒါကြောင့် လဲ ဓမ္မစကြာနိဒါန်းမှာ အစွန်း(၂)ပါးလုံးကို “ဒုက္ခော အနရိယော = အရိယာတို့ရဲ့ကျင့်စဉ်မဟုတ်တဲ့ ဆင်းရဲလမ်းတွေ”လို့ မှတ်ချက်ချ ခဲ့တာပါ။

လုပ်ရပ်ချင်းဆန့်ကျင်ပြီး အဆုံးသတ်ချင်းကျတော့ ဘာဖြစ် လို့ တူညီနေရသလဲ။ ဒါဟာ စဉ်းစားသင့်တဲ့အချက်ပါ။ အကြောင်း ကတော့ “အခြေခံတရားချင်းတူနေကြလို့”လို့ပဲ ဆိုရပါလိမ့်မယ်၊ အာရုံကိုအချစ်ကြီးသူတွေကလည်း “ငါ” ကြိုက်လို့ပဲ၊ အမုန်းကြီးသူ တို့ကလည်း “ငါ” မကြိုက်လို့ဘဲ၊ ကြိုက်တာနဲ့ မကြိုက်တာပဲ ကွဲတယ်၊

“ငါ”ကို အခြေခံကြတာချင်းက တူနေကြပါတယ်။ အစွဲ အားလုံး ထဲမှာ အပြင်းထန်ဆုံးအစွဲက အဲဒီ “ငါ”လို့ ထင်မှတ်နေတဲ့ အစွဲ (အတ္တဝါဒုပါဒါန်)ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အပြင်းထန်ဆုံး အစွဲကို အခြေခံ ကြတာချင်းလည်း တူညီကြပါတယ်။

နောက်ထပ်တူညီတဲ့ အခြေခံတစ်ခုကလည်း ရှိသေးတယ်။ အဲဒါ ကတော့ အာရုံကို အချစ်ကြီးသူများဆိုတာလဲ “စက္ခု”စတဲ့ ရုပ်ဣန္ဒြေ(၅)ခုကိုပဲ အခြေခံပြီး ကျင့်သုံးပါတယ်။ မျက်စိအကြိုက်၊ နားအကြိုက်စသည်ကို အလိုလိုက် အကြိုက်ဆောင်ပေးကြတာပဲ မဟုတ်လား။ အာရုံကိုအမုန်းကြီးသူများကလဲ ဒီ“စက္ခု”စတဲ့ ဣန္ဒြေ(၅)ပါးကိုပဲ အခြေခံပြီးကျင့်သုံးတာပါပဲ။ မျက်စိအကြိုက်၊ နားအကြိုက်စသည်ကို လုံးဝအလိုမလိုက်၊ အကြိုက်မဆောင်ဘဲ “ပြောင်တိုက်ငြင်းဆန်၊ အတင်းကန်၍၊ တွန်းလှန်ဖယ်ရှား” ဆိုသလို မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်တို့နဲ့ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိတို့ကို ဆုံတွေ့ခွင့်မရအောင် ဇွတ်အတင်း ပိတ်ပင်ပြီး ကျင့်သုံးကြတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် ရုပ်ဣန္ဒြေ(၅)ခု ပေါ်မှာသာ အခြေခံ ပြီးဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ကြတာချင်းလဲတူညီကြပါတယ်။ ဒီလိုအခြေခံ တရားတွေချင်း တူညီကြတဲ့အတွက် အဆုံးသတ် အဖြေချင်းလည်း တူညီကြတယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဒါဟာ သာသနာပကာလတစ်လျှောက်လုံး ကြုံတွေ့ကြရတဲ့ မှားယွင်းမှုများပါပဲ။ အထူးသိထားသင့်တာကတော့ ယောက်ျား ဖြစ် စေ၊ မိန်းမဖြစ်စေ ရနိုင်သမျှ ဣန္ဒြေ(၂၁)ခုစီ ရှိကြပါတယ်။ (ဣတ္ထိ ဘာဝ၊ ပုမ္မာဝတို့က(၁)ခုစီသာရနိုင်လို့ပါ။) အဲဒီအထဲမှာ စက္ခုစတဲ့ ရုပ်ကြည်ဣန္ဒြေ(၅)ခုတို့က ရုပ်စွမ်းအားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဣန္ဒြေတွေထဲမှာ ရုပ်စွမ်းအားဖြစ်တဲ့ ဣန္ဒြေတွေရှိသလို နာမ် စွမ်းအား အဖြစ်နဲ့လည်း သဒ္ဓိန္ဒြေစတဲ့ ဣန္ဒြေ(၅)ပါးတို့ ရှိကြပါသေး

တယ်။ ဒီနာမ်စွမ်းအား ကုန်ကြွေးတွေဆိုတာကိုတော့ သဗ္ဗညုဘုရား ရှင်တို့ ပွင့်တော်မူတဲ့ သာသနာတွင်း ကာလမျိုးမှာသာ သိခွင့်ရကြ တာပါ။ ဒါတောင်တချို့ဆိုရင် ရွှေအိုးမြှုပ်ထားမှန်းသိပေမယ့် တူးဖော် သုံးစွဲရကောင်းမှန်း မသိသလို သဒ္ဓါကြွေးစတဲ့ ရတနာထိုက်တဲ့ ကုန်ကြွေး တွေရှိတယ်လို့ သိရသည့်တိုင်အောင် တူးဖော်သုံးစွဲမှု မပြုကြသူတွေ လည်း အများကြီးပဲရှိပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ကုန်ကြွေး(၂၂)ပါးတို့ ဟောကြားပုံ အစီ အစဉ်ကို သိထားသင့်ပါသေးတယ် -

(က) ပထမဆုံးအနေနဲ့ သက်ရှိခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘော အတွင်းမှာ အကြုံးဝင်တဲ့ (သက်ရှိသတ္တဝါလို့သိသာစေတဲ့) ကုန်ကြွေးများ ဖြစ်ကြလို့ စက္ခုစတဲ့ ရုပ်စွမ်းအား ကုန်ကြွေး(၅)ပါးရယ်၊ မနိကြွေးရယ် ပေါင်း(၆)ပါးကို အဦးဆုံးဟောပါတယ်။ (အထက်မှာပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း အတွင်းအရှိတရား အားလုံးကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ ကုန်ကြွေးများ ဖြစ်လို့ပါပဲ)။

(ခ) အဲဒီနောက်မှာ ယောက်ျား၊ မိန်းမဆိုတဲ့ အတ္တဘောချင်း ကွဲပြားခြားနားမှုကို သိစေဖို့အတွက် ကုန်ကြွေး(၂)ပါးကို ဟောပါတယ်။

(ဂ) အဲဒီနောက်မှာ အတ္တဘောကြီး ကြာမြင့်စွာသက်ရှည် တည်နေကြောင်းဖြစ်တဲ့ ရုပ်နဲ့နာမ် ဇီဝိတိကြွေး(၂)ပါးကိုဟောပါတယ်။

(ဃ) အဲဒီနောက်မှာ တည်နေသမျှ တဏှာဥပါဒါန်စတဲ့ ကိလေသာတရားတွေဖြစ်ပေါ်ကြောင်း ကုန်ကြွေးတွေကိုသိစေဖို့ အတွက် သုခစတဲ့ ဝေဒနိကြွေး(၅)ပါးကို ဟောပါတယ်။

(င) အဲဒီနောက်မှာ ကိလေသာတရားတွေ ချုပ်ပျောက် အောင် ပွားစေ များစေရမည့် ကုန်ကြွေးတွေကိုသိဖို့အတွက် သဒ္ဓါစတဲ့ နာမ်စွမ်းအား ကုန်ကြွေး(၅)ပါးတို့ကိုဟောတော်မူပါတယ်။

(စ) အဲဒီနောက်မှာတော့ အကျင့်ပဋိပတ်အားလျော်စွာ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် မြင့်မြတ်တဲ့ပညာတရားတို့ကို သိစေဖို့ နောက်ဆုံးမှာ ပညာဣန္ဒြေအထူး(၃)ပါးတို့ကို ဟောတော်မူပါတယ်။

ဒီနေရာဟာ သံသရာနဲ့နိဗ္ဗာန်၊ အစွန်းနှစ်ပါးနဲ့ မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါတို့ လမ်းခွဲကြရမှာဖြစ်လို့ အရေးအကြီးဆုံးနေရာ ရောက်နေ ပါပြီ။ အကျဉ်းချုပ်ထပ်ပြီးသတိပေးပါဦးမယ်။

ဣန္ဒြေတွေကိုဟောပုံ အစီအစဉ်ထဲမှာ သက်ရှိခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောရဲ့ အရေးအကြီးဆုံး ဣန္ဒြေ(၆)ပါးရှိပါတယ်။ အဲဒီ (၆)ပါး ထဲမှာ စက္ခု၊သောတ၊ဃာန၊ဇိဝှိကရုပ်ဣန္ဒြေပါ။ မနက နာမ်ဣန္ဒြေပါ။ သတ္တဝါတို့ရဲ့အခြေခံ ရုပ်နဲ့နာမ်(၂)ပါးဆိုတာလည်း ဒါပါပဲ။

စက္ခု၊သောတစသည်တို့ဟာ အပြင်မှာရှိတဲ့ အဆင်း အသံ စတဲ့ အာရုံတွေကိုယူတတ်တဲ့ (ဂေါစရဂ္ဂါဟက)ရုပ်များဖြစ်လို့ “ရုပ်ရဲ့ စွမ်း အားများ” လို့သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုနိုင်ပါတယ်။

မနိန္ဒြေဆိုတဲ့ စိတ်(နာမ်)မှာလည်း သဒ္ဓါစတဲ့ စွမ်းအား(၅)ပါး ရှိပါတယ်။ ဒီနာမ်စွမ်းအားတွေကတော့ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့ပွင့်ထွန်း ပေါ်ပေါက်လာလို့ ဟောညွှန်ပြသမှသာ သိခွင့် သုံးခွင့်ရကြတာပါ။ သာသနာပကာလကြီးတစ်လျှောက်မှာတော့ ပုထုဇဉ်အများစုကြီးက လုံးဝမသုံးသလောက် ပစ်ပယ်ထားခြင်းခံရတဲ့အတွက် နာမ်တရား များနဲ့ သူ့စိမ်းပြင်ပြင်လို့ ကင်းကွာနေတာများပါတယ်။

စိတ်(နာမ်)တရားမှာ သူ့ကိုမြှင့်တင်အကျိုးပြုပေးမယ့် နာမ်စွမ်းအားတွေကင်းကွာနေတာနှင့်တပြိုင်နက်၊ သံသရာခရီးဖော် လည်းဖြစ်၊ အိမ်ရှင်သဖွယ်လည်းဖြစ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာတဏှာတို့က အလိုလို ပူးပေါင်းဝင်ရောက်လာပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ စိတ်ဟာရိုးရိုးသန့်သန့် စိတ်ကလေးမဖြစ်တော့ဘဲ အဝိဇ္ဇာတဏှာဦးစီးပြီး သတိမဲ့ အသိမဲ့တဲ့

စိတ်ဆိုးစိတ်ရိုင်း၊ စိတ်ညစ်မဲကြီးဖြစ်သွားပါတယ်။

စိတ်ရဲ့သဘောက “စိတ် စေစားတယ်” ဆိုတဲ့အတိုင်း လိုချင်တဲ့အာရုံအသစ်တွေကို တိုက်ရိုက်ယူနိုင်တာမဟုတ်ပါဘူး။ စက္ခုအစရှိတဲ့ ဆိုင်ရာရုပ်စွမ်းအားတွေကို စေခိုင်းပြီး ရယူခံစားတာပါ။ စိတ်မှာ တဏှာလောဘယှဉ်တွဲမိပြီဆိုကတည်းက ဒီစိတ်ဟာ “လိုချင်စိတ်” ဖြစ်သွားပါပြီ။ လိုချင်စိတ်နဲ့ ရုပ်စွမ်းအားတွေနဲ့ ပေါင်းမိသွားပြီဆိုရင်တော့ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးဟာ စက္ခုစတဲ့ ဣန္ဒြေတွေရဲ့ ကျေးကျွန်လုံးလုံး ဖြစ်သွားပြီး အာရုံငါးပါးကာမဂုဏ်တရားတွေကို မနားမနေရှာပေရောပဲ။ ရှာလို့ရတဲ့ အာရုံတွေကို ဝေဒနာက ခံစားမိပြီဆိုတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် တဏှာဥပါဒါန်စတဲ့ အညစ်အကြေးတွေကလည်း ထူသည်ထက်ထူပြီး ခန္ဓာကြီးတစ်ခုလုံး ဝန်ထုပ်ကြီးဖြစ်သွားရတော့ တာပါပဲ။

ဘာရာ ဟဝေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ = ခန္ဓာငါးပါးတို့ဟာ ဝန်ထုပ်ကြီးဖြစ်တယ်။

ဘာရ ဟာရောစ ပုဂ္ဂလော = သတ္တဝါတွေဟာ ခန္ဓာဝန်ထုပ်ကို ထမ်းနေရတယ်။

ဘာရာဒါနံ ဒုခံ ဟောတိ = ဝန်ထုပ်ကို စွဲလမ်းထမ်းပိုးထားရတာဟာ ဒုက္ခပဲ။

ဘာရ နိက္ခေပနံ သုခံ = ဝန်ထုပ်ကို ပစ်ချနိုင်မှ ချမ်းသာရမယ်။ (သံ၊ ၂-၂၂) လို့ ဘုရားရှင်သတိပေး ဆုံးမခဲ့တာဟာ ဒီလိုခန္ဓာဝန်ထုပ်ကြီးကို သိမြင်တော်မူလို့ပါပဲ။

မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့ကသာ သိမြင်တော်မူကြပေမယ့် သာသနာပကာလကြီးမှာတော့ ဒီလိုဝန်ထုပ်ကြီး ဘာကြောင့်ဖြစ်ရတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းရင်းကို မသိနိုင်ကြပါဘူး။ ဝန်ကို ဘာနဲ့ထုပ်ထားတယ်ဆိုတာ အမှန်မသိတဲ့အတွက် ဝန်ထုပ်ကို ဖယ်ရှားဖို့ရာ နည်း

လမ်းမှန်ကိုလည်း မသိကြပါဘူး။ ဝန်ထုပ်ကြီးပိနေတာကိုတော့ ကိုယ်
 တွေ့မျက်မြင်ခံစားနေကြရတာဖြစ်လို့ သိကြပါတယ်။ သူတို့လည်း
 ဝန်ပိတဲ့ ဒဏ် မခံနိုင်ကြတဲ့အတွက် ကိုယ်ဉာဏ်မိသမျှနဲ့ ဝန်ထုပ်ကို
 ဖယ်ရှားဖို့ကြိုးစားကြပါတယ်။ ဖယ်ရှားတဲ့ နည်းကလည်း ဘာမှလေး
 လေးနက်နက် တွေးကြံနေတာတော့မဟုတ်ပါဘူး။ အာရုံတွေ ဝင်ခွင့်
 ပေးထားလို့ ခန္ဓာဝန်လေးရတာဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီဝန်ထုပ်ပေါ့သွား
 အောင် အာရုံဝင်ပေါက်တွေအားလုံးကို ပိတ်ဆို့ပစ်တဲ့နည်းပါပဲ။
 အထက်မှာ ပြောခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့ ဒွါရအားလုံးကို အသေပိတ်ပြီး ခန္ဓာ
 ကိုယ်ကို ညှင်းဆဲတဲ့နည်းပါ။

စဉ်းစားကြည့်ရင်တော့ ဒုက္ခကို ဒီနည်းနဲ့ဖြေရှင်းမှု ကြိုးစား
 တာဟာ ရယ်အားထက် ငိုအားသန်စရာပါပဲ။ နို့ဆာလို့ ငိုနေတဲ့
 ကလေးကို “အဆာ” ရပ်အောင်မလုပ်ဘဲ “အစာ” ဖြတ်ပြီး ပါးစပ်
 ပိတ်ချော့တဲ့ အူလည်လည် မိခင်တစ်ယောက်ရဲ့ လုပ်နည်းမျိုး ခပ်
 ဆင်ဆင်ပဲ။ အာရုံဝင်ပေါက်တွေ အတင်းပိတ်ထားပေမယ့် အာရုံကို
 ဆာတတ်တဲ့ တဏှာဥပါဒါန်ကိုရပ်အောင် မလုပ်နိုင်တဲ့အတွက်
 အစာဖြတ်လေ အငတ်ပြင်းလေဆိုတာမျိုး ဖြစ်ကုန်ကြတာပါပဲ။ ဒီ
 အစွန်းကတော့ ထူးထူးခြားခြား လူနည်းစုသာ ကျင့်သုံးတဲ့အစွန်း
 တရားဖြစ်လို့ လက်ျာစွန်းကို သတ်မှတ်ခေါ်ဆို ကြပါတယ်။

အဲဒီအခြေအနေတွေကြားမှာ ဘုရားရှင်ပွင့် တော်မူလာ
 တာပါ။ ဘုရားရှင်က သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်မရောက်မီ လူဝတ်ကြောင်
 အဖြစ်နဲ့ အသက် (၂၉)နှစ်သားအထိ နေခဲ့ရာမှာ (၁၆)နှစ်သား
 အရွယ်ကစပြီး (၂၉)နှစ်အထိ (၁၃)နှစ်တာကာလကြာအောင် ကာမ
 သုခလ္လိက အစွန်း ကိုလည်း သူမတူအောင်လျှောက်ခဲ့ဖူးပါတယ်။
 နောက်ဆုံးတော့ အို,နာ,သေဆိုတဲ့ အခန်းမှာ အငိုနဲ့ ဇာတ်သိမ်းကြရ
 တာချည်းဖြစ်လို့ အစွန်းရဲ့ ဟိုဘက်ချောက်ကမ်းပါးမကျမီ ဥရုဝေဠ

တောကို ထွက်လာတာပါ။ အဲဒီမှာလဲ (၆)နှစ်တိတိ အတ္တကိလမထ အစွန်းကို လျှောက်ခဲ့တာ နောက်ထပ်အချိန်အနည်းငယ် လောက် ထပ်တိုးလိုက်ရင် မရဏချောက်ထဲကျတော့မည့်ဆဲဆဲ တဲတဲကလေး လိုတော့တဲ့ အထိပါပဲ။ ပါရမီရှင်မို့သာ ချောက်ထဲမကျခင် အချိန်မို့ နောက်ပြန် ဆုတ်နိုင်ခဲ့လို့ မဇ္ဈိမလမ်းမပေါ်ရောက်ပြီး သဗ္ဗညု ဘုရားရှင်အဖြစ် ရောက်ခဲ့တာပါ။ ဒါကြောင့် အစွန်းနှစ်ပါးကိုရော မဇ္ဈိမပဋိပဒါကိုရော ကိုယ်တွေ့ကိုယ်ကြုံသိပြီးဖြစ်လို့ ဘယ်လမ်းဆုံမှာ ဘယ်လိုလမ်းခွဲရမယ်ဆိုတာကိုလည်း အပြည့်အစုံသိမြင် လမ်းညွှန် တော်မူနိုင်တော်မူတာပါ။

မြတ်စွာဘုရားရှင်တွေ့ရှိခဲ့တဲ့ မဇ္ဈိမလမ်းခွဲဆိုတာကတော့ “အတွင်းအား” ကို သုံးတဲ့နည်းလို့တောင် ဆိုနိုင်လိမ့်မယ်ထင်ပါတယ်။

ဟုတ်ပါတယ်။ အစွန်းလမ်း(၂)ခုတို့က ရုပ်စွမ်းအားတွေကို အခြေခံပြီး သွားနေတဲ့လမ်းတွေပါ။ ရုပ်စွမ်းအားတွေဆိုတာ အပြင် က အာရုံတွေကိုသာ ယူနိုင်တဲ့ စွမ်းအားတွေဖြစ်လို့ “အပြင်အား” များလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ အခု မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းမှာ အသုံးပြုမှာက သဒ္ဓါန္တေအစ ရှိတဲ့ နာမ်စွမ်းအား ဣန္ဒြေ(၅)ပါးကိုပါ။ နာမ်စွမ်းအား တွေဆိုတာ အတွင်းအဇ္ဈတ္တဖြစ်တဲ့ စိတ်(နာမ်)တရားကိုမှီပြီး ဓမ္မာရုံ ကိုသာ အာရုံပြုတဲ့ အားတွေဖြစ်လို့ “အတွင်းအား” များလို့ ဆိုရ တာပါ။

အတွင်းအား(၅)ပါးတို့က နာမ်တရားကို မြှင့်တင်တည် ဆောက်ပုံကို အသေးစိတ်လေ့လာကြည့်မယ်ဆိုရင် (က) ပထမဆုံး သဒ္ဓါစွမ်းအားက စိတ်ကို ကောင်းရာမှန်ရာဆီရောက်အောင် စည်းရုံး ပေးပါတယ်။ “သဒ္ဓါ”ဆိုတာကို မြန်မာလို “ယုံကြည်”တယ်လို့ ပြောလေ့ရှိပါတယ်။ ဒီစကားက လက္ခဏာသဒ္ဓါနဲ့ ရသသဒ္ဓါနှစ်မျိုး လုံးကို ပေါင်းပြီးပြောထားတာပါ။

သဒ္ဓါတရားက လက္ခဏာအနေနဲ့ “သဒ္ဓါဟနလက္ခဏာ = ယုံခြင်း လက္ခဏာ” ရှိပါတယ်။ ရသခေါ် ကိစ္စအားဖြင့်တော့ “ပသာဒန ရသာ = ကြည်ခြင်းကိစ္စရှိပါတယ်။ ယုံတယ်ဆိုတာ ဘုရားအစရှိတဲ့ ရတနာသုံးပါးတို့၊ ကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုးတို့အပေါ်မှာ သံသယမရှိ စိတ်ချလက်ချဆုံးဖြတ်လက်ခံမှုကို “ယုံတယ်” လို့ ဆိုတာပါ။

ကြည်တယ်ဆိုတာကတော့ အမှုအနယ်တွေကင်းသွားတဲ့ ရေလို စိတ်အစဉ်မှာ လောဘ ဒေါသစတဲ့ အနယ်အမှုတွေကင်းသွား တဲ့အတွက် ကြည်လင်တဲ့ စိတ်အစဉ်ကလေးဖြစ်လာတာပါ။ ယုံသဒ္ဓါနဲ့ ကြည်သဒ္ဓါနှစ်ခုပြည့်စုံမှလည်း အင်္ဂါစုံတဲ့သဒ္ဓါအစစ် ဖြစ်နိုင်တာမို့ နှစ်မျိုးလုံးကို ပေါင်းပြီး “ယုံကြည်တယ်” လို့ သုံးရတာပါ။

“သဒ္ဓါအင်္ဂါစုံတယ်” ဆိုတဲ့ စကားကို အလေးအနက်သတိ ထားစေချင်ပါတယ်။ မဇ္ဈိမလမ်းခွဲမှာ အလွန်အရေးကြီးတဲ့လမ်းညွှန် စကားတစ်ရပ်ဖြစ်လို့ပါ။ ယုံတာနဲ့ကြည်တာ နှစ်ခုစုံမှ အင်္ဂါစုံတဲ့ သဒ္ဓါ ဖြစ်ပါတယ်။ အများယုံလို့ လိုက်ယုံပြီး နောက်ဆက်တွဲမှာ စိတ်ရှုပ် စရာ၊ စိတ်ညစ်စရာ၊ သံသယဖြစ်စရာတွေနဲ့ ကြုံရပြီဆိုရင် ဒီသဒ္ဓါဟာ ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါမဖြစ်တော့ဘဲ ယုံမှားတဲ့ သဒ္ဓါတုကြီး ဖြစ်နေ ပါလိမ့်မယ်။ အရင်ကပြောခဲ့တဲ့ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးရဲ့ အဖြစ်အပျက်ထဲမှာ မိရိုးဖလာဂိုဏ်းဝင်တွေကို အစဉ်အလာမပျက်ယုံ နေရပေမယ့် မကြည်နိုင်ဘဲဖြစ်နေရပုံကို ပြန်တွေးကြည့်ရင် သဘော ပေါက်လို့ရပါတယ်။ ဒါကို အထူးသတိပြုရပါလိမ့်မယ်။

(ခ) သဒ္ဓါတရားက စည်းရုံးပေးထားတဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေကို ဝီရိယစွမ်းအားက အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်ပါတယ်။

(ဂ) ပုထုဇဉ်တို့ရဲ့ စိတ်ဓာတ်ဆိုတာ အလေ့အကျင့်သန်ရာ ဆီကိုသာ ပြေးသွားနေဟတ်တဲ့ သဘာဝရှိတဲ့အတိုင်း လောဘအလို ဒေါသအလိုတွေကိုလိုက်တဲ့ အကျင့်သန်နေတဲ့ စိတ်တွေဟာလည်း

သဒ္ဓါတရားက စည်းရုံးပေးလိုသာ ကောင်းရာဆီစုရုံးပါလာကြပေမယ့် အကျင့်သန်ရာ အာရုံဆီပြန်ပြေးတတ်ကြတာဟာ ဓမ္မတာပါပဲ။ အဲဒီလိုအခါမျိုးမှာ လိုအပ်တဲ့ အာရုံတွေ ပုံပေါ်လာအောင်၊ မလိုအပ်တဲ့ အာရုံတွေ ကြားဖောက်ဝင်မလာအောင်၊ မိမိစိတ်နဲ့ မိမိရဲ့ ဦးတည်ချက်အာရုံတို့ မျက်ခြည်ပြတ်မသွားရအောင်ကိုတော့ သတိစွမ်းအားက စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းပေးပါတယ်။

(ဃ) သမာဓိစွမ်းအားက အာရုံအပေါ်မှာ စိတ်ကိုတည်တန့်နေအောင် ကျရောက်ပေးတယ်။

(င) ပညာစွမ်းအားကတော့ အာရုံတို့ရဲ့ သဘောလက္ခဏာအမှန်ကို သိပေးပါတယ်။ အဆင့်မြင့်တဲ့ စိတ်ထားဆိုတာ ဒီစွမ်းအား(၅)ခုနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့စိတ်ကို ပြောတာပါပဲ။

ဒီစွမ်းအား(၅)ခုမှာလဲ အဓိကအကျဆုံးက သတိစွမ်းအားဖြစ်ပါတယ်။ သဒ္ဓါနဲ့ ပညာတို့ကလည်း စုံတွဲညီညွတ်ခဲ့တယ်။ တစ်ခုလွန်ရင် တစ်ခုကလျော့ ဖြစ်တတ်တယ်။ သမာဓိနဲ့ ဝီရိယတို့ကလည်း အလားတူပါပဲ။ တစ်ခုလွန် တစ်ခုလျော့ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ခဲ့လျှင် အင်အားအလေးချိန် မညီမျှတဲ့အတွက် စစ်မှန်တဲ့စွမ်းအားပေါ်မလာဘဲ ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ သတိတရားကပဲ အင်အားချိန်ခွင်လျှာကို ညှိပေးပါတယ်။

မဇ္ဈိမလမ်းပေါ်ရောက်အောင် ဒီနာမ်စွမ်းအား ဣန္ဒြေ(၅)ခုတို့ကို အသုံးပြုတယ်ဆိုတာ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်တော့ သဒ္ဓါနဲ့ စည်းရုံး၊ ဝီရိယနဲ့မြှင့်တင်၊ သတိထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၊ သမာဓိနဲ့ အခိုင်အမာပြုပြီး ပညာအရည်အသွေးမြင့်တက်လာအောင် ပြုပေးတာပါပဲ။

စက္ခုစတဲ့ ဣန္ဒြေ(၆)ပါးတို့ကို အထိမ်းအကွပ်မရှိ ဖွင့်ထားခြင်းဖြင့် ကိလေသာတွေ အတားအဆီးမရှိဝင်ရောက်ခွင့်ရှိတဲ့

ကာမသုခလ္လိက အစွန်းရောက်တယ်။ ဒီဣန္ဒြေ(၆)ခုလုံးကို ဇွတ်အတင်းထိန်းချုပ်လွန်းပြန်ရင်လည်း မွေးရာပါ လူ့အခွင့်အရေးလို့ ဆိုရမယ့် မြင်သင့်တာမြင်ခွင့်၊ ကြားသင့်တာကြားခွင့်၊ နံသင့်တာ နံခွင့်၊ စားသင့်တာစားခွင့်၊ အအေး၊အနွေး၊အကြမ်း၊အနုစတဲ့ တွေ့ထိသင့်ရာကို တွေ့ထိခွင့်တွေပါ ဆုံးရှုံးတဲ့အတွက် လူ့ဖြစ်ကျိုးမနပ်(လူ့ဖြစ်ရုံး)တဲ့ အတ္တကိလမထ အစွန်းရောက် သွားပြန်ပါတယ်။

အဲဒီအစွန်း(၂)မျိုးလုံးက လွတ်တဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းစဉ်ဆိုတာ ကတော့ ပထမဆုံးအနေနဲ့ အဲဒီဣန္ဒြေ(၆)ခုတို့ကို လုံးဝပိတ်ပင် ထားရမယ်ဆိုတဲ့ အယူမှား အမိန့်မှားကြီးကို ဖျက်သိမ်းလိုက်တယ်။ အဲဒီနေရာကို “သတိ” ဆိုတဲ့ တံခါးစောင့် ချထားပေးလိုက်ပါတယ်။

အဲဒီလိုလုပ်လိုက်တဲ့အတွက် ဣန္ဒြေတွေကို လုံးဝအသုံးမပြုရဆိုတဲ့ အတ္တကိလမထအစွန်းကလည်း လွတ်သွားသလို အခြေခံဣန္ဒြေ(၆)ပါးတို့ကို လုံးဝအတားအဆီး အထိန်းအချုပ်မရှိ ဖွင့်ထားတဲ့ ကာမသုခလ္လိက အစွန်းနဲ့လည်း လွတ်သွားတယ်။

အခြေခံဣန္ဒြေ(၆)ပါးတို့မှာ သတိကပ်ပေးလိုက်တဲ့အတွက် “ဣန္ဒြေတို့ကို သတိနဲ့ စောင့်ကြပ်ပေးတဲ့ မနောကံသီလ (ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ)” အဆင့်ကို ရောက်သွားလို့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းမပေါ်အထိရောက်ပြီလို့ ဆိုနိုင်သွားပါတယ်။

ဟုတ်ပါတယ်၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလို့ခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်(၈)ပါးထဲမှာ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင်(၃)ပါးက ကာယကံနဲ့ ဝစီကံတို့ကိုသာ စောင့်ထိန်းတဲ့သီလများဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသီလအဆင့်က မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းစကို ချဉ်းကပ်မိရုံပဲရှိပါသေးတယ်။ အခြေခံဖြစ်တဲ့ သီလသိက္ခာမျှသာဖြစ်သေးလို့ပါ။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလဆိုတာကတော့ မနောကံအမှားများကိုပါ မဖြစ်ပေါ်အောင်စောင့်ထိန်းပေးတာဖြစ်လို့ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ဖြစ်သွားပါတယ်။

သမ္မာသတိမဂ္ဂင်အဆင့်ရောက်ပြီဆိုရင် သမာဓိမဂ္ဂင် အဆင့်ရောက် သွားပါပြီ။ သမာဓိ မဂ္ဂင်အဆင့်ဆိုတာ သီလမဂ္ဂင်နဲ့ ပညာမဂ္ဂင်တို့ကို တစ်သားတည်းဖြစ်အောင် ဆက်စပ်ပေးတဲ့မဂ္ဂင် ဖြစ်တဲ့အတွက် မဇ္ဈိမပဋိပဒါရဲ့ ဗဟိုချက်မ လို့လည်းဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါလမ်းမပေါ်ကို ရောက်သွားပြီလို့ ဆိုရတာပါ။

သီလနဲ့ပညာတစ်သားတည်းဖြစ်တယ်ဆိုတာ မဂ်ပညာ အဆင့်ရောက်သွားတဲ့အခါ လွန်ကျူးလို့တဲ့စေတနာဆိုးတွေကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ဖြတ်တဲ့ သမုစ္ဆေဒဝိရတီအဆင့်ရောက်သွားတဲ့အတွက် သိက္ခာပုဒ်တွေသီးခြားဆောက်တည်ဖွယ်မလို့ပဲ လုံးဝသီလမြဲသွား ပါတယ်။ ဆောက်တည်ပြီး လုံခြုံအောင်စောင့်ထိန်းနေရတဲ့ တာဝန် တစ်ခုသီးခြားမရှိတော့ဘဲ အသိနဲ့ခိုင်မြဲသွားတာကိုပဲ တစ်သားတည်း ဖြစ်သွားတယ်လို့ ဆိုရတာပါ။

သီလမဂ္ဂင်နဲ့ ပညာမဂ္ဂင်တို့ တစ်သားတည်းဖြစ်သွားတဲ့ အဆင့်ရောက်မှသာ မဂ္ဂင်(၈)ပါးလုံးလည်း တစ်ပြိုင်နက်ပြည့်စုံသွား ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ အသိပညာရဲ့အဆင့်အတန်းဟာ “ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓ ဓမ္မံ = ဖြစ်လာတဲ့အရာတိုင်းဟာ ပျက်စီးမြေမှုတာပဲ” ဆိုတဲ့ အဆင့်အထိ ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်သိနဲ့ ပြည့်စုံ ခိုင်မာသွားပြီဖြစ်လို့ ကျေနပ်စရာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မကျေနပ်စရာလို့ပဲဆိုဆို ဘယ်လိုအာရုံမျိုးနဲ့ပဲတွေ့ကြုံရ တွေ့ကြုံရ ချစ်ခင်စရာ မုန်းတီးစရာ ရယ်လို့ သတ်မှတ်စွဲလမ်းခြင်း မရှိတော့ပါဘူး။ စွဲလမ်းထုပ်ပိုးတတ်တဲ့ ဥပါဒါန်တရားမရှိတဲ့အတွက် ကြုံလာသမျှအာရုံများဟာလည်း မြင်မြင်ကာမျှ၊ ကြားကြားကာမျှ ဆိုသလို ပြီးပြီးပျောက်ပျောက်သာ ဖြစ်သွားကြတော့တဲ့အတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးအဖြစ်နဲ့ ခန္ဓာကိုယ် ပေါ်မှာ ပိမနေ၊ လေးမနေတော့ပါဘူး။ အဲဒီလိုဖြစ်အောင် အသိနဲ့ လုပ်ရတာကိုပဲ “ဘာရနိက္ခေပနံ သုခံ = ဝန်ထုပ်ကို ပယ်ချခြင်းဟာ သုခဖြစ်တယ်” လို့ ဆိုတာပါ။

“ခန္ဓာဝန်ကို ပယ်ချခြင်း”ဆိုတာနဲ့ပတ်သက်လို့ လူငယ်လူလတ်ပိုင်း ဓမ္မသင်တန်းများမှာတော့ သူတို့အရွယ်အားလျော်စွာ နားလည် မှတ်သားဖို့လွယ်ကူအောင် ဥပမာနဲ့ ပြောပြလေ့ရှိပါတယ်။

ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ချိန်ခွင်ကြီးတစ်ခုလို ဥပမာထားပြီး ကြည့်ကြရအောင်ပါ။ ချိန်ခွင်တစ်ခုမှာ ချိန်ခွက်နှစ်ဘက်ပါတယ်၊ အလယ်က ချိန်ခွင်လျှာနဲ့ကိုင်ပေး။ ချိန်ခွက်နှစ်ခုရှိတဲ့အထဲက တစ်ဘက်မှာသာ ပစ္စည်းတွေထည့်ပြီး ကျန်တဲ့တစ်ဘက်မှာ ဘာမှမရှိဘူးဆိုရင် တစ်ဘက်မှာ ထည့်ထားသမျှ ပစ္စည်းဟာ “ဇောက်ထိုးကြီး” လို့ ဆိုရလောက်အောင် လေးနေပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီလိုပါပဲ ဒီခန္ဓာကြီးမှာလည်း ရုပ်စွမ်းအားနဲ့ နာမ်စွမ်းအားဆိုပြီး ချိန်ခွင်နှစ်ခုရှိပါတယ်။ တကယ်လို့ နာမ်စွမ်းအားဘက်မှာ သဒ္ဓါ၊ဝီရိယစသည် ဘာမှမရှိဘူး၊ ရုပ်စွမ်းအားတွေချည်း တစ်ဘက်သတ် အသုံးချနေမယ်ဆိုရင် ခန္ဓာချိန်ခွင်ကြီးဟာ ဘယ်လိုနေမလဲ၊ ရှိသမျှ ရုပ်စွမ်းအားတွေဟာ ဝန်ထုပ်ကြီးလို လေးလံပြီး ဇောက်ထိုးကြီးဖြစ်မနေလောက်ပေဘူးလား။ ဒီလိုအခြေအနေမျိုးမှာ ခန္ဓာဝန်ကြီးဟာ ဘယ်လောက်အထိ လေးသလဲဆိုရင်တော့ ငယ်ငယ်ကနားထောင်ရဖူးတဲ့ ထွေးညိုပြဇာတ်ထဲက ကိုကြီးသာဒင်ကို သူ့တပည့်က ပြောသလို ပြောရမယ်ထင်တယ်။

ပြဇာတ်ထဲမှာ ကိုကြီးသာဒင်က ထွေးညိုကို လက်ဆောင်ပေးဖို့ ပိတောက်ပင်ပေါ် ကိုယ်တိုင်တက်ပြီး ပိတောက်ပန်းခူးတယ်။ မတက်တတ်ဘဲ တက်တာဆိုတော့ ပိတောက်ကိုင်းကလွတ်ပြီး ကိုကြီးသာဒင်မြေကြီးပေါ် “ဘုန်း” ကနဲ ကျတယ်တဲ့။ အဲဒီအခါမှာ သူနဲ့အတူပါလာတဲ့ တပည့်ကျော်က “ကိုကြီးသာဒင်တစ်ယောက် ပိတောက်ပင်ပေါ်က ကျလိုက်တာ “ဘုန်း” ကနဲ နေတာပဲ၊ တော်သေးတာပေါ့ မြေကြီးခံနေလို့၊ မြေကြီးသာ မခံရင်တော့ အဝီစိအထိရောက်လောက်တယ်” တဲ့။

အခုလည်း နာမ်စွမ်းအားဘက်မှာ ဘာမှမရှိဘဲ ရုပ်စွမ်းအား တွေချည်း တစ်ဘက်သတ်ထည့်ထားတဲ့ ဒီခန္ဓာဝန်ထုပ်ကြီးဟာ ဘယ်လောက်အထိများ လေးလိုက်မလဲဆိုရင် “မြေကြီးခံနေပေ လို့ပေါ့။ မြေကြီးသာမခံရင် အဝီစိရောက်လောက်တယ်” လို့ပဲ ပြောရ လိမ့် မယ်ထင်တယ်။ အဲ မြေကြီးခံတယ်ဆိုတာ တခြားတော့မဟုတ် ပါဘူး၊ မြေပေါ်မှာ အသက်ရှင်လျှက် သွားလာရပ်တည် နိုင်သေးတာ ကို ပြောတာပါ။ ဒီဘဝ အသက်ရှင်မှုဆုံးသွားပြီဆိုရင် မြေကြီးက မခံတော့ပါဘူး၊ အဲဒီလိုဆိုရင် ဘယ်အထိရောက်သွားမလဲ၊ အားလုံး ကိုကြီးသာဒင်တွေချည်း ဖြစ်မကုန်လောက်ပေဘူးလား။ ခန္ဓာဝန်ကို ပယ်ချရမယ်ဆိုတာ အဲဒီလောက်လေးလံနေတဲ့ ခန္ဓာဝန်ထုပ်ကြီးကို ပေါ့သွားအောင်လုပ်ပစ်ရမယ်လို့ ပြောတာပါ။ မြန်မာစကားမှာက ဆရာတော်ဘုရားကြီးတွေ ပျံလွန်တော်မူတာကိုလည်း “ခန္ဓာဝန်ချ တယ်” လို့ပဲ သုံးနေကြတာ ရှိတော့ အဲဒါနဲ့ရောပြီး “ခန္ဓာဝန်ကိုပစ်ချ ရမယ်” ဆိုတာကိုလည်း အသက်နဲ့ခန္ဓာအိုးစားကွဲအောင် လုပ်ရမယ် လို့ အထင်မှားသွားမှာစိုးလို့ သတိပေးရတာပါ။

တစ်ဖက်သတ်လေးနေတဲ့ ချိန်ခွက်ကြီးကို ပေါ့သွားအောင် လုပ်တယ်ဆိုတာ အဲဒီချိန်ခွက်ထဲမှာရှိနေတဲ့ ပစ္စည်းတွေကို လျှော့ချ ပစ်ရမှာ၊ ဖယ်ရှားပစ်ရမှာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဘာမှမရှိဘဲ ဟာလာဟင်း လင်းဖြစ်နေတဲ့ အခြားအချိန်ခွက်တစ်ခုထဲကို အလေးချိန်ထည့်ပေး လိုက်ရင် ဇောက်ထိုးဖြစ်အောင် လေးနေတဲ့ ချိန်ခွက်ကြီးက အပေါ် မြောက်တက်လာမှာပါ။ အပေါ်မြောက်တက်လာပြီဆိုကတည်းက သူ့ဝန်ထုပ်ကြီးပေါ့သွားပြီပေါ့။ အဲဒီလို ဝန်ကို လျှော့ချရမှာကို ပြောတာ။

အဲဒီတော့ နာမ်တရားအတွက် သတ်မှတ်ထားတဲ့ချိန်ခွက်မှာ သဒ္ဓါစတဲ့ နာမ်အားတွေမဲ့ပြီး ဟင်းလင်းကြီးဖြစ်နေသမျှ ခန္ဓာကိုယ်

ကြီးဟာ ရုပ်စွမ်းအားတွေချည်းတစ်ဖက်သတ် ပိပြီးလေးနေမယ်။
အဲဒါပေါ့သွားအောင် သဒ္ဓါစတဲ့ နာမ်စွမ်းအားတွေကို တစ်ဖက်မှာ
ထည့်ပေးပါ။ နာမ်စွမ်းအားတွေ အလေးချိန်တိုးလာသလောက်
ရုပ်ဝန်ထုပ်ကြီးပေါ့သွားပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ပြောတာပါ။

ဥပမာ - သဒ္ဓါစွမ်းအားဆိုပါတော့ သဒ္ဓါဆိုတာ အနည်းဆုံး
ကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုးကို ယုံကြည်တာမဟုတ်လား။ ယုံကာမတ္တမဟုတ်ဘဲ
တကယ်တမ်းလက်ခံပြီး စိတ်ထဲမှာ ကြည်နေတဲ့အဆင့် ရောက်နေပြီ
ဆိုရင် ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးက ကံနဲ့ပတ်သက်ပြီး အမှားမခံတော့ဘူး။
မကောင်းတဲ့ကံတွေကို ဘယ်တော့မှ မလုပ်တော့တဲ့အတွက် မတရား
မှုတွေ၊ အကုသိုလ်ကံတွေနဲ့ အာရုံငါးပါးတို့ကို မရှာဖွေတော့ပါဘူး။
ဒီလောက်နာမ်စွမ်းအား အလေးချိန်တက်လာပြီဆိုရင် ခန္ဓာဝန်ကြီးက
အတော်လေးပေါ့သွားပါပြီ။ မြေကြီးမခံတော့ဘူးဆိုရင်တောင်
အပါယ်အထိ နစ်သွားစရာအကြောင်းမရှိတော့ပါဘူး။ အကုသိုလ်
ကင်းအောင်နေပြီဆိုကတည်းက သီလကုသိုလ်က ရှိလာပြီးဆိုတော့
အပါယ်ဘေးက လွတ်တာပေါ့။

သဒ္ဓါတရားက မကောင်းမှုရှောင်ရေး ကောင်းမှုဆောင်ရေး
ဆိုတာကို ယုံကြည်လက်ခံလာပြီဆိုရင် ဝီရိယကလည်း ဒီနှစ်ခုကို
အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ပဲ ကြိုးစားလာပါတယ်။ ဟုတ်ပါတယ်။
သမ္မာဝါယာမလို့ခေါ်တဲ့ ကောင်းမွန်မွန်ကန်တဲ့ အားထုတ်မှုဆိုတာ
အတိုချုပ်ကတော့ မကောင်းမှုကင်းရေးနဲ့ ကောင်းမှုတိုးရေး
အတွက်ပဲ အားထုတ်ကြရတာမဟုတ်လား။ ဘယ်အလုပ်မဆိုစပြီး
လုပ်စ မှာတော့ သတိထားပေးရတယ်။ လုပ်ကိုင်တဲ့အကြိမ်များလာပြီ
ဆိုရင်တော့ သတိထားရတဲ့ အဆင့်ကနေ သတိရှိလာတဲ့ အဆင့်
ရောက်လာပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ အလုပ်ကလည်း “အကြိမ်ကနေ
အကျင့်”ဖြစ်သွားပါတယ်။ အကျင့်ရလာတော့ စိတ်ကလည်း

သမာဓိအသားကျပြီး တည်ငြိမ် လာပါတယ်။ တည်ငြိမ်တဲ့အတွက် စူးစိုက်အားသန်လာတယ်။ တည်ငြိမ်စူးစိုက်မှုအားကောင်းတဲ့အတွက် ပညာတရားကလည်း ပိုင်းပိုင်း ခြားခြား ပီပီပြင်ပြင်ကြီးသိတတ်တဲ့ ဝိပဿနာပညာအဆင့်ရောက်လာပါတယ်။

နာမ်စွမ်းတွေထဲမှာ ပညာစွမ်းအားက “ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယ ဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓ ဓမ္မံ = ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိတဲ့အရာတိုင်းဟာ ချုပ်ပျက်ခြင်း သဘောရှိတယ်” ဆိုတဲ့အဆင့်အထိရောက်သွားပြီ ဆိုရင်တော့ နာမ်စွမ်းအားအလေးချိန်ဟာ ပြည့်ပြီးခိုင်မာတဲ့အဆင့် ရောက်သွားပါပြီ။ ဓမ္မစကြာတရားဦးဟောစဉ်က အရှင်အညာသိ ကောဏ္ဍညမထေရ်တို့ အသိဉာဏ်ပြည့်ဝသွားတယ်ဆိုတာ ဒီအသိမျိုး ပါပဲ။ ဒီအဆင့်ရောက်ပြီဆိုရင် ခန္ဓာကြီးဟာလည်း ဘယ်တော့ အပါယ်အထိနစ်လောက်အောင်မလေးတော့ပါဘူး။ “ပဟီနာပါယ ဂမနော = အပါယ်မျိုးစေ့ကို ပယ်သတ်ပြီးပြီ” ဆိုတဲ့ အဆင့်ရောက် သွားပါတယ်။ “ဘာရ နိက္ခေပနံ သုခံ = ခန္ဓာဝန်ကို ပယ်ချခြင်းဟာ ချမ်းသာသုခဖြစ်တယ်” ဆိုတာ ဒီသဘောကို ပြောတာပါပဲ။

ဒီလောက်ဆိုရင်တော့ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဟာ သံသရာနဲ့ နိဗ္ဗာန်(သို့မဟုတ်) အစွန်း(၂)ပါးနဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါတို့ရဲ့ လမ်းဆုံ ဖြစ်တယ် ဆိုတာကိုသဘောပေါက်ပြီထင်ပါတယ်။ “နညတြိန္ဒြိယ သံဝရာ၊ သောတ္တိံ ပဿာမိ ပါဏီနံ = စက္ခု၊ သောတ၊ ယာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ၊ မန ဆိုတဲ့ ဣန္ဒြိယ(၆)ပါးကို သတိနဲ့ စောင့်ထိန်းမှုမပါဘဲ သတ္တဝါတို့ရဲ့ ချမ်းသာခြင်းကို ငါဘုရားမမြင်ပြီ” ဆိုတဲ့ သံယုတ် ပါဠိတော်၊ သုဗြဟ္မာ သုတ်(သံ၊၁-၅၂)အရကြည့်မယ်ဆိုရင်လည်း သတ္တဝါတို့ရဲ့ အခြေခံဣန္ဒြိယ(၆)ပါးတို့ဟာ သံသရာနဲ့နိဗ္ဗာန်တို့ရဲ့ လမ်းခွဲရမည့် ဆုံမှတ် ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သေချာပါတယ်။

သံသရာတစ်လျှောက်လုံးမှာ ဒီဣန္ဒြေ(၆)ခုတို့ကို “အထက်
မှာဘဝင် အောက်မှာ အဝီစိ” ဆိုသလို စုံချည် ဆန်ချည်သုံးခဲ့တာ
များလှပြီဖြစ်လို့ အခုလို သာသနာတော်နဲ့ကြုံကြိုက်တုန်း လူဖြစ်တုန်း
အခိုက်အတန့်ကောင်း အခါကောင်းကြီးမှာ -

ခန္ဓာဝန်ထမ်း ပင်ပန်းလှသူ၊

ဝန်ကိုပယ်ချ အေးမြကြည်ဖြူ။

ခန္ဓာဝန်ထုပ် မြစ်ဖြုတ်ဖြုတ်သူ၊

ခန္ဓာညစ် အသစ် နောက်မယူ။ လို့ တောင်တွင်းကြီး၊

နတ်မှီတောရဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးခဲ့တဲ့လင်္ကာလာအတိုင်း
ဣန္ဒြေတို့ကို နိဗ္ဗာန်ထိဆိုက်အောင် အသုံးပြုပြီး ခန္ဓာဝန်ကို ပယ်ချ
နိုင်ကြပါစေလိုသာ တိုက်တွန်းလိုက်ပါရစေ။

(လူတိုင်းအတွက် ပဋ္ဌာန်းရေးရတဲ့အထဲမှာ ဣန္ဒြေယပစ္စည်း
ဟာ အခက်ခဲဆုံးအဖြစ်ကြုံရပါတယ်။ အခုရေးလိုက်တာဟာလည်း
စကားတွေရှည်လွန်း ထပ်လွန်းသွားမှာစိုးလို့သာ ရပ်လိုက်ရတယ်။
ပြောစရာတွေ၊ ပြောချင်တာတွေတော့ အများကြီးကျန်နေပါသေး
တယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီလောက်ဆိုရင် အစွန်းလမ်း(၂)ခုက လွတ်ပြီး
မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းပေါ်ရောက်အောင်တော့ သုံးတတ်လောက်ပြီ
ထင်ပါတယ်။ မရှင်းတာရှိရင် စာနဲ့ဖြစ်စေ ဖုန်းနဲ့ဖြစ်စေ မေးနိုင်
ပါတယ်။ သဘောပေါက်သမျှတော့ ဖြေကြားပေးပါမယ်)

ဈာနပစ္စည်း

ဈာနပစ္စယော = ဈာန်ပစ္စည်း တဲ့။ “ဈာန်”ဆိုတဲ့ အသံကို ကြားလိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဗုဒ္ဓဘာသာကြားဖူးနာဝသမား အများစုတို့က “မြေလျှိုးမိုးပျံ”ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြေးပြီးသတိရ တတ်ကြတာများပါတယ်။

အမှန်ကတော့ “ဈာန်”ဆိုတာ မြေလျှိုးမိုးပျံနိုင်ခြင်းရဲ့ အခြေခံတရားတော့ မှန်ပါတယ်။ မြေလျှိုးမိုးပျံနိုင်တာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ မြေလျှိုးမိုးပျံဆိုတာက အဘိညာဏ်ရဲ့ အလုပ်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဘိညာဏ် ဆိုတာ “အဘိ+ဉာဏ = အထူးအစွမ်း ထက်တဲ့ ဉာဏ်”လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ အဘိညာဏ်တွေအမျိုးမျိုး ရှိတဲ့ အထဲက ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ်ကို ရရှိမှသာ မြေလျှိုးမိုးပျံနိုင်တာပါ။ ဣဒ္ဓိဝိဓကို “တန်ခိုး”လို့လည်း ခေါ်ကြတယ်။ “အဆန်းတကြယ် အံ့ဩဖွယ် ဉာဏ်အထူး”လို့ ဆိုရမယ် ထင်ပါတယ်။ ထားပါတော့ အဲဒါက အဘိညာဏ်တွေပါ။

ဈာန်တွေထဲက အမြင့်ဆုံး ရူပဈာန်ကို ရရှိပြီးသူများသာ ဈာန်ကို အခြေခံပြုပြီး အဘိညာဏ်ရောက်အောင် ထပ်ဆင့်ကြိုးစား

ရတာဖြစ်လို့ “ဈာန်”ဆိုတာ အဘိညာဏ်တို့ရဲ့ အခြေခံသာဖြစ်ပါတယ်။

တကယ်တမ်း “ဈာန်”ဆိုတာကတော့ အာရုံကို စိုက်စိုက် စူးစူးရှုတဲ့သဘော။ စိတ်ကို အာရုံထဲ စူးဝင်နေတယ်လို့ ထင်ရလောက်အောင်ကို အာရုံနဲ့စိတ်ကို တွဲကပ်ထားပြီး ရှုမှတ်နေတဲ့ သဘောကို ဈာန်လို့ခေါ်တာပါ။ ဒါကြောင့် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးက ပရမတ္ထသံခိပ်လင်္ကာများမှာ ဈာန်နဲ့ပတ်သက်ပြီး -

“စိုက်စိုက်စူးစူး၊ အထူးမြဲမြံ၊ ရှုအားသန်၊ ဈာန်ဟု ခေါ် သတတ်”လို့ ရေးခဲ့တာပါ။ “စိုက်စိုက်စူးစူး ရှုတယ်”ဆိုလို့ ကမ္မဋ္ဌာန်း တရားအားထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ရှုတယ်လို့တော့ မထင်လိုက်ပါနဲ့။ “ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ”ဆိုတဲ့ တရားငါးပါးတို့က ရှုတာပါ။ အထူးသဖြင့်တော့ အာရုံတစ်ခုဆို တစ်ခုတည်းကိုသာ ငြိမ်သက်တည်ကြည်ပြီး စူးစိုက်အာရုံ ပြုနေတဲ့ သဘောက ဧကဂ္ဂတာတရားရဲ့ လက္ခဏာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အများနားလည်ပြောဆိုနေကြတဲ့ “သမာဓိတရား” ဆိုတာလည်း ဒီ “ဧကဂ္ဂတာတရား” ကိုပဲ ခေါ်တာပါ။

“ဈာန = ဈာန်” တရားဆိုတာ အာရုံကို စူးစိုက်ရှုခြင်းဆိုတဲ့ (ဥပနိဇ္ဈာန)ကိစ္စကို လုပ်ဆောင်တတ်သလို ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်တဲ့ အပိတ်အပင် အတားအဆီး(နီဝရဏ)တရားတွေကို ဖယ်ရှားလောင်မြိုက်ခြင်းဆိုတဲ့ (ဈာယန)ကိစ္စကိုလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုကိစ္စ(၂)ရပ်လုံးကို ဆောင်ရွက်နိုင်တာဆိုလို့ ဝိတက် အစရှိတဲ့ စေတသိက်တရား(၅)ပါးသာရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဝိတက် စတဲ့တရား(၅)ပါးကိုသာ ဈာန်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်း(ဈာနင်္ဂ)တရားများလို့ သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုရပါတယ်။ ဈာနင်တရားတွေ အလုပ်(၂)မျိုး လုပ်ပုံကတော့ -

“ ဝိတက်နှင့် ထိနမိဒ္ဓ ”

အိပ်ချင်မှူးတူး၊ ထုံထိုင်းတွေဝေ၊ အကြံတုံး ဉာဏ်တုံး၊ လူဖျင်း လူညံ့ဖြစ်အောင် လွှမ်းမိုးပိတ်ပင်ထားတဲ့တရားများကတော့ ထိနမိဒ္ဓ စေတသိက်များပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတရားနှစ်ခုလွှမ်းမိုးထားပြီဆိုရင် လူစွမ်းလူစ ပျောက်ပြီး ဘယ်အလုပ်ကိစ္စကိုမှ စူးစူး စိုက်စိုက်တက် တက်ကြွကြွ မလုပ်ဆောင်နိုင်တော့တဲ့အတွက် လူဖျင်း၊ လူနာ၊ လူအ၊ လူထုံကြီးဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဒီတရားတွေကို အနှောင့်အယှက် အပိတ်အပင်(နိဝရဏ)တရားများလို့ ဆိုရတာပါ။

ဝိတက်တရားက ယှဉ်ဘက်သမ္ပယုတ်တရားတွေကို အာရုံ တစ်ခုပေါ်တင်ပေးတတ်တဲ့အတွက် အမြဲကြံစည်စိတ်ကူး နေသူနဲ့ တူပါတယ်။ ဝိတက်တရားက သမ္ပယုတ်တရားတွေကို ကသိုဏ်း အစရှိတဲ့ အာရုံပေါ်တင်ပေးပြီး ကြံစည်စိတ်ကူးပေးခြင်း ဖြင့် ဖြောင့် ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ “ထိန မိဒ္ဓနိဝရဏ တရား” များကိုလည်း အရာဝတ္ထုတစ်ခုခုကို မီးနှင့် ရှို့မြှိုက်သည့်ပမာ ပယ်ခွါ လောင်မြှိုက် ပေးပါတယ်။

“ ဝိစာရနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ ”

“ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏ”ဆိုတာ အာရုံတစ်ခုအပေါ်မှာ တည် တည်ငြိမ်ငြိမ်မရှိဘဲ အမျိုးမျိုး အထွေထွေ တွေးတောယုံမှား တတ်တဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။ ဝိတက်ရဲ့ တင်ပေးမှုကြောင့် အာရုံပေါ်ကျ ရောက်နေတဲ့ သမ္ပယုတ်တရားများဟာ ဝိစိကိစ္ဆာတရားများရဲ့ နှောက်ယှက်ခြင်းကို ခံရတဲ့အခါ အာရုံပေါ်မှာ ကောင်းစွာ မရပ်တည်ဘဲ ယုံမှားသံသယဝင်ပြီး ကသိုဏ်းအစရှိတဲ့ အာရုံမှ ဆုတ် နှစ်သွားတတ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဝိစာရတရားက သမ္ပယုတ် တရားတို့ကို ရောက်ပြီးတဲ့အာရုံက မခွာအောင် အာရုံကို ထပ်တ လဲလဲ စွဲစွဲမြဲမြဲသုံးသပ်ပေးခြင်းဖြင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်

ဖြစ်တဲ့ “ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏတရားများကိုလည်း ပယ်ခွါလောင်မြှိုက် ပေးပါတယ်။

“ ပီတိနှင့် ဗျာပါဒ ”

“ဗျာပါဒ နိဝရဏ”ဆိုတာ တရားကိုယ်အနေနဲ့တော့ အာရုံကို မနှစ်သက်နိုင်အောင် ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းတဲ့ ဒေါသတရားပါပဲ။ ဝိစာရတရားက သမ္ပယုတ်တရားတွေကို အာရုံပေါ်မှာ စွဲမြဲနေအောင် အထပ်ထပ် သုံးသပ်ပေးနေသော်လည်း ဗျာပါဒနိဝရဏ တရားက နှောင့်ယှက်ထားလျှင် အာရုံကို မနှစ်သက်တော့တဲ့အတွက် ကြာရှည် သုံးသပ်ချင်မည် မဟုတ်တော့ပါဘူး။ ဒီလို အခြေအနေ မျိုးမရောက်အောင် ပီတိတရားက အာရုံကို နှစ်သက်ပြီး ကိုယ်ရောစိတ်ပါ နှစ်သက်ပြည့်ဖြိုးပွားတိုးစေခြင်းဖြင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်တဲ့ “ဗျာပါဒနိဝရဏ”တရားတို့ကို စိတ်အစဉ်မှာ မပါရအောင် ပယ်ခွါလောင်မြှိုက်ပေးပါတယ်။

“ သုခနှင့် ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ ”

“ဥဒ္ဓစ္စ နိဝရဏ”ဆိုတာ မငြိမ်မသက် တုန်လှုပ်ယှုပ်လွင့်ပြီး အာရုံပေါ်မှာ မရပ်မတည်ဘဲ ပြေးနေတဲ့သဘောဖြစ်ပါတယ်။ “ကုက္ကုစ္စ” ဆိုတာကတော့ ပြုလုပ်လိုက်မိတဲ့ မကောင်းမှုတွေ မပြုလုပ်လိုက်မိတဲ့ ကောင်းမှုတွေကို ပြန်တွေးပြီး နောင်တရ ပူပန်နေတဲ့ သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ ပီတိကြောင့် သမ္ပယုတ်တရားအားလုံး ကသိုဏ်းစတဲ့အာရုံပေါ်မှာ နှစ်သက်အားရတဲ့ စိတ်အစဉ်အဖြစ် ကျရောက်နေသော်လည်း ဥဒ္ဓစ္စ,ကုက္ကုစ္စနိဝရဏတရားများ နှောင့်ယှက်လာလျှင် အာရုံတို့ရဲ့ သာယာနှစ်သက်ဖွယ် အရသာများ မပေါ်နိုင်တဲ့အတွက် ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် တည်နေနိုင်စွမ်း မရှိနိုင်တော့ပါဘူး။ အဲဒီလို အခြေအနေမျိုး မဖြစ်ပေါ်မကြုံတွေ့ရအောင် သုခဝေဒနာ တရားက အာရုံရဲ့ အရသာကို အေးမြချမ်းသာ ငြိမ်သက်စွာ ခံစား

ပေးခြင်းဖြင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ နီဝရဏတရားတို့ကို စိတ်အစဉ်မှာ မဝင်မပါရအောင် ပယ်ခွာလောင် မြှိုက်ပေးပါတယ်။

“ သမာဓိ နှင့် ကမစ္ဆန္တ ”

“ကမစ္ဆန္တ နီဝရဏ”ဆိုတာ အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ် တရား တို့ကို နှစ်သက်စွဲလန်း တပ်မက်တတ်တဲ့ လောဘစေတသိက်ပါပဲ။ (တဏှာ၊ လောဘ၊ သမုဒယ ဆိုတဲ့ အမည်များနဲ့ ထင်ရှားပါတယ်) စိတ်အစဉ်မှာ တဏှာလောဘပူးယှဉ်လာပြီးဆိုရင် နှစ်သက်ဖွယ် အာရုံ ကာမဂုဏ်တွေနောက်ကို တကောက်ကောက် လိုက်ပြီး စိတ် ဓာတ်တွေ မငြိမ်မသက် ကလိန်းကလက် ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကမစ္ဆန္တနီဝရဏတရား နှောင့်ယှက်လာလျှင် ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခတို့ တောင့်မခံနိုင်ကြတော့ဘဲ ကသိုဏ်း စတဲ့ အာရုံကနေ စိတ်အစဉ်ခွာသွားရပါလိမ့်မယ်။ ဈာန်အင်္ဂါတို့နဲ့ ယှဉ်တွဲ နေတဲ့ ဈာန်စိတ်အစဉ်တွေ လွင့်စဉ်ခွာထွက်မသွားရအောင် သမာဓိ ဆိုတဲ့ ဧကဂ္ဂတာတရားက အာရုံအပေါ်မှာ ခြိုက်ခြိုက် မြှိုက်မြှိုက် တည်တန့်ပေးခြင်းဖြင့် ရှေးဈာန်အင်္ဂါ(၄)ပါးတို့ အာရုံရဲ့ အရသာ အပေါ်မှာ စူးစိုက်တည်တံ့စေပြီး ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ ကမစ္ဆန္တ နီဝရဏတရားကိုလဲ စိတ်အစဉ်မှာ ပါဝင်မလာအောင် ဖယ်ခွါ လောင်မြှိုက်ပေးပါတယ်။

ဒါကြောင့် “ပစ္စနိက ဓမ္မေ ဈာယတိ = ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ကို ပယ်ခွာလောင်မြှိုက်စေတတ်၏”ဆိုတဲ့ ဗျူပ္ပတ်အရ ဝိတက်စတဲ့ စေတသိက်(၅)ပါးကိုသာ ဈာန(ဈာန်)တရားများလို့ ခေါ် ရပါတယ်။

“ဈာန = စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုတယ်”ဆိုတာ သာမန်မြင်ကာမတ္တ မဟုတ်ဘဲ မြင်ရတဲ့အာရုံအပေါ်မှာ စိတ်ကို စူးဝင်နေတယ်လို့ ဆိုရ

လောက်အောင် ရှုမှတ်တာပါ။ ကြားသင့်ရာ အာရုံ တွေးသင့် ကြံသင့် ရာအာရုံတို့ အပေါ်မှာလဲ အလားတူ စူးစိုက်ရှုမှတ်ပွားများ ရတဲ့ အလုပ်ပါ။ သာမန်ရှုသည်ထက်ပိုပြီး စူးစူးစိုက်စိုက်ရှု မှတ်တဲ့ အတွက် စိတ်အစဉ်မှာလဲ သာမန်ထက် ပိုပြီး ထင်မြင်လာပါတယ်။

အဋ္ဌကထာဆရာတော်ကတော့ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကြည့်ရှု လေ့လာသူတို့ဟာ မြင်ကွင်းကိုပိုပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မြင်ရအောင် သစ်ပင်တို့တောင်ထွတ်(တောင်ငူ)တို့ ပေါ်တက်ပြီး ကြည့်ကြတယ်။ ဒီလိုတက်ပြီးကြည့်တဲ့အခါ အပေါ်ကိုရောက်လေ ပိုပြီးမြင်ကွင်းက ကြီးကျယ်လာလေ ဖြစ်သလို ဈာန်တရားများဟာလဲ ကြာလေ ကြာလေ အမြင်စူးစိုက်ပြီး ကြီးကျယ်လာလေ ဖြစ်တယ်ဆိုပြီး ဈာန် တရားကို သစ်ပင်ဖျားတို့ တောင်ထွတ်တို့ကို တက်ရောက် ကြည့်ရှု ပြောဆိုသူနဲ့ ဥပမာပြုပါတယ်။ ဒါကို နိဿယပြန်တဲ့ ဆရာတော်က-

“ဈာနပစ္စယော=သစ်ပင်တောင်ငူ၊ တက်သသူသည်၊ အောက်လူတို့အား၊ ပြောသည့်လားသို့။ နှစ်ပါးရုပ်နာမ်၊ သဟဇ် အား၊ ဆယ့်တစ်ပါးတွင်။ ထင်ရှားတပ်တပ်၊ ကပ်၍ရှုခြင်း ဟူ သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ပဉ္စဝိဉ်ကြဉ်၊ စိတ်မှာ ယှဉ် သည့်၊ ဈာနင်ခုနစ်ပါး၊ ပစ္စည်းတရား၎င်း”လို့ ပြန်ဆိုပါတယ်။ ဈာနင်ခုနစ်ပါးဆိုတာ ကတော့ ဝေဒနာကို သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပေက္ခာဆိုပြီး (၃)ပါးခွဲရေတွက်လို့ပါပဲ။ တရားကိုယ်စစ်စစ်ကတော့ ဝေဒနာကို တစ်ပါးပဲရေတွက်တဲ့အတွက် ဈာနင်(၅)ပါးသာ ဖြစ်ပါ တယ်။

ဝေဒနာဈာန်တရားထဲမှာ ဒေါမနဿပါထည့်သွင်း ပါဝင်ရ တာကတော့ ဈာန်ဆိုတာ အများကြားဖူးနားဝရှိထားသလို ကုသိုလ်တရားချည်း မဟုတ်ဘူး၊ စိုက်စိုက်စူးစူး ရှုမှတ်တာမှန်သမျှ

ကုသိုလ်ရှုလည်း ဈာန်ပဲ၊ အကုသိုလ်ရှုလည်း ဈာန်ပါပဲ၊ အကုသိုလ် ဈာန်ကျတော့ ဒေါမနဿဝေဒနာနဲ့ ရှုတာလဲ ရှိပါတယ်။

ဟုတ်ပါတယ် ကြားဖူးနားဝ ဗုဒ္ဓဘာသာအများစုကတော့ ဈာန်တရား မဂ်တရား ဖိုလ်တရားဆိုတဲ့ စကားသုံးခွန်းက ဆက်တိုက် အတွဲလိုက် ပြောနေကြတာများတော့ “ဈာန်” ဆိုရင် ကောင်းတဲ့တရား၊ မြင့်မြတ်တဲ့တရားလို့ချည်း ထင်ကြတာ များ ပါတယ်။ “ဈာန်” လို့ အမည်ရတဲ့ တရား(၅)မျိုးတို့ဟာ ကုသိုလ် တရားမှာ ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်သလို အကုသိုလ်တရားမှာလဲ ယှဉ်တွဲ ဖြစ်ပေါ်တဲ့အတွက် ကောင်းတဲ့ဈာန်ဆိုတာရှိသလို မကောင်းတဲ့ ဈာန်ဆိုတာလဲ ရှိပါတယ်။

တစ်ခါတစ်လေမှာ အကုသိုလ်ဈာန်တွေက ကုသိုလ်ဈာန် တွေထက်တောင် သမာဓိအားပိုပြီး ကောင်းချင်ကောင်းနေတတ် ပါသေးတယ်။ ငါးမျှားတဲ့လူတစ်ယောက်က ငါးဟပ်၊မဟပ် စူးစိုက် ကြည့်နေတာ။ ကျားပွဲ ဖဲပွဲမှာ ကျားကွက်တို့ ဖဲချပ်တို့ကို စူးစိုက်ကြည့် နေတာမျိုးတို့၊ အလွန်နှစ်သက်တဲ့ အဆင်း အသံတို့ကို စူးစိုက်ပြီး ကြည့်ရှုတာ၊ နားထောင်တာတို့စသည်ပေါ့။ အဲဒီမှာလဲ သူ့ဟာနဲ့သူ ပီတိတို့၊ ဧကဂ္ဂတာတို့ဆိုတာရှိတာပါပဲ။

အနုမြူဖော်မြူလာအတွက် အိုင်စတိုင်း စူးစိုက်တွေးကြံ နေတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး တောင်တွင်းကြီး၊ နတ်မှီတောရ ဆရာတော် ကြီး မိန့်ကြားဖူးတာကတော့- “ဒီ ဈာန်သမာဓိတွေဟာ ရှေ့နားက “သမ္မာ” ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်ကလေးသာ တပ်ဆင်ပေးလိုက်နိုင်မယ်ဆိုရင် တစ်ထိုင်တည်းနဲ့ တစ်မဂ် တစ်ဖိုလ်အထိရောက်သွားနိုင်လောက်တဲ့ တကယ့်ဈာန် သမာဓိမျိုး” တဲ့။ စက္ကဝက်ငှက်များ ထိန်ထိန်သာနေတဲ့ လမင်းကြီးကို မမှိတ်သောမျက်စိနဲ့ ကြည့်နေတယ်ဆိုတာမျိုးလဲ “ဈာန်” လို့ပဲ ဆိုရမှာပါ။ မန္တလေးတက္ကသိုလ်က ပါမောက္ခဆရာကြီး

တစ်ဦး ပြောဖူးတယ်။ ကျောင်းပိတ်ခါနီးညနေမှာ ယောက်ျားလေး မိန်းကလေးမိတ်ဆွေ အချင်းချင်းစုံတွဲ နှုတ်ဆက်နေကြတာတွေကို ချောင်းကြည့်တဲ့ ကျောင်းသားတွေဟာ တစ်ကိုယ်လုံး ခြင်တွေသီး နေအောင် ကိုက်ထားတာတောင် မသိလောက်အောင် သမာဓိအား ကောင်းသတဲ့။

စူးစိုက်တာမှန်သမျှကို ဈာန်လို့ဆိုနိုင်ပေမယ့် ဈာန်တိုင်း ကုသိုလ်မဖြစ်ဘူး၊ အာရုံမှန်၊ နှလုံးသွင်းမှန်မှ ကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ အာရုံမှား နှလုံးသွင်းမှားရင်တော့ အကုသိုလ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကုသိုလ်ဈာန်ဖြစ်အောင် စူးစိုက်ရှုသင့်တဲ့ အာရုံများကိုတော့ ယောဂကျမ်းများနဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းများမှာ အမျိုးပေါင်း (၄၀)လောက် ပြထားပါတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း(၄၀)လို့ အသိများပါတယ်။ အဲဒီထဲမှာ “အပ္ပနာ”လို့ ခေါ်တဲ့ အာရုံအပေါ်မှာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ သက်ဝင်တဲ့ ဈာန်အဆင့်ရောက်စေတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံတွေရှိသလို အပ္ပနာနီးပါး အထိ ရောက်အောင် ရှုလို့ရတဲ့ ဥပစာရဈာန်ရဲ့ အာရုံ ကမ္မဋ္ဌာန်းတွေ လည်း ပါပါတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း(၄၀)ဆိုတာ ပထဝီ ကသိုဏ်းစတဲ့ ကသိုဏ်း(၁၀)ပါး။ ဥဒ္ဓါမာတကစတဲ့ အသုဘ (၁၀) ပါး။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စတဲ့ အနုဿတိ(၁၀)ပါး။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ အပ္ပမညာတရာ (၄)ပါး။ အာဟာရေ ပဋိ ကူလသညာဆိုတဲ့ သညာ (၁)ပါး။ ဓာတ်လေးပါးကို ပိုင်းခြား မှတ်သားတဲ့ စတုဓာတု ဝေဒနာန် (၁)ပါး။ အာကာသာနဉ္စာ ယတန စတဲ့ အာရပ္ပ(၄)ပါး ပေါင်း(၄၀) ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီ(၄၀)ထဲမှာ လက်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ အသိအကျင့်များတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းကတော့ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာနုဿတိ၊ အာနာပါနုဿတိဆိုတဲ့ အနုဿတိ(၄)ပါးနဲ့ ဗြဟ္မစိုရ်တရား(၄)ပါးလို့လဲ ခေါ်တဲ့ အပ္ပပညာ(၄)ပါးတို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ မရုဏသတိကိုလဲ အချို့

ပွားများကြတာရှိပါတယ်။ ကျန်တဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကတော့ သမထ ယာနိကခေါ်တဲ့ သမထကို အဓိကထားပြီး ကျင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ လောက်ပဲ ပွားများအားထုတ်ကြပါတယ်။ အကျယ်သိချင်ရင်တော့ သဂြိုဟ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းမှာ အထိုက်အလျောက် ဖော်ပြထားတာ ရှိပါတယ်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာတော့ ပိုပြီးပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရှိပါတယ်။

အရေးကြီးတာကတော့ ဒီကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို ပွားများတဲ့အခါ “ဈာန်”လို့ ခေါ်ဆိုနိုင်လောက်အောင် စူးစူးစိုက်စိုက် အာရုံပြုပြီး ပွားများကြဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တော်တော် များများဟာ “အရဟံ”စတဲ့ ဘုရားဂုဏ်တော်တွေ၊ “သွာက္ခာတော” စတဲ့ တရားဂုဏ်တော်တွေ၊ “သုပ္ပဋိပန္နော”စတဲ့ သံဃာ့ ဂုဏ်တော် တွေကို အသံကျယ်ကျယ်နဲ့ ဘုရားရှိခိုးတာတို့။ သဗ္ဗေသတ္တာ အဝေ ရာဟောန္တုစတဲ့ မေတ္တာပို့တို့ကို အသံထုတ်ရွတ်ဆိုပြီး မေတ္တာပို့တာ တို့တော့ ရှိပါတယ်။ အသံက မထုတ်ဘူးလို့တော့ မဆိုပါဘူး။ ထုတ်လိုက ထုတ်ဆိုနိုင်ပါတယ်။ တကယ်ဘာဝနာမြောက်ဖို့ကတော့ ဂုဏ်တော်ဆိုရင်လဲ ဂုဏ်တော်ထဲမှာ စူးစူးစိုက်စိုက်ရောက်ဖို့၊ မေတ္တာ ဆိုရင်လဲ ရည်မှန်းတဲ့ သတ္တဝါတွေအပေါ် တကယ် မေတ္တာ စိတ် ရောက်ဖို့က ပိုပြီးအရေးကြီးပါတယ်။ နှုတ်ဆောင် ကမ္မဋ္ဌာန်း ထက် သရုပ်ဆောင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်ဖို့ ကြိုးစားကြရမှာပါ။

ဘုရားဂုဏ်တော်တွေအပေါ်မှာ ကိုယ်ဉာဏ်မှီသမျှ စူးစူး စိုက်စိုက်အာရုံပြုပြီး ပွားများပေးရင် ကြည်နူးတဲ့ပီတိတရား၊ ချမ်းသာ အေးမြတဲ့ သုခဝေဒနာတို့၊ အာရုံပေါ်မှာသာ စိတ်က စူးစိုက်ကျ ရောက်နေတဲ့ ဧကဂ္ဂတာတရားတို့ဆိုတာ ဖြစ်လာပါတယ်။ အဲဒီ ဖြစ် လာတဲ့ တရားတွေကိုပိုပြီး စူးစူးစိုက်စိုက်သတိထားလိုက်ရင် ဒီတရား တွေဟာလည်း တစ်ခဏနဲ့ တစ်ခဏ မတူအောင် ပြောင်းလဲ ဖြစ် ပျက်နေတဲ့ အနိစ္စသဘောလက္ခဏာကစပြီး ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တ

သဘောအထိ ဆိုက်ရောက်သိမြင်သွားတဲ့အတွက် ဝိပဿနာဉာဏ် တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်ရင့်လာတဲ့အခါ ဆက်တိုက် ဆို သလိုပဲ၊ မဂ်ဉာဏ်အထိ ဆိုက်ရောက်ပြီး မဂ်ရ ဖိုလ်ရ အရိယာတွေ ဖြစ်သွားပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားတရားဦးဟောတော်မူတဲ့ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃)ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်ညက၊ ရာဇဂြိုဟ်မြို့က မိဘအိမ်ပြဿာဒ် ထက်မှာ မီးဖွားခါနီး အာဝေဏိက ဒုက္ခကို ပြေဖျောက်ဖို့ လေညှင်းခံ နေတဲ့ “ကာဠိ”ဆိုတဲ့ အမျိုးသမီးကလေးဟာ ကောင်းကင်ယံမှာ ဘုရားဂုဏ်၊ တရားဂုဏ်တွေကို အပြန်အလှန် မေးဖြေ ပြောဆို နေကြတဲ့ သာတာဂိရိနတ်ဘီလူးကြီးနဲ့ ဟေမဝတနတ်ဘီလူးကြီးတို့ရဲ့ အသံကို ကြားနေရတာကနေ ဉာဏ်မှီသမျှ ဘုရားဂုဏ်၊ တရား ဂုဏ်တွေအပေါ် စူးစိုက်ပွားများနေလိုက်တာ သူခံစားနေရတဲ့ အာဝေဏိက ဒုက္ခကြီးကိုတောင် မေ့သွားပါတယ်။ ဒီလို အခြေအနေ အထိ ဘုရားတရားအာရုံအပေါ်မှာ စိတ်အစဉ်ကျရောက် နေပြီ ဆိုရင် အာရုံအပေါ်မှာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ကျရောက်တည်နေတဲ့ အပွနာ ဈာန်အထိ မရောက်သေးပေမယ့် အပွနာရဲ့ အနီးအနားထိ ရောက်တဲ့ ဥပစာရဈာန်အဆင့်အထိ ရောက်သွားပါပြီ။

ကာဠိအမျိုးသမီးလေးဟာ ဂုဏ်တော်အပေါ်မှာ ဥပစာရ ဈာန် အဆင့်လောက်အထိရောက်အောင် စူးစိုက်ပွားများရင်း ဖြစ် ပေါ်လာတဲ့ ပီတိတရား၊ သုခတရားတွေကိုပဲ ဆက်ပြီး စူးစိုက် ပွားများရာက ဝိပဿနာဉာဏ်ရင့်သန်ပြီး သောတာပန် ဖြစ်သွား ပါသတဲ့။ တရားအသိရပြီး သောတာပန်ဖြစ်သွားချိန်မှာ မိမိလွယ် ထားတဲ့ သန္ဓေသားကလည်း ကျန်းကျန်းမာမာပဲ ဖွားမြင်ပြီးသွား ပါတယ်။ ဘာမှ ပြင်းထန်တဲ့ အာဝေဏိက ဒုက္ခကို ခံစားလိုက်ရ တယ်လို့ မထင်ရတော့ပါဘူးတဲ့။ အဲဒီကာဠိ အမျိုးသမီးဟာ တစ်ဆင့်

ကြားနဲ့ ဉာဏ်မှီသမျှပဲ ပွားများတာပါ။ အဲဒီအချိန်မှာ ဣတိပိ သော ဘဂဝါ ဆိုတာတောင် နှုတ်တက် မဆိုတတ်လောက် သေးပါ ဘူး။ နှုတ်ဆောင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဖြစ်သေးပေမယ့် သရုပ်ဆောင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် စစ်စစ်ဖြစ်သွားလို့ သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်သွား တာပါ။ လူဝတ်ကြောင့် အရိယာတွေထဲမှာ အဦးဆုံးဖြစ်လို့ အရိယာ လူဝတ်ကြောင့်တို့ရဲ့ “အစ်မကြီး” လို့ သတ်မှတ်လေးစားခြင်းခံရပါ တယ်။

အနုဿတိ(၁၀)ပါးထဲမှာ အာနာပါနဿတိနဲ့ ကာယဂတာ သတိကလွဲလို့ ကျန်တဲ့ ဗုဒ္ဓါနုဿတိစတဲ့ (၈)ပါးတို့ဟာ အပ္ပနာလို့ခေါ် တဲ့ အာရုံပေါ်မှာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲကျရောက်တည်နေတဲ့ ဈာန်အဆင့်ထိ မရောက်နိုင်ပါဘူး။ အပ္ပနာနီးပါးဖြစ်တဲ့ ဥပစာရဈာန် အဆင့်အထိပဲ ရောက်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီအဆင့်ဆိုရင်ပဲ ဝိပဿနာဉာဏ်အတွက် လိုအပ်တဲ့ သမာဓိအဆင့် ပြည့်မှီပါပြီ။

ဗြဟ္မစိုရ်လို့ လူသိများတဲ့ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ အပ္ပမညာတရားများကတော့ တကယ်စူးစူးစိုက်စိုက် ပွားများရင် အဘိညာဏ်တို့ရဲ့ အခြေခံဖြစ်တဲ့ အပ္ပနာဈာန်အဆင့် အထိ ရနိုင်ပါတယ်။ အပ္ပနာဈာန်အဆင့်အထိ မရောက်သော်လည်း ဥပစာရဈာန်အဆင့်လောက်အထိ စူးစိုက်ပွားများရင်ပဲ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ရဲ့ အခြေခံ သမာဓိအဆင့်တော့ ပြည့်စုံပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အများစုတို့ နှုတ်ဆောင်အနေနဲ့ပို့သနေတဲ့ မေတ္တာဘာဝနာကိုလည်း နှုတ်ဆောင်အဆင့်သာမကဘဲ သရုပ် ဆောင်အဆင့်ရောက်အောင် စူးစူးစိုက်စိုက်ပို့သနိုင်ရင် အနည်းဆုံး ကိုယ်ရည်စူးပို့သတဲ့ သတ္တဝါသန္တာန်မှာ မေတ္တာဓာတ် သက်ဝင် ရောက် ရှိသွားပါတယ်။ မေတ္တာဓာတ်ကူးစက်သက်ရောက်သွားပြီ ဆိုရင် အဲဒီသတ္တဝါသန္တာန်မှာ ရှိနေတဲ့ ဒေါသတရားတွေ ကင်းစင်ပြီး မေတ္တာစိတ်ဝင်လာစေပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် နာဠာဂီရိဆင်ကြီးတို့၊ အာဠာဝကဘီလူး တို့ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော်မူတယ်ဆိုတာ စူးစိုက်တဲ့ မေတ္တာ ဘာဝနာနဲ့ သူတို့ကို အာရုံပြုပြီး ပို့လွှတ်ပေးလိုက်တာပါပဲ။ ဘုရားရှင် ရဲ့ မေတ္တာဓာတ် သူတို့သန္တာန်မှာ သက်ရောက်သွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် သူတို့ရဲ့ ဒေါသတွေလည်း ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ပြီး မေတ္တာစိတ် တွေဝင်လာပါတယ်။ “မေတ္တာ သက်ဝင်တယ်” ဆိုတာ ဟာ သူတို့ သန္တာန်မှာရှိတဲ့ ဒေါသတွေကို ဖယ်ရှားပြီးမှ သက်ဝင်နိုင် တာဖြစ်လို့ မေတ္တာစိတ်သက်ဝင်သွားတာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် မေတ္တာပို့သ ခံရတဲ့ သတ္တဝါရဲ့ သန္တာန်မှာရှိတဲ့ ဒေါသစိတ်က ကင်းစင်လွင့်ပျောက် သွားတာဟာ ဓမ္မတာပါပဲ။ အရေးအကြီးဆုံးကတော့ မေတ္တာကို အနည်းဆုံး ဥပစာရဈာန်အဆင့်လောက်အထိရောက်အောင် ပို့သ ပေးဖို့တော့ လိုပါတယ်။ ဒီအဆင့်ဆိုတာ နှုတ်ဆောင်မေတ္တာပို့ လောက်နဲ့တော့ မရနိုင်ပါဘူး။ တကယ်ကို စိတ်ပါလက်ပါ သရုပ် ဆောင် မေတ္တာပို့ဖြစ်ဖို့လိုပါတယ်။

မေတ္တာကို “ဈာန်”ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးသက်ရောက်အောင် နှုတ်ဆောင်အဖြစ်နဲ့သာမကဘဲ သရုပ်ဆောင်ပို့သတဲ့အတွက် ပို့သခံရတဲ့ သတ္တဝါတွေသန္တာန်မှာ ဒေါသတွေကင်းဝေးသွားကြပုံတွေ၊ မေတ္တာနဲ့တုံ့ပြန်ကြလာပုံတွေကို မြန်မာပြည်မှာလည်း အထင်ကရရှိခဲ့ ကြတဲ့ဘုန်းတော်ကြီးဦးသီလတို့၊ သပိတ်အိုင်တောရဆရာတော်ကြီး တို့ကစပြီး သာမညတောင်ဆရာတော်တို့၊ တောင်တန်းသာသနာပြု ဆရာတော်ကြီးတို့အထိ သူတို့ရဲ့ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်တွေအများကြီးပဲ ထင်ရှားရှိပါတယ်။

မိမိနဲ့ ရထားပေါ်မှာဆုံခဲ့ဖူးတဲ့ ပုသိမ်ဘက်က ဆရာတော် ကြီးကတော့ သူ့ရဲ့မေတ္တာကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်တွေနဲ့ လက်တွေ့ ကျင့်သုံး ကြည့်မှုတွေကို ပြောပြရာမှာ “လူတစ်ယောက်က ဖြစ်စေ၊ သတ္တဝါ

တစ်ကောင်ကောင်ကဖြစ်စေ ကိုယ့်ကို ဒုက္ခပေးမယ်လို့ထင်ရင် စူးစူး
 စိုက်စိုက် မေတ္တာပို့ကြည့်ပါ။ တပည့်တော် ကိုယ်တွေ့ကြုံခဲ့ဖူးတဲ့
 ဖြစ်ရပ်တွေထဲမှာ အချင်းချင်း အခန့်မသင့်လို့ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားရာက
 အသက်ပါဆုံးရှုံးသွားလို့ တရားခွင်မှာရောက်နေသူတစ်ဦးဟာ သူ့ကို
 နောက်ဆုံးတရား စီရင်ဖို့ သတ်မှတ်တဲ့ရက် မရောက်မီ နှစ်ပတ်အလို
 လောက်မှာ သူ့မိဘတွေက တပည့်တော်ဆီလာပြီး အကူအညီ
 တောင်းလို့ တပည့်တော်လမ်းညွှန်ပေးဖူးတယ်။ တရားလိုဖြစ်တဲ့
 ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို အာရုံပြုပြီး ကိုယ့်အမှားကိုယ်လည်း ဝန်ခံပြီး အဝေး
 ကနေ တောင်းပန်နေပါ။ ပြီးရင် ဘုရားရှေ့မှာ သောက်တော်ရေတစ်
 ခွက်ကိုလှူ။ တတ်နိုင်သမျှ ဘုရားရှင်ရဲ့ဂုဏ်တော်ကိုလည်း စိတ်ပါ
 လက်ပါ ပွားများပါ။ စိတ်ကို အေးအေးထားပါ။ ပြီးရင် တရားလိုပုဂ္ဂိုလ်
 တွေရဲ့ အမည်ကို နှုတ်ကမ္မတ်ဆိုပြီးတော့ “သူတို့ရဲ့ ကိုယ်စိတ်
 နှစ်ရပ်သည် ဤသောက်တော်ရေချမ်းပမာ အေးချမ်းပါစေ
 သတည်း” လို့ အသံထွက်ပြီး သုံးခါမေတ္တာပို့ပေးပါ။ တရားသူကြီးရဲ့
 အမည်ကိုလည်း အလားတူ နှုတ်ကမ္မတ်ပြီးသုံးခါမေတ္တာပို့ပေးပါ။
 မုချ အကျိုးထူးစေရမယ်” လို့ ပြောလိုက်တယ်။

အမှုက သေစားသေစေအဖြစ် ဆုံးဖြတ်ဖို့ သေချာသ
 လောက်ရှိနေတဲ့ အမှုကြီးပဲ။ တရားခံနဲ့ တရားခံရဲ့ သူ့မိဘတွေလည်း
 တခြားအားကိုးရာမရှိတော့တဲ့အတွက် တပည့်တော်ပြောတာကို
 လိုက်နာကြပါတယ်။ အံ့ဩဖို့ကောင်းတာကတော့ အရင်က ဘယ်
 လိုပဲတောင်းပန်တောင်းပန် မကျေနပ်နိုင်ဘူး၊ သေစား ပြန်သေစေမှ
 ကျေနပ်နိုင်မယ်လို့ တင်းခံနေတဲ့ တရားလို များဘက်က တောင်းပန်
 တာကို ကျေနပ်လက်ခံလာတယ်။ တရားစီရင်မယ့်နေ့မှာ တရားခွင်
 ရောက်ကြတော့လည်း တရားလိုများ ကိုယ်တိုင်က သူတို့သဘောနဲ့
 သူတို့ “ဖြစ်ပြီးတာတွေလည်း ပြီးခဲ့ပါပြီ၊ တစ်သက်ထက် နှစ်သက်

တော့ မဆုံးရှုံးပါစေနဲ့တော့၊ တရားခံကို သေစားသေစေဖို့တော့ စီရင်ချက်မချပါနဲ့” ဆိုပြီး တရားသူကြီးကို ဦးတိုက်လျှောက်ထားသတဲ့။ တရားသူကြီး ကလည်း ထောင်ဒဏ်ပဲ ချမှတ်ပေးလိုက်တယ်။ ထောင်ထဲမှာလည်း သတိသံဝေဂရပြီး ကောင်းကောင်းမွန်မွန်နေခဲ့တော့ နောက်ဆုံးမှာ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်နဲ့လည်း ကြံပြီးမကြာ လိုက်ခင်မှာပဲ အဲဒီတရားခံ ထောင်ကလွတ်လာတယ်။ ခုဆိုရင် အဲဒီလူဟာ မနက်ဆိုရင် မေတ္တာမပို့ရသေးခင် ဘာမျှမစားဘူး။ ညဆိုရင်လည်း မေတ္တာမပို့ဘဲ အိပ်တယ်လို့ကို မရှိဘူး။ မေတ္တာကို အဲဒီလောက်အထိ ယုံကြည်သွားတယ်” ဆိုတဲ့အကြောင်း မိန့်ကြားဖူးပါတယ်။

မိမိနဲ့စပ်မိတဲ့ ဒုက္ခသည် တော်တော်များများကို ဒီအကြောင်း ပြောပြပြီး တိုက်တွန်းပေးကြည့်တော့လည်း သူတို့ဖြစ်ရပ်တွေဟာ အံ့ဩလောက်အောင် ပြောင်းလဲသွားကြပါတယ်။ မေတ္တာအကြောင်း ကိုယ်တွေ့တွေ့ကတော့ အများကြီးပါပဲ။ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ချင်ရင်တော့ သရုပ်ဆောင်မေတ္တာကို ပို့စမ်းကြည့်ပါလို့ပဲ တိုက်တွန်းချင်ပါတယ်။ ဈာနပစ္စည်းဆိုတာ ကိုယ်တိုင်လုပ်ကြည့်မှ ကိုယ်သိ မျက်မှောက် ခံစားရမှာပါ။

အခုတလော သူတို့ကိုယ်သူတို့ ခေတ်မှီသူဆိုသလိုလို၊ အကန်းယုံ အရမ်းယုံတွေ မဟုတ်ဘူး ဝိဘဇ္ဇဝါဒီတွေဆိုသလိုလို “ဘေးထိုင်ဘုပြော” ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အချို့က ပြောလာတာတစ်ခု ရှိတယ် “လူတွေက မေတ္တာပို့ကြတယ်ဆိုပေမယ့် အပို့ခံရတဲ့လူတွေက အဲဒီမေတ္တာတွေဟာ သူတို့ဆီတော့ရောက်လာတာလဲ မတွေ့ရပါဘူး။ မေတ္တာပို့တယ်ဆိုတာ အလကားလူကြား ကောင်းအောင် လုပ်နေကြတာပါ” လို့ ပြောကြတယ်။ ဟုတ်တော့လည်း ဟုတ်တယ်၊ ဘယ်သူပို့တဲ့ မေတ္တာတွေ ဘယ်သူ့ဆီ ဘယ်လိုရောက်သွားတယ်

ဆိုတာ တပည့်တော်တို့လည်း ကြားလည်း မကြားမိဘူး၊ စဉ်းစား ကြည့်လို့လဲ သဘောမပေါက်ဘူး၊ ဘယ်လို လုပ်ရောက်နိုင်သလဲ” တဲ့။

သူတို့စကားကို ကြားတဲ့အချိန်မှာ လွတ်ခနဲပြေးပြီး သတိရ မိတာကတော့ သမိုင်းပါမောက္ခကြီး ဒေါက်တာသန်းထွန်းကို မန္တလေးက လှေထိုးသားကြီးတစ်ဦးပြောတဲ့စကားပါပဲ။ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေးတွေ ပြတ်တောက်ပြီး မန္တလေးကနေ အောက်ပြည် အောက်ရွာအထိ ဧရာဝတီမြစ်ကြောအတိုင်း လှေနဲ့ပဲ စုန်ဆင်းရ တော့မယ့် အခြေအနေဆိုတော့ လှေသမားကြီးကို “ဒီလှေကလေးနဲ့ ဒီမြစ်ရိုးကြီးတစ်လျှောက်သွားလို့ အဆင်ပြေနိုင်ပါ့မလား” ဆိုပြီး မေးစမ်းကြည့်တဲ့အခါ လှေသမားကြီးက ဆရာကြီးကို သမိုင်း ပါမောက္ခ ဆိုတာလဲ ကြားသိထားလို့ နေမှာပေါ့။ သမိုင်းမှာ စူဠသမ္ဘဝ၊ မဟာသမ္ဘဝတို့ဆိုတဲ့ မျက်မမြင် ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်ကို ဖောင်ပေါ် တင်ပြီး ဧရာဝတီမြစ်ရိုးအတိုင်း မျှောလိုက်တယ် ဆိုတာလည်း လူ တိုင်းလိုလို ပြောစမှတ်နဲ့ ကြားဖူးနေတယ်လေ။ ဒါကို ရည်ညွှန်းပြီး လှေသမားကြီးက ဆရာကြီးကို “ဆရာတို့ရယ် ဒီမြစ်ကြောင်းဆိုတာ အကန်းတောင် သွားလို့ရတာပဲဟာ၊ အကောင်းတွေက ဘာများ တွေးကြောက်နေစရာရှိလဲ” လို့ ပြန်ပြောပါသတဲ့။

အခုလဲဒီလူတွေကို အဲဒီစကားအတိုင်းမို့ပြီး “မေတ္တာပို့တာ ရောက်တယ် မရောက်ဘူးဆိုတာ ဩဇာတို့ အမေရိကန်တို့လို နိုင်ငံ တွေမှာ တိရစ္ဆာန်တောင် သိနိုင်ကြပါတယ်။ မောင်ရင်တို့က လူဖြစ် ရက်နဲ့ ဘာကြောင့်များ မေတ္တာရောက်လာတာကို မသိရသလဲ” လို့ ပြန်ပြောလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ သူတို့က ‘အဲဒီမှာ တိရစ္ဆာန်တွေဆီ မေတ္တာရောက်တာကို ဘယ်လိုလုပ် သိကြတုန်း၊ တိရစ္ဆာန်တွေ သိကြ တယ်ဆိုတာကိုရော ဘာနဲ့သက်သေပြနိုင်မှာတုန်း’ ဆိုပြီး အတွန့် တက်လာပြန်ပါတယ်။

မောင်ရင်တို့ ဂြိုဟ်တုသတင်းတွေ ဘာတွေ မကြည့်မိဘူးလား၊ ဟိုတစ်လောက ဂြိုဟ်တုသတင်းမှာ ရုပ်မြင်သံကြား လွှင့်ပြနေတာ ပင်လယ်ကမ်းစပ်မှာ သောင်တင်နေတဲ့ ဧရာမဝေလ ငါးကြီးတွေကို ရေနက်ပိုင်းပြန်ရောက်အောင် လူတွေရော စက်လှေတွေ၊ သင်္ဘောငယ်တွေရော ဝိုင်းပြီး သယ်ပို့ပေးနေတာလေ၊ ဝေလငါးကြီးတွေကလည်း ရေနက်ပိုင်းရောက်တော့ ပျော်ပြီးကျမ်းတွေ ဘာတွေ ပစ်လို့၊ ကယ်ဆယ်ရေးသမားတွေကလည်း ဝမ်းသာပြီး လက်ခုပ်လက်ဝါးတွေ တီးလို့။ အဲဒီသတ္တဝါ တွေဟာ မေတ္တာဓာတ်တွေရသွားတာ မသေချာဘူးလား။ အလွန်ရှိုင်းတယ်၊ ကိုက်တတ်တယ်ဆိုတဲ့ ခွေးတွေတောင် သူတို့ကို အစာကျွေးတဲ့လူတွေလာရင် ဝမ်းပန်းတသာ ဆီးကြိုနေတာတွေရော မတွေ့ဖူးဘူးလား၊ အဲဒီတိရစ္ဆာန်တွေဟာ လူတွေရဲ့ မေတ္တာတွေရောက်လာတာကို သိကြမှာ သေချာပါတယ်။ အခုမောင်ရင်တို့ တတွေကသာ လူဖြစ်လျက်နဲ့ မေတ္တာတွေ ရောက်လာ တာ မသိကြဘူးဆိုတော့ တိရစ္ဆာန်လောက်မှ အဆင့်အတန်းမရှိရာ ကျမနေဘူးလား။ အဲဒီက သရုပ်ဆောင်မေတ္တာရှင်တွေနဲ့ တို့ဆီက နှုတ်ဆောင်မေတ္တာရှင်တွေ ကွာခြားတာ တစ်ခုကိုလည်း သတိထားမိလိုက်တယ်။ သူတို့တွေ အဲဒီလိုဝေလငါးကြီးတွေကို ကယ်ဆယ်လို့ အောင်မြင်သွားတဲ့အခါ ဝမ်းပန်းတသာ လက်ခုပ်တီးကြ တာပဲရှိတယ်၊ တို့ဆီမှာလို့ “နင်အသက်တစ်ခါလွတ်၊ ငါ့အသက် ဆယ်ခါလွတ်ဟေ့” လို့ အတိုးကြီးကြီးနဲ့ အကြွေးမှတ်တာ တော့ မကြားလိုက်မိဘူး။

အေး . . . မင်းတို့ မေတ္တာရောက်လာတာ တကယ်ကို မသိကြဘူးဆိုရင်တော့ မှတ်ထား၊ ဒီလောက်အထိ သူတစ်ပါးတွေကို လိုက်ပြီ အပြစ်ပြော၊ ဘာသာရေးနဲ့ပတ်သက်လို့လည်း ဘာမှဟုတ်တိပတ်တိမလုပ်ဘဲ ဘေးထိုင်ဘုပြောနဲ့ ကန့်လန့်တိုက်နေတဲ့ မောင်ရင်

တို့တတွေကို ခုအထိ ဘယ်သူကမှ ထွက်မရိုက်ကြတာဟာ လူတွေရဲ့ မေတ္တာတွေ မောင်ရင် တို့အပေါ် ရောက်နေလို့ပဲ။ ဒါကို သဘော မပေါက်သေးဘူးဆိုရင် နောက်တစ်ခါ ဒီကိုလာပြီး ဒီလိုအာဘောင် အာရင်းသန်သန်နဲ့ လာပြောကြည့်ပေါ့။ အဲဒီကျတော့မှ မေတ္တာ ရောက်မလာရင် ဘာတွေရောက်လာတတ်တယ်ဆိုတာ မောင်ရင်တို့ လက်တွေ့ကျကျ သဘောပေါက်သွားလိမ့်မယ်” ဆိုတော့ နည်းနည်း ငြိမ်ကျသွားတယ်။

ပြီးတော့မှ “နှုတ်ဆောင် ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ သရုပ်ဆောင်ဗုဒ္ဓ ဘာသာဆိုတာကို နည်းနည်း ရှင်းပြပါဦး” ဆိုလို့ သူတို့ကိုရှင်းပြလိုက် ရသေးတယ်။

“နှုတ်ဆောင်” ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုတာ ဘုရားရှင်အဆုံးအမ တွေကို နှုတ်ကသာဆောင်ပြီး ရွတ်ဖတ်နေကြတယ်။ ဆိုဆုံးမတဲ့ အတိုင်းတော့ ကာယကံ၊ ဝစီကံမြောက်အောင် လိုက်နာခြင်း မရှိစ ကိုပြောတာ။ သာဓကအနေနဲ့တော့ ထွေထွေထူးထူး ရှာစရာမလို ပါဘူး။ တို့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တော်တော်များများဟာ “သဗ္ဗေသတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တု - အစရှိတဲ့ “န္တု” (၄) မျိုးနဲ့၊ သတ္တဝါတွေ ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ၊ ပျက်စီးလို့ခြင်း ကင်းကြပါစေ၊ ဆင်းရဲဒပ်သိမ်း ကင်းကြပါစေ၊ နှလုံးစိတ်ဝမ်းအေးချမ်း ကြပါစေ” ဆိုတာ နှုတ်ကတော့ အမြဲရွတ်နေကြတာပဲ မဟုတ်လား။ တချို့ဆိုရင် ဦးပုညမေတ္တာစာ ထဲကလို့ပဲ “မေတ္တသုတ် တစ်သုတ်လုံး ပုဒ်မပါသိမ်းကျုံးပြီးတော့” တောင် ရွတ်နိုင်ကြသူတွေ မနည်းတော့ဘူး။

တကယ်တမ်း ဘေးရန်နဲ့ တွေ့ကြုံနေရသူတွေ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေကြသူတွေ၊ အခက်အခဲကျဉ်းထဲကျပ်ထဲ ရောက်ပြီး စိတ်နှလုံးပူပန်နေကြရသူတွေနဲ့တွေ့တော့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဘာလုပ် ကြသလဲ “ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေ၊ ဘေးဒုက္ခမှ ကင်းဝေးကြပါစေ”

ဆိုပြီး နှုတ်ကပဲ ရွတ်ဆိုနေကြတာပဲ။ ဝစီကံမြောက် အကြံဉာဏ် ပေးတာတို့ နှစ်သိမ့်အားပေးစကားပြောတာ တို့တောင်မရှိဘူး။ ကာယကံမြောက် ပေးကမ်းတာ၊ ကူညီတာကတော့ အတော်လေး ဝေးနေကြတာတွေ ရှိတယ်မဟုတ်လား။ တချို့ ကူညီတန်သမျှ ကူညီ ကြပြန်တော့လဲ ကူညီရိုင်းပင်းတဲ့ မေတ္တာစေတနာသန့်သန့် မထားနိုင်ကြဘူး။ “ဤကောင်းမှုကြောင့်” ဆိုပြီး တောင်းပစ်လိုက်တာ တစ်ဖက်လူက သူ့ဆုတောင်းတွေကြားရတော့ ယူပြီးသာတောင် ပြန်ပေးပြီးထွက်ပြေးချင်လောက် အောင်ပဲ။ သူ့အသက်လွတ် ပြန်တော့ရော စောစောကပြောသလိုပဲ “နင်အသက်တစ်ခါလွတ်၊ ငါ့အသက် ဆယ်ခါလွတ်ဟေ့” ဆိုတာလောက်တော့ တောင်းလိုက် တာပဲ မဟုတ်လား။ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ အလှူခံရတဲ့ သူက ဘယ်လိုပြန်ပြီး ဆုပေးရမလဲ၊ ငယ်ငယ်က မဂ္ဂဇင်းကာတွန်း တစ်ခုထဲ မှာ ဖတ်လိုက်ရဖူးတယ်။ သူတောင်းစားခွက်ထဲ သူဌေးလို့ထင်ရတဲ့ ပြောင်ပြောင် ရောင်ရောင် အဝတ်အစားနဲ့လူကြီးက ကျပ်တန် တစ် ရွက်ထည့်လိုက်တော့ သူတောင်းစားက ဆုပေးနေတဲ့ ပုံနဲ့၊ ပုံစာ ထဲမှာ “သာဓုပါဗျာ . . . အခုလို ကျွန်တော်မျိုးတောင်းစားရတာကို ငွေတစ်ကျပ်လှူတဲ့အတွက် သူဌေးမင်းတောင်းစားရတဲ့ ဘဝ ရောက်ရင်လဲ တစ်ကျပ်မက တစ်ဆယ်လောက်ပေးကမ်းသူနဲ့ တွေ့ပါ စေဗျား . . . ” တဲ့။ အဲဒီလို ဆုပေးရတော့မည့် ပုံပဲ။

ပိုဆိုးတာကတော့ “နင်အသက်တစ်ခါလွတ်၊ ငါ့အသက် ဆယ်ခါလွတ်” ဆိုတဲ့ ဆုတောင်းပဲ။ “လွတ်”ဆိုတဲ့ ကြိယာက ပါဠိ ဘာသာစကားအလိုပြောရမယ်ဆိုရင် အပရဘာဂကြိယာခေါ်တယ်။ နောက်လိုက်ကြိယာပေါ့။ သူ့ရှေ့က ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ချုပ်နှောင်ခြင်း၊ လှောင်ပိတ်ခြင်းစတဲ့ ကြိယာတစ်ခုခုဖြစ်ပြီးမှ သုံးလို့ရတဲ့ ကြိယာမျိုးလေ။ ဆယ်ခါလွတ်ဖို့ဆိုရင်း ဆယ်ခါတိတိ အဖမ်းဆီး

အချုပ်နှောင်ခံရပြီးမှ ဖြစ်နိုင်တဲ့ကြိယာမျိုးပေါ့။ ဒီဆုတောင်းအတွက် “တောင်းတဲ့ဆု ယခုချက်ချင်းပြည့်ပါစေ” ဆိုလို့ ဆုတောင်းပြည့် သွားမယ်ဆိုရင် ခုချက်ခြင်း ဘာဖြစ်သွားမလဲ။ စဉ်းစားကြည့်ရင် ဆုတောင်းတာလား၊ ကျိန်စာတိုက်နေတာလား တောင် မကွဲတော့ ဘူး။ မကြာခင်လေးတင်ကပဲ ချီလီနိုင်ငံမှာ မိုင်းတွင်းပိပြီး မြေအောက်မှာပိတ်မိနေတဲ့ လုပ်သားတွေကို ကယ်တင် ပေးနေတာတွေ ဂြိုဟ်တုကတိုက်ရိုက်လွှင့်ပေးနေတာ တွေ့တယ်မို့ လား။ တစ်ယောက်လွတ်မြောက်လာတိုင်း အားလုံးက ပိုင်းပြီး သြဘာ ပေးကြတာလေ။ အဲဒါမျိုး “နှင့်အသက်ဆယ်ခါလွတ်၊ ငါ့အသက် ဆယ်ခါလွတ်” လို့ ဆုတောင်းကြည့်ပါလား။ တကယ်လို့များ ဆု တောင်း ပြည့်လိုက်မှဖြင့် ကျိန်စာတိုက်သည်ထက် ဆိုးမသွား လောက်ပေဘူးလား။

ဒါနဲ့စပ်မိလို့ အရှေ့တောင်အာရှမှာ ဆူနာမီငလျင်လှုပ် တုန်းက အမေရိကန်မှာ ဘာသာရေးအသင်းအဖွဲ့တွေကလည်း ကူညီ ရေး လှုပ်ရှားမှုတွေ တတ်နိုင်ရာက ကြိုးစားကူညီကြပါတယ်။ အဲဒီမှာ မိမိနဲ့ အလွန်ရင်းနှီးတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးတစ်ပါး ရှိတယ်။ သူက အဲဒီမှာ Ph.D ဘွဲ့အတွက် တက္ကသိုလ်ကြီးတစ်ခုမှာ တက်ရောက် နေတာ။ သူတို့တက္ကသိုလ်ကလည်း ကူညီရေး လှုပ်ရှားမှုတွေ လုပ်ကြ တယ်။ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရင်း စကားစပ်မိကြရာက အဲဒီက ပါမောက္ခတစ်ဦးက “ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များ အနေနဲ့ဆိုရင် ခုလို လူတွေသေကျေပျက်စီးပြီး ဒုက္ခအကြီးအကျယ်ကျရောက်တာမျိုးနဲ့ ကြုံတွေ့တဲ့အခါ ဘာတွေများ လုပ်ကြမလဲ” ဆိုပြီး မေးသတဲ့။

ဆရာတော်ကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာတို့ရဲ့ ဓလေ့ထုံးတမ်းကိုပဲ မေးတယ်ထင်ပြီး “တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာအလိုအရတော့ သေဆုံးတဲ့ သူတွေအတွက် ရည်မှန်းပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုပေးမယ်၊ အမျှဝေ

ပေးမယ်။ ကျန်ရစ်တဲ့ ဒုက္ခသယ်တွေအတွက်လည်း မေတ္တာ ပို့ပေးကြ
 တာပေါ့” လို့ ပြန်ပြောလိုက်သတဲ့။ အဲဒီတော့ မေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က “တို့
 ကတော့ အဲဒါတွေ အရင်မလုပ်ဘူး၊ အရေးကြီးတာက ကျန်ရစ် တဲ့လူတွေ
 သိပ်ပြီး ဒုက္ခရောက်နေကြတယ်။ ပူဆွေးဝမ်းနည်းဖြစ် နေကြတယ်။
 အဲဒါ သူတို့တွေ စိတ်သက်သာရာ သက်သာကြောင်းလည်း အားပေး
 စကားတွေ ပြောပေးရမယ်။ လိုအပ်တဲ့ ပစ္စည်းဝတ္ထု တွေကိုလည်း
 အတတ်နိုင်ဆုံးနဲ့ အမြန်ဆုံးကူညီပေးပို့ရမယ်။ ဒါဟာ လက်တွေ့ကျတဲ့
 လူသားချင်းစာနာစိတ်ပဲ” လို့ ပြန်ပြောပါသတဲ့။ မိတ်ဆွေဘုန်းတော်ကြီး
 လည်း အဲဒီတော့မှ ကိုယ့်နဖူးကိုယ် ပြန်ရိုက် လိုက်မိတယ်။ “တို့လဲ
 ဒါတွေ အခုလုပ်နေတာပဲ။ ဒါပေမယ့် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းက သိပ်ပြီး ပဓာန
 မကျဘူးလို့ အမှတ်တမဲ့သဘောထားပြီး ကိုယ့် ဓလေ့ထုံးတမ်းကို ပြော
 လိုက်မိတာ” ဆိုပြီး နောင်တရနေမိသတဲ့။ ဒါဟာ တကယ် ကိုယ်တွေ့ ကြုံရတဲ့
 ကိစ္စပါ။

ဟုတ်တယ်။ သူတို့က ဒီလိုကိစ္စမျိုးတွေမြင်ရတဲ့အခါ
 ဒုက္ခပတ္တာစ နိဒ္ဒါက္ခာ = ဒုက္ခရောက်သူတွေ ဒုက္ခမှ လွတ်ကြ

ပါစေ။

ဘယပတ္တာစ နိဗ္ဗယာ = ဘေးတွေ့ကြသူတွေ ဘေးကင်းကြ

ပါစေ။

သောကပတ္တာစ နိဿာကာ = ပူဆွေးဝမ်းနည်းကြသူတွေ
 စိတ်နှလုံးအေးချမ်းပါစေ” ဆိုတာ မျိုးတွေကို နှုတ်က မရွတ်ဆိုတတ်
 ကြပေမယ့် အဲဒီလိုဖြစ်အောင် လက်တွေ့သရုပ်ဆောင်ပြကြတယ်။
 နှုတ်က ဗုဒ္ဓဘာသာလို့ ထုတ်မပြောပေမယ့် အလုပ်က မြတ်ဗုဒ္ဓ အလို
 ကျနဲ့ ကိုက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြတယ်။ အဲဒါကို သရုပ်ဆောင်
 ဗုဒ္ဓဘာသာတွေလို့ ပြောချင်တာ။

တကယ်တော့ နှုတ်ရော သရုပ်ရော ဆောင်နိုင်ရင်ပိုပြီး ပီပြင်
 ပြည့်စုံပါလိမ့်မယ်။

တေးဂီတတစ်ခုမှာ အဆိုချည်းသက်သက် ဖြစ်နေရင်လည်း

လူပျင်းသီချင်းညည်းနေသလို ပျင်းစရာကြီးဖြစ်နေမှာပဲ။ အဆိုမပါဘဲ တီးလုံးချည်းဆိုရင်လည်း စွဲငြိလောက်အောင် ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိလို့ ခြောက်ကပ်ကပ်ကြီး ဖြစ်နေမယ်။ အဆိုနဲ့ အတီးအကွက်ကျကျ မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် ကလေးမှ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ ဂီတရသပေါ်လာသလိုပေါ့။

နှုတ်ဆောင်အနေနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေရယ်လို့ မြွက်ဆို ခံယူ ထားခြင်း မရှိပေမယ့် ကာယကံ၊ ဝစီကံသရုပ်ဆောင်တွေ အနေနဲ့တော့ မြတ်ဗုဒ္ဓအလိုတော်ကျနဲ့ ကိုက်ညီအောင် သရုပ်ဆောင်နိုင်နေကြ သူတို့ ရဲ့ ဘဝအခြေခံတည်ဆောက်ပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ သြစတြေးလျမှာ ရောက် စဉ်က မူကြိုကျောင်းတစ်ခုနဲ့ မူလတန်းကျောင်း တစ်ခုကို စကားပြန်နဲ့ အတူ သွားရောက်မေးမြန်း လေ့လာခဲ့ဖူးတယ်။

သက်ရှိသက်မဲ့ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သူတို့လေးတွေရဲ့ ကောင်း မွန်တဲ့ စရိုက်အခြေခံတွေကို လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးပုံတွေဟာ အတော် လေးကို စိတ်ဝင်စားစရာ၊ အတုယူစရာတွေ တွေ့ရှိရပါတယ်။ “အမိ နိုင်ငံ တော်ကို ချစ်မြတ်နိုးပါ” ဆိုတဲ့ စကားမျိုး တစ်လုံးမှ မပြောဘဲ နိုင်ငံချစ်စိတ်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ချစ်စိတ်တွေကို တည်ဆောက် မွေးမြူပေးနေတာဖြစ်လို့ မိဘတိုင်း၊ ဆရာတိုင်း၊ ဘာသာ၊ သာသနာမှာ တာဝန်ရှိသူတိုင်းရော နိုင်ငံတာဝန်ထမ်းဆောင်ကြမည့် သူတိုင်းအတွက် ပါ အလေးထားလေ့လာသင့်တဲ့ အချက်တွေ အများကြီးတွေ့ရတယ်။

အံ့ဩဖို့အကောင်းဆုံးနဲ့ အလေးထားအတုယူဖို့ အကောင်း ဆုံး အချက်ကတော့ အကြီးမြင့်ဆုံးဆိုတဲ့ အဆင့်ကိုရောက် စေဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးတဲ့နေရာမှာ ကြီးကြီးမားမား ကိစ္စကြီးတွေကို ညွှန်ပြပြောဆိုပြီး လေ့ကျင့်ပေးတာ မဟုတ်ဘဲ အသေးအမွှားကိစ္စကလေးတွေကိုသာ အရွယ်နဲ့လိုက်လျော ညီ ထွေလည်းဖြစ်အောင် ပျော်ပျော် ရွှင်ရွှင်နဲ့ စိတ်ဝင်တစား ဖြစ် လာအောင် စိတ်ရွည် လက်ရွည် ပြုစုပေးနေတဲ့ ကိစ္စလေးတွေပါ ပဲ။ သူတို့လေးတွေကို ပြုစု ပျိုးထောင်ပေးနေပုံကို ကြည့်ရတာ “ခြံများတောင်ပို့လုပ်နေတဲ့ ဥပမာ” ကို ပြေးပြီး သတိရ မိသေးတော့

တယ်။ တကယ့်ကိုမှ အသေးအမွှားကလေးတွေကိုပဲ စနစ်တကျ တည်ဆောက် ပေးပြီး ကြီးကျယ်မြင့်မားလာအောင် လုပ်ဆောင်နေ ကြတာ ဖြစ်လို့ပါ။

မူကြိုတန်း(၄-နှစ်လောက်) အရွယ်ကလေးတွေကို ဘာတွေက စပြီး သင်ကြားပေးသလဲဆိုတော့ ပထမဆုံးအခြေခံ အနေနဲ့ သင်ကြား ပေးတာကတော့ သက်ဆိုင်ရာရဲစခန်းတွေကို ဖုန်းဘယ်လို ဆက်ရတယ် ဆိုတာပါပဲ။ ဒါက အခက်အခဲ တစ်ခုခုနဲ့ ကြုံလာရင်၊ ဥပမာ လူကြီး အဖော်တွေနဲ့ ကွဲသွားတဲ့အခါ၊ ကိုယ့်ကို ခြိမ်းခြောက် ရန်ရှာတာတစ်ခုနဲ့ ကြုံရတဲ့အခါမျိုးတွေမှာ အကူအညီ ရယူတတ်အောင်ပေါ့။ ပြီးတော့ အိမ်သာကို ဘယ်လိုအသုံးပြုရတယ်၊ တစ်ကိုယ်ရေ သန့်ရှင်းရေးတွေ ဘယ်လိုလုပ်ရတယ်ဆိုတာ သင်ကြားပေးတယ်။ စာအနေနဲ့တော့ ဆိုလို့ လွယ်ကူတဲ့ ပျော်စရာ ကဗျာကလေးတွေကို နှုတ်တက်သံပြိုင်ဆိုပေး တာ၊ ဆိုခိုင်းတာပေါ့။ ဘာသာရေး အသိပေးတာတို့၊ နိုင်ငံရေးနဲ့ ပတ်သက်တာတို့တော့ ဘာမှဦးနှောက်ခြောက် မခံစေရသေးပါဘူး။

ပြီးတော့ မုန့်စားချိန်တို့ ဘာတို့စတဲ့ တန်းစီပြီး ယူရ၊ သွားရ တဲ့အခါတွေမှာ အစဉ်အတိုင်း ကိုယ်ရောက်တဲ့ နေရာကပဲ တန်းစီစေ ရတယ်။ သူများ တန်းစီထားတာကို ကြားဖြတ်မတိုးရဘူး၊ ကြားဖြတ် ဝင်တာ၊ အချောင်လိုက်တာဟာ သူများအခွင့်အရေးကို လုယူတာ ဖြစ်တယ်။ ကိုယ်မကြိုက်တာတွေကို သူများအပေါ်လည်း မပြုလုပ်ဖို့ သင်ကြားပေးပါတယ်။

သူတို့လေးတွေကို (၇)ယောက်တစ်စုလောက်စီခွဲပြီး တစ်လ တစ်ခါ နှစ်ခါဆိုသလို ပန်းခြံတို့၊ နိုင်ငံပိုင်ဥယျာဉ်ကြီးတွေတို့၊ တိရစ္ဆာန် ရုံတို့၊ ပင်လယ်ပြတိုက်တို့ကို ခေါ်သွားပြီး ပြပေးပြောပေးတယ်။ အရေး အကြီးဆုံးကတော့ သဘာဝအလှတွေ သစ်ပင်တောတောင်တွေ၊ လိပ်ပြာ ကလေးတွေ၊ ငှက်ကလေးတွေကစပြီး သက်ရှိသတ္တဝါတွေကို ချစ်ခင်တတ် အောင် ပြောပေးရတာပေါ့။

သစ်ပင်ကလေးတွေဆိုရင် မြက်ကြားထဲမှာ အပွင့်သေးသေး

လေးတွေ ပွင့်နေတဲ့ အပင်ကလေးတွေကစပြီး ပန်းပွင့်တဲ့ အပင်၊ အရိပ်ရတဲ့အပင်တွေအထိ သူတို့ရဲ့ အလှကိုခံစားတတ်အောင်၊ သစ်ပင် အရိပ်ကလဲ ဘယ်လိုစိမ်းစိုတယ်၊ အေးမြတယ် ဆိုတာတွေ သင်ကြား ပေးတယ်။ ပန်းပွင့်ကလေးတွေပေါ်မှာ လိပ်ပြာကလေးတွေ နားနေတာ၊ အင်းဆက်ပိုးကောင်လေးတွေ သူတို့ ဘာသာဘာဝ သွားလာ လှုပ်ရှား နေကြတာတွေကို စိတ်ဝင်စားတတ်အောင်၊ စာနာ ထောက်ထားတတ် အောင်၊ ကြင်နာ သနားတတ်အောင်၊ ကိုယ်ချင်းစာ တတ်အောင် သင်ပြ ပေးတယ်။

ဒီကလေးတွေဟာ “သူ့အသက်ကို မသတ်နဲ့ ငရဲကြီး တတ် တယ်” ဆိုတာမျိုး ပြောစရာမလိုဘူး၊ သက်ရှိသတ္တဝါလေးတွေ အပေါ် လည်း ချစ်ခင်တတ်၊ ကြင်နာတတ်တယ်။ သူတို့အတွက် မြက်ခင်းပေါ် ဖြတ်မသွားရ၊ သစ်ပင်မခုတ်ရဆိုတာတွေကို ဆိုင်းဘုတ် ရေးပြစရာ မလိုဘူး။ သက်ရှိသက်မဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မြတ်နိုးတတ်တယ်။ တန်ဖိုးထားတတ်တယ်။ ကောင်းကင်မှာ ကြယ်တွေ၊ လတွေ၊ ရောင်စုံတိမ် တွေနဲ့ လှပသလို မြေပြင်မှာလည်း တောတွေ၊ တောင်တွေ၊ ဥယျာဉ်ပန်း မာလ်တွေ၊ ကျေးငှက်စတဲ့ သတ္တဝါတွေ၊ မြစ်တွေ၊ ချောင်းတွေ၊ ပင်လယ် တွေ၊ ကုန်းနေ ရေနေသတ္တဝါတွေနဲ့ သာယာလှပတယ်၊ ပျော်စရာ ကောင်းတယ် ဆိုတာလေးတွေကို သူတို့ခံစားတတ်အောင် ပြောပေး ပါတယ်။ သက်ရှိသက်မဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် အပေါ်တန်ဖိုးထား တတ်လာတဲ့ အတွက် လောကကြီး အလှပျက်အောင် အကျည်း တန်အောင် ဘာမှ မလုပ်ရက်တော့ဘူး။ ဒီကလေးတွေဟာ အချင်းချင်း အပေါ်လဲ ကျော် တာ၊ ဖြတ်တာ၊ မတရားလုပ်တာတွေ ဆိုတာကိုလည်း လူယဉ်ကျေးတိုင်း မလုပ်သင့်တဲ့ ကိစ္စတွေဆိုတဲ့ အသိတရား ကိန်းအောင်းလာအောင်နဲ့ ကိုယ်နဲ့နှိုင်းစာပြီး ခံယူတတ်အောင် လေ့ကျင့်ပေးပါသတဲ့။

သူတို့မှာ “ပါဏာတိပါတာ”တွေ၊ “အဒိန္နာဒါန”တွေ နှုတ်က မဆိုတတ်ပေမယ့် သတ္တဝါတိုင်းအပေါ်စာနာတတ်တယ်။ တန်းစီ ထားတဲ့နေရာတစ်ခုကိုတောင် မတရားသဖြင့် လူမယူတတ်တဲ့အတွက်

သူများပစ္စည်း ခိုးဖို့ ဝှက်ဖို့ဆိုတာလည်း အလွန်ရှက်စရာအဖြစ် အငယ်
 ကတည်းက ခံယူတတ်သွားပါသတဲ့။ မိဘကရော ဆရာတွေကရော
 လူသားအချင်းချင်းရော ဘယ်တော့မှ ခြောက်လှန့်တာ၊ ကြိမ်းမောင်း
 ငေါက်ငန်းတာ မလုပ်တဲ့အတွက် ကြောက်လန့်စိတ်၊ သိမ်ငယ်စိတ်ဆို
 တာတွေ မရှိကြလို့ ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွေးတွေလည်း ကောင်းတယ်၊
 သတ္တိရှိရှိ လေ့လာတာ၊ စမ်းသပ်တာ၊ တီထွင်တာတွေလည်း လုပ်ရဲလာပါ
 သတဲ့။

ပင်လယ်ဆိုင်ရာ ပြုတိုက်တွေမှာဆိုရင် ကလေးငယ်ငယ် လေး
 တွေကို ကိုင်နိုင်အောင် ငါးလိပ်ကျောက်တို့လို့ ငါးတွေကို အုတ်ကန်
 ပက်လက်ကလေးတွေမှာ ရေစပ်စပ်ကလေးတွေနဲ့ ထားပေးတယ်။
 ဘယ်သတ္တဝါမှ ကြောက်စရာဆိုတာ မရှိဘူး။ ဆော့ကစား စရာအ
 ဖော်တွေပဲဆိုတဲ့ အသိရောက်အောင် လက်တွေအကိုင်ခိုင်းတယ်။
 အဲဒီတော့ ဒီကလေးတွေဟာ ကြောက်ရွံ့ခြင်းလည်း ကင်းတယ်၊ ညှင်းဆဲ
 သတ်ဖြတ်လိုစိတ်လည်း ကင်းတယ်၊ ပတ်ဝန်းကျင် သက်ရှိ သက်မဲ့
 သဘာဝအလှတွေကို တန်ဖိုးထားတတ်တယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်း ဆရာ
 ဆရာမတွေက မိမိမေးသမျှကို စိတ်ရှည်လက်ရှည်ပဲ ရှင်းပြကြပါတယ်။

ဒါကြောင့်လဲ သူတို့လေးတွေဟာ ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ဆက်ဆံ
 ရာမှာ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့စကားတွေကို နှုတ်မဆောင်တတ်ပေမယ့် မြတ်ဗုဒ္ဓ
 အလိုကျတော့ သရုပ်ဆောင်တတ်လာတယ်လို့ သဘောပေါက်ခွင့်ရခဲ့
 ပါတယ်။ မိဘတိုင်း၊ ဆရာတိုင်း၊ နိုင်ငံကို စီမံအုပ်ချုပ် ညွှန်ကြားကြမည့်
 သူတိုင်း အလေးထားသင့်တဲ့ အသေးအမွှားလေးပေါင်းများစွာကို လူမှန်း
 သိတတ်စ အရွယ်ကတည်းက မွေးရာပါ ကိုယ်ကျင့်တရားတစ်ခုလို့ ဖြစ်
 အောင် ပြုစုပျိုးထောင်ထားကြသူတွေပါလားလို့လည်း မှဒီတာ ပွားရင်း
 အားကျမိခဲ့ပါတယ်။

သူတို့လေးတွေ အပင်ကလေးတွေကို တန်ဖိုးထားချစ်ခင်ကြ
 တာ၊ အကောင်ကလေးတွေကို စိတ်ဝင်တစားနဲ့ အလှတရား တစ်ခု
 လို့ ကြည့်ရှုချစ်ခင်တတ်တာတွေကို ကြည့်ပြီး “ပါဏာတိပါတာ” စသည်
 ကို နှုတ်တက်ရွတ်ဆိုနိုင်တဲ့ မိမိတို့ရဲ့ ကလေးငယ်တွေ အပင်တွေကို

အပျင်းပြေ တုတ်နဲ့ ရိုက်ဆော့နေကြတာတွေ၊ အကောင် ငယ်လေးတွေ ကို ရော်ဘာကွင်းနဲ့ပစ်၊ လေးခွနဲ့ပစ် လက်ဆော့ နေကြတာတွေကို ပြန်တွေးပြီး မချင့်မရဲနဲ့ ရှက်ရွံ့သလိုလည်း ခံစားခဲ့ရပါတယ်။

နှုတ်ဆောင်တတ်ဖို့ထက် သရုပ်ဆောင်တတ်ဖို့က အရေးကြီးတာကို ကိုယ်တွေ့သိမြင်လာတဲ့အခါ “ငါဘုရားရှင်ကို ပူဇော်ခြင်း အားလုံးထဲမှာ အဆုံးအမအတိုင်းလိုက်နာ ကျင့်သုံးပြီး ပူဇော်ခြင်းဟာ အမြတ်ဆုံး ပူဇော်ခြင်းဖြစ်တယ်” ဆိုတဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမတော် ကိုလည်း အလေးအနက်သဘော ပေါက်ကြည်ညိုမိသွားပါတယ်။ ဒီလောက်ဆိုရင် နှုတ်ဆောင်နဲ့ သရုပ်ဆောင်တို့ရဲ့ ခြားနားချက်ကို သဘောပေါက်လောက်ပြီထင်ပါတယ်။

တောင်မြို့၊ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ဘုရားကြီးစကားနဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ “ဘုန်းကြီးတို့က နှုတ်နဲ့အော်နေတဲ့ အကောင်းတွေကို သူတို့က အလုပ်နဲ့ သရုပ်ဆောင်ပြီး အသုံးချသွားကြတယ်။ အဲဒီတော့ ကိုယ်က နှုတ်ကပဲ ညွှန်ကြားနေတဲ့ ဒါရိုက်တာလိုဖြစ်နေတာပေါ့။ သူတို့ကတော့ သရုပ်ဆောင်ကြတဲ့ မင်းသား မင်းသမီးတွေလိုဖြစ်ပြီး ကြည့်ကြသူတွေ၊ တွေ့မြင်ကြသူတွေက သူတို့ကိုပဲ တမ်းတမ်းစွဲ ချစ်ခင်ကြတာပေါ့။ သူတို့ပဲ ဆုတွေ ဘာတွေရသလို ကောင်းကျိုး ချမ်းသာတွေလည်း ရကြတာပေါ့” တဲ့။ (အမရပူရမြို့၊ တောင်လေးလုံးကျောင်းမှာ ဆရာတော်ကြီးနဲ့တွေ့စဉ်က မိန့်ကြားတဲ့ စကား)

မေတ္တာကို ဥပစာရဈာန်မြောက်အောင် ပွားများတဲ့နေရာမှာ အဲဒီလိုပဲ လိုအပ်ရင် လိုအပ်သလို နှုတ်ရော သရုပ်ရော ပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ပြီးပွားများမယ်ဆိုရင် မေတ္တာအကျိုးတွေလည်း မုချရမှာ မလွဲပါဘူး။ မိမိအနေနဲ့ ဒီလောက်ပဲ ပြောသင့်လို့ ပြောတာပါ။ သရုပ်ဆောင်မေတ္တာတွေဟာ အံ့ဩလောက်အောင် လက်တွေ့အကျိုးကြီးမားကြတာတွေ၊ အစဉ်အလာက မျက်နှာချင်းဆိုင်မရလောက်အောင် ဖြစ်ခဲ့ကြတဲ့ ဟိုဘက်ရွာ၊ ဒီဘက်ရွာအကွဲတွေ၊ တစ်ရွာတည်း ဟိုဘက်ပိုင်း

ဒီဘက်ပိုင်း အကွဲတွေ၊ သူ့ဆွေမျိုး ကိုယ့်ဆွေမျိုး အကွဲတွေ ရင်ကြား
စေ့ပြီး လက်တွဲ ညီညွတ်သွားကြတာတွေ ကိုယ်တွေ့ ကိုယ်ကြုံ မနည်းပဲ
ရှိပါတယ်။

ဈာနပစ္စည်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ အထူးသိထားဖို့လိုအပ်တဲ့ အချက်
တစ်ခုတော့ ‘ဈာန်’တရားဆိုတာ ကသိုဏ်းအစရှိတဲ့ အာရုံတွေကို စူး
စိုက်ရှုမှတ်ရတဲ့ ‘အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်’နဲ့ သင်္ခါရစတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတို့ရဲ့
အနိစ္စအစရှိတဲ့ သဘောလက္ခဏာတွေကို စူးစိုက်ရှုပွားရတဲ့ ‘လက္ခဏူ
ပနိဇ္ဈာန်’ဆိုပြီး နှစ်မျိုးပြားပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ကြားဖူးနားဝရှိနေတဲ့ ‘ဈာန်သမာပတ်’ဆို
တာ ‘အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်’ကိုခေါ်တာပါ။ အာရုံထဲမှာ လွန်လွန်ကဲကဲ
စွဲမြဲသက်ဝင်ပြီး တည်နေတတ်တဲ့အတွက် ‘အပ္ပနာဈာန်’လို့လဲ ခေါ်
ပါတယ်။ ဒီဈာန်ကိုစတင်ပွားများတဲ့ ရူပဈာန်တွေဖြစ်လာဖို့အတွက်
စိတ်က အာရုံအပေါ်မှာ စွဲမြဲပြီးသက်ဝင်နေရမှာဖြစ်လို့ အရှုခံအာရုံ
ကလဲ အမြဲတည်နေတတ်တဲ့ ပညတ်အာရုံတွေသာဖြစ်ရပါမယ်။
ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းမှာ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ရဲ့ အရှုခံအာရုံတွေကို ကြည့်မယ်
ဆိုရင်လဲ ကသိုဏ်းအစရှိတဲ့ ပညတ်အာရုံတွေ ဖြစ်နေတာကို တွေ့နိုင်ပါ
တယ်။(ချွင်းချက်အနေနဲ့ အရူပ ဒုတိယ၊ စတုတ္ထဈာန်အဆင့်မှာတော့
ပထမ၊ တတိယ အရူပဈာန်ဆိုတဲ့ ပရမတ်အာရုံကို ရှုရတာရှိပါတယ်။
ဒါကလဲ အောက်ဖြစ်တဲ့ အရူပဈာန်အာရုံကို လွန်မြောက်နိုင်တဲ့ ဘာဝနာ
စွမ်းအားကြောင့်သာ ရှုနိုင်တာဖြစ်ပါတယ်)။

ဒီလိုပညတ်အာရုံတွေကို ရှုမှတ်ပွားများတဲ့ ဘာဝနာကို သမထ
ဘာဝနာ(သမထကမ္မဋ္ဌာန်း)လို့ ခေါ်ပါတယ်။ သာသနာပ ကာလတွေ
မှာတော့ ခုလို အပ္ပနာဆိုက်တဲ့ဈာန်သမာပတ်ဆိုတာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား
အားထုတ်သူတို့ရဲ့ အမြင့်ဆုံးပန်းတိုင်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သာသနာတွင်းမဂ္ဂလမ်းစဉ်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးရာမှာတော့
‘ဈာန်’ဆိုတာ ‘ပန်းတိုင်’မဟုတ်ပါဘူး။ ဝိပဿနာဉာဏ်၊မဂ်ဉာဏ်တို့ကို
ရောက်ရှိဖို့ အတွက် အထောက်အကူ‘ငြမ်း’သာဖြစ်ပါတယ်။ ဉာဏ်တို့ရဲ့

ငြိမ်းအဖြစ်နဲ့ ရှုမှတ်ပွားများရတဲ့ ဈာန်ကတော့ ‘လက္ခဏုပနိဇ္ဈာန်’ဖြစ်ပါတယ်။ သဘောလက္ခဏာတို့ကို ရှုမှတ်တဲ့ဈာန်ဆိုတဲ့အတိုင်း အရှုခံအာရုံကလဲ ‘အနိစ္စဒုက္ခ၊အနတ္တ’ဆိုတဲ့ သဘောလက္ခဏာထင်ရှား ရှိတဲ့ ရုပ်ဓမ္မ၊ နာမ် ဓမ္မဆိုတဲ့ သင်္ခါရပရမတ္ထအာရုံတွေ ဖြစ်ရပါမယ်။ ရုပ်ဓမ္မ၊ နာမ်ဓမ္မ တွေဆိုသော်လဲ ရုပ်၊နာမ်၊မာတယ်၊အေးတယ်၊ပူတယ်၊ ပျော့တယ်စတဲ့ အချင်းချင်းနားလည်အောင် အမည်သတ်မှတ်ပြီး ပြောဆိုကြတဲ့ နာမ ပညတ်တွေကို ရှုရမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ မာတဲ့သဘော ပျော့တဲ့သဘော စတဲ့ သဘောလေးကိုသာ ရှုရတာပါ။ နာမ်ဆိုရင်လဲ လိုချင်နေတဲ့ သဘော၊ အမျက်ထွက်နေတဲ့သဘောစတဲ့ သဘော လက္ခဏာ သက်သက်တို့ကိုသာ ရှုရတာပါ။ ရှုတဲ့အခါမှာလဲ သတိနဲ့ဦးဆောင်ပြီး ရှုရတာပါ။ သတိနဲ့ရှု မှတ်မှုအားကောင်းလာတဲ့အခါ တစ်ချိန်နဲ့တစ်ချိန် မတူအောင် ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲဖြစ်ပျက်နေတဲ့ သဘောလက္ခဏာ ကလေးတွေကို ဉာဏ်နဲ့ သိမြင်လာပါတယ်။(ဈာန်နဲ့ရှုပြီး ဉာဏ်နဲ့ သိမြင်လာတယ်လို့ အတိုချုပ် မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်) အဲဒီဉာဏ်ကို ဝိပဿနာ ဉာဏ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒီလို ရှုမှတ်ပွားများနေတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလဲ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းလို့ ခေါ်ပါတယ်။

တိုတိုချုပ်ကတော့ အရှုခံအာရုံဟာ ပညတ်သာဖြစ်နေရင် အာရမ္မဏုပနိဇ္ဈာန်အဆင့်သာ ရှိသေးတဲ့အတွက် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းသာ ဖြစ်တယ်။ အရှုခံအာရုံက ပရမတ္ထသဘော သဘာဝဖြစ်မှသာ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်မယ်ဆိုတာကို ခွဲခြားနားလည်တတ်ကြ ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ပဋ္ဌာန်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး မိတ်ဆက်သဘောမျိုးနဲ့ လိုတိုရှင်းလောက်ပဲ ရေးမယ်လို့ စိတ်ကူးခဲ့ပေမယ့် ရေးရင်း ရေးရင်း သိစေချင်တာလေးတွေ ပိုပိုလာလို့ စာတွေလည်း တဖြည်းဖြည်း ရှည်ရှည် လာနေပြီ။ ဈာန်ပစ္စည်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့လည်း ဒီလောက်ဆို တော်ဦးမှပဲ။

ကောင်းတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ “ဈာန်” လို့ သတ်မှတ်နိုင်အောင် နှုတ်ဆောင်ရာ သရုပ်ဆောင်ပါ လိုအပ်သလို စူးစိုက်ပွားများ ကြိုးစားနိုင်ကြပါစေလို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။ ။

“မဂ္ဂပစ္စည်း”

“မဂ္ဂ”ဆိုတဲ့ပါဠိစကားကို တိုက်ရိုက်မြန်မာပြန်မယ်ဆိုရင် “လမ်းခရီး”လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ “မဂ္ဂပစ္စည်း”ဆိုတာလဲ ခရီးလမ်းကြောင်းအဖြစ်နဲ့ ကျေးဇူးပြုပေးတတ်တဲ့ အကြောင်းတရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပကတိလူတို့ သွားလာရာလမ်းခရီးများဟာ အတက်လမ်း၊ အဆင်းလမ်း၊ ကောင်းရာသွားတဲ့ လမ်း၊ မကောင်းရာသွားတဲ့ လမ်းဆိုတာတွေရှိသလို တရားလမ်းကြောင်းဖြစ်တဲ့ “မဂ္ဂ”မှာလဲ အထက် သူဂတိဘုံကို ရောက်စေတဲ့ အတက်လမ်း၊ အောက်ဖြစ်တဲ့ အပါယ်လေးဘုံတို့ကို ရောက်စေတဲ့ အဆင်းလမ်းဆိုတာရှိပါတယ်။

ခြားနားတာကတော့ ပကတိလမ်းတွေမှာ ကုန်းကြောင်းလမ်း၊ ရေကြောင်းလမ်း၊ လေကြောင်းလမ်းဆိုပြီး သုံးမျိုး သုံးစားရှိပေမယ့် မဂ္ဂလမ်းမှာတော့ အဲဒီလိုသုံးမျိုးသုံးစား ခွဲခြားပြတာ တိုက်ရိုက်အားဖြင့် မတွေ့ရပါဘူး။ သံသရာခရီးဆိုတာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ကြားဖူးနားဝရှိထားပြီးဖြစ်တဲ့အတိုင်း စိတ်ချလက်ချ တည်ငြိမ်ခိုင်မာတဲ့ ထောက်ရာ တည်ရာရယ်လို့ မရနိုင်တဲ့အတွက် သမုဒ္ဒရာ

ရေအလျဉ်နဲ့တူတယ်လို့ မြတ်ဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင်က ခိုင်းနှိုင်း သတ်မှတ်ထား ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သံသရာခရီးသွားတို့ရဲ့ ဓမ္မလမ်းကြောင်းကိုလဲ “ရေလမ်းကြောင်း” အဖြစ်နဲ့သာ တင်စားသုံးနှုန်းပါတယ်။

ရေကြောင်းလမ်းမှာ အစုန်လမ်း၊ အဆန်လမ်းရယ်လို့ရှိသလို သံသရာခရီးသည်တို့ရဲ့ ဓမ္မလမ်းမှာလဲ အသိမှား အမြင်မှား ဦး ဆောင်တဲ့ ရေစုန်လမ်းနဲ့ အသိမှန်အမြင်မှန်ဦးဆောင်တဲ့ ရေဆန် လမ်းရယ်လို့ နှစ်မျိုးခွဲပြောလေ့ရှိပါတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓကိုယ်တော် တိုင်ကလဲ သမ္မာဒိဋ္ဌိဦးဆောင်တဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းစဉ်ကို “ပဋိ သောတဂါမိ = ရေဆန်လမ်း” လို့ သုံးနှုန်းပါတယ်။

ဓမ္မလမ်းကြောင်းဟာ ရေကြောင်းလမ်းသာဖြစ်လို့ ဒီလမ်းမှာ သွားလာအသုံးပြုတဲ့ အင်္ဂါရပ်အစိတ်အပိုင်း(မဂ္ဂင်)တွေကိုလဲ ရေလမ်း သုံး ယာဉ်များဖြစ်တဲ့ လှေ၊ဖောင်၊သင်္ဘောတို့နဲ့ တင်စား ပြောဆို လေ့ရှိတာကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း ကြားဖူးနားဝရှိကြပြီးသားပါ။ “ရွှေဖောင်မဂ္ဂင်၊ သင်္ဘောယာဉ်နှင့်၊ ကယ်တင်ဆောင်ယူ၊ ပို့တော်မူ သည်” စတဲ့ ဘုရားရှင် ဂုဏ်တော်ပြု လင်္ကာမှာ ပါသလိုမျိုးပေါ့။

အဋ္ဌကထာဆရာကလဲ မဂ္ဂပစ္စည်းကို ကူးတို့ သင်္ဘောနဲ့ပဲ ခိုင်းနှိုင်းဖွင့်ဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် နိဿယပြန်တဲ့ ဆရာတော် ဘုရားကြီးကလဲ -

“မဂ္ဂပစ္စယော= ထိုဤမှာသို့၊ ဆောင်ယူပို့သည့်၊ ကူးတို့ မသွေ၊ သဟေတုကတ်၊ သဟဇာတ်အား၊ ဆယ့်သုံးပါးတွင်၊ ဖြူစင်မည်းညစ်၊ ဤအဖြစ်မှ၊ ပြစ်လှစ်ဆူလှယ်၊ ထုတ်ဆယ် ဆောင်ယူ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်းဟူသော မဂ္ဂသတ္တိ ထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဟိတ်မှာယှဉ် မဂ္ဂင်ဆယ့် နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း” လို့ ပြန်ဆိုပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများစုတို့အနေနဲ့ “မဂ္ဂင်” လို့ ဆိုလိုက်ရင် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကောင်းတဲ့လမ်း အဖြစ်နဲ့သာ အသိများကြပြီး အရေအတွက်အားဖြင့်လဲ “မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး” လို့သာ အသိများကြပါတယ်။ အမှန်ကတော့ အထက်မှာပြောခဲ့သလိုပဲ ကောင်းတဲ့လမ်း၊ မကောင်းတဲ့လမ်း စသည်ဖြင့် နှစ်မျိုးကွဲပြားတဲ့အတွက် မဂ္ဂင်တွေမှာလဲ ကောင်းရာရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးတဲ့ ကုသိုလ်မဂ္ဂင်ဆိုတာ ရှိသလို မကောင်းရာရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးတဲ့ အကုသိုလ် မဂ္ဂင်ဆိုတာလဲ ရှိပါတယ်။ ကုသိုလ် မဂ္ဂင်တွေကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ အမြင်မှန်၊ အသိမှန်၊ အယူမှန်(ပညာ) တရားက ဦးဆောင်တဲ့အတွက် သမ္မာမဂ္ဂလို့ ပဓာနနည်းနဲ့ ခေါ်နိုင်ပါတယ်။ အကုသိုလ်မဂ္ဂင်တွေ ကတော့ အမြင်မှား၊ အသိမှား၊ အယူအဆမှားဆိုတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ(ဒိဋ္ဌိ)က ဦးဆောင်တဲ့အတွက် မိစ္ဆာမဂ္ဂလို့ ခေါ်ရမှာပေါ့။

သမ္မာလမ်းမှာ ပါဝင်တဲ့ ကုသိုလ်မဂ္ဂင်တွေကတော့ -

- (၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိ = ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့အသိအမြင် အယူအဆ၊
- (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ = ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ အတွေးအကြံ၊
- (၃) သမ္မာဝါစာ = ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ အပြောအဆို၊
- (၄) သမ္မာကမ္မန္တ = ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ အလုပ်၊
- (၅) သမ္မာအာဇီဝ = ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု (စီးပွားရှာမှု)၊
- (၆) သမ္မာဝါယာမ = ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ အားထုတ်မှု၊
- (၇) သမ္မာသတိ = ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ သတိ၊
- (၈) သမ္မာသမာဓိ = ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ တည်ကြည်မှု

ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း သိထားတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပါပဲ။

မိစ္ဆာလမ်းမှာ ပါဝင်တဲ့ အကုသိုလ်မဂ္ဂင်တွေက -

- (၁) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = မှားယွင်းတဲ့ အသိအမြင် အယူအဆ၊
- (၂) မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ = မှားယွင်းတဲ့ အတွေးအကြံ၊
- (၃) မိစ္ဆာဝါယာမ = မှားယွင်းတဲ့ အားထုတ်မှု၊
- (၄) မိစ္ဆာသမာဓိ = မှားယွင်းတဲ့ တည်ငြိမ်မှုတို့ပဲ ဖြစ်ပါ

တယ်။

ကုသိုလ်မဂ္ဂင်(၈)ပါး၊ အကုသိုလ်မဂ္ဂင်(၄) ပေါင်း မဂ္ဂင် (၁၂) ပါး ရှိပါတယ်။ လမ်းနှစ်မျိုးလုံးမှာပါနေတဲ့ သင်္ကပ္ပ၊ ဝါယာမ၊ သမာဓိတို့ကို တစ်ပေါင်းတည်းပြုပြီးပြောမယ်ဆိုရင်တော့ မဂ္ဂင်(၉) ပါးရှိပါတယ်။ သမ္မာမဂ္ဂင်တွေနဲ့ သွားတဲ့လမ်းကို အတက်လမ်း၊ သုဂတိနိဗ္ဗာန်လမ်း၊ အဆန်လမ်းလို့ ခေါ်ဆိုသတ်မှတ် ပါတယ်။ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်တွေနဲ့သွားတဲ့ လမ်းကိုတော့ အဆင်းလမ်း၊ ဒုဂ္ဂတိအပါယ်လမ်း၊ အစုန်လမ်းလို့ ခေါ်ဆိုသတ်မှတ်ပါတယ်။ နိဿယပြန်တဲ့ ဆရာတော်ကတော့ သမ္မာမဂ္ဂင်တွေက ကောင်းမွန် မှန်ကန်မြင်မြတ်ပြီး အပြစ်ကင်းတဲ့အတွက် ဖြူစင်တဲ့လမ်း၊ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်တွေက ဆိုးညစ် ယုတ်မာပြီး အပြစ်ချေးညော်တွေ ထူပြောတဲ့အတွက် အမည်းလမ်းလို့ သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ပုထုဇဉ်တို့ရဲ့ သံသရာခရီးလမ်းဆိုတာကတော့ တိကျတဲ့ ဦးတည်ချက်ရယ်လို့ အခိုင်အမာမရှိကြတဲ့အတွက် ဖြူစင်တဲ့ လမ်းနဲ့ မည်းညစ်တဲ့လမ်းတို့မှာ တက်ချည် ဆင်းချည်း၊ ကူးချည် သန်းချည်၊ စုန်ချည် ဆန်ချည် သွားလာနေကြ ရတာပါ။ ဒါကြောင့်လဲ နိဿယပြန်တဲ့ ဆရာတော်က “ဖြူစင်မည်းညစ်၊ ဤအဖြစ်မှ၊ ပြန်လစ်ဆူလှယ်” လို့ ဆိုလိုက်တာပါ။

ဒီလမ်းနှစ်သွယ်ကို အသေအချာသတိထား လေ့လာကြည့်မယ်ဆိုရင် ကောင်းမွန်မှန်ကန်ပြီး သုဂတိဘုံဘဝက စလို့ နိဗ္ဗာန်အထိ

ဆိုက်ရောက်စေတဲ့ သမ္မမဂ္ဂကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ အတွေးအမြင် အယူအဆကဦးဆောင်တယ်။ ဆိုးဝါးမှားယွင်းခဲ့ပြီး အပါယ်ဒုဂ္ဂတိကို ဆိုက်ရောက်စေတဲ့ မိစ္ဆာမဂ္ဂကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ မှားယွင်းယုတ်ညံ့တဲ့ အတွေးအမြင်အယူအဆက ဦးဆောင်နေတာကို သတိပြုမိကြပါလိမ့်မယ်။

(ဒီနေရာမှာ အဘိဓမ္မာသုံးဝေါဟာရ ခေါ်ဆိုသတ်မှတ်ပုံကို နည်းနည်းလေး ကြားညှပ်ပြောချင်ပါတယ်။ အများနားလည် အသုံးပြုနေတဲ့ “အမြင် အယူအဆ”ဆိုတဲ့ မြန်မာစကားကို အဘိဓမ္မာ ဝေါဟာရအားဖြင့် “ဒိဋ္ဌိ”လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ကောင်းတဲ့ အမြင် ကောင်းတဲ့အယူအဆပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မကောင်းတဲ့အမြင် မကောင်းတဲ့ အယူအဆပဲဖြစ်ဖြစ် “ဒိဋ္ဌိ”ချည်းပါပဲ။ ဒီနှစ်မျိုးကို ကွဲပြားဖို့အတွက် ရှေ့မှာ သမ္မာ(ကောင်းမွန်မှန်ကန်)ဆိုတဲ့ ဝိသေသနပုဒ်နဲ့ မိစ္ဆာ (ဆိုးဝါးမှားယွင်း) ဆိုတဲ့ ဝိသေသနပုဒ်များနဲ့ တွဲသုံးရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီနေ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနေနဲ့တော့ ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ အမြင် အယူအဆကို “သမ္မာဒိဋ္ဌိ”လို့ ခေါ်ဆိုသုံးစွဲပြီး ဆိုးဝါးမှားယွင်းတဲ့ အမြင်နဲ့ အယူအဆကိုတော့ ဘာဝိသေသနမှမတွဲပဲ “ဒိဋ္ဌိ”လို့သာ အသုံးများနေကြပါတယ်။ ဒါကို ကြားညှပ်ပြီး ရှင်းပြနေရတာကတော့ ပိဋကတ်တော်များမှာ “ဒိဋ္ဌိ”ဆိုတဲ့ ပါဠိစကားကို အချို့နေရာများမှာ “အသိဉာဏ်၊ပညာ” ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မျိုး နဲ့သုံးထားတာ တွေတတ် လို့ပါ။ ကိုယ်က ဒိဋ္ဌိဆိုတာ “အယူမှား၊ အမြင်မှားကြီး”လို့သာ နားလည်ထားတဲ့အတွက် ဇဝေဇဝါဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ (မိမိ ကိုယ်တိုင် စာသင်ခါစက ကြုံတွေ့ရဖူးလို့ပါ)။ “ဒိဋ္ဌိ”ဆိုတာ အမှန်မြင် အမှားမြင် နှစ်ခုလုံးနဲ့ဆိုင်တဲ့ “အမြင်”ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သဘော ပေါက်လာတော့မှ ဒီသံသယကင်းသွားပါတယ်။)

မိမိခံယူထားတဲ့ “အမြင် အယူအဆ”အတိုင်း ကျင့်ကြံအား

ထုတ်နေခြင်းဟာ ဖြူစင်ရာကနေ မည်းညစ်ရာကို ရောက်အောင်၊ မည်းညစ်ရာကနေ ဖြူစင်ရာရောက်အောင် ထုတ်ဆောင်ပြီး ထွက်ခွါသွားနေကြတာပဲဖြစ်လို့ “ဖြူစင်မည်းညစ်၊ ဤအဖြစ်မှ၊ ပြန်လစ်ဆူလှယ်၊ ထုတ်ဆယ်ဆောင်ယူ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဟူသော မဂ္ဂသတ္တိထူးဖြင့်” လို့ နိဿယပြန်လိုက် တာပါ။

လမ်းစဉ်တစ်ခုအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးတယ်ဆိုတာ ပထမဆုံး အတွေးအမြင် အယူအဆတစ်ခုကို လက်ခံလိုက်တယ် (ဒိဋ္ဌိ)။ ပြီးတော့ ဒီအမြင် အယူအဆကို ပုံဖော်နိုင်ဖို့အတွက် ကြံစည်စဉ်းစားတယ်(သင်္ကပ္ပ)။ ပြီးတော့ ကံသုံးမျိုးနဲ့ ပုံဖော် ဆောင်ရွက်တယ် (ဝါယာမ)။ ပြီးတော့ ဒီလမ်းစဉ်အပေါ်မှာ စိတ်ကို စူးစိုက်ချထားတယ်(သမာဓိ) ဆိုပြီး အကြမ်းဖျဉ်းတော့ လိုက်နာမှုအဆင့်လေးဆင့် ရှိပါတယ်။ ဘယ်လိုအဖြေမှန်နဲ့ ဘယ်လိုကောင်းကျိုးမှ မဖြစ်ထွန်းတဲ့ မိစ္ဆာမဂ္ဂမှာ ဒီအဆင့်လေးဆင့်သာ ဆောင်ရွက်စရာရှိတဲ့အတွက် ဒီမဂ္ဂင်လေးမျိုးပဲရှိပါတယ်။

အဖြေမှန်ထွက်ပြီး ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်ဖြစ်စေ တတ်တဲ့ သမ္မာမဂ္ဂ ခေါ် နိဗ္ဗာန်ဆီ ဦးတည်တဲ့လမ်းစဉ်ဆိုတာကတော့ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့သာ ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိတဲ့ လမ်းစဉ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလမ်းစဉ်မှာတော့ မိစ္ဆာမဂ္ဂထက်ပိုပြီး စနစ်ကျတဲ့ အသေးစိပ် ဆောင်ရွက်လေ့ကျင့်စရာတွေ ပါဝင်နေတဲ့အတွက် မဂ္ဂင်တရားပေါင်း ရှစ်ပါးအထိ ပါဝင်တာကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် တွေ့မြင်ကျင့်သုံးခဲ့ပြီး တပည့်တို့ကိုလဲ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီသမ္မာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာ ကျင့်သုံးမှု(သိက္ခာ)ပိုင်းအနေနဲ့ သုံးပိုင်း သုံးအုပ်စုကွဲပြားပါတယ်။ ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ အသိအမြင် (သမ္မာဒိဋ္ဌိ)နဲ့ ကောင်းမွန်မှန်ကန်တဲ့ တွေးတောကြံစည်မှု (သမ္မာသင်္ကပ္ပ)တို့က သိမြင်မှုနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကျင့်စဉ်များဖြစ်လို့ ပညာသိက္ခာမဂ္ဂင် (၂)ပါးလို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကောင်းမွန်မှုန်ကန်တဲ့ ပြောဆိုမှု(သမ္မာဝါစာ)၊ ကောင်းမွန်
မှုန်ကန်တဲ့ လုပ်ဆောင်မှု(သမ္မာကမ္မန္တ)၊ ကောင်းမွန်မှုန်ကန်တဲ့
စိပွားရှာဖွေ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု (သမ္မာအာဇီဝ)တို့ကတော့
ကိုယ်ကျင့်တရားပိုင်း ဆိုင်ရာကျင့်စဉ်များဖြစ်လို့ သီလသိက္ခာ
မဂ္ဂင်(၃)လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကောင်းမွန်မှုန်ကန်တဲ့ ပြောဆိုမှု(သမ္မာဝါယာမ)၊ ကောင်းမွန်
မှုန်ကန်တဲ့ သတိထားမှု(သမ္မာသတိ)၊ ကောင်းမွန်မှုန်ကန်တဲ့
တည်ကြည်မှု(သမ္မာသမာဓိ)တို့ကတော့ စိတ်ဓာတ်တည်ငြိမ် ခိုင်မာ
ရေးဆိုင်ရာ ကျင့်စဉ်များဖြစ်လို့ သမာဓိသိက္ခာမဂ္ဂင်(၃)ပါးလို့ ခေါ်ပါ
တယ်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို အခုဟောထားတဲ့အစဉ်အတိုင်း ကြည့်မယ်
ဆိုရင် ပညာသိက္ခာ၊ သီလသိက္ခာ၊ သမာဓိသိက္ခာဆိုပြီး အစဉ်အတိုင်း
ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါက ဟောတော်မူတဲ့ ဒေသနာအစဉ် (ဒေသနာက္ကမ)
ဖြစ်ပါတယ်။ သာဝကတို့ ကျင့်သုံးရမည့် အစီအစဉ် (ပဋိပတ္တိက္ကမ)
အရဆိုရင်တော့ သီလသိက္ခာက စပြီးကျင့်ရမှာပါ။

“သီလပရိဘာဝိတော သမာဓိ မဟပ္ပလော ဟောတိ
မဟာနိသံသော = သီလကို အခြေခံပြီး ပွားများတဲ့ သမာဓိ သိက္ခာ
သာလျှင် အကျိုးအာနိသင်စွမ်းရည်ထက်မြက်တယ်”

“သမာဓိ ပရိဘာဝိတာ ပညာ မဟပ္ပလာ ဟောတိ မဟာ
နိသံသာ = သမာဓိကို အခြေခံပြီး ပွားများတဲ့ ပညာသိက္ခာသာလျှင်
အကျိုးအာနိသင်စွမ်းရည်ထက်မြက်တယ်” ဆိုတဲ့ ညွှန်ပြချက်
အတိုင်းပေါ့။

ကျင့်စဉ်အရ သီလမဂ္ဂင်ကစပြီး ကျင့်ရမှာဖြစ်ပါလျက်
ဟောစဉ်မှာ ဘာကြောင့် ပညာမဂ္ဂင်ကစပြီး ဟောတော်မူရတာလဲ။
ဒါလဲ တွေးမယ်ဆို တွေးစရာ၊ မေးမယ်ဆို မေးစရာပါ။

ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ ဒဿနပညာရှင်များ အဓိပ္ပာယ် ကောက် ယူရှင်းပြတာကတော့ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ အသိပညာ တစ်ခုရရှိ ရေးမှာ အင်္ဂလိပ်အက္ခရာနဲ့ ဆိုရင် (N) သဘောမျိုး၊ မြန်မာ အက္ခရာနဲ့ ဆိုရင်တော့ (လ) ဆိုတဲ့ အက္ခရာသဘောမျိုးရှိတယ် လို့ဆိုပါတယ်။ ဒီအက္ခရာတွေကို ရေးသားတဲ့အခါ ပထမဆုံးအောက်ခြေကနေ အထက်ကိုတက်သွားတယ်၊ ပြီးတော့ အောက်ခြေထိ ပြန်ဆင်း တယ်၊ ပြီးတော့မှ အထက်ကို ပြန်တက်ပြီး အဆုံးသတ်ထားတယ်ဆိုတာကို တွေ့မြင်နိုင်ပါတယ်။

သိက္ခာသုံးပါးကို ကျင့်သုံးရာမှာလဲ ဒီသဘောမျိုးနဲ့ အလား တူပါတယ်။ ပထမဆုံး ပညာသိက္ခာကို အောက်ခြေက စပြီး သင်ယူ သိ (ပရိယတ္တိ)အဖြစ်နဲ့ အထက်ကို (နားလည်သဘော ပေါက်သည့် တိုင်အောင်)လေ့လာသင်ယူရပါတယ်။ ပြီးတော့မှ လက်တွေ့ကျင့် သုံးမှု (ပဋိပတ္တိ)အလုပ်ကို အောက်ခြေကပဲ ပြန်စပြီး ကျင့်သုံးရ တယ်။ နောက်ဆုံးတော့ အသိဉာဏ်အဆင့်ဆင့် တိုးတက် လာတဲ့ အခါ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ အထွတ်အထိပ် ပဋိဝေဓ အဆင့်ကို တက်ရောက်သွားတာပါ။ သီလသိက္ခာရဲ့ ရှေ့မှာလဲ ပညာသိက္ခာက ပရိယတ္တိပညာအနေနဲ့ ရှိရမှာဖြစ်သလို အဆုံးမှာတော့ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ ပဋိဝေဓပညာနဲ့ ဆုံးရပါတယ်။

ဒါကြောင့် ပညာသိက္ခာကို အစဦးဆုံးထားပြီး ဟောတော်မူ တယ်လို့ သဘောပေါက်ကြည်ညိုမိပါတယ်။

အဋ္ဌကထာဆရာတော်တို့ကလဲ -
 သမ္မာဒိဋ္ဌိ(အမြင်မှန်မှု)က မဂ်ရဲ့ရှေ့အဖို့ဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်အခိုက်မှာပင် အဝိဇ္ဇာအမှိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊ ကိလေသာရန်သူပုန်တို့ကို သုတ်သင်သတ်ဖြတ်ခြင်းဖြင့် ဘေးကင်း ရန်ကွာ ချမ်းသာရာနိဗ္ဗာန်ကို ရောက်စေနိုင်တဲ့အတွက် နိဗ္ဗာန်ကို

ရရောက်ဖို့ ကျင့်သုံးတဲ့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအနေနဲ့ အလင်းရောင် သဖွယ်၊ ဓားလက်နက်သဖွယ်ကိုင်ဆောင်ထားရမယ့် တရားလဲ ဖြစ်တယ်။ နိဗ္ဗာန်ရရောက်ရေးအတွက် သင့်လျော်ကြီးမားတဲ့ ကျေးဇူး ကိုလဲ ပြုတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို ရှေးဦးစွာ မြတ်စွာ ဘုရား ရှင်ဟောတော်မူပါတယ်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိရဲ့နောက်မှာ သမ္မာသင်္ကပ္ပကို ဟောတော်မူတာ ကတော့ -

ရွှေပန်းတိမ်သည်ဟာ ရွှေအတုအစစ်ကို သိနိုင်ဖို့အတွက် ရွှေဒင်္ဂါးကိုလက်ဖြင့် ပတ်ပတ်လည်လှည့်ပြီးကြည့်ရသလို ယောဂီ ဝစရပုဂ္ဂိုလ်များအနေနဲ့လဲ မဂ်ရဲ့ရှေးအဖို့မှာ ဝိတက်နဲ့ကြံဆပြီး ဝိပဿနာပညာ (ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ)နဲ့ ကြည့်ရှုရတာ ဖြစ်တဲ့ အတွက် သမ္မာသင်္ကပ္ပဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို သင့်လျော်ကြီးမားတဲ့ ကျေးဇူး ကို ပြုပေးတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိရဲ့ အခြားမဲ့မှာ သမ္မာ သင်္ကပ္ပကို ဟောတော်မူတယ်။

စကားပြောတော့မယ်ဆိုရင် မပြောမီ ကြံစည်စဉ်းစားပြီးမှ ပြောဆိုကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပ (စဉ်းစား ကြံစည်မှု)ဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ကျေးဇူးပြုပေးသလို သမ္မာဝါစာကိုလဲ ကျေးဇူးပြု ပေး တတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပရဲ့ နောက်မှာ သမ္မာဝါစာကို ဟောတော်မူတယ်။

အလုပ်တစ်ခုလုပ်တော့မယ်ဆိုရင် ရှေးဦးစွာပြောဆိုတိုင်ပင် စီစဉ်ပြီးမှ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြရပါတယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာဝါစာရဲ့ နောက်မှာ သမ္မာကမ္မန္တကို ဟောတော်မူတယ်။

သမ္မာဝါစာဖြင့် ဝစီဒုစရိုက်တရားလေးပါးကင်းစင်သူ၊ သမ္မာကမ္မန္တဖြင့် ကာယဒုစရိုက်တရားသုံးပါး ကင်းစင်သူဖြစ်ပြီး ဝစီသုစရိုက် ကာယသုစရိုက်တို့နဲ့ ပြည့်စုံသူများသာ ကောင်းမွန်မှန်

ကန်တဲ့ အသက်မွေးမှုလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိတဲ့ အာဇီဝဋ္ဌမက သီလကို ပြည့်စုံစေနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်တို့ရဲ့ အခြားမဲ့မှာ သမ္မာအာဇီဝကို ဟောတော်မူပါတယ်။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု စင်ကြယ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ “ငါဟာအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု စင်ကြယ်အပြစ်ကင်းသူ ဖြစ်တယ်”ဆိုကာမျှနဲ့ ရောင့်ရဲတင်းတိမ်ပြီး မေ့လျော့ပေါ့တန်သူ မဖြစ်သင့်ဘူး။ ဣရိယာပုထ်တိုင်းမှာ ဖြစ်ပြီးတဲ့ အကုသိုလ်တွေကို ပယ်ဖျောက်ရေး၊ မဖြစ်သေးတဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေဖြစ်မလာရေး၊ မဖြစ်သေးတဲ့ကုသိုလ်တရားတွေဖြစ်ပေါ်ရေး၊ ဖြစ်ပြီးတဲ့ ကုသိုလ် တရားများ တိုးပွားစေရေးဆိုတဲ့ သမ္မပ္ပဒါန်ဝီရိယကို ကောင်းစွာ အားထုတ်ရမည်ဆိုတာကို သိစေဖို့အတွက် သမ္မာအာဇီဝရဲ့ အခြား မဲ့မှာ သမ္မာဝါယာမကို ဟောတော်မူတယ်။

သမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယကို ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်စေဖို့အတွက် ကာယ,ဝေဒနာ,စိတ္တ,ဓမ္မဆိုတဲ့ သတိတည်ရာ လေး မျိုးလုံးမှာ သတိကို တည်နေအောင် ဆောက်တည်ရမယ်လို့ သိစေလို တဲ့အတွက် သမ္မာဝါယာမရဲ့အခြားမဲ့မှာ သမ္မာသတိကို ဟောတော်မူ တယ်။

သမ္မာသတိနဲ့ပြည့်စုံသူများသာ သဒ္ဓါစတဲ့ ဣန္ဒြေတို့ရဲ့ ကိစ္စများလဲ ပြီးပြည့်စုံပြီး စိတ်ကိုလိုအပ်တဲ့ အာရုံတစ်ခုတည်း အပေါ်မှာ စူးစိုက်တည်နေအောင် ကောင်းစွာထားနိုင်တဲ့အတွက် သမ္မာသတိရဲ့ အခြားမဲ့မှာ သမ္မာသမာဓိကို ဟောတော်မူတယ်လို့ ဖွင့်ပြပါတယ်။(ဒီ ၁၂၄-၂၁၈၊ မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာ)

ဘယ်သတ္တဝါမဆို သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့ထုတ်ဖော်တွေ့ရှိပြီး ဟောညွှန်ထားတဲ့ - ဒုက္ခငြိမ်းကြောင်းလမ်းစဉ် စစ်စစ်ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး (မဂ္ဂပစ္စည်း)ကို စနစ်တကျပွားများ အားထုတ်မှု မပြုနိုင်

သေးသမျှ ဘဝကို ကံ(ကမ္မပစ္စည်း)ရဲ့ လက်ထဲမှာပဲ “ဝ”ကွက်ပြီး ပုံအပ်ထားရတာပါ။ “ဝ”ကွက်ပြီးပုံအပ်ထားရတယ်လို့ ဆိုရတာကတော့ “ဝ”လုံးဟာ ဘယ်ဘက်ကမှထွက်ပေါက်မပါဘဲ ဝိုင်းဝိုင်းလည်ပတ်မိအောင် ပိတ်နေသလို သတ္တဝါများဟာလဲ သံသရာထဲမှာ ထွက်ပေါက်မရှိဘဲ ပိတ်မိနေတဲ့သဘောဖြစ်နေလို့ပါ။

ကံရဲ့လက်ထဲမှာ ‘ဝ’ကွက်ပြီးအပ်ထားရတဲ့ကာလဟာ ဘဝပေါင်းဘယ်လောက်ကြာမယ်လို့ ဘယ်သူမှ ပိုင်းခြား သတ်မှတ်လို့ရော ခန့်မှန်းလို့ရော မရနိုင်ပါဘူး။ ကံစီမံတာကို ခံ၊ ကံပြုသမျှ နုရပြီး တစ်ခါတစ်လေ ကောင်းတဲ့ကံကို ပြုမိလို့ သုဂတိဘုံဆိုတဲ့ ဖြူတဲ့ ဘုံဘဝတွေကိုလဲ ရောက်တတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကံဆိုတာ ခိုင်မြဲတည်ငြိမ်တဲ့ သဘောမဟုတ်တဲ့အတိုင်း စိတ်ကောင်းစိတ်မှန်လေးပေါ်လို့ ကောင်းတဲ့ကံကိုပြုရာကနေ အခြေအနေဆိုး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုး၊ ဆရာသမားဆိုး၊ အပေါင်းအသင်းဆိုးတို့နဲ့ ပေါင်းမိပြီ စိတ်ဆိုးစိတ်ယုတ်တွေဖြစ်လာတော့ ဆိုးရွားမှားယွင်းတဲ့ ကံတွေ ပြုလုပ်မိတဲ့အတွက် ဖြူစင်တဲ့ သုဂတိ ဘုံဘဝကနေ မည်းညစ်တဲ့ ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝတွေကို ရောက်သွားကြပြန်ပါတယ်။

ဒီသဘောနဲ့ ကံရဲ့လက်ထဲမှာနေ၊ ကံစီမံသမျှ ခံ၊ ကံရဲ့ အမွေခံဖြစ်နေရတဲ့ ဘဝမျိုးတွေဖြစ်နေရသမျှ ဘဝဟာထောက်ရာ တည်ရာ အစစ်အမှန် အခိုင်အမာကို မရနိုင်ပါဘူး။ နစ်ချည် ပေါ်ချည်၊ စုန်ချည်ဆန်ချည်ဖြစ်နေရပါတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ သံသရာ ခရီးကို ရေယာဉ်ကြောမျောနေရတာနဲ့ အတူတူပဲလို့ ဘုရားရှင်က ထောက်ပြ မိန့်ဆိုခဲ့တာပါ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ကြားဖူး နားဝရှိပြီး ပြောဆိုနေကြတဲ့ “သံသရာရေယာဉ်ကြော”ဆိုတာ ဒီသဘောကို ညွှန်းတာပါ။

ဆရာသမားကောင်း မိတ်ဆွေကောင်းများနဲ့ ပေါင်းသင်း ခွင့်ကြုံလို့ သံသရာရဲ့ သဘောကိုနားလည်ခွင့်ရသူများကတော့

ရေစုန်မျောနေရတဲ့အဖြစ်ကို ညည်းငွေပြီး ထောက်တည်ရာမရနိုင်တဲ့ ရေအလျှင်ကနေ ထောက်တည်ရာအခိုင်အမာရရှိတဲ့ ကြည်ကုန်း (မြေပြင်)နဲ့ ပမာတူတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုဦးတည်တဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုခွင့်ရကြသူအချို့သာ ပါရမီဓာတ်ကောင်းရှိပြီး သာသနာတော်နဲ့ ကြံ့ခွင့်ကြိုက်ခွင့်ရကြပါတယ်။ ကြံ့ရုံနဲ့မပြီးပါဘူး။ ကြိုက်လဲကြိုက်ရ မှာပါ။ ဒါကြောင့် “သာသနာဆိုတာ ကြံ့ကြိုက်ခဲတယ်”လို့ ဆိုကြ တာပါ။

သာသနာတော်နဲ့ ကြံ့ကြိုက်ပြီး မြတ်ဗုဒ္ဓတွေရှိဟောညွှန် တော်မူတဲ့ သမ္မာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို အပြည့်အဝကျင့်သုံးလို့ အနည်းဆုံး တစ်မင်တစ်ဖိုလ်လောက်ရတဲ့ အဆင့်ရောက်တဲ့အခါမှာတော့ သတ္တဝါကို ကံလက်ထဲကနေ ဉာဏ်ကလက်လွှဲ ယူလိုက်ပါပြီ။ ဒါကြောင့် ဒီအဆင့် (သောတာပန်အဆင့်)ရောက်သူများကို ကံက ထင်သလိုချယ်လှယ်ခွင့် မရနိုင်တော့ပါဘူး။ ဉာဏ်က ဖွင့်ပေး လိုက်ပြီးဖြစ်လို့ ကံဟာ ‘ဝ’လုံးလို့ ပတ်ပတ်လည်ဝိုင်းပြီး ပိတ်ထား လို့လဲ မရတော့ပါဘူး။ သူ့ရဲ့အခွင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကလဲ အတော်ကြီး လျော့ပါးသွားပါပြီ။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကံက မည်းညစ်တဲ့ ဘဝ(အပါယ်လေးဘုံ)ဆီဆွဲခေါ်ခွင့် မရှိတော့ဘူး။ သုဂတိလူ့ဘုံမှာ တောင် နိမ့်ကျတဲ့ ကျေးကျွန်တို့၊ အစေခံတို့၊ ဒွန်းစဏ္ဍားတို့ဆိုတဲ့ ဘဝမျိုးထဲ ဆွဲမချနိုင်တော့ပါဘူး။ မြင့်မြတ်တဲ့ အမျိုးအနွယ်နဲ့ မြင့် မြတ်တဲ့ဘုံဘဝတွေမှာပဲ အလွန်ဆုံး(၇)ဘဝအထိသာ စီမံခွင့်ရှိပါ တော့တယ်။

သောတာပန်အဆင့်မှာ ဉာဏ်ကံကို အပါယ်ဘုံဆွဲချ ချယ်လှယ်ခွင့်မပေးတော့ဘဲ အပြီးအပိုင် သိမ်းပိုက်ပါတယ်။ သုဂတိ ဘုံဘဝတွေမှာတော့ (၇)ဘဝအထိ ကံရဲ့အခွင့်အာဏာ ကျန်ပါ သေးတယ်။

နောက်တစ်ဆင့်ဖြစ်တဲ့ သကဒါဂါမ်ဆိုတဲ့ အဆင့်မှာတော့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကိုကံဟာ အိုနာသေမှုမြန်ဆန်ပြီး ချမ်းသာဆင်းရဲ တွေ ရောနေတဲ့ ကာမာဝစရဘုံကို တစ်ကြိမ်သာ စီမံခွင့်ရပါတော့တယ်။

အနာဂါမ် ဆိုတဲ့ တတိယအဆင့် ရောက် သွားတဲ့ အခါမှာတော့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို ကံကအာရုံတွေထူပြော၊ အိုနာသေမှုတွေ မြန်ဆန်လှတဲ့ ကာမာဘုံထဲကို လုံးဝ ဆွဲခေါ်ခွင့်မရတော့ပါဘူး။ ဉာဏ်ရဲ့နယ်မြေကျယ်သလောက် ကံရဲ့နယ်မြေကျဉ်းသွားပါတယ်။

နောက်ဆုံးစတုတ္ထဆင့်ဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရဟန္တာအဆင့်အထိ ရောက်သွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ ကံရဲ့ အခွင့် အာဏာဟာ လုံးဝကို ကုန်ဆုံးသွားပါပြီ။ အကုသိုလ်ကံ မဆို ထားနဲ့ ကုသိုလ်ကံဆိုတာကို မရှိနိုင်တော့လို့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များကို “ကုသလာ ကုသလံ ဇဟံ = ကုသိုလ်ရော အကုသိုလ်ပါ ကံအားလုံးကို စွန့်ပယ် နိုင်ပြီ” လို့ ဆိုရတာပါ။ “ဉာဏ်စုံလို့ ကံကုန်ပြီ”လို့ ဆိုနိုင်ပါပြီ။ ဒါကြောင့် မဂ္ဂပစ္စည်းထဲက သမ္မာမဂ္ဂခေါ် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့ဟာ သတ္တဝါ တို့ကို ကံနယ်ထဲကနေ ဉာဏ်ရဲ့နယ်ထဲ ရောက်အောင် ထွက်မြောက် ရာ လမ်းကြောင်းကြီးဖြစ်တယ်လို့ သဘောကျသင့်ပါတယ်။

ကံနယ်ထဲကနေ ဉာဏ်နယ်ထဲရောက်အောင် ကူးမြောက် တယ်ဆိုတာ တစ်နည်းပြောရရင်တော့ အဝိဇ္ဇာဦးစီးတဲ့ အမှောင်နယ် ထဲကနေ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဦးစီးတဲ့ အလင်းနယ်ထဲ ရောက်အောင် ကူး မြောက်တာပါပဲ။ အဝိဇ္ဇာဦးစီးတဲ့အမှောင်ဆိုတာ လောဘစတဲ့ ကိလေသာရန်သူပုန်တွေ ထကြွသောင်းကျန်းရာ နယ်မြေလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီနယ်မြေကို ကူးမြောက်ရာမှာ “ပညာ ပဇ္ဇောတ=ဉာဏ်အလင်းရောင်၊ ပညာသတ္တ= ဉာဏ်လက်နက်” လို့ ဘုရားရှင်အမွှန်း တင်ဟောကြားထားတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားဦး ဆောင်အဖြစ် ထားရတာပါ။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးရဲ့ ဦးခေါင်းဖြစ်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ပတ်သက်လို့ နိဗ္ဗာန်ကို ဦးတည်ရည်မှန်းသူတိုင်း ရေရေလည်လည် သဘောပေါက်ထားသင့်တဲ့အတွက် နဲ့နဲ့ရှင်းပြပါဦးမယ်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိကို သဘောပေါက်ဖို့အတွက် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကိုလည်းသဘောပေါက်ထားရပါလိမ့်မယ်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ မှားယွင်းတဲ့ အယူဝါဒ(အမြင်)ဟာ ဒီဃနိကာယ် ဗြဟ္မဇာလ သုတ်မှာ (၆၄)မျိုးလောက်ရှိတယ်လို့ ရေတွက်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီအယူဝါဒတွေကို ထပ်ပြီးအကျဉ်းချုပ်လိုက်ရင်၊ တစ်နည်းအားဖြင့်တော့ မှားယွင်းမှုအကြီးအသေးအရ အဆင့်အတန်း ခွဲလိုက်ရင် အခြေခံအားဖြင့် သုံးဆင့်လောက်ပဲရှိပါတယ်။

(၁) အဆိုးဝါးဆုံးအဆင့်ဖြစ်တဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများကတော့ ကောင်းမှုမကောင်းမှုတို့ရဲ့ ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်ဆိုတာ ဘာမျှ မရှိဘူးလို့ ခံယူတဲ့ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ။

လောကမှာကြုံတွေ့ရတဲ့ အကောင်းအဆိုးတို့၊ ကျေနပ်စရာ မကျေနပ်စရာတို့ဆိုတာ ဘာအကြောင်းမှ မရှိဘူး သူဖြစ်ချင်သလိုဖြစ်နေတာလို့ ခံယူတဲ့ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ။

ကောင်းမှုမကောင်းမှုတို့ရဲ့ အကျိုးအပြစ်ဆိုတာ ဘာမျှမရှိဘဲ သူဖြစ်ချင်သလိုဖြစ်နေကြတာဖြစ်လို့ ဒါနစသည်ပြုနေတာလဲ ပြုသည်မမည် (ကုသိုလ်မဖြစ်)၊ သူ့အသက်သတ်မှု စသည်ပြုတာလဲ ပြုသည်မမည် (အကုသိုလ်မဖြစ်)လို့ ခံယူတဲ့ အင်္ဂါရီယဒိဋ္ဌိတို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဒိဋ္ဌိသုံးမျိုးတို့ကတော့ သုဂတိဘုံဘဝနဲ့ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာအားလုံးကို တားဆည်းပိတ်ပင်တတ်တဲ့အတွက် အဆိုးဝါးဆုံး ဒိဋ္ဌိကြီးသုံးခုဖြစ်ပါတယ်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိစစ်စစ်ဆိုတာ ဒီဝါဒီအယူ ဆိုးသုံးမျိုးရှိသူများကိုသာ ခေါ်တာပါ။

(၂) သုဂတိဘုံဘဝနဲ့ လောကီချမ်းသာသုခကို မတားဆီးသော်လည်းမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို တားဆီးတတ်တဲ့အတွက် ဒုတိယဆင့်လို့ ဆိုရမည့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမျိုးကတော့ အတ္တဒိဋ္ဌိပါပဲ။ အတ္တဒိဋ္ဌိဆိုတာ “အသက် လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်” စသည်ဖြင့် မြန်မာလို ပြန်ဆိုကြတဲ့အတွက် “အတ္တ”ဆိုတာ ဒြပ်ဝတ္ထုထင်ရှားရှိတဲ့ အရာကိုဆိုလိုသလားလို့ ထင်တတ်ကြပါတယ်။ အမှန်ကတော့ ဒြပ်ဝတ္ထုထင်ရှားရှိတယ်လို့လဲ ဆိုလိုတဲ့သဘောမဟုတ်ပါဘူး။ သက်ရှိသက်မဲ့ အရာဝတ္ထုများကို ပြုလုပ်ဖန်တီးတတ်တဲ့ “ကာရက” သဘော၊ ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး အမျိုးမျိုးတို့ကို ခံစားတတ်တဲ့ “ဝေဒက” သဘော၊ သက်ရှိတို့ရဲ့ ခန္ဓာအိမ်ကို ပိုင်ဆိုင်အစိုးရတဲ့ “သာမီ” သဘော၊ ခန္ဓာတစ်ခု ဟောင်းမင်း ယိုယွင်းသွားတဲ့အခါ နောက်ထပ်ခန္ဓာအသစ်မှာ ပြောင်းရွှေ့ပြီး အမြဲတည်နေတတ်တဲ့ “နိဝါသီ” သဘော၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို မိမိစီမံတဲ့အတိုင်း လိုက်ပါစေနိုင်အောင် အစိုးရတဲ့ “သယံဝသီ” သဘောရှိတဲ့ အရာလို့ဆိုလိုပါတယ်။ အမှန်တကယ်မရှိတဲ့အရာကို ကြံဆပြီး ယူဆပြောဆိုတာဖြစ်လို့ ဒီအရာဟာ ဘယ်နည်းဘယ်ပုံ ဘယ်လို တည်နေသလဲဆိုတာကတော့ ဘယ်သူမှ တတ်တတ်အပ်အပ် ပြောနိုင်မယ် မဟုတ်ပါဘူး။

အတ္တဝါဒဆိုင်ရာ ဝေဒကျမ်းများမှာတော့ ဒီ“အတ္တ”ဆိုတဲ့ အရာဟာ နိဇ္ဈာ=မြဲတယ်၊ ဓုဝေါ=ခိုင်တယ်၊ သဿတော= တစ်ဆက်တည်း တည်နေတယ်၊ အဝိနာသီ=ဘယ်တော့မှ မပျက်စီးဘူး၊ သဗ္ဗဗျာပီ=ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးမှာ ပြန့်နှံ့ပြီး တည် နေတယ်။ သယံဝသီ=ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးကို သူ့အလိုအတိုင်း လိုက်ပါစေ နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ ဂုဏ်အင်္ဂါခြောက်ပါးနဲ့ ပြည့်စုံတယ်လို့ ယူဆယုံကြည်ကြပါသတဲ့။

ဒီအတ္တဒိဋ္ဌိကနေ သတ္တဝါတို့ရဲ့ ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်တွေဟာ

တန်ခိုးရှင်က ဖန်ဆင်းတဲ့အတိုင်း တန်ခိုးရှင်အလိုကျ ဖြစ်နေရတယ် လို့ ယူဆတဲ့ က္လဿရန်မ္မာနဒိဋ္ဌိဆိုတာလည်း ဆင့်ပွားပေါ်ပေါက်လာ ပါတယ်။ ဗြဟ္မဏဝါဒီတို့က အတ္တဝါဒလို့ ခံယူကြပြီး အခြားဘာသာ အချို့ကတော့ “အတ္တ”လို့ အမည်မခံကြဘဲ “က္လဿရန်မ္မာန” သဘောကိုပဲ ခံယူကြတာကို တွေ့ရပါတယ်။ လူတွေ မတွေ့ မမြင်နိုင် တဲ့ တန်ခိုးရှင်တစ်ဦးဦးက အရာရာကို ဖန်တီးတယ်လို့ ယုံကြည် လက်ခံကြတာချင်းတော့ အတူတူပါပဲ။

အတ္တဝါဒဟာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မရမရောက်နိုင်တဲ့ လမ်းစဉ် မှား ဖြစ်လို့သာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလို့ဆိုရပေမယ့် ဒီဝါဒကိုယုံကြည် လက်ခံ သူများဟာ ကံလမ်း၊ဈာန်လမ်းတို့ကိုတော့ ငြင်းပယ်ကြတာ မဟုတ် ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီအယူဝါဒရှိသူများဟာ (အကုသိုလ် အမှုမျိုးတွေ ကိုသာ လုပ်နေသူများ မဟုတ်ရင်) သုဂတိဘုံဘဝနဲ့ လောကီချမ်းသာ သုခကို ရနိုင်ခွင့်ရှိကြပါတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ အလောင်းတော် ဥရုဝေလ တောမှာ ဆရာတင်ခဲ့ဖူးတဲ့ အာဠာရတို့ ဥဒကတို့ ဆိုတာ အတ္တဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေပါပဲ၊ ဒီပုဂ္ဂိုလ် ကြီးတွေဟာ ဈာန်လမ်းရဲ့ အမြင့်ဆုံး အဆင့်အထိ ရရှိခဲ့လို့ သေဆုံးပြီးတဲ့အခါ ဘုံတွေထဲမှာ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်လို့ ဘဝဂ် (ဘဝ+အဂ္ဂ= ဘုံအားလုံးမှာ အမြင့်ဆုံး) လို့ခေါ်တဲ့ နေဝသညာနာသညာယတနဘုံအထိ ဖြစ်သွား ကြကြောင်း ပိဋကတ် ကျမ်းဂန်များမှာ အထင်အရှားပြထားပါတယ်။

(၃)နောက်ထပ် ဒိဋ္ဌိတစ်မျိုးကတော့ အမှန်တကယ်မရှိတဲ့ “အတ္တ”ဆိုတာကို အရှိအဖြစ် ခံယူထားတာတော့မဟုတ်ဘူး၊ အမှန် တကယ်ထင်ရှားရှိတဲ့ ဒီခန္ဓာကိုယ်အစုအဝေးကြီးကိုပဲ ငါ၊ သူတစ်ပါး စသည်ဖြင့် အထင်အမြင်မှားနေတဲ့ “သက္ကာယဒိဋ္ဌိ” ဆိုတာ ပါပဲ။ ဒီဒိဋ္ဌိကတော့ ပုထုဇဉ်တိုင်းမှာ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ဒိဋ္ဌိကလဲ ကံလမ်း၊ ဈာန်လမ်းကို မပိတ်ပင်ပဲ လက်ခံတဲ့အတွက် သုဂတိဘုံဘဝနဲ့

လောကီချမ်းသာသုခတို့ကို မပိတ်ပင်ပါဘူး၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုပဲ တားဆီးပါတယ်။

အတ္တဒိဋ္ဌိနဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ရဲ့ ခြားနားချက်ကတော့ အတ္တ ဒိဋ္ဌိက တကယ်မရှိတဲ့ အတ္တဆိုတာကို တကယ်အရှိ ပရမတ္ထအဖြစ် လက်ခံယုံကြည် စွဲလမ်းတယ်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကတော့ မရှိတဲ့ “အတ္တ” ကို အရှိအဖြစ်နဲ့တော့ မခံယူဘူး၊ ထင်ရှားရှိတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကိုပဲ ငါ၊သူတစ်ပါးစသည်ဖြင့် ခံယူစွဲလမ်းထားတယ်။ တစ်နည်းထပ်ပြော ရရင် အတ္တဒိဋ္ဌိသမားက မရှိတာကို တကယ်ရှိတယ်လို့ ခံယူထား တယ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကတော့ ရှိတဲ့ခန္ဓာကိုယ် အပေါ်မှာပဲ အပြောနဲ့ အသိရောပြီး လက်ခံထားတဲ့ သဘောပါ။ ငါ၊ သူတစ်ပါးစသည်ဖြင့် ပါးစပ်ကပြောသလို အဲဒီ ငါ၊သူတစ်ပါး ဆိုတာကိုပဲ ရှိတယ်လို့ သိနေ၊ စွဲနေတဲ့သဘောပါ။ ပုထုဇဉ်တိုင်းရဲ့ မွေးရာပါ ဒိဋ္ဌိပါပဲ။ ဒါကြောင့် အတ္တဒိဋ္ဌိအယူရှိသူက ပရမအတ္တကို စွဲတယ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝါဒီက ဝေါဟာရအတ္တ(အပြောအတ္တ)ကို စွဲတယ်လို့ ပြောနိုင်မယ်ထင်ပါတယ်။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ဒီလို သုံးမျိုးသုံးစားခွဲတာကို ကျမ်းဂန်များမှာ တော့ မတွေ့မိပါဘူး၊ အခုပြောမယ့် သမ္မာဒိဋ္ဌိသုံးမျိုးသုံးစားနဲ့ မှန်းဆ ပြီး မိမိသဘောပေါက်သလို ပြောပြတာပါ။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ(မှန်ကန်တဲ့အသိ) ဆိုတာ သုံးမျိုးသုံးဆင့် ရှိပါတယ်။

(၁) ကံနဲ့ကံရဲ့အကျိုးကို သိမြင်တဲ့ ကမ္မဿကတ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။

(၂) သင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ ဖြစ်ချည်ပျက်ချည် အမြဲမတည်ဘဲ ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်တတ်တဲ့ အနိစ္စသဘော၊ မတည်မြဲခြင်း ဘေး ကြောင့်ပင် သည်းခံကျေနပ်စရာရယ်လို့ မရှိနိုင်တဲ့ ဒုက္ခသဘော၊ ကိုယ်ထင်သလို မဖြစ်၊ ကိုယ်ကြိုက်သလို မလိုက်တတ်တဲ့ အနတ္တ သဘောတို့ကို အမှန်အတိုင်းသိမြင်တဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ။

(၃) ဖြစ်ပျက်ဖောက်ပြန်တတ်တဲ့ သင်္ခါရအာရုံတို့မှ လွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်တဲ့ မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ဖြစ်ပါတယ်။

(၁) ကံနဲ့ကံရဲ့ အကျိုးတို့ကို သိမြင်တဲ့ ကမ္မဿကတ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ရင် နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ အဆိုးဝါးဆုံးမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီးသုံးမျိုးပယ်ရှားလွန်မြောက်နိုင်ပါတယ်။ ကံနဲ့ကံရဲ့ အကျိုးကို တကယ်တမ်းသိမြင်တယ်ဆိုတာ နှုတ်ဆောင် အနေနဲ့ မဟုတ်ဘဲ တကယ်ကို သိမြင်သရုပ်လာအောင် သိသွားတာမျိုးကို ဆိုလိုတာပါ။ ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ မိမိအနေနဲ့ နှိုင်းယှဉ် ပြီး ပြောလေ့ရှိတဲ့ ဥပမာကတော့-

အကုသိုလ်ကံကို ကျူးလွန်ရင် ဆင်းရဲဒုက္ခရတယ်၊ အဆိပ်သောက်ရင် သေတတ်တယ်။

ကုသိုလ်ကံကို ပြုလုပ်ရင် ချမ်းသာသူခကိုရတယ်၊ အစာစားရင် အသက်ရှည်တယ်။

ဒီစကားဝါကျတစ်စုံစီကို သေသေချာချာစဉ်းစားကြည့်ပါ။ အကုသိုလ်ကံဆိုတာလဲ ဆင်းရဲဒုက္ခဆိုတဲ့ ဆိုးကျိုးကိုဖြစ်စေ တတ်လို့ ဆိုးပါတယ်။ အဆိပ်သောက်ရင်လဲ အသက်သေစေတတ်လို့ ဆိုးပါတယ်။ ဒီအဆိုးနှစ်မျိုးမှာ ဘယ်ဟာက ပိုဆိုးသလဲ ဆိုရင်တော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “အဆိပ်ဆိုတာ လောလောလတ်လတ် သေစေတတ်တဲ့ အပြင်းဆုံးအဆိပ်ပင်ဖြစ်စေဦးတော့ အဲဒီအဆိပ်ကို သောက်ခဲ့ရင် တစ်ဘဝပဲသေမယ်၊ အကုသိုလ်ကံကတော့ အပြစ်ကြီးရင် ကြီးသလောက်ဘဝအဆက်ဆက်အထိ ဆင်းရဲမျိုးစုံ သေချင်းဆိုးမျိုးနဲ့ ကြုံတွေ့စေတတ်တယ်” လို့ ဟောတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း အပြင်းထန်ဆုံး အဆိပ်ထက် ပိုပြီးပြင်းပါတယ်။ ဒါကြောင့် အကုသိုလ်ကံနဲ့ ပတ်သက်ရင် အဆိပ်ထက်ပင် ကြောက်စရာ ကောင်းတယ်လို့ ခံယူနိုင်အောင် သိမြင်ရမှာပါ။ အဆိပ်ဆိုတာ သေစေတတ်မှန်းသိတဲ့

အတွက် အနဲအပါးလေးမျှ မြည်းစမ်း မကြည့်ဝံ့သလို အကုသိုလ် ကိုလဲ နည်းနည်းလေးပင် ဖြစ်စေ မပြုမိအောင် သိမြင်ရမယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ကုသိုလ်ကံဆိုတာ ကောင်းတဲ့ဘုံဘဝနဲ့ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ တို့ကို ရောက်စေ ရစေတတ်တဲ့အတွက် ကောင်းတယ်၊ အစားအစာ ကို စားသောက်တာဟာလဲ အသက်ကို တည်စေ ရှည်စေတတ်လို့ ကောင်းတာပါပဲ။ ဒီနှစ်မျိုးမှာ ဘယ်ဟာက ပိုပြီး ကောင်းသလဲဆိုရင် တော့ “အစားအစာဆိုတာ ဘယ်လောက် ကောင်းမွန်တဲ့ အစား အစာပင်ဖြစ်စေ တစ်ဘဝတာ သက်တမ်းပြည့် မပင်မပန်းတည်နေ နိုင်ရုံအထိပဲ ကောင်းပါတယ်။ ကုသိုလ်ကံ ဆိုတာကတော့ မိမိတို့ရဲ့ အသိဉာဏ်နဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကြီးမားရင် ကြီးမားသလောက် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်တဲ့အထိ ဘဝအဆက်ဆက်ကောင်းတယ်” ဆိုတဲ့ အတိုင်း အကောင်းမွန်ဆုံး အစားအစာ ထက် ပိုပြီးကောင်းပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကုသိုလ်ကံနဲ့ ပတ်သက်ရင် အကောင်းဆုံး အစားအစာ ထက် ပိုပြီးကောင်းတယ်လို့ ခံယူလိုက်နာ ကျင့်သုံးနိုင်အောင် သိမြင် ရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။

ဒီလောက်အထိ ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိ အမြင်ခိုင်မာ သွားပြီဆိုရင် ကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုးကို ငြင်းဆန်ပယ်ရှားတဲ့ အဆိုးဝါးဆုံး မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီးသုံးမျိုးကို ပယ်ရှားနိုင်မှာ သေချာပါပြီ။

(၂) သင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ သဘောအမှန်ကိုသိတဲ့ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ရင် အသက်၊လိပ်ပြာ၊ဝိညာဉ်ကောင်စသည် ထင်မှတ် မှားတဲ့ အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရှားလွန်မြောက်နိုင်ပါတယ်။ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ သင်္ခါရတရားများဖြစ်ကြတဲ့ ရုပ်တရား နာမ်တရား တို့ကို ရှေးဦးစွာ သိမြင်ပြီး၊ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ရဲ့ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုတဲ့ သဘောလက္ခဏာတို့ကို အမှန်အတိုင်း သိမြင်တဲ့ အသိ

ဉာဏ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုသိမြင်လာတဲ့အခါ သတ္တဝါလို့ ခေါ်ဆို သတ်မှတ်ထားတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်တရား၊ နာမ် တရားအစု အဝေး ကြီးမှာ ရုပ်တရားနဲ့ နာမ်တရားကလွဲရင် အသက်၊လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ် ကောင်၊ အတ္တလို့ ခေါ်ဆို သတ်မှတ်စရာ ဘာမျှမရှိဘူး။ ဒီရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားတို့ဟာလဲ သဘာဝအကြောင်းတရား တို့ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ တရားများ ဖြစ်ကြလို့ ဘယ်လို တန်ခိုးရှင်ကမှ ဖန် ဆင်းလို့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့တရားလဲ မဟုတ်ဘူး။ ဒီရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားတွေဟာ ဖြစ်ပြီး ပျက်တတ်တဲ့ သဘောလက္ခဏာသာ ထင်ရှား ရှိတဲ့အတွက် နိစ္စ၊ဓူဝ၊သဿတ၊အဝိနာသီ လို့ ထင်မှားစရာလဲ မရှိ ဘူး။ သူ့သဘောသူ ဆောင်ပြီး ဖြစ်ချိန်တန်ဖြစ်၊ ပျက်ချိန်တန်ပျက် နေတဲ့အတွက် တစ်စုံတစ်ဦးကမျှ အမိန့်လဲ မပေးနိုင်၊ အမိန့်ကို နာခံ ခြင်းလဲ မရှိတဲ့အတွက် သာမီ၊ သယံဝသီ လို့ သတ်မှတ်ခေါ် ဆိုနိုင် တာလဲ မရှိဘူး သိမြင်သွားတဲ့အတွက် အတ္တဒိဋ္ဌိ ကင်းစင်သွား ပါတယ်။

(၃)မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ အဆင့်ကို ရောက်သွားပြီဆိုရင်တော့ ဓမ္မစကြာတရားဦးကို နာယူပြီးတဲ့အခါ အရှင်အညာသိ ကောဏ္ဍည မထေရ်ကြီးသိသွားသလို ‘ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယ ဓမ္မံ သပ္ပံ တံ နိရောဓဓမ္မံ’ (ငါ၊သူတစ်ပါး၊ယောက်ျား၊မိန်းမစသည်ဟာ အပြောသင်္ကေတမျှသာ ဖြစ်တယ်၊ တကယ်အရှိတရားကတော့ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရအစု အဝေးမျှသာ ဖြစ်တယ်။) ဒီရုပ်နာမ် ဓမ္မသင်္ခါရ တရားတို့ ဟာလဲ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ချုပ်ပျောက်သွားမြဲသာ ဖြစ်တယ်” လို့ သိမြင်သွားတဲ့အတွက် (ငါ၊သူတစ်ပါးစတဲ့ အပြော အဆိုကို အရှိထင်နေနဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိလဲ ကင်းစင်သွားပါတယ်။ ငါ၊ သူတစ်ပါး စသည်က အချင်းချင်းပြောရုံမျှသာ သတ်မှတ်ထားတဲ့ အပြောမှန် တရားတွေ၊ တကယ်သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ထင်ရှားရှိတဲ့

အမှန်တရားက ရုပ်ဓမ္မ၊ နာမ်ဓမ္မများသာ ဖြစ်တယ်လို့ သိသွားတဲ့ အတွက် အပြောနဲ့အသိမတွဲတော့ဘဲ ကွဲပြားခြားနားသွားတယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့။

ဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိ(၃)ဆင့်မှာ ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှစ်မျိုးက ကောင်းကျိုးချမ်းသာနဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ဦးတည် ရည်မှန်းသူတိုင်းက ကြိုးစားကျင့်သုံးဆောက်တည်ရမည့် ပုဂ္ဂလ ဗျာပါရအဆင့်များဖြစ်ပါတယ်။ မဂ္ဂဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိအဆင့်ကတော့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိအထွတ်အထိပ်ရောက်ပြီးသွားရင် ဓမ္မသတ္တိအရ ပေါ်ပေါက်လာမှာဖြစ်လို့ ဓမ္မဗျာပါရအဆင့်လို့ ဆိုရပါ လိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ကို ဦးတည်ကျင့်သုံးသူတို့ရဲ့ တာဝန်ဟာ ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ကို အထွတ်အထိပ် ရောက်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ဖို့သာ တာဝန်ရှိပါတယ်။ မဂ္ဂဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အထူးကြိုးစားဖို့ တာဝန်မရှိပါဘူး။

ပုဂ္ဂိုလ်က ကြိုးစားအားထုတ်ဖို့ တာဝန်ရှိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆင့်ကို တည်ထောင်ရာမှာ အသုံးချရမည့် သစ္စာလဲ နှစ်မျိုးပြား ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနေနဲ့ မျက်မှောက်ပြုသိမြင်ရမည့် သစ္စာလေးပါးဆိုတာကို သိသူများကြပေမယ့် အသုံးချသစ္စာနှစ်ပါး ဆိုတာကိုတော့ သတိထားမိသူ နည်းတတ်ပါတယ်။ အသုံးချ သစ္စာ နှစ်ပါးဆိုတာ အရပ်ထဲမှာ အချင်းချင်းပြောဆိုဆက်ဆံဖို့ အသုံး ပြုရတဲ့ အရပ်သုံး အမှန်တရားနဲ့ ဝိပဿနာ တရားပွားများ အား ထုတ်ရာမှာ အသုံးပြုရတဲ့ ဓမ္မသုံး အမှန်တရားတို့ပဲ ဖြစ်ပါ တယ်။

အရပ်သုံးအမှန်တရားကို သမုတိသစ္စာလို့ ခေါ်ပါတယ်။ တကယ်တမ်း သဘာဝဓမ္မအနေနဲ့ ထင်ရှားရှိတဲ့ အမှန်တရား မဟုတ်ပါဘူး။ ငါ,သူတစ်ပါး,ယောက်ျား,မိန်းမစသည်၊ သက်ရှိ, သက်မဲ့စသည်၊ ရွှေငွေဥစ္စာစသည်တို့ပေါ့။ ပရမတ္ထသဘာဝအနေနဲ့

ထင်ရှားရှိတဲ့ အမှန်တရားမဟုတ်သော်လဲ အချင်းချင်း ပြောဆို ဆက်ဆံရာမှာ ယောက်ျားကို ယောက်ျားလို့ ပြောဆိုတာဟာ မုသား မဖြစ်တဲ့ အတွက် သစ္စာလို့ပဲ ခေါ်ရပါတယ်။ အများအညီ အညွတ် အသိအမှတ်ပြုထားတာဖြစ်လို့ သမုတိသစ္စာလို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဓမ္မသုံး အမှန်တရားကတော့ တကယ့်အရှိတရားများဖြစ်တဲ့ ရုပ်တရား၊နာမ်တရားတို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အသီးအသီးမှာ ပင်ကိုယ် သဘော လက္ခဏာတွေ ထင်ရှားရှိတဲ့အမှန်တရားဖြစ်လို့ ပရမတ္ထ သစ္စာလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ ရုပ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်း များဖြစ်ကြတဲ့ မာတဲ့ ပျော့တဲ့သဘော(ပထဝီဓာတ်)၊ ပူတဲ့ အေးတဲ့ သဘော(တေဇောဓာတ်)၊ တိုးတွန်းလှုပ်ရှားတဲ့ သဘော (ဝါယောဓာတ်) စသည်နဲ့၊ နာမ်တရားတို့ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်တဲ့ လိုချင် တပ်မက်တဲ့သဘော(လောဘ)၊ ပြစ်မှားတဲ့ သဘော(ဒေါသ)တို့၊ ယုံကြည်တဲ့ သဘော(သဒ္ဓါ)၊ သိမြင်တဲ့သဘော(ပညာ)တို့ စသည်ပေါ့။

ဒီအသုံးချသစ္စာနှစ်ပါးမှာ ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိကို တည်ထောင်တဲ့အခါ သမုတိသစ္စာကို အသုံးချရပါတယ်။ ပရမတ္ထ သစ္စာကို အသုံးချလို့ မရပါဘူး။ ဥပမာ - အကုသိုလ်ကံကို ရှောင်တဲ့ သီလကုသိုလ်ကို ပြုတယ်ဆိုပါစို့ ပထမဆုံး ဆောက်တည်တဲ့ “ပါဏာ တိပါတာ ဝေရမဏိ = ငါသည် သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ် ပါ၏” ဆိုတဲ့အထဲမှာ ငါ,သူ,အသက်,သတ်ခြင်းဆိုတာတွေဟာ သမုတိသစ္စာတွေပါ။ သမုတိသစ္စာကို အလေးအနက် ခံယူအသုံးချမှ သီလကုသိုလ်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ပရမတ္ထသစ္စာကို အသုံးချ လို့ မရဘူးဆိုတာ သူ့အသက်ကို သတ်ဖြတ် ပြီးတော့မှ “ငါ,သူ ဆိုတာမရှိဘူး၊ အသက်ဆိုတာလဲ မရှိဘူး၊ ရုပ်နာမ်အစုအဝေးကြီးနဲ့ ရုပ်အစုအဝေးတို့ ထိခိုက်မိပြီး ရုပ်နာမ်တွေ ဖရိုဖရဲဖြစ်သွားတာပါ”လို့ လုပ်ရင် ရိုးရိုးထောင် မဟုတ်ဘဲ အရူးထောင်အထိ ရောက်သွား နိုင်ပါတယ်။

ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရာမှာလဲ အလားတူပါပဲ၊ ဒါန ကုသိုလ် ဆိုပါစို့ “ငါ တရားသဖြင့် ရှာဖွေရရှိပိုင်ဆိုင်တဲ့ ပစ္စည်းဥစ္စာကို သူ တစ်ပါးအား ပေးကမ်းကူညီတယ်”ဆိုမှ ဒါနကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာလဲ ငါ၊ သူ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ ပေးကမ်းမှုတို့ ဆိုတာ သမုတိသစ္စာတွေပါ။ ဒါတွေကို အသိအမှတ်မပြု၊ အသုံးမချဘဲ ကုသိုလ်ပြုလို့ မရပါဘူး၊ အကုသိုလ်ရှောင်မှု၊ ကုသိုလ် ပြုမှုမပါဘဲလဲ ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိကို တည်ထောင်လို့မရပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိကို တည်ထောင်ရာမှာ သမုတိသစ္စာကို အလေးထားပြီး အသုံးချရမယ်လို့ သဘောပေါက်သင့်ပါတယ်။

ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို တည်ထောင်ရာမှာတော့ ငါ၊ သူတစ်ပါးတို့ဆိုတာ မပြောနဲ့ မိမိခန္ဓာကိုမှာ ရှိတဲ့ ခြေ၊ လက်၊ မျက်နှာ တို့စတဲ့ သမုတိသစ္စာတွေကိုတောင် အသုံးချလို့ မရပါဘူး။ တကယ့် အရှိ ပရမတ္ထသစ္စာဖြစ်တဲ့ ရုပ်တရား နာမ်တရားကို ကွဲပြား အောင် ပထမသင်ယူ သိမှတ်ရပါတယ်။ ပြီးတော့မှ ထင်ရှားတဲ့ ပရမတ္ထ တရားတစ်ခုခု၊ ဥပမာ မာတဲ့သဘော၊ ပူတဲ့သဘော၊ တိုးတဲ့ သဘော စတဲ့ ရုပ်ပရမတ္ထတရားဖြစ်စေ၊ လိုချင်တဲ့သဘော၊ ပြစ်မှားတဲ့ သဘောစတဲ့ နာမ်ပရမတ္ထတရားဖြစ်စေ တစ်ခုခုတို့ရဲ့ သဘော အမှန်ဖြစ်တဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သဘော၊ ပျက်သွားတဲ့သဘောတွေ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ သိမြင်လာအောင် ရှုပွားရတာပါ။ ဒီလို ရှုပွားလို့ အမှန်အတိုင်းသိမြင်လာမှ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပါတယ်။ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိရာနှုန်းပြည့်လာပြီဆိုရင်တော့ ဓမ္မဗျာပါရအနေနဲ့ မဂ္ဂဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိအဆင့်ရောက်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပါတယ်။ ဒီလောက်ဆို သမ္မာဒိဋ္ဌိရဲ့ သဘောကို ရိပ်စားမိလောက်ပါပြီ။

သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတာကတော့ အာရုံငါးပါးတို့ကို ရရှိပိုင်ဆိုင် လို့တဲ့ အကြံအစည်(ကာမဝိတက်)၊ သူတစ်ပါးကို ပျက်စီးစေလိုတဲ့

အကြံအစည် (ဗျာပါရဝိတက်)၊ သူတစ်ပါးကို ညှင်းဆဲသတ်ဖြတ်လိုတဲ့ အကြံအစည်(ဝိဟိံသဝိတက်)ဆိုတဲ့ အကြံဆိုး အကြံမှားသုံးမျိုးတို့ မဖြစ်စေဘဲ၊ စွန့်လွှတ်နိုင်ဖို့ ကြံစည်တဲ့ နေက္ခမ္မဝိတက်၊ သူတစ်ပါး အပေါ်မေတ္တာစိတ်ဖြစ်အောင် ကြံစည်တဲ့ (အဗျာပါဒဝိတက်)၊ သူ တစ်ပါးအသက်ကို ငဲ့ကွက်ညှာတာသနားတဲ့ အကြံအစည် (အဝိဟိံသ ဝိတက်) များဖြစ်နေအောင် ကြိုးစားရတာပါ။

သမ္မာဝါစာဆိုတာ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးတို့ မပြောမှား မိ အောင် ရှောင်ကြဉ်စောင့်စည်းရတာပါ။ သမ္မာကမ္မန္တဆိုတာ ကာယ ဒုစရိုက်သုံးပါး ကင်းအောင် ရှောင်ကြဉ်စောင့်စည်းရတာပါ။ သမ္မာ အာဇီဝဆိုတာကလဲ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါး၊ ကာယဒုစရိုက် သုံးပါး ကင်းကင်းရှင်းရှင်းနဲ့ ရိုးသားမှန်ကန်စွာ စောင့်စည်းပြီး ရှာဖွေစား သောက်ရတာပါပဲ။

သမ္မာဝါယာမဆိုတာ တိုတိုချုပ်ကတော့ “မကောင်းမှုရှောင်၊ ကောင်းမှုဆောင်၊ ဖြူအောင်စိတ်ကိုထား” ဆိုတဲ့ ဘုရားရှင် တို့ရဲ့ အဆုံးအမအတိုင်း ကြိုးစားအားထုတ်ရတာပါပဲ။ နိဗ္ဗာန်ကို ဦးတည်သူတိုင်း ကြိုးစားရမယ့် အလုပ်ဆိုတာ အကုသိုလ် ကင်းရေးနဲ့ ကုသိုလ်ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားရေးပါပဲ။

သမ္မာသတိဆိုတာ သတိပဋ္ဌာန်တရားလေးပါး ပွားများ ရတာပါ။ အလုပ်တိုင်းမှာ သတိအမြဲယှဉ်ပြီး အလုပ်ရယ်၊ စိတ်ရယ်၊ အသိရယ် မခြားမလပ်တွဲမိအောင် ပွားများရတာပါပဲ။ သမ္မာသမာဓိ ဆိုတာ ကောင်းတဲ့အာရုံနဲ့ ကောင်းတဲ့ စိတ်ကြားမှာ ကိလေသာ မဝင်စေဘဲ တွဲစပ်တည်ငြိမ်နေအောင် ကြိုးစားရတာပါ။

ဒီလောက်ဆိုရင် မဂ္ဂပစ္စည်းအကြောင်း ရေးရေးတော့ သဘောပေါက်လောက်ပါပြီ။

“သမ္မယုတ္တပစ္စည်း”

ပဋ္ဌာန်း(၂၄)ပစ္စည်းထဲက သမ္မယုတ္တစတဲ့ (၆)ပစ္စည်းကတော့ သီးခြားလုပ်ဆောင်ချက်ရယ်လို့ အထူးမရှိတော့ပါဘူး။ အရင်ပြခဲ့ပြီးတဲ့ ပစ္စည်းတွေကိုပဲ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းသတ္တိအရ အမည်အသစ်ရတာပဲ ရှိပါတယ်။ အခုပြောမယ့် သမ္မယုတ္တ ပစ္စည်းကို အကဲခတ်ကြည့်ရင် -ဒီသဘောကို ရိပ်စားမိပါလိမ့်မယ်။

“သမ္မယုတ္တ” ဆိုတာ ‘သံ’ရယ်၊ ‘ပ’ ရယ်၊ ‘ယုတ္တ’ ရယ် သုံးပုဒ်တွဲထားတဲ့ ပုဒ်တွဲတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ “သံ”က ကောင်းစွာ ရောနှောပေါင်းစပ်ပြီး၊ “ပ”က ဖြစ်တူ ပျက်တူ၊ အာရုံတူ တည်မှီရာ တူသဘောမျိုးနဲ့၊ “ယုတ္တ” ယှဉ်တွဲ ဖြစ်ပေါ်တဲ့သဘောပါ။

ဟုတ်ပါတယ်။ စိတ်နဲ့စေတသိက်တို့ဆိုတာ သဘော လက္ခဏာတွေသာ အသီးသီးကွဲပြားခြားနားကြပေမယ့် သတ္တဝါ တို့ရဲ့သန္တာန်မှာ ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ အခါမှာတော့ သီးခြားစီ ခွဲခြားပြီး ပေါ်ပေါက်လာတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ အားလုံးဟာ တစ်ပေါင်းတည်း ရောနှောပေါင်းစပ်လျက်သာ ပေါ်ပေါက်ကြပါတယ်။ တစ်သားတည်း တစ်ပေါင်းတည်း ပေါ်ပေါက်တဲ့တရားများ ဖြစ်တဲ့အတိုင်း ဖြစ်လဲ အတူတူ၊ ပျက်လဲအတူတူ အာရုံပြုတော့လဲ အတူတူ၊ စက္ခုစတဲ့ မှီရာ

ဝတ္ထု ရုပ်ချင်းလဲ အတူတူပဲ ပေါ်ပေါက်ကြတာပါ။ ဒါကြောင့် စိတ်နဲ့ဆိုင်ရာ စေတသိက်တို့ကို တစ်သားတည်း၊ တစ်ပေါင်းတည်း ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်တယ် (သမ္ပယုတ္တ)လို့ ခေါ်ရပါတယ်။

ဒါကြောင့် နိဿယပြန်တဲ့ ဆရာတော်က “သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယော = စတုမဇ္ဈ၊ ရောသည့်တူသို့၊ လေးဆူနာမ်အား၊ ခုနစ် ပါးတွင်၊ လေးပါးအင်္ဂါ၊ မကွာချင်းချင်း၊ ယှဉ်ကြခြင်း ဟူသော သမ္ပယုတ္တသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းတရား၎င်း” လို့ ဆို တာပါ။

ဒီစကားရပ်မှာ “လေးဆူနာမ်အား”ဆိုတာ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးကို ပြောတာပါ။ “ခုနစ်ပါးတွင်”ဆိုတာကတော့ ပြိုင်နိုင်တဲ့ ပစ္စည်းအရေအတွက် ခုနစ်ပါးရှိတာကိုပြောတာပါ။ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊အဝိဂတဆိုတဲ့ သဟကြီးလေးပစ္စည်းရယ်၊ အညမည၊ ဝိပါက၊သမ္ပယုတ္တဆိုတဲ့ သဟလတ်ထဲက သုံးပစ္စည်းရယ် အားလုံး ခုနစ်ပစ္စည်းအထိတစ်ပြိုင်နက် ပြိုင်ပြီး ဖြစ်နိုင်တယ် လို့ဆိုတာပေါ့။ “လေးပါးအင်္ဂါ” ဆိုတာကတော့ ဧကုပ္ပါဒ = တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ် ခြင်း၊ ဧကနိရောဓ = တစ်ပြိုင်နက်ချုပ်ခြင်း၊ ဧကာလမ္ပဏ = အာရုံတူခြင်း၊ ဧကဝတ္ထုက = မှီရာရုပ်ဝတ္ထုတူခြင်း ဆိုတဲ့ အင်္ဂါ လေးပါးကိုဆိုလိုတာပါ။

ဒီလောက်ဆိုရင် သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းဆိုတာ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးအချင်းချင်းသာ ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့တရားလို့ သဘောပေါက် နိုင်ပါတယ်။ ပစ္စည်းကလဲ နာမ်တရားဖြစ်ရမယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကလဲ နာမ်တရားဖြစ်ရပါမယ်။ နာမ်တရားအချင်းချင်း ဆိုရာမှာလဲ လေးပါးအင်္ဂါနဲ့ညီညွတ်မှ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြစ်မယ်လို့ ဆိုတဲ့အတွက် အနန္တရပစ္စည်းတို့လို့ ပစ္စည်းနာမ်တရားက စိတ္တက္ခဏ တစ်ခု၊ ပစ္စယုပ္ပန်နာမ်တရားက စိတ္တက္ခဏတစ်ခုဖြစ်နေပြန်ရင်လဲ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိကို မရနိုင်ပြန်ပါဘူး။

ဒါကြောင့် သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းဆိုတာ ပစ္စည်းနဲ့ပစ္စယုပ္ပန်တို့ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူတကွဖြစ်တဲ့ သဟဇာတ မျိုးပစ္စည်း များလဲ ဖြစ်မှ၊ နာမ်ပစ္စည်း၊ နာမ်ပစ္စယုပ္ပန်လဲဖြစ်မှသာ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိကို ရနိုင်ပါတယ်။

ပစ္စည်းနဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်အတူတကွဖြစ်တဲ့ သဟဇာတတမျိုး ပစ္စည်းတွေက (၁၅)ပစ္စည်းရှိပါတယ်။ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ (သဟဇာတ) ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ (နာမ်)အာဟာရ၊ (နာမ်)ဣန္ဒြိယ၊ စာနု၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ (သဟဇာတ)ဝိပ္ပယုတ္တ၊ (သဟဇာတ)အတ္တိ၊ (သဟဇာတ)အဝိဂတပစ္စည်းတို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီ(၁၅)ပစ္စည်းထဲမှာ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းနဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကလွဲပြီး ကျန်(၁၄) ပစ္စည်း ထဲမှာ နာမ်ပစ္စည်း၊ နာမ်ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ် ကျေးဇူးပြုတဲ့ အခါတိုင်းမှာ သမ္ပယုတ္တပစ္စယသတ္တိလဲ ရနိုင်တယ်။ ကျေးဇူးပြုပုံကတော့ အဋ္ဌ ကထာဆရာ ဥပမာပေးထားတဲ့အတိုင်း အနက်ပြန်ရာ မှာလဲ ထည့် ပြီးရေးထားတဲ့ “စတုမဇ္ဈ၊ ရောသည့်တူ သို့” ဆိုတဲ့ အတိုင်းပါပဲ။

သမအောင် ရောနှောပေါင်းစပ်ထားတဲ့ စတုမဇ္ဈမှာ ဒါကဖြင့် ပျားရည်၊ ဒါကထောပတ်၊ ဒါကတင်းလဲ၊ ဒါကဆီရယ်လို့ ခွဲလို့ မရသလို၊ နာမက္ခန္ဓာတရား လေးပါးတို့ တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ရာ မှာလဲ၊ ဒါက စိတ်(ဝိညာဏ)၊ ဒါက ဒေဝဒနာ၊ ဒါက သညာ၊ ဒါက သင်္ခါရ ရယ်လို့ ခွဲခြားမရနိုင်ဘဲ အာရုံကိုသိမှုတစ်ခုအဖြစ်နဲ့သာ ပေါင်းသွားပါ တော့တယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ ပစ္စည်းကိုပဲ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းလို့ဆိုရတာပါ။

“ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း”

သမ္မယုတ္တပစ္စည်းနဲ့ အဓိပ္ပာယ်အရပြောရရင် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ပစ္စည်းက ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သမ္မယုတ္တ ပစ္စည်းက ခွဲခြားလို့မရအောင် ရောနှောပေါင်းစပ်ပြီး ကျေးဇူးပြုတဲ့ သဘော။ ဝိပုယုတ္တပစ္စည်းက ရောနှောပေါင်းစပ်ခြင်း အလျဉ်းမရှိဘဲ ကျေးဇူးပြုတဲ့သဘောဖြစ်ပါတယ်။

“ဝိပုယုတ္တပစ္စယော” ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဝိပုယုတ္တရယ်၊ ပစ္စယော ရယ် နှစ်ပုဒ်ပါ။ တခြားပစ္စည်းတွေလဲ ဒီအတိုင်း နှစ်ပုဒ်စီ ဖြစ်တာ အတူတူတော့ အတူတူပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် ဒီပစ္စည်းမှာက လောက အနေနဲ့ ကြည့်ရင် တခြားပစ္စည်းများထက် စိတ်ဝင်စားစရာ ပို ကောင်းသလိုလို ဖြစ်နေလို့ပြောရတာပါ။ “ဝိပုယုတ္တ”ဆိုတာက “မပေါင်း မရောဘူး” လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ “ပစ္စယော” ဆိုတာက “ကျေးဇူးပြုပေးတယ်”လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ “သမအောင် ပေါင်းလို့ ရောလို့ တော့ မရဘူး၊ ဒါပေမယ့် အကျိုးဖြစ်အောင်တော့ ကျေးဇူး ပြုပေး တယ်” ဆိုတဲ့ သဘောတရားဟာ လောကအလိုအရ ပြောရမယ်ဆိုရင် အလွန်သဘောထားကြီးတယ် (ဂလိုဘယ် ဆန်တယ်)လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။

ဒီနေ့ကမ္ဘာမှာ အတော်လေးအသံကျယ်ကျယ်နဲ့ မြိုင်မြိုင် မြည်နေတဲ့၊ အယူဝါဒချင်း၊ ဘာသာချင်း၊ လူမျိုးချင်း၊ အသားအရောင် ချင်း၊ အဆင့်အတန်းချင်း မတူပေမယ့် အချင်းချင်း လက်တွဲနိုင်ရေး တို့၊ လွတ်လပ်စွာသဘောထား ကွဲလွဲခွင့်တို့၊ အကျိုးတူပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးတို့ ဆိုတဲ့ အသံတွေရဲ့ တကယ့် အနှစ်သာရကို ဒီ“ ဝိပုယုတ္တပစ္စယော” ဆိုတဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့အသံတော်က ညွှန်းဖော် နေသ လို့ ခံစားသဘောပေါက်မိပါတယ်။ ဒါဆိုရင် “ဝိပုယုတ္တ ပစ္စယော”ကို သဘောထားကြီးပြီး လွတ်လပ် ပွင့်လင်းတိုးတက်တဲ့ ကမ္ဘာ (ဂလိုဘယ်) ဆန်ဆန် ကျေးဇူးပြုတတ်တဲ့ ပစ္စည်းတရား” လို့တောင် ဆိုနိုင် လိမ့်မယ် ထင်ပါတယ်။

ဟုတ်ပါတယ်၊ ဝိပုယုတ္တ ပစ္စည်းဆိုတာလဲ သမ္မယုတ္တပစ္စည်း လိုပဲ တသီးတသန့် ထူးထူးခြားခြားလုပ်ဆောင်တာရယ်လို့ မရှိပါဘူး၊ ဘယ်ပစ္စည်းမှာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ပစ္စည်းတရားဘက်နဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဘက်မှာ ရုပ်တရားနဲ့ နာမ်တရားတို့ တစ်ဘက်စီဖြစ်နေရင် အဲဒီ ပစ္စည်းထဲမှာ ဝိပုယုတ္တပစ္စည်းရဲ့ သတ္တိလဲ အလိုလိုပါလာတော့တာ ပါပဲ။

နာမ်တရားနဲ့ ရုပ်တရားဆိုတာ သက်တမ်းချင်းလဲ မတူ သလို၊ အကြောင်းတရားချင်းလဲ မတူ၊ သဘောလက္ခဏာချင်းလဲ မတူတဲ့အတွက် တစ်သားတည်းဖြစ်အောင် ပေါင်းစပ်လို့ မရနိုင်ပါ ဘူး။ ကွဲပြားခြားနားပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲ သဘော လက္ခဏာချင်း၊ သက်တမ်းချင်း ကွဲပြားနေပါစေ၊ သူ့သဘောသူ့ဆောင်ရင်း ခန္ဓာကိုယ် တစ်ခုအတွင်းမှာ အပြန်အလှန်ကျေးဇူးပြုပြီး ဖြစ်တည် နေကြတာ ပါပဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်တည်နေနိုင်အောင် ကျေးဇူးပြုပေးတတ်တဲ့ သဘော ကိုပဲ “ဝိပုယုတ္တ ပစ္စည်း”လို့ ဆိုရတာပါ။

အဋ္ဌကထာဆရာကတော့ ဝိပုယုတ်ပစ္စည်းကျေးဇူးပြုပုံကို

“ချို၊ချဉ်၊စပ်၊ငန်၊ဖန်၊ခါး”ဆိုတဲ့ အရသာခြောက်ပါး ရောနှောထား တာနဲ့ တူတယ်လို့ ဥပမာပေးပါတယ်။ ဒါကြောင့် နိဿယပြန်တဲ့ ဆရာတော်က-

“ဝိပွယုတ္တပစ္စယော = ခြောက်ထွေရသား၊ ပေါင်း ရောပါသို့၊ သဟဇာတရုပ်၊ ဝတ္ထုပုံ၊သန္ဓေ၊ အစထွေသား၊ သုံးမျိုးအားတို့၊ ထူးငြားသဘာ၊ ဆယ့်သုံးဖြာတွင်၊ နာနာ ဘာဝ၊ မယှဉ်ကြခြင်းဟူသော ဝိပွယုတ္တသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူး ပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော၊ ပဉ္စဝေါကာရ၊ ရူပသမုဋ္ဌာနိက စိတ်စေ၊ သန္ဓေ၊ ဟဒယ စသော သဟဇာတဝိပွယုတ်၊ ပုရေဇာတ ဝိပွယုတ်၊ ပစ္စာဇာတ ဝိပွယုတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း” လို့ အနက်မြန်မာပြန်ပါတယ်။

ဒီဥပမာအရ ဆိုလိုတာကတော့ ဟင်းမျိုးစုံရောကျိုထားတဲ့ ဟင်းပေါင်းတစ်ခုတည်းမှာ ချဉ်တာလဲပါ၊ စပ်တာလဲပါ၊ ငန်တာလဲပါ၊ ဖန်တာ၊ခါးတာလဲ ပါတန်ပါမှာပေါ့။ ဟင်းပေါင်းတစ်ခွက်ရယ်လို့ ဖြစ်သွားပေမယ့် ပါသမျှအရသာတွေကတော့ မူလအရသာတွေ လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားအောင် တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်သွားတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ တကယ်လို့သာ အဲဒီလိုပေါင်း စပ်သွားတယ်ဆိုရင်လဲ ချဉ်တဲ့အရသာစသည် လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားပြီး ဘာရယ်လို့ ခေါ်ရ မှန်းမသိတဲ့ သီးခြားအရသာတစ်ခု ပေါ်လာမှာဖြစ်လို့ အရသာကလဲ ခြောက်ပါးမက ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။

ဟင်းပေါင်းကိုစားကြည့်မယ်ဆိုရင် ချဉ်တဲ့အရသာ၊စပ်တဲ့ အရသာ၊ ငန်တဲ့အရသာ၊ ဖန်တဲ့အရသာ၊ ခါးတဲ့အရသာတို့ကို ခွဲခြားသိသာနိုင်ပါတယ်။ အရသာချင်းက တစ်သားတည်းဖြစ်အောင် ပေါင်းစပ်မသွားပေမယ့် အရသာပေါင်းစုံတို့တစ်ခုနဲ့ တစ်ခုကျေးဇူးပြု ထားတဲ့အတွက် အရသာတစ်မျိုးတည်းရှိတဲ့ စားဖွယ်ထက်ပိုမို ကောင်းမွန်တဲ့ ဟင်းတစ်ခွက်တော့ ဖြစ်လာတာ အမှန်ပါပဲ။

ဝိပုယုတ္တပစ္စည်းကလဲ ဒီသဘောအတိုင်းပါပဲ အချင်းချင်း သမ အောင်ရောစပ်လို့မရတဲ့ ရုပ်ပစ္စည်းတရားနဲ့ နာမ်ပစ္စယုပ္ပန် တရား၊ သို့မဟုတ် နာမ်ပစ္စည်းတရားနဲ့ ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ အကြောင်းနဲ့အကျိုးအဖြစ် အပြန်အလှန်ကျေးဇူးပြုတာပါ။

ပြီးတော့ ဒီဝိပုယုတ္တပစ္စည်းဟာ အမျိုးဇာတ်မခွဲခြားဘဲ ကျေးဇူးပြုတဲ့ပစ္စည်းလို့လဲ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ပဋ္ဌာန်း(၂၄)ပစ္စည်းတို့ကို ကျေးဇူးပြုပုံ သဘောသဘာဝချင်း တူရာတူရာပေါင်းပြီး “အမျိုး”ခွဲခြားထားတာရှိပါတယ်။ အာရုံအဖြစ်နဲ့ ကျေးဇူးပြုနိုင်တဲ့ပစ္စည်းတို့ကို အာရမ္မဏအမျိုး၊ အတူတကွဖြစ်ပြီး ကျေးဇူးပြုတဲ့ပစ္စည်းတို့ကို သဟဇာတအမျိုး၊ ရှေ့စိတ်တစ်ခုက အခြားမဲ့ ဖြစ်တဲ့ နောက်စိတ်ကို ကျေးဇူးပြုတဲ့ပစ္စည်းတို့ကို အနန္တရူပအမျိုး၊ အားကြီးတဲ့အကြောင်းတရားအဖြစ် ကျေးဇူးပြုတဲ့ပစ္စည်းတို့ကို ပကတူပနိဿယအမျိုး၊ ပစ္စည်းတရားက အရင်ကြိုတင်ဖြစ်နှင့်ပြီး ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ပစ္စည်းတို့ကို ပုရေဇာတအမျိုး၊ ပစ္စည်းတရားက နောက်မှ ဖြစ်ပြီးကျေးဇူးပြုတဲ့ပစ္စည်းတို့ကို ပစ္ဆာဇာတအမျိုး စသည် ဖြင့်(၉)မျိုးခွဲခြားထားပါတယ်။

အရင်သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းကတော့ ပစ္စည်းနဲ့ပစ္စယုပ္ပန်တို့ဟာ နာမ်အချင်းချင်းလဲဖြစ်မှ အမျိုးအားဖြင့် သဟဇာတအမျိုးလဲဖြစ်မှ ဆိုတဲ့ကန့်သတ်ချက်နဲ့ ကျေးဇူးပြုတာပါ။ အခုဝိပုယုတ္တပစ္စည်းကတော့ အမျိုးကန့်သတ်ချက်မထားပါဘူး။ ပစ္စည်းနဲ့ပစ္စယုပ္ပန်တို့ဟာ နာမ်နဲ့ရုပ် ဖြစ်နေတဲ့အတွက် အချင်းချင်းတစ်ပေါင်းတည်း သမအောင် ပေါင်းစပ်လို့မရတဲ့ ပစ္စည်းတိုင်းမှာပဲ ဝိပုယုတ္တပစ္စယုပ္ပန်က ပါဝင် ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပုယုတ္တပစ္စည်းကို သဘောထားကြီး ခြင်း ကမ္ဘာ(ဂလိုဘယ်)ဆန်ခြင်းတို့ရဲ့ သရုပ်သကန် တစ်ခုလို့သာ ပြောလိုက်ချင်ပါတော့တယ်။

“အတ္ထိပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်း”

အတ္ထိပစ္စည်းဆိုတာ ထင်ရှားရှိပြီး ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ ရှေ့မှာပြောခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်းပါပဲ။ ပစ္စည်းတွေကို အမည်ပေးတာဟာ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုထောက်ဆပြီး အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နဲ့ အကြောင်းပစ္စည်းအတူတကွဖြစ်ရင် သဟဇာတပစ္စည်း၊ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် မဖြစ်မိကြိုတင်ဖြစ်ရှိနေပြီး ကျေးဇူးပြုရင် ပုရေဇာတပစ္စည်း၊ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပြီးနောက်မှ ဖြစ်ပေါ် ကျေးဇူးပြုရင် ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း စသည် ခေါ်ဆိုရတယ်ဆိုတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းပေါ့။ အခုအတ္ထိပစ္စည်းဆိုတာလဲ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် တရားဖြစ်ပေါ်ချိန်မှာ အကြောင်းပစ္စည်းတရားက မချုပ်မပျောက်သေးဘဲ ထင်ရှားရှိနေပြီး ကျေးဇူးပြုတဲ့ပစ္စည်းကို ခေါ်တာပါ။

အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်ပေါ်ချိန်မှာ အကြောင်းပစ္စည်းတရားကလဲ ထင်ရှားရှိနေခြင်းသည်ပင် အကျိုးတရားနဲ့ မကင်းမကွာ ကျေးဇူးပြုပေးတတ်တဲ့ သဘောလဲဖြစ်တဲ့အတွက် အဝိဂတပစ္စည်းဆိုတဲ့ အမည်လဲရပါတယ်။ အတ္ထိပစ္စည်းနဲ့ အဝိဂတ ပစ္စည်း ဆိုတာ သံကွဲကြောင်းတူဖြစ်လို့ သဘောအဓိပ္ပာယ်ချင်း အတူ တူပါပဲ။

အဋ္ဌကထာဆရာကတော့ အတ္ထိပစ္စည်းကျေးဇူးပြုပုံကို မြေကြီးတို့ မြင်းမိုရ်တောင်တို့ပေါ်မှာ ပေါက်ရောက်ရှင်သန်နေတဲ့

နွယ်မျက်သစ်ပင်တို့ကို မြေကြီးနဲ့မြင်းမိုရ်တောင်တို့က အထင်အရှား ရှိပြီး ထောက်ပံ့ကျေးဇူးပြုပေးနေပုံနဲ့ တူတယ်။

အဝိဂတပစ္စည်းကျေးဇူးပြုပုံက မဟာသမုဒ္ဒရာထဲမှာ ရှင်သန်မွေ့လျော်နေတဲ့ ငါးစတဲ့သတ္တဝါတို့ကို မဟာသမုဒ္ဒရာရေက ကျေးဇူးပြုပေးနေပုံနဲ့တူတယ်လို့ ဥပမာပေးပါတယ်။ ဒါကြောင့် နိဿယပြန်တဲ့ဆရာတော်ကလဲ -

“အတ္ထိပစ္စယော = မြေမြင်းမိုရ်သည်၊ ထိုထိုစိမ်းရွှင်၊ မြက်သစ်ပင်အား၊ ထင်ရှားရှိနေ၊ ထောက်ပံ့ပေးသို့၊ တွက်ရေ ကုံထံ၊ ရုပ်နှင့် နာမ်အား၊ ဆယ့်ငါးပါးတွင်၊ ထင်ရှား ရှိခိုက်၊ အထိုက် လျော်ထ၊ ဥပထမ္မကသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ထိုထိုရုပ်နာမ်ဟူသော သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေ ဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ အာဟာရတ္ထိ၊ ဣန္ဒြိယတ္ထိငါးပါး ပစ္စည်း တရား၎င်း”

“အဝိဂတပစ္စယော = ငါးတို့ပျော်ရာ၊ မဟာသမုဒ္ဒါ၊ ရေအစုတ်သို့၊ မချုပ်တင်းလင်း၊ မကင်းသောအဖြစ်ဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်းလက္ခဏာရှိသော အဝိဂတ ပစ္စည်းတရား၎င်း” လို့မြန်မာပြန်ပါတယ်။

ဒီပစ္စည်းနှစ်မျိုးကလဲ လုပ်ဆောင်ချက်သီးခြားရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ နိဿယဆရာမြန်မာပြန်တဲ့ အထဲမှာပါတဲ့အတိုင်း၊ သဟဇာတမျိုးပစ္စည်းတွေ၊ ပုရေဇာတမျိုးပစ္စည်းတွေ၊ ပစ္ဆာဇာတ မျိုးပစ္စည်း၊ ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၊ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း တို့ကိုပဲ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ပေါ်ချိန်မှာ အကြောင်းပစ္စည်းကလည်း ထင်ရှား ရှိနေတဲ့အတွက် အတ္ထိပစ္စည်း၊အဝိဂတပစ္စည်းလည်း မည်တယ်လို့ ဆိုရတာပါ။

“နတ္ထိ ပစ္စည်း၊ ဝိဂတ ပစ္စည်း”

နတ္ထိပစ္စည်းဆိုတာ မရှိခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုတဲ့တရားတဲ့၊ “မရှိခြင်း”ဆိုတာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်ပေါ်ချိန်မှာ ပစ္စည်းတရားက ချုပ်ပျောက်သွားပြီး မရှိတော့ဘူး၊ အဲဒီလို ကျေးဇူးပြုပေးတာပါ။ ဒီလိုကျေးဇူးပြုပေးတာကိုပဲ ပစ္စည်းတရားဟာ အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန် တရားနဲ့ ကင်းကွာပြီး ကျေးဇူးပြုပေးတာဖြစ်လို့ ဝိဂတပစ္စည်းလို့လဲ ခေါ်ပါတယ်။ ဒီပစ္စည်းနှစ်ခုကလဲ သံကွဲကြောင်း တူ အဓိပ္ပါယ်တူပါပဲ။ ရှေ့မှာပြောခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့ အနန္တရပစ္စည်းရဲ့ အမည်ပွားများပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကျေးဇူးပြုပုံမျိုးဟာ အလွန်သတိ ထားစရာလဲ ကောင်းတယ်၊ လေးစားစရာလဲ ကောင်းတယ်၊ အတုယူစရာလဲ ကောင်းပါတယ်။ လောကမှာတော့ ယေဘုယျ အနေနဲ့ဆိုရင် ရှိတဲ့တရား၊ ရှိတဲ့ အရာဝတ္ထုတွေကသာ ကျေးဇူးပြု တတ်တယ်လို့ ထင်တတ်ကြတယ်၊ မရှိတဲ့အရာက ဘာများ ကျေးဇူးပြုနိုင်မလဲလို့ ထင်တတ်ကြတယ်။

ဓမ္မအရာမှာတော့ ရှိပြီးကျေးဇူးပြုတဲ့တရားထက် မရှိခြင်းနဲ့ ကျေးဇူးပြုတဲ့တရားက သတ္တဝါတို့ရဲ့ ရှင်သန်တိုးတက်ရေးမှာ ပိုပြီး အရေးပါတယ်လို့တောင် ဆိုနိုင်မယ်ထင်တယ်။ သက်ရှိသတ္တဝါတို့ရဲ့

စိတ်ဖြစ်စဉ်တွေမှာ စိတ်ကလေးတစ်ခု “ဥပါဒါဋ္ဌိ၊ ဘင်”ဆိုတဲ့ ခဏငယ်သုံးချက်ပြီးရင် ချုပ်ပျောက်သွားတယ်။ အဲ စိတ်တစ်ခု ချုပ်ပျောက်သွားလို့ မရှိတော့မှ နောက်ထပ်စိတ်တစ်ခုက ဖြစ်ခွင့်ရ တယ်။ အဲဒီလို စိတ်အစဉ်တွေ အလှည့်ကျအနေနဲ့ ဖြစ်ချိန်တန်ဖြစ်ပြီး ပျက်ချိန်တန်ပျက်ပေးမှ သတ္တဝါတွေရှင်သန်နိုင် တယ်။ တိုးတက် ဖြစ်ပေါ်မှုဆိုတာလဲ ရှိလာနိုင်ပါတယ်။

အဆင်းအာရုံတစ်ခုကို မြင်သိဖို့ဆိုရင် စိတ်ဖြစ်စဉ်တွေက အနည်းဆုံး(၁၇)ခုဖြစ်ပြီးမှ သိမှုက ပြည့်စုံတာ။ ပထမဆုံး မျက်စေ့နဲ့ အဆင်းအာရုံနဲ့ တိုက်ဆိုင်မိလိုက်ရင် ဘဝင်စိတ်အစဉ်က အရှိန် မသတ်နိုင်ဘဲ တစ်ကြိမ်လွန်သွားသေးတယ်၊ ပြီးတော့ ဘဝင် အစဉ် လှုပ်တယ်၊ ပြီးတော့ ဘဝင်အစဉ်ပြတ်တယ်ဆိုပြီး အဆင်း အာရုံသိ ရေးအတွက် ဘာမှမလုပ်ရသေးခင် စိတ္တက္ခဏသုံးကြိမ်လောက် ဖြစ်ပြီး ချုပ်ပျောက်ပေးရတယ်။

အဲဒီဘဝင်စိတ်တွေမရှိတော့မှ အာရုံကို ဆင်ခြင်တဲ့ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဆိုတာ ဖြစ်ခွင့်ရတယ်၊ ဒီစိတ်ကလဲ ဆင်ခြင်တဲ့ သူ့တာဝန်ပြီးဆုံးရင် ချုပ်ပျောက်ပြီး နေရာဖယ်ပေးမှ အဆင်းအာရုံကို သိတဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဆိုတာ ဖြစ်ခွင့်ရပြီး အာရုံသိစိတ် ဖြစ်တယ်၊ ပြီးရင် အာရုံကိုလက်ခံတဲ့ စိတ်၊ စူးစမ်းတဲ့ စိတ်၊ ဆုံးဖြတ်တဲ့ စိတ်ဆိုတာတွေ သူ့အလှည့်နဲ့သူ ဖြစ်လိုက် ချုပ်ပျောက် ဖယ်ပေး လိုက်လုပ်ပေးနေမှ အာရုံကို ခံစားတဲ့ဇောစိတ်ဆိုတာ ခုနှစ်ကြိမ် လောက် ဖြစ်ခွင့်ရတယ်။ စိတ်ဖြစ်စဉ်ထဲမှာ ဇောစိတ်တွေကသာ အာရုံကိုခံစားခွင့်ရကြတာပါ။ ဇောစိတ်တွေကလဲ အာရုံကို ခံစားခွင့် ရတယ်ဆိုပြီး ဖြစ်ရုံပဲဖြစ်မယ်ကွာ ချုပ်ပျောက်ဖယ်ရှား ပေးတာတော့ မလုပ်နိုင်ဘူးလို့များ တင်းခံနေရင် သူ့နောက်က ဖြစ်ရမယ့် တဒါရုံတို့ ဘဝင်တို့ မကျနိုင်တော့ဘူး။

ဒါက စကားအဖြစ်နဲ့သာ ပြောရတာပါ။ ဓမ္မနိယာမမှာတော့ ဒီလိုတုံးပေကတ်သတ်လုပ်လို့ ရနိုင်တာမျိုးမဟုတ်ပါဘူး။ ထားပါတော့ တကယ်လို့ အဲဒီလို ဒီအာရုံတစ်ခုကိုပဲ မလွတ်ရက်အောင် ဇွတ်ဖက် ခံစား နေမယ်ဆိုရင် ဘာဖြစ်သွားမလဲ၊ ဒီအာရုံ တစ်မျိုးကလွဲပြီး တခြားဘာအာရုံကိုမှ သိနိုင်စွမ်းမရှိတော့ဘူး။ အာရုံအမျိုးမျိုး အတွေ့အကြုံအမျိုးမျိုးဆိုတာ မရှိခဲ့ရင် နှိုင်းယှဉ် စဉ်းစားခြင်း၊ တိုးတက်အောင်ကြံဆောင်ခြင်းဆိုတာတွေလဲ ဘယ်လိုလုပ် ဖြစ်နိုင် တော့မှာလဲ။ ဒါကြောင့် ရှိပြီးကျေးဇူးပြုတဲ့ ပစ္စည်းတရား တို့ထက် မရှိခြင်းနဲ့ ကျေးဇူးပြုတဲ့တရားက သတ္တဝါတို့ရဲ့ ရှင်သန်တိုးတက်ရေး မှာ ပိုပြီး အရေးပါတယ်လို့ ဆိုရတာပါ။

ဒီပစ္စည်းနှစ်ခုအကြောင်းစဉ်းစားရင်းပဲ ငယ်စဉ်က မိမိ စာသင်သား ဘဝနဲ့နေထိုင်ခဲ့ဖူးတဲ့ မြို့က ထင်ရှားတဲ့ မိသားစုကြီး နှစ်ခုကို သွားပြီးသတိရမိပါသေးတယ်။ မိသားစုနှစ်ခုလုံးမှာ အစဉ် အလာအရ သူ့အရပ်ဒေသ လုပ်ငန်းနဲ့ စီးပွားဥစ္စာ ပြည့်စုံကြပါတယ်။ သားထောက်သမီးတွေနဲ့လဲ ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြစ်လို့ မိသားစု အင်္ဂါနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ မိသားစုကြီးတွေပါပဲ။ မိသားစုနှစ်ခုလုံးမှာ စီးပွားရေး ကိစ္စတွေကို အိမ်ထောင်ဦးစီး ဒကာကြီးတွေက စီမံအုပ်ချုပ်ပြီး လုပ်ကိုင်ကြပါတယ်။

သားတွေအရွယ်ရောက်ကြလို့ တက္ကသိုလ်နေကြတဲ့ အချိန် မှာတော့ မိသားစုတစ်ခုရဲ့ ဒကာကြီးကတော့ သူ့သားတွေကို တဖြည်းဖြည်းလက်လွှဲကူညီခိုင်းတယ်။ နောက်ဒကာကြီးတစ်ဦး ကတော့ သူ့သားက အလိုလိုက်ထားသူပီပီ အပေါင်းအသင်းလဲ များတဲ့အတွက် ခြေမငြိမ်ဘူး။ ငွေရေးကြေးရေးကိစ္စတွေမှာ စိတ် မချဘူးဆိုတဲ့အကြောင်းပြချက်နဲ့ သူ့ကိုယ်တိုင်ပဲ အစစအရာရာ ချုပ်ကိုင်ထားတယ်။ သားကို လုပ်ခွင့်မပေးဘူး။

သားတွေ ကျောင်းပြီးကြတဲ့အချိန်မှာတော့ ပထမဒကာကြီးက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေ အကုန်လုံးကို သားတွေနဲ့ လွှဲပြီး သူကတော့ ကျောင်းကန်ဘုရားဆိုတဲ့ ကိစ္စဘက်ကို လုံးလုံးပြောင်းလိုက်တော့တယ်။ ဒုတိယဒကာကြီးကတော့ သူ့ကိုယ်သူ မရှိမဖြစ်၊ မပါမပြီးနဲ့ စီးပွားရေးကိစ္စတွေကို ရှေးမှမပျက် စီမံလျက်ပါပဲ။

ခေတ်ကာလအခြေအနေတွေက ပြောင်းလဲလာတဲ့အခါ သူတို့ လုပ်ကိုင်တဲ့ လုပ်ငန်းတွေရဲ့ လုပ်နည်းကိုင်နည်းတွေကလဲ ပြောင်းလဲလာပါတယ်။ အရင်က သူများတွေလာသွင်းတဲ့ ကုန်ချောတွေကို ငွေလက်ငင်းပေးပြီးတော့ဖြစ်စေ၊ တစ်ပတ်တန်သည် နှစ်ပတ်တန်သည် ချိန်းပြီး ငွေပြန်ပေါ်မှ ဖြစ်စေပေးတဲ့စနစ်နဲ့ လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာက ကုန်ကြမ်းကို ကိုယ်က ကြိုတင်ပေးရတာတို့၊ ငွေကြိုတင်ထုတ်ပေးရတာတို့၊ နေရာဌာနလိုက်ပြီး ပေးသင့်တာပေး၊ ကုန်သင့်တာ ကြိုတင်အကုန်အကျခံရတာတို့ စသဖြင့် ကိုယ့်ဘက်က အရင်စွန့်ထားနိုင်မှ အကျိုးအမြတ်ခံစားရတဲ့ “စွန့်စွန့်စားစား” စီးပွားရေးခေတ်ရောက်လာပါတယ်။ ဒါကို ပထမ ဒကာကြီးရဲ့သား လူငယ်များကတော့ သဘောပေါက်ကြတဲ့အတွက် စွန့်စွန့်စားစားလုပ်ကြကိုင်ကြလို့ ဖခင်ကြီး ကိုင်တွယ်ချိန်ကထက် စီးပွားရေးအခြေအနေတွေ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာကြတယ်။ ဒုတိယ ဒကာကြီးကတော့ သူ့ရဲ့ ရှေးမှကြီးအတိုင်း “စွန့်စွန့်” ဆိုတာကို လက်မခံဘူး၊ မလိုက်နာဘူး၊ “စားစား”ပဲ စိတ်ဝင်စားတယ်။ သူ့ခေတ်နဲ့သူ အံဝင်ခွင်ကျမဖြစ်တော့ စီးပွားရေးက တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်လာတယ်။ နောက်ဆုံး သူအိုမင်းမစွမ်းဖြစ်ကာမှ သူ့သားက ဝင်ကိုင်တော့လဲ ခေတ်ကို လိုက်မမီတော့ပါဘူး။ မိသားစုအခြေအနေချင်း စီးပွားရေးအရ သိပ်ကွာခြားသွားတဲ့အခါ ဒုတိယဒကာကြီးပြောလေ့ရှိတဲ့ စကားကတော့ “ဒို့က . . မစားရလို့ လျှာမြက်ပေါက် ချင်ပေါက်ပါစေ၊ သူများတွေလို

မရိုးမသားတော့ ဘယ်တော့မှ လုပ်မစားဘူး” တဲ့။ ကိုယ်ညံ့ဖျင်းလို့ စီးပွားပျက်တာကိုပဲ ကိုယ့်ချွတ်ယွင်းချက် ကိုယ်မမြင်ဘဲ စီးပွားတက် လာသူတွေ အပေါ်မရိုးမသားသူတွေအဖြစ် မြင်နေပါတော့တယ်။

တကယ်ကတော့ တိုးတက်သွားတဲ့ မိသားစုကြီးက နတ္ထိ ပစ္စည်း၊ ဝိဂတပစ္စည်းတို့ရဲ့ ကျေးဇူးပြုမှုသတ္တိကို ခံစားကြရတာ။ စီးပွားကျဆင်းသွားတဲ့ မိသားစုကြီးက နတ္ထိပစ္စည်းနဲ့ ဝိဂတပစ္စည်း တို့ရဲ့ အစွမ်းသတ္တိကို မသိတဲ့အတွက် မစွန့်ရဲလို့ မစားကြရတာလို့ သဘောပေါက်မိပါတယ်။ မရှိခြင်း၊ ကင်းကွာခြင်းဆိုတဲ့ နတ္ထိပစ္စည်း၊ ဝိဂတပစ္စည်းတို့ရဲ့ စွမ်းရည်သတ္တိဟာ လောကရေးရာ ဓမ္မရေးရာ အဖြာဖြာအတွက် ဒီလောက်အထိ အရေးပါတဲ့ပစ္စည်းများ ဖြစ် ပါတယ်။

အဋ္ဌကထာဆရာတော်ကတော့ နတ္ထိပစ္စည်းကို အမှိုက်မှောင် ဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် မီးခွက်ငြိမ်းပေးရတာနဲ့ ခိုင်းနှိုင်း ဥပမာပေး ပါတယ်။ ဝိဂတပစ္စည်းကိုတော့ ညဉ့်အခါ လသာနိုင်စေဖို့ အတွက် နေကကွယ်ပျောက်ပေးရတာနဲ့တူတယ်လို့ ဥပမာပေးပါ တယ်။

အများသူငါ သိသာမြင်သာစေတဲ့ ဥပမာအနေနဲ့တော့ ပုရစ်ဖူးရွက်နုတို့ ထွက်ပေါ်ဝေဆာနိုင်ရေးအတွက် ရွက်ဟောင်း တို့ကြွေပေးရတာနဲ့ တူတယ်လို့ ဆိုရင်လဲ မမှားပါဘူး။

နိဿယပြန်တဲ့ ဆရာတော်ကတော့ အဋ္ဌကထာဆရာပေး တဲ့ ဥပမာအတိုင်းပဲ-

“နတ္ထိပစ္စယော = မှိုက်မှောင်ဖြစ်စေ၊ ငြိမ်းသေလေပြီး၊ ဆီမီးပုံသွေး၊ ဖြစ်ခွင့်ပေး၍၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နတ္ထိပစ္စည်းတရား၎င်း”

“ဝိဂတပစ္စယော = နေရောင်ပျောက်ကင်း၊ လရောင် လင်းသို့၊ ချုပ်ကင်းသောအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော ဝိဂတပစ္စည်းတရား၎င်း” လို့ အနက်မြန်မာပြန်ပါတယ်။

ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုဝိသတိပစ္စယာ၊ (၂၄) ပါးသော ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ အနန္တရေ၊ အနန္တရနယ သမန္တခေါ်မှန်း မြတ်ပဋ္ဌာန်း၌။ ဌိတာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၊ သူငါမနှော၊ တရားသဘော သက်သက်ဖြင့်သာ ထင်ရှားရှိနေ၊ တည်ကြပါပေ၏။

ဧတေစတုဝိသတိပစ္စယာ၊ ထို (၂၄) ပါးသော ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ၊ အကောင်းအဆိုး အမျိုးများပြား အကျိုးတရားတို့အား။ ဥပကာရာ၊ သို့ဝမဟေ၊ ပရမေသွာ၊ ဗြဟ္မာ ဝိဿနိုး၊ တန်ခိုးကြီးမား၊ နတ်ဘုရားမဖက်၊ ဓမ္မသတ္တိသက်သက် ဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုကြပါပေကုန်၏တကား . . . ။

ဓမ္မဘေရီ အရှင်ဝီရိယ (တောင်စွန်း)

နောက်ဆက်တွဲ သိမှတ်ဖွယ်

သိရှိမှတ်သား နှုတ်ငုံဆောင်ထားလိုသော စာဖတ်ပရိသတ်များအတွက် ပစ္စယုဒ္ဒေသပါဠိတော်နှင့် ဒုတိယမြောက် ရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်းလာ ပစ္စယုဒ္ဒေသ အနက်များကို ဖော်ပြပေးလိုက်ပါတယ်။

- ၁။ ဟေတုပစ္စယော
- ၂။ အာရမ္မဏပစ္စယော
- ၃။ အဓိပတိပစ္စယော
- ၄။ အနန္တရပစ္စယော
- ၅။ သမနန္တရပစ္စယော
- ၆။ သဟဇာတပစ္စယော
- ၇။ အညမညပစ္စယော
- ၈။ နိဿယပစ္စယော
- ၉။ ဥပနိဿယပစ္စယော
- ၁၀။ ပုရေဇာတပစ္စယော
- ၁၁။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော
- ၁၂။ အာသေဝနပစ္စယော
- ၁၃။ ကမ္မပစ္စယော

- ၁၄။ ဝိပါကပစ္စယော
- ၁၅။ အာဟာရပစ္စယော
- ၁၆။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော
- ၁၇။ ဈာနပစ္စယော
- ၁၈။ မဂ္ဂပစ္စယော
- ၁၉။ သမ္ပယုတ္တပစ္စယော
- ၂၀။ ဝိပွယုတ္တပစ္စယော
- ၂၁။ အတ္ထိပစ္စယော
- ၂၂။ နတ္ထိပစ္စယော
- ၂၃။ ဝိဂတပစ္စယော
- ၂၄။ အဝိဂတပစ္စယော တိ။

“ပဋ္ဌာန်းခေါ်တွင် ပုံ”

နာနပ္ပကာရာ ပစ္စယာ၊ နာနာဝိဘဇနာနိ ဝါ။
နာနာဂမနာ ဝါ ဧတ္ထ၊ ပဋ္ဌာနံ တေန ဝုစ္စတိ။

ဧတ္ထ၊ ဤနှစ်ဆယ့်လေးနည်း ပစ္စည်းသမူဟ အနန္တနယ သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌။ နာနပ္ပကာရာ၊ ဟေတုစသား များပြား ကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ အကြောင်းတရားတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဧတ္ထ၊ ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ နာနာဝိဘဇနာနိ၊ ကုသိုလ် စသော တရားတို့ကို ဟေတုစသောအားဖြင့် အထူးထူး အပြားပြား ဝေဖန်တတ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်း ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌။ နာနာဂမနာ၊ ထူးလည်ထွေလာ လိုလွန်စွာလျှင် အနာဝရဏ ဉာဏဂေါစရာ ကျက်စားရာ ပစ္စည်း

တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ တံပကရဏံ၊ ထို နှစ် ဆယ့်လေးနည်း ပစ္စည်းသမူဟ အနန္တနယ သမန္တပဋ္ဌာန်း ကျမ်းကြီး ကို။ ပဋ္ဌာနံ၊ ပဋ္ဌာန်းဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

“ပစ္စယုဒ္ဒေသ အနက်”

ဤအဋ္ဌကထာသင်္ဂဟဝိဂြိုဟ်ပြဂါထာနှင့်ညီစွာ ပဋ္ဌာန်းကျမ်း ကြီး၌လာသော ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၌ ရှေးဦးစွာ ဥပမာ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊သဘာဝ သင်္ချာ၊ပစ္စယသတ္တိ၊ပစ္စည်းသရုပ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ အနက်ကို နှုတ်ရလေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သား စဉ်းစားကြံစည်ရ မည်။

(၁) ဟေတုပစ္စယော၊ ရေသောက်မြစ်လျှင်၊ ယင်း သစ်ပင်ကို၊ စိမ်းရွှင်ညွန့်ဝေ၊ စည်ပင်စေထ၊ ထောက်ပံ့မသို့။ သဟ ဇာတံ၊ ရုပ်နှင့်နာမ်ကို၊ သန္ဓေပဝတ်၊ မလွတ်စေရ။ သဘာဝတာ၊ ဆယ့်နှစ်ဖြာတွင်။ ကောင်းစွာခိုင်ကျည်၊ တည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော ဟေတုသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၂) အာရမ္မပစ္စယော၊ တောင်ဝှေးကြိုးတန်း၊ သူမစွမ်းကို၊ မပမ်းရလေ၊ ထိုင်ထစေသို့။ စိတ်၊စေလေးတန်၊ နာမက္ခန်ကို။ ဖြစ်ဟန် တူစွာ၊ ရှစ်သဘာတွင်၊ ဆွဲငင်ထောက်ရာ အာရုံ၏ အဖြစ်တည်း ဟူသော အာရမ္မဏ သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၃) အဓိပတိပစ္စယော၊ စကြာဘုန်းငူ၊ များဗိုလ်လူကို၊ ပြိုင်သူမရှိ၊ စိုးအုပ်ဘိသို့။ ဟသိ၊ မောဟ။ ကြည်ပသည့်ဇော၊ လောဘ မူလ၊ အဋ္ဌပုညာ၊ ကြိယာသမ္ပယုတ်၊ လောကုတ်ရှစ်အား၊ ဆယ့် ခြောက်ပါးတွင်။ ကြီးမားလွမ်းမိုး၊ အစိုးရခြင်း ဟူသော အဓိပတိ သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝီမံသဟူသော သဟဇာတာဓိပတိ လေးပါး၊ ဒုက္ခသဟ၊ မောဟကြည် စိတ်၊ ကုဋ္ဌနိပ္ပန်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရမ္မဏာဓိပတိခြောက်ပါး ပစ္စည်း တရား၎င်း။

(၄) အနန္တရပစ္စယော၊ ပျော်စံနတ်ရွာ၊ စကြာမင်းဖျား၊ သားကြီးအားသို့၊ အခြားမဲ့နေ၊ စိတ်နှင့်စေကို။ မကွေတူစွာ၊ ခုနစ်ဖြာ တွင်၊ သမာနဇာတ်။ ခြားမပြတ်ပဲ၊ ဖြစ်စေတတ်သော အနန္တရသတ္တိ ထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ရှေးရှေးသော နာမ် ခန္ဓာ လေးပါး အနန္တရပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၅) သမနန္တရပစ္စယော၊ စည်းစိမ်မဖက်၊ တောကြီး ထွက်သည်၊ စက္ကဝတ်မင်းဖျား၊ သားကြီးအားသို့။ အခြားမဲ့နေ၊ စိတ်နှင့်စေကို။ မကွေပြိုင်ဘက်၊ ခုနစ်ချက်တွင်။ အောက်ထက်ယာဝဲ၊ ဝေခွဲမရှိ၊ မိမိတမူ၊ တူသည့်အဖြစ်၊ ဆောင်လစ်ပမာ၊ ကောင်းမွန်စွာ လျင်၊ သမာနဇာတ်၊ ခြားမပြတ်ပဲ၊ ဖြစ်စေတတ်သော သမနန္တရသတ္တိ ထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ရှေးရှေးသော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး သမနန္တရပစ္စည်းတရား၎င်း။ (ဤနှစ်ပစ္စည်းတို့၌ ဥပမာကား ကျမ်းဂန်မလာ၊ ဆရာကြီးတို့ ဆောင်ကြသောပုံတည်း။ ယင်းပုံလည်း ရှေ့ နောက်ပြန်ရလျှင် သာလွန်၍ သင့်အံ့သည်။)

(၆) သဟဇာတပစ္စယော၊ အလင်းဖြစ်မှု၊ ဆီးမီးပြုသည်၊ တန္တုပမာ။ သဟဇာတ၊ နာမနှင့်ရုပ်၊ ဘူတုပ္ပါဒါ၊ သန္ဓေခါလည်း၊ ဝိပါဝတ္ထု၊ ယင်းခြောက်ခုအား။ တူငြားအဋ္ဌ၊ သဘာဂတွင်။ တကွ မသွေ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော သဟဇာတ သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နာမ်၊မဟာဘူ၊ ဝတ္ထု၊ပါက၊ သဟဇာတခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၇) အညမညပစ္စယော၊ သစ်သားသုံးခွ၊ ချင်းချင်းမသို့၊ ဥပကာရာ၊ ထောက်ပံ့လာသော၊ နာမ် မဟာဘူ၊ ဝတ္ထု၊ နာမ်အား။ တူရှစ်ပါးတွင်။ ထောက်ထားလှန်ပင်း၊ အချင်းချင်းဟူသော အညမည သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နာမ်၊မဟာဘူ၊ ဝတ္ထု၊ပါက၊ အညမညသုံးပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၈) နိဿယပစ္စယော၊ သစ်ပင်အားမြေ၊ ထောက်ပံ့ပေသို့၊ နှစ်ထွေရုပ်၊နာမ်၊ သဟဇာတအား၎င်း။ စိတ္တကမ္မ၊ ပဋုပုံဟန်(ပန်းချီသမား၊ နောက်ခံထားသည့်၊ ကားချပ်ပုံဟန်)၊ သတ်ဝိညာဏ်အား၎င်း။ တူမှန်သဘာ၊ ဆဲသုံးဖြာတွင်။ တည်ရာမှီရာ ဟူသော အဓိဋ္ဌာနာ ကာရ၊ နိဿယာကာရ သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော နာမ်၊မဟာဘူ၊ ဝတ္ထု၊ပါကဟူသော သဟဇာတနိဿယ ခြောက်ပါး၊ ပဝတ္တိစု၊ ဆဝတ္တုဟူသော ပုရေဇာတ နိဿယခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၉) ဥပနိဿယပစ္စယော၊ မိုးနှင့်မကင်း၊ စုံခပင်းကို၊ မိုးတွင်း ခြိမ်အုန်း၊ ထစ်ချုန်းမြည်ကျိုး၊ ရွာသည့်မိုးသို့။ သုံးမျိုးပြားလတ်၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား။ ဆဲလေးပါးတွင်၊ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း၏

အဖြစ်တည်းဟူသော ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းလက္ခဏာ ရှိသော ဒုက္ခသဟ၊ မောဟကြည်စိတ်၊ ဣဋ္ဌနိပ္ပန်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရမ္မဏပနိဿယ၊ ရှေးရှေးသော နာမက္ခန္ဓာဟူသော အနန္တရူပ နိဿယ၊ ဗလဝရုပ် စိတ္တုပ္ပည်ဟူသော ပကတပနိဿယသုံးပါး ပစ္စည်း တရား၎င်း။ (ဤဥပမာလည်း အဋ္ဌကထာမရှိ)

(၁၀) ပုရေဇာတပစ္စယော၊ အလင်းမီနေ၊ များဗိုလ်ခြေကို၊ ကပ္ပေ စတာ၊ ပေါ်လာထွန်းပါ၊ နေနှင့်လသို့။ နောက်မှ ဖြစ်လေ၊ စိတ် နှင့်စေအား။ တူကိုးပါးတွင်၊ ရှေးဖျားဖြစ်၍၊ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ ပုရေဇာတ သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဆဝတ္ထုဟူသော ဝတ္ထုပုရေဇာတ၊ နိပ္ပန္နရုပ်ဟူသော အာရမ္မဏပုရေဇာတနှစ်ပါး ပစ္စည်း တရား၎င်း။(ဤလည်း အဋ္ဌကထာမလာ)

(၁၁) ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော၊ ဂိဇ္ဈပေါတက(လင်းတပေါက်စ)၊ သရီရအား၊ အာဟာရဝယ်၊ တာတွယ်အာသာ၊ စေတနာသို့။ ပုရေ ဇာတ၊ ရုပ်ဓမ္မအား။ မျိုးလေးပါးတွင်။ နောက်ပါး၌ ဖြစ်သဖြင့်၊ ထောက်ပံ့ခိုင်မာ၊ ပစ္ဆာဇာတသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော နောက်နောက် ပဉ္စဝေါကာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး ပစ္စည်း တရား၎င်း။

(၁၂) အာသေဝနပစ္စယော၊ နောက်နောက်မွန်လေး၊ သာလွန်မွေးအောင်၊ ရှေးရှေးထုံထား၊ နံ့သာလားသို့။ မခြားမပြတ်၊ မျိုးဇာတ်တူစွာ၊ ကုသလာ ကုသလ၊ ကြံ့ယသဘော၊ နောက်နောက် ဇောအား။ တူခြောက်ပါးတွင်။ ခွန်အား ဟုန်ပြင်း၊ ယူစေလျှင်း၍၊ ထုံခြင်းဟူသော အာသေဝနသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ

ရှိသော ရှေးရှေးသော လောကီဇောသတ္တစတ္တာလီသ၊ အာသေဝန သုံးပါး၊ ပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၁၃) ကမ္မပစ္စယော၊ သစ်ပင်တို့အား၊ မျိုးစေ့လားသို့။ ကြွင်းငြားတူလတ်၊ သဟဇာတ်နှင့်၊ ကဋ္ဌတ္တာဝိပါက်၊ ဤနှစ်ချက်အား။ တဆဲ့ငါးတွင်။ အားပါးထုတ်ထ၊ လုံ့လသည်းစွာ၊ အမှုအရာဟူသော ကမ္မသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဟဇာတ် စေတနာဟူသော သဟဇာတကမ္မ၊ အတိတ်ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာဟူသော နာနာက္ခဏိကကမ္မ နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၁၄) ဝိပါကပစ္စယော၊ ချမ်းရိပ်နားနေ၊ သွန်းလေပြေသို့။ မကွေဖြစ်လတ်၊ သဟဇာတ်အား။ မျိုးရှစ်ပါးတွင်။ အင်အားချည့်ပမ်း၊ ငြိမ်းချမ်းစေလျက်၊ ငြိမ်သက်ခြင်းဟူသော ဝိပါကသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာဟူသော ဝိပါက ပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၁၅) အာဟာရပစ္စယော၊ မယိမ်းမယိုင်၊ ခိုင်စေသောအား၊ ထောက်သည့်ကျားသို့။ နှစ်ပါးသဟဇာတ်၊ ရုပ်နှင့် နာမ်အား၎င်း၊ လေးတန်သန္တတိ သမုဋ္ဌာနိကရုပ်အား၎င်း။ ယထာက္ကမ၊ ဒွါဒသမျိုး တူတွင်၊ ဆောင်ယူထောက်ပံ့ခြင်း ဟူသော အာဟာရ သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ်ဟူသော နာမ်အာဟာရ သုံးပါး၊ အဇ္ဈတ်ဗဟိ၊ စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာဟူသော ရုပ်အာဟာရပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၁၆) ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ တပြည်တွင်း၌၊ ချင်းချင်းမဟန်၊ သီးမသန့်ပဲ၊ ခွဲခန့်ပိုင်စား၊ မင်းအများသို့။ သုံးပါးပြားလတ်၊ သဟ

ဇာတ်နှင့်၊ ဓာတ်ပဉ္စဝိညာဏ၊ ကမ္မဇရုပ်အား။ တူဆွဲငါးတွင်။ အခြား
မသွေ၊ မိမိသို့လိုက်စေခြင်းဟူသော ကုန္ဒိယသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူး
ပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နာမ်ကုန္ဒိယတရားကိုယ်ရုပ်ပါး ဟူသော
သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ မဇ္ဈိမာယုကာ၊ ပသာဒရုပ်ငါးခုဟူသော ပုရေဇာ
တိန္ဒြိယ၊ ဇီဝိတရုပ်ဟူသော ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ သုံးပါး ပစ္စည်းတရား
၎င်း။

(၁၇) ဈာနပစ္စယော၊ သစ်ပင်တောင်ငူ၊ တက်သသူသည်၊
အောက်လူတို့အား၊ ပြောသည့်လားသို့။ နှစ်ပါး ရုပ်နာမ်၊ သဟဇာအား။
ဆွဲတပါးတွင်။ ထင်ရှား တပ်တပ်၊ ကပ်၍ရူခြင်းဟူသော အာရမ္မဏူပ
နိဇ္ဈာန၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန သတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ
ရှိသော ပဉ္စဝိညာဏ် စိတ်မှာယှဉ်သည့် ဈာနင်ခုနစ်ပါး ပစ္စည်းတရား
၎င်း။

(၁၈) မဂ္ဂပစ္စယော၊ ထိုဤမှာသို့၊ ဆောင်ယူပို့သည့်၊ ကူးတို့
မသွေ။ သဟေတုကတ်၊ သဟဇာတ်အား။ ဆွဲသုံး ပါးတွင်။ ဖြူစင်
မည်းညစ်၊ ဤအဖြစ်မှာ ပြန်လစ်ဆူလှယ်၊ ထုတ်ဆယ်ဆောင်ယူ၊ ထွက်
မြောက်ကြောင်းဟူသော မဂ္ဂသတ္တိ ထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ
ရှိသော သဟိတ်မှာယှဉ် မဂ္ဂင်ဆွဲနှစ်ပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း။

(၁၉) သမ္ပယုတ္တပစ္စယော၊ စတုမဇ္ဈ၊ ရောသည့်တူသို့။ လေး
ဆူနာမ်အား။ ခုနစ်ပါးတွင်။ လေးပါးအင်္ဂါ၊ မကွာချင်းချင်း၊ ယှဉ်ကြ
ခြင်းဟူသော သမ္ပယုတ္တသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ
ရှိသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းတရား၎င်း။

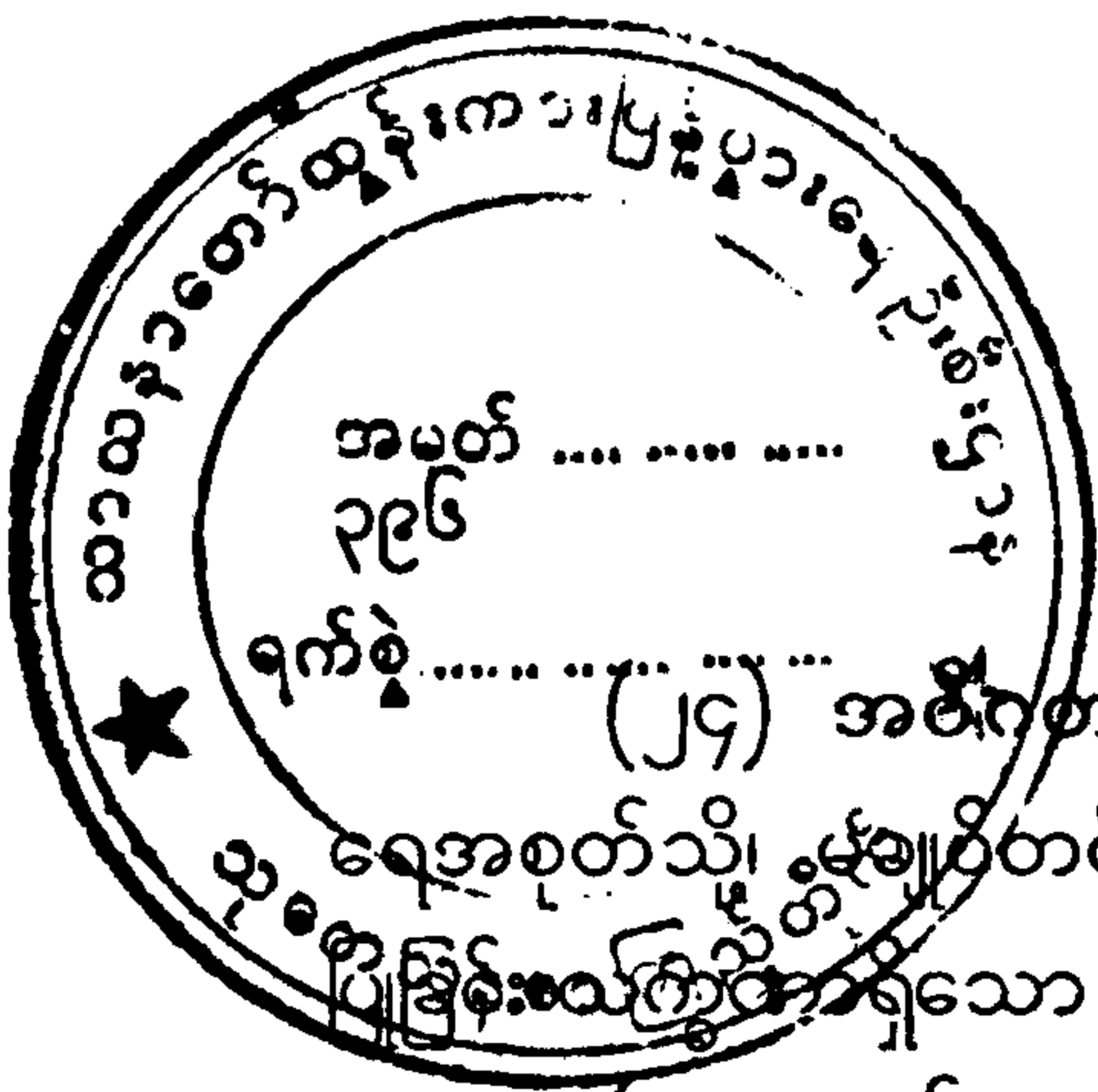
(၂၀) ဝိပွယုတ္တပစ္စယော၊ ခြောက်ထွေရသာ၊ ပေါင်းရောပေါ
သို့။ သဟဇာရုပ်၊ ဝတ္ထုပ်၊သန္ဓေ၊ အစထွေသား၊ သုံးမျိုးအားကို။

ထူငြားသဘာ၊ ဆဲသုံးဖြာတွင်။ နာနာဘာဝ၊ မယှဉ်ကြခြင်းဟူသော
ဝိပွယုတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ ပဉ္စဝေါကာရ၊
ရူပသမုဋ္ဌာနိက စိတ်စေ၊ သန္ဓေ၊ဟဒယစသော သဟဇာတဝိပွယုတ်၊
ပုရေဇာတဝိပွ ယုတ်၊ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း။
(အာဒိသဒ္ဒါနှစ်ခုဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၊ ပစ္ဆာ
ဇာတ နှစ်ပါးတို့၏ ပစ္စယုပ္ပန်နှင့် ပစ္စည်းကို ညွှန်းသည်)

(၂၁) အတ္ထိပစ္စယော၊ မြေမြင်းမိုရ်သည်၊ ထိုထိုစိမ်းရွှင်၊
မြက်သစ်ပင်အား၊ ထင်ရှားရှိနေ၊ ထောက်ပံ့ပေးသို့။ တွက်ရေကုံထံ၊
ရုပ်နှင့်နာမ်အား။ ဆဲငါးပါးတွင်။ ထင်ရှားရှိခိုက်၊ အထိုက်လျော်ထ၊
ဥပတ္တမ္မကသတ္တိထူးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ထိုထို
ရုပ်နာမ်ဟူသော သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ အာ
ဟာရတ္ထိ၊ ကုန္ဒိယတ္ထိ ငါးပါး ပစ္စည်းတရား၎င်း။ (ဤအတ္ထိငါးပါးသည်
အစဉ်အတိုင်း သဟဇာတ၊ပုရေဇာတ၊ပစ္ဆာဇာတ၊ရုပ်အာဟာရ၊
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယငါးပါးတို့နှင့်တူ၏။ ထို့ကြောင့် အကျဉ်းမျှသာ အနက်
သမ္ပန်လိုက်သည်။)

(၂၂) နတ္ထိပစ္စယော၊ မိုက်မှောင်ဖြစ်စေ၊ ငြိမ်းသေလေပြီး၊
ဆီမီးပုံသွေး၊ ဖြစ်ခွင့်ပေး၍၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော နတ္ထိ
ပစ္စည်းတရား၎င်း။ (အနန္တရနည်းတူ)

(၂၃) ဝိဂတပစ္စယော၊ နေရောင်ပျောက်ကင်း၊ လရောင်
လင်းသို့ ချုပ်ကင်းသော အဖြစ်ဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော
ဝိဂတပစ္စည်းတရား၎င်း။ (အနန္တရနည်းတူ)

ဓမ္မဘေရီအရှင်ဝီရိယ(တောင်စွန်း)

(၂၄) အဝိဂတပစ္စယော၊ ငါးတို့ပျော်ရာ၊ မဟာသမုဒ္ဒါ၊ ရေအစုတ်သို့၊ မှီရပ်တင်းလင်း၊ မကင်းသောအဖြစ်ဖြင့်၊ ကျေးဇူးပြုခြင်းမပြုဘဲ အဝိဂတပစ္စည်းတရား၎င်း။ (အတ္ထိနည်းတူ) (ကမ္မပစ္စည်းမှ စ၍ ဥပမာစုလည်း အဋ္ဌကထာမရှိ။) က္ကတိ၊ ဤသို့။ စတုဝိသတိပစ္စယာ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါး အကြောင်းတရားတို့သည်။ မဟာပကရဏော၊ အနန္တနယ သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌။ ဌိတာ၊ တည်ကုန်၏။

ဣမိနာနန္တဌာနမ္ပိ၊ ဆေကော ဘဝေမိ သဗ္ဗမိ။
သိတ္တာ နာဝါဝ နိဗ္ဗာနံ၊ လောကေ ကုဟိဋ္ဌိနာလယံ။

အဟံ၊ ငါသည်။ ဣမိနာ ပုညကမ္မေန၊ ဤပစ္စယုဒ္ဓေသ၊ နိဿယကို၊ ရွရွနုတ်တက်၊ ဆောင်ရွက်ကျက်မှတ် ရွတ်ဘတ်ဖွေနည်၊ ကြံစည်မြဲမြဲ၊ ကုသိုလ်ကံကြောင့်။ သဗ္ဗမိဘဝေ၊ ဘဝတိုင်း၌။ သဗ္ဗမိ အနန္တဌာနမ္ပိ၊ ကြွင်းမဲ့ကုန်စင် မထင်ဆုံးကမ်း ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌။ ဆေကော၊ တတ်ပွန်သိမြင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်။ ဧမိ၊ ဖြစ်ရလို့၏။ သိတ္တာ၊ လေးသည့်ရေဝန် ပက်သွန် ပြီးသော။ နာဝါ၊ လှေသည်။ တိတ္ထံ၊ လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့။ ဧတိက္ကတိ၊ မတွယ်မတာ လျင်စွာ ထုတ်လျှောက်ရောက်သကဲ့သို့။ ကုဟိဋ္ဌိ လောကေ၊ ရူပ သဒ္ဓု စသည့် အာရုံ တစ်စုံတခုသော လောက၌။ အနာလယံ၊ မတွယ်မတာ ဆိတ်စာမထောင့်သည် ဖြစ်၍။ နိဗ္ဗာနံ၊ အမတမွန် ငြိမ်းရာမှန်သည် နိဗ္ဗာန် ပြည်နန်းသို့။ ဧမိ၊ လျင်စွာ ထုတ်ချောက်ရောက်ရလို့၏။

ပစ္စယုဒ္ဓေသအနက် ပြီး၏။

ဝဗ္ဗဘေဂီအရှင်ဝီရိယ(ထောင်စွန်း)
လူတိုင်းအတွက်
ပဋ္ဌာန်း

ဣမိနာနန္ဒဌာနမှ၊ ဆေကော ဘဝေမိ သဗ္ဗမိ။
သိတ္တာ နာဝါဝ နိဗ္ဗာနံ၊ လောကေ ကုဟိဉ္စိ နာလယံ။

အဟံ၊ ငါသည်။ ဣမိနာပုညကမ္ပေန၊ ဤပစ္စယုဒ္ဓေသ၊ နိဿယကို၊ ရုဂ္ဂန္တတ်တက်၊ ဆောင်ရွက်ကျက်မှတ်
 ရွတ်ဘတ်ဖွေနည်၊ ကြံစည်မြဲမြဲ၊ ကုသိုလ်ကံကြောင့်။ သဗ္ဗမိဘဝေ၊ ဘဝတိုင်း၌။ သဗ္ဗမိအနန္ဒဌာနမှ၊ ကြွင်းမဲ့
 ကုန်စင် မထင်ဆုံးကမ်း ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌။ ဆေကော၊ တတ်ပွန်သိမြင်ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်။ မေ၊ ဖြစ်ရလို့၏။
 သိတ္တာ၊ လေးသည့်ရောန ပက်သွန်ပြီးသော။ နာဝါ၊ လောသည်။ တိတ္ထံ၊ လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့။ ဧတိဣတိ၊ မတွယ်
 မတာ လျင်စွာထုတ်လျောက် ရောက်သကဲ့သို့။ ကုဟိဉ္စိလောကေ၊ ရူပ သဒ္ဓ စသည့်အာရုံ တစ်စုံတခုသော
 လောက၌။ အနာလယံ၊ မတွယ်မတာ ဆိတ်စာမထောင့်သည်ဖြစ်၍။ နိဗ္ဗာနံ၊ အမတမ္ပန် ငြိမ်းရာမှန်သည်
 နိဗ္ဗာန်ပြည်နန်းသို့။ မေ၊ လျင်စွာ ထုတ်ချောက် ရောက်ရလို့၏။

